
ZAPIS PREVODIOCA

Zanosno učenje Kur'ana i njegov Božanski Smisao prate me otkako znam za se. Cijeli svoj radni vijek posvetio sam arapskom jeziku i arapsko-islamskoj kulturi, ali nikada nisam pomislio da ću se odvažiti na tako težak i rizičan poduhvat kao što je prevođenje Kur'ana. Onda sam – negdje u popodnevu svoje životne dobi – osjetio tako snažan poriv da mu se nisam mogao oduprijeti. Završavajući prijevod Kur'ana na bosanski jezik, osjećam se sretnim što sam pokušao odgovoriti tome porivu, ali istovremeno osjećam zebnju zbog mogućih propusta ili manjkavosti koje moj prijevod nosi, jer dobro znam da ovaj izvorni tekst ostaje iznad svakog prevodilačkog podviga. Na to mogu reći samo slijedeće: Molim Boga da me sačuva ljudske zloradosti. Činjenica da sam ipak odlučio upustiti se u prevođenje Kur'ana ukazuje na to da sam imao naročite razloge, tim prije što moj prijevod dolazi poslije niza relativno uspješnih prijevoda Kur'ana na bosanski jezik. Zato osjećam potrebu da ovim Zapisom pokušam objasniti svoje motive i ukazati na svoja prevodilačka nadanja.

Nije mi poznato da u svijetu ima tako mala zemlja kao što je Bosna sa ovakvim izobiljem prijevoda Kur'ana. Izuzimajući prijevod svećenika Miće Ljubibratića (Beograd, 1895), koji je, zapravo, prijevod francuskoga prijevoda, u Bošnjaka je do ovoga časa objavljeno čak šest prijevoda integralnog teksta Kur'ana: Ali Riza Karabeg (Mostar, 1937), Muhamed Pandža i Džemaludin Čaušević (Sarajevo, 1937), Besim Korkut (Sarajevo, 1977), Mustafa Mlivo (Bugojno, 1994), Enes Karić (Sarajevo, 1995) i skorašnji prijevod njemačkog prijevoda koji je, sa obimnim tefsirirom, sačinio u deset svezaka Ramo Atajić (Munchen, 2001).

Većina ovih prijevoda, upravo navedenim hronološkim slijedom, svjedoči o sazrijevanju prevodilačkog iskustva – sve do prijevoda Enesa Karića, koji smatram najzrelijim. Iako je Ataićev prijevod hronološki posljednji, smatram da je on u nizu vrlo važnih detalja ostao ispod domašaja Karićevog prijevoda, a s druge strane, i načelno – vjerujem da je suviše izdavati prijevod prijevoda, kad već imamo barem dva neposredna kvalitetnija prijevoda Kur'ana – Korkutov i Karićev, utoliko prije što u Ataićevom prijevodu nigdje nije imenovan ni prevodilac na njemački jezik.

Odlika svih naših relevantnih prijevoda Kur'ana proizlazi iz činjenice da su ih radili eminentni teolozi (tu riječ upotrebljavam uslovno za ulemu), što je odlučujuće utjecalo na njihove prevodilačke ciljeve i na tehniku prevođenja. Naime, prevodioci su svoj zadatak ograničili na prenošenje smisla teksta, odnosno na prenošenje motiva (*ma'an*), pa Korkutov prijevod ističe podnaslovom da je to *Kur'an s prijevodom značenja*. Ako se ovi prevodi vrednuju prema tome u kojoj mjeri su postigli zadate ciljeve, onda se bez kolebanja može reći da su uspjeli, jer su teološki tačni i pouzdani, posebno Korkutov i Karićev, pri čemu opet ističem da sočni jezik Karićeva prijevoda i uočljiva ritmizacija teksta predstavljaju iskorak u odnosu na sve zatečene prevode.

Uprkos tome ukazivanju na ovakve karakteristike prijevoda Kur'ana, neosnovano je klasificirati ih na teološke, filozofijske, ili – kako bi neko mogao pogrešno odrediti moj prijevod – na književne prevode; tako se mogu klasificirati komentari, ali ne i prevodi Kur'ana koji mogu biti samo loši, dobri, bolji itd.

Dominantno teološko obrazovanje i orijentacija prevodilaca dovelo je do relativne zasićenosti jedne vrste prevodenja Kur'ana na bosanski jezik. Budući da sam intenzivno komunicirao na svim prijevodima, u svakom ajetu i svakoj sintagmi, smatram da su oni kulturno-povijesno dragocjeni i dovoljno samosvojni, ali da istrajavanje na "prijevodu značenja" suočava autore prijevoda (to se često i zbiva u njihovim prijevodima) sa iskušenjima da izvornik prevode interpretativno, tefsirski, a to su već ozbiljna ogrješenja o neke druge važne slojeve teksta.

Naime, općepoznata je činjenica da Kur'an snažno insistira na rječitosti kao na božanskome daru čovjeku, da istrajava na stilogenosti, na izvanrednoj strukturi ritma i refrena, na lapidarnosti – uopće, Kur'an predstavlja tekst jedinstven i sa stanovišta forme u kojoj se objavljuje Uzvišena Sadržina. Imajući u vidu tu činjenicu, postavlja se retoričko pitanje o estetskoj adekvatnosti i funkcionalnosti prijevoda koji se svjesno i *a priori* ograničavaju na "značenje", odnosno na prijenos motiva izvornika. Zato se prijevodi Kur'ana u svijetu, koliko mi je poznato, u najvećem broju pojavljuju estetski silno reducirani, zapravo osiromašeni do stilske depresivnosti, često u trivijalnoj formi; dok je izvorni tekst tokom povijesti stalno uvodio u zanos slušaoce/čitaocce, dotle čitaoci prijevoda nisu u stanju ni naslutiti ljepotu izvornika. Neprihvatljivo je da taj izuzetni i mnogoslojni tekst prevodilac reducira na (teološko i filološko) prenošenje "značenja", uprkos značajnoj činjenici da tekst tako superiorno - neponavljajući i neponovljivo - demonstrira ljepotu stila i forme općenito.

Prevodilačko pravdanje da je stil Kur'ana nadnaravan, te da ne treba ni pokušati prenijeti ga - makar jednim dijelom - smatram neopravdanim: iako je stilski nadnaravan, Kur'an se, kao takav, objavljuje čovjeku, odnosno njegovome iskustvu i sposobnosti za recepciju izvanredne forme, pri čemu Kur'an naglašava kako je stilistika ili stilogenost izraza (*al-bayan*) jedan od najznamenitijih Božijih darova čovjeku, dar koji je doveden u istu ravan sa dva druga vjerovatno najvažnija Božija dara: *Svemilosnik / Kur'anu naučava / Čovjeka stvara / Lijepom izražavanju ga poučava* (Sura 55).

Zbog toga vjerujem da je prevodilačko opredjeljenje samo za prenošenje "značenja" pogrešno, iako je ono povijesno utemeljeno i moguće je naći objašnjenje za to. Naime, pošast ideologije orijentalizma istrajavala je na obrazlaganju književnih vrijednosti Kur'ana zato da bi se s te pozicije moglo tvrditi kako je on Muhammedovo djelo. Otuda se u muslimana najčešće javlja refleksni strah čim se počnu afirmirati književne vrijednosti kur'anskoga teksta - to se uglavnom uzima kao nagovještaj svetogrđa. Valja imati razumijevanja za to. Međutim, i u skladu s vjerom da je Kur'an Božija Riječ, nužno je da on, upravo kao takav, bude iskazan božanski lijepim stilom, u briljantnoj formi. Istovremeno, svakome ko uopće nešto zna o književnim vrijednostima jasno je da iz obilnog korišćenja književnih sredstava u nekome tekstu ne proizlazi nužno da je taj tekst umjetnost: kur'anski stil kao stil Objave jest argumentativan, a ne estetski; premda koristi književna sredstva u mjeri i na način nedosegnut u arapsko-islamskoj tradiciji, Kur'an nije umjetničko djelo. Znajući, dakle, kako Kur'an istrajava na ljepoti forme u kojoj se objavljuje, smatram da je prevodilac dužan uložiti optimalne napore kako bi prenio ne samo jedinstvenost Vjere saopćene u njemu nego i (božansku) neponovljivost forme u kojoj je Vjera saopćena, makar to bilo i dijelom koji će omogućiti da se zaslugom prijevoda tek nasluti ljepota izvornika. U zreloj fazi ovih mojih saznanja i iskustava, pojavio se imperativ koji sam spomenuo na početku svoga Zapisu. Naime, vjerujem da je nužno najzad se odvažiti na prevodenje Kur'ana koje će zahvaćati njegovu briljantnu formu, a smatrao bih uspjehom ako bi moj prijevod bio barem podsticaj da i drugi prevodioci pođu u tome pravcu.

Svjestan te potrebe, nastojao sam da u svoj prijevod prenesem što je moguće više discipliniranih a zvonkih rima izvornika i razdraganost njegovih refrena; brižljivo sam ritmizirao tekst i u granicama svojih mogućnosti istrajavao na optimalnom prenošenju stilogenosti izvornika; u okviru dužih ajeta, gradio sam unutarnju rimu i ritam, nastojeći da postignem zvukovne efekte makar bliske izvorniku. Radi lakšeg praćenja udara ritma i organiziranja rime, priložio sam u aneksu prijevoda tabelu sa strukturom rima po surama. U domenu sintakse, posebnu pažnju posvećivao sam - u odnosu na zatečene prijevode na bosanski jezik - potrebi da izvornikovu obilnu upotrebu koordinirajućih veznika (što je jedna od specifičnosti klasičnoga arapskog jezika) prenosim u odgovarajuće subordinirajuće adekvate, brinući da to ne bude na štetu afirmiranja stilskih figura, odnosno fonostilema - čime se nizanje naporednih rečenica, koje može djelovati relativno monotono u našem jeziku, preobražava u svojevrsni dinamizam zavisnosloženih rečenica. Odmjerenom korišćenje inverzija ima zadatak da ističe patos sakralnoga teksta, da sudjeluje u gradnji rime i da podržava ritmizaciju teksta. Pri tome sam stalno imao na umu dvije velike opasnosti. Prvo, koristeći ova prevodilačka sredstva, strepio sam od trivijalnosti, jer znam da prenosim izvanredan sakralni tekst. Drugo, budući da je Kur'an Božija Riječ, jedan od glavnih mojih ciljeva bio je da nikada ne priđem onoj granici na kojoj bi se - prenamaglašavanjem poetske funkcije jezika i esteticizmom - oduzela tekstu argumentativnost kao njegova temeljna odlika. Uprkos svim teškoćama i rizicima prevođenja Kur'ana, nikada se u tome jedinstvenom iskustvu nisam osjećao bespomoćnim ni frustriranim: ostao sam ozaren i radostan, istinski skrušen pred raskošnom ljepotom izvornika.

Konačno, imao sam u vidu da i ovaj tekst Kur'ana, koji ljudski rod ima na arapskom jeziku, zapravo je svojevrsni i prilagođeni ispis iz *Majke-Knjige* koja se čuva u Božijoj Onostranosti, a čiju ljepotu u apsolutnoj izvornosti ne bi mogli podnijeti ljudsko srce i um, pa je stoga Kur'an ispisan za ljude u formi pred kojom njihov um zastane a srca zatrepere, kako samo pred božanskom ljepotom mogu zatreperiti.

Sarajevo, oktobra 2002. godine

Sura 1.

SURA RASKRILNICA – AL FATIHA

Objavljeno u Mekki, ajeta 7; objavljeno poslije sure *Onaj Koji se pokriva – al-Mudessir*

U ime Allaha, svemilosnog i samilosnoga

1. Hvala pripada Allahu, Koji Gospodar svjetova je,
2. Svemilosnom i Samilosnome,
3. Vladaru na Dan Vjere;
4. Tebe obožavamo i pomoć tražimo od Tebe–
5. Uputi nas ka putu Pravome,
6. Ka Putu onih na koje izručio si blagodati Svoje,
7. A ne onih na koje srdiš se,
8. niti onih što zalutaše!

Sura 2.

KRAVA – AL-BAQARA

Prva sura objavljena u Medini;

ajeta 286

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Alif-Lam-Mim.
2. Ova Knjiga – u koju nema nikakve sumnje – jest uputa za bogobojazne,
3. Za one koji vjeruju u Onostrano, obavljajući namaze, te od onoga što smo im Mi darovali troše;
4. Također za one koji vjeruju u to što tebi spušteno je i što spušteno je prije tebe, te u Drugi svijet vjeruju bez dvojbe –
5. Takvi se drže Gospodareve Upute i upravo takvi uspjeti će.
6. Onima koji ne vjeruju svejedno je – upozoravao ih ili ne upozoravao, oni uzvjerovati neće:
7. Njihova srca i sluh Allah zapečatio je a na očima su im koprene, te ih čeka silno stradanje.

8. Ima ljudi koji govore: "Vjerujemo u Allaha i u Dan posljednji", a zapravo ne spadaju u pravovjernike –
9. Oni bi da prevare Allaha i pravovjerne, ali varaju sami sebe a da to i ne slute;
10. U njihovim srcima bolest je, pa Allah samo čini da bolest još teža bude, a čeka ih strahotno stradanje za laži njihove.
11. Kada im se kaže: "Ne činite po Zemlji smutnje", oni uzvrate: "Mi samo zavodimo uredno stanje".
12. Valjda nije! Upravo oni su ti što, i ne znajući, smutnju prave!
13. Kada im se kaže: "Vjerujte kao što ljudi vjeruju", oni uzvrate: "Zar da vjerujemo ugledajući se u vjeri na glupake?! Valjda nije! Upravo oni, a da to i ne znaju, čine glupake!"
14. Kada sretnu one koji vjeruju, vele: "Mi vjerujemo", a kada se osame uz šejtane svoje, onda govore: "Mi smo s vama, inače – samo rugamo se!"
15. Allah se njima izruguje, podržavajući ih da tumaraju u tiranstvu svome.
16. Upravo to su oni što za Uputu zabludu kupiše, ali im njihova trgovina dobiti donijeti neće, jer oni nisu na Putu pravome.
17. Oni sliče onima što vatru zapale, pa kada vatra osvijetli ono što oko njih je – Allah im svjetlost utrne, ostavljajući ih sred tmine, da ne vide;
18. Gluhi su, nijemi i slijepi pa nikako da se povrate!
19. Ili – sliče onima što u vrijeme nebeske oluje tminom praćene, uz gromove i sijevanje, stavljaju u uši prste zbog grmljavine, u strahu smrtnome – Allah dobro poznaje krivovjernike –
20. Jer munja samo što im vid ne oduzme; kada god sijevne, oni koraknu pod njome, a kada ih u tmini ostavi – oni se zaustave, a da Allah hoće, oduzeo bi im sluh i vid, nema sumnje, jer Allah može učiniti sve.
21. Ljudi! Robujte Gospodaru svome, Koji stvorio vas je, kao i one predašnje – ne biste li tako sačuvali se;

-
22. Onome Koji vam načini postelju od Zemlje a od Nebesa zdanje, te s neba spušta vode pa njome izvodi bilje, u vidu opskrbe vaše. Zato nemojte svjesno pridruživati Allahu suparnike!
 23. Ako sumnjate u ono što smo dostavili robu svome, onda vi dajte jednu suru koja tome nalikuje, prizivajući pri tome, mimo Allaha, svjedoke svoje, ako već istinu govorite.¹
 24. Ukoliko to ne učinite – a učiniti nećete – onda se pričuvajte Vatre čije gorivo će biti ljudi i stijenje: ona je pripremljena za krivovjernike!
 25. A ti kazuj vijesti radosne onima koji vjeruju i dobra djela čine – da će imati vrtove kojima protječu rijeke! Kada god im se iz vrtova kakav plod dadne, reći će: "To je ono što nam je darovano i ranije", a davat će im se samo ono što slično je; u vrtovima će imati supružnice očišćene, i u njima vjekovat će.
 26. Allahu nelagodno nije da kao primjer komarca navede, ili nešto što je krupnije – oni koji vjeruju znaju da je to Istina od njihova Gospodara, a oni koji ne vjeruju reći će: "Šta to Allah s ovim primjerom hoće?!" On njime na stranputicu zavodi mnoge, a mnoge na pravi put okreće; Allah njime zavodi na stransputicu samo grješnike –
 27. One koji krše zavjet Allahu, pošto već čvrsto dat je, i prekidaju ono za šta Allah naredio je da održi se, te nered na Zemlji prave – takvi čine prave stradalnike.
 28. Kako možete da u Allaha ne vjerujete kad postojali niste pa vam On život dade, zatim će vas usmrtiti i opet vas oživjeti, i najzad ćete Njemu vratiti se!
 29. On je Taj Koji za vas stvori sve što na Zemlji je, a zatim Nebesa zaposjede, te u Sedam nebesa uredio ih je, jer On dobro zna baš sve.
 30. Jednom, Gospodar tvoj melekima obrati se: "Ja ću na Zemlji namjesnika postaviti", a meleki rekoše: "Zar ćeš na Zemlji postaviti nekoga ko po njoj nered praviti će, i krv prolijevat će, dok Te mi slavimo hvaleći Te i bogopoštujući Te?! Allah reče: "Ja znam ono što vi ne znate!"
 31. I on pouči Adema imenima za stvari sve, potom ih izloži pred meleke, te reče: "Kažite mi vi njihove nazive, ako istinu govorite!"
 32. "Slava Tebi neka je!", meleki uzvratit će, "mi znamo samo ono čemu si nas Ti poučio, a Ti si Sveznajući i Premudri, sigurno je!"
 33. "Ademe", Allah reče, "kaži im za ovo nazive!" A kada im Adem kaza nazive, Allah dodade: "Ne rekoh li vam da Ja znam šta nebeska i zemna tajna je, te da znam onno što na javu iznosite i ono što tajite!"
 34. Onda rekosmo melekima: "Pred Ademom čelima po tlu padnite!", te oni čelima po tlu popadaše, osim Iblisa – on odbi, uzoholivši se, i krivovjernik postade.
 35. Potom rekosmo: "Ademe, ti i tvoja žena se u džennetu nastanite i u njemu obilno jedite gdje šta poželite, ali se Stablu ovome ne primičite, jer ćete tako ogriješiti se!"
 36. Šejtan im poslije uskrati blagodati džennetske, te ih izvede iz onoga u čemu bijahu njih dvoje, jer Mi rekosmo: "Silazite! Jedni drugima neprijatelji ste; Zemlja će vam biti stanište i užitak za neko vrijeme!"
 37. Potom Adem primi od svoga Gospodara Riječi neke i Bog prihvati njegovo kajanje, jer On zaista rado prima pokajanje i Milostivan je.
 38. Rekli smo: "Svi iz Denneta silazite! Nema sumnje da će vam stizati Uputa od Mene, pa ko Moju Uputu bude slijedio, za njega nema bojazni niti će ožalostiti se,

¹ Riječ *svjedoci* odnosi se na paganska božanstva i kultove.

39. A oni koji ne budu vjerovali i budu poricali Naše znamenje – takvi su pripadnici Vatre i zauvijek u njoj boravit će!"
40. Sinovi Israilovi! Sjetite se blagodati Moje, koju sam vam podario, i zavjet koji ste mi dali ispunite, pa ću i ja Svoj zavjet ispuniti, i strahujte samo od Mene!
41. Vjerujte u to što sam vam spustio kao ovjeru onoga što već imate i ne budite prvi koji u to povjerovati neće; Moja znamenja ne dajite u besćenje i bojte se samo Mene!
42. Istinu neistinom ne odijevajte, svjesno Istinu ne prikrivajte!
43. Namaz obavljajte i zekat dajite, i sagibajte se u namazu s onima koji na namazu sagibaju se!
44. Zar da od drugih dobročinstvo zahtijevate, a na sebe zaboravljate iako iz Knjige kazujete?! Zar se opametiti nećete?!
45. Strpljenjem i namazom pomoć tražite, a to je zaista nešto golemo, osim za skrušene –
46. Za one koji vjeruju da će sa Gospodarem sresti se i da će Njemu vratiti se!
47. Sinovi Israilovi! Sjetite se blagodati Moje, koju sam vam podario, te da sam vas odlikovao u odnosu na sve druge!
48. Čuvajte se Dana kada jedna duša za drugu dušu ništa učiniti neće, niti će se prihvatiti njeno zauzimanje, a ni otkup od nje se uzimati neće, niti će pomoć pružiti im se!
49. Sjetite se kako vas izbavismo od faraonovih ljudi koji su vas stavljali na najteže muke, koljući vaše sinove, a ostavljajući vam žive žene – od vašeg Veličanstvenoga Gospodara to vam kušnja bijaše;
50. Sjetite se kako zbog vas rastavismo more, pa vas spasismo a potopismo ljude faraonove, i to na oči vaše;
51. Sjetite se kako smo Musau četrdeset noći ispunjavali obećanje, a vi ste, čim on ode, prihvatili Tele, čineći time nasilje² -
52. Mi smo vam oprostili poslije, zato da zahvalni budete –
53. I sjetite se kako smo Musau dali Knjigu koja, zapravo, Razdjelnik je, zato da Pravim putem pođete;
54. I kako Musa reče narodu svome: "Narode, vi ste sami nad sobom izvršili nasilje prihvativši Tele i zato se Stvoritelju pokajte, te sami ubijte svoje,³ jer to je, pred Stvoriteljem vašim, za vas bolje, pa će On primiti vaše pokajanje, jer On, zaista, rado prima pokajanje i Samilostan je";
55. I kako kazali ste: "Musa, nećemo ti povjerovati dok ne vidimo Allaha na način koji očigledan je!", pa vas je munja ošinula dok posmatrali ste;
56. Poslije vas oživjesmo, pošto već pomrijeste, da zahvalni budete;
57. I mi smo vam oblacima pravili hladovine, te smo vam slali mannu⁴ i prepelice: "Lijepim jelima kojima vas darivamo hranite se"; oni nisu nama učinili nasilje, već su sami sebi učinili nasilje;
58. I kako rekosmo: "Uđite u ovo naselje i obilno se u njemu hranite gdje vam se prohtije, a na Kapiju ulazite da biste padali ničice i pri tom govorite *Oproštenje!* Pa ćemo vam oprostiti grijeha, a dobročiniteljima ćemo dati još i više";
59. Onda su oni što čine nasilje zamijenili Riječi nečim što im kazano nije, pa smo sručili kaznu s neba na te što čine nasilje – zbog poročnosti njihove;

² Različite izvedenice iz korijena *zlm* prevodim riječima *nasilje*, *nasilnici* i sl., a ne riječima *grješnik*, *griješenje*, jer *nasilje* (*nasilnik*) u kur'anskom kontekstu označava vršenje nasilja nad Istinom, pa time i nad samim sobom, nepriznavanjem Istine; ovakav prijevod čini mi se bližim izvorniku i ekspresivnijim.

³ Sami smaknite svoje prijestupnike!

⁴ Vrsta biljke

-
60. I sjetite se kako Musa za svoj narod zamoli vode, pa obratismo mu se: "Udri svojim štapom preko stijene!", te dvanaest vrela otvori se iz nje, tako da je svako bratstvo znalo pojilo svoje – "Jedite i pijte ono što vam Allah daje, a Zemljom oholo ne hodite, čineći grijeh!"
61. I kako rekoste: "Musa, ne možemo podnijeti uvijek iste hrane, pa zbog nas zamoli Gospodara svoga da nam dadne onog što iz zemlje raste: povrća i krastavaca, pšenice i leće, te luka iz nje", a Musa reče: "Zar hoćete da zamijenite nešto što je dobro nečim što je gore?! Onda se u grad spustite, pa ćete imati to što tražite!" Potom ih poniženje i bijeda snadoše, te srdžbu Allahovu na se navukoše – zato što nisu vjerovali u Allahovo znamenje i što su ubijali nedužne vjerovjesnike, zato što su neposlušni bili i što su prekoračili granice;
62. Pravovjerne, ali i jevreje, kršćane i Sabijce koji su vjerovali u Allaha i u Dan posljednji, radeći poslove valjane, čeka nagrada u Gospodara njihova, jer za njih nema zebnje niti će ojaditi se;
63. I sjetite se kako smo od vas zavjet uzeli pa iznad vas Tur-goru podigli, rekavši pri tome: "Onoga što vam dadosmo, čvrsto se držite i njegove sadržine se podsjetite – možda ćete sačuvati se";
64. Potom se vi ipak okrenuste, a da nije za vas Allahove dobrote i milosti Njegove, pravi stradalnici bili biste;
65. Poznato vam je šta bijaše s onima što se o subotu ogriješiše, te im rekosmo: "Majmuni odvratni budite!"
66. I od toga načinismo znamenje za suvremenike i potomke, i pouku za bogobojaznike;
67. I sjetite se kako se Musa obrati narodu svome: "Allah vam naređuje da kravu zakoljete", na šta oni rekoše: "Da li to s nama zbijaš šale?", a Musa će: "Neka me Allah sačuva toga da spadam u pagane!"
68. Onda oni rekoše: "Zbog nas zamoli Gospodara svoga da nam objasni kakva krava treba da bude!" "Bog kaže", Musa će, "da krava ni stara ni mlada biti ne smije, već nešto srednje, i izvršite ono što vam se naređuje".
69. Zbog nas zamoli Gospodara svoga", dodadoše, "da nam objasni kakve boje treba da bude!" "On kaže", Musa reče, "da jarko-žuta krava treba da bude, tako da posmatrača zabezekne".
70. Opet oni rekoše: "Zbog nas zamoli Gospodara svoga da nam detaljno objasni kakva treba da bude, jer za nas su krave jedna drugoj slične, a mi ćemo svakako – ako Allah htjedne – biti na Putu pravome."
71. "On vam kaže da krava ne smije biti iscrpljena oranjem zemlje niti natapajući usjeve, da nema mahane ili kakve oznake", a oni rekoše: "Najzad si kazao kako istinito je", te oni kravu zaklaše a jedva to učiniše.
72. I sjetite se kako jednoga čovjeka ubiste, pa zbog njega prepirku zapodjenuste – a Allah na vidjelo iznosi ono što vi tajite –
73. Onda smo Mi kazali: "Udarite ga jednim dijelom krave!" Tako Allah oživljava mrtve, pokazujući vam Svoje znamenje – zato da shvatite.⁵
74. I pored toga, vaša srca tvrda postadoše – ona su kao stijenje, ili su još tvrda nego ono što je, jer ima stijenja iz kojeg izbijaju rijeke, ima ga koje se raspukne, pa iz njega voda poteče, ima ga koje – zbog straha pred Allahom – sruši se, a Allah nije nemaran prema onome što činite.

⁵ Jevreji su ubili jednoga čovjeka i zapodjenuli su svađu, nastojeći da otkriju ubicu. Onda je Allah, posredstvom Musaa, rekao da ubijenog udare jednim dijelom zaklane krave, nakon čega je ubijeni oživio, kazao ko ga je ubio i opet je preminuo. Tim nadnaravnim događajem Musa je dokazivao svoje poslanje.

-
75. Zar vi žudite da vam povjeruju iako je jedna grupa njihova slušala riječi Allahove, pa su ih ipak izvrtali, pošto su ih već shvatili i znajući šta rade?!
76. Kad sretnu vjernike, vele: "Vjerujemo", a kada se jedni s drugima osame, govore: "Zar ćete im kazivati o onome što vama Allah otkrio je, i to zato da pred Gospodarem vašim iznose protiv vas dokaze?! Zar se opametiti nećete?!"
77. Ne znaju li oni da Allahu poznato je šta taje i šta na javu iznose?!
78. Ima ih nepismenih koji o Knjizi znaju samo izmišljotine i oni iznose samo pretpostavke.
79. A teško onima koji svojim rukama Knjigu ispisuju, i onda vele: "Od Allaha ovo je!" – zato da bi time trgovali u besćenje; teško njima zbog onoga što ispisaše ruke njihove, i teško njima zbog onoga što zaradiše!
80. Dotle oni govore: "Vatra će nas dohvaćati jedva neko vrijeme!" Reci: Imate li za to Allahovo obećanje – jer Allah neće prekršiti Svoje obećanje – ili o Allahu iznosite nešto što i ne znate?"
81. Naravno, ko ružno djelo prinese i njegov grijeh ga ophrve – takvi su džehennemlije: zauvijek u Džehennemu boravit će;
82. A oni koji budu vjerovali i dobra djela činili – takvi su džennetlije: zauvijek u Džennetu boravit će.
83. I sjetite se kako smo od sinova Israilovih uzeli zavjetovanje da samo Allaha obožavate; roditeljima, rodbini, siročadima i ubogima dobročinstvo da činite; da se ljudima lijepim riječima obraćate; da namaz obavljate; da zekat dajete, a vi poslije ipak leđa okrenuste, izuzev manjine, jer se vi suprotstavljate;
84. I kako primismo vaše zavjetovanje da krv svoju ne prolijevate, da jedni druge s ognjišta ne izgonite – vi to poslije potvrdiste i posvjedočiste –
85. A onda ipak upravo vi jedni druge ubijate, neke svoje sa ognjišta njihovih izgonite i pri tome u grijeshnju i neprijateljstvu protiv njih se pomažete; ako vam dođu kao roblje, vi ih otkupljujete, a zabranjeno vam je upravo to da ih izgonite! Zar u jedan dio Knjige vjerujete, a u drugi dio ne vjerujete?! Oni koji tako čine imat će kao nagradu na ovome svijetu samo poniženje, a na Dan ustanuća bit će udareni na najteže muke, jer Allah nije nehajan prema onome što činite;
86. To su oni što kupuju život na svijetu ovome za život na Svijetu drugome, i zato im se neće olakšati stradanje, niti će pomoći im se.
87. Musau smo Knjigu dali, pa smo poslije njega zaredom slali poslanike, a Isau, Sinu Merjeminu dali smo očite dokaze, pruživši mu podršku u Duhu Svetome. I kada god vam koji poslanik dođe s onim što ne sviđa vam se, zar niste uzoholili se, pa ste proglašavali lažnima neke, a neke druge ubijali ste?!
88. Oni vele: "Naša srca okorješe." Jest, Allah prokleo ih je u krivovjerju njihovome, tako da malo njih ispravno vjeruje.
89. A kada im od Allaha Knjiga stiže, koja ovjerava ono što su imali pa su pomoć protiv krivovjernih tražili već ranije – kada im, dakle, stiže ono što već poznato im je, oni u to ne povjerovali, i zato – prokletstvo Allahovo neka prati krivovjernike!
90. Ružno li je to za šta su prodali sebe, da ne bi vjerovali u ono što Allah objavljuje, a sve to zbog zlobe što Allah Svojim robovima kojima hoće daje dio Svoje dobrote; tako gnjev za gnjevom na se navlače, a krivovjericima sljeduje ponižavajuće stradanje.
91. Kada im se kaže: "Vjerujte u ono što Allah spustio je", oni vele: "Mi vjerujemo u to što nama spušteno je", a ne vjeruju u ono što stiže poslije, iako je to Istina, u vidu ovjere onoga što već u njih je. Reci: Zašto se onda ranije ubijali Allahove vjerovjesnike, iako ispravno vjerujete?"
92. I Musa vam donese očite dokaze, a vi ipak – kada on ode – prihvatiste Tele, čineći tako nasilje!

93. I sjetite se kako smo od vas zavjet uzeli pa iznad vas Tur-goru podigli, rekavši pri tome: "Onoga što vam dadasmo čvrsto se držite i slušajte", a oni rekoše: "Čuli smo, ali poslušati nećemo", jer u nevjerništvu njihovome srca im se Teletom zadojiše. Reci: "Ružno li je to što vam uvjerenje vaše nalaže, ako već spadate u pravovjernike!"
94. Reci: "Ako je Kuća druga, što u Allaha je, samo za vas a ne i za druge ljude, onda smrt zaželite – ukoliko istinu govorite!"
95. A nikada smrt poželjeti neće zbog onoga što prinose ruke njihove, jer Allah predobro poznaje nasilnike,
96. Nego ćeš utvrditi – sigurno je – kako više od svih za životom žude, nadmašivši i višebošce: svaki želi da hiljadu godina živ bude, a sve i da poživi – ne bi izbjegao stradanje, jer Allah proniče u ono što čine.
97. Reci: "Ko je neprijatelj Džibrilu, budući da on spušta Kur'an u srce tvoje, uz Allahovo dopuštenje, kao ovjeru onoga što se veće posjeduje, kao uputu i radovijest za pravovjernike!"
98. Ko je neprijatelj u odnosu na Allaha, Njegove meleke i poslanike, Džibrila i Mikala, kada Allah krivovjernima neprijatelj je!
99. Spustili smo ti očigledno znamenje i samo grješnici povjerovati u njega neće.
100. Zar baš uvijek kada obavežu se, neki od njih, obavezu odbace, a čak većina ne vjeruje?!
101. I kada im od Allaha Poslanik stiže, koji ovjerava ono što već u njih je, dio onih kojima Knjiga data je, Allahovu Knjigu za leđa zabacuje – kao da ne znaju šta je –
102. I slijede ono što šejtani kazuju u vezi Sulejmanove vladavine, a Sulejman nevjernik ne bijaše, već su šejtani nevjernici bili, budući da su magiji poučavali ljude, te onome što dvojici meleka – Harutu i Marutu – u Babilonu dato je. A oni nisu davali nauk nikome dok ne upozore: "Ne budi nevjernik, jer mi smo samo iskušenje!" oni su naučili od njih dvojice čime će rastaviti muža od njegove žene, ali nisu mogli time nanijeti štete nikome, osim uz Allahovo dopuštenje; naučili su također ono što će im nauditi a neće im biti od koristi kakve, premda su pouzdano znali da onaj ko se domogao magije neće na Drugome svijetu imati nikakve sreće, jer – ružno je to za šta se prodadoše, samo da znati im je!
103. A da vjeruju i Boga se boje, sigurno bi imali nagradu u Allaha, koja bolja je – samo da znati im je!
104. Vi koji vjerujete, ne govorite: "Čuj, ne čuo se!", već govorite: "Nas pogledaj-de!", i slušajte, a krivovjernike čeka bolno stradanje.⁶
105. Krivovjerne Sljedbenike Knjige niti mnogobošce ne raduje da vam se od Gospodara vašega kakvo dobro dadne, a Allah milošću Svojom odlikuje koga hoće, jer Veličanstveni Dobrohotnik Allah je.
106. Nijedan ajet mi ne stavimo van snage, ili ne učinimo da u zaborav padne, a da ne donesemo nešto bolje, ili nešto što slično mu je – zar ti ne znaš da Allah Svemoćan je?!
107. Zar ti ne znaš da Allah posjeduje sve što na Nebesima i na Zemlji je, te da vi mimo Allaha prijatelja ni pomagača nemate?!

⁶ Nprevodiva igra riječi *ra'ina* (Čuj, ne čuo se) i *unzurna* (Nas pogledaj – de) upućuje na povijesni kontekst. Naime, muslimani su Poslaniku upućivali ovu prvu riječ u njenom osnovnom značenju *Pripazi nas, brini o nama*, ali su je jevreji koristili u njenom drugom, pogrdnom značenju: *Čuj, ne čuo se*, ili *Gle ludaka!* Zato Kur'an insistira da se ta riječ zamijeni sinonimijom *unzurna*, što znači *Obrati pažnju na nas*.

108. Zar biste htjeli zamoliti svoga Poslanika kao što Musa nekad zamoljen je?! Jer, ko pravu vjeru zamijeni za krivovjerje, taj s Pravoga puta odlutao je!
109. Željeli bi mnogi Sljedbenici Knjige da vas iz vaše vjere vrata u krivovjernike, i to zbog vlastite zlobe, budući da i njima Istina poznata je, ali – vi oprostite i preko toga pređite dok Allah Svoju odluku ne donese, jer Allah može učiniti sve;
110. Namaz obavljajte i zekat dajite, jer dobro koje za se pribavite – u Allaha zateći ćete: Allah dobro vidi šta činite.
111. Oni vele: "U Džennet će ući samo ko jevrej je ili kršćanin je". To su puste tlapnje njihove! Reci: "Dajte svoj dokaz, ako istinu govorite!"
112. Naravno, ko svoje lice Allahu okrene i pri tome dobročinitelj je – u Gospodara njegova nagrada mu je; za takve nema strepnje, niti će ožalostiti se.
113. Jevreji govore: "Kršćani nemaju nikakve osnove", dok kršćani vele: "Jevreji nemaju nikakve osnove", a oni kazuju iz Knjige; oni koji ne znaju također izgovaraju riječi njihovima slične, a Allah će im presuditi, na Dan ustanuća, o onome u vezi s čime se razilaze.
114. Ko je veći nasilnik od onoga što zabranjuje da se u hramovima Allahovo ime spominje i ko se upinje da se oni poruše?! Takvi moraju samo sa strahom da u njih ulaze; za njih je poniženje na svijetu ovome, a na Svijetu drugome čeka ih golemo stradanje.
115. Istok i Zapad Allah posjeduje, i zato – kuda god se okrenete, tamo i lik Allahov je, jer Allah je Sveopći i Sveznajući je.
116. Oni vele: "Allah je uzeo Sebi dijete". Slava neka Mu je! Ne, nego sve što je na Nebesima i na Zemlji Nejgovo je – sve Njemu pokorno je;
117. On je Stvoritelj nebesa i Zemlje, i kad nešto odlučio je – On za to samo rekne: *Budi!* i to bude.
118. Oni koji ne znaju govore: "Trebalo bi da Allah obrati nam se, ili da nam da kakvo znamenje".⁷ Tako nešto govorili su i oni ranije, čija srca njihovima slične. A Mi smo izložili znamenja ljudima čvrste vjere.
119. Mi smo sa Istinom poslali tebe, kao radovjesnika i opomenitelja, a ti nećeš odgovoran biti za džehennemlije.
120. Jevreji i kršćani neće biti tobom zadovoljni sve dok ne prihvatiš se njihove vjere, ali ti reci: "Allahova uputa prava uputa je", jer ako bi ti slijedio njihove želje, premda ti je stiglo izvjesno Znanje, pred Allahom ne bi imao zaštitnika ni pomagača uopće.
121. Oni kojima smo Knjigu dali, sasvim ispravno čitaju je – to su oni što u nju vjeruju, a oni koji u Knjigu ne vjeruju – upravo oni nastradat će.
122. Sinovi Israilovi! Sjetite se blagodati Moje, koju sam vam podario, te da sam vas odlikovao u odnosu na sve druge!
123. I bojte se Dana kada niko nikome ništa pomoći neće, kada iskupljenje ni od koga primiti se neće, kada zauzimanje koristiti neće, niti će njima pomagati se.
124. Sjetite se kako Ibrahima Gospodar njegov određenim Riječima dovede u iskušenje, te Ibrahim u cijelosti po njima postupio je, na šta Allah reče: "Učinit ću te vođom za ljude", a Ibrahim će: "Da li i neke potomke moje?" "Moje obećanje ne važi za nasilnike", Allah reče;

⁷ Imenicu *ajet* (pl. *ajeti*) morao sam prevoditi neujednačeno: ona se ponekad javlja u značenju riječi *znamenje*, a ponekad kao oznaka dijela sure (svaki ajet obilježen je rednim brojem). U oba slučaja, u osnovi pripada istome semantičkom polju, jer je i ajet kao dio u strukturi sure, zapravo, svojevrsno Božije znamenje. Prevodioci često pogrešno prevode riječ *ajet* kao rečenicu, ili čak kao *stih*, ali ajet ne odgovara definiciji ni rečenice ni stiha, premda u njegovom omeđivanju najčešće su odlučujući udari rime i ritma.

-
125. I sjetite se kako Hram učinismo utočištem i sigurnim mjestom za ljude, i neka mjesto gdje Ibrahim stajaše vama bude mjesto za klanjanje; Ibrahimu i Ismailu smo naložili: "Moj Hram čistite za one koji će ga obilaziti, koji će tu boraviti i klanjati, sagibajući se i padajući po tlu, ničice";
126. I kako Ibrahim reče: "Gospodaru, učini da ovaj kraj siguran bude, i darivaj plodovima žitelje njegove – one od njih koji vjeruju u Allaha i u Dan posljednji", na šta Allah reče: "A onome ko ne vjeruje dat ću kratkotrajno uživanje, potom ću ga potjerati u pakleno stradanje – užasne li sudbine!";
127. I kako su Ibrahim i Ismail podizali Hramu temelje, moleći se: "Gospodaru naš, primi ovo od nas, jer Ti sve čuješ i znaš sve!
128. Gospodaru naš, učini da Tebi predamo se i da Tebi preda se potomstvo naše; pokaži nam obrede naše i primi nam pokajanje, jer Ti rado primaš pokajanje i samilost je u Tebe;
129. Gospodaru naš, pošalji im poslanika iz njihove sredine, koji će im kazivati Tvoje znamenje, davati im o Knjizi i Mudrosti učenje, i dovesti ih u očišćenje, jer Ti si Silni i Premudri, nema sumnje!"
130. Ibrahimovu vjeru poželjeti neće samo onaj ko ne drži do sebe, iako smo ga mi učinili odabranim na svijetu ovome, a na Drugom svijetu sigurno će spadati u dobre ljude.
131. I Gospodar njegov obrati mu se: "Potčini se!", te on reče: "Gospodaru svjetova potčinjavam se!"
132. I Ibrahim to ostavi kao oporuku za svoje sinove, te i Jakub reče: "Sinovi moji! Allah je odabrao šta za vas prava vjera je, i samo kao muslimani umrite!"
133. Zar bijaste svjedoci kada Jakuba smrt zateče, pa on sinovima svojim reče: "Kome ćete se klanjati kad mene ne bude?", a oni odgovoriše: "Klanjat ćemo se Bogu tvome, Bogu tvojih predaka – Ibrahimu, Ismailu i Ishaku – Bogu Jedinome, jer Njemu potčinjavamo se."
134. Taj narod nestao je; njega čeka ono što zaslužio je, a vas čeka šta zaslužite, i vi nećete odgovarati za njihove postupke.
135. Oni vele: "Jevreji ili kršćani budite, da biste bili na putu pravome!" Reci: "Ne, mi se držimo vjere Ibrahimove, koji pravovjernik bijaše, a nije spadao u višebošce!"
136. Govorite: "Vjerujemo u Allaha i ono što spušteno nam je, te u ono što spušteno je Ibrahimu, Ismailu, Ishaku i Jakubu, kao i potomcima, u ono što Musau i Isau dato je, i ono što vjerovjesnicima od Gospodara njihova dato je – među njima ne pravimo razlike nikakve, i Njemu potčinjavamo se."
137. Budu li vjerovali onako kako vi vjerujete, onda su na Putu pravome, a ukoliko okrenu se – onda su u škripcu istinskome, a Allah će biti dovoljan da od njih zaštititi tebe, jer On sve čuje i zna sve;
138. I sve je to u vidu ures boje Allahove, a ko ima ljepšu ures-boju od Allahove – Njemu klanjamo se!"
139. Reci: "Zar se s nama o Allahu sporite, iako naš i vaš Gospodar On je?! Nama naša djela, a vama vaša – Njemu čestito predajemo se!"
140. Zar baš govorite: "Ibrahim, Ismail, Ishak, Jakub i potomci bili su jevreji ili kršćani"?! Reci: "Da li vi ili Allah bolje znade?! Ko je veći nasilnik od onoga što skriva istinu od Allaha a koju posjeduje?! Allah nije nehajan prema onome što činite."
141. Taj narod nestao je; njega čeka ono što zaslužio je, a vas čeka šta zaslužite, i vi nećete odgovarati za njihove postupke.

-
142. Neki maloumni ljudi kazat će: "Šta ih odvrati od Kible do koje su držali ranije?! Reci: "Istok i zapad Allah posjeduje; koga hoće On na pravi put upućuje!"⁸
143. I tako smo vas stvorili kao jednu zajednicu koja u sredini je, da pred svijetom budete svjedoci Istine, te da Poslanik pred vama bude svjedok Istine, a promijenili smo Kiblu koje si se držao ranije samo zato da bismo pokazali ko će Poslanika držati se, među onima što starim stopama vratit će se, a to baš golema stvar bijaše, osim za one koje Allah naputio je; Allah neće dopustiti da se zagubi vaše vjerovanje, jer Allah je prema ljudima zaista blag i milostivan je.
144. Mi vidimo kako se tvoje lice put neba okreće i zato ćemo – nema sumnje – okrenuti te prema Kibli do koje stalo ti je: Okreni lice ka Hramu svetome, i ma gdje da se nađete – svoja lica k njemu okrenite; oni kojima je Knjiga dana, pouzdano znaju da je to Istina što od Gospodara njihova je, a Allah nije nehajan prema onome što oni čine.
145. Kada bi ti, onima kojima Knjiga data je, donio sve dokaze, oni se ne bi prihvatili tvoje Kible – a ni ti se ne prihvaćaj njihove – niti će bilo ko od njih prihvatiti se nečije Kible; kada bi ti slijedio njihove želje, iako ti je stiglo izvjesno Znanje, tada bi – sigurno je – uvrstio se u nasilnike.
146. Oni kojima smo Knjigu dali poznaju Poslanika kao što poznaju vlastite sinove, a ipak jedan dio njih, svjesno, Istinu zatamljuje.
147. Od tvoga Gospodara Istina je – zato nipošto nemoj spadati u sumnjičave!
148. Svako ima neki pravac u kome se okreće, a vi se u dobrim djelima natječite; ma gdje da se zateknete, Allah će vas privesti sve, jer Allah Svemoguć je.
149. Ma gdje zatekao se, okreni svoje lice ka Hramu svetome, jer to je pouzdana Istina od Gospodara tvoga, a Allah nije nehajan prema onome što činite.
150. Ma gdje zatekao se, okreni svoje lice ka Hramu svetome, i gdje god se nađete svoja lica k njemu okrenite zato da ljudi ne bi mogli da vam prigovore – ne računajući neke njihove nasilnike: vi se njih ne bojte, već se Mene bojte – ali i zato da vam u cijelosti dam blagodati Svoje i ne biste li bili na Putu pravome;
151. Zbog toga smo vam i jednog poslanika vašeg poslali, koji će vam kazivati Naše ajete, dovesti vas u očišćenje, davati vam o Knjizi i Mudrosti učenje i poučiti vas onome što vam nepoznato bijaše.
152. Zato Me se sjetite, pa ću i Ja vas sjetiti se; i Meni zahvaljajte, a nevjernici ne budite.
153. Vi koji vjerujete! Strpljenjem i namazom pomoć tražite – Allah je zaista uz strpljive!
154. Ne govorite da su mrtvi za one koji su poginuli na Putu Allahovome! Naprotiv, oni su živi, ali vi to ne osjećate.
155. Mi ćemo vas sigurno dovesti u iskušenje, izvjesnim strahom, glađu, i time što ćete gubiti imovinu, živote i ljetine, ali ti obraduj trpeljive –
156. One koji kažu, kada ih kakva nevolja snađe: "Mi Allahu pripadamo i Njemu vraćamo se";
157. Blagoslov i milost Gospodareva za takve je, i upravo takvi su na Putu pravome.

⁸ U ajetima 142-145. govori se o promjeni pravca u kome se muslimani okreću za vrijeme namaza (Kibla). U početku su se okretali prema Jerusalemu, a osamnaest mjeseci nakon seobe iz Mekke u Medinu, stiže Božija zapovijest o promjeni Kible: sada je to Kaba u Mekki

158. Safa i Merva⁹ spadaju u Allahovo znamenje,¹⁰ i zato onaj ko Hram hodočasti ili umru obavi uopće grješan nije ako njih obiđe, a onaj ko neko dobro učini drage volje, neka znade da je Allah blagodaran i da Sveznajući je.
159. One što prikrivaju jasne dokaze koje smo objavili, ko i Uputu koju smo u Knjizi jasno izložili za ljude – takve Allah proklinje, a proklinju ih i oni koji imaju pravo na proklinjanje;¹¹
160. Izuzimaju se oni koji pokaju se i poprave, pa to obrazlože – takvima ću prihvatiti pokajanje, jer Ja sam Onaj što rado prihvaća pokajanje i što Milostivan je.
161. Oni što ne vjeruju i umru kao nevjernici – takve prati prokletstvo Allaha, meleka i ljudi uopće;
162. Zauvijek u prokletstvu ostat će, neće im se olakšati stradanje, niti će pažnja posvetiti im se.
163. Vaš Bog – Jedan Bog je; nikakvog boga osim Njega nije; Svemilosnik i Milosnik On je.
164. U stvaranju Nebesa i Zemlje, u smjeni noći i dana, u lađi koja plovi niz more s onim što je korisno za ljude, u vodi koju Allah s neba spustio je pa njome oživljava zemlju nakon obamrlosti njezine te je diljem Zemlje rasijao svakovrsne stvorove, u promjeni vjetrova, te u oblacima što između neba i zemlje potčinjeni stoje – u svemu tome zaista jest znamenje za umne ljude.
165. Ima ljudi koji umjesto Allaha prihvaćaju se kumira, voleći ih kao što se voli Allaha, a oni što vjeruju vole jače Allaha; samo da znaju oni što čine nasilje da – kada im patnja postane očita – sva sila bit će u Allaha i da Allah žestoko kažnjava;
166. I kada se oni što bijahu vođama budu odricali svojih sljedbenika, spoznavši kakva je kazna, i kada među njima dođe do prekida spona,
167. Te uzviknu oni što su išli za njima: "Da nam je iznova, odbacili bismo ih kao što oni odbacuju nas sada!" Tako će im Allah pokazati vlastita djela koja su za njih pogubna, i oni neće izaći iz Ognja.
168. Ljudi, jedite ono što je na Zemlji a što dozvoljeno i prijatno je, a Šejtanove stope ne slijedite, jer očiti neprijatelj on vam je;
169. On vam grijeh i bestidnost naređuje, te da protiv Allaha govorite ono što ne znate!
170. Kada im se kaže: "Slijedite ono što Allah spustio vam je", oni odgovore: "Ne, nego ćemo slijediti ono u čemu zatekosmo svoje očeve!" Zar uprkos tome što njihovi očevi ništa nisu shvaćali i što ne bijahu na Putu pravome?!
171. Oni što ne vjeruju sličie primjeru u kome neko viče na nešto što ne čuje ništa do zova i vike: gluhi se, nijemi i slijepi, tako da ne shvaćaju uopće.¹²
172. Vi koji vjerujete! Ugodna jela koja smo vam darovali jedite i Allahu zahvaljujte, ako upravo Njega obožavate!
173. On vam strvinu, krv i svinjsko meso zaista zabrani, te ono što se nekom drugom umjesto Allahu namijeni; ali to uopće nije grijeh nekome koga se prisili a ne jede zato što to želi, i tek da glad utoli, jer Allah je, zaista, Onaj Koji oprost i Koji je milostivni.
174. Oni što prikrivaju Allahovu objavu u Knjizi, trgujući time po mizernoj cijeni – takvi samo vatru kljukaju po svojoj utrobi, a njima se Allah na Dan ustanuća neće obratiti, niti će im očišćenje dati, nego će ih bolno stradanje čekati;

⁹ Lokaliteti u Mekki, u blizini Kabe; uključeni su u hadžijske rituale.

¹⁰ Riječ *šai'r* znači *znamenje, svetinje, Božiji tabui*, a komentatori većinom misle da se ova riječ odnosi na obrede hadža, tačnije na simbole, ili najvažnije obrede hadža.

¹¹ Vjerovatno se odnosi na meleke, poslanike i druge koji imaju pravo da proklinju krivovjerne i nevjernike.

¹² Ovu stilsku figuru interpretatori uglavnom razumijevaju kao odnos pastira i stoke.

175. To su oni što zabludu kupiše pomoću Upute, i stradanje za oproštenje! Kako samo mogu Oganj da trpe!
176. To je zato što Knjigu kao Istinu Allah objavio je, a što su oni koji se u pogledu Knjige razilaze zaista u procijepu dubokome.
177. Nije čestitost u tome hoćete li prema istoku ili prema zapadu okrenuti lice svoje, već je čestit onaj ko u Allaha vjeruje, u Dan posljednji i u meleke, u Knjigu i vjerovjesnike; ko imovinu daje – iako draga mu je – rodbini i siročadi, ubogima i putnicima, prosjacima i u otkup za robove; onaj ko obavlja namaze i zekat daje; ko izvršava preuzete obaveze, ko je trpeljiv u vrijeme bijede i nevolje, te u boju ljutome – to su oni što su od Istine i upravo oni čine bogobojazne!
178. Vi koji vjerujete! Propisuje vam se odmazda za ubijene: slobodan za slobodna, rob za roba, žena umjesto žene. Ko oproštenje dobije od onoga što pravom na odmazdu raspoláže, neka tada velikodušno postupi se, a i vinovnik neka dobrohotan bude¹³ - to je od vašega Gospodara rasterećenje i Njegova milost to je. Ako se i nakon toga drzne preko granice¹⁴ – njega čeka bolno stradanje.
179. Vi koji razboriti ste! U odmazdi život imate – ne biste li Boga pobjerali se!¹⁵
180. Propisuje vam se: Kada neko od vas na samrti bude, ako dobro kakvo ostavlja iza sebe – neka ga oporuči roditeljima i rodbini, u skladu s onim što valjano je, i to je obaveza za bogobojazne.
181. Onaj ko to izmijeni nakon što sve saslušao je – neka zna da zaista grijeh pada na one koji u tome vrše izmjene: Allah sve čuje i zna sve.
182. Ko strahuje da oporučilac nepravičan je, ili da pogriješio je, pa unese izmirenje među nasljednike – neka zna da uopće grješan nije, jer Allah prašta i milostivan je.
183. Vi koji vjerujete! Post vam se propisuje, kao što je bio propisan i onima ranije – zato da bogobojazni budete –
184. I to u dane čiji broj određen je; ko bolestan ili na putu bude, tad isti broj dana duguje; onima koji post jedva podnose, dužnost je da kao otkup jednog siromaha nahrane, a ko učini i više drage volje – to za njegovo dobro je, ali – za vas je bolje da postite, ukoliko shvaćate;
185. Mjesec ramazan je taj u kome Kur'an spušten je kao Uputa za ljude, kao jasno znamenje Upute i onoga što Razdjelnik je.¹⁶ Zato – ko od vas toga mjeseca kod kuće bude, neka ga posti, a ko bude bolestan ili na putu se nađe, tad isti broj drugih dana duguje – Allah vama želi olakšanje, a ne želi vam tegobe, te da određeni broj dana navršite, veličajući Allaha što vas Pravim putem povede i zato da zahvalni budete.
186. Kada te robovi Moji upitaju za Me, Ja sam blizu, sigurno je: odazivam se molbi molioca kada obrati Mi se, i zato neka oni Meni odazivaju se i neka vjeruju u Mene – kako bi Pravim putem zaputili se.
187. Dozvoljava vam se da noću, dok post traje, svoje žene obljubite: one su ruho vaše i ruho njihovo vi ste; Allah je znao da ste vi obmanuli sami sebe pa je primio vaše pokajanje i oprostio vam grijeh.¹⁷ Zato sada žene usrećujte, žudeći za onim što Allah propisao vam je; jedite

¹³ Komentatori ovu odredbu tumače tako što pravo na odmazdu može biti zamijenjeno nagodbom ili naplatom tzv. *krvarine* (prava na prolivenu krv) i u tom slučaju prema ubici treba korektno postupiti.

¹⁴ Ko izvrši odmazdu i nakon postignute nagodbe.

¹⁵ Odmazda kao pravna mjera treba da bude najoštrije upozorenje onome ko kani ubiti nekoga: znajući šta ga čeka, potencijalni ubica će sustegnuti se i tako sačuvati život potencijalne žrtve.

¹⁶ *Razdjelnik (al-Furqan)* jedan je od sinonima za Kur'an: on razlučuje Istinu od neistine. (Izvedenica potječe od korijena *frq*, što znači *razlučiti, razdvojiti*.)

¹⁷ U početku, muslimani nisu prilazili ženama ni noću u vrijeme ramazana, a Kur'an je tu praksu dokinuo.

- i pijte sve dok vam bijela nit od crne niti zore razgovijetnom ne postane, a potom do noći postite; žene ne usrećujte dok se u itikafu džamijskome nalazite – to su Allahove granice i njima ne prilazite; tako Allah objašnjava ljudima Svoje ajete – ne bi li pobojali se.
188. Nemojte nepošteno jesti imovinu jedan drugome i zbog nje se pred sudijama ne parničite zato da biste, griješeći i svjesno, pojeli dio tuđe imovine.
189. Pitaju te za mjesece mladake. Reci: "Oni su ljudima oznaka za vrijeme, i za hadždž također". Čestitost nije u tome da u kuće ulazite sa stražnje strane, već je čestitost u tome da se Allaha bojite – možda tako uspjeh postignete.¹⁸
190. Borite se na putu Allahovome protiv onih koji se protiv vas bore, ali vi kavgu ne zamećite, jer Allah ne voli kavgadžije;
191. Tucite ih gdje god ih stignete i protjerujte ih otuda odakle oni vas protjeraše, jer mnogoboštvo je gore nego ubijanje; protiv njih se ne borite nadomak Hramu časnome, sve dok u njemu na vas ne navale; ako vas napadnu, onda im uzvratite – neka to bude "nagrada" za krivovjernike.
192. Ukoliko se okane, neka se zna da Allah prašta i da milostivan je.
193. Protiv njih se borite sve dok smutnje ne nestane i Allahova vjera ne opstane; ukoliko se oni okane, onda samo prema nasilnicima neprijateljstvo ostaje.
194. Sveti mjesec za sveti mjesec je, jer i u svetinjama vrijedi odmazda.¹⁹ Onome ko vas napadne, istom mjerom uzvratite; Allaha se bojte, znajući da je Allah uz bogobojazne.
195. Na putu Allahovome potrošite, a sami sebe u propast ne bacajte; dobra djela činite, jer Allah voli dobročinitelje.
196. Allaha radi, hadž i umru obavljajte; ukoliko pod opsadom budete, tad se obavezujte kurbanom do koga doći možete, a glave svoje ne brijte dok kurban ne stignu na odredište; ko bolestan bude, ili trpi glavobolje – neka postom, sadakom ili kurbanom iskupi se. A kada bezbjedni budete, onda onaj ko obavi umru do hadža kurbanom se obavezuje, do koga doći može; ko kurban ne nađe, neka posti tri dana dok hadždž traje i sedam dana kada vrati se – to cijelih deset dana je; isto vrijedi za onoga čija porodica nije u Hramu svetome;²⁰ Allaha se bojte i da je žestoka kazna Allahova znajte!
197. Hadž pada u poznatim mjesecima; ko prihvati obavezu da obavi hadž u njima, onda uopće nema obljuje žena, nema nikakvoga griješenja i nema svađe za vrijeme hadža; za svako dobro koje učinite Allah zna; i snadbijte se, ali je sigurno bogobojaznost najbolja ospkrba – Mene se bojte, vi koji imate razbora!
198. Za vas nema grijeha ako se želite domoći nekog dobra od Gospodara svoga.²¹ Kada podete sa Arefata, spominjite Allaha pored svetih mjesta – spominjite Ga budući da On vama daje naputka, a bijaste baš zastranili prije toga.
199. Zatim pođite odakle polaze i ostali ljudi, tražeći oprostjenje od Allaha, jer Allah rado prašta i Samilostan je, zaista.
200. A nakon završetka obreda, prisjećajte se Allaha, kao što se prisjećate svojih očeva, ili srčanije od toga. Ima ljudi koji kažu: "Gospodaru, darivaj Ti nas za ovoga svijeta!", i takvi na Drugome svijetu neće imati ništa.

¹⁸ Drevni Arabljani su u vrijeme hadža, zbog praznovjerja, prilazili svojim kućama sa stražnje strane.

¹⁹ U svetim mjesecima bilo je zabranjeno ratovati, ali ovdje Bog kaže kako muslimani treba da odgovore na napad čak i za tih mjeseci, ako u njima budu napadnuti.

²⁰ Drugim riječima, ko ne boravi u Mekki.

²¹ Ovaj ajet dolazi kao razrješenje nedoumice da li se smije trgovati u Mekki za vrijeme hadža.

201. A ima ih koji kažu: "Gospodaru, darivaj Ti nas ljepotom ovoga svijeta, ali i ljepotom Svijeta drugoga, i sačuvaj nas ognjenoga stradanja!"
202. A takve, za ono što zasluže, čeka nagrada, jer Allah brzo obračunava.
203. Spominjite Allaha u određenim danima;²² ko zbog žurbe ostane dva dana, nije grješan zbog toga, ali ni onaj ko duže ostane nema za to grijeha, ukoliko se boji Boga, jer – bojte se Allaha, znajući da ćete biti sakupljeni pred Njega.
204. Ima ljudi čije riječi ti se sviđaju glede života zemnoga, i oni pozivaju Allaha za svjedoka za ono što im je na srcima, a takvi pripadaju najljućim dušmanima;
205. Čim takav okrene leđa, hita svijetom da u njemu napravi nereda, da usjeve i stoku uništava, a Allah zaista ne voli one što prave nereda.
206. Kada se takvome kaže: "Boj se Allaha!", tada ga obuzme ponos zbog grijeha – takvome je Džehennem dosta: užasna li počivališta!
207. Ima ljudi koji ne žale života svoga, žudeći za tim da Allah bude zadovoljan njima, jer Allah je veoma blag prema Svojim robovima.
208. Vi koji vjerujete! Kročite u mir svi odreda, a ne idite Šejtanovim stopama, jer on vam je očiti neprijatelj doista!
209. Budete li posrtali i nakon toga što su vam stigla jasna znamenja, onda znajte da je Allah Silni i Premudri, doista!
210. Očekuju li oni da im dođe Allah iz tamnih oblaka zajedno s melekima i da stvar bude gotova?! Allahu se sve vraća!
211. Pitaj sinove Israilove koliko smo im dali jasnih dokaza, a Allah žestoko kažnjava onoga ko Allahovu blagodat mijenja kada mu je već dospjela.
212. Onima što su krivovjerni čini se lijepim život zemni, te se rugaju onima koji su pravovjerni, a na Dan ustanuća iznad njih će biti bogobožazni, jer Allah dariva prema Svojim volji, ne računajući.
213. Ljudi su jednu zajednicu sačinjavali, pa Allah vjerovjesnike uputi da budu radovjesnici i opomenitelji, i s njima Knjigu Istinitu spusti da se po njoj sudi o onome u vezi s čim se razilaze ljudi, a u tome su se razilazili samo oni koji su Istinu dobili, i to nakon što su im stigli dokazi očiti, te zbog međusobne zavisti. Tako Allah pravovjernike naputi, po Svojim volji, da shvate Istinu o onome u čemu se nisu slagali, jer Allah na Pravi put upućuje koga želi.
214. Zar mislite u Džennet ući, a još vas ne zadesi nešto poput onih što su prije vas nestali: njih su satirale nevolje i jadi, i bivali su toliko uzdrmani da bi Poslanik i oni što su uz njega vjerovali uzviknuli: "Kada će već Allah pomoći?!" Eto, pomoć Allahova se bliži!
215. Pitaju te kako će udjeljivati. Reci: "Dio dobra koje dijelite treba roditeljima pripasti, rodbini, siročadima i onima koji su siromašni, kao i onome ko se na putu zadesi, a Allah sigurno zna za dobro koje učinite vi."
216. Borba vam se propisuje iako vam po volji nije, jer vi možda mrzite nešto što, zapravo, za vas dobro je, a možda nešto volite što za vas, zapravo, loše je, jer Allah zna sve a vi ne znate.
217. Za sveti mjesec pitaju te – da li da se u njemu ratuje. Reci: "Ratovanje u svetom mjesecu veliki grijeh je, ali za Allaha još veći grijeh je odvratanje s puta Allahova i da se u Njega ne vjeruje, odvratanje od Svetoga hrama i izgon onih koji se u njemu nalaze"; griješenje je gore nego ubijanje, a oni se neprestano protiv vas bore zato da vas od vaše vjere odvrte, ukoliko im za rukom pođe, ali – onaj vaš koji se od vjere odmetne pa kao krivovjernik umre – takvima će zaludu biti djela na ovome svijetu i na Svijetu drugome, i takvi su džehennemlije – u Ognju trajno ostat će."
218. Oni koji vjeruju i koji se iseše, zalažući se na Putu Allahovome – milosti

²² U vrijeme hadža.

-
- Allahovoj takvi nadaju se, a Allah prašta i Milostivan je.
219. Za vino i za kocku pitaju te. Reci: "Veliki grijeh, a i izvjesna korist za ljude u njima je, ali je grijeh u njima veći od koristi njihove." I šta da dijele, pitaju te. Reci: "Ono što višak je." Tako vam Allah obrazlaže ajete – zato da promislite
220. O ovome svijetu i o Svijetu drugome. Za siročad pitaju te. Reci: "Unapređenje u njihovu korist dobro djelo je." Ako se s njima miješate, to su vam braća inače, a Allah razlikuje pokvarene i čestite. Da je Allah htio, natovario bi vam breme; Allah je Silan i Premudri je.
221. Ne vjenčavajte mnogoboškinje sve dok ne postanu vjernice, jer i vjernica – robinja bolja je od mnogoboškinje, makar i svidala vam se; vjernice sa mnogobošcima ne vjenčavajte sve dok pravovjernici ne postanu, jer i rob-vjernik bolji od mnogobošca je, makar i svidao vam se, budući da takvi za Oganj upućuju pozive, a Allah ka Džennetu zove i oproštenju na temelju Volje Svoje, te On obrazlaže ljudima Svoje ajete – zato da razmisle.
222. Za mjesečnicu pitaju te. Reci: "Izvjesna neugodnost to je." Zato žene ostavite u vrijeme mjesečnice i ne prilazite im dok se ne očiste, a kada se očiste – onda im prilazite onako kako Allah zapovijedio vam je; Allah voli one koji izražavaju kajanje i voli one koji se čiste.
223. Vaše žene su vam oranice, i zato – zalazite u svoje oranice kako vam se prohtije, a i za duše svoje štogod pripravite;²³ Allaha se bojte, znajući da ćete s Njime sresti se, a ti radovijesti pravovjernike.
224. Neka vas zakletva Allahom ne spriječi da budete čestiti, bogobojazni i da biste među ljude mir unosili, a Allah sve čuje i On je Sveznajući.
225. Allah vas neće kazniti ako ste se greškom zakleli, ali će vas kazniti zbog onoga što vaše srce zasluži; Allah prašta i On je Preblagi.
226. Oni koji su se svojim ženama zakleli mogu četiri mjeseca čekati, a budu li se vratili – neka znaju da Allah prašta i da je On Samilosni;²⁴
227. Budu li se za razvod odlučili, neka znaju da Allah sve čuje i da je Sveznajući.
228. Raspuštenice su dužne tri mjesečnice pričekati i ne dopušta im se da kriju ono što Allah stvori u matericama njihovim, ukoliko vjeruju u Allaha i u Dan posljednji;²⁵ njihovi muževi imaju pravo za to vrijeme ih vratiti, ukoliko žele dobro djelo učiniti;²⁶ žene imaju prava koliko i dužnosti – prema pravičnosti – a tek jedan stepen prednosti nad njima imaju muškarci – Allah je veoma Silan i Premudri.
229. Brak se može dva puta razvrgnuti, a poslije toga – prema pravičnosti – treba bračnog druga zadržati, ili se uljudno razići; nije vam dopušteno da uzmete bilo šta od onoga što ste ženama dali, osim ukoliko se njih dvoje budu plašili da Allahove granice neće poštovati; budete li se plašili da njih dvoje neće Allahove granice poštovati, onda oni nisu grješni ukoliko se ona iskupi – to su granice Allahove i nemojte ih prekoračiti, jer ko granice Allahove prekorači – to su pravi nasilnici.

²³ Komentatori smatraju da riječ *oranica* ili *njiva* upućuje prvenstveno na *plod*, na *plodnost* (oplođivanje i rađanje poroda), te da se time isključuju perverzije koje su "neadekvatan pristup" *oranici* i nisu valjan prilog vlastitoj duši.

²⁴ Ova elipsa smještena je u drevni kontekst: Arabljani su u nastupima plahovitosti znali često zakleti se da neće prilaziti nekoj svojoj ženi. Kur'an kaže da to ne može vrijediti više od četiri mjeseca.

²⁵ Razvedena žena ne smije se ponovo udati prije nego što prođu tri mjesečna ciklusa, a to je zbog toga da bi se pouzdano znalo očinstvo, ukoliko je žena trudna.

²⁶ Iako je dopušten i pravno reguliran, razvod u islamu je čin koji načelno treba izbjegavati.

230. Ako se muž opet od žene razvede,²⁷ više mu dopuštena nije sve dok s drugim mužem ne vjenča se; ukoliko i taj s njom brak razvrgne, onda to dvoje nisu grješni ako se vrate jedno drugome, ukoliko misle da će poštovati Allahove granice, eto, to su Allahove granice – ljudima koji shvaćaju, On ih obrazlaže!
231. Kada se od žena razvedete i potom one dočekaju propisano vrijeme, onda ih zadržite onako kako pravično je, ili ih otpremite također onako kako pravično je; ne zadržavajte ih nanoseći im štete zato da granice prekoračite, jer ko tako učini sam sebi učinio je nasilje, i ne izvrgavajte ruglu Allahove ajete, već se na Allahovu blagodat prema vama podsjećajte, te na Knjigu i Mudrost koje spustio vam je da vas time posavjetuje; Allaha se bojte, znajući da Allah može učiniti sve.
232. Kada se od žena razvedete i potom one provedu propisano vrijeme, ne ometajte ih da se ponovo udaju za svoje muževe, ukoliko obostrano prihvate da čestito žive – tako se savjetuje onome ko u Allaha i u Dan posljednji vjeruje, i to je za vas čestitije i čednije; Allah zna sve, a vi ne znate.
233. Majke su dužne pune dvije godine svoju djecu dojiti, ukoliko se želi dojenje u potpunosti obaviti; očevi su dužni žene čestito izdržavati i odijevati – niko se ne zadužuje nečim što ne može podnijeti; majka zbog djeteta ne smije štetu trpjeti, kao ni otac kome se dijete rodi; nasljednik je u istoj obavezi;²⁸ ako žele roditelji, uz obostrani pristanak i dogovor, dijete od dojenja odbiti, nije im grijeh to učiniti;²⁹ budete li poželjeli naći dojlje svojoj djeci, niste grješni, ukoliko date dojljama što im treba dati po pravdi;

²⁷ Ako se razvede po treći put.

²⁸ Ako umre otac djeteta, skrbnik je dužan na propisani način izdržavati majku djeteta.

²⁹ Misli se na odbijanje od dojenja prije isteka dvije godine, kako je preporučeno na početku ajeta.

Allaha se čuvajte, znajući da Allah dobro vidi ono što činite vi.

234. Žene ostale za onima vašim koji su preminuli dužne su četiri mjeseca i deset dana čekati, a kada se taj utvrđeni rok navrši, onda vi niste grješni zbog onoga što one učine prema pravičnosti; Allah je dobro obaviješten o tome šta činite vi.
235. Također niste grješni budete li te žene zaprosili, ili ako to budete potajno željeli: Allah zna da ćete o njima misliti, ali im nemojte ništa potajno obećavati, već govorite samo po pravdi; nemojte se na vjenčavanje odlučivati dok se utvrđeni propis ne ispuni – valja vam znati da je Allahu znano šta je u dušama vašim i zato Ga se pričuvajte, znajući da Allah prašta i da je Preblagi.
236. Niste grješni ukoliko se budete od žena razveli prije nego što ste ih omilovali, ili obavezni vjenčani dar odredili; i darivajte žene prema pravičnosti: imućni u skladu sa svojom moći i siromašni prema vlastitoj moći – to su dobročinitelji dužni.
237. Ako ste se od žena razveli prije nego što ste ih omilovali, a obavezni dar ste im utvrdili, onda njima pripada polovina onoga što ste utvrdili, osim ako se toga odreknu, ili ako ga se odrekne onaj ko odlučuje o tome da se brak sklopi; budete li se toga odrekli, onda ste bliže bogobožnosti. I ne zaboravljajte jedni prema drugima velikodušni biti, jer ono što činite Allah veoma dobro vidi.
238. Čuvajte namaze, i namaz srednji, i pred Allahom stojte ponizni;
239. Budete li se bojali, onda namaz obavljajte hodeći ili jašući, a ukoliko ste sigurni – onda spominjite Allaha onako kako vas On nauči onome što niste znali.
240. Oni koji će umrijeti, žene za sobom ostavljajući, dužni su oporuku za žene sačiniti, čime će se godinu dana izdržavati, i ne treba ih izgoniti; ako same izađu, onda vi niste grješni zbog onoga što one učine, prema pravičnosti, a Allah je Silni i Premudri.

241. Raspuštenicama pripada pravično izdržavanje – kao obaveza za bogobojazne.
242. Tako vam Allah obrazlaže Svoje ajete – zato da shvatite.
243. Zar ti ne doznade za one što svoja ognjišta napustiše u strahu smrtnome, a bijaše ih na hiljade?! Onda im Allah reče: "Pomrite!", a poslije im opet život dade. Allah je dobar za ljude, ali većina ljudi ne zahvaljuje.
244. Borite se na Putu Allahovome, znajući da Allah sve čuje i da zna sve.
245. Ko je taj što će Allahu lijep zajam dati, a Allah njemu višestruko vratit će?! Allah uskraćuje i podastire, i Njemu vratit ćete se.
246. Zar ti ne doznade kako prvaci Sinova Israilovih poslije Musaa obratiše se vjerovjesniku svome: "Postavi nam vladara pa da se borimo na Putu Allahovome!" On im reče: "Je li moguće da se nećete boriti ako vam se borba propiše?" "Neprilično nam je", uzvратиše, "da se ne borimo na Putu Allahovome kad nas i sinove naše sa ognjišta protjeraše!" A kada im se propisa da se bore, oni leđa okrenuše, osim manjine – o nasilnicima Allah zna sve.
247. Onda Vjerovjesnik njihov obrati im se: "Allah vam Taluta za vladara šalje!" "Kako da nam on vladar bude", uzvратиše, "kad veće pravo na vlast mi imamo nego što njegovo je, a ni bogatstvo kakvo dato mu nije!" "Allah ga je za vas odabrao", Vjerovjesnik reče, "te mu dade dosta umne i tjelesne snage, jer Allah daje vlast kome hoće; Allah je Sveopći i zna sve."
248. I još im Vjerovjesnik reče: "Znamenje vlasti njegove bit će to što tabut do vas stići će, a na tabutu od Gospodara vašega smirenje, te ostatak onoga što Musaova i Harunova porodica ostaviše, i meleki tabut nosit će. Ako ste vjernici, to je za vas zaista znamenje."³⁰
249. A kada Talut vojsku izvede, reče: "Allah će vas dovesti u iskušenje pokraj jedne rijeke: "Ko se napije iz rijeke, moj nije; ko je se ne napije, moj je, izuzev onoga ko samo jednom šakom zahvati je." Oni se poslije napiše rijeke, izuzev manjine, a kada preko nje predoše Talut i oni što su vjerovali s njime, povikaše: "Danas nemamo snage protiv Džaluta i vojske njegove!" A oni koji su vjerovali da će sa Allahom sresti se rekoše: "Mnogo puta su malobrojne čete, uz Allahovo dopuštenje, pobijedile mnogobrojne čete!" Allah je zaista uz trpeljive!
250. Pa kada se pred Džalutom i njegovom vojskom pojaviše, zamoliše: "Gospodaru naš, podari nam strpljenje, učvrsti naše noge i pomози nas protiv naroda koji ne vjeruje!"
251. Onda nevjernike poraziše, uz Allahovo dopuštenje, a Davud ubi Džaluta, te mu Allah vlast i mudrost dade i pouči ga onome čemu On htjede, a da Allah ne brani ljude jedne drugima, Zemlja bi sigurno iskvarila se, ali – Allah je predobar za svjetove.
252. To su Allahova znamenja o kojima ti kazujemo onako kako zbila su se, i ti zaista spadaš u poslanike.
253. Jedne nad drugima odlikovali smo te poslanike; neke od njih Allah oslovio je, a neke za nekoliko stepeni uzdigao je. Isau, Sinu Merjeminu dali smo jasne dokaze i Svetim Duhom dali smo mu potpore. Da je Allah htio, ne bi se ubijali oni što su došli poslije iako su dobili jasne dokaze, ali se oni razidoše, tako da bijaše onih što su vjerovali i bijaše onih što ne uzvjerovaše; da je Allah htio, ne bi ubijali se, ali Allah čini po Svome.
254. Vi koji vjerujete! Od onoga čime smo vas darivali trošite prije nego što stigne Dan u kome neće biti trgovine, prijateljstva ni zauzimanja, a krivovjerni su ti što nasilje čine.
255. Allah je Bog Jedini, Živući i Samoopstojni; drijemež ni san Njega

³⁰ Na tabutu su, vjerovatno, bili Musaov štap, ploče, Harunov turban.

- nikad ne obuzme, sve što je na Nebesima i sve što na Zemlji je Njegovo je; ko je taj što će se kod Njega zauzeti za nekoga ako On ne dadne; On zna šta pred ljudima je a šta iza njih je, i oni mogu spoznati iz Njegova znanja samo što On hoće; Nebesa i Zemlju obuhvaća Njegovo Prijestolje, i ne zamara Ga njihovo održavanje, jer On je Svevišnji i Veličanstveni je.
256. U vjeri nema nikakve prisile: zaista se jasno razlikuje put razbora od zablude, i zato onaj ko Đavola zaniječe, a u Allah vjeruje – taj se uhvatio za uže najčvršće – prekinut se nikada neće, a Allah sve čuje i zna sve.
257. Allah je prijatelj onima koji vjeruju: On ih na svjetlost izvodi iz tmine, a onima koji ne vjeruju prijatelji su sotone: oni ih vode iz svjetlosti u tmine – oni su džehennemlije, zauvijek u Džehennemu ostat će.
258. Zar ti ne doznade za onoga što se sporio sa Ibrahimom o Gospodaru njegovome, kada Allah dade vlast tome? I tada Ibrahim reče: "Moj Gospodar je Taj Koji život daje i usmrćuje", a taj reče: "Ja život dajem i usmrćujem." Allah sa istoka dovodi Sunce, a ti ga dovedi sa zapada", Ibrahim će, te se u nedoumici nađe onaj što ne vjeruje, jer Allah ne napućuje nasilne ljude;
259. Ili za onoga što prođe pored jednoga naselja kome bijahu opustjeli i temelji, pa on prozbori: "Kako li će Allah sve ovo oživjeti nakon smrti!" Onda Allah njega na stotinu godina usmrti, pa ga oživi, rekavši: "Koliko ostao si?" "Ostao sam samo jedan dan ili dio dana", ovaj odgovori. "Ne, nego stotinu tako ostao si! Pogledaj svoju hranu i piće – nisu se pokvarili! Pogledaj i svoga magarca, a Mi ćemo tebe znamenjem za ljude učiniti! Pogledaj kosti – kako ih sastavljamo i potom ih mesom oblažemo Mi!" I kada mu sve jasno bi, čovjek prozbori: "Znam da zaista Allah može sve učiniti!"
260. Jednom Ibrahim izgovori: "Gospodaru moj, pokaži mi kako činiš da ožive mrtvi!" "Zar ne vjeruješ?", Gospodar ga oslovi, a Ibrahim nastavi: "Naprotiv, ali samo zato da mi se srce smiri." "Četiri ptice uzmi", Gospodar mu govori, "zatim ih raskomadaj pa na svakom brdu po jedan dio ptice ostavi, onda ih pozovi i one će k tebi poletjeti: znaj da je Allah Silan i Premudri!"
261. Oni što svoju imovinu troše na Allahovoj Stazi slični su zrnu iz koga sedam klasova iznikne, a u svakome klasu stotinu zrna se nalazi: kome hoće Allah će umnogostručiti; Allah je Sveopći i Sveznajući.
262. Oni što svoju imovinu troše na Allahovoj Stazi, ne prateći grdnjom i gundanjem to što su potrošili, nagradu će u Gospodara svoga imati, i za njih nema straha niti će se ojaditi.
263. Lijepa riječ i praštanje su bolji od milostinje koju grdnja prati, a Allah je Prebogat i Preblagi.
264. Vi koji vjerujete! Gundanjem i grdnjom milostinju svoju ne kvarite, baš kao onaj što imovinu daje zato da ga ljudi vide, a u Allaha i u Dan posljednji ne vjeruje; taj nalikuje kakvoj litici na kojoj je malo zemlje pa je pljusak zalije i golom ostavi je: takvi ništa postići neće onim što uradiše, jer Allah na Pravi put ne okreće nevjernike.
265. Oni što svoju imovinu troše težeći zadovoljstvu Allahovome i zato da bi očvrtnuli sami sebe sličie vrtu na brdu kakvome, pa taj vrt pljusak zalije tako da on dvostruko izdašne plodove daje; ako ga pljusak ne zalijeva, onda ima rosulje – Allah dobro vidi šta činite.
266. Da li neko od vas želi da ima vrt palmi i vinove loze a kroz koji protječu rijeke, u vrtu da ima svakovrsne plodove, pa toga vašeg starost stigne, a ima nejake potomke, i onda vrt pogodi ognjeno nevjere pa vrt spaljen bude?! Tako Allah vama obrazlaže ajete – zato da promislite.

267. Vi koji vjerujete! Dijelite vrijednosti koje stekli ste i ono što smo za vas izveli iz zemlje, a ne kanite da od toga dijelite ono što ružno je i što sami uzeli ne biste, osim ako na to zažmirite, i znajte da je Allah prebogat i hvale dostojan je.
268. Šejtan vam bijedu obećava i bestidnost vam naređuje, a Allah vam obećava oprostjenje i blagodati Svoje – Allah sve obuhvaća i zna sve;
269. Koga hoće, On mudrošću dariva, a golemim dobrom darivan je onaj kome je mudrost dana; opomena stiže samo do onih koji imaju razbora.
270. Za sve što potrošite i za što se zavjetujete Allah sigurno zna, a nasilnici neće imati pomagača nikakva.
271. Lijepo je budete li sadaku javno dijelili, ali je za vas bolje ako je budete krišom siromašnima davali – preko nekih vaših loših djela Allah će preći, a Allah je dobro obaviješten o onome što činite vi.
272. Nisi ti dužan na Pravi put ih izvoditi, već Allah koga hoće na pravi put izvodi. To što trošite dobra – vama je od koristi, a sve što trošite neka bude samo radi sticanja Allahove naklonosti; inače, što god budete od imovine potrošili, to će vam se namiriti i neće vam se nepravda učiniti;
273. Kao i to što budete na siromahe trošili, koji su Allahovom Stazom opsjednuti, tako da ne mogu svijetom hoditi, pa onaj ko je neupućen misli da su, zbog skromnosti, bogati: po izgledu njihovu ćeš ih prepoznati, ne traže od ljudi dodijavajući, a što god vi budete od imovine potrošili Allah će za to znati.
274. Onima koji noću i danju svoju imovinu troše, potajno i javno, nagrada u njihova Gospodara je, tako da za njih nema strepnje niti će ojaditi se.
275. Oni što se kamatom hrane stajat će upravo onako kako će stajati onaj koga Šejtan svojim dodiranjem izbezumio je, i to stoga što vele: "Trgovina je isto što i kamata je", ali Allah je dopustio trgovinu a kamatu strogo zabranjuje; do koga pouka Gospodara njegova dopre, neka se toga okane, jer njemu pripada ono što stekao je ranije, inače – o njemu Allah odlučuje, a oni koji to i dalje čine – to su džehennemlije: zauvijek u Džehennemu ostat će.
276. Allah uništava kamatu, a čini da dobit od milosrđa raste; Allah ne voli nikoga ka nezahvalan i grješan je.
277. Onima koji vjeruju i dobra djela čine, obavljaju namaz i zekat dijele, nagrada u Gospodara njihova je, tako da za njih nema zebnje niti će ožalostiti se.
278. Vi koji vjerujete! Allaha se bojte i ono što je od kamate ostalo odbacite, ako vjerujete!
279. Ukoliko to ne učinite, onda vam se rat sa Allahom i Njegovim Poslanikom objavljuje; ukoliko se pokajete, imat ćete svoje glavnice: nećete učiniti nepravdu nikome, niti će vama nepravda učiniti se.
280. Ako o nevoljniku riječ je, treba pričekati dok mu lahne, a za vas je bolje, neka znate, da to u milosrđe pretvorite,
281. Jer – bojte se Dana kada ćete Allahu vratiti se, pa će u cijelosti biti dato svakome onako kako zaslužio je, a nepravda ljudima učinjena biti neće.
282. Pravovjernici! Zapišite kada jedan drugome pozajmljujete na rok određeni; neka to pisar pred vama pravično zabilježi; neka pisar ne odbije upisati onako kako ga Allah pouči; neka bilježi i neka mu diktira dužnik, a pri tome neka se Allaha, Gospodara svoga, boji i neka dug nimalo ne umanji; ukoliko je dužnik malouman ili bespomoćan, ili ne može on osobno diktirati, neka onda diktira njegov skrbnik po pravdi, i tražite da posvjedoče dva muškarca iz redova vaših; ako nisu dva muškarca, onda jedan muškarac i dvije žene trebaju biti a koje ste voljni kao svjedoke prihvatiti – to ja zato da, ukoliko se jedna od njih dvije nađe u zabludi, druga treba da je podsjeti; neka svjedoci ne odbijaju kada god budu pozvani; neka vam ne bude mrsko upisati dug na rok određeni, bilo mali ili veliki – tako ste kod Allaha pravičniji, u

svjedočenju ste pouzdaniji, i sigurniji ste da ćete umaći sumnji; izuzetak je ukoliko se radi o "živom" robu – onda niste grješni ne budete li je upisali; ³¹ svjedoke privedite i kada budete trgovali, a ni pisar ni svjedok neka ne budu oštećeni: budete li to ipak učinili, onda ste zaista grijeh uprtili; Allaha se bojte, jer Allah vas uči, a Allah je Sveznajući;

283. Ako ste na putu pa ne možete pisara naći, onda treba zalog uzeti; ako ste jedan drugome nešto na povjerenje dali, neka onaj kome je povjereno taj emanet i ispuni, i neka se Allaha, Gospodara svoga, boji; svjedočenje nemojte zatajiti, jer ko ga zataji – taj zaista srcem griješi, a Allah dobro zna šta činite vi.

284. Allah posjeduje sve što je na Nebesima i sve što je na Zemlji! Bilo da javno pokazujete šta je u dušama vašim, ili vi to tajili – Allah će za to od vas račun tražiti, pa će kome hoće oprostiti, a koga hoće On će kazniti – Allah je u stanju sve učiniti.

285. Poslanik vjeruje u ono što mu se od Gospodara njegova spusti, kao i pravovjernici; svi su vjerovali u Allaha, Njegove meleke i Knjige, te u Njegove poslanike, govoreći: "Ne pravimo nikakve razlike među poslanicima Njegovim", i još kažu oni: "Čuli smo pa smo se povinovali – Ti možeš oprostiti, Gospodaru naš, i pred Tebe valja dospjeti!"

286. Allah zadužuje svakoga samo onoliko koliko može podnijeti; u čovjekovu korist je sve što zaradi, a protiv njega je ono što na se uprti. "Gospodaru naš, nemoj nas kazniti, budemo li zaboravili ili pogriješili! Gospodaru naš, nemoj na nas breme natovariti kao što si ga natovarilo na one što su nama prethodili! Gospodaru naš, ne opterećuj nas onim što ne možemo

podnijeti, već nam preko grijeha pređi, oprosti i daruj nam milosti; Ti si naš zaštitnik i zato nam pomozí protiv krivovjernih ljudi!"

Sura 3.

PORODICA IMRANOVA – 'AL 'IMRAN

Objavljeno u Medini; ajeta 200; objavljeno poslije sure *Plijen – al – 'Anfal*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Alif-Lam-Mim.
2. Allah je Bog Jedini, Živući i Samoopstojni;
3. Objavljuje ti Knjigu po Istini, ovjeravajući ono što joj prethodi, jer Tevrat i Indžil On također spusti
4. Još ranije, i to kao uputu zarad ljudi, a i Razdjelnik On spusti. ³² Onima koji ne vjeruju u Allahova znamenja silna patnja slijedi, jer Allah je Silan i Strogi.
5. Ništa na Zemlji niti na Nebesima ne može se Allahu utajiti;
6. On je Taj Koji vas oblikuje u matericama prema Svojoj volji; On je Bog Jedini, Silni i Premudri.
7. On ti spusti Knjigu u kojoj se neki ajeti jasni nalaze, i oni su majka Knjige, a drugi su zamagljeni. Ljudi kojima je na srcu zastranjivanje slijede ono što u Knjizi zamagljeno je, želeći smutnju i želeći tumačenje Knjige, a samo Allah

³¹ Riječ *hadira* prevodim kao *živa roba*, jer ta riječ znači *nazočna, prisutna*, a označava robu koja neposredno prelazi iz ruke u ruku.

³² Vidi napomenu uz 2:185

-
- tumačiti je umije, dok oni što su u nauku dobro upućeni govore: "Mi u nju vjerujemo i od Gospodara našega sve je" – ta samo umni opominju se! –
8. "Gospodaru, ne daj da nam srca zastrane, kad si nas već uputio Putu pravome, i podari nam milosti Svoje, jer upravo Ti si Onaj Koji stalno daruje;
 9. Gospodaru, Ti ćeš sakupiti ljude na Dan u koji uopće nema sumnje, jer Allah ne iznevjerava obećanje."
 10. Nevjericima pred Allahom neće biti od pomoći imovina niti porod uopće, i upravo oni će biti za loženje vatre;
 11. S njima će se zbiti kao s faraonovim ljudima i sa onima ranije: oni su poricali Naše znamenje, pa je Allah zbog njihovih grijeha domogao ih se, a Allahova kazna strašna je.
 12. Reci onima što ne vjeruju: "Bit ćete nadvladani i u Džehennemu okupljeni bit ćete – užasno li je to počivalište!"
 13. Imali ste znamenje u dvjema skupinama koje su se suočile: jedna skupina na Putu Allahovome vojuje, a druga je nevjernička, kojoj se pričinilo da onih ima dvostruko više, jer Allah pruža svoju podršku kome hoće; u tome zaista jest pouka za pronicljive.
 14. Ljudima se zanosnom prikazuje ljubav prema strastima, kao što su žene, sinovi, srebra i zlata gomile, konji sjajne pasmine, stoka i oranice, a to su naslade u životu zemnome, dok je u Allaha najljepše utočište.
 15. Reci: "Hoćete li da vam kažem šta je bolje od toga što imate? Bogobojazni će u svoga Gospodara imati vrtove kroz koje protječu rijeke – zauvijek u njima boravit će – i žene očišćene, te zadovoljstvo s Allahove strane, a Allah izvrsno poznaje robove;
 16. Oni koji zборе: 'Gospodaru, mi vjerujemo i zato nam oprostij grijeha, i sačuvaj nas patnje ognjene';
 17. Zatim trpeljivi i iskreni, oni što predaju se i oni što dijele, kao i oni što za oprosta mole u praskozorje."
 18. Allah svjedoči da osim Njega drugog boga nije, kao što to i meleki te učeni ljudi čine, i da pravedan je; Jedini Bog, Silni i Premudri On je.
 19. Za Allaha je vjera islam jedini, a oni kojima je Knjiga dana podvojili su se upravo nakon što su Znanje dobili, i to zbog toga što su se uzajamno tlačili, a s onima koji ne vjeruju u Allahovo znamenje On brzo račune svodi.
 20. Budu li se s tobom sporili, ti reci: "Svoje lice usmjeravamo Allahu ja i onaj ko mene slijedi", i još reci onima kojima je Knjiga data i koji su nepismeni: "Hoćete li islam primiti?" Ako islam prime, onda su se Pravim putem zaputili; budu li se okrenuli – ti si dužan samo priopćiti, a Allah robove dobro vidi.
 21. One koji ne vjeruju u Allahovo znamenje, koji su vjerovjesnike ubijali iako su nedužni, one što ubijaju ljude koji zahtijevaju da se radi po pravdi – takve obraduj stradanjem nesnosnim;
 22. To su oni čiji su poslovi i na ovome i na Drugom svijetu uzaludni, i pomagača uopće neće imati.
 23. Zar ne vidiš one kojima je Knjiga jednim dijelom data: Pozivaju se na Allahovu Knjigu zato da im sudi ona, a zatim dio njih odstupa, okrećući leđa?!
 24. To je zbog njihova govora: "Nas će doticati vatra samo nekoliko dana!" U njihovoj vjeri obmanjuju ih vlastita izmišljanja!
 25. Šta li će tek biti kada ih sakupimo onoga Dana – apsolutno izvjesnoga – pa svaka duša bude dobila prema onome kako je zaradila i pri tome se nikome neće učiniti nepravda!
 26. Reci: "Bože moj, Vladaoče Apsolutni! Kome hoćeš, Ti ćeš vlast dati, a kome hoćeš, vlast ćeš oduzeti; koga hoćeš, Ti ćeš uzvisiti, a koga hoćeš – Ti ćeš poniziti; Dobrota je u Tvojoj ruci; Ti si Svemogućí;
 27. Noć u dan udijevaš Ti i dan u noć udijevaš Ti; izvodiš živo iz mrtvoga i izvodiš mrtvo iz živoga; Ti daješ opskrbu po Svojoj volji, ne računajući."

-
28. Neka ne uzimaju pravovjerni za prijatelje one koji su krivovjerni, pored pravovjernih, a onaj ko to ipak učini – ništa od Allaha neće imati; to je samo zato da biste se od njih valjano sačuvali; Allah vam skreće pažnju na Se, jer valja se pred Allahom obreti.
29. Reci: Makar vi tajili ono što vam je u grudima, ili to pokazivali – Allahu je poznato, jer On zna šta je na Nebesima i šta je na Zemlji; Allah je Svemogućí."
30. Onoga Dana kada će svaka duša nazočnim zateći dobro koje učini, ali i zlo koje pričini, ona će poželjeti da je između nje i djela njezinih razmak golemi; zato vas Allah upozorava na Se, a Allah za robove ima milosti.
31. Reci: "Mene slijedite ako Allaha volite vi, pa će Allah vas voljeti i grijeha vam oprostiti, jer Allah prašta i On je Samilosni."
32. Reci: "Allahu i Poslaniku Njegovu budite pokorni!" Budu li ipak leđa okrenuli, neka znaju da Allah ne voli one koji su krivovjerni!
33. Adema i Nuha Allah izabranicima učini, porodicu Ibrahima i porodicu Imrana, i to nad svjetovima svim –
34. Kao potomstvo jedne od drugih, jer Allah je Svečujući i Sveznajući!
35. Jednom Imranova žena prozbori: "Gospodaru, ovo što se u mome stomaku nalazi zavjetujem da služi Tebi, pa to od mene primi, a Ti si Svečujući i Sveznajući!"
36. A kada žena porod rodi, opet prozbori: "Gospodaru, donijela sam žensko" – premda Allah dobro zna šta ona rodi – "a muško i žensko nisu jednaki: ime Merjem sam joj nadjenula, te nju i potomstvo njeno, pred Šejtanom koji je prokleti, stavljam u okrilje Tebi!"
37. Onda Gospodar prihvati Merjem kako i dolikuje, učinivši da prekrasno izraste i da se Zekerijja o njoj brine; kada god bi Zekerijja k njoj u Hram ušao, zatekao bi kod nje hrane, te on reče: "Merjem, otkuda ovo stiže?" "Od Allaha to je", ona
- će, "jer Allah opskrbljuje koga hoće, bez računice".
38. Tu se Zekerijja obrati dovom Gospodaru svome: "Gospodaru, podari mi čestito potomstvo od Sebe, jer Ti veoma dobro čuješ zazivanje!"
39. I dok je on stajao u Hramu, moleći se, meleki ga pozvaše: "Allah te obveseljuje time da ćeš imati Jahju, i to kao pronositelja Istine na temelju Riječi Božije, kao starješinu i čestito biće, te vjerovjesnika koji spada u dobre ljude."
40. "Gospodaru moj", na to Zekerijja reče, "kako mogu imati dječaka kada me starost već sustiže, a i moja žena nerotkinja je?! "Tako jeste – Allah čini ono što hoće!"
41. "Gospodaru moj", Zekerijja reče, "daj mi kakvo znamenje", a Allah će: "Za te je znamenje to što ćeš tokom tri dana ljudima obraćati se koristeći znakove, a Gospodara svoga često sjećaj se, slaveći Ga uvečer i u rane sahatе."
42. Onda progovoriše meleki: "Merjem, Allah te odabranom učini, On te očisti i izabranicom te učini nad ženama svim.
43. Merjem, Gospodaru svome pokorna budi, čelom po tlu padni i sagibaj se, klanjajući sa ostalima koji se sagibaju namaz klanjajući."
44. To su vijesti o nepoznatome, koje objavljujemo tebi, a ti nisi bio uz njih kada su pera svoja pobacali kako bi saznali ko će o Merjem brinuti, niti si bio uz njih kada su se prepirali.³³
45. Onda rekoše meleki: "Merjem, Allah te obveseljuje Svojom Riječi: Mesih, Isa Sin Merjemin, ime će mu biti; na ovome i na Drugom svijetu ugled će imati i bit će od onih što su Allahu bliski;
46. Još dok je u kolijevci, te kao odrasli, on će s ljudima razgovarati, i od dobrih ljudi će biti."

³³ Ljudi su se sporili oko toga ko će brinuti o Merjem i dogovorili su se da kocka odluči o tome: da pobacaju svoja trščana pera u vodu, pa čije pero ne otplovi – taj će o njoj brinuti. Na vodi se zadržalo Zekerijjaovo pero.

-
47. "Gospodaru", Merjem prozbori, "otkuda dijete meni kada me živ čovjek ne dohvati?!" Allah odgovori: "To je tako – Allah stvara po Svojoj volji; kada nešto odluči, samo za to kaže *Budi!* i ono će biti."
48. I on će ga Knjizi i Mudrosti, Tevratu i Indžilu poučiti;
49. I Sinovima Israilovim njega će kao poslanika poslati: "Od Gospodara vašega znamenje vam donosim: ja ću vam od gline načiniti nešto što figuri ptice sličići, pa ću u nju puhnuti i to će – s dopuštanjem Božijim – pticom postati; slijepca i gubavca ću iscijeliti, te ću – s dopuštanjem Božijim – mrtve oživjeti; također ću vam kazivati o tome šta jedete i šta pohranjujete u domovima svojim – u tome za vas jest znamenje, ukoliko ste pravovjernici;
50. I došao sam da kao istinu ovjerim Tevrat koji mi prethodi, te da vam dopustim neke zabranjene stvari; sa znamenjem Gospodara vašega vam dolazim – zato se Allaha bojte i budite meni poslušni;
51. Allah je Gospodar vama i meni, i zato Njemu robujte – to je Put ispravni!"
52. Onda Isa reče, pošto nevjerništvo njihovo osjeti: "Ko će mene na putu ka Allahu pomagati?" Na to rekoše Učenici: "Mi smo Allahovi pomagači: u Allaha vjerujemo, i ti nam svjedok budi da smo muslimani!"
53. Gospodaru naš, vjerujemo u ono što nam Ti spusti, i Poslanika slijedimo pa nas zato upiši među svjedoke Istini!"
54. Potom nevjernici počеше smicalice postavljati, ali ih i Allah postavi, jer u tome je najbolji.
55. Jednom mu se Allah obrati: "Isa, Ja ću ti dušu uzeti i k Sebi ću te uznijeti, od krivovjernika ću te očistiti i Ja ću učiniti da do Dana ustanuća oni koji tebe slijede budu iznad onih koji su krivovjerni, a tada im se valja preda Me vratiti, pa ću Ja presudu donijeti u vezi s onim u čemu ste se razilazili:
56. Nesnosno ću kazniti na ovome svijetu i na drugome one koji su krivovjerovali, a nikakve pomagače neće imati;
57. Onima, pak, koji su valjano vjerovali i dobra djela činili dat ću njihove nagrade u cijelosti; Allah nasilnike ne voli.
58. Ovo što kazujemo tebi jesu ajeti i Opomena – Kur'an Mudri."
59. Za Allaha, Isaov slučaj na Ademov slučaj sličići: On ga od zemlje stvori pa reče: *Budi!* i on bi.
60. Istina je od Gospodara tvoga, i zato sumnjičav ne budi.
61. Reci onima koji budu s tobom o tome raspravljali, pošto spoznaja već stiže k tebi: "Dođite pa ćemo naše i vaše sinove pozvati, naše žene i vaše žene, bit ćemo mi a doći ćete i vi, pa ćemo se skrušeno pomoliti, te ćemo na lažljivce prokletstvo Allahovo prizvati!"
62. Zaista, ovo je Kazivanje Istinito, nesporno, i Allah je Bog Jedini, Allah je – nesporno – Silni i Premudri.
63. Budu li, ipak, glave okrenuli, neka znaju da su Allahu dobro znani smutljivci!
64. Reci: "Sljedbenici Knjige! Pridite Riječi koja je za vas i za nas jednaka: Da ne obožavamo nikoga osim Allaha, da Mu ne pridružujemo ništa, da jedni druge ne držimo gospodarima pored Allaha!" Ako ipak okrenu leđa, recite im tada: "Svjedoci budite da smo mi muslimani, zaista!"
65. Sljedbenici Knjige! Zašto raspravljate povodom Ibrahima, kad su Tevrat i Indžil objavljeni tek poslije njega?! Zar nemate razbora?!
66. Eto, upravo vi raspravljate o nečemu o čemu imate izvjesnoga znanja, a zašto raspravljate o nečemu o čemu ne znate ništa – Allah zna, a znanje ne pripada vama.
67. Ibrahim nije bio jevrej ni kršćanin, već je bio musliman srca predana – nije pripadao višebošćima.
68. Ljudi najbliži Ibrahimu, zaista, bili su oni koji su slijedili ga, zatim ovaj vjerovjesnik i pravovjernici, a Allah je prijatelj pravovjericima.

69. Jedna skupina Sljedbenika Knjige bi željela da vas zavede s Pravoga puta, ali oni zavode sami sebe a da nisu ni svjesni toga.
70. Sljedbenici Knjige! Zašto krivovjerujete u Allahova znamenja, premda znate da su Istina?!
71. Sljedbenici Knjige! Zašto Istinu odijevate onim što je neistina, prikrivajući Istinu, premda vam je poznata?!
72. Jedna grupa Sljedbenika Knjige zagovara: "Vjerujte u ono što se spušta pravovjernima, čineći to s početka dana, pa opet budite krivovjerni na izmaku dana – ne bi li se i oni vratili, možda;
73. I vjerujte samo onome ko vašu vjeru slijedi!" Reci: "Prava uputa je Allahova uputa!" Zar će se nekome dati nešto i nalik onome što ste vi dobili; zar će vas oni pred vašim Gospodarem osporiti?! Reci: "Blagodat je u Allahovoj ruci – kome hoće, On će je dati." Allah je Sveopći i Sveznajući;
74. On će Svojom milošću koga hoće odlikovati – Allah je Predobri i Veličanstveni.
75. Neki Sljedbenici Knjige, ako bi im povjerio tovar blaga, oni bi ti vratili, a kada bi nekima dinar povjerio, ne bi ti ga vratili, osim ukoliko bdiješ nad njim. To je zato što vele oni: "Ništa ne treba zamjeriti kada su u pitanju nepismeni", i još o Allahu govore laži iako su toga svjesni.
76. Naravno! Onaj ko svoju obavezu ispuni, Allaha se bojeći, neka zna da Allah bogobojaznike voli!
77. Oni koji obavezom prema Allahu i zakletvom svojom kupuju nešto što malo vrijedi – upravo oni na Drugome svijetu neće nikakva udjela imati, niti će ih Allah osloviti, na Dan ustanuća neće ih pogledati niti će ih očistiti, jer za njih je užas nesnosni.
78. Zaista, među njima ima jedna skupina koja izvrće smisao Knjige svojim jezicima, zato da biste vi pomislili kako je i to Knjiga – a to Knjizi ne pripada – pa govore kako je to od Allaha, te tako iznose laži protiv Njega, premda su svjesni toga.
79. Nezamislivo je za bilo kojeg čovjeka da mu Allah Knjigu da, te mudrost i vjerovjesništvo, pa da se onda taj čovjek obrati ljudima: "Budite moji robovi, a ne robovi Allaha", već on kazati treba: "Budite poklonici Gospodara, budući da Knjizi podučavate i budući da se bavite izučavanjima!"
80. On vam ne zapovijeda da meleke i vjerovjesnike smatrate gospodarima – zar da vam zapovijedi da budete krivovjerni kada ste već postali muslimanima?!
81. Allah je uzimao zavjet od vjerovjesnika: "Budući da sam Knjigu i Mudrost dao vama, hoćete li – kada vam poslije poslanik dođe da bi potvrdio kako je ono što već imate istina – hoćete li, zaista, povjerovati mu i hoćete li, zaista, pomagati ga? Pristajete li i prihvaćate li da vam to prema Meni bude obaveza?" "Pristajemo", odgovarali su, a Allah bi rekao tada: "Onda posvjedočite da je to istina, a i Ja ću posvjedočiti s vama."
82. Pravi su grješnici oni koji i nakon toga okrenu leđa.
83. Zar ih mimo Allahove vjere za nečim drugim opsjeda žudnja, kad sve što je na nebesima i na Zemlji Njemu se milom ili silom potčinjava i Njemu se sve vraća?!
84. Reci: "Mi vjerujemo u Allaha i ono što nam se spušta, u ono što je spušteno Ibrahimu i Ismailu, Ishaku i Jakubu te potomcima, u ono što je dato Musau i Isau te vjerovjesnicima od Gospodara njihova, jer mi ne pravimo nikakvu razliku među njima i Njemu smo srca predana."
85. Ko mimo islama neku vjeru želi, neće mu se primiti, i na Drugome svijetu će među gubitnicima biti.
86. Kako da Allah uputi ljude koji su postali krivovjerni nakon što su bili pravovjerni, prisegnuvši da je Poslanik Istina, a stigli su im dokazi jasni?! Allah ne upućuje ljude koji su nasilni!

87. Takvi će se nagraditi prokletstvom Allahovim, te prokletstvom meleka i svih ljudi;
88. Zauvijek će pod prokletstvom ostati, stradanje im se neće olakšati, niti će se na njih obzirati,
89. Osim onih koji se poslije toga budu pokajali i popravili, jer Allah rado prašta i On je Samilosni.
90. Onima koji postanu krivovjerni, nakon što su vjerovali, postajući potom još veći nevjernici, pokajanje se neće primiti, jer upravo takvi su zalutali.
91. Od onih koji su krivovjernici i umru kao okorjeli krivovjernici neće se primiti ni kada bi Zemlju blagom ispunili pa bi se htjeli njime iskupiti; čeka ih bolno stradanje, i nikakvoga pomagača neće imati.
92. Dobročinstvo nećete postići dok ne budete od onoga što vam je drago dijelili, a koliko god udijelili – Allah će za to znati.
93. Svaka hrana bila je dopuštena Sinovima Israilovim, osim one koju je Israil zabranio sam sebi prije nego što mu se Tevrat objavi. Reci: "Donesite Tevrat vi pa ga kazujte, ako ste iskreni!"
94. Pravi su nasilnici, zaista, oni koji laži izmišljaju o Allahu i poslije toga.
95. Reci: "Allah govori ono što je Istina. Zato slijedite vjeru Ibrahima pravovjernoga, jer on nije pripadao mnogobošcima".
96. Prvi hram koji je sagrađen ljudima sigurno je onaj u Bekki – kao blagoslov i uputa svjetovima,³⁴
97. U njemu su očevidna znamenja – mjesto na kome Ibrahim stajaše nekada, a bezbjedan je onaj ko uđe u njega; ljudima je dužnost hodočašćenje Hrama, ko za to mogućnosti ima, a ko nevjernik je – neka zna da je Allah neovisan o svjetovima.
98. Reci: "Slijedbenici Knjige! Zašto ne vjerujete u znamenja Allahova, kad je Allah svjedok vašim djelima?!"
99. Reci: "Slijedbenici Knjige! Zašto onoga ko vjeruje odvrćate sa Allahova puta, želeći krivim prikazati ga, premda ste svjedoci šta je Istina, a Allah nije nemaran prema vašim djelima?!"
100. Vi koji vjerujete! Ako poslušate jednu skupinu onih kojima je Knjiga data, oni će vas vratiti krivovjerju nakon što ste postali pravovjernima!
101. Kako možete biti nevjernici iako se Allahovi ajeti kazuju vama a imate i Poslanika Njegova?! Na Pravi put upućen je onaj ko se čvrsto drži Allaha.
102. Vi koji vjerujete! Bojte se Allaha onako kako treba bojati se Njega i nipošto ne umrite drukčije nego budući muslimanima!
103. Svi se čvrsto držite Allahova užeta, a ne pravite raskola; prisjećajte se Allahove blagodati prema vama, jer bijaste neprijatelji jedni drugima, pa On ujedini vaša srca, te Njegovom milošću postadoste braća, i bijaste na rubu paklenoga ambisa pa vas On izbavi od njega. Tako vam Allah obrazlaže Svoja znamenja da biste se domogli Pravoga puta.
104. Neka među vama bude jedna zajednica koja će pozivati na put dobra, zahtijevati dobročinstvo i zabranjivati zla, a takvi će uspjeti, zaista.
105. Ne budite poput onih koji su se razišli podvojevši mišljenja, premda su im dospjela znamenja, jer takve čeka kazna pregolema;
106. Onoga Dana kada se neka lica budu ozarila i kada budu potamnijela neka druga lica, reći će se onima čija lica budu potamnijela: "Zar postadoste nevjernici nakon pravovjerja?! Zato kušajte kaznu, zbog vašega krivovjerja!"
107. Što se tiče onih čija lica budu ozarena, oni će se naći u milosti Allaha – u njoj će ostati zavazda.
108. To su Allahova znamenja o kojima ti kazujemo kako je istina, a Allah nikome ne želi nasilja.
109. Sve što je na Nebesima i sve što je na Zemlji Allahu pripada, i Allahu se sve vraća.

³⁴ Bekka je sinonim za Mekku.

110. Vi ste jedna od najboljih zajednica koja je data ljudima: zahtijevate dobročinstva a zabranjujete nevaljala djela, te vjerujete u Allaha, a kada bi i Sljedbenici Knjige bili pravovjerni, bolje bi im bilo tada; među njima ima pravih vjernika ali – većina njih je grješna;
111. Oni vam neće nanijeti nikakvoga zla osim uvreda, a budu li se sukobili s vama – okrenut će vam leđa i poslije im neće pristići pomoć nikakva;
112. Gdje god se zatekli, poniženje će ih ošiniti, osim ukoliko se prihvate Allahova užeta i užeta jednog dijela svijeta,³⁵ inače će ih zadesiti Allahova srdžba i ošinit će ih bijeda – i sve to stoga što ne vjeruju u Allahova znamenja i što ubijaju vjerovjesnike bez ikakva prava, i to je stoga što bijahu osioni i što su prešli preko svih granica.
113. Ali, oni nisu svi isti: među Sljedbenicima Knjige ima jedna valjana zajednica – uče Allahove ajete u noćnim sahatima i pri tome ničice padaju pred Njega;
114. Oni vjeruju u Allaha i u Drugi svijet, zahtijevajući da se čine dobročinstva i zabranjujući nevaljala djela, hitajući da učine dobra djela – takvi pripadaju čestitim ljudima;
115. Bilo kakvo dobro da urade, neće im se preći preko njega, a Allah bogobojaznike dobro zna.
116. Nevjernicima neće uopće koristiti protiv Allaha njihova imovina niti djeca, jer to su pripadnici Ognja – u njemu će ostati zavazda.
117. Ono što nevjernici dijele za života zemnoga nalik je vjetru u kome ima leđa što se sručuje na usjeve naroda koji se prema sebi ogriješio pa taj usjev led uništava: ne čini Allah nasilje nad njima, već su oni nasilni prema sebi samima
118. Vi koji vjerujete! Samo iz reda svojih uzimajte prisna prijatelja – drugi bi da vam nanesu zla i oni žele da vas zadesi nevolja, jer mržnja im iz usta izbija, a još teže je ono što im se krije u grudima; Mi vam obrazložimo znamenja, ako imate razbora.
119. Eto, upravo njih volite, a u njih nema ljubavi prema vama, jer vi vjerujete u Knjigu kakva je cijela! Dotle oni kažu kada se sretnu s vama: "Vjerujemo!", a čim ostanu sami – zbog vas grizu vrhove prsta od bijesa. Reci: "Umrte zbog vlastitoga gnjeva!" Allah zaista zna šta se njedri u grudima.
120. Ako vam se nešto lijepo dogodi, to njih ojadi, a ako vas nevolja zadesi – likuju zbog toga; budete li imali strpljenja i bojali se Boga, neće vam uopće nauditi njihova lukavstva, jer šta oni čine Allah dobro zna.
121. Sjeti se kada si od čeljadi svoje pošao zarana da bi odredio položaje za borbu vjernicima – Allah sve čuje i sve zna –
122. I kada vaše dvije grupe zamalo dopadoše poraza, ali ih Allah sačuva – neka se zato vjernici pouzdaju u Allaha!
123. Allah vam je i na Bedru pomogao, kada bijaste čemerna skupina – zato se bojte Allaha, da biste zahvaljivali Mu, možda.
124. Jednom si rekao pravovjernima: "Zar vam neće biti dosta da vam Gospodar vaš pomogne sa tri hiljade spuštenih meleka?"
125. Dakako! Ako budete imali strpljenja i budete li se bojali Boga, te ako vas napadnu odmah – Allah će vam u pomoć poslati pet hiljada sve samih izuzetnih meleka!
126. To je Allah učinio samo zato da vas obraduje i da se smire srca vaša, a pomoć stiže samo od Allaha, Silnoga i Premudroga –
127. Zato da sasiječe skupinu nevjernika, ili da ih osramoti, tako da uzmaknu puni očajanja.
128. Od tebe ne ovisi ništa: hoće li se primiti njihovo pokajanje, ili će ih On izložiti mukama, budući da su nasilnici, zaista.

³⁵ Odnosi se na dio svijeta koji čine muslimani.

129. Sve što je na Nebesima i sve što je na Zemlji Allahu pripada: kome hoće, On oprašta, a koga hoće kažnjava; Allah prašta i milostivan je, zaista.
130. Vi koji vjerujete! Ne jedite kamatu koja je višestruka i Allaha se bojte da biste se domogli uspjeha!
131. Čuvajte se Ognja koji je pripremljen krivovjernima;
132. I slušajte Allaha i Njegova Poslanika, da bi vam bila milost ukazana;
133. I hitajte ka oproštenju Gospodara svoga, te Džennetu prostranome kao što su Nebesa i Zemlja a koji je pripremljen bogobojaznima –
134. Onima koji dijele u vrijeme obilja i kada je oskudica, koji bijes zatomljuju i praštaju ljudima, jer Allah voli one koji čine dobra djela;
135. I onima koji, kada dopadnu grijeha ili sami sebi nasilje učine, sjete se Allaha pa za svoje grijeha zatraže oprost – jer, ko će grijeha oprostiti osim Allaha! – a ne istrajavaju svjesno na svojim djelima;
136. Za takve je nagrada oprost Gospodara njihova i vrtovi s tekućim rijekama, zato da zauvijek borave u njima – divne li nagrade usrdnima!
137. Prije vas je nestalo dosta zakona. Zato putujte svijetom pa gledajte šta se zbilo sa poricateljima:
138. To je objašnjenje ljudima, uputa i pouka bogobojaznima.
139. Ne klonite i ne podajte se žalosti, jer ako ste vjernici – vi ćete vrhuniti nad svima.
140. Ako dopadnete rana, znajte da i drugi dopadaju sličnih rana! Ovo su dani u kojima naizmjenično dajemo pobjedu ljudima zato da bi Allah ukazao ko su pravovjerni i da uzme šehide među vama, a Allah ne voli one koji su od nasilja;
141. I zato da bi Allah očistio vjernike, te da bi istrijebio one koji ne vjeruju u Njega.
142. Mislite li da ćete ući u Džennet prije nego što Allah sazna koji su pregaoci među vama i prije nego što trpeljive spozna?!
143. Priželjkivali ste smrt prije nego što ste se s njom suočili, a onda ste je gledali vlastitim očima.
144. Muhammed je samo poslanik prije koga minu više poslanika. Ako bi on umro ili ubijen bio, zar biste se vratili vlastitim stopama?! Ko se i vrati vlastitim stopama, Allahu neće nauditi ništa, a Allah će darivati nagradu zahvalnima.³⁶
145. Niko ne može umrijeti bez Allahova dopuštenja, a prema Knjizi suđenih rokova. Ko želi nagradu ovoga svijeta, dat ćemo mu je, a dat ćemo i onome ko želi nagradu Drugoga svijeta – Mi ćemo darivati nagradu zahvalnima.
146. A koliko bijaše vjerovjesnika uz koje se borilo mnogo čestitih vjernika pa ne klonuše na Putu Allahovu zbog nedaća, nisu postajali slabima niti posustalima, a Allah voli one koji imaju strpljenja!
147. I u takvih bijaše besjeda jedina: "Gospodaru, oslobodi nas grijeha i pretjerivanja u našim postupcima; podari čvrstinu našim koracima i pomози nam protiv krivovjernika!"
148. Onda im je Allah davao nagradu ovoga svijeta i dat će im ljepotu nagrade Drugoga svijeta – Allah voli one što čine dobra djela.
149. Vi koji vjerujete! Budete li poslušni krivovjernima, oni će vas vratiti vašim stopama pa ćete postati gubitnicima,
150. Ali – Allah je zaštitnik vama, a nema boljeg pomagača od Njega!
151. Mi ćemo uliti strah u srca nevjernicima zato što su Allahu pridruživali ravna, a o čemu im On nije dostavio nikakva dokaza, i sklonište njihovo bit će Vatra – užasna li utočišta nasilnicima!
152. Allah je ispunio Svoje obećanje dato vama, jer ste s Njegovim

³⁶ *Vraćanje vlastitim stopama* označava povratak starom vjerovanju.

- dopuštanjem potukli neprijatelja. Ali – kada ste klonuli i zapali u sporenja i kada ste neposlušni postali, nakon što vam je On pokazao ono što vam je drago pa bijaše među vama onih kojima je do ovoga svijeta i onih kojima je do Drugoga svijeta – tada je On učinio da uzmaknete pred njima, da vas iskuša, ali On vam je već prešao preko toga, jer Allah je predobar prema vjernicima;
153. Kada ste se ono pentrali bježeći glavom bez obzira, a Poslanik vas dozivao iza vaših leđa, pa vas je On zbog toga kaznio dvostrukim brigama: da ne biste tugovali za onim što vam je izmaklo, niti za onim što vas je zadesilo, a Allah je dobro obaviješten o vašim postupcima.³⁷
154. Zatim vam je, nakon briga, dao spokoja i sna koji jednu grupu vašu ophrva, dok se druga grupa sobom zabavila, misleći o Allahu ono što nije istina, onako kako se mislilo u pagansko doba: "Da li mi imamo išta od ovoga?!" Reci: "U Allaha je apsolutna odluka!" Ono što pred tobom ne ispoljavaju, taje u dušama. Oni vele: "Da smo se mi pitali šta, ne bismo izginuli ovuda!" Reci: "Sve da ste i ostali u svojim kućama, izašli bi do svojih počivališta oni kojima je suđena pogibija, i to je zato da Allah iskuša šta je u vašim grudima i da ispita šta vam je na srcima, premda Allah dobro zna šta se njedri u grudima."
155. One vaše koji su okrenuli leđa na dan suočenja dviju skupina, Šejtan je zaveo dijelom onoga što stekoše nekada, a Allah vam je već prešao preko toga, jer Allah oprašta i preblag je, zaista.
156. Vjernici, ne budite kao oni koji ne vjeruju i govore za svoju braću kada pođu preko bijela svijeta, ili kao o ratnicima: "Ne bi preminuli niti bi poginuli da su ostali s nama!" Allah tako učini da ovlada tuga njihovim srcima, a Allah život daje i usmrćuje – Allah proniče u vaša djela.
157. Ako na Allahovu Putu poginete ili umrete, znajte da su oprost i milost od Allaha bolji nego što su njihova gomilanja.
158. Bilo da umrete ili poginete, sigurno ćete biti okupljeni pred Allaha.
159. Zahvaljujući Allahovoj milosti, ti si blag prema njima, a da si grub i tvrda srca – razbježali bi se od tebe tada. Zato im ne zamjeri i moli za njih oprostjenja, savjetujući se s njima, a kada se već odlučiš – pouzdaj se u Allaha, jer Allah voli one koji se uzdaju u Njega.
160. Ako vam Allah pomogne, nad vama nema pobjednika, a ako vas ostavi bez podrške – ko je taj što će vam pomoći mimo Njega?! Neka se zato vjernici uzdaju u Allaha!
161. Neprilična je Vjerovjesniku utaja. Ko nešto utaji, doći će s tim što je utajio na Dan ustanuća pa će svako u potpunosti dobiti prema tome kakva mu je zasluga, a nikome se neće učiniti nepravda.
162. Zar onaj ko ide za zadovoljstvom Allaha jednak je onome ko je vrijedan Allahova bijesa i kome će Džehennem biti utočište – užasna li prebivališta!
163. Ljudi su kod Allaha na izvjesnim razinama, jer Allah dobro vidi njihova djela.
164. Allah je darovao vjernike poslavši im iz njihovih redova poslanika koji im kazuje Njegova znamenja, čini ih očišćenima, te ih Knjizi i Mudrosti poučava, jer u očitoj zabludi su bili prije toga.
165. Kako ste mogli reći onda kada vas zadesi jedna nesreća kakvom ste vi dva puta pogodili neprijatelja: "Otkuda ovo nama?!"³⁸ Reci: "To je vaša zasluga!" Allah je Svemogući, zaista.
166. Ono što vas je snašlo u sukobu dviju skupina bijaše Allahova volja, i

³⁷ Ovdje je riječ o porazu muslimana na Uhudu, 625. godine: muslimanima koji su otkazali poslušnost Poslaniku, izmakla je pobjeda, odnosno zadesio ih je poraz.

³⁸ Vjerovatno se ovaj ajet odnosi na poraz muslimana na Uhudu: bili su u čudu kako mogu izgubiti bitku iako su muslimani i premda su ranije pobjeđivali.

- bijaše zbog toga da o pravovjernima stigne Njegova obznana,
167. Te da stigne obznana o licemjerima koji su nakon upućenog poziva: "Dođite da se borite za Allaha, ili pružite otpora", a oni su uzvraćali: "Kada bismo se znali boriti, sigurno bismo pošli s vama!" Oni su tada bili bliže nevjerništvu nego Vjeri koja je prava, jer su izgovarali ustima ono što im nije na srcima, a šta oni taj Allah dobro zna.
168. Onima što sjedeći govore o svojoj braći: "Ne bi izginuli da su bili poslušni nama", ti reci: "Odbranite sebe od smrti, ako je to što govorite istina!"
169. Nipošto ne smatraj mrtvima one što su poginuli za Allaha! Naprotiv, oni su živi kod Gospodara svoga i daje im se svega,
170. Radosni zbog onoga što im Allah iz blagodati Svoje dariva i razdragani zbog onih koji još nisu pošli za njima a za koje nema straha niti će ih moriti tuga;
171. Razdragani su zbog blagodati i dobrote Allaha, te zato što u Allaha ne propada nagrada vjernicima –
172. Onima koji su se Allahu i Poslaniku odazivali i nakon što su rana dopali; nagradu veličanstvenu će dobiti pravovjernici koji su dobra djela činili i Allaha se bojali;
173. Oni kojima su ljudi rekli kako se svijet okuplja zbog njih pa ih se treba pričuvati, a to im je vjeru pojačalo te su kazali: "Nama je Allah dovoljan, a On je zaštitnik predivni!"
174. Potom su se vratili sa Allahovom dobrotom i blagodati, tako da im se nikakvo zlo ne dogodi, jer su za Allahovim zadovoljstvom išli, a Allah je Dobrohotnik Veličanstveni.
175. Vas je samo Šejtan zastrašivao prijateljima svojim, ali vi ih se nemojte plašiti, već se Mene plašite, ako ste pravovjerni.
176. Neka te ne žaloste oni što se nadmeću u krivovjeri – neće oni uopće Allahu nauditi, a Allah im neće na Drugome svijetu nikakvu sreću dati, već je bolno stradanje za njih.
177. Oni koji su krivovjeru za pravovjerje kupili neće Allahu uopće nauditi, već je silno stradanje za njih.
178. Neka nipošto ne misle krivovjernici da je to što im produžavamo vijek dobro za njih – Mi im ga produžavamo zato da bi još više griješili, a ponižavajuće stradanje čeka njih!
179. Allah neće vjernike ostaviti u stanju u kakvome ste vi sve dok ružno od dobroga ne razluči,³⁹ a Allah neće vama Nesaznatljivo otkriti, već Allah za to odabere koga hoće od poslanika Svojih. Zato vjerujte u Allaha i u poslanike Njegove, jer dobit ćete golemu nagradu budete li vjerovali i Boga se bojali.
180. Oni što škrtare s onim što im Allah podari u Svojoj dobrobiti neka nipošto ne misle da je to dobro za njih! Naprotiv, to je zlo po njih: to čime su škrtarili njima će se na Dan ustanuća o vratove objesiti; Allah Nebesa i Zemlju baštini; Allah je dobro obaviješten o tome šta činite vi.
181. Allah je čuo riječi onih koji su kazali: "Allah je siromah, a mi smo bogati". Mi ćemo zabilježiti to što su kazali, kao i to što su bez ikakva osnova vjerovjesnike ubijali, pa ćemo kazati: "Kušajte užas ognjeni!"
182. To vam je zbog djela ruku vaših, a Allah robovima nasilje ne čini!"
183. Onima koji su govorili: "Allah nam je naložio da ne vjerujemo nijednome poslaniku dok nam ne prinese kurban koga će vatra progutati" ti reci: "I prije mene su vam poslanici jasne dokaze donosili, i ono o čemu ste upravo govorili, pa zašto ste ih onda ubijali, ako ste već iskreni?!"⁴⁰

³⁹ U početku širenja islama među vjernicima je bilo licemjera koji su pričinjavali svakovrsne poteškoće vjernicima, pa Bog obećava da će razriješiti takvo stanje.

⁴⁰ Ovaj ajet odnosi se na jevreje kojima je u Tevratu naređeno da prinose kurban, a oni su ga spaljivali kako bi miris sprženog mesa "dopros do Gospodara".

184. Budu li te lažnim proglasili, znaj da su i prije tebe lažnim proglašavani poslanici koji su jasne dokaze donosili, te Listine i Knjigu koja svjetlost pronosi.
185. Svaka duša će smrt kušati i samo na Dan ustanuća nagrada će vam se dati u cijelosti: koga se od Ognja udalji i u Džennet uveden bude – taj će uspjeti, a samo varljiva naslada je život ovosvjetski.
186. Svojim imecima i životima vi ćete sigurno biti iskušavani, a od onih kojima je Knjiga ranije data i od onih koji su višebošci sigurno ćete silne uvrede slušati; budete li se strpjeli i Boga bojali – onda su to odlučujuće stvari.
187. Pošto je Allah uzeo obavezu od onih koji su Knjigu dobili da će je sigurno svijetu tumačiti a da je neće tajiti, oni su je ipak za leđa zbacili i nešto jeftino za nju kupili – ružno li je to što su kupili!
188. Nipošto ne misli da će oni koji likuju zbog ovoga što su prinijeli i koji vole biti pohvaljeni za ono što nisu učinili – nipošto ne misli da će se oni stradanja spasiti, jer njih će bolno stradanje čekati.
189. U Allahovoj je vlasti sve što je na Nebesima i na Zemlji, jer Allah je Svemogući.
190. U stvaranju Nebesa i Zemlje, te u smjeni noći i dana nalazi se znamenje za pametne –
191. Za one koji sjećaju se Allaha dok stoje i sjede, te ležeći postrance, i razmišljaju o stvaranju Nebesa i Zemlje: "Gospodaru, nisi ovo uzalud stvorio – zato slava neka Ti je, te nas sačuvaj ognjene patnje!
192. Gospodaru, nema sumnje – koga Ti u Vatru uvedeš, osramotio si ga, a nasilnici neće imati pomoćnika uopće!
193. Gospodaru, čuli smo glasnika koji poziva put Vjere: "U Gospodara svoga vjerujte!" pa se i prihvatismo Vjere. Gospodaru, zato nam oprosti grijeha i zanemari naše hrdave postupke, te nam uzmi duše uz dobrostive;
194. Gospodaru, daj nam ono što si nam obećao preko Svojih poslanika, i na Dan ustanuća ne baci nas u poniženje, jer Ti, zaista, ne kršiš obećanje!"
195. A Gospodar njihov odaziva im se: "Ja sigurno neću zametnuti djelo pregaocu vašem nijednome – muškarcu ili ženi – vi jedni drugima pripadate. Onima koji se iseše i budu prisiljeni da ognjišta svoja napuste, trpeći na Putu Mome, te vojujući i ginući, sigurno ću zanemariti njihove hrdave postupke i sigurno ću ih uvesti u vrtove kroz koje protječu rijeke, a to će biti od Allaha u vidu nagrade, jer najljepša nagrada upravo u Allaha je."
196. Neka te nipošto ne obmane to što oni koji ne vjeruju svijetom hode:
197. To uživanje zakratko je, a poslije će Džehennem biti njihovo utočište – užasno li je to počivalište!
198. Ali oni koji se Gospodara svoga boje imat će vrtove kroz koje protječu rijeke – zauvijek u njima boravit će, i to im je od Allaha gostilište, jer ono što je u Allaha najbolje je za dobrostive.
199. Ima Sljedbenika Knjige koji zbilja u Allaha vjeruju, te u ono što spušteno vam je, kao i u ono što njima spušteno je, i skrušeni su pred Allahom pri tome, ne trguju s Allahovim znamenjima u besćenje – nagrada takvima u Gospodara njihova je: Allah brzo svodi račune.
200. Vi koji vjerujete! Strpite se i istrajte, zauzmite položaje i Allaha se bojte – da time uspjeh postignete!

Pozivajući se na ovo, jevreji, zapravo, odbijaju da prime islam.

Sura 4.

ŽENE – AI-NISA

Objavljeno u Medini; ajeta 176;

objavljeno poslije sure

Ispitana – al-Mumtahina

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ljudi! Gospodara svoga se bojte, Koji stvorio vas je od jedne duše, a od nje paricu njenu stvorio je, te od njih dvoje rasijao mnoge muškarce i žene; čuvajte se Allaha u čije ime jedni od drugih potražujete, i rodbinske veze čuvajte, jer Allah zaista nad vama bdije.
2. Siročadi imovinu njihovu dajte i ružnim dobro ne zamjenjujte, njihovu imovinu uz svoju ne jedite, jer to veliko zlodjelo je.
3. Ako se bojite da prema sirotim ženama pravedni biti nećete, onda se ženite sa po dvije, tri i četiri žene koje su vam dopuštene; ako se bojite da nećete biti pravedni, onda jednu uzmite, ili one koje vaša desnica osvojila je – tako je sigurnije da pravedni budete.⁴¹

4. Ženama dajte kao istinski dar bračne darove, a ako vam one s draga srca štogod od toga poklone, onda s velikom slašću uživajte u tome.
5. Ne dajte maloumnima svoje imetke koje vam Allah dade da ih vodite, ali ih od tih imetaka hranite i odijevajte, i uljudno im se obraćajte.
6. Provjeravajte siročad sve dok ne sazriju da u brak stupe, pa ako u njih razbor utvrdite – onda im njihove imetke dajte; ne jedite ih rasipnički i žureći prije nego što siroče odraste; ko je bogat – neka suzdrži se, a ko je siromah – neka troši koliko razumno je; kada im dajete imetke njihove, svjedoke im pribavite, premda i polaganje računa pred Allahom dovoljno je.
7. Muškarcima pripada određen dio onoga što roditelji i rođaci ostave, ženama također pripada određen dio onoga što roditelji i rođaci ostave; bilo toga malo ili mnogo, propisani dio za njih je.
8. Ako diobi bude prisutna rodbina, siročad i sirotinja, onda im štogod dajte i uljudno im se obraćajte.
9. I neka strepe kao da su iza sebe ostavili nejake potomke za koje se plaše – neka se zato Allaha boje i neka razborito govore.
10. Oni koji osirotjelima bespravno jedu imetke, zaista vatrom svoju utrobu hrane i u Ognju će pržiti se.
11. Što se tiče vaše djece, Allah vam oporučuje: muškarcu jednome pripada koliki je dio za dvije žene; bude li žena više od dvije, onda njima pripadaju dvije trećine ostavštine, a ako je samo jedna – njena polovina je; roditelju svakome onoga čija ostavština je pripada po šestina ostavštine, ukoliko ima dijete; ako nema dijete pa ga nasljeđuju roditelji, onda jedna trećina za majku je; ako ima braće, majci šestina treba da pripadne, nakon izvršenja zaviještane oporuke, ili nakon što dug podmiri se; jesu li vam preči očevi ili sinovi – vi to ne znate, a Allahov nalog to je, jer Allah zna sve i Premudri je.

⁴¹ U Kur'anu se često javlja izraz *zaposjedanje* ili *osvojenje desnicom*, a označava ratni plijen.

12. Vama pripada polovina onoga što je ostalo iza vaših žena, ukoliko nisu imale poroda; ako su imale poroda, pripada vam od njihove ostavštine četvrtina, pošto je izvršena zaviještana oporuka, ili nakon podmirenja duga; od onoga što vi ostavite, četvrtina pripada ženama, ako nemate poroda, ukoliko imate poroda, onda od onoga što ste ostavili osmina pripada ženama, nakon što je izvršena zaviještana oporuka, ili nakon podmirenja duga; ako se nasljeđuju muškarac ili žena koji nemaju roditelja ni poroda,⁴² a imaju brata ili sestru, onda svakome od njih pripada šestina; ako ih ima više, onda su sudionici u trećini, nakon što je izvršena zaviještana oporuka, ili nakon podmirenja duga, ne oštećujući nikoga – to je Allahova oporuka, a Allah sve zna i Preblagi je, zaista.
13. To su Allahove granice, a ko se Allahu i Poslaniku Njegovu pokorava, On će ga uvesti u vrtove kroz koje protječu rijeke da zavazda boravi u njima, i – eto uspjeha golema;
14. A ko Allaha ne sluša i Poslanika Njegova, i ko se drzne preko Njegovih granica, u Oganj će ga uvesti da ostane u njemu zasvagda, jer ponižavajuća patnja je za njega.
15. Ako vaše žene blud počine, zatražite da četverica vaših to posvjedoče, pa ako posvjedoče – zadržite žene u kućama sve dok ih smrt ne uzme, ili dok im Allah neki izlaz ne dadne.
16. Dvoje vaših koji to učine kaznite, a ako se pokaju i poprave, onda ih se okanite, jer Allah rado prima pokajanje i SAMILOSTAN JE.
17. Allah uvažava pokajanje onih koji iz neznanja hrđavo rade a ubrzo potom

⁴² Prevodeći izvornu riječ *kalala* kao *oni koji nemaju roditelja ni poroda*, svjestan sam velikog stilskog gubitka u prijevodu: *kalala* je izvedenica od riječi *iklil* (vijenac) a označava čovjeka ili ženu koji imaju nedirektno nasljednike, odnosno koji "stavljaju vijenac na glavu", kiteći se "rubno" a ne suštinski i "iznutra": oni nemaju aspiranata na nasljeđe koji su *njihova korijena*.

18. Ne vrijedi pokajanje onih koji hrđava djela čine, sve dok neko od njih sa smrću ne suoči se, pa kaže: "Zaista, sada kajem se", a ni pokajanje onih koji umru kao nevjernici – pripremili smo za takve bolno stradanje.
19. Vi koji vjerujete! Nije vam dopušteno da nasilu uzimate žene u naslijeđe, niti da ih zlostavljate kako biste se domogli dijela onoga što im dadoste, osim ako dokazanu blud počine, već se uljudno prema njima ophodite; ako prema njima odbojnost osjećate, moguće je da odbojnost osjećate upravo prema nečemu u čemu veliko dobro Allah dao je.
20. Ako hoćete da jednu suprugu drugom zamijenite i jednoj ste dali poveliku imovinu, onda ništa od toga ne uzimajte – zar biste to uzeli čineći objedu i grijeh koji očit je?!
21. Kako da to uzmete kada jedni s drugima živjeli ste i kada su vašu čvrstu obavezu one prihvatile?!
22. Ne vjenčavajte se ženama kojima se vaši očevi oženiše – izuzima se ono što se zbilo ranije⁴³ - jer to je zaista razvrat i gnusoba, i odvratn put to je.
23. Zabranjuju vam se vaše majke; kćeri vaše; sestre, tetke po ocu, tetke po majci; bratične; sestrične; pomajke koje su vas dojile; sestre po mlijeku; majke vaših žena; pastorka o kojima se starate a od vaših su žena s kojima ste imali odnose; ako niste imali s njima odnose, onda niste grješni uopće; supruge vaših rođenih sinova, te da dvije sestre istovremeno uzmete – izuzima se ono što se zbilo ranije, jer Allah prašta i Milosnik je –
24. Također udate žene, osim onih koje osvoje vaše desnice – tako vam Allah propisuje. Sve izvan toga dozvoljava vam se: da svojim imecima tražite one s kojima ćete krjeposni biti, a ne da bludničite. Onima kojima se naslađujete

⁴³ Prelazi se preko takve prakse poznate u prijeislamskom periodu.

-
- dajte, u vidu obaveze, njihove vjenčane darove; niste grješni ako se o tome nagodite nakon izvršene obaveze, a Allah zna sve i Premudri je.
25. Onaj ko zbog imovinskog stanja ne može se vjenčati krjeposnim vjericama, neka se vjenča robinjama - vjericama koje je osvojila vaša desnica, a Allah najbolje zna kakva je vaša vjera, jer vi pripadate jedni drugima. Zato – vjenčavajte se zarobljenicama uz dopuštenje njihovih vlasnika i dajte im vjenčane darove kako priliči krjeposnim ženama, a ne bludnicama niti onima koje se tajno sastaju s ljubavnicima. Ako se zarobljenice udaju pa blud počine, sljeduje im pola kazne propisane slobodnim ženama; one su za one od vas koji se boje zgrješenja, a bolje vam je da imate strpljenja; Allah prašta i Milosnik je, zaista.
 26. Allah hoće da vam objasni i da vas uputi pravcima prethodnika, primajući vaša pokajanja, jer Allah sve zna i Premudri je, zaista.
 27. Allah hoće primiti vaše pokajanje, a oni koji se za strastima povode žele da pogubno skrenete;
 28. Allah hoće da vam pruži olakšanje, jer čovjek je stvoren kao krhko biće.
 29. Vi koji vjerujete! Jedni drugima nepošteno imovinu ne jedite, ali na uzajamno zadovoljstvo trgovati možete, i ne ubijajte se, jer Allah prema vama Samilostan je;
 30. Onoga ko to učini dušmanski i kao nasilje, Mi ćemo Vatrom pržiti, jer to Allahu jednostavno je.
 31. Ako se velikih grijeha klonite, onih koji vam se brane, Mi ćemo zanemariti vaše hrđave postupke i uvesti vas u časno predvorje.
 32. Ne poželite ono čime Allah jedne nad drugima odlikovao vas je! Muškarcima pripada određen dio onoga što zaradiše, a ženama pripada određen dio onoga što su one zaradile, Allaha molite za blagodati Njegove, a Allahu je poznato sve.
 33. Odredili smo nasljednike svemu što roditelji i rođaci ostave, a oni s kojima ste lično sklopili ugovore, njihov dio dajte – Allah je svjedok svemu, nema sumnje.
 34. Muškarci o ženama staraju se, budući da Allah jedne nad drugima odlikovao je i budući da oni imovinu svoju troše. Zbog toga su čestite žene podatne i u vrijeme muževljeva odsustva, brinu o onome o čemu i Allah brine. Posavjetujte one žene zbog čijeg neposluha strepite, zatim ih u posteljama napustite i najzad ih istucite, pa ako vam postanu poslušne, onda nemojte nastojati da im našao učinite, a Allah je zaista Uzvišen i Svekoliki je.
 35. Ako se bojite razdora između dvoje, onda pošaljite pomiritelja iz njegove porodice i pomiritelja iz njezine porodice; ukoliko to dvoje žele izmirenje, Allah će ih dovesti do sloge, jer Allah zna sve i predobro obaviješten je.
 36. Allaha obožavajte i ništa Mu ne pridružujte. Roditeljima dobročinstvo činite, rodbini, siročadi i siromasima, bližim i daljim susjedima, drugu koji je uz tebe,⁴⁴ putniku i onome koga vaša desnica osvojila je, jer Allah zaista ne voli ohole i hvalisave,
 37. One koji škrtare i od drugih škrtost traže, te kriju ono što im Allah dade od Svoje dobrote, ali – Mi smo nevjericima pripremili ponižavajuće stradanje;
 38. I one koji svoju imovinu pred svijetom dijele, a ne vjeruju u Allaha ni u Dan posljednji također; kome Šejtan prijatelj je – baš zao prijatelj u njega je!
 39. A što bi im bilo da vjeruju u Allaha i u Dan posljednji, da troše od onoga što Allah darovao im je, jer Allah veoma dobro njih poznaje!
 40. Allah ne čini nepravdu ni koliko jedan trun je, a ako se dobročinstvo prinese, On će ga udvostručiti i još će golemu nagradu dati od Sebe.

⁴⁴ Različito se tumači šta Kur'an podrazumijeva pod *drugom koji je uz tebe*: neki misle da se odnosi na bračnog druga, a neki vjeruju da je to saputnik. Zašto se ne bi podrazumijevalo oboje?!

-
41. Šta li će tek biti kada privedemo svjedoka iz svake zajednice i kada kao svjedoka protiv ovih privedemo tebe!
42. Tada će oni što nisu vjerovali i Poslanika nisu slušali poželjeti da se sa zemljom sravnje, jer Allahu neće utajiti riječi nijedne.
43. Vi koji vjerujete! Dok ste pijani, namazu ne pristupajte, sve dok ne budete znali šta govorite, i ako onečišćeni ste⁴⁵ - osim ako putnici ste – sve dok se ne okupate. Ukoliko ste bolesni ili na putu, ako je neko nuždu obavio, ili ste imali sa ženama odnose, pa ne nađete vode – tad namislite očišćenje pomoću površine čiste zemlje pa potarite njome lice i ruke, jer Allah zaista potire i briše grijeh.
44. Zar ne vidiš one kojima dio Knjige dat je: oni kupuju zabludu, želeći da i vi s Pravoga puta zabasate!
45. Allah dobro poznaje vaše dušmane; kao prijatelj, Allah dostatan je, i kao pomagač Allah dostatan je.
46. Ima jevreja koji riječima izvrću značenje i govore: "Čujemo, ali opiremo se!", zatim: "Čuj, ne čuo se!", te: "Nas pogledaj-de!"⁴⁶ Tako jezicima vjeru iskrivljuju i hule. A da kažu: "Čujemo i pokoravamo se!", "Slušaj!" i "Pogledaj nas!" bilo bi za njih bolje i bilo bi ispravnije, ali Allah ih je prokleo u nevjerništvu njihovome, tako da malo njih vjeruje.
47. Vi, kojima Knjiga data je! Povjerujte u ono što vam se objavljuje kao ovjera onoga što već imate, prije nego što obezličimo lica i učinimo da budu onakva kakva su s druge strane, ili ih prokunemo kao što smo prokleli poštovaoce subote, a zapovijest Allahova izvršna je.
48. Allah sigurno ne oprašta da Mu se neko ravan pripisuje, a oprašta kome hoće ono što manje od toga je, jer ko Allahu ravnoga pripíše, taj strašno sagriješio je.
49. Ne pogledaš li one koji očišćenima od grijeha smatraju sebe?! Zapravo, Allah čisti od grijeha koga hoće, a njima se neće učiniti nepravda ni koliko je opna hurmine koštice.
50. Pogledaj samo kako o Allahu izmišljaju potvore, a to je dovoljno za očito sagrješenje!
51. Ne pogledaš li one kojima jedan dio Knjige dat je – oni vjeruju u kumire i đavole, te za krivovjerne govore: "Ovi su na ispravnijem putu nego što je put na kome se vjernici nalaze."
52. To su oni koje Allah prokleo je, a nećeš naći pomagača onome koga Allah prokune.
53. Da oni imaju moći kakve, ne bi dali nikome ni koliko žljeb na hurminoj koštici je,
54. Već oni ljudima zavide na onome što im Allah dade od dobrote Svoje. A Mi smo Knjigu i Mudrost dali Ibrahimovoj porodici, i dali smo im carstvo koje golemo je.
55. Onda su neki u Knjigu vjerovali, a neki su odvrćali od nje, i zato Džehennem kao oganj dovoljan im je!
56. One što ne vjeruju u Naše znamenje pržit ćemo vatrom, pa kada koža njihova sprži se, drugom kožom zamijenit ćemo je, kako bi iskusili stradanje – Allah je Moćan i Premudri je –
57. A one koji su vjerovali i dobra djela činili uvest ćemo u vrtove kroz koje protječu rijeke, da zauvijek u njima borave – tu će imati čiste družice, a uvodit ćemo ih u debele hladovine.
58. Allah vam naređuje da pravim ljudima povjeravate emanete i kada ljudima sudite da pravedno sudite. Divno li vas Allah savjetuje! Allah predobro čuje i vidi sve.
59. Vi koji vjerujete! Allahu se pokoravajte, a pokoravajte se i Poslaniku Njegovome, te onima koji vas vode. Ako se u nečemu razidete, onda se u vezi s tim Allahu i Poslaniku obratite, ukoliko u Allaha i u Dan posljednji vjerujete – to je za vas bolje i to je ljepše rješenje.

⁴⁵ Pod onečišćenjem (gunub) misli se na to da je vjernik dužan okupati se poslije intimnog (spolnog) odnosa kako bi mogao obavljati vjerske dužnosti.

⁴⁶ Vidi napomenu uz 2:104.

60. Zar ne vidiš one koji tvrde kako vjeruju u to što ti se objavljuje, kao i u ono što objavljeno je prije tebe, a žele da pred Šejtanom sudi im se, premda naređeno im je da ne vjeruju u njega, jer Šejtan hoće da ih predaleko zavede!
61. A kada im se kaže: "Pridite onome što vam Allah spušta, i Poslaniku Njegovome", vidiš kako licemjeri odlučno se okreću od tebe;
62. A šta li će tek biti kada ih kakva nesreća snađe zbog onoga što sami zasluže pa ti onda dođu i Allahom zaklinju se: "Mi smo željeli samo dobro i da sloga bude!"
63. Šta je u srcima takvih Allah dobro znade, i zato na njih ne obraćaj pažnje, već im daj savjete, upućujući im riječi djelotvorne.
64. Mi smo svakog poslanika slali samo zato da bi, Allahovom voljom, pokoravalo mu se. Kada bi došli k tebi oni što sami sebi nasilje čine, pa od Allaha zatražili oprostjenje, te da Poslanik zamoli za njih oprostjenje – sigurno bi utvrdili kako Allah rado prima pokajanje i da Milosnik je.
65. Tako mi Gospodara tvoga, oni uzvjerovati neće dok kao sudiju tebe ne prihvate za ono što među njima sporno je i potom u dušama ne osjete nikakve tegobe zbog tvoje presude, te se sasvim potčine!
66. Da smo im propisali "Ubijte se!" ili "Staništa svoja napustite!", samo malo njih postupilo bi po tome! A kada bi postupili prema onome kako im se savjetuje, bilo bi za njih bolje i držali bi se čvršće;
67. I tada bismo im dali golemu nagradu, sigurno je;
68. I sigurno bismo ih usmjerili putem koji ispravan je.
69. Ko se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovome, bit će uz one koje Allah blagodarivao je – uz vjerovjesnike, istinoljubive, uz šehide i dobre ljude, a divno društvo to je;
70. Ta blagodati od Allaha je, a dovoljno je što Allah zna sve.
71. Vi koji vjerujete! Oprezni budite i nastupajte u četama, ili svi zajedno nastupajte!
72. Sigurno među vama ima onih koji će oklijevati, pa ako vas kakva nevolja snađe, reći će: "Allah mi ukaza milost time što ne bijah u prisustvu njihovome."
73. A ako vas Allahova blagodati snađe, reći će, kao da između vas i Njega prijateljstva bilo nije: "Kamo sreće da sam bio s njima pa da se domognem velike pobjede!"
74. Neka se na putu Allahovome bore one koji prodaju život na ovome svijetu za život na Svijetu drugome, jer onome ko se bori na Putu Allahovome pa pogine ili pobijedi dat ćemo nagradu koja veličanstvena je.
75. Šta vam je pa se na Allahovome Putu ne borite za potlačene muškarce i žene, i za djecu, a koji mole: "Gospodaru naš, izvedi nas iz ove naseobine čiji stanovnici čine nasilje, daj nam Svoga zaštitnika i daj nam pomagača od Sebe!"⁴⁷
76. Oni koji vjeruju bore se na Putu Allahovome, a oni što ne vjeruju bore se na putu đavoljeme, i zato se vi protiv prijatelja Šejtanovih borite, jer, zaista – Šejtanovo lukavstvo slabašno je!
77. Zar ne vidiš one kojima rečeno je: "K sebi ruke! Nego, namaz vi klanjajte i zekat dajte!"⁴⁸ A kada im je propisano vojevanje, odjednom se jedan dio njih poboja ljudi kao Allaha što se boje, ili još više, te rekoše: "Gospodaru naš, zašto si nam propisao vojevanje?! Da si nam to odložio za neko dogledno vrijeme!" Reci: "Ovosvjetske naslade su malehne, a Drugi svijet je bolji za onoga ko čuva se i neće vam se nanijeti nepravde ni koliko je opna hurmine koštice."

⁴⁷ Riječ naseobina odnosi se na Mekku.

⁴⁸ U ranoj fazi širenja islama, prije Hidžre, muslimanima se nije dopuštao sukob sa krivovjernima.

-
78. Ma gdje bili, vas smrt dosegnut će, makar se smjestili i u kule utvrđene! Ako ih snađe neko dobro, vele: "Ovo je od Allaha!", a snađe li ih neko zlo, govore: "Ovo je od tebe!" Reci: "Od Allaha je sve!" Šta je ovim ljudima pa gotovo ne shvaćaju nikakve besjede!
79. Šta god ti se dobro dogodi od Allaha je, a kakva god te nevolja snađe – zbog tebe je. Mi smo kao poslanika ljudima poslali te i dostatni svjedok Allah je.
80. Ko se pokorava Poslaniku, i Allahu pokoran je; nismo te ni poslali da bdiješ nad njima, ukoliko neko leđa okrene.
81. Oni govore: "Pokoravamo se", a kada odu od tebe, jedna skupina noću smišlja nešto drukčije od tvoje besjede, ali Allah bilježi njihovo noćno promišljanje. Zato – kloni ih se i u Allaha pouzdaj se, jer dovoljan zaštitnik Allah je.
82. Zar baš ne razmišljaju o Kur'anu?! A da Kur'an nije od Allaha već od nekog drugog da je, sigurno bi u njemu našli protivrječnosti mnoge!
83. Kada do njih dospije nešto što se tiče sigurnosti ili strepnje, oni to razglase, a kada bi se u vezi s time obratili Poslaniku i onima koji ih vode, sigurno bi o tome obavijestili se oni koji do toga dospjeti žele. Da vam nije Allahove dobrote i da nije milosti Njegove, za Šejtanom bi ste se povelili, osim manjine.
84. Zato se bori na Putu Allahovome, obavezujući samoga sebe, ali podstiči i pravovjernike, jer Allah može zadržati silu onih koji ne vjeruju – Allahova sila veća je i Njegova kazna žešća je.
85. Ko se zalaže tako da to zalaganje dobro donese, dio toga dobra i njegov je; ko se zalaže tako da zalaganje zlo donese – i on ima udjela u tome, a Allah bdije nad svime.
86. Kada na jedan način pozdravljeni budete, otpozdravite još ljepše, ili istim pozdravom uzvratite, jer Allahu se polaže račun za sve.
87. Osim Allaha, drugog boga nije; On će vas sigurno sakupiti na Dan ustanuća u koji nema nikakve sumnje. Čije su riječi od Allahovih istinitije?!
88. Šta vam je pa se u vezi s licemjerima dijelite na dvije skupine, iako je Allah njih – zbog onoga što su zaslužili – vratio u pređašnje stanje?! Zar hoćete da na Pravi put okrenete nekoga koga Allah zabludi prepustio je?! Koga Allah zabludi prepusti, nećeš naći puta takvome.
89. Oni žele da nevjernici postanete, kao što su i oni sami nevjernici, pa da isti budete. Zato ne uzimajte njih za prijatelje sve dok u iseljeništvo ne pođu na Putu Allahovome! Budu li okrenuli se, onda ih hvatajte i ubijajte gdje god ih nađete, a nikoga od njih za prijatelja i pomagača ne uzimajte,
90. Osim onih koji se sklone kod ljudi s kojima ugovor imate, ili dođu k vama pa im je teško da se protiv vas bore, ili da se protiv svojih ljudi bore. Da Allah hoće, sigurno bi ih na vas okrenuo, pa bi protiv vas borili se. Ako vas na miru ostave i protiv vas se ne bore, te ako vam mir ponude, onda vam Allah ne dopušta da k njima pridete.
91. Naići ćete na neke ljude koji žele biti sigurni od vas, ali i od svojih ljudi da osiguraju se; kada god se pozovu natrag nevjerništvo, oni mu se i vrata. Ako vas na miru ne ostave i mir vam ne ponude, ako ruke svoje ne suzdrže – onda ih hvatajte i ubijajte gdje god ih nađete: puno pravo dajemo vam za udar na takve.
92. Vjernik ne može ubiti vjernika, osim nehotice. Ko ubije vjernika nehotice, dužan je osloboditi roba koji vjernik je i platiti krvarinu porodici onog koji ubijen je, osim ako porodica oprost dadne. Ukoliko je ubijeni iz naroda koji neprijatelj vam je, a on sam vjernik bijaše, onda valja osloboditi jednog roba koji vjernik je. Ukoliko je ubijeni iz naroda s kojim saveznički ugovor imate, onda valja dati krvarinu njegovoj porodici i osloboditi roba koji vjernik je; ko to ne može, dužan je postiti dva mjeseca uzastopce – izražavajući Allahu pokajanje, a Allah zna sve i Premudri je.

93. Ko ubije vjernika hotimice, plaća za to Džehennem mu je – da zauvijek u njemu ostane, jer Allah je na njega rasrdio se, prokleo ga i stradanje strahotno pripremio mu je.
94. Vi koji vjerujete! Kada nastupate na Putu Allahovome, na čistac sve izvedite, te ne recite onome ko vam selam nazove da vjernik nije, u želji da se domognete dobra u životu zemnome, jer su u Allaha dobiti mnogobrojne. I vi takvi nekada bijaste, pa vam Allah Svoju blagodat dade, a Allahu je dobro poznato šta činite.
95. Nisu jednaki vjernici koji sjede – osim onih u kojih neka nevolja je⁴⁹ - onima što se bore imovinom i životom na Putu Allahovome, jer Allah je odlikovao one koji se imovinom i životom bore, nad onima što sjede; svima ljepotu obećao je, ali borce nad onima što su zasjeli golemom nagradom odlikovao je –
96. Položajima kod Sebe, oproštenjem i milošću, jer Allah mnogo prašta i Milostivan je.
97. Meleki će reći onima koji su sami sebi učinili nasilje, kada im budu uzimali duše: "Šta je s vama zbilo se?", a oni će odgovoriti: "Bijasmo na Zemlji bespomoćni", a meleki reći će: "Zar Allahova Zemlja ne bijaše prostrana za to da se negdje iselite?! Stoga će takvima Džehennem biti utočište – grozne li sudbine!;
98. Izuzimaju se bespomoćni muškarci i žene, te djeca, koji nisu mogli dovijati se niti kakva puta domoći se –
99. Takvima će Allah oprostiti grijeh, nadati se, jer Allah oprašta i briše grijeh.
100. Ko se iseli na Putu Allahovome, mnogo komotnih mjesta na Zemlji naći će; ko izade iz svoje kuće kao iseljenik ka Allahu i Poslaniku Njegovome pa ga onda smrt sustigne – nagrada za njega u Allaha je, a Allah prašta i Milostivan je.
101. Kada svijetom putujete, nije vam grijeh da namaz skratite; ako se bojite da vas nevjernici iznenade, jer nevjernici su vam očiti dušmani, nema sumnje.
102. Kada budeš među vjernicima pa hoćeš da ih predvodiš na namazu, neka jedna grupa klanja uza te držeći oružje, i dok padaju po tlu ničice neka se jedna grupa iza vas nađe, a potom neka dođe grupa koja klanjala nije i neka uza te klanjaju, s tim da budu oprezni i da drže svoje oružje, jer oni što ne vjeruju žude za tim da oružje i opremu zanemaruju da na vas kidišu u hipu jednome; ako vas kiša omete ili bolesni budete, niste grješni ukoliko odložite oružje, ali oprezni budite; Allah je krivovjernima pripremio ponižavajuće stradanje.
103. Kada namaz obavite, Allaha se sjećajte i stojeći i sjedeći, i dok ležite; kada sigurni ste, namaz obavite, jer namaz je propisan vjernicima u određeno vrijeme.
104. Ne posustajte u želji da ih se domognete: ako vi bol trpite, oni kao i vi bol trpe, ali se vi od Allaha nadate čemu oni ne nadaju se – Allah zna sve i Premudri je.
105. Spustili smo ti Knjigu kao Istinu da bi sudio ljudima onako kako ti Allah pokazuje, a zbog vjerolomnika ne spori se;
106. Od Allaha moli oproštenje, jer Allah rado prašta i Milostivan je.
107. A za one koji su dušom vjerolomni ne zauzimaj se, jer Allah zaista ne voli vjerolomna i ko grješan je –
108. Oni se kriju od ljudi, a od Allaha ne kriju se, jer On uz njih je dok noću smišljaju riječi kojima zadovoljan nije – Allah je upoznat s onim što čine.
109. Eto, upravo vi ih branite u životu zemnome, a ko će ih pred Allahom braniti na Dan ustanuća, ili – ko njihov zastupnik bit će?
110. Ko zlo kakvo učini ili se ogriješi o samoga sebe, a potom zamoli od Allaha oproštenje, utvrdit će da Allah rado prašta i da Milostivan je;

⁴⁹ Riječ je o vjernicima koji ostaju kod kuće, ne odlazeći u rat, iako su vojno sposobni.

-
111. Ko grijeh kakav učini, učinio ga je protiv sebe, jer Allah zna sve i Premudri je;
112. Ko grešku kakvu ili grijeh učini, pa nedužna čovjeka potvori njime – takav je uprtio klevetu i grijeh koji očit je.
113. Da Allahove dobrote prema tebi nije, i da Njegove milosti nije, sigurno bi grupa nevjernika postarala se da te stranputicom povede, ali su oni stranputicom poveljeli samo sebe, a tebi ne mogu nanijeti nikakve štete. Allah ti je spustio Knjigu i Mudrost, poučivši te onome što nisi znao ranije, jer Allahova dobrota prema tebi golema je.
114. U mnogim njihovim tajnim dogovorima nikakvoga dobra nije, osim ako neko naredi da se milostinja udjeljuje, da se dobra djela čine, ili da se mir uvodi među ljude; onome ko tako čini, želeći da se naklonosti Allahove domogne, Mi ćemo dati nagradu koja veličanstvena je;
115. Onoga ko se Poslaniku suprotstavi, iako Opomena bjelodanom postala mu je, slijedeći put koji put pravovjernika nije, Mi ćemo usmjeriti tamo gdje i okrenuo se i dat ćemo da u Džehennemu priži se – užasne li sudbine!
116. Allah ne oprašta da Mu se neko ravan pridružuje, a sve što od toga manje je oprašta kome hoće, jer ko Allahu ravnoga pridružuje – predaleko zalutao je.
117. Mimo Njega, samo ženskim idolima mole se, a zapravo se mole jedino Šejtanu jogunastome,
118. Koga Allah prokleo je, pa Šejtan reče: "Sigurno ću preuzeti određen dio Tvojih robova za se;
119. Sigurno ću ih povesti na stranputice; sigurno ću im ulivati lažne nade, sigurno ću im davati naredbe, pa će – nema sumnje – rezati uši životinjske; sigurno ću im davati naredbe, pa će – nema sumnje – u Allahova stvorenja unositi promjene!" Ko mimo Allaha za prijatelja Šejtana uzme – strašan i očiti gubitnik je!
120. Šejtan im obećava i uliva im lažne nade, a to što im Šejtan obećava nije ništa više od obmane –
121. Džehennem je njihovo utočište i nikakva spasa iz njega naći neće.
122. One koji vjeruju i dobra djela čine uvest ćemo u vrtove kroz koje protječu rijeke, da zauvijek u njima borave, jer Allahovo obećanje istina je, a čije su riječi od Allahovih istinitije?!
123. To nije po vašim željama niti po željama Sljedbenika Knjige, već ko učini kakvo zlo, bit će plaćen prema tome i mimo Allaha nikakvoga prijatelja ni pomagača naći neće;
124. Ko učini dobro djelo – bio muškarac ili žena, a vjernik je – u Džennet ćemo uvesti takve i neće im se učiniti nepravda ni koliko žljeb na hurminoj koštici je.
125. Čija vjera je ljepša nego u onoga ko Allahu predao je lice svoje, čineći dobročinstva pri tome i slijedeći vjeru Ibrahimovu koja čista je, jer za prijatelja Allah Ibrahima uzeo je!
126. Allahovo je sve što je na Nebesima i što na Zemlji je, i o svemu Allah upoznat je.
127. U vezi sa ženama traže propise od tebe. Reci: "Allah će vam dati o njima propise, uz ono što vam se u Knjizi kazuje o ženama koje su sirote a kojima uskraćujete to što za njih propisano je, a želite da se s njima vjenčate, zatim o djeci koja bespomoćnom smatraju se, te da prema siročadi pravedno postupate, jer Allah sigurno zna za dobro koje učinite."
128. Bude li se neka žena bojala odbojnosti muževljeve, ili da će zanemariti je, onda nije grijeh da se valjano nagode, jer nagodba je nešto najbolje, budući da su duše škrтости sklone, i zato – ako dobročiniteljski postupite i bogobojazni budete, Allah je dobro obaviješten o onome što činite.
129. Nećete moći uopće pravedni biti prema ženama, svejedno što to želite. Zato, nemojte nekoj sasvim skloni da budete pa da drugu zapostavite. Ako

-
- mirotvorci budete i Boga se bojite – Allah prašta i Milostivan je.
130. Ukoliko se razidu dvoje, Allah će iz Svoga obilja darovati neovisnost svakome, jer Allah je neizmjerne dobrote i Premudri je.
131. Allahovo je sve što je na Nebesima i sve što na Zemlji je. Oporučili smo onima kojima smo prije vas Knjigu dali, a i vama – da se Allaha bojite. Budete li nevjernici, Allahovo je ipak sve što je na Nebesima i sve što na Zemlji je, jer Allah je Samodovoljan i Hvalevrijedni je.
132. Sve što je na Nebesima i sve što na Zemlji je, Allahovo je; dovoljan zaštitnik Allah je.
133. Ako hoće, On će vas ukloniti, ljudi, i dovest će druge – učiniti to u stanju je!
134. Ko želi nagradu na ovome svijetu, neka zna da je u Allaha nagrada na svijetu ovome i na drugome, a Allah čuje sve i u sve proniče.
135. Vi koji vjerujete! Čvrsto se pravde držite; u ime Allaha svjedoci budite, makar i protiv samih sebe, roditelja ili rodbine, makar neko bio bogat ili siromašan ako je, a Allahovo je da o njima brine; za strastima se ne povodite zato da nepravedni ne postanete; ako pak zastranite ili od svjedočenja odustanete, znajte da je Allah dobro obaviješten o onome što činite.
136. Vi koji vjerujete! U Allaha i Poslanika Njegova vjerujte, u Knjigu koju je objavio Poslaniku Svome, te u Knjigu koju je spustio ranije, jer ko ne vjeruje u Allaha i Njegove meleke, u Njegove Knjige i poslanike, te u Dan posljednji – taj predaleko zalutao je.
137. Onima koji vjeruju pa nevjernici postanu, zatim uzvjeruju pa opet nevjernici postanu i najzad u nevjerništvu ogreznu, Allah oprostiti neće, sigurno je, i na Pravi put ih uputiti neće, izvjesno je.
138. Obraduj licemjere viješću o tome kako ih očekuje bolno stradanje;
139. One koji uzimaju nevjernike za prijatelje, umjesto vjernike; zar njihovu moć žele, iako sva moć u Allaha je?!
140. On vam je u Knjizi objavio: Kada čujete kako se u Allahove ajete ne vjeruje i kako izruguju im se, s takvima ne sjedite, sve dok se pričom ne ustreme ka nečemu drugome, inače – na njih sličite, a Allah će u Džehennemu sastaviti licemjere i krivovjernike sve,
141. One koji iščekuju šta će s vama zbiti se, pa kažu, ako vam od Allaha pobjeda stigne: "Zar uz vas ne bijasmo?!", a ako krivovjernima nešto zapadne, vele: "Zar vam nismo pomogli da pobijedite i nismo li odbili od vas krivovjernike?!" Allah će vam suditi na Dan ustanuća, sigurno je, i Allah neće dati krivovjernima nad pravovjernima prilike nikakve.
142. Licemjeri bi da Allaha prevare, ali On je Taj Koji njih prevarit će. Kada stanu da namaz obave, dižu se kao lijenčine koji samo pred svijetom pokazuju se i jedva da Allaha prisjećaju se,
143. Budući da kolebaju se: niti su uz ove, niti su uz one, a koga Allah stranputici prepusti, nećeš mu naći pravoga puta uopće.
144. Vi koji vjerujete! Mimo vjernika, ne uzimajte nevjernike za prijatelje! Zar hoćete da Allahu date očigledan dokaz protiv sebe?!
145. Sigurno će licemjeri u najnižem dnu Ognja obreti se i nećeš im naći pomagača uopće;
146. Osim onih koji se pokaju i poprave, te se čvrsto Allaha prihvate i svoju vjeru čestito Allahu ispovijede – takvi su uz pravovjerne, a Allah će vjernicima dati nagradu koja veličanstvena je.
147. Zašto bi vas Allah kažnjavao ako zahvaljujete i vjerujete, jer Allah je blagodaran i zna sve!
148. Allah ne voli da se o zlu javno govori, izuzev onoga kome učinjeno je nasilje, a Allah sve čuje i zna sve.

-
149. Bilo da vi dobro djelo javno učinite ili ga prikrijete, bilo da preko lošeg djela predete, Allah je svakako Onaj Koji prašta i Koji Svemoguć je.
150. Oni što ne vjeruju u Allaha i Poslanika Njegova i što žele da između Allaha i Njegovih poslanika razliku naprave, te govore: "U neke vjerujemo, a ne vjerujemo u neke druge" – želeći da nekakav pravac uzmu u tome –
151. Upravo to su krivovjernici, sigurno je, a pripremili smo za krivovjernike ponižavajuće stradanje.
152. Onima koji u Allaha i Poslanika Njegova vjeruju, ne praveći među njima razlike, On će dati nagrade, a Allah prašta i Samilostan je.
153. Sljedbenici Knjige traže da im s neba spustiš štogod knjige. Od Musaa su tražili i više: "Pokaži nam Allaha da to očigledno bude!" Zato grom ošinio ih je, zbog osionosti njihove. Onda Tele prihvatiše, premda im je stiglo znamenje, pa smo i to oprostili, te smo Musau dali moć koja očita je;
154. Potom iznad njih podigosmo Turgoru, zbog zavjeta koji dadoše, i obratismo im se: "Na Kapiju ulazite klanjajući se!", i još im rekosmo: "O subotu se ne ogriješite!", te od njih uzesmo čvrsto obećanje.
155. Ali – budući da zavjet svoj prekršiše, da nisu vjerovali u Allahovo znamenje, da su ubijali nedužne vjerovjesnike i da su govorili: "Naša srca okorješe" – Allah im je na srca pečat stavio, tako da samo mali broj vjernika je;
156. Te zbog nevjerništva, za riječi njihove protiv Merjeme, kao strašno sramoćenje;
157. Za riječi njihove: "Pogubili smo Mesiha Sina Merjemina, Poslanika Allahova - sigurno je!", ali nisu ga smaknuli niti ga razapeše, već to samo učinilo im se; oni koji o tome misle drukčije, zaista su u sumnji u vezi s time; oni ništa ne znaju o tome, već samo za slutnjom se povode, a ubili ga nisu – sasvim sigurno je,
158. Već ga Allah k Sebi uznese, jer Allah je Silan i Premudri je.
159. I nema nijednoga sljedbenika Knjige – sigurno je – koji u njega neće povjerovati prije nego što umre, a na Dan ustanuća svjedok protiv njih on bit će.
160. Zbog nasilja koje jevreji počiniše, Mi im zabranismo neke naslade koje im bijahu dopuštene, kao i zbog toga što su sa Allahova Puta odvrćali mnoge,
161. Te što su uzimali kamatu iako im zabranjena bijaše, i zato što su nepošteno jeli imetke tuđe, a Mi smo za njihove krivovjernike pripremili bolno stradanje.
162. Ali onima među njima koji su u nauci učvrstili se, vjernicima koji vjeruju u ono što je objavljeno tebi i što je objavljeno prije tebe, koji obavljaju namaz i zekat dijele, koji vjeruju u Allaha i u Dan posljednji – takvima ćemo dati nagradu koja veličanstvena je.
163. Mi uistinu objavljujemo tebi kao što smo objavili Nuhu i vjerovjesnicima poslije, objavili smo Ibrahimu i Ismailu, Ishaku i Jakubu te njegovu potomstvu, Isau i Ejubu, Junusu, Harunu i Sulejmanu, a Davudu smo dali Zebur, također;
164. Zatim poslanicima o kojima smo ti kazivali ranije, kao i o poslanicima o kojima ti nismo kazivali uopće – Allah jest Musau obratio se –
165. Poslanicima koji donose vijesti radosne i upozorenje zato da ljudi ne bi mogli – poslije poslanika – Allahu da prigovore, jer Allah je Silan i Premudri je.
166. Ali – Allah svjedoči da je istina to što tebi objavljuje, a objavljuje prema Znanju Svome; pri tome i meleki svjedoče, premda dovoljni svjedok Allah je.
167. Oni koji ne vjeruju i odvrćaju sa Allahove Staze zabasali su u teške zablude;
168. Onima koji ne vjeruju i čine nasilje Allah sigurno oprostiti neće, niti će na Pravi put da ih okrene,

169. Osim na put ka Džehennemu - da zauvijek u njemu borave, a to Allahu jednostavno je.
170. Ljudi, Poslanik vam od Gospodara svoga Istinu donese i zato vjerujte, jer za vas je to bolje; ako pak nevjernici budete, Allahovo je ipak sve što na Nebesima i što na Zemlji je, jer Allah zna sve i Premudri je.
171. Sljedbenici Knjige! U svojoj vjeri ne pretjerujte i osim istine ništa drugo o Allahu ne govorite! Mesih, Isa Sin Merjemin, samo poslanik Allahov je, Njegova bijaše Riječ kojom Merjemi obratio se i Duh Njegov je. Zato u Allaha i poslanike Njegove vjerujte, a ne govorite: "Troje ih je!" Prestanite – za vas je to bolje; samo jedan Bog – Allah je; preuzvišen je da bi imao dijete; sve što je na Nebesima i sve što je na Zemlji Njegovo je; dovoljni zaštitnik Allah je.
172. Mesih neće zazirati od toga da Allahov rob bude, kao ni meleki koji su Mu najbliže, jer ko zazire od toga da Njemu robuje, oholeći se, neka znade da će ih On sakupiti kod Sebe – sve!
173. Što se tiče onih koji vjeruju i dobra djela čine, On će im u cijelosti dati nagrade, pa i više, iz blagodati Svoje; što se tiče onih koji zaziru, oholeći se, njih će udariti na muke strahotne, tako da pored Allaha neće naći prijatelja ni zaštitnika uopće.
174. Ljudi! Dokaz od Gospodara vašega vam stiže i spustismo vam Svjetlost koja razvidna je.
175. Oni koji vjeruju u Allaha i čvrsto Ga se drže, neka znaju da će ih On uvesti u dio Svoje milosti i dobrote, i da će ih naputiti k Sebi putem koji valjan je.
176. Oni traže propis od tebe. Reci: "Allah će vam dati propis koji se tiče *kelale*:⁵⁰ Ako neko premine, a nema dijete, već ima sestru – onda njoj pripada polovina onoga što ostavio je, a on nju

nasljeđuje ukoliko ona nema dijete; ako su dvije sestre, pripadaju im dvije trećine onoga što ostavio je, budu li nasljednici braća i sestre, onda muškarcu jednome pripada koliko za dvije žene – Allah vam daje objašnjenje zato da ne zalutate, jer Allah znade baš sve.'

Sura 5.

TRPEZA – AL-MA'IDA

Objavljeno u Medini, osim ajeta 2.;

objavljenog na Oproštajnom hadžu;

ajeta 120;

objavljeno poslije sure *Osvojenje – al-Fath*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Vi koji vjerujete, ugovore izvršavajte! Dopuštene su vam životinje, osim onih za koje kazat će vam se; ne dopušta vam se da lovite dok obrede hadža obavljate – Allah određuje ono što On hoće.
2. Vi koji vjerujete, Allahovo znamenje ne zapostavljajte,⁵¹ sveti mjesec, kurban, deve što nose ogrlice,⁵² niti ljude što zapućuju se ka Hramu časnome, željni da blagodati i zadovoljstva Gospodara svoga domognu se. A kada obrede obavite, onda lovite. Neka vas mržnja prema nekim ljudima nipošto ne potakne da ih napadnete zato što su vam branili da Hram časni pohodite, u dobročinstvu i bogobojažnosti se pomažite; Allaha se bojte, jer žestoka kazna Allahova je.

⁵⁰ Pravna uredba o nasljeđivanju osobe koja umre, a iza nje nisu ostala djeca ni roditelji koji bi je naslijedili. Uporedi napomenu 4:12.

⁵¹ Vidi napomenu uz 2:158.

⁵² Devama namijenjenim za kurban Arabljani su stavljali ogrlice, obilježavajući ih tako da su određene za kurban.

3. Zabranjuje vam se lešina i krv, svinjsko meso i ono što zaklano je u nečije drugo a ne u Allahovo ime; ono što je zadavljeno i što umlačeno je;⁵³ što je padom nastradalo i što probodeno je; što su zvijeri jele, osim ako ste vi obavili klanje, ono što je zaklano za žrtvenike, kao i to da pomoću igre strjelicama jedan dio tražite, to poročno vam je. Danas krivovjerne obuzima očajanje zbog vaše vjere, ali se njih ne bojte, već se Mene bojte. Danas sam vam usavršio vjeru vašu, učinivši da vam blagodat Moja potpuna bude, i zadovoljan sam što islam vaša vjera je. Onome ko gladu prisiljen bude, a ne zato što grijешenju sklon je Allah će sigurno oprostiti i smilovati se.
4. Šta im je dozvoljeno, pitaju te. Reci: "Lijepa jela dozvoljavaju vam se i što vam ulove životinje koje dresirali ste, učeći ih onome čemu vas Allah poučio je. Dakle, jedite što vam donesu one pa pri tome Allahovo ime spomenite i bogobojažni budite, jer Allah brzo svodi račune."
5. Danas vam se lijepa jela dozvoljavaju; dozvoljena su vam i jela onih kojima Knjiga dana je, kao što i vaša jela njima dozvoljavaju se; zatim čestite žene vjernice i čestite žene onih kojima, još prije vas, Knjiga data je, i to kada im date njihove vjenčane darove, uzimajući ih za supruge, a ne da s njima bludničite, niti da ih za ljubavnice uzimate; ko se ne prihvati Vjere, njegov posao uzaludan je i taj je propao na Svijetu drugome.
6. Pravovjernici! Kada ustanete da namaz obavite, onda lica operite, ruke do lakata, glave potarite i noge do članaka operite; ako ste onečišćeni, onda se očistite;⁵⁴ ako ste bolesni ili na putu ste, ako neko nuždu obavio je ili ste sa ženama imali odnose a ne nadete vode, tad namislite očišćenje

pomoću površine čiste zemlje, pa potarite njome lice i ruke,⁵⁵ jer Allah ne želi da vam pričini poteškoće, već da čisti budete i da blagodat Svoju prema vama upotpuni zato da zahvalni budete.

7. Sjetite se Allahove blagodati vama date i zavjeta kojim obavezao vas je pa rekoste: "Slušamo i pokoravamo se!" Allaha se bojte, jer šta njedre grudi Allah dobro znade.
8. Pravovjernici, predani Allahu budite i pravedno svjedočite, nipošto ne dopustite da vas mržnja prema nekim ljudima navede da nepravedni budete – pravedni budite, jer to je najbliže bogobojažnosti, i Allaha se bojte, jer Allah dobro zna šta činite.
9. Allah je obećao oprostjenje i golemu nagradu onima koji vjeruju i dobra djela čine.
10. Oni koji ne vjeruju, poričući Naše znamenje – to su džehennemlije.
11. Pravovjernici, prisjetite se Allahove blagodati koju vam daje kada neki ljudi ispružiše k vama svoje ruke. A On ne dopusti da vas dohvate. Allaha se bojte, i neka se pravovjerni na Allaha oslone.
12. Allah je uzeo zavjet od Israilovih sinova – a postavili smo im dvanaest starješina – tako što im reče: "Ja sam uz vas. Ako budete obavljali namaze, ako zekat dajete i vjerujete u Moje poslanike, te ako ih pomažete, i još ako divan zajam u Allaha uzmete, sigurno ću zanemariti vaše hrdave postupke i sigurno ću vas uvesti u vrtove kroz koje protječu rijeke. Ko ne bude vjerovao uprkos tome – taj s Pravog puta skrenuo je."
13. Ali, pošto svoj zavjet prekršiše, Mi smo ih prokleli, učinivši da im srca ogrube: riječima su izvrtali značenje i dobar dio onoga čime su opominjani oni zaboraviše; stalno ćeš uvidati da većina

⁵³ Pod riječju *umlačeno* misli se na životinju koja je ubijena tupim predmetom ili na neki drugi način, jer osnovno šerijatsko pravilo u ovome domenu jest da životinja mora biti propisno preklana da bi bila dopuštena za jelo.

⁵⁴ Vidi napomenu uz 4:43

⁵⁵ Ovaj ritual, koji simbolično zamjenjuje nužno očišćenje vodom zove se *tejemmum*, a sastoji se u tome da se dlanovima dotakne čista zemljana površina i – simbolično – potaru se ruke i lice.

-
- njih vjerolomna je, ali ipak oprostite im i ne srdite se, jer Allah voli dobročinitelje.
14. Uzeli smo zavjet i od onih koji vele: "Mi smo kršćani", ali dobar dio onoga čime su opominjani zaboraviše i zato zametnismo među njima neprijateljstvo i mržnju sve do Dana ustanuća, a najzad će ih On upoznati s onim što učiniše.
 15. Sljedbenici Knjige! Naš Poslanik došao vam je da vam objavi mnogo toga što iz Knjige prikriivate i da vam preko mnogo čega pređe; Svjetlost i Knjiga Jasna od Allaha vam stiže,
 16. Kojom Allah na puteve spasa upućuje onoga kome do Njegova zadovoljstva stalo je, izvodeći ga iz tmina na svjetlost po Svome i na Pravi put ga okreće.
 17. Ne vjeruju oni koji vele: "Bog je Mesih Sin Merjeme." Reci: "Ko protiv Allaha išta može ako On hoće da uništi Mesiha Sina Merjeme, njegovu majku i sve što na Zemlji je?!" Allah gospodari Nebesima i Zemljom, te onim što među njima je; On stvara šta hoće – Allah može sve.
 18. Jevreji i kršćani govore: "Mi smo sinovi Allahovi i Njegovi miljenici." Reci: "Zašto vas onda On kažnjava za vaše grijehе?! Ipak ste vi ljudi kao i ostali koje stvorio je; kome hoće, On oprašta, a kažnjava koga hoće; Allahu pripadaju Nebesa i Zemlja, te ono što među njima je; pred Njim valja obreti se.
 19. Sljedbenici Knjige! Naš Poslanik vam dođe – nakon što poslanici nisu dolazili neko vrijeme – da vam da objašnjenje i da ne kažete: "Radovjesnik nam ne dođe niti neko da nas opomene!" Zato vam, eto, radovjesnik stiže i neko ko će da vas opomene – Allah može sve.
 20. Jednom se Musa obrati narodu svome: "Narode, prisjetite se milosti Allahove, koju vam dade tako što neke od vas odredi za vjerovjesnike, što od vas načini kraljeve i što vam dade ono što nije dao svijetu nijednome.
 21. Narode, u Svetu zemlju uđite, koju Allah za vas odredio je, i ne uzmičite jer ćete preobratiti se u gubitnike!"
 22. Oni rekoše: "Musa, jedan osioni narod u toj zemlji je i nećemo ući dok on iz nje ne izađe – sigurno ćemo ući ako on iz zemlje izađe."
 23. Onda dva čovjeka iz reda onih što se boje i kojima Allah blagodat dao je rekoše: "Na kapiju im uđite, jer ako k njima uđete – sigurno je da pobijedit ćete, i ako ste pravovjerni – na Allaha se oslonite!"
 24. "Musa", njegovi mu rekoše, "nećemo ući dokle god se oni u zemlji nalaze! Pođite ti i tvoj Gospodar pa se bijte, a mi ostajemo ovdje!"
 25. "Gospodaru", Musa reče, "samo moj brat je uza me i zato odvoji nas od ljudi koji griješe!"
 26. "Ta zemlja četrdeset godina za njih zabranjena je", Bog reče, "tako da svijetom lutati će, a zbog grješnih ljudi očajanju ne prepuštaj se!"
 27. Kazuj im povijest dvojice sinova Ademovih, i to upravo onako kako bijaše. Naime, kada oni kurban prinesoše, od jednog primljen bijaše, a od drugoga ne primi se, te ovaj drugi reče: "Ubit ću te!", a prvi će: "Allah prima samo od onih koji Ga se boje.
 28. I kada bi posegnuo rukom da ubiješ me, ja sigurno ne bih digao ruku da ubijem tebe – Allaha, Gospodara svjetova, strah me je –
 29. Ja bih htio da uprtiš i moje i svoje sagrješenje pa da budeš od onih što u Ognju borave, jer to je plaća za nasilnike."
 30. Onda duša namami prvoga da brata svoga ubije, te ga on i smakne, i tako se svrsta u gubitnike.
 31. Potom Allah posla jednoga gavrana da po zemlji pretražuje – da bi tako pokazao prvome kako će zakopati tijelo brata svoga, te ovaj reče: "Jao, nesreće! Zar ne mogu biti kao ovaj gavran što je pa da sakrijem tijelo bratu svome?! I tako on pokaja se.
 32. Zbog toga smo Sinovima Israilovim propisali: "Ko ubije nekoga ko drugoga ubio nije, ili nekoga ko na Zemlji nered ne čini - kao da je pobio sve ljude, a ko

-
- učini da nečiji život spašen bude – kao da je spasio sve ljude." Naši poslanici donosili su im jasne dokaze, ali i nakon toga mnogi od njih na Zemlji zaista pretjeraše.
33. Nagrada za one koji se protiv Allaha i Poslanika Njegova bore i po Zemlji usrdno nered čine jeste da poubijaju se, porazapinju se, da im se unakrst poodsijecaju ruke i noge, ili da protjeraju se iz zemlje – to im je ovosvjetsko poniženje, a na Drugome svijetu čeka ih silno stradanje,
 34. Ali ne i one koji pokaju se prije nego što ih zauzdate, jer – znajte da Allah prašta i Milostivan je.
 35. Vi koji vjerujete, Allaha se bojte u težnji da Mu se približite i na Putu Njegovome se borite – zato da, možda, uspijete.
 36. Kada bi krivovjerni posjedovali sve što na Zemlji je, i još toliko, pa kada bi htjeli time otkupiti se stradanja na Dan ustanuća, ne bi od njih primilo se, jer za njih je bolno stradanje;
 37. Željet će da izađu iz vatre, ali izlaska im biti neće – trajno patit će.
 38. Kradljivcu i kradljivici ruku odsijecite – kao nagradu za ono što su zaslužili i kao Allahovo upozorenje, jer Allah je Silan i Premudri je.
 39. Ko se pokaje, pošto već zgriješio je, i popravi se – Allah će oprostiti takvome, jer Allah prašta i Milostivan je.
 40. Zar ne znaš da sve što je na Nebesima i na Zemlji Allah posjeduje?! On kažnjava koga hoće i prašta kome hoće – Allah može sve.
 41. Poslaniče, neka te ne žaloste oni što srljaju u krivovjerje, pripadajući onima koji samo ustima izgovaraju da vjeruju, a u srcima im nema prave vjere, zatim jevreji koji predano slušaju laži i predano slušaju druge ljude koji tebi ne dolaze, te riječima izvrću značenje i govore: "Ako vam se to i to dadne, prihvatite – a ako vam se to ne dadne – oprezni budite! Ako Allah hoće ostaviti koga u iskušenju njegovome, ti ne možeš ništa kod Allaha učiniti pri tome – to su oni kojima Allah ne želi srca očistiti – za njih je na ovome svijetu poniženje, a na Drugome svijetu čeka ih silno stradanje;
 42. Oni predano slušaju laži i rado jedu što dozvoljeno nije. Zato, ako ti dođu – ti im presudi ili od njih okreni se, jer ako od njih okreneš se, neće ti nauditi uopće, a budeš li im presuđivao – presudi im po pravdi, jer Allah voli pravedne.
 43. A kako da presudu traže od tebe, kad imaju Tevrat u kome Allahov sud je?! I poslije presude oni ipak okreću se, jer i ne spadaju u pravovjernike?!
 44. Mi smo Tevrat spustili, u kome se uputa i svjetlost nalazi; u skladu s njim jevrejima su sudili vjerovjesnici koji su se Bogu predali, kao i pobožni i učeni ljudi u skladu s onim što im je dato da bi od Allahove Knjige sačuvali, budući da su o njoj kao o Istini svjedočili. Zato se mene bojte a nemojte se bojati ljudi, i nemojte jeftino s Mojim ajetima trgovati; koji ne budu sudili prema onome što Allah spusti, takvi su usitinu nevjernici.
 45. U Tevratu smo im propisali: Glava za glavu, oko za oko, nos za nos, uho za uho, zub za zub, a za rane valja odmazdu izvršiti; ko oprost, onda se time iskupi; koji ne sude prema onome što Allah spusti, takvi su usitinu nasilnici.
 46. Njihovim tragom smo poslali Isaa Sina Merjemina, kao ovjeru za Tevrat ranije objavljeni, te smo mu Indžil dali, u kome je uputa i svjetlost, i pouka za one koji su bogobojazni,
 47. S ciljem da sljedbenici Indžila sude prema onome što im Allah u njemu spusti; koji ne budu sudili prema onome što Allah spusti, takvi su usitinu grješnici.
 48. I tebi smo Knjigu spustili, po Istini, da knjige koje joj prethode ovjeri i da nad njima bdi, i zato prema onome što ti je Allah spustio ljudima sudi, a za njihovim strastima se ne povodi, odstupajući od Istine koja te pohodi; svima vama smo zakon i put propisali, a da Allah hoće – učinio bi da u jednoj zajednici budete svi, ali onim što vam daje On vas hoće iskušati – zato se natječite u dobrim

-
- djelima: Allahu ćete se vratiti svi, pa će vas On upoznati s onim u čemu ste se razilazili.
49. Ljudima sudi prema onome što ti Allah spusti, a za njihovim strastima se ne povodi, i čuvaj se da te ne zavedu od onoga što ti Allah spusti, a budu li se oni okrenuli – znaj da Allah hoće da ih zbog nekih grijeha njihovih kazni, jer mnogi ljudi su, zaista, grješnici.
50. Zar oni žele da im se kao u pagansko doba sudi?! Ko ljepše od Allaha sudi ljudima koji su čvrsti vjernici?!
51. Pravovjerni! Nemojte jevreje i kršćane za prijatelje uzimati – oni su jedni drugima prijatelji, a njihov je i onaj od vas ko ih kao prijatelje prihvatiti; nasilne ljude Allah neće naputiti.
52. Zato ti vidiš one koji su srcem bolesni kako njima hitaju, govoreći: "Bojimo se da nas kakva nesreća ne zadesi!" A možda će Allah pobjedu sa Svoje strane, ili štogod drugo dati, pa će se kajati zbog onoga što su u dušama tajili.
53. "Zar su to oni koji su se Allahom, kao najtežom zakletvom, zaklinjali da su sigurno uz vas?!", pitat će vjernici. Njihova djela su zaludna i zato su stradalnici.
54. Pravovjerni! Budu li se neki vaši od vjere odmetnuli, Allah će sigurno dovesti ljude koje će voljeti i koji će Njega voljeti, koji će prema vjernicima ponizni biti, a prema nevjernicima siloviti, koji će na Putu Allahovome vojevati i od ničijega prijekora neće zazirati; to je Allahova blagodati i kome hoće On će je dati; Allah je Sveopći i Sveznajući.
55. Samo Allah i Njegov Poslanik su vama prijatelji, te pravovjernici, koji namaz obavljaju i zekat daju, pritom se klanjajući.
56. Ko za prijatelja uzme Allaha, Njegova Poslanika i one koji su pravovjerni, neka zna da će upravo Allahova stranka pobijediti.
57. Pravovjerni! Ne prihvaćajte kao prijatelje one što su vašu vjeru za podsmijeh i izigravanje uzeli a koji su iz redova onih što su prije vas Knjigu dobili, te onih koji su nevjernici; Allaha se bojte, ako ste vjernici!
58. Kada na namaz pozovete, oni ga za podsmijeh i šalu uzimaju, stoga što su to nerazumni ljudi.
59. Reci: "Sljedbenici Knjige! Osuđujete li nas zbog toga što vjerujemo u Allaha i ono što nam se spusti, kao i ono što se ranije spusti, jer većinom ste vi grješnici?!"
60. Reci: "Hoćete li da vam kažem ko su za Allaha još veći grješnici? To su oni koje je Allah prokleo i na koje se rasrdi, učinivši da postanu majmuni, svinje i idolopoklonici – takvi će najgore mjesto imati i najdalje su s Pravoga puta zabasali."
61. Kada vam dođu, kažu: "Vjerujemo!" Međutim, oni dolaze kao nevjernici, a i odlaze kao takvi, jer Allah najbolje zna šta taje oni.
62. Vidiš kako u grijeh i neprijateljstvo srljaju mnogi, te da bi zabranjeno pojeli – ogavni li su njihovi postupci!
63. Zašto im pobožni i učeni ljudi ne zabranjuju grješne riječi i ono što je nedopušteno jesti – ogavno li je to što čine oni!
64. I kažu jevreji: "Allahova ruka škrtari!" Njihove ruke škrtare, i zbog onoga što govore neka su prokleti! Naprotiv, štedre su Njegove ruke, tako da On prema Svome nahodjenju dijeli. To što tvoj Gospodar objavljuje tebi sigurno će samo uvećati osionost i nevjerništvo mnogih od njih. Mi smo među njih – sve do Dana ustanuća – neprijateljstvo i mržnju udjenuli; kad god oni raspale oganj ratni, Allah ga ugasi, jer oni se upinju da nered čine na zemlji, a one koji nered čine Allah ne voli.
65. Kada bi Sljedbenici Knjige uzvjerovali i Boga se pobjerali, Mi bismo sigurno njihova nevaljala djela zanemarili i sigurno bismo ih u vrtove blagodati uveli.
66. Da se oni drže Tevrata i Indžila, te onoga što im Gospodar njihov spusti, sigurno bi iznad glava i ispod nogu svojih imali šta

-
- jesti; neki jesu odmjereni, ali ružno je to što većina njih čini.
67. Poslaniče, priopći ono što se od tvoga Gospodara tebi spusti, jer ako to ne učiniš, onda poslanicu Njegovu ni priopćio nisi; Allah tebe štiti od ljudi, a Allah neće krivovjerne ljude naputiti.
68. Reci: "Sljedbenici Knjige! Vi ste ništa sve dok se ne budete Tevrata i Indžila pridržavali, te onoga što vam se od Gospodara vašega spusti", a to što Gospodar objavljuje tebi sigurno će samo uvećati osionost i nevjerništvo mnogih, ali ti ne očajavaj zbog krivovjernih ljudi!
69. Oni koji su vjerovali i koji su jevreji bili, te Sabijci i kršćani koji su u Allaha i Dan posljednji vjerovali, dobra djela čineći – za njih nema straha niti će se ožalostiti.
70. Mi smo od Sinova Israilovih zavjet uzeli i poslanike smo im poslali; kako bi im koji poslanik donosio nešto što njihovim dušama ne godi, oni su neke poricali, a neke su smicali;
71. Misleći kako neće biti na kušnju stavljeni, oni su slijepi i gluhi ostali, čak i kada Allah njihovo pokajanje primi – mnogi ostadoše slijepi i gluhi, a ono što čine Allah savršeno vidi.
72. Nevjernici su oni koji kažu: "Bog je upravo Mesih Sin Merjemin", jer Mesih je govorio: "Sinovi Israilovi! Allahu, mome i svome Gospodaru, robujte! Zaista, ko Allahu ravna pridruži, Allah će mu Džennet zabraniti i Oganj će njegovo utočište biti, a nasilnici nikakva pomagača neće imati."
73. Nevjernici su oni koji vele: "Treći u Trojstvu Allah je!", a nikakvoga boga osim Boga Jedinoga nije! Ako se ne okane toga što govore, sigurno će bolna kazna zadesiti te krivovjernike njihove!
74. Pa zar se Allahu pokajati neće i od Njega zatražiti oprostjenje, jer Allah prašta i Milosnik je!
75. Mesih Sin Merjemin samo poslanik je, a poslanici su dolazili i prije, i majka njegova iskrena je, i hranu su uzimali oboje! Pogledaj samo kako im obrazlažemo znamenje i pogledaj potom kako odmeću se!
76. Reci: "Zar mimo Allaha obožavate nešto što vam ne može nanijeti štete ni koristi nikakve, a upravo Allah je Onaj Koji sve čuje i Sveznajući je!"
77. Reci: "Sljedbenici Knjige! U svojoj vjeri ne pretjerujte nasuprot Istine, i ne slijedite prohtjeve ljudi koji već zabludješe, te skrećući s Pravoga puta i mnoge druge u zabludu povedoše!"
78. Jezikom Davuda i Isaa Sina Merjemina prokleti su oni Sinovi Israilovi koji su krivovjerni bili – zato što su osioni ostali i mjeru su prevršili;
79. Jedni drugima nisu zabranjivali hrdava djela koja su činili – ružno li su postupali!
80. Gledaš kako mnogi prihvaćaju da im nevjernici budu prijatelji! Zaista je užasno to što pripremaju sami sebi: da se Allah na njih rasrdi i da zauvijek ostanu u patnji!
81. Kada bi u Allaha i Poslanika Njegova vjerovali, te u ono što mu se spusti, ne bi njih za prijatelje uzimali, ali su oni pretežno poročni.
82. Sigurno ćeš utvrditi da su pravovjernima najljući neprijatelji jevreji i višebošci, i sigurno ćeš utvrditi da su vjernicima najviše naklonjeni oni koji kažu: "Mi smo kršćani" – to je zato što su među njima svećenici i monasi, te što oni nisu oholi.
83. Kada slušaju ono što se Poslaniku objavljuje, vidiš kako rone suze zbog saznanja da to Istina je, pa vele: "Gospodaru, mi vjerujemo i zato nas upiši u svjedoke Istine!"
84. Zašto ne bismo vjerovali u Allaha i Istinu koja došla nam je kad žudimo za tim da nas naš Gospodar uz dobre ljude uvede?!
85. Allah će ih nagraditi za to što govore rtovima kroz koje protječu rijeke, da vječno u njima borave, i to je nagrada za dobročinitelje;
86. Oni koji ne vjeruju i lažnim proglašavaju Naše znamenje – to su džehennemlije.
87. Vi koji vjerujete! Ne uskraćujte sebi ljepote koje Allah dopustio vam je i

-
- granicu ne prekoračujte, jer Allah ne voli one koji granicu prelaze.
88. Jedite ono što vam Allah kao dopušteno i lijepo podari; bojte se Allaha čiji ste vi vjernici.
 89. Zbog nehотиčne zakletve Allah vas neće kazniti, ali će vas kazniti za zakletvu kojom ste se obavezali; za nju se može otkupiti tako što ćete deset ubogih nahraniti običnom hranom koju dajete svojoj čeljadi, ili tako što ćete ih odjenuti, odnosno tako što ćete jednog roba osloboditi. Ko to ne može učiniti, dužan je tri dana postiti – to je otkup za zakletvu, ako ste je već položili, i zato na zakletve svoje pazite vi! Tako vam Allah ajete Svoje tumači, ne biste li bili zahvalni.
 90. Pravovjerni, zaista su šejtanski poslovi pogani: vino, kocka, kumiri i strjelice za proricanje – zato se toga klonite da biste, možda, uspjeli;
 91. Šejtan samo želi da pomoću vina i kocke među vas neprijateljstvo i mržnju ubaci, te da vas od pobožnosti i namaza odvraći. Hoćete li se onda okaniti?!
 92. Nego, Allahu se pokorite, a i Poslaniku se pokorite, i oprezni budite; ako se ipak okrenete – znajte da je Naš Poslanik dužan samo da jasno prenese.
 93. Onima koji vjeruju i dobra djela čine nikakav grijeh nije u onome čime se hrane, ako se Boga boje, ako vjeruju i dobra djela čine, i opet – ako se Boga boje i vjeruju, ako se Boga boje i dobročinstvo prinose, jer Allah voli dobročinitelje.
 94. Vi koji vjerujete! Allah će vas sigurno dovesti u iskušenje pomoću divljači koja će vam biti nadohvat koplja i ruke – zato da bi Allah pokazao ko se Njega boji i kada nevidljiv je;⁵⁶ ko se ipak drzne – bolna kazna za njega je.
 95. Vi koji vjerujete! Ne ubijajte divljač dok obavljate hadžijske obrede. Onome ko divljač namjerno ubije "nagrada" je da

⁵⁶ Lov je zabranjen u vrijeme obreda hadždža, a pojavljivanje lovine nadohvat ruke veliko je iskušenje.

Kabi daruje domaću životinju u vrijednosti one koju ubio je, a koju tako dva pravedna čovjeka procijene, ili da se iskupi hraneći siromahe, odnosno da posti koliko je srazmjeno tome – kako bi time kušao posljedicu odluke svoje: Allah je oprostio ono što je bilo ranije, a ko to ponovo učini, prema njemu Allah strog bit će, jer Allah je Silan i Strogi je.

96. Dopušta vam se da na moru lovite i da se time hranite – kao užitak za vas i onoga ko putuje – a zabranjeno vam je da na kopnu lovite dokle god obavljate hadžijske bajrame; bojte se Allaha pred Kojim ćete sakupiti se.
97. Allah je učinio Kabu Svetim hramom zato da ljudi obred vrše, kao i sveti mjesec, kurban i deve na kojima su ogrlice;⁵⁷ to je zato da biste shvatili kako Allah poznaje sve što je na Nebesima i što na Zemlji je, da Allah zna baš sve.
98. Znajte da Allah žestoko kažnjava, ali i da Allah prašta i Milostivan je.
99. Poslanikovo je samo da glasnik bude, a Allah zna šta javno iznosite i šta tajite.
100. Reci: "Ogavno se sa ugodnim ne izjednačuje, makar mnoštvo ogavnosti bilo i iznenađenje za tebe; Allaha se bojte, vi koji razbora imate – možda tako uspijete."
101. Vi koji vjerujete! Ne pitajte za stvari koje će vam pričiniti nelagodu ako vam se obznane, ukoliko za njih ipak pitate dok se Kur'an objavljuje – obznanit će vam se, a Allah je oprostio za one stvari ranije – Allah prašta i Milostivan je.
102. Neki ljudi prije vas raspitali su se o tome, pa su postali nevjernici poslije.⁵⁸
103. Nije Allah ustanovio bahiru, saibu, wasilu ni hamu,⁵⁹ već oni koji ne

⁵⁷ Vidi napomenu uz 5:2

⁵⁸ Neki ljudi tražili su od poslanika previše detalja prije nego što su im propisi *postupno* dostavljeni, pa su im se obaveze učinile preteškima i napustili su vjeru.

⁵⁹ Nazivi za domaće životinje koje su prijeislamski Arablani, zbog praznovjerja, na izvjestan način posvećivali.

- vjeruju izmišljaju o Allahu laži, a ne shvaća većina njih.
104. A kada im se kaže: "Pridite onome što Allah Poslaniku objavi", odgovaraju: "Dovoljno nam je ono što zatekosmo u predaka svojih!" Zar uprkos tome što preci njihovi ništa nisu znali, niti su na Pravome putu bili?!
105. Pravovjerni! Brinite se o sebi! Budete li na na Pravome putu, neće vam onaj ko je zalutao nauditi; svi ćete se Allahu vratiti, pa će vam On predočiti ono što ste uradili.
106. Pravovjerni! Kada nekome od vas smrt pristupi, neka vam budu svjedoci – pri oporuci – dvojica vaših pravednih ljudi, ili druga dvojica koji nisu vaši, ukoliko ste se u svijetu zatekli pa vas smrtni čas zadesi. Budete li u tu dvojicu sumnjali, zadržite ih poslije namaza da bi se Allahom zakleli: "Ni za šta nećemo zakletvom trgovati, ma bio i rođak posrijedi, i svjedočenje pred Allahom nećemo zatajiti, jer bismo tada, sigurno je, bili grješnici."
107. Dozna li se da njih dvojica grijeh počinise, neka druga dvojica na njihovo mjesto stupe, ali da su od onih kojima šteta nanesena je, da bi Allahom zakleli se: "Naše svjedočenje je od njihovoga vjerodostojnije, jer mi nismo prekoračili granice – inače bismo sigurno spadali u nasilnike."
108. Tako je najpodesnije da prisegnu na način koji valjan je, odnosno da se plaše kako bi zakletva mogla biti pobijena nakon što položili su je; Allaha se bojte i slušajte, jer Allah neće napatiti poročne ljude.
109. Onoga Dana kada Allah sakupi poslanike pa kaže: "Kako odgovoreno vam je?", oni će reći: "Nije nam poznato uopće; Ti savršeno poznaješ sve što nesaznatljivo je."
110. Jednom Allah reče: Isa, Merjemin sine, sjeti se blagodati Moje prema tebi i prema tvojoj majci: Svetim Duhom podržao sam te pa si još u kolijevci i kao zreo čovjek ljudima obraćao se; Knjizi i Mudrosti, Tevratu i Indžilu poučio sam te; Mojom voljom si od zemlje načinio figuru ptice pa si puhnuo u nju i Mojom voljom ona ptica postala je; Mojom voljom iscjeljivao si slijepca i gubavca; Mojom voljom dizao si mrtve; odbio sam od tebe Sinove Israilove jer si im donio znamenje, te nevjernici njihovi rekoše: "Samo očita magija ovo je!";
111. Nadahnuo sam Učenike: "U Mene i Poslanika Moga vjerujte!", a oni rekoše: "Vjerujemo, i svjedok budi da spadamo u muslimane";
112. Onda Učenici rekoše: "Isa, Merjemin sine, da li tvoj Gospodar trpezu s neba spustiti može?", a on reče: "Ako ste vjernici, Allaha se bojte!"
113. "Želimo jesti s nje, da nam se srca smire", rekoše, "i kako bismo znali da su tvoje riječi istinite, te da budemo svjedoci tome."
114. Isa Sin Merjemin reče: "Bože, Gospodaru naš, spusti nam s neba trpezu koja za nas svetkovina bit će – od prvoga do posljednjega – i bit će Tvoje znamenje; daruj nas, jer Ti darivaš najbolje!"
115. Allah reče: "Spustit ću vam je, pa ko ostane nevjernik i poslije – sigurno ću ga strašno kazniti, kaznom kakvu ne upućujem nikome."
116. Jednom će Allah reći: "Isa, Merjemin sine, jesi li ti rekao ljudima: 'Mene i moju majku, pored Allaha, uzmite za bogove'?! Isa će odgovoriti: "Slava Tebi neka je! Ne dolikuje mi da kažem nešto što moje pravo nije; ako sam to rekao, Tebi svakako poznato je: Ti znaš šta u mojoj duši je, a ja ne znam šta u Tebe je; upravo Ti najbolje znaš sve što nevideno je."
117. Rekao sam im samo ono što si mi Ti naredio: Allaha, moga i svoga Gospodara, obožavajte! I sve dok sam među njima boravio, bio sam svjedok Istine, a Ti si svjedok za sve!
118. Kazniš li ih – oni su roblje Tvoje, a ako im oprostiš – to je stoga što si Svemoćni i Premudri, nesumnjivo je!"

119. Allah će reći: "Ovo je Dan u kome će iskrenost biti korisna za istinorjke: za njih su vrtovi kroz koje prozječu rijeke – zavijek u njima ostat će; Allah je zadovoljan njima i oni su zadovoljni Njime – veličanstven uspjeh to je!"
120. Sve što je na Nebesima i na Zemlji Allah posjeduje, te ono što među njima je, i On može baš sve.

Sura 6.

STOKA – 'AL- 'AN'AM

Objavljeno u Medini; osim ajeta 20; 23, 91, 93, 114, 141, 151-153; ajeta 165; objavljeno poslije sure *al-Hidžr* – *al-Higr*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Hvala pripada Allahu Koji stvori Nebesa i Zemlju, učinivši da tmina i svjetlost bude, a ipak krivovjerni pripisuju ravne Gospodaru svome.
2. On je Taj Koji vas stvori od zemlje i potom utvrdi čas koji suđen je, jer Suđeni čas u Njega je, a vi ipak sumnjate.
3. On je Allah na Nebesima i na Zemlji; On vašu intimu i ono što pokazujete poznaje, a poznato mu je i ono što zaslužujete.
4. I nijedno znamenje Gospodarevo došlo im nije a da mu leđa ne okrenuše;
5. Istinu porekoše kada im ona dođe, ali će im stići vijesti o tome čemu rugali su se.
6. Zar ne spoznaše koliko naraštaja uništismo, koji njima prethodiše, a kojima smo na Zemlji dali pozicije čvršće nego što su vaše, slali im s neba kiše izobilne, učinili da pored njih teku rijeke, a onda smo ih uništili zbog grijeha njihovih, pa poslije njih podigosmo druge naraštaje!
7. Sve i kada bismo ti spustili knjigu koja na papiru ispisana je i da vlastitim rukama

- dotaknu je, sigurno bi kazali krivovjerni: "Samo očita magija ovo je!"
8. I još vele: "Zašto mu se neki melek ne pošalje?!" A da pošaljemo meleka, bilo bi svršeno sve, jer uopće ne bi čekalo ih se.
 9. A sve i da smo ga stvorili kao meleka, stvorili bismo ga u obličju ljudskome, pa bismo im zamaglili ono što inače zamagljenim čine.
 10. Poslanici su ismijavani i prije tebe, pa one koji su im se rugali sustiže upravo ono čemu smijali su se.
 11. Reci: "Svijetom se zaputite i pogledajte šta zadesi poricatelje!"
 12. Reci: "Čije je sve što na Nebesima i na Zemlji je?" i odgovori: "Allahovo je!" On je sebi odredio da milostiv bude; On će vas sakupiti na Dan ustanuća – u to nema nikakve sumnje; ne vjeruju upravo oni koji upropaštavaju sami sebe.
 13. Njegovo je sve što u noći i danu skrasi se – On sve čuje i zna sve.
 14. Reci: "Zar da uzmem nekog zaštitnika mimo Allaha, Stvoritelja Nebesa i Zemlje; On hranu daje, a ne hrani se!" Reci: "Naređeno mi je da budem prvi ko predao se, te da nipošto ne budem od onih koji Mu pridružuju ravne."
 15. Reci: "Budem li neposlušan Gospodaru svome, strah me stradanja u Danu znamenitome";
 16. Ko tada pošteđen bude, Njemu je On smilovao se, a očiti uspjeh to je.
 17. Ako ti Allah kakvu nevolju dadne, mimo Njega nema nikoga ko otklonit će je; ako ti ipak kakvo dobro dadne, to je stoga što Svemoćan je;
 18. On vlada Svojim robovima – On je Premudri i o svemu Obaviješteni je.
 19. Reci: "Najpouzadniji svjedok ko je?" i odgovori: "Allah je svjedok onome što je između vas i mene, a ovaj Kur'an meni je objavljen da bih vas upozorio njime, kao i one do kojih dopre. Zar vi zaista svjedočite da uz Allaha drugi bogovi postoje?! Odgovori: "Ja ne svjedočim o tome", i dometni: "Jedan Bog samo On je, a ja nemam ništa s time što Mu pripisujete ravne."

20. Oni kojima smo Knjigu dali poznaju Poslanika baš kao što poznaju sinove svoje; ne vjeruju upravo oni što upropaštavaju sami sebe.
21. Ko je veći nasilnik od onoga što laži izmišlja o Allahu, ili proglašava lažnim Njegovo znamenje?! Sigurno je – uspjeti neće oni što čine nasilje.
22. A onoga Dana kada ih sakupimo sve pa kažemo onima što su pripisivali Mu ravne: "Gdje su vam božanstva-drugovi za koje tako tvrdili ste?!"
23. Jedini njihov izgovor bit će: "Tako nam Allaha, Gospodara našega, nismo Mu mi ni pridruživali ravne!"
24. Pazi kako će lagati protiv samih sebe, ali će im se zagubiti oni koji izmisliš!⁶⁰
25. Ima onih koji slušaju te, ali smo im Mi stavili na srca zastore zato da Kur'an ne shvate, a u ušima imaju smole; oni ne bi povjerovali kad bi vidjeli svako znamenje; čak i kada ti dolaze da se s tobom spore, krivovjerni govore: "Ovo su samo puke priče predačke!"
26. Oni Kur'an zabranjuju, i sami od njega odmećući se, pa time – i ne osjećajući – upropaštavaju sami sebe.
27. A da ti je samo vidjeti kako će prozboriti kada ih kraj Ognja zaustave: "Da nam je vratiti se pa da ne poričemo Gospodarevo znamenje, već da budemo uz pravovjerne!"
28. Jest, očevitim njima postade ono što su krili ranije! A i kada bi vraćeni bili, opet bi činili ono što zabranjeno im je, jer oni su lažovi, nesumnjivo je,
29. I kazali bi: "Naš život na ovome svijetu jedini je i ne čeka nas proživljenje."
30. A da ti je samo vidjeti kada ih pred Gospodarem njihovim zaustave, pa im On kaže: "Zar ovo Istina nije?!" "Jeste, Gospodara nam našega", reći će. "Onda patnju kušajte zato što vjerovali niste!"
31. Gubitnici su oni što su poricali da će sa Allahom sresti se, tako da će zakukati kada im Čas odsudni iznenada dođe:
- "Nesreće li naše zbog onoga što propustismo u životu zemnome!" I pri tome će na leđima nositi vlastito breme – užasno li je to što nosit će!
32. A život zemni nije ništa više od igre i zabave, dok Dom drugi bolji je za bogobojazne! Zar se opametiti nećete?!
33. Znamo da te istinski žalosti to što govore. Ipak – oni ne proglašavaju lažnim tebe, već nasilnici poriču Allahovo znamenje.
34. Poslanici su proglašavani lažnima i prije tebe, ali otpješe njihovo poricanje i zlopaćenje sve dok im Naša pomoć ne stiže, a nema toga ko će zamijeniti riječi Allahove, jer neke vijesti o poslanicima već su doprle do tebe.
35. Ukoliko ti njihovo otimanje teško padne, onda se – ako možeš – domogni u zemlji kakve špilje, ili stepenica put neba pa im donesi neko znamenje! Allah će ih sigurno na Pravi put okrenuti ako htjedne, i zato nipošto ne svrstavaj se u neznalice!
36. Samo oni koji slušaju odazvat će se; Allah će oživjeti mrtve i onda k Njemu vraćeni bit će.
37. Oni vele: "Zašto mu se od Gospodara njegova ne donese kakvo znamenje?!" Reci: "Allah zaista može dostaviti znamenje, ali većina njih ne razumije."
38. Nema na Zemlji životinje niti ptice što krilima uzmahuje a da ne čine zajednice kao što vaša je – u Knjizi ništa izostavili nismo i najzad pred Gospodarem svojim sakupit će se:
39. Gluhi su i nijemi, u tminama su oni što poriču Naše znamenje; Allah prepusti stranputici koga hoće, a koga hoće na Pravi put navede.
40. Reci: "Šta mislite – da vas zadesi od Allaha stradanje ili da vas Čas sudnji snađe, da li biste nekome mimo Allaha molili se, ako već istinu govorite?!"
41. Naravno, Njega molite, pa vam On uklanja ono za šta Mu se obraćate – ako već hoće – te zaboravite one koje Mu pridružujete.
42. Slali smo poslanike i zajednicama prije tebe, pa smo na njih upućivali jade i nesreće ne bi li povinovali se.

⁶⁰ Zagubit će im se izmišljena božanstva, odnosno neće imati nikakve koristi od njih.

43. Trebalo je da se povinuju kada ih sila Naša snađe, ali im srca ogrubješe i Šejtan im lijepim prikaza njihove postupke;
44. Pošto bi zaboravili ono čime su opominjali se, Mi smo za njih otvarali kapije sve, pa kada bi likovali zbog onoga što dato im je, ščepali bismo ih u trenu jednome, te su naglo zapadali u očajanje -⁶¹
45. Tako je sasijecan u korijenu narod koji je učinio nasilje, a Allahu, Gospodaru svjetova, hvala neka je!
46. Reci: "Šta mislite – ako vam Allah vid i sluh uzme, te vam utisne pečat na srce, koje božanstvo osim Allaha vama to vratit će?!" Pogledaj samo kako Mi obrazlažemo znamenje, a oni opet odmeću se!
47. Reci: "Šta mislite: ako vas Allahova kazna u trenu jednome ili naočigled snađe – da li bi tako bio uništen iko drugi osim naroda koji čini nasilje?!"
48. Mi šaljemo poslanike samo kao radovjesnike i opominjače, i zato – oni koji vjeruju i dobra djela čine neka ne strahuju i neka se ne žaloste;
49. One koji poriču Naše znamenje dohvatit će kazna zato što griješe.
50. Reci: "Neću vam kazati da su Allahove riznice u mene, niti da Onostranost poznata mi je; neću vam kazati ni da sam melek, jer ja samo slijedim ono što mi se objavljuje!" Reci: "Da li slijepac čovjeku koji vidi jednak je?! Pa zašto ne promislite?"
51. Kur'anom upozoravaj one što strahuju da se pred Gospodarem svojim sakupe, jedini prijatelj i zagovornik On im je: možda će pobožati se.
52. Ne odbijaj one koji se jutrom i uvečer Gospodaru svome mole, u žudnji za Njegovim Licem – ti nećeš za njih polagati račun uopće, niti će oni uopće polagati račun za tebe, jer – odbijajući ih, učinio bi nasilje.
53. Tako Mi jedne pomoću drugih dovodimo u iskušenje zato da bi zapitali se: "Zar baš ovimameđu nama Allah nagradu daje?!" Nije li Allah Taj Koji najbolje poznaje zahvalne?!
54. Kada te pohode oni što vjeruju u Naše znamenje, onda obrati im se: "Selamun alejkum! On je Sebi odredio da nilostiv bude: zaista, ako neko od vas učini u neznanju nešto što ružno je, pa se poslije pokaje i popravi se – Allah onda sigurno prašta i Milostivan je."
55. Tako Mi podrobno izlažemo znamenje – zato da se put zlikovački očiglednim pokaže.
56. Reci: "Zabranjeno mi je da obožavam one koje vi umjesto Allah obožavate!" Reci: "Ja ne slijedim strasti vaše – tako bih zalutao i ne bih bio od onih što Pravim putem hode."
57. Reci: "Ja sam pri jasnome dokazu Gospodaru svome, dok Ga vi poričete; ja ne raspoložem time što požurujete – samo u Allaha presuda je; On Istinu kazuje i najbolji Razdjelitelj On je."
58. Reci: "Kada bih ja raspolagao onim što požurujete, između mene i vas svršeno bi bilo sve, a Allah najbolje poznaje nasilnike."
59. Ključeve Onostranoga On posjeduje – samo On ga poznaje; šta je na kopnu i moru On znade; ni list ne padne a da to Njemu poznato nije; nema zrna u tminama Zemlje, ničega što vlažno ili suho je, a da to u Jasnoj Knjizi nije.
60. On je Taj Koji vas k Sebi uzima dok noć je, znajući šta za dana zaradili ste, pa vas opet danju oživljuje da bi Suđeni čas ostvario se – najzad vam je Njemu vratiti se, pa će vas On upoznati s onim što učiniste.
61. On upravlja Svojim robovima i odašilje vam čuvare, a kada nekome od vas smrt dođe, Naši izaslanici mu dušu uzmu ne dvojeći se pri tome;

⁶¹ Riječima *Mi smo za njih otvarali kapije sve...* ističe se kako Bog daje zajednicama obilje dobra i u vrijeme kada ljudi zaborave Njega, i ta dobra stižu kao svojevrsna kušnja, poslije koje slijedi božanska kazna.

-
62. Potom bivaju vraćeni Allahu, svome Prijatelju Istinskome – u Njega presuda je i On najbrže svodi obračune.
63. Reci: "Ko će vas izbaviti iz tmina kopna i mora dok Njega skrušeno i tiho molite: "Sigurno ćemo biti zahvalni ako nas On iz ovoga izvuče!"
64. Reci: "Allah vas izbavlja iz tmine i iz svake nevolje, a vi Mu opet pridružujete ravne!"
65. Reci: "On je kadar da vam iznad vas ili ispod nogu uputi stradanje, te da u sekte ogreznete i tako dadne da silu jedni drugih iskusite." Pazi kako Mi – zato da shvatite – obrazložimo znamenje!
66. Tvoj narod Kur'an poriče iako Istina je. Reci: "Nisam zadužen za vaše čuvanje,
67. Svako navještenje ima svoje utvrđeno vrijeme – saznat ćete!"
68. Kada vidiš one što kidišu na Naše znamenje, okreni se od njih sve dok se pričom ne ustreme ka nečemu drugome. Ako te Šejtan na zaborav navede, onda nemoj – kada se sjetiš – sjediti s ljudima koji čine nasilje.
69. Oni koji se Allah boje nisu dužni za njih polagati račune uopće, ali zato Opomena i jeste – ne bi li oni pobožali se.
70. Okani se onih što vlastitu vjeru uzimaju radi igre i zabave i koje zemni život zavede, a opominji Kur'anom zato da ne bi stradala duša zbog onoga što zaradila je, jer njen jedini prijatelj i zagovornik Allah je, a ako bi duša za otkup dala sve, ne bi se prihvatilo od nje – to su oni što će stradati za to što zaslužiše: za njih je, zato što vjerovali nisu, napitak od vrele vode i strahotno stradanje.
71. Reci: "Zar da mimo Allaha molimo se nečemu što nam ne koristi niti je od štete, te da se vratimo natraške, iako Allah već naputio nas je – baš kao onaj koga šejtani na Zemlji zavedoše, tako da sav smeten je, dok ga drugovi pozivaju ka Uputi: "K nama hajde!" Reci: "Allahova Uputa prava Uputa je i naređeno nam je da Gospodaru svjetova potčinimo se,
72. Te da obavljamo namaz i da Allaha bojimo se"; On je Taj pre Kojim sakupit ćete se;
73. On je Taj Koji Nebesa i Zemlju istinski stvorio je, i kada kaže Budi, to i bude; Njegova Riječ Istina je; u Njega vlast bit će onda kada se u Rog puhne; On Onostrano i Nazočno poznaje; On je Premudri i predobro Obaviješteni je.
74. Jednom, Ibrahim reče Azeru, ocu svome: "Zar ćeš kumire uzimati za bogove?! Smatram da ti i tvoj narod u očitoj ste zabludi!"
75. Pri tome, Mi Ibrahimu pokazasmo carstvo Nebesa i Zemlje – da bi postao onaj što čvrsto vjeruje:
76. Kada noć po njemu pade, on jednu zvijezdu opazi, pa reče: "Moj Gospodar ovo je!" A kada zvijezda zađe, Ibrahim reče: "Ne volim one što zalaze!"
77. Kada zatim opazi Mjesec kako pomalja se, Ibrahim reče: "Moj Gospodar ovo je!" A pošto Mjesec zađe, Ibrahim će: "Ako me Gospodar moj na Pravi put ne okrene, bit ću od zalutalih, sigurno je!"
78. Pošto zatim opazi Sunce kako pomalja se, Ibrahim reče: Moj Gospodar ovo je – ovo je nešto najveće!" A kada Sunce zađe, Ibrahim reče: "Moj narode! Ja nemam ništa s tim što Mu ravne pridružujete!
79. Ja okrećem lice svoje, kao pravovjerni, prema Onome Koji Nebesa i Zemlju stvorio je, i ja ne spadam u mnogobošce."
80. I narod njegov raspravljao se s njime, te im reče: "Zar ćete sa mnom o Allahu voditi rasprave, a On je već uputio me?! Ja se ne bojim onih koje Mu pridružujete, već samo onoga što moj Gospodar hoće, jer Gospodar je znamenjem obuhvatio sve, i zašto se onda ne opametite?!"
81. Zašto da se bojim onoga što Mu pridružujete kad se vi ne bojite zato što Allahu pridružujete nešto o čemu vam On nikakva dokaza objavio nije?! Zato – koja strana polaže veće pravo na sigurnost, da li znate?"
82. Oni koji vjeruju, ne ogručući svoje vjerovanje u nasilje – takvi su sigurni i upravo oni su na Putu pravome.

83. To je Naš argument – koji preko Ibrahima dadosmo narodu njegovome; one koje hoćemo Mi podižemo na više razine, a tvoj Gospodar Premudri je i zna sve.
84. I darovavimo mu Ishaka i Jakuba, te svakoga uputismo Putu pravome. Nuha smo uputili još ranije, a u potomstvu njegovome Davuda, Sulejmana, Ejuba, Jusufa, Musaa i Haruna – tako Mi nagrađujemo dobročinitelje –
85. Zatim Zekerijjaa, Jahjaa i Iljasa – svi su oni spadali u dobre ljude –
86. Potom Ismaila, Aljesea, Junusa i Luta – učinili smo ih izuzetnim sve u odnosu na ostale ljude –
87. Također neke njihove pretke i potomke, kao i braću – odabrali smo ih i uputili Putu pravome.
88. To je Allahova uputa kojoj On vodi Svoje robove koje hoće, sigurno bi propalo to što su radili da su Mu pridruživali ravne.
89. To su oni kojima smo dali Knjigu, Mudrost i Poslanje, a ako ovi ne budu vjerovali u to sve, Mi ćemo to povjeriti ljudima koji povjerovat će.
90. To su oni koje Allah napatio je, i zato njihova puta i ti drži se. Reci: "Ja od vas ne tražim za to nikakve nagrade, jer to ništa drugo nije do opomena za svjetove."
91. Oni istinski ne poznaju Allaha, jer vele: "Ništa Allah spustio nije čovjeku nijednome." Reci: "A ko spusti Knjigu koju Musa donese kao svjetlost i uputu za ljude, koju na listove stavljate, te ih pokazujete dok mnoge krijete, pa ste poučeni nečemu što ni vi ni očevi vaši ne znadoste?!" Reci: "Allah to je!" Potom ih pusti da svojim raspravama zabavljaju se.
92. Ovo je Knjiga koju objavljujemo, blagoslovljena je, i ovjera je onoga što je bilo prije nje, te za to je da upozoriš Majku naselja i sve oko nje.⁶² Oni koji vjeruju u Drugi svijet, vjeruju i u tu Knjigu, pazeći na namaze svoje.
93. Ko je veći nasilnik od onoga što o Allahu izmišlja laži, ili kaže: "Objavljeno mi je", a ništa mu objavljeno nije, te koji kaže:
- "Ja ću dostaviti isto što i Allah dostavio je". A samo da ti je vidjeti nasilnike u samrtnim mukama, dok meleki ispružaju ruke: "Ispustite duše svoje! Danas vam je nagrada užasno stradanje zbog onoga što ste o Allahu govorili bez osnove i što ste bili oholi u odnosu na Njegovo znamenje!"
94. Samotni, pred nas doći ćete – kao kada smo vas prvi put stvorili – i sve što smo vam darovali ostavit ćete iza sebe; nećemo vidjeti uz vas zagovorače za koje tvrdili ste da čine vaše kultove, ali – među vama su veze pokidane, a napustiše vas oni za koje tako tvrdili ste.
95. Allah je Taj Koji daje da se zrno i košpica raspukne. On izvodi živo iz mrtvoga i On izvodi mrtvo iz živoga – to vaš Allah je, i kamo se onda odmećete;
96. On je Taj Koji daje da osvit cikne, a noć za smiraj stvorio je, te Sunce i Mjesec da se računa vrijeme – svemoćni i Sveznajući tako odredio je;
97. On je Taj Koji vam zvijezde daje da se pomoću njih orijentirate kroz kopnene i morske tmine – ljudima koji znaju Mi potanko izlažemo znamenje;
98. On je Taj Koji vas stvori od jedne duše, pa vam daje životno stanište i smrtno počivalište – ljudima koji shvaćaju Mi potanko izlažemo znamenje;
99. On je Taj Koji s neba vodu spustio je, pa smo njome izveli bilje svake vrste, a iz njega zelenilo iz koga izvodimo nanizano zrnevlje, zatim iz palmine čahure grozdove nadohvat ruke, i vinograde, maslinjake i narove nasade – slične i nejednake. Kada rode i dozriju, pogledajte njihove plodove – u tome jest znamenje za pravovjerne ljude;
100. Oni Allahu pridružuju džinne kao jednake, iako On stvorio ih je, pa Mu – u neznanju – pridodaju sinove i kćeri – slava neka Mu je, i u odnosu na ono kako Ga opisuju uzvišen je!
101. Stvoritelj Nebesa i Zemlje je; otkuda Njemu dijete kad uopće nema žene, a stvara sve, jer On i poznaje sve!

⁶² *Majka naselja je Mekka.*

-
102. To vam je Allah, vaš Gospodar; jedini Bog On je; Stvoritelj svega je i zato Njega obožavajte – On bdije nad svime;
103. U Njega pogled ne proniče, dok On proniče i u poglede; On je Dobrostivi i Sveznajući je.
104. "Stigle su vam od Gospodara vašega svjedodžbe, pa ko u njih pronikne – u njegovu korist je, a ko slijep ostane – na njegovu štetu je, a ja nisam taj što nad vama bdije."
105. Tako Mi obrazložimo znamenje – zato da bi oni kazali kako si to naučio od ranije i da bismo objasnili Kur'an ljudima koji učiti hoće.
106. Slijedi ono što ti se od Gospodara tvoga objavljuje, jer drugoga boga osim Njega nije i od mnogobožaca okreni se.
107. Da Allah hoće, ne bi mu pridruživali ravne, a Mi nismo stvorili tebe zato da bdiješ nad njima, te da im budeš zastupnik nije tvoje.
108. Ne grдите one kojima se oni mimo Allaha mole, jer će ovi Allaha grđiti dušmanski i ne znajući – tako Mi svakoj zajednici prikazujemo lijepim njihove postupke, a valja im najzad Allahu vratiti se, pa će ih On upoznati s onim što učiniše.
109. Allahom se zaklinju – zakletvom koja najteža im je – da bi povjerovali kada bi im stiglo kakvo znamenje. Reci: "Samo Allah znamenja posjeduje!" A šta vama kazuje da neće povjerovati kada im znamenje dođe?
110. Mi okrećemo njihova srca i poglede, pa ne vjeruju u Kur'an kao što nisu ni ranije, i ostavljamo ih da tumaraju u tiranstvu svome.
111. Kada bismo im spustili meleke, kada bi im mrtvi progovorili, te da smo zbog njih sabrali baš sve, sučelice, oni opet vjerovali ne bi, osim ako to Allah htjedne, ali – većinom su oni neznalice.
112. Tako smo vjerovjesniku svakome odredili za neprijatelje šejtane-ljude i džine koji jedni drugima prišaptavahu riječi kitnjaste radi obmane, oni to ne bi činili da tvoj Gospodar hoće. Zato – pusti njih i njihove izmišljotine.
113. Prišaptavahu im i zato da se tome priklone srca onih što u Drugi svijet ne vjeruju, nalazeći zadovoljstvo u tome, te da bi počinili grijehе koje baš i počinije!
114. Zar da mimo Allaha žudim sudiji nekome, kad On temeljito Knjigu spustio vam je?!" Oni kojima smo Knjigu dali znaju da ona istinito objavljena je, i zato budi izvan svake sumnje.
115. Kao istinitost i pravda, Riječ tvoga Gospodara okončava se; nema toga ko će zamijeniti Riječi Njegove, jer On je Taj Koji sve čuje i Koji zna sve.
116. Kada bi ti većini ljudi na Zemlji pokorio se, oni bi sa Allahova puta zaveli te – oni se samo za slutnjom povode i samo laž govore.
117. Gospodar tvoj najbolje zna ko s Njegova Puta skrene, a najbolje zna i one što su na Putu pravome.
118. Jedite ono uz šta se Allahovo ime spomene, ako već vjerujete u Njegove ajete.
119. Zašto ne biste jeli ono uz šta se Allahovo ime spomene, jer je objasnio šta zabranjeno vam je, osim ako na to prisiljeni ste; mnogi prema svojim strastima navode na put zablude, ne posjedujući nikakvo znanje, a tvoj Gospodar zna najbolje one koji granicu prelaze.
120. Javnog i potajnoga grješenja se klonite – oni koji zarađuju grijehе sigurno će biti nagrađeni prema tome kako zgriješe.
121. Ne jedite ono uz šta se Allahovo ime ne spomene, jer to pravi grijeh je, a šejtani nadahnjuju svoje prijatelje na to da se s vama spore, i ukoliko im se pokorite – sigurno ćete uvrstiti se u mnogobošce.
122. Zar onaj ko mrtav bijaše pa ga oživjesmo i dadosmo mu svjetlo da se pomoću njega među ljudima kreće jednak je onome ko je zašao u tmine iz kojih ne može da izađe?! Tako se nevjernicima vlastiti postupci lijepima čine.

-
123. Također, u naselju svakome Mi od prvaka naselja načinismo grješnike zato da po naselju spletkare, ali oni samo protiv sebe spletkare a da o tome ništa i ne slute.
124. A kada im dođe neko znamenje, vele: "Nećemo povjerovati sve dok nam se ne da nešto slično onome što poslanicima Allahovim dato je!" Allah najbolje zna gdje će dati poslanje Svoje. One koji griješe, sigurno će pogoditi od Allaha poniženje i strašno stradanje – za njihovo spletkarenje.
125. Jer, koga Allah hoće da na Pravi put okrene, raskrili mu za islam grudi njegove, a koga hoće da stranputici prepusti, učini da su mu grudi tjeskobne i uzane – kao da se na samo nebo uspinje; tako Allah učini nečistima one koji povjerovati neće.
126. Ovo je put Gospodara tvoga, koji pravi je, a Mi smo podrobno izložili znamenje ljudima kojima je do opomene –
127. Njih čeka Dom mira u njihova Gospodara, jer On će im biti zaštitnik s obzirom na njihove postupke.
128. Onoga Dana kada ih On sakupi sve, kazat će se: "Džinski skupe, privukli ste mnoge ljude!" A džinski prijatelji, ljudi, reći će: "Gospodaru, mi smo koristili jedni druge, stigavši do Časa suđena koji si nam Ti dosudio!" A Allah će reći: "Oganj je vaše utočište – zauvijek u njemu ostat ćete, osim ako Allah drukčije htjedne!"; zaista je tvoj Gospodar Premudri i Sveznajući je.
129. Mi također dajemo da nasilnici jedni nad drugima gospodare – s obzirom na njihove zasluge!
130. "Džinski i ljudski skupe! Zar vam nisu dolazili poslanici iz vaših redova, koji vam kazivahu Moje ajete, upozoravajući vas na susret u danu ovome?! "Mi svjedočimo protiv samih sebe", odgovorit će, jer ih zemni život zavede, te će posvjedočiti protiv sebe – da su spadali u krivovjerne.
131. Dakle, tvoj Gospodar nije uništavao naselja za grijeh, zapustivši stanovnike njihove.
132. Svak će biti na razini prema onome kako radio je, jer tvoj Gospodar nije nehajan prema onome kako oni rade;
133. Tvoj Gospodar je Samodovoljan i Samilostan je; ako hoće, On će vas ukloniti i poslije vas dovesti koga On hoće – kao što od potomstva drugih naroda vas stvorio je.
134. Sigurno će stići ono što obećano vam je i umaći nećete.
135. Reci: "Moj narode, radite koliko možete, a i ja ću raditi, pa ćete saznati za koga je sretan ishod u Domu vječnome – sigurno uspjeti neće oni što čine nasilje!"
136. Oni određuju za Allaha dio ljetine i stoke koju On stvorio je, pa vele: "Ovo je za Allaha", kako tvrde, "a ovo je za naša božanstva – idole." Ono što je za njihove idole do Allaha ne stiže, a ono što je za Allaha – to njihovim idolima stiže. Ružno li je njihovo prosuđivanje!
137. Također, mnoštvu mnogobožaca njihovi idoli prikazaše lijepim ubijanje vlastite djece – zato da ih upropaste i da im vjeru u zbrku pretvore; oni to ne bi učinili da Allah hoće, i zato – pusti ti njih i njihove izmišljotine!
138. I još vele: "Ovo je stoka i ljetina koja zabranjena je: samo onaj kome dopustimo smije jesti je", tako tvrde, "a zabranjeno je jahati neke životinje." Ima životinja uz koje ne spominju Allahovo ime, izmišljajući o Njemu laži kojekakve, ali On će ih "nagraditi" za bogohuljenje.
139. Također vele: "Ono što se nalazi u utrobama ove stoke našim muškarcima dopušteno je, a ženama našim zabranjeno je"; ako plod mrtav bude, oni su sudionici u tome; Allah će ih "nagraditi" za takvo predstavljanje, jer On je Premudri i Sveznajući je.
140. Sigurno će nastradati oni koji svoju djecu ubijaju, čineći to zbog maloumnosti i zablude, i koji proglašavaju zabranjenim ono što Allah

- darovao im je, uz bogohuljenje – oni su zabasali, oni nisu na Putu pravome.
141. On je Taj Koji stvori vrtove poduprte i nepoduprte, palme i usjeve što imaju različite okuse, masline i šipke slične i različite. Jedite njihove plodove kada već plodove podare, dajući – u vrijeme berbe – dio onome kome treba da date; pretjerivati nemojte, jer Allah ne voli neumjerene.
142. Jedite i stoku tovarnu, te onu od koje prostirka je – jedite ono što vam Allah daruje, a ne slijedite korake šejtanove, jer očiti neprijatelj on vam je –
143. I to osam vrsta: par ovaca i par koza – reci: "Je li Allah zabranio mužjake ili ženke, ili ono što u utrobama nose ženke? Recite mi pouzdano, ako istinu govorite!" –
144. Zatim par deva i par goveda. Reci: "Je li Allah zabranio mužjake ili ženke, ili ono što u utrobama nose ženke, i jeste li, možda, bili svjedoci kada Allah tako propisao vam je?!" Ko je veći nasilnik od onoga što o Allahu izmišlja laži kojekakve zato da bi, neuko, poveo u zabludu ljude?! Allah sigurno neće naputiti nasilnike.
145. Reci: "Ne nalazim u onome što mi se objavljuje da je zabranjeno jesti nekome bilo šta osim strvine, krvi prolivene ili meso svinje – jer to zaista pogan je – ili što grješno zaklano je u nečije drugo ime umjesto u Allahovo ime." Onome ko primoran bude, a ne zato što željan je, i u tome granicu ne pređe, Tvoj Gospodar će oprostiti i smilovati se.
146. Jevrejima smo zabranili sve životinje koje imaju kandže, a od goveda i ovaca zabranili smo im salo, osim onoga koje na leđima je ili uz crijeva nose, te onoga što s kostima miješa se; tako smo ih "nagradili" zbog osionosti njihove, a Mi istinu govorimo, sigurno je.
147. Budu li lažnim proglašavali te, reci: "Vaš Gospodar je milosti neizmjerne, a Njegova sila neće mimoći grješnike".
148. Reci će oni što Njemu pridružuju ravne: "Da Allah hoće, ni mi ni očevi naši ne bismo spadali u mnogobošce, niti bismo bilo čega lišavali se!" Tako su isto poricali i oni što njima prethodiše, dok silu Našu ne iskusiše. Reci: "Ako o tome posjedujete neko saznanje, onda nam ga iznesite! Vi slijedite samo nagađanje i vi samo lažete!"
149. Reci: "Zato u Allaha rječiti dokaz je, i da On hoće – na Pravi put bi vas uputio sve!"
150. Reci: "Dajte svoje svjedoke koji će posvjedočiti da Allah to zabranio je!" Ti ne svjedoči s njima, ukoliko oni posvjedoče, i ne slijedi strasti onih što poriču Naše znamenje, koji ne vjeruju u Drugi svijet, već Gospodaru svome pripisuju ravne.
151. Reci: "Dođite da vam kazujem šta vam vaš Gospodar propisuje: da Mu ništa ne pridružujete; da roditeljima dobro činite; svoju djecu ne ubijajte zbog neimaštine, jer Mi vama i njima dajemo Svoje opskrbe, bestidnostima se ne primičite – bile one javne ili skrivene; ne ubijajte čovjeka koga Allah zabranjuje, osim ako po pravdi je – to vam On preporučuje, da se opametite;"
152. Imetku siročeta ne prilazite, osim na način koji najljepši je, sve dok zrelo ne postane; pravedno mjerite i vagajte, jer Mi ne zadužujemo nikoga iznad mogućnosti njegove, a kada govorite – pravo govorite makar to bilo i protiv vaše rodbine, i zavjet Allahu ispunjavajte – tako vam Allah propisuje ne biste li dozvali se,
153. Kao i to da ovaj Moj Put ispravan je i zato ga slijedite, a nemojte slijediti druge puteve pa da vas od Njegova Puta odvoje – tako vam Allah propisuje, ne biste li pobojali se.
154. Musau smo Knjigu dali, kao dovršenje blagodatni onome ko dobro činio je i kao obrazloženje za sve, te kao uputu i milost – ne bi li oni povjerovali da će s Gospodarem svojim sresti se.

-
155. I ovo je blagoslovljena Knjiga koju spuštamo, i zato slijedite je i Boga se bojte kako bi smilovalo vam se;
156. Da ne kažete: "Knjiga je dostavljena dvjema skupinama prije nas, a mi ne hajemo za njihovo učenje";
157. Ili da ne kažete: "Kada bi nama Knjiga dostavljena bila, sigurno bismo pouzdanije od njih bili na Putu pravome!" Eto, znamenje od Gospodara vašega, uputa i milost vam stiže! Zato – ima li većeg nasilnika od onoga ko poriče Allahovo znamenje i od njega se okreće; Mi ćemo one što od Našeg znamenja okreću se nagraditi teškim stradanjem – zato što su okretali se.
158. Zar oni iščekuju da ih meleki pohode, da tvoj Gospodar dođe, ili da dođe kakvo Gospodarevo znamenje?! Onoga dana kada neka znamenja Gospodareva dođu, neće biti od koristi vjerovanje nikome, ako nije vjerovao ranije, ili ako u svojoj vjeri kakvo dobro zaslužio nije! Reci: "Samo vi iščekujte, ali i mi iščekujemo, sigurno je!"
159. Ti nemaš ništa s onima što u svojoj vjeri raskol načiniše i u sekte predoše – njihov problem u Allaha je, jer će im On predočiti njihove postupke.
160. Ko dobro djelo prinese, za deset takvih dobit će, a ko loše djelo prinese – samo toliko "nagrađen" bit će, jer njima se nepravda učiniti neće.
161. Reci: "Mene je moj Gospodar napatio Putu pravome – kao vjeri koja valjana je, vjeri Ibrahima koji pravovjerni je, a mnogobožac ne bijaše."
162. Reci: "Moj namaz i moje bogoslužnje, moje življenje i moje umiranje pripada Allahu Koji Gospodar svjetova je –
163. Njemu nema ravnoga uopće; to se meni naređuje i ja sam taj što prvi musliman je!"
164. Reci: "Zar da mimo Allahu žudim gospodaru drugome, kad Apsolutni Gospodar On je?! Što god neka duša zaradi, zaradila je samo za se, jer nijedna nosačica neće nositi breme druge; najzad,

vratiti vam se Gospodaru svome, pa će vam On predočiti ono u čemu razilazili ste se";

165. On je Taj Koji je od vas na Zemlji načinio nasljednike, dajući da se jedni nad drugima uzdižete – zato da bi vas iskušao u onome što vam daje. Tvoj Gospodar brzo kažnjava, ali zaista i prašta i Milosnik je.

Sura 7.

UZVISINE – 'AL 'A'RAF

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 163-170; ajeta 206; objavljeno poslije sure *Sad*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Alif-Lam-Mim-Sad.
2. Ovo je Knjiga koja tebi spuštena je i stoga neka u tvojim grudima ne bude nikakve nelagode zbog nje – ona je zato da upozoriš njome i ona je opomena za pravovjernike.
3. Slijedite ono što vam se od Gospodara vašega objavljuje i ne prihvaćajte, mimo Njega, zaštitnike – kako rijetko opomenu prihvaćate!
4. Mnogo naselja smo uništili tako što ih Naša sila noću sustiže, ili dok odmarali su se!
5. A kada ih je Naša sila sustizala, njihove dove su glasile: "Zaista smo bili ljudi koji su činili nasilje!"
6. Sigurno ćemo na odgovornost pozvati one kojim smo slali poslanike, a sigurno ćemo na odgovornost pozvati i poslanike same,
7. Pa ćemo im, sigurno je, kazivati onako kako izvjesno je, jer Mi nismo spadali u odsutne.
8. Mjerenje će tada biti sasvim pravedno: kome mjera pretegne – takvi uspjjet će.
9. A kome mjera lagahna bude – takvi su upropastili sami sebe, budući da nisu priznavali Naše znamenje.
10. Mi smo vas čvrsto smjestili na Zemlji, dajući vam na njoj sve za životne potrebe – kako malo zahvaljujete!
11. Mi smo vas stvorili i potom vam dali obličje, a onda smo melekima obratili se: "Čelima po tlu pred Ademom padnite!", pa svi ničice popadoše, osim Iblisa – on čelom po tlu ne pade.
12. "Šta ti smeta da padneš ničice, kad sam ti zapovijedio?!", Allah reče, a Iblis će: "Ja

sam bolji od njega, jer si mene stvorio od vatre, a njega si stvorio od zemlje!"

13. "Silazi iz Dženneta!", Bog reče, "nećeš moći u njemu oholiti se! Izlazi, jer spadaš u prezrene!"
14. Iblis reče: "Daj mi vremena do dana kada proživljeni bit će."
15. "Daje ti se!"
16. Budući da me Ti zavesti dade, ja ću ih sigurno ometati na Tvome Putu ispravnome;
17. Zaskakat ću ih sprijeda i otraga, sa desne i sa lijeve strane, tako da ćeš ustanoviti kako većina njih ne zahvaljuje."
18. "Izalzi iz Dženneta kao pokuđen i protjeran!", Allah reče, "napunit ću Džehennem svima onima koji budu slijedili te!"
19. A ti, Ademe, sa svojom ženom u Džennetu nastani se, i jedite šta vam se prohtije, ali ovome Drvetu ne prilazite, jer ćete ogriježiti se!"
20. Onda im Šejtan prišapnu, da bi im otkrio stidna mjesta koja su pokrivala se: "Vaš Gospodar vam ovo Drvo zabranjuje samo zato da ne biste bili meleki, ili da besmrtni ne budete";
21. I pritom im se zaklinjaše: "Ja vama dvoma dajem prave savjete!"
22. I tako ih lukavo zavede, pa kada oni Drvo okusiše, stidna mjesta im se ukazaše, te počеше po njima stavljati džennetsko lišće, a Gospodar njihov ih dozove: "Nisam li vam Drvo zabranio i nisam li vam rekao da vaš očiti neprijatelj Šejtan je?!"
23. "Gospodaru", oni rekoše, "sami sebi smo učinili nasilje, a ako nam ne oprostiš i ne smiluješ se, sigurno ćemo uvrstiti se u stradalnike!"
24. "Silazite!", Allah reče, "jedni drugima neprijatelji bit ćete – na Zemlji je za vas stanište i uživanje za neko vrijeme;
25. Na Zemlji ćete živjeti i na njoj umirat ćete, i bit ćete izvedeni iz nje!"
26. Sinovi Ademovi! Dali smo vam odjeću kojom ćete pokrivati svoje stidne dijelove, te ruho za gizdanje, ali i ruho bogobjaznosti – ono je za vas najbolje –

-
- to predstavlja Allahovo znamenje, ne biste li opametili se!
27. Sinovi Ademovi! Neka vas Šejtan nipošto ne zavede, kao što vaše Roditelje iz Dženneta izveo je, skinuvši im odjeću kako bi pokazao njihove stidne dijelove; Šejtan i njegovo pleme na vas motre otuda gdje vi njih ne vidite; onima koji ne vjeruju Mi smo šejtane dali za prijatelje.
28. Kada kakvu bestidnost učine, vele: "Zatekli smo svoje očeve kako to čine, a i Allah nam to naređuje." Reci: "Allah bestidnost ne naređuje! Zar o Allahu govorite nešto što i ne znate?!"
29. Reci: "Moj Gospodar mi pravednost naređuje; u hramu svakome svoja lica Njemu upravljajte; odani Njegovoj Vjeri, Njega zazivajte – kako vas prvobitno stvori, tako i vratit ćete se";
30. On neke na Pravi put napućuje, a neke – po pravdi – zabludi prepustio je, jer oni šejtane umjesto Allaha uzimaju za prijatelje, smatrajući da su na putu pravome.
31. Sinovi Ademovi! Pri svakom polasku u džamiju nagizdajte se; jedite i pijte, ali ne pretjerujte, jer Allah ne voli neumjerene.
32. Reci: "Ko je zabranio Allahove ukrase koje On daje za Svoje robove i ono što za jesti lijepo je?! Onda odgovori: "To i jest za one što vjeruju na svijetu ovome – i to na Dan ustanuća kao nešto što naročito je"; tako Mi ljudima koji shvaćaju podrobno izlažemo znamenje.
33. Reci: "Moj Gospodar bestidnosti zabranjuje – bilo očevodne ili prikrivene – zatim grijehenje, neopravdanu primjenu sile, te da Allahu pridružujete nešto o čemu On nikakav dokaz objavio nije, kao i to da o Allahu govorite ono što ne znate."
34. Svakoj zajednici rok određen je, a kada im njihov rok dođe, odgoditi ga oni neće ni za neko vrijeme, niti će učiniti da brže dođe.
35. Sinovi Ademovi! Kada vas poslanici iz redova vaših pohode, koji vam kazuju Moje ajete – onda oni koji se Boga boje i valjano rade ne treba da strahuju uopće niti da se žaloste;
36. A oni koji smatraju lažnim Naše dokaze i koji se prema njima nadmeno odnose – to su džehennemlije, u Džehennemu vječno boravit će.
37. Ko je veći nasilnik od onoga što o Allahu laži smišlja ili proglašava lažnim Njegovo znamenje – takve će zadesiti njihov usud koji po Knjizi je; kada ih budu pohodili Naši izaslanici da ih usmrte, reći će: "Gdje su oni koje mimo Allaha zazivali ste?!" A ovi će odgovoriti: "Zagubiše nam se!", i tako će – da su bili krivovjerni – posvjedočiti sami protiv sebe.
38. Ulazite u pakao, među ljudske i džinske zajednice koje su prije vas nestale", reći će. I kako god koja zajednica uđe, proklinjat će onu koja slična njoj je, a kada se svi u Džehennemu iskupe, onda će posljednji kazati za one prve: "Gospodaru, ovi nas zavedoše i zato im udvostruči džehennemsko stradanje!", a Bog će reći: "Svima će udvostručiti se, ali vi to ne znate."
39. Onda će prvi posljednjima obratiti se: "Nikakve prednosti vi nad nama nemate!" Sada iskusite stradanje zbog onoga što zaradili ste!
40. Onima koji smatraju lažnim Naše znamenje i u odnosu na njega ohole se neće se otvoriti dveri nebeske i u Džennet ući neće sve dok se deva ne provuče kroz uši iglene – tako Mi nagrađujemo zlikovce;
41. Za njih su džehennemske ležaljke, a na njima paklenski pokrivači bit će – tako Mi nagrađujemo one koji čine nasilje –
42. A oni koji su vjerovali, dobra djela čineći – Mi zadužujemo svakoga samo koliko u njegovoj moći je – to su džennetlije, u Džennetu vječno boravit će.
43. Mi ćemo im istrgnuti mržnju koja u grudima im je; ispred njih će protjecati rijeke i govorit će: "Hvala Allahu koji na ovo uputio nas je: sigurno ne bismo bili na Putu pravome da nam Allah ne daje upute – poslanici Gospodara našega Istinu su donosili", a onda doviknut će im

- se: "To vam je Džennet koji ste dobili u naslijeđe za ono što činili ste!"
44. Džennetlije će dozivati džehennemlije: "Ustanovili smo da istina je ono što naš Gospodar obećao je! Jeste li vi ustanovili da je istina ono što vaš Gospodar obećao je?" Tačno je!", reći će, a onda jedan glasnik oglasit će: "Prokleo Allah one koji su činili nasilje,
45. Koji su ka Putu Allahovome stavljali prepreke, žudeći da vrludav bude, i u Drugi svijet nisu vjerovali pri tome!"
46. Među njima pregrada bit će, a na uzvisinama nalazit će se ljudi koji će prepoznati svakoga po izrazu na licu njegovome, pa će se riječima *Selamun aleikum* dozivati džennetlije, dok još ni ušli nisu, a puni su žudnje.
47. A kada im se pogledi usmjere na džehennemlije, reći će: "Gospodaru, učini da ne budemo uz ljude nasilne!"
48. Dotle oni sa uzvisina pozivat će ljude koje će prepoznati po izrazu na licu njihovome: "Nema nikakve koristi od toga što sakupljali ste i što oholi bijaste!"
49. Zar ovo nisu ti za koje zaklinjali ste se da Allajovu milost dobiti neće?!" "U Džennet ulazite – ne strahujte i ne žalostite se!", reći će im se.
50. Onda će džehennemlije dozivati džennetlije: "Prolijte na nas malo vode, ili štogod drugo čime Allah darivao vas je!", a ovi će reći: "Allah je zabranio krivovjernima oboje –
51. Onima koji su vjeri prilazili radi razbibrige i zabave, i koje život zemni zaveo je". Danas ćemo mi zaboraviti ih kao što su oni zaboravili da će s ovim Danom suočiti se i zato što su nijekali Naše znamenje,
52. A mi smo im donijeli Knjigu koju smo utemeljili na znanju, kao uputu i milost za pravovjerne ljude.
53. Čekaju li oni išta drugo osim njeno ostvarenje? A kada nastupi njeno ostvarenje, reći će oni koji su zaboravljali na njega ranije: "Poslanici Gospodara našega donosili su Istinu – da nam je zagovornika kakvoga da se za nas zauzme, ili da budemo vraćeni ili da postupimo drukčije!" Ali – oni su upropastili sami sebe, a napustit će ih oni koje izmisliše.
54. Vaš Gospodar je Allah Koji Nebesa i Zemlju u šest dana stvorio je, a zatim al-Arš⁶³ zaposjede; On dan noću zatamnjuje, a ona u stopu za danom je; Sunce, Mjesec i zvijezde su Njegovoj volji potčinjene – samo On stvara i odlučuje: Allah, Gospodara svjetova uzvišen neka je!
55. Svome Gospodaru se ponizno i tiho molite, jer On zaista ne voli one koji granicu prelaze.
56. Nereda na Zemlji ne činite nakon što red na njoj uveden je, a Njemu se molite u strahu i zbog žudnje, jer Allahova milost blizu je onima koji dobročinstva čine.
57. On je Taj Koji vjetrove odašilje kao vijesnike milosti Svoje, pa kada pokrenu oblake bremenite, potjeramo ih ka predjelu obamrlome, te iz njih spustimo vode i njome izvodimo svakovrsne plodove – tako ćemo izvesti mrtve – zar nećete opametiti se!
58. U lijepome predjelu raste bilje uz Gospodara svoga dopuštenje, a u neplodnome samo s mukom raste – tako Mi ljudima koji zahvaljuju obrazlažemo znamenje.
59. Poslali smo Nuha narodu njegovome, te on reče: "Narode, Allaha obožavajte, jer drugoga boga nemate – strah me za vas stradanja u Danu znamenitome."
60. Prvaci njegova naroda rekoše: "Potpuno zabludjelim smatramo te."
61. "Narode", Nuh reče, "nisam ja ni u kakvoj zabludi, već sam poslanik Onoga Koji Gospodar svjetova je;
62. Dostavljam vam poslanice Gospodareve, dajući vam savjete, i od Allaha doznajem ono što vi ne znate.

⁶³ Imenicu *al-'Arš* uglavnom nisam prevodio, premda se najčešće prevodi kao prijestolje. Iz kur'anske pripovijesti o kraljici Sabe (27:41) saznajemo da je *al-Arš* riječ za *prijestolje*, za carski divan ili prijestolje s kojeg se vlada. Kada je riječ o Bogu na *al-'Aršu*, onda je to, vjerovatno, metafora za apsolutnu moć, za rvananje Univerzumom.

63. Zar se iščuđavate što vam Gospodareva opomena dolazi po čovjeku koji vaš je – zato da vas upozori i da se pobojite, kako bi smilovalo vam se?!
64. Potom ga oni lažnim proglasiše pa spasismo na Lađi njega i one što bijahu s njime, a potopismo one što su poricali Naše znamenje: baš slijep narod to bijaše!
65. I narodu Ad poslasmu njihova brata Huda, te im reče: "Narode, Allaha obožavajte, jer drugoga boga nemate – zar se ne bojite?!"
66. Onda prvaci u narodu njegovome, koji nisu vjerovali, rekoše: "Mi te glupim smatramo i uvjereni smo da spadaš u lažove!"
67. "Ja nisam glup uopće, narode, već sam ja poslanik Onoga što Gospodar svjetova jer;
68. Dostavljam vam poslanice Gospodareve i ja sam vam savjetnik koji pouzdan je;
69. Zar se iščuđavate što vam Gospodareva opomena dolazi po čovjeku koji vaš je – zato da vama pozornost skrene?! Sjetite se da vas je On postavio kao namjesnike narodu Nuhovome, učinivši da budete krupnije građe; Allahovih blagodati sjetite se da biste spasili se!"
70. Oni mu uzvратиše: "Zar si nam došao zato da samo Allahu klanjamo se, te da napustimo ono čemu očevi naši klanjali su se?! De, daj nam to što obećavaš, ako spadaš u iskrene!"
71. "Jarost i bijes Gospodara vašega već stigla vas je! Zar ćete sa mnom raspravljati o pukim imenima koje vi i vaši očevi božanstvima nadjenuste – Allah vam nije objavio nikakva dokaza o tome! Zato vi samo iščekujte, a i ja sam taj što uz vas iščekuje!"
72. Onda izbavismo Svojom milošću njega i ljude koji bijahu s njime, sasijecajući u korijenu one što lažnim proglasiše Naše znamenje i koji nisu spadali u pravovjerne.
73. I narodu Semud poslali smo brata njihova Saliha, te im reče: "Narode, Allaha obožavajte, jer drugoga boga nemate! Jasno znamenje od Gospodara vašega stiglo vam je: ovo je deva Allahova, za vas je znamenje, i zato je pustite da na Allahovoj zemlji hrani se; nikakvo zlo joj ne nanosite, jer će vas snaći strahotno stradanje!"
74. Sjetite se da vas je On postavio, nakon naroda Ad, kao namjesnike, nastanivši vas na Zemlji tako da po njoj palače gradite i u brdima kuće klešete. Allahovih blagodati sjetite se i kao smutljivci po Zemlji ne grijешite!"
75. Onda prvaci njegovoga naroda, oni što oholo ponašali su se, rekoše onima koji su vjerovali a držali su se za nejake: "Je li vam poznato da je Salih izaslanik Gospodaru svome?" "Mi čak vjerujemo u ono što po njemu poslano je", odgovoriše.
76. Tada oholi rekoše: "Mi zaista ne vjerujemo upravo u to u šta vi vjerujete!"
77. Potom devu zaklaše i zapovijesti Gospodara svoga se otrgnuše, te rekoše: "Salih, daj da nas stigne to što obećavaš, ako već spadaš u poslanike!"
78. Onda ih potres snađe, te po svojim domovima kao trupla popadaše.
79. A Salih se okrenu od njih i reče: "Narode, ja sam vam dostavio od Gospodara svoga poslanje, dajući vam savjete, ali vi savjetnike ne volite!"
80. I Luta smo poslali, te se on obrati narodu svome: "Zar činite bestidnosti kakve niko na svijetu prije vas činio nije:
81. Umjesto ženama, vi muškarcima požudno prilazite! Baš ste vi narod koji pretjeruje!"
82. Jedinu odgovor njegovoga naroda bijaše: "To su čistunci i zato ih iz svoga naselja protjerajte!"
83. Onda Mi spasismo Luta i čeljad njegovu, osim žene, jer ona bijaše s onima što ostadoše,
84. A na njih kišu sručismo, pa ti vidi kakva kob zadesi grješnike!
85. I u Medjen poslasmu Šuajba, brata njihova, te on reče: "Narode, Allaha obožavajte, jer drugoga boga nemate; od Gospodara vašega stiglo vam je znamenje i zato tačno mjericu punite i vagajte; ni u čemu druge ne zakidajte i nereda na Zemlji ne činite nakon što red na njoj

- uveden je – ako ste vjernici, za vaše dobro to je;
86. I na svakom valjanome putu ne postavljajte zasjede, prijeteći i odvrćajući sa Allahove Staze one što vjeruju u Njega i žudeći da Staza vrludava bude. Sjetite se kako vas malo bijaše, pa kako On umnožio vas je; pogledajte kakva kob zadesi smutljivce!
87. Bude li jedna skupina vjerovala u ono što po meni poslano je, a ako druga skupina ne uzvjeruje – onda se strpite dok nam Allah ne presudi, jer najbolji sudija upravo On je."
88. Onda rekoše prvaci njegova naroda, koji oholo ponašali su se: "Sigurno ćemo te protjerati, Šuajbe, a i one iz našega naselja koji vjeruju uz tebe, ili ćete našoj vjeri vratiti se!" "Zar i protiv naše volje?", Šuajb reče;
89. Allaha bismo hulili ako bismo vašoj vjeri vratili se, nakon što nas Allah izbavi iz nje. Nama ne priliči da toj vjeri vratimo se, osim ako to naš Gospodar htjedne; naš Gospodar je znanjem obuhvatio baš sve; u Allah uzdamo se; Gospodaru, između nas i naš naroda donesi po Istini razrješenje, jer Ti daješ razrješenje najbolje!"
90. A prvaci njegova naroda, oni što nisu vjerovali, rekoše: "Ako se za Šuajbom povedete, sigurni gubitnici bit ćete!"
91. Onda ih potres snađe, te po svojim domovima kao trupla popadaše –
92. Kao da na Zemlji nikada ni bilo nije onih što Šuajba lažnim proglasiše: gubitnici bijahu upravo oni što Šuajba lažnim proglasiše!
93. A Šuajb se okrenu od njih i reče: "Narode, ja sam vam dostavio od Gospodara svoga poslanje, dajući vam savjete, pa zašto da se zbog krivovjernih ljudi slamam od tuge?!"
94. Nismo poslali vjerovjesnika ni u jedno naselje a da nismo nesrećom i bijedom pogodili njegove stanovnike zato da bi pokorili se.
95. Poslije bismo blagostanjem zamijenili nedaće, dok opet ne bi kazali, opustivši se: "I naše pretke pohodile su nesreće i sreće!", a onda bismo ih iznenada šćepali, tako da to i ne predosjete.
96. A da su stanovnici naselja vjerovali i da su Boga bojali se, sigurno bismo ih obasuli blagodatima s neba i iz zemlje, ali su oni poricali pa smo ih kaznili prema tome kako zaslužiše.
97. Zar su sigurni stanovnici naselja da ih Naša sila zadesiti neće noću, dok u snu nalaze se;
98. Zar su sigurni stanovnici naselja da ih Naša sila zadesiti neće pred podne, dok zabavljaju se;
99. Zar se sigurnim osjećaju od Allahove zamke – u Allahovu zamku siguran je samo narod koji gubitnik je!
100. Zar nije jasno onima što nasljeđuju zemlju stanovnika koji su na njoj bili ranije: ako budemo htjeli, kaznit ćemo ih za grijehе njihove i srca im zapečatiti tako da ni slušati neće!
101. Upravo to su naselja o kojima ćemo ti ispričati neke događaje; poslanici njihovi donosili su im jasne dokaze, ali oni ne htjedоše povjerovati u ono što lažnim proglasiše još ranije – tako Allah stavlja pečate krivovjernima na srce;
102. Nismo utvrdili da većina njih zavjet poštuje, već smo utvrdili da većina njih grješna je.
103. Poslije njih smo poslali Musaa faraonu i njegovim prvacima uz Naše znamenje, pa ti vidi kakva kob zadesi grješnike!
104. I Musa reče: "Faraone, ja sam poslanik Gospodara svjetova, nema sumnje!
105. Dužnost mi je da o Allahu ne govorim ništa osim istine. Od vašega Gospodara donio sam jasno znamenje i zato pošalji sa mnom Sinove Israilove."
106. "Ako si donio znamenje", faraon reče, "onda ga daj, ukoliko si od onih što istinu govore!"
107. Musa baci svoj štap i on u pravu zmiju pretvori se.
108. Onda ruku izvuče i ona psmatračima bijelom ukaza se.

109. Prvaci u narodu faraonovome uskliknuše: "Zaista, sjajan mag ovo je,
110. Koji hoće da vas iz vaše zemlje izvede! Šta zapovijedate?
111. "Njega i njegovu brata zadrži, a pošalji u gradove sakupljače
112. Koji će ti dovesti sve mage sjajne."
113. Onda magi faraonu dođoše i rekoše: "Je li zaista nagrada naša ako dođemo do pobjede?"
114. "Tako je", faraon reče, "jer vi spadate u meni bliske".
115. "Musa", magi rekoše, "hoćeš li ti baciti ili ćemo mi baciti najprije?"
116. "Bacajte!", Musa reče, pa kada magi baciše, poglede ljudima općiniše tako da ih prestrašiše, jer veličanstvenu magiju izvedoše.
117. A Mi Musau objavismo: "Svoj štap baci-de!" I taj štap proguta sve što magi izvedoše.
118. Tako se zbila Istina, a ono što su oni uradili propade –
119. Oni tu pobijedeni bijahu pa poniženi odstupiše,
120. I magi po tlu čelima popadoše:
121. "Vjerujemo u Gospodara svjetova", uskliknuše,
122. "Koji Musaov i Harunov Gospodar je!"
123. "Zar da mu povjerujete prije nego što od mene dopuštenje dobijete?!", faraon reče; "to je sigurno smicalica koju u gradu smislili ste zato da iz njega stanovnike protjerate! Zapamtit ćete!"
124. Poodsijecat ću vam unakrst ruke i noge, a potom ću vas, sigurno, razapeti sve!"
125. "Mi ćemo Gospodaru svome vratiti se!", uzvratit će;
126. "Svetiš nam se zato što povjerasmo u Gospodarevo znamenje kada nam dođe! Gospodaru, obdari nas strpljivošću i usmrti nas kao muslimane!"
127. Onda rekoše prvaci u narodu faraonovome: "Zar ćeš pustiti Musaa i njegove ljude da nered u zemlji prave, napuštajući tebe i tvoje bogove?!"
- "Poubijat ćemo im sinove", faraon reče, "a ostaviti im žene žive, i mi ćemo njih pobijediti, sigurno je!"
128. Musa se obrati narodu svome: "Pomoć od Allaha zatražite i strpljivi budite, jer Allahova je zemlja – kome hoće od robova Svojih On je daje u nasljeđe, a sretan ishod je za bogobojazne."
129. Oni uzvratit će: "Zlostavljani smo prije nego što si nam došao, a i nakon što nam dođe!" Možda će vaš Gospodar uništiti vaše neprijatelje", Musa reče, "i postaviti vas na Zemlji za namjesnike, pa će motriti kako postupate."
130. Onda smo faraonov narod pogodili gladnim godinama i oskudicom, da bi opametili se.
131. Kada im dobro bude, vele: "Ovo za nas i jeste", a kada ih nevolja snađe, zloguko je pripisu Musau i onima što su s njime. Ipak – njihova zlogukost u Allaha je, ali većina njih to ne razumije.
132. I još vele: "Kakvo god nam donio znamenje da bi nas općinio njime, mi nećemo biti vjernici uza te!"
133. Zato poslismo na njih potop i skakavce, krpelje i žabe, i krv još k tome – kao temeljito znamenje, ali su oni, ostajući narod zlikovački, oholili se.
134. A kada ih nesreća snađe, zavape: "Musa, pomoli se za nas Gospodaru svome, u skladu s onim kako obećao ti je! Izbaviš li nas iz ove nesreće, sigurno ćemo ti povjerovati i bez sumnje – poslat ćemo s tobom Sinove Israilove!"
135. A kada ih izbavismo iz nesreće do roka koji dočekaše, oni opet obećanje prekršiše.
136. Zato smo osvetili im se tako što ih potopismo usred pučine, jer su proglašavali lažnim Naše znamenje, ne mareći za njega uopće.
137. A narodu koji potlačen bijaše dadasmo u nasljeđe istočne i zapadne oblasti zemaljske, na koje izručismo blagoslove Svoje – tako se na najljepši način ispuni Riječ tvoga Gospodara za Sinove Israilove, zato što otrpješe, a

- porušismo ono što faraon i njegov narod načiniše i što podigoše;
138. I preko mora prevedosmo Sinove Israilove, te oni naiđoše na jedan narod koji je svojim kumirima klanjao se i Musaovi rekoše: "Musa, načini i ti nama boga kao što oni imaju bogove", a Musa će: "Paganski narod uistinu vi ste;
139. Sigurno će ovi biti uništeni sa svim svojim i zaludu će biti ono što čine;
140. Zar mimo Allaha da vam tražim nekakve bogove, a upravo On nad svim drugima odlikovao vas je?!"
141. A kada vas Mi izbavismo od faraonovih ljudi, koji su vas silno zlostavljali – tamaneći vam sinove, a ostavljajući vam žive žene – bilo je to za vas od Gospodara vašega golemo iskušenje.
142. Musau smo rok odredili od trideset noći koje smo sa deset noći dopunili, tako da je utvrđeni rok Gospodara njegova od četrdeset noći ispunio se, a onda Musa svome bratu Harunu reče: "Zamjenjuj me u narodu mome i pazi da reda bude, a ne slijedi put kojim smutljivci hode!"
143. I pošto u vrijeme koje smo utvrdili Musa stiže, pa njegov Gospodar obrati mu se, Musa reče: "Gospodaru, ukaži mi se, da vidim Te!" "Nećeš vidjeti Mene, već pogledaj brdo, pa ako ono na svome mjestu ostane – vidjet ćeš Me! A kada njegov Gospodar brdu ukaza se, sa zemljom ga sravni, a Musa u nesvijest pade, pa pošto se pribra, reče: "Slava Tebi neka je; Tebi kajem se, predvodeći pravovjernike!"
144. "Musa", Bog reče, "Poslanjem Svojim i Govorom, Ja sam između svih ljudi odabrao tebe. Zato uzmi što ti dajem i budi od onih što zahvaljuju se."
145. I Mi mu na pločama ispisasmo pouku za sve, kao i svemu tumačenje: "Čvrsto drži ih se, naređujući narodu svomev da se drže onoga što je u njima najljepše; pokazat ću vam i Dom za grješnike."
146. Ja ću odvratiti od Svojih znamenja one koji se po Zemlji ohole bez osnove, jer ma kakvo znamenje vidjeli – oni u njega povjerovati neće; vide li put razbora, kao put ga prihvatiti neće, a ako opaze put zablude – prihvatit će ga se. To je stoga što poriču Naše znamenje i za njega ne mare.
147. A propast će rabote onih što poriču Naše znamenje i susret na Svijetu drugome; samo za ono što su činili nagrađeni bit će.
148. I kada Musa ode, njegov narod od vlastitog nakita načini Tele koje mukalo je. Pa zar ne vidješe kako im ne govori, niti ih napućuje?! Oni Tele prihvatit će i tako nasilje počiniše.
149. A kada gorko zažališe, uvidjevši kako stranputicom podoše, zakukaše: "Ako nam se naš Gospodar ne smiluje i ne oprostí nam grijeha, stradat ćemo, sigurno je!"
150. Pošto se Musa, srdit i ožalošćen, vrati narodu svome, on reče: "Ružno li ste zastupali me! Zar Gospodarevu naredbu požurujete?!" Onda baci ploče pa dohvati brata za glavu i poče k sebi da ga vuče, a Harun reče: "Sine moje majke! Narod me je slabašnim smatrao i zamalo me ubio nije! Nemoj da mi se dušman zluraduje i ne dopusti da budem uz nasilnike!"
151. "Gospodaru", reče Musa, "oprosti meni i bratu mome, u Svoju milost uvedi me, jer si Najmilostivniji, sigurno je!"
152. One koji su prihvatili Tele stići će srdžba Gospodara njihova i već za života ovoga poniženje – tako Mi nagrađujemo bogohulne.
153. Onima koji hrđava djela čine pa se pokaju poslije i vjeruju, Allah samilosni oprostí će.
154. A kada Musaov bijes stiša se, on dohvati ploče na kojima bijaše ispisana uputa i milost za one koji se Gospodara svoga boje.
155. Onda Musa odabra sedamdeset ljudi u narodu svome za susret s Nama u određeno vrijeme. A kada ih potres zadesi, Musa reče: "Da si htio, već bi

- uništio i njih i mene! Hoćeš li nas uništiti zbog onoga što maloumnici naši učiniše?! To je samo Tvoje iskušavanje – njime vodiš koga hoćeš na stranputicu, a koga hoćeš vodiš Putu pravome; Ti si nam zaštitnik, i zato oprosti nam i smiluj nam se, jer Ti si Onaj Koji prašta najviše!
156. Dosudi nam dobro na ovome svijetu i na Svijetu drugome, jer k Tebi upućujemo se!" "Ja kaznom Svojom pogađam koga hoću", Bog reče, "a milost Moja obuhvaća sve, pa ću je dosuditi onima koji Me se boje, koji zekat dijele, vjerujući u Naše znamenje;
157. Onima što slijede Poslanika – Vjerovjesnika – Koji nepismen je a koga oni u svome Tevratu i Indžilu upisana nalaze, koji će im zapovijedati da dobročinstvo čine, a zabranjivati im nevaljalštine, dopuštati im stvari ugodne a zabranjivati ogavne, koji će im skinuti njihov teret i okove. Koji mu budu vjerovali uz poštovanje, dajući mu podršku i povodeći se za svjetlom koje uz njega spušta se – upravo takvi uspjeh će.
158. Reci: "Ljudi, ja sam Allahov poslanik za vas sve, poslanik Onoga Kome pripada što na Nebesima i na Zemlji je; drugoga boga osim Njega nije; On život daje i usmrćuje – zato vjerujte u Allaha i Njegova Poslanika – Vjerovjesnika – Koji nepismen je, koji vjeruje u Allaha i u riječi Njegove; njega slijedite da biste na Pravome putu našli se!"
159. Ima jedna zajednica u narodu Musaovome koja se Istini upućuje i prema njoj presuđuje;
160. Mi smo ih razdijelili u dvanaest rodova, a Musau objavismo – kada mu njegov narod zatraži vode: "Udri štapom po stijeni!", te iz nje dvanaest vrela provre, tako da su svi ljudi znali za pojilište svoje; i hladovinu smo im dali nadnoseći oblake, te smo im dali manne i prepelice – "Ugodna jela kojima vas snabdjesmo jedite!" Nisu oni Nama učinili nasilje, već su sami sebi učinili nasilje.
161. A rečeno im je: "U ovome mjestu se nastanite i jedite u njemu gdje vam se prohtije, i pritom govorite: *Oproštenje!* Onda na Kapiju ulazite da biste padali ničice, pa ćemo vam oprostiti grijeh; dobročiniteljima ćemo dati još i više."
162. Poslije oni što zgriješiše zamijeniše besjedu onom koja im kazana nije, te Mi spustismo na njih kaznu s neba – zato što sagriješiše.
163. Pitaj ih za naselje koje se nalazilo uz more: u vezi sa subotom kršili su propise – ribe su im, dok su se držali subote, dolazile jatimice, a kada se nisu držali subote – nisu im ni dolazile; zato što su grijeshili, time smo ih dovodili u iskušenje.
164. Kada jedna zajednica njihova reče: "Zašto savjetujete ljude koje će Allah uništiti ili ih staviti na muke žestoke" – oni odgovoriše: "Radi isprike Gospodaru vašeme, a možda će oni da se poboje!"
165. A kada zaborave ono čime opominju se, Mi izbavimo ljude koji su zabranjivali da se čine opačine, a silovito smo kažnjavali one koji su, grijeseći, činili nasilje.
166. Pa pošto se drznuše ka onome što im zabranjeno bijaše, rekosmo im: "Majmuni odvratni budite!"
167. I Gospodar tvoj obznanu dade da će do Dana ustanuća nekoga da im šalje, ko će ih zlostavljati da ne može biti gore, jer Gospodar tvoj hitro kažnjava, nema sumnje, a On i prašta i Milosnik je.
168. I po Zemlji smo ih raštrkali kao narode – neki su dobri, a neki ne; Mi smo ih blagodatima i nedaćama dovodili u iskušenje, ne bi li povratili se.
169. Onda za njima dođe pokoljenje koje dobi Knjigu u nasljeđe, pa su prihvatili akcidencije zemne, govoreći: "Oprostite nam se!" Ako im opet kakva akcidencija naiđe, prihvate je: zar od njih nije uzet zavjet Knjige da o Allahu neće govoriti ništa osim istine, jer oni proučavaju ono što u Knjizi je! Ipak Dom

- drugi je bolji za bogobojazne – zašto se onda ne opametite?! –
170. I za one koji se čvrsto drže Knjige obavljajući namaze: Mi nećemo zametnuti nagradu onima što dobro čine!
171. I nad njima brdo izdignusmo – kao oblak da je! – te pomisliše da će na njih sručiti se: "To što vam dajemo, čvrsto prihvatite⁶⁴ i ono što se u njemu nalazi učite – možda bogobojazni postanete!"
172. Gospodar tvoj od sinova Ademovih – iz leđa njihovih – potomstvo im izvede, pozivajući ih da svjedoče protiv sebe: "Ja sam vaš Gospodar, zar ne?!", a oni rekoše: "Dakako! Svjedoci smo tome!" Zato na Dan ustanuća ne recite: "Ništa slutili nismo o ovome!"
173. Ili da ne kažete: "Naši očevi su, ranije, pridruživali Mu ravne, a mi smo potomstvo koje ih nasljeđuje! Zar ćeš nas uništiti zbog onoga što lažovi učiniše?!"
174. Tako Mi podrobno izlažemo ajete, a možda će oni povratiti se.
175. Kazuj im povijest o onome kome smo dali Svoje znamenje, ali on mu se otrže pa ga Šejtan dostiže, te on zabludjeli postade.
176. Da smo htjeli, uzdigli bismo ga uz to znamenje, ali on se prepusti zemnosti i za vlastitom strašću povede se. Slučaj sa psom na njegov slučaj nalikuje: ako ga potjeraš, on dahće, a ako ga ostaviš – opet dahće. Takvi su i ljudi koji smatraju lažnim Naše znamenje. Zato: pripovijedaj priče – možda promislit će!
177. Ružan primjer su ljudi koji poriču Naše znamenje, jer sami sebi čine nasilje.
178. Koga Allah na Pravi put okrene, taj i upućen je, a koga prepusti zabludi – propao je.
179. Za Džehennem stvorili smo mnoge džinne i ljude: oni imaju srca kojima ne shvaćaju, imaju oči kojima ne vide i uši imaju kojima ne čuju – oni su poput stoke, čak su i gori od nje: takvi baš ne mare.
180. Najljepša imena Allah posjeduje i zato Ga njima zazivajte, a onih što ne vjeruju u Njegova imena vi se klonite – oni će biti "nagrađeni" za svoje postupke!
181. Među onima koje smo stvorili jedna zajednica je, koja Istinom rukovodi se i po kojoj pravedno presuđuje;
182. A one koji poriču Naše znamenje Mi ćemo postepeno zavesti, tako da ni shvatiti neće;
183. I dat ću da im život potraje – Moja zamka sigurna je.
184. Pa zašto ne razmisle o tome kako njihov drug opsjednut nije⁶⁵ – on samo jasno opominje!
185. Zašto carstvo Nebesa i Zemlje ne osmotre, i ono što Allah stvorio je, te da je – možda – njihov suđeni čas primakao se?! U koje riječi povjerovati će ako u Kur'an neće?!
186. Koga Allah prepusti zabludi, nema toga ko će ga uputiti uopće; On će ih prepustiti da tumaraju u tiranstvu svome.
187. Za Čas sudnji pitaju te – kada će zbiti se. Reci: "Samo Gospodar moj ima znanje o tome, ali većina ljudi to ne razumije."
188. Reci: "Ja ne mogu ni za se pribaviti kakve koristi niti štete, osim ako to Allah hoće, a kada bih znao šta u Onostranosti je, stekao bih mnoga dobra a zlo ne bi dotaklo me – ja sam samo onaj što opominje i radovjesnik sam za ljude pravovjerne."
189. On je Taj Koji stvorio vas je od jedne duše, načinivši joj i paricu od nje same zato da u njoj smiraj nađe. Pa pošto je obljudi, ona lagahno breme zanese, te ga ponese, a kada teška postade, oboje se Gospodaru svome pomoliše: "Sigurno ćemo biti zahvalni, ako nam dadneš dobro dijete!"
190. A kada im dade dobro dijete, njih dvoje pripisaše Mu drugove u vezi s onim

⁶⁴ Odnosi se na objavu Tevrat.

⁶⁵ Odnosi se na poslanika Muhammeda a.s.

- što im On daje.⁶⁶ U odnosu na to što Mu pridružuju, uzvišen Allah neka je!
191. Zar da Mu pridružuju one što ne stvaraju ništa, već njih stvara se;
192. Koji im ne mogu pomoći uopće, niti mogu pomoći sami sebe?!
193. Pozoveš li ih na Pravi put, oni te ne slijede; pozivali vi njih ili šutjeli – isto vam je!
194. Oni kojima se mimo Allaha molite, samo su robovi, kao i vi što ste; ako istinu govorite, onda ih zazivajte pa neka vam odgovore!
195. Zar oni imaju noge kojima hode, ili imaju ruke da njima uhvate; zar imaju oči kojima vide, ili imaju uši za slušanje?! Reci: "Zazovite božanstva – idole, pa protiv mene kakvo lukavstvo smislite – ne čekajte!"
196. Moj zaštitnik je Allah Koji mi Knjigu objavljuje, a On o dobrima zaštitnički brine!"
197. Oni koje mimo Njega zazivate ne mogu vam pomoći, niti mogu pomoći sami sebe.
198. Oni ne čuju, ako ih na Pravi put pozovete; vidiš ih kako gledaju u te, ali oni ne vide.
199. Praštanja drži se, zapovijedaj dobročinstvo i pagana kloni se!
200. Bude li htio Šejtan da te obmane, zatraži u Allaha utočište, jer On sve čuje i zna sve.
201. Oni koji se Allaha boje, priberu se i progledaju čim na njih šejtanska družina naiđe,
202. Dotle braću svoju šejtani u zabludu povlače i ne odstupaju poslije.
203. Kada im nijedan ajet ne doneseš, oni vele: "Zašto ga ti izmislio nisi?!" Reci: "Ja slijedim samo ono što mi se od Gospodara moga objavljuje – ovo su očiti dokazi Gospodara vašega, uputa i milost za ljude pravovjerne,

204. A kada se Kur'an uči, poslušajte ga šutke, zato da milost zaslužite."
205. I u sebi Gospodara svoga spominji, ujutro i uvečer, skrušeno i tiho, ne zboreći preglasno, i ne budi od onih koji ne mare.
206. Oni što su blizu Gospodaru tvome, nisu oholi da ne bi Njemu robovali, već Njega slave i ped Njim po tlu padaju ničice.

Sura 8.

PLIJEN – 'AL-'ANFAL

Objavljeno u Medini; osim ajeta 30-36; ajeta 75; objavljeno poslije sure

Krava – al-Baqara

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. O plijenu pitaju te. Reci: Plijen pripada Allahu i Poslaniku Njegovome". Zato se Allaha bojte i stvari međusobno uredite; Allahu i Poslaniku Njegovu se pokoravajte, ako pravovjernici ste.
2. Pravovjernici su samo oni kojima, kada se Allahovo ime spomene, srca zatrepere, a kada im se Allahove ajete kazuje, njihovo vjerovanje još čvršće postaje i u Gospodara svoga uzdaju se;
3. Oni koji obavljaju namaze i od onoga što smo im Mi darovali dijele –
4. To su pravovjernici izvan svake sumnje, pa su u Gospodara njihova za njih visoke razine, oprostjenje i izuzetno obilje.
5. Tako te je Gospodar s pravom izveo iz tvoje kuće, a to jednoj grupi vjernika po volji ne bijaše.
6. Oni se s tobom o Istini spore iako bjelodanom postala je – kao da se otvorenih očiju u smrt gone.

⁶⁶ U tumačenju ovoga ajeta, prevladava mišljenje da se odnosi na Ademova i Havina sina, kome su dali ime Abdulharis. To ime dato je, navodno, na nagovor Iblisa koji se i sam katkada tako zvao.

7. Tako vam Allah obeća da će vašom biti jedna od dvije skupine; vi ste željeli da ona naoružana vaša bude, a Allah hoće da Svojim riječima Istinu potvrdi, te da u korijenu sasiječe krivovjerne – ⁶⁷
8. Da bi utvrdio Istinu i uništio ono što lažno je, makar to bilo neprihvatljivo za zlikovce.
9. I kada ste za pomoć Gospodara svohga zavapili, On vam uzvratil: "Hiljadu meleka ću vam poslati, koji će sve jedni za drugima nastupati."
10. Allah je to učinio samo zato da vas obveseli i da vaša srca time umiri, jer pobjeda je samo u Allaha – Allah je Svemoćni i Premudri;
11. I kada vas on prepusti laskome snu da biste imali sigurnost Njegovu, i s neba vam spusti vodu da vas njome očisti, te da od vas odstrani pogan šejtansku, da vam srca osnaži i da time da čvrstinu vašem koraku;
12. I kada Gospodar tvoj dade melekima objavu: "Ja sam uz vas, i zato učvrstite one što vjeruju!" Ja ću uliti strah u srca onima koji ne vjeruju, a vi ih udrite po šijama i udrite ih po svakome prstu –
13. I to je stoga što se oni Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, a Allah će žestoko kazniti onoga ko se suprotstavlja Allahu i Poslaniku Njegovu.
14. Tako vam je, i sada kušajte, jer za krivovjerne je stradanje u Ognju!
15. Vi, pravovjerni! Kada se sukobite s onima koji su krivovjerni, nemojte im leđa okretati!
16. Ko im tada leđa okrene – osim onog ko se okrene zato da opet navali, ili zato da se drugoj skupini priključi – taj se vraća Allahovu srdžbu noseći i Džehennem će njegovo sklonište biti – užasno li je tu boraviti!
17. Niste ih vi ubijali, već je Allah ubijao ih, i kada si ih gađao – Allah je gađao njih, a nisi ih gađao ti, i to stoga da bi vjernike na lijep način podvrgnuo kušnji – Allah zaista sve čuje i On je Sveznajući.
18. Tako vam je – a Allah zaista oslabljuje lukavstvo krivovjernih.
19. Ako ste se za pobjedu molili, "pobjedu" ste i postigli! Ukoliko se okanete, za vas će bolje biti! Ako se vratite, i Mi ćemo se vratiti pa vaše čete, makar i brojne bile, uopće vam neće koristiti, jer Allah je uz one koji su pravovjerni. ⁶⁸
20. Vi koji vjerujete, Allahu i Poslaniku Njegovu se pokoravajte, i od njega se ne okrećite dok ga slušate;
21. I ne budite poput onih koji vele: "Čujemo", a zapravo to im do sluha ne dopire –
22. Najgora bića za Allaha su gluhi i nijemi, koji neće da shvate;
23. Da Allah znade da od njih može biti bilo šta šta što dobro je, dao bi da čuju, a kada bi im dao da čuju – sigurno bi se okrenuli, odmećući se.
24. Vi koji vjerujete! Allahu i Poslaniku Njegovu se odazovite kada vas pozove ka onome što će život da vam dade, i znajte da između čovjeka i srca njegova Allah upliće se, te da je On Taj pred Kojim ćete sakupiti se;
25. I izbjegavajte smutnju koja neće pogoditi posebno one među vama koji što grješni bijahu, i znajte da Allah zna za kaznu žestoku!
26. Sjetite se kada malobrojni bili ste, tako da nejakima na Zemlji smatrani ste, pa ste strahovali da vas ljudi ne zgrabe, a onda vam On dade utočište, pružajući vam Svoju podršku a i blagodati podastro vam je ne biste li zahvalili se.
27. Vjernici, Allahu i Poslaniku vjerolomni ne budite, pa tako ni povjerenje koje vam je dato nemojte svjesno da iznevjerite!
28. Znajte da su puko iskušenje vaša imovina i vaši potomci, te da je samo u Allaha dar veličanstveni!
29. Vi, pravovjerni! Budete li se Allaha bojali, On će vam razlučivanje omogućiti, vaša nevaljala djela će zataškati i oprost

⁶⁷ Riječ je o dvije skupine neprijateljskih Kurejšita.

⁶⁸ Mekkanski pagani, prije čuvene bitke na Bedru, molili su se uz Kabu za pobjedu, pa ovaj ajet ironizira njihove molitve.

-
- će vam dati, jer Allah je Dobrotvor Veličanstveni.
30. Kada su ti krivovjerni zamke postavljali da bi te zatočili, smaknuli i protjerali, Allah je zamke postavljao dok su oni svoje postavljali, a Allah je u postavljanju zamki najbolji.
31. Oni vele, dok im se kazuju Naši ajeti: "Već smo čuli! Kada bismo htjeli, i bismo nešto slično tome kazali – to su samo predačke prazne riječi!"
32. A kada su kazali: "Bože, ako je ovo zaista Istina od Tebe, onda na nas kišu kamenja s neba sruči, ili nam patnju bolnu uputi!" –
33. Ali Allah ih kaznio nije, jer si ti među njima nalazio se, niti će ih Allah kazniti sve dok mole za oprostjenje.
34. Šta je njima – eto, Allah ih ne kažnjava iako ne daju prići Hramu časnome, a oni nisu njegovi zaštitnici, već su njegovi zaštitnici oni što se Boga boje, ali – to većini njih nepoznato je!
35. Njihova molitva pored Hrama svodi se na zviždanje i pljeskanje – onda kaznu kušajte zato što krivo vjerujete!
36. Svoju imovinu krivovjerni troše zato da bi ka Allahovoj Stazi pravili zapreke – oni će tako imovinu potrošiti pa će na gubitku biti i najzad pobijeđeni bit će; u Džehennemu krivovjerni okupit će se,
37. Zato da Allah ogavno od dobroga razluči, te da ogavne natovari jedne na druge i da ih u Džehennemu baci tako nagomilane – takvi predstavljaju prave gubitnike.
38. Reci nevjernicima da će, ukoliko se okane, biti im oprosteno ono što je bilo ranije, a ako nastave – zna se kakvo pravilo važno je za pretke!
39. Sve dok smutnje ne nestane, borite se protiv njih, i dok vjera Allahova ne zagospodari. Budu li prestali – Allah njihova djela dobro vidi.
40. Ako budu leđa okrenuli, onda znajte da je Allah vaš zaštitnik – divna li zaštitnika i divna Pomagača li!
41. I znajte da od svega što ste zaplijenili petina pripada Allahu i Poslaniku, te njegovoj rodbini, siročadi i onima koji su ubogi, te putniku, ako već vjerujete u Allaha i ono što smo robu Svome objavili na Dan kada se razlučivanje vrši, a na Dan kada su se dvije skupine suočile – Allah je zaista svemogući –
42. Dok ste vi bili u obližnjoj dolini, a u udaljenoj oni, dok se karavana ispod vas nalazi. Da ste se o vremenu sukoba i dogovarali, sigurno se ne biste složili, ali se to dogodilo zato da se Allahova volja izvrši, koja i jest zato da se ispuni – kako bi stradao onaj ko će stradati uz dokaz očiti, a Allah sigurno sve čuje i On je Sveznajući;
43. Jer, Allah ti u snu prikaza da malo ih je, a da ti je prikazao da mnogo ih je – sigurno biste klonuli i raspravljali biste o tome, ali Allah spasenje donese, a šta grudi pohranjuju On dobro znade;
44. I kada se suočiste, On dade da vam se učini kako malo ih je, a njima prikaza kako vas malo je, i to da se ispuni Allahova volja koja izvršiva je; Allahu vratit će se sve.
45. Vi koji vjerujete! Kada se s kakvom četom suočite, čvrsti budite i Allaha mnogo spominjite da biste spasili se!
46. Allahu i Poslaniku Njegovu budite pokorni, a nemojte se svađati, jer ćete oslabiti i bez duha ćete ostati! Budite strpljivi, jer Allah je uz one koji su strpljivi!
47. Ne budite poput onih što su iz svojih domova izašli oholi i da bi se svijetu pokazali, dok stvaraju zapreke ka Allahovoj Stazi, jer Allah dobro zna šta čine oni!
48. Onda im Šejtan djela njihova lijepim pričini, rekavši: "Danas vas baš niko ne može pobijediti, jer ja sam taj koji vas štiti!" A kada se dvije grupe suočiše, Šejtan odstupi, govoreći: "Nemam ništa s vama: ja vidim ono što ne vidite vi i od Allaha strepim, jer Allah umije žestoko kazniti!"
49. Onda rekoše licemjeri i oni što bolest nose u srcu: "Ove ljude vjera vlastita obmanu!" U Allaha ko se pouzda – neka zna da je Allah Silni i Premudri, uistinu.

50. Da si vidio kako nevjernici umiru dok ih meleki po licima i leđima udaraju, i pri tom kažu: "Kušajte patnju ognjenu –
51. To vam je zbog djela vaših ruku, a Allah ne čini nasilje onima što Mu robuju!"
52. Tako se dogodilo i narodu faraonovu, te onima što prije njih bijahu: nisu vjerovali u Allahovo znamenje, te im Allah zbog grijeha nametnu kaznu – Allah je moćan i žestoko kažnjava, uistinu.
53. To je stoga što Allah nije mijenjao blagodat darovanu nekom narodu, sve dok oni ne promijene vlastitu situaciju – Allah sve čuje i sve zna o svemu.
54. Tako se dogodilo narodu faraonovu, te onima što prije njih bijahu: proglašavali su lažnim znamenje Gospodara svoga, pa smo ih, zbog grijeha njihovih uništili, potopivši svitu faraonovu, jer svi oni nasilnici bijahu.
55. Najgora stvorenja za Allaha su krivovjerni - koji uzvjerovati neće;
56. Oni s kojima sklapaš ugovore, pa svaki put – ne bojeći se – vlastiti dogovor prekrše.
57. Kada se u ratu s njima sučelite, rastjeraj ih tako da se opamete i oni iz njihove pozadine!
58. A vjerolomstva nekih ljudi kada uplašiš se, ti na isti način prema njima ponesi se, jer Allah baš ne voli vjerolomne.
59. Neka nipošto ne misle nevjernici da uteći će – oni sigurno umaći neće!
60. Protiv njih pripremite sile i konjice koliko god možete – da tako zaplašite Allahove i svoje neprijatelje, ali i ostale; vi ih ne poznajete, ali Allah njih dobro poznaje. Sve što na Putu Allahovome potrošite, namirit će vam se, a nepravda neće nanijeti vam se.
61. Budu li se miru priklonili, i ti mu se prikloni, te se na Allaha osloni, jer On sve čuje i On je Sveznajući.
62. Ako te budu htjeli prevariti, onda je Allah dovoljan tebi – Svojom pomoći i vjericima podršku daje ti,
63. Srca vjernika ujedninjujući; da si uložio sve što je na Zemlji srca njihova ujedinio ne bi, ali ih Allaa sjedini – On je Silni i Premudri.
64. Vjerovjesniče, tebi i vjericima koji te slijede dostatan je Allah Jedini!
65. Vjerovjesniče, vjernike u borbu podstiči! Bude li vas dvadeset trpeljivih - dvije stotine ćete pobijediti, a ako vas je stotinu, onda ćete pobijediti hiljadu krivovjernih, jer su to ljudi nerazumni!
66. Sada vam Allah olakšava, znajući da ste slabi; bude li vas stotinu trpeljivih – dvije stotine ćete pobijediti, a ako vas je hiljadu, onda ćete dvije hiljade pobijediti – ukoliko Allah dopusti - jer Allah je uz one koji su trpeljivi.
67. Vjerovjesniku nije dozvoljeno sužnje držati sve dok pobjedu na Zemlji ne ostvari;⁶⁹ vi želite zemne prolaznosti, a Allah Drugi svijet želi – Allah je Silni i Premudri.
68. Da nije prethodno date Allahove riječi, sigurno bi vas zadesila strašna patnja zbog onoga što ste uzeli.
69. Jedite vi to što ste zaplijenili kao nešto što je dopušteno i što godi, i Allaha se bojte – Allah prašta i On je Samilosni.
70. Vjerovjesniče, reci sužnjima koji su vam u ruke pali: "Ako Allah zna da u vašim srcima ima bilo šta što vrijedi, On će vam dati nešto bolje od onoga što vam je uzeto i On će vam oprostiti, jer Allah prašta i On je Samilosni!"
71. Budu li te htjeli iznevjeriti – ta oni su i ranije Allaha iznevjerili, pa ti On dade da si jači od njih, jer Allah je Sveznajući i Premudri.
72. Pravovjerni, iseljenici i oni što zalažu svoju imovinu i živote na Allahovoj Stazi, oni koji su utočište pružili i potporu dali – takvi su jedni drugima prijatelji; onima koji vjeruju ali se nisu iselili vi niste ni u čemu staratelji, sve dok se ne budu iselili; budu li tražili da ih pomognete u vjeri, dužni ste im pomoći, osim protiv ljudi s kojima ste ugovor zaključili, jer šta činite Allah dobro vidi.

⁶⁹ Vjerovjesnik treba da uvede otkup zarobljenika.

73. Krivovjerni su jedni drugima prijatelji; ne postupite li tako, nastat će pometnja na Zemlji i nered veliki.
74. Pravovjerni koji su se iselili, boreći sa na Allahovoj Stazi, oni koji su utočište pružili i potporu dali – upravo to su istinski vjernici: njima pripada i dar plemeniti;
75. Oni koji su kasnije uzvjerovali, koji su se iselili i uz vas se borili, to su vaši. Rođaci su, prema Allahovoj Knjizi, jedni drugima preči – Allah je, zaista, Sveznajući.

Sura 9.

POKAJANJE – AL-TAWBA

Objavljeno u Medini; osim dva posljednja ajeta; ajeta 129; objavljeno poslije sure

Trpeza – al-Ma'ida

1. Ovo je dopuštenje Allaha i Poslanika Njegova mnogobošcima s kojima ste ugovor sklopili;
2. Putujte svijetom četiri mjeseca, ali znajte da Allahu nećete umaći i da će Allah krivovjerne sramu izvrnuti!
3. I ovo je obavijest od Allaha i Poslanika Njegova na dan velikoga hadža: Allah i Njegov Poslanik nemaju ništa s onima koji su mnogobošci. Za vas je bolje budete li se pokajali, a ako se ne okrenete – znajte da Allahu nećete umaći, i stradanjem strašnim obraduj one koji su krivovjerni;
4. Ne i one mnogobošce s kojima ste ugovor sklopili, a oni vas potom nisu ni u čemu zakinuli, niti su nekoga protiv vas pomagali – takvima ugovore ispunite prema roku koji su utvrdili, jer Allah voli ljude koji su bogobožni.
5. Kada minu sveti mjeseci, onda se borite s mnogobošcima gdje god ih zatekli, zarobljavajte ih, opsjedajte i sačekujte ih u svakoj zasjedi. Budu li se pak pokajali, namaz obavljali i zekat davali – tada ih treba na miru ostaviti, jer Allah prašta i On je Samilosni.
6. Ako neko od mnogobožaca utočište u tebe zatraži, ti mu utočište pruži kako bi on poslušao Govor Božiji, zatim ga na sigurno mjesto otpremi – to je stoga što su oni ljudi koji nisu shvatili.
7. Kako mogu mnogobošci sa Allahom i Poslanikom Njegovim ugovor imati?! Ipak, s onima s kojima ste kod Časnoga hrama ugovor sklopili pridržavajte ga se sve dok se oni budu pridržavali, jer Allah voli one koji su bogobožni.
8. A i kako bi to oni kad ni srodstvo ni sporazum ne bi poštovali ako bi vas pobijedili?! Oni vas samo ustima nastoje odobrovoljiti, dok srcem to neće, jer su većinom grješnici!
9. Oni Allahovim ajetima kupuju nešto što malo vrijedi, pa stavljaju zapreke ka Njegovoj Stazi – zaista je ružno to što čine oni!
10. Srodstvo ni ugovor ne poštuju kada je pravovjernik posrijedi – to su oni što su granice prekoračili!
11. Budu li se pokajali, namaz obavljali i zekat davali – tada su vam oni braća po vjeri, a ljudima koji znaju podrobno izlažemo dokaze Mi;
12. Budu li zakletve prekršili, nakon što su ugovor sklopili, i budu li vašu vjeru napadali, onda se borite protiv vođa u krivovjeri, budući da, zaista, u njihovim zakletva uopće ne vrijedi, i to zato ne bi li se toga okanili.
13. Zar se nećete boriti protiv ljudi koji su zakletvu prekršili, upinjući se da bi Poslanika protjerali, i protiv vas su oni započeli?! Zar se bojite njih?! Preče vam se Allaha bojati, ako ste već vjernici!
14. Borite se protiv njih – Allah će ih vašim rukama kazniti i poniziti; vama će protiv njih pomoći i pravovjernima će grudi iscijeliti,

15. A iz njihovih srca jarost će odstraniti; kome hoće, Allah će oprostiti; Allah je Sveznajući i Premudri.
16. Mislite li da ćete biti ostavljeni, a da Allah ne ukaže na one među vama koji su se borili i koji – mimo Allaha, Njegova Poslanika i vjernika – prijatelja nisu uzimali?! Allah dobro zna šta činite vi.
17. Allahove hramove ne treba da održavaju mnogobošci, budući da očituju i sami kako su krivovjerni; to su oni čija će djela zaludu biti i upravo će oni u Ognju vjekovati;
18. Allahove hramove održavaju samo oni što vjeruju u Allaha i Dan posljednji, koji namaz obavljaju i zekat daju, nikoga osim Allaha se ne bojeći – takvi će, možda, biti od onih što su napućeni.
19. Zar ćete izjednačiti napajanje hodočasnika i održavanje Hrama časnoga sa onim ko vjeruje u Allaha i Dan posljednji i pritom se na Putu Allahovome bori?! Oni kod Allaha nisu jednaki, a Allah ne napućuje ljude koji su nasilni;
20. Oni koji vjeruju, koji se iseljavaju i na Allahovome Putu vojuju, zalažući imetak i dušu svoju, kod Allaha su na višoj razini, i upravo su to oni koji će trijumfirati;
21. Njihov Gospodar šalje im radosne vijesti o Svojoj milosti, o zadovoljstvu Svome, te o tome da su za njih vrtovi u kojima će imati neiscrpne blagodati;
22. U njima će zauvijek ostati – zaista, u Allaha je dar veličanstveni!
23. Vjernici, ne budite prijatelji s očevima niti sa sinovima svojim ako im se krivovjerje od pravovjerja više mili, a budu li ih neki od vas za prijatelje uzimali – to su onda nasilnici!
24. Reci: "Ako vam vaši očevi, braća, supruge, rodbina, imovina koju ste stekli, trgovina za koju strepite da će propasti, te vaše kuće kojima ste zadovoljni – bude li vam sve to milije od Allaha i Poslanika Njegova, te od borbe na Njegovoj Stazi, onda pričekajte dok Allah Svoju volju ne ispunji, a Allah ne upućuje narod poročni!"
25. Allah vam je pomogao na mnogim mjestima, pa i onoga dana na Hunejnu – kada ste vlastitim mnoštvom bili očarani, a to vam mnoštvo ne bijaše ni od kakve koristi, već vam zemlja postade tijesna – uprkos svojoj prostranosti, pa ste se u bijeg dali;⁷⁰
26. Potom Allah Svome Poslaniku i vjericima sigurnost podari, spustivši vojske koje niste vidjeli, pa one što nisu vjerovali kazni – bijaše to kazna onima koji su krivovjerni.
27. Poslije toga, Allah kome hoće oprost, jer Allah je Onaj Koji prašta i On je Samilosni.
28. Pravovjernici! Prava pogan su mnogobošci, i zato neka poslije ove godine ne smiju Hramu časnome prilaziti! Budete li se oskudice bojali. Allah će vas – ako hoće – iz dobrote Svoje obogatiti; Allah je, zaista, Sveznajući i Premudri.
29. Borite se protiv onih koji ne vjeruju u Allaha niti u Dan posljednji, ne zabranjuju ono što su Allah i Poslanik Njegov zabranili, ne ispovijedaju Vjeru Istine – vjeru onih što su Knjigu dobili – sve dok ne budu lično glavarinu dali i pritom budu ponizni!
30. Govore jevreji: "Uzejr je sin Božiji", dok govore kršćani: "Isa je sin Božiji". To su samo njihove prazne riječi – oni oponašaju riječi onih što bijahu nevjernici prije njih. Bog ih ubio! Kamo to odstupaju oni?!
31. Oni su za gospodare sebi, mimo Allaha, svoje svećenike i monahe uzeli, te Mesih Sina Merjemina, premda im je naređeno da se samo jednome Bogu klanjaju, jer On je Bog jedini – slava Mu u odnosu na ono što Mu pridružuju oni!

⁷⁰ Nakon osvojenja Mekke (8. godine po Hidžri), muslimani su, u povratku, bili očarani vlastitom pobjedom, pa su ih u tome zanosu, u dolini Hunejnu, napala plemena Havazin i Sakif, unoseći pravu pometnju među njih.

32. Htjeli bi svojim ustima Allahovu svjetlost utrnuti, a Allah ne prihvaća ništa osim da Svoju svjetlost potpunom učini, makar to i mrzili krivovjernici.
33. On je Taj Koji je Svoga Poslanika poslao sa Uputom i Vjerom Istine zato da bi je pretpostavio svakoj vjeri, makar to i mrzili mnogobošci.
34. Pravovjernici! Sigurno je da mnogi svećenici i monasi lopovski jedu imanja drugih ljudi i postavljaju zapreke ka Allahovoj Stazi; bolnim stradanjem obraduj one koji prave riznice zlata i srebra, a ne troše ga na Allahovoj Stazi,
35. I to onoga Dana kada će se u džehennemskoj vatri blago usijavati pa će im se čela, slabine i leđa njime žigosati: "To je ono što ste za se u riznicu sakupljali, a sada iskusite to što ste sakupljali!"
36. Broj mjeseci u Allaha dvanaest mjeseci iznosi – tako je u Allahovoj knjizi – i to od onda kada Nebesa i Zemlju stvori, a među njima su sveta mjeseca četiri: to je valjano vjerovanje, i zato nemojte za tih mjeseci činiti nasilje sami sebi, a borite se protiv mnogobožaca u cjelini, kao što se oni bore protiv vas u cjelini, i znajte da je Allah uz one koji su bogobožazni.
37. Premetanje svetih mjeseci samo još većim nevjerništvo čini – time se u zabludu dovode krivovjerni: jedne godine proglašavaju mjesec dopuštenim, a druge godine ga proglašavaju svetim, i to zato da bi namirili broj mjeseci koje Allah svetim proglasi, pa proglašavaju dopuštenim one koje Allah proglasi svetim. Njima se rugoba vlastitih postupaka lijepom čini, a Allah ne napućuje ljude koji su krivovjerni.⁷¹
38. Vi koji vjerujete! Šta vam bi pa ostajete za zemlju prikovani kada vam se zapovijedi: "Stupajte na Allahovoj

Stazi?!" Zar ste životom na ovome svijetu više nego na drugome zadovoljni?! Neznatan je užitak zemni u odnosu na onaj drugi!

39. Ne budete li u boj stupali, Allah će vas strašno kazniti i drugim će vas narodom zamijeniti, a vi Njemu uopće nećete nauditi, jer Allah je, zaista, Svemoćni.
40. Ne budete li vi Poslaniku od pomoći, Allah mu je već bio od pomoći onda kada su ga krivovjernici protjerali, i to tako što on bijaše jedan od dvojice u Pećini, pa se svome drugu obrati: "Allah je uz nas, ne brini!"; onda Allah Svoju sigurnost njemu spusti i dade mu podršku u vojsci koju nisi mogao vidjeti, te učini da bude donja riječ krivovjernih, a da Riječ Allahova vrhuni – Allah je Silni i Premudri.
41. U boj polazite – lahko ili teško naoružani – i vojujte svojim imetkom i životima na Allahovoj Stazi – to je za vas bolje, budete li to shvatili!
42. Da je plijen bio nadohvat ruke i da put nije dalek bio, sigurno bi te oni slijedili, ali im se put tegobnim učini. Allahom će se zaklinjati: "Da smo mogli, sigurno bismo s vama izašli!"; tako su sami sebe upropastili, jer Allah zna da su oni pravi lažovi.
43. Neka ti Allah oprostí što im ti to dopusti, dok ti nije postalo jasno koji od njih su iskreni i dok nisi shvatio koji su lažovi.⁷²
44. Od tebe neće tražiti dopuštenje oni koji vjeruju u Allaha i u Dan posljednji da bi se, zalažući imetke i živote, borili, a Allah dobro zna ko su bogobožazni;
45. Tvoje dopuštenje će tražiti samo oni što ne vjeruju u Allaha i u Dan posljednji, pa su im srca u sumnji, tako da se kolebaju, budući podozrivi.
46. A da su željeli izaći, sigurno bi za to opremu pripremili, ali njihovo dizanje na vojnu ne bijaše Allahu po volji, pa ih obeshrabri, rekavši: "Sjedite vi s onima koji su već zasjeli!"

⁷¹ Drevni Arabljani su imali u svome kalendaru *svete mjesece* (doslovno: *mjeseci zabrane*) u kojima je bilo zabranjeno ratovati. Međutim, ako bi zašli u te mjesece ratujući, znali su pribjeći *premetanju* utvrđenih svetih i običnih mjeseci da bi mogli nastaviti rat.

⁷² U ovome ajetu i u nekoliko narednih riječ je o Poslanikovu dopuštenju nekim vjernicima da ne idu u boj, a uglavnom su u pitanju licemjeri.

47. Da su s vama izašli, samo bi vam na smetnji bili i sigurno bi se među vas ubacili, želeći smutnju unijeti, jer među vama ima onih koji ih vole slušati, a Allah dobro zna ko su nasilnici.
48. Oni su i ranije smutnju priželjkivali i podvale ti priređivali, sve dok Istina ne pohodi i Allahova volja se ispuni, jer oni to nisu podnosili.
49. Govore neki od njih: "Razriješi me i nemoj me u iskušenje dovesti!" Eto, u iskušenje su ipak zapali, a Džehennem će neumitno krivovjerne zahvatiti.
50. Ako ti se nešto lijepo dogodi, to ih ojadi, a kada ti se kakva nesreća dogodi – kažu: "Mi smo i ranije vodili računa o sebi!" Pritom leđa okrenu likujuć.
51. Reci: "Dogodit će nam se samo ono što nam Allah odredi – On je naš Zaštitnik i zato se pravovjericima valja u Allaha uzdati!"
52. Reci: "Da li vi iščekujete da nam se bilo šta osim jedno od dva dobra dogodi?"⁷³ Mi iščekujemo da vas Allah kaznom pogodi – bilo da je od Njega ili od naše ruke. Zato – samo vi iščekujte, a uz vas iščekujemo i mi!"
53. Reci: "Trošili vi milom ili silom, od vas se to neće primiti, jer vi ste, zaista, narod poročni!"
54. A davanja njihova neće biti primljena samo zato što ne vjeruju u Allaha i Poslanika Njegova, što namazu prilaze bezvoljni, što troše mrzeći to i sami.
55. Neka te ne očarava njihova imovina niti njihovi potomci – Allah hoće da ih time još za života na ovome svijetu kazni, te da duše ispuste kao krivovjernici.
56. Oni se Allahom zaklinju da su pouzdano vaši, ali nisu oni vaši, nego je to narod jedan kukavički.
57. Kada bi kakvo sklonište, pećinu ili kakvu jamu pronašli, sigurno bi tamo pohrlili.
58. Neki od njih prigovaraju ti zbog davanja vjerskih: ako im se dadne, oni su zadovoljni, a ako im se ne dadne – odjednom su jarosni.
59. A valjalo bi da su zadovoljni onim što su im Allah i Njegov Poslanik dali, te da kažu: "Allah je za nas dostatan; Allah i Njegov Poslanik iz Svoje dobrote će nam dati, jer samo Allahu težimo mi."
60. Na vjersko darivanje imaju pravo samo siromasi, ubogi i oni koji ga sakupljaju, oni čija srca treba pridobiti, sužnji, prezaduženi, za potrebe na Allahovoj Stazi, putnici – i to kao Allahova naredba, a Allah je Sveznajući i Premudri.⁷⁴
61. Ima ih koji vrijeđaju Vjerovjesnika, govoreći: "Sav se u uho pretvori."⁷⁵ Reci: "To je uho za vaše dobro, koje vjeruje u Allaha i ima vjere za pravovjerne, a i milost je za one među vama koji su pravovjerni." Oni što vrijeđaju Poslanika Allahova bolno će patiti.
62. Allahom vam se zaklinju da bi vas odobrovoljili, a preče bi im bilo da Allaha i Poslanika Njegova odobrovolje, ako su već pravovjernici.
63. Zar ne znaju da onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavi sigurno će u džehennemsku vatru, gdje će zauvijek ostati – to je sram golemiti!
64. Zaziru licemjeri da im se kakva sura ne objavi, koja bi im kazala šta imaju u srcima svojim! Reci: "Samo se vi rugajte, a Allah će ono od čega zazirete pouzdano objelodaniti!"
65. Kada bi zapitao ih, sigurno bi kazali: "Samo ćaskamo i zabavljamo se mi." Reci: "Zar Allahu, Njegovim znamenjima i Poslaniku rugate se vi?!"
66. Ne izvinjavajte se, jer uprkos vašoj navodnoj vjeri, ipa ste nevjernici!" Budemo li jednoj skupini i oprostili,

⁷³ Pod *dva dobra* misli se na pobjedu i na pogibiju: pobjeda u boju predstavlja dobro po sebi, a pogibija je dobro zbog toga što poginulog vjernika – kao šehida – očekuje najbolja Allahova nagrada.

⁷⁴ Na kraju 60. ajeta ne govori se o običnoj sadaki – iako izvornik koristi riječ *sadaqat* – jer je sadaka dobrovoljna, a ovdje je riječ o obaveznom davanju koje se izražava i institucijom zekata.

⁷⁵ Želi se reći kako Vjerovjesnik stalno osluškuje i da vjeruje u sve što čuje.

-
- drugu skupinu ćemo kazniti zato što su zlikovci.
67. Licemjeri i licemjerke su jedni drugima slični: zahtijevaju da se čine nevaljalosti, a odvrću od dobročinstva i ruku su stegnutih; Allaha su zaboravili, pa je i On zaboravio njih – licemjeri su, zaista, pravi poročnici.
68. Allah je obećao licemjerima i licemjerkama, te krivovjernima oganj džehennemski, gdje će zauvijek ostati, jer on i jest upravo za njih – od Allaha neka su prokleti i neprekidna patnja je za njih!
69. Vi ste poput onih koji su prije vas bili – oni su imali više moći nego vi, više su blaga i poroda imali, tako da su se za života svoga naslađivali; vi se u životu naslađujete kao što su se i oni prije vas svojim životom naslađivali, ali tumarate kao što su i oni tumarali – takvima su na ovome i na Drugome svijetu zaludni poslovi, jer upravo takvi su gubitnici.
70. Zar do njih nije doprla vijest o onima prije njih – o narodu Nuha, o Adu i Semudu, o narodu Ibrahima, o stanovnicima Medjena i o izvrnutim naseljima;⁷⁶ njima su poslanici jasna znamenja donijeli, tako da im Allah nikakvo nasilje nije učinio, već su nasilje sami sebi učinili.
71. Pravovjerni i pravovjerne su jedni drugima prijatelji: oni traže da se dobročinstvo čini, a zabranjuju nevaljalosti, namaz obavljaju i zekat daju, Allahu i Poslaniku Njegovu se pokoravaju – to su oni kojima će se Allah smilovati, a Allah je Silni i Premudri.
72. Allah je obećao da će pravovjerni i pravovjerne vrtove imati, kroz koje će rijeke protjecati, da bi u njima vjekovali, i da će u edenskim vrtovima divna staništa imati, te zadovoljstvo Allahovo kao dar najveći – uistinu, to je uspjeh veličanstveni!
73. Vjerovjesniče, protiv nevjernika i licemjera se bori i prema njima strog budi! Džehennem je utočište za njih – užasna prebivališta li!
74. Allahom se zaklinju da to nisu govorili, a zaista jesu riječi bezbožništva govorili i ostali su krivovjerni iako su islam primili, upinjući se u onome u čemu nisu uspjeli. Puni su mržnje samo zato što su Allah i Njegov Poslanik iz svoje dobrote dali da muslimani budu imućni, ali – ako se pokaju, za njih će bolje biti; ukoliko se okrenu, Allah će ih na ovome i na Drugom svijetu strahovito kazniti, a na Zemlji nikakvoga prijatelja ni pomagača neće imati.
75. Ima ih koji su se Allahu zavjetovali: "Ako nam dobrote Svoje podari, sigurno ćemo sadaku dijeliti i sigurno ćemo dobri ljudi biti!"
76. A pošto im On dobrote Svoje podari, oni su njome škrtarili i porekoše, glavu okrećući.
77. Tako im On srca licemjerjem obremeni sve do Dana kada će se s Njime sresti – zato što su iznevjerili ono što su Njemu obećali, i zato što su lagali.
78. Zar oni ne znaju da Allahu je poznato ono što kriju i o čemu se sašaptavaju u potaji, i da je Allah Apsolutni Znalac svake skrivenosti?!
79. One što grde vjernike koji dobrovoljno iz imovine zekat daju, te one koji to s mukom čine, rugajući im se – takve će Allah ruglu izvrgnuti i silno će patiti.
80. Molio ti oprosta za njih ili ne molio da im se oprost – makar i sedamdeset puta molio da im se oprost – Allah neće njima oprostiti, i to stoga što ne vjeruju u Allaha i Poslanika Njegova, jer Allah ne napućuje ljude koji su poročni.
81. Oni koji su iza Allahova Poslanika na svojim mjestima ostali, mrzeći da se bore svojim imecima i životima na Allahovoj Stazi, veselili su se, govoreći: "Ne krećite u vojnu po vrućini!" A ti reci: "Oganj džehennemski je vreliji!" – samo kad bi to oni shvatili!

⁷⁶ *Izvrnuta naselja* su, vjerovatno, ona u kojima je boravio narod Luta, a za koja Kur'an kaže da ih je Bog kaznio tako što je učinio da "ono što je gore bude dolje" (11:82).

82. Neka se oni zakratko smiju, ali će dugo plakati – i to će im nagrada biti za ono što su zaslužili!
83. Ako Allah dadne da se vratiš nekoj njihovoj skupini pa zatraže dopuštenje da bi s tobom pošli, tada reci: "Nikada sa mnom nećete poći i nećete se uza me protiv neprijatelja boriti, jer bilo vam je milo prvi put sjediti, pa zato sjedite s onima koji inače trebaju ostati!"
84. I nipošto nemoj nijednome od njih, kada umre, namaz obaviti i uz mezar njihov nemoj stati, jer u Allaha i u Poslanika Njegova zbilja ne vjeruju oni, tako da su umrli kao bezbožnici;
85. Neka te ne očarava njihova imovina niti njihovi potomci – Allah hoće da ih time još za života na ovome svijetu kazni, te da duše ispuste kao krivovjernici!
86. A kada im se objavi sura u kojoj se veli: "U Allaha vjerujte i uz Njegova Poslanika vojujte", onda tvoje dopuštenje traže imućni, govoreći: "Dopusti da budemo s onima koji će sjediti!"
87. Zadovoljili su se time da budu s onima koji su izostali, pa se srca njihova zapečatiše, tako da ne mogu razumjeti.
88. Ali Poslanik i oni koji uz njega vjeruju, te svojim imecima i životima vojuju – takvi će dobrota imati i upravo su oni ti koji će uspjeti;
89. Allah je za njih pripremio vrtove kroz koje će rijeke protjecati, da bi u njima zauvijek ostali – to je uspjeh veličanstveni!
90. Dolazili su neki beduini koji su se ispričavali, tražeći da im se dopusti,⁷⁷ pa su tako ostali oni koji su Allahu i Poslaniku Njegovu lagali – one što nisu vjerovali bolna kazna će zadesiti.
91. Oni koji su slabi, koji su u bolesti i oni koji nisu u stanju naći nešto što bi za borbu potrošili, nisu grješni, ako su Allahu i Njegovu Poslaniku odani – dobročiniteljima ne treba zamjeriti, jer Allah prašta i On je Milostivni;
92. Isto tako ni onima što dođu tebi da bi im dao nešto za jahati, pa im veliš: "Za jahanje vam ne mogu ništa naći", a oni se okrenu suze lijući, zbog žalosti što ne mogu doći do nečega što bi uložili;
93. Treba zamjerit samo onima koji traže dopuštenje od tebe, premda su imućni: njima je milo sa izostalima ostati, a Allah im je srca zapečatio, tako da ne shvaćaju oni.
94. Izvinjavaju vam se kada se vratite među njih. Reci: "Nemojte se izvinjavati, jer vam ne vjerujemo, budući da nas Allah o vama već izvijesti; Allah i Njegov Poslanik će vidjeti kako ćete postupati, a najzad ćete biti vraćeni Onome Koji poznaje Onostranost i svijet nazočni, pa će vas On izvijestiti o onome što ste činili."
95. Kada se vratite među njih, Allahom će vam se zaklinjati zato da biste ih se okanili. Stoga ih se okanite, jer pogan su oni – Džehennem je utočište za njih, kao nagrada za ono što su zaradili.
96. Allahom će vam se zaklinjati zato da biste zadovoljni njima bili. Ako se njima i zadovoljite vi – Allah se neće zadovoljiti ljudima koji su grješni.
97. Beduini su veći nevjernici i licemjeri, i njima više priliči da ne poznaju granice koje Allah Poslaniku Svome objavi; Allah je Sveznajući i Premudri.
98. Ima beduina koji smatraju globom to što su potrošili pa samo iščekuju da vas nesreća zadesi – neka njih zlo zadesi! Allah sve čuje i On je Sveznajući;
99. A ima beduina koji vjeruju u Allaha i u Dan posljednji, smatrajući da je ono što su potrošili zato da bi se Allahu približili i da bi blagoslov Poslanikov imali. Eto, to i jest približavanje za njih – Allah će ih u Svoju milost uvesti, jer Allah je Onaj Koji prašta i Koji je Samilosni.
100. Allah je zadovoljan prvim iseljenicima i njihovim pomagačima, te onima koji su ih dobročinstvom slijedili, a i oni su Njime zadovoljni – On je pripremio za njih vrtove kroz koje rijeke

⁷⁷ Beduini su tražili dopuštenje da izostanu iz vojnog pohoda.

-
- protječu, da bi u njima zauvijek ostali – to je uspjeh veličanstveni!
101. Oko vas ima beduina koji su licemjerni, a među stanovnicima Medine onih koji su na licemjerje već navikli; ti ih ne poznaješ, ali ih poznajemo Mi – Mi ćemo ih dvostruko kazniti, a potom će biti u silno stradanje vraćeni.
102. Ima i drugih, koji su svoje grijehе priznali, miješajući dobra djela s onim ružnim, pa može biti da im Allah oprost, jer Allah je Onaj Koji prašta i Koji je Milostivni.
103. Iz njihove imovine pripadajuću obavezu uzmi – da ih time očistiš i urediš, i ti ih blagoslovi, jer tvoji blagoslovi spokoj su za njih, a Allah sve čuje i On je Sveznajući.
104. Zar ne znaju da upravo Allah prima pokajanje robova Svojih, vjerska davanja prihvaćajući, te da upravo Allah rado prima pokajanje i da je On Samilosni?!
105. Reci: "Samo vi radite, a vaše djelo će Allah vidjeti, Njegov Poslanik i pravovjernici, i vi ćete biti vraćeni Poznavaoцу Svijeta onostranosti i Svijeta nazočnosti, pa će vas On izvijestiti o onome što ste činili.
106. Ima i onih koji se nadaju Allahovoj volji: hoće li ih kazniti, ili će im pokajanje primiti, a Allah je Sveznajući i Premudri.
107. Oni koji su se džamijom poslužili da bi štetu nanijeli, radi bezbožništva i da bi razdor među pravovjerne unijeli, te da bi onaj što je već ratovao protiv Allaha i Njegova Poslanika mogao motriti – takvi će se sigurno zaklinjati kako su samo najbolje željeli, ali je Allah svjedok da su lažovi.⁷⁸
108. Nemoj nikada u njoj stati! Preče je da staneš u džamiji koja je od prvoga dana utemeljena na bogobožnosti, jer u njoj su ljudi koji se vole očistiti, a Allah voli one koji se posvećuju čistoći.
109. Je li bolji onaj koji je svoje zdanje utemeljio na bogobožnosti i zato da se Njemu umili, ili onaj koji je svoje zdanje utemeljio na rubu podrivenoj obali, tako da se zajedno s njim u ogranj džehennemski strovali, jer Allah neće nasilne ljude naputiti!
110. Zdanje koje su oni sagradili stalno će sumnju u srca njihova unositi – sve dok im srca ne popucaju, a Allah je Sveznajući i Premudri.
111. Allah kupuje imetke i živote pravovjernih – za Džennet koji će imati: oni će se na Putu Allahovu boriti, pa će ubijati i biti ubijani, i to je Njegovo istinsko obećanje u Tevratu, Indžilu i Kur'anu, a ko će bolje od Allaha obećanje ispuniti! Zato se radujte svojoj trgovini koju ste s Njim obavili, jer to je, uistinu, uspjeh veličanstveni;
112. To su pokajnici i pobožnici, zahvalnici i postači, oni što se klanjaju i čelom po tlu padaju, koji zahtijevaju da se dobročinstvo čini i zabranjuju nevaljalosti, koji se čuvaju granica Allahovih – pravovjericima ti uputi radosne vijesti!
113. Vjerovjesniku i onima što vjeruju ne priliče da mole oprost za mnogobošce, makar im i bližnji bili, kad im je već jasno postalo da su džehennemlije oni.
114. Ibrahim je tražio oprost za svoga oca samo zbog obećanja koje mu pruži, ali kad mu jasno bi da je otac neprijatelj Allahu, tad se on oca razriješi, a Ibrahim, zaista, bijaše pun sažaljenja i blagosti.
115. Allah neće neki narod u zabludu odvesti, pošto ga na Pravi put uputi, dok mu ne objasni čega se treba čuvati – Allah je Sveznajući.
116. Allah posjeduje sve što je na Nebesima i na Zemlji; On život daje i usmrti, a vama je Allah prijatelj i pomagač jedini.

⁷⁸ Licemjeri su 9. godine po Hidžri sagradili džamiju u namjeri da ona bude uporište Muhammedovu a.s. protivniku Abu Amiru koji je pobjegao u Bizantiju i otuda obavijestio neke muslimane u Medini da budu spremni kada dođe s bizantijskom vojskom da protjera Muhammeda a.s.; džamija je bila samo zamka licemjera, pa ju je Poslanik, nakon ove Allahove obznane, srušio.

-
117. Allah je primio pokajanje Vjerovjesnika, iseljenika i njihovih pomagača koji su ga u tegobnome času slijedili, pošto su se zamalo pokolebala srca nekima od njih; onda On njihovo pokajanje primi – On je prema njima Blag i Milostivni –
118. Ali ga primi i od trojice koji su bili izostali, i to tek kada im zemlja tjeskobna postade uprkos svojoj prostranosti, i u dušama im tegobno bi, pa su povjerovali da nigdje pred Allahom – osim opet u Njega – ne mogu utočišta naći; tako On njihovo pokajanje primi zato da bi se inače kajali, jer upravo Allah rado prima pokajanje i On je Samilosni.
119. Pravovjerni, Allaha se bojte i budite uz one što su iskreni!
120. Neprilično je bilo da izostanu stanovnici Medine i beduini oko njih, te da im je vlastiti život od Poslanika miliji, jer njih na Allahovome Putu neće žeđ, umor ni glad zadesiti, neće kročiti na neko mjesto kako bi krivovjerne rasrdili, niti će ih bilo šta od neprijatelja snaći a da im se to neće kao dobro djelo upisati, jer Allah sigurno neće nagradu dobročiniteljima zametnuti;
121. I oni neće trošak nikakav načiniti – mali ili veliki – niti će bilo kakvu dolinu prevaliti a da im se to ne ubilježi, kako bi ih Allah divno nagradio za to što su učinili.
122. Ne treba da u boj polaze svi vjernici: neka se iz svake zajednice jedna grupa odvaži da se u vjeru temeljito uputi, pa neka upozoravaju svoje kada se vrate među njih – da bi oprezni bili.
123. Vjernici, borite se protiv krivovjernih koji su u vašoj blizini, i neka osjete kako ste čvrsti; pri tom znajte da je Allah uz one koji su bogobojazni.
124. Kada god se kakva sura objavi, kažu neki: "Kome od vas ova sura vjeru učvrsti?!" Što se tiče vjernika, ona njima vjeru jačom čini, tako da su razdragani;
125. Što se tiče onih koji su srcem bolesni, sura dodaje pogan njihovoj pogani, tako da skončavaju kao krivovjerni.
126. Zar ne vide kako u iskušenje padaju jednom ili dva puta u svakoj godini, a potom se ne kaju niti dolaze pameti?!
127. Kada god se kakva sura objavi, zagledaju se oni: "Da li vas iko vidi?" Potom se udaljuju – neka Allah srca njihova dalekima učini zato što su nerazumni ljudi!
128. Došao vam je Poslanik koji je između vas samih; teško mu pada ono što će vas zadesiti; brižnost ga zbog vas mori, a za pravovjernike je pun blagosti i samilosti.
129. Ako ipak leđa okrenu, ti reci: "Allah je dovoljan meni; On je Bog jedini; u Njega se uzdam, jer On al-Aršom Veličanstvenim gospodari."

Sura 10.

JUNUS – YUNUS

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 40, 94-96;
ajeta 109; objavljeno poslije sure

Noćno putovanje – al-Isra

1. Alif-Lam-Ra. To su ajeti Knjige Mudre.
2. Zar je ljudima čudno da objavljujemo jednime čovjeku njihovome: Upozoravaj ljude, a one koji vjeruju obraduj viješću da u Gospodara njihova čeka ih naklonost zbog Istine! Krivovjerni govore: "Zaista, očiti mag ovo je!"
3. Vaš Gospodar je Allah Koji Nebesa i Zemlju u šest dana stvorio je, a zatim al-Arš zaposjede, planirajući sve. Niko se neće moći za drugoga zauzimati bez Njegove dozvole. Allah, vaš Gospodar to je. I zato Njemu robujte! Zar se opametiti nećete?!
4. Svi vi Njemu vratit ćete se, jer istinito je Allahovo obećanje. On i prvi put stvori, pa će ponoviti stvaranje zato da bi pravedno nagradio one koji vjeruju i dobra djela čine, a za one koji ne vjeruju jest napitak vrele vode i bolno stradanje – za njihovo nevjerovanje.
5. On je Taj Koji je učinio Sunce svjetlošću, a Mjesec sjajem, određivši mu faze da biste znali brojati godine, te za računanje. Samo sa Istinom to je Allah stvorio – ljudima koji shvaćaju On potanko izlaže dokaze.
6. U smjenjivanju noći i dana, te u onome što na nebesima i Zemlji Allah stvorio je sigurno ima znamenja za bogobojazne.
7. Onima koji ne nadaju se susretu s Nama, već zemnim životom zadovoljavaju se, nalazeći u njemu smirenje, i koji za naša znamenja ne mare –
8. Takvima će Oganj biti utočište – prema onome što zaradiše.
9. One koji vjeruju i dobra djela čine Gospodar će napatiti zbog vjere njihove: ispred njih će protjecati rijeke kroz vrtove blagodatne;
10. I u vrtovima molit će se: "Slava Tebi, Bože!"; u vrtovima njihov pozdrav *selam* bit će a molitvu okončavat će: "Hvala pripada Allahu Koji Gospodar svjetova je."
11. Kada bi Allah hitro davao zlo ljudima onako kako oni traže da im se dobro hitro dade, s njima bi sigurno bilo svršeno sve; one koji se ne nadaju susretu s Nama ostavljamo da tumaraju u nasilju svome.
12. Kada čovjeka nevolja snađe, Nama obraća se – ležeći, sjedeći ili stojeći – a kada ga oslobodimo nevolje, on nastavi kao da Nas molio nije zbog nevolje koja zadesila ga je; tako se onima što pretjeruju pričinjava lijepim njihovo djelanje.
13. I prije vas Mi smo uništili narode nakon što su počinili nasilje, a nisu htjeli povjerovati iako su im poslanici donijeli jasne dokaze – tako Mi nagradujemo narode zlikovačke;
14. Zatim smo odredili da ih vi na Zemlji naslijedite, da bismo vidjeli kako vi postupat ćete.
15. A Naši ajeti jasni kada kazuju im se, onda oni što se ne nadaju susretu s Nama govore: "Daj ti kakav drugi Kur'an , ili ga zamijeni!" Reci: "Nemam pravo da ga zamjenjujem sam od sebe – ja samo slijedim ono što objavljeno mi je; strah me, zbog neposluha Gospodaru svome, stradanja u Danu znamenitome."
16. Reci: "Da je Allah htio, ja vam ne bih Kur'an kazivao, niti bi On dao da Kur'an spoznate! Najzad, živio sam među vama i prije – pa zar ne shvaćate?!"
17. Jer, ko je veći nasilnik od onoga što izmišlja o Allahu potvore, ili ko proglašava lažnim Njegovo znamenje – zlikovci neće uspjeti, sigurno je!
18. Mimo Allaha, oni klanjaju se nečemu što im ne može nauditi niti biti od koristi i pri

- tome govore: "Ovo su naši zastupnici kod Allaha!" Reci: "Zar da vi Allahu kazujete o nečemu na Nebesima i na Zemlji što On poznaje?! Slava Njemu neka je! U odnosu na ono što Mu pridružuju – Uzvišen je!"
19. Ljudi su bili jedna zajednica, pa su razišli se, a da nije Gospodareve riječi ranije zadate, sigurno bi im već bilo presuđeno u vezi s onim oko čega se razilaze.
 20. I još vele: "Zašto mu se od Gospodara njegova ne spusti kakvo znamenje?!" Odgovori: "Jedino Allahu pripada ono što onostrano je, ali – samo vi pričekajte, a i ja sam taj što uz vas pričekat će!"
 21. A kada damo ljudima da kušaju milost nakon što su ih zadesile nedaće, oni opet za Naše znamenje pletu spletke. Reci: "Allah ih plete najbrže, a Naši izaslanici bilježe ono što vi spletkarite."
 22. On je Taj Koji vam omogućava da kopnom i morem putujete. Ali – kada se na lađama nađete i uz blag vjetar s putnicima zaplovite, te se oni poraduju tome, pa olujni vjetar naide i sa svih strana talasi na njih navale, tako da su sigurni kako su u bezizlazu potpunome – tada Allaha mole, iskreni spram Njegove Vjere: "Ako nas izbaviš iz ovoga, sigurno ćemo zahvaljivati se!"
 23. A kada ih izbavi, oni opet, bez ikakva prava, po Zemlji osionono ponašaju se. Ljudi! Vaša osionost radi užitka u životu zemnome protiv vas je, jer valja vam se k Nama vratiti, pa ćemo vas upoznati s onim što činili ste!
 24. Život na ovome svijetu je poput vode koju spuštamo s neba pa se s njome miješa zemaljsko bilje kojim se hrane ljudi i životinje. Ali – kada se zemlja svojim ruhom odjene, gizdajući se, i kada stanovnici zemlje pomisle kako oni njome gospodare – tada noću ili danju Naša zapovijest stiže pa učinimo da sve pokošeno bude – kao da toga još jučer bilo nije – tako Mi potanko izlažemo znamenje ljudima koji hoće da promisle.
 25. Allah poziva Domu spasenja, napućujući na Pravi put koga hoće.
 26. Za one koji dobro čine – najveće dobro i dobitak je; njihova lica neće prekriti dim niti poniženje: to su džennetlije; u Džennetu vječno boravit će.
 27. Onima pak koji hrdava djela učiniše, nagrada će biti isto tako hrdava i njih će preplaviti poniženje; od Allaha ih niko zaštititi neće – činit će se da su im lica prekrivena komadima noći tamne: to su džehennemlije; u Džehennemu vječno boravit će.
 28. A kada ih sakupimo sve, reći ćemo onima što su Njemu pridruživali ravne: "Uz vaša božanstva – partnere mjesto vam je!" onda ćemo ih razdvojiti, a njihova božanstva – partneri reći će: "Vi nas obožavali niste;
 29. Nama i vama dovoljni svjedok Allah je, a mi, zaista, nismo marili za vaše obožavanje!"
 30. Tu će svaka duša iskusiti za ono što ranije učinila je, jer oni će biti vraćeni Allahu, Gospodaru svome istinskome, a ono što su izmišljali nestat će.
 31. Reci: "Ko vam daje opskrbu sa Nebesa i Zemlje? Ili – ko gospodari sluhom i vidom; ko iz mrtvoga izvodi ono što živo je i živo prevodi u ono što mrtvo je; ko upravlja svime?" "Allah", odgovorit će, a ti reci: "Pa zar se onda ne bojite?!"
 32. Eto, to je vaš Allah, vaš Gospodar Istiniti! A zar ima iza Istine bilo šta osim zablude?! Kuda se, onda, odmećete?!
 33. Tako se Riječ Gospodara tvoga obistinjuje prema onima koji, ne vjerujući, bestidnosti čine.
 34. Reci: "Jesu li vaša božanstva – partneri ta koja prvi put stvore pa ponove stvaranje?!" Reci: "Allah prvi put stvara i zatim ponavlja stvaranje!" Pa kamo, onda, uzmićete?!
 35. Reci: "Ima li među vašim božanstvima – partnerima neko ko na Istinu upućuje?!", pa odgovori: "Allah Istini upućuje!" Je li dostojnije slijediti onoga ko Istini upućuje, ili onoga koji ne upućuje, osim ako se njega na Pravi put okrene?! Ta šta je vama – kako rasuđujete?!

36. Većina njih slijedi puko nagađanje – zaista, Istini uopće ne koristi nagađanje; Allah dobro zna ono šta oni rade.
37. Ovaj Kur'an se, mimo Allaha, ne može pripisati nekome drugome, već je on ovjera onoga što prethodilo mu je i razlaganje propisa u koje nema nikakve sumnje – od Gospodara svjetova je.
38. "Izmišlja ga!", oni vele. Reci: "Onda vi dajte jednu suru kao njegova što je i pozovite pri tome, osim Allaha, koga god možete, ako istinu govorite!"
39. Ali, oni poriču nešto o čemu nemaju temeljito znanje, premda im još nije stiglo njegovo tumačenje. Oni prije njih poricali su također, a ti vidi kakva kob snađe nasilnike!
40. Neki od njih u Kur'an vjeruju, a neki ne vjeruju – Gospodar tvoj veoma dobro poznaje smutljivce.
41. Budu li proglašavali lažnim tebe, reci: "Meni moje, a vama vaše! Vi nemate ništa s tim što ja činim, niti ja imam s onim što vi činite!"
42. Neki od njih slušaju te – a zar ti možeš učiniti da gluhi čuje, pa ako još i ne razumije?!
43. Neki te posmatraju – a zar ti možeš uputiti slijepce, pa ako još ne spadaju u pronicljive?!
44. Allah ne čini ljudima nikakve nepravde, već ljudi sami sebi nepravdu čine.
45. Kada ih On sakupi, učinit će im se da su tako proveli samo neko vrijeme dana, i uzajamno prepoznat će se; izgubljeni bit će oni koji su poricali susret s Nama, jer nisu bili na Putu pravome.
46. Bilo da ti pokažemo dio onoga što im obećavamo, bilo da usmrtimo te, svakako će Nama vratiti se, pa za ono što su činili Allah svjedočit će.
47. Svaki narod imao je poslanika – kada im je dolazio poslanik, pravedno presuđivano im je, a nije im učinjeno nasilje.
48. Oni vele: "Kada će već to obećanje, ako istinu govorite?!"
49. Reci: "Nikakvu štetu niti korist ja ne mogu pribaviti za se, osim ako Allah htjedne. Svaki narod ima rok koji određen je, a kada im taj rok dođe, ni za čas ga odgoditi neće, niti će učiniti da dođe ranije."
50. Reci: "Šta mislite: danju ili noću, od Njega će vam stići stradanje – zašto onda zlikovci traže da im brzo dođe?!"
51. Zar ćete povjerovati u stradanje tek kada dogodi se?! Zar tek tada, a tražili ste da brzo stigne?!"
52. Onda će se reći onima što su činili nasilje: "Kušajte vječno stradanje! Zar se nagrađujete više od onoga što zaradili ste?!"
53. "Je li to zaista istina?", zapitkuju te. Reci: "Da, Gospodara mi moga, sušta istina je, i vi nećete moći izbjeći je!"
54. Kada bi sve što je na Zemlji posjedovao čovjek koji je učinio nasilje, sigurno bi to dao za iskupljenje; kada se suoče sa stradanjem, tajit će kajanje; pravedno sudit će im se, a neće im se učiniti nasilje!
55. Nije li Allahovo sve što je na Nebesima i na Zemlji?! Nije li istina Allahovo obećanje?! Ali, većina njih ne razumije!
56. On život daje i usmrćuje, i Njemu valja vratiti vam se.
57. Ljudi! Pouka od vašega Gospodara stigla vam je i lijek za ono što u grudima vašim je, milost i uputa za pravovjernike!
58. Reci: "Allahovoj dobroti i milosti – eto, tome neka se vesele: to je bolje od onoga što sakupljaju hrpimice!"
59. Reci: "Šta mislite o tome što vam je Allah dao opskrbe, pa određujete šta je od toga zabranjeno, a šta odpušteno je?!" Reci: "Je li vam Allah dao dopuštenje, ili vi Allaha hulite?!"
60. O Danu ustanuća šta misle oni što o Allahu izmišljaju potvore?! Allah je zaista dobar prema ljudima, ali većina njih ne zahvaljuje.
61. Šta god ti preduzeo i što god iz Kur'ana kazivao o tome, kakve god obavljali poslove – Mi smo svjedoci dok se time bavite; Gospodaru tvome ne promiče ni koliko jedan trun na Zemlji i Nebesima

-
- što je – ni manje ni veće – a da se to u Knjizi Jasnoj ne nađe.
62. Zaista, za Allahove prijatelje nema straha i oni se ožalostiti neće –
63. Oni koji su vjerovali, Boga bojeći se –
64. Za njih je radosna vijest za života na svijetu ovome i na Svijetu drugome – Allahovim riječima nema nikakve izmjene – a to veličanstveni uspjeh zaista je.
65. Neka te njihove riječi ne žaloste; sva moć u Allaha je; On predobro čuje i zna sve.
66. Nije li Allahovo sve što je na Nebesima i što na Zemlji je?! A šta slijede oni što, mimo Allaha, obožavaju kultove?! Ne slijede ništa osim nagađanje; oni tek slute.
67. On vam noć daje da se u njoj smirite i dan kao razviđenje, a za ljude koji čuti hoće u tome je sigurno znamenje.
68. Oni vele: "Allah je uzeo Sebi dijete!" Uzvišen neka je! Samodovoljan je; sve što je na Nebesima i na Zemlji Njegovo je! Nikakva dokaza za to vi nemate! Zar protiv Allaha govorite nešto što ne znate!
69. Reci: "Neće uspjeti oni koji o Allahu laži iznose!"
70. Na ovome svijetu uživati će pa će se Nama vratiti, a onda ćemo ih tjerati da zbog toga što nisu vjerovali kušaju strahotno stradanje.
71. Kazuj im povijest o Nuhu, kada se on obrati narodu svome: "Narode, ako vam je teško što boravim među vama i što podsjećam na Allahovo znamenje dok u Allaha uzdam se, onda se vi zajedno sa svojim idolima odlučite, i to tako da to ne tajite, pa mi presudite – ne čekajte!
72. A ako se okrenete, onda znajte da od vas ne tražim nikakve nagrade, jer samo u Allaha nagrada je za me, i da musliman budem zapovjeđeno mi je."
73. Onda ga oni lažnim proglasiše, a Mi spasismo Nuha i one što bijahu s njim, na Lađi, i učinismo od njih namjesnike, a potopismo one koji su poricali Naše znamenje – pa ti vidi kakva kob zadesi upozorene!
74. Poslije nejga, slali smo druge poslanike među vlastite narode, pa su im donosili znamenje, ali oni ne povjerovali u ono što su poricali otprije – tako Mi stavljamo pečate na srca onima što mjeru prevrše.
75. Poslije njih smo poslali Musaa i Haruna faraonu i njegovim doglavisima, uz naše znamenje, ali se oni uzoholiše, jer bijahu narod što grješan je.
76. Kada im Istina od Nas stiže, rekoše: "Baš očita magija ovo je!"
77. Musa reče: "Zar vi tako govorite o Istini kada došla vam je?! Zar ovo magija je?! Magi uspjeti neće!"
78. Oni mu uzvратиše: "Zar si došao da nas odvратиš od onoga u čemu smo zatekli očeve svoje, pa da znamenitost na Zemlji vama dvojici pripadne?! Baš nećemo u vaše vjernike!"
79. Na to faraon reče: "Dovedite mi sve mage učene!"
80. Kada magi stigoše, Musa im reče: "Bacite šta imate za bacanje!"
81. I pošto oni to baciše, Musa poviče: "To s čime ste došli magija je, a Allah će sigurno uništiti je, jer Allah ne dopušta da posao grješnika valjan bude;
82. Makar to i mrzili zlikovci, Allah će Svojim riječima učiniti da Istina istinita bude!"
83. Ipak Musau ne povjerova niko osim potomstva naroda njegova, strahujući da ih faraon i njegovi doglavnici ne progone, jer faraon, zaista, silnik u zemlji bijaše i zaista pretjerivao je.
84. Onda Musa reče: "Narode, ukoliko u Allaha vjerujete, onda se na Njega oslonite, ako baš muslimani ste!"
85. Oni uzvратиše: "Na Allaha oslanjamo se. Gospodaru naš, ne dopusti da budemo iskušenje za nasilnike!"
86. I Svojom milošću nas izbavi od naroda koji krivovjerman je!"
87. Onda Mi objavismo Musau i bratu njegovome: "Sagradite u Egiptu kuće narodu svome i od tih kuća hramove načinite pa namaz obavljajte, a ti obraduj pravovjernike!"

-
88. "Gospodaru naš", Musa reče, "Ti si faraonu i njegovim doglavniciima dao raskoš i blago u životu zemnome da bi oni, Gospodaru, vodili u zabludu sa Tvoje Staze! Gospodaru zatri trag bogatstvu njihovome i učini da im se srce stegne, pa neka ne vjeruju dok se sa stradanjem užasnim ne suoče!"
89. "Vaša molba uslišana je; vas dvojica se Pravoga puta držite, a put onih koji ne znaju ne slijedite!"
90. Onda prevedosmo preko mora sinove Israilove, a faraon s vojskom – u mržnji i neprijateljstvu – za njima pođe, ali kada se daviti poče, on reče: "Vjerujem da nikakvoga boga nije osim Onoga u koga vjeruju Sinovi Israilovi, i ja spadam u muslimane!"
91. "Zar sada, a osion bio si ranije i spadao si u smutljivce?!"
92. Danas ćemo izbaviti samo tijelo tvoje da bi bio znamenje onima poslije tebe, jer mnogi ljudi za naša znamenja istinski ne mare!"
93. I zaista smo prekrasno smjestili Sinove Israilove, podarivši im divne hrane, te se oni nisu razilazili dok im ne stiže Znanje, a na Dan ustanuća Allah će presuditi među njima u vezi s onim u čemu su razilazili se.
94. Ako sumnjaš u ono što sšustamo ti, onda pitaj one koji čitaju Knjigu objavljenu prije tebe: Istina od tvoga Gospodara pohodi te i zato nemoj da te sumnja razdire;
95. Nipošto ne budi od onih koji smatraju lažnim Allahovo znamenje, jer ćeš svrstati se u gubitnike.
96. Oni za koje se obistinila Riječ Gospodara tvoga vjerovati neće
97. Makar im došlo vascijelo znamenje, sve dok se sa strahotnim stradanjem ne suoče.
98. Zašto nijednoga nasilja ne bijaše koje je uzvjerovalo pa mu je od koristi bilo to vjerovanje, osim naroda Junusova: pošto uzvjerovaše, otklonismo im ponižavajuće stradanje u životu zemnome i dadasmo im da uživaju neko vrijeme!
99. Da tvoj Gospodar hoće, uzvjerovalo bi baš sve što na Zemlji je! Zar ćeš onda ti siliti ljude da se obrate u pravovjernike?!"
100. Jer, nijedna duša ne uzvjeruje bez Allahove dozvole, a On učini nečistima one što neće da promisle.
101. Reci: "Pogledajte šta na Nebesima i na Zemlji imade!" Ipak, ljudima koji ne vjeruju neće koristiti znamenje i upozorenje.
102. Zar baš iščekuju nešto slično vremenu onih što prije njih iščezoše?! Reci: "Samo vi iščekujte, a uz vas sam i ja taj koji iščekuje!"
103. Najzad, Mi spašavamo poslanike Svoje i pravovjerne, jer – dužni smo spasiti pravovjerne.
104. Reci: "Ljudi! Ako ste u kakvoj sumnji u pogledu moje vjere, onda znajte da ja ne obožavam ono što vi, mimo Allaha, obožavate, već obožavam Allaha koji vas usmrćuje, i da budem pravovjernik naređeno mi je;
105. I još naređeno mi je: "Predano, ka Vjeri upravi lice svoje, a nipošto ne budi od onih što pridružuju Mu ravne;
106. I pored Allaha ne upućuj molbe nečemu što ti ne može koristiti niti nanijeti štete, jer – uradiš li tako – bit ćeš od onih što čine nasilje;
107. Ako ti Allah zada nevolju, samo On može otkloniti je; ako ti pak kakvo dobro htjedne, niko te ne može lišiti Njegove dobrote: On među Svojim robovima pogađa dobrotom koga hoće, jer On je Taj Koji prašta i Milosnik je."
108. Reci: "Ljudi! Istina od Gospodara vašega stigla vam je! Zato – ko Pravim putem zaputi se, uputio se radi sebe, a ko stranputicom pođe – pošao je samo protiv sebe, i ja nisam taj što vaš zastupnik je!"
109. Ti slijedi ono što se tebi objavljuje i strpi se do Allahove presude, jer najbolji sudija upravo On je!"

HUD

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 12, 17 i 114; ajeta 123; objavljeno poslije sure

Junus – Yunus

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Alif-Lam-Ra. Ovo je Knjiga čiji su ajeti čvrsto postavljeni a zatim su u ime Premudroga i Sveznajućeg podrobno izloženi
2. Zato da biste samo Allahu robovali – jer ja sam taj koji vam upozorenje i radosne vijesti od Njega donosi –
3. I da biste od Gospodara svoga oprosta tražili i Njemu se kajali , a On će vam dati da se nauživete dok ne dođe Čas određeni, jer svakom dobrome On će Svoje dobrote dati, a budete li leđa okrenuli – bojim se da ćete na Dan veliki stradati.
4. Allahu vam se valja vratiti, a On sve može učiniti.
5. Zar oni baš okreću svoje grudi zato da bi se od Njega sakrili?! Eto – i kada se u svoje ruho budu umotali, On zna šta skrivaju a šta bjelodane oni – On dobro zna šta njedre grudi.
6. Na zemlji ne postoji biće kome Allah hranu ne daje, kome ne zna za stanište i smrtno počivalište – u Knjizi Jasnoj postoji sve.
7. On je Taj Koji Nebesa i Zemlju u šest dana stvorio je, a Prijestolje Njegovo na vodi bijaše: to je zato da bi iskušao ko od vas postupat će ljepše. Ako kažeš: "Nakon smrti proživljeni bit ćete", oni što ne vjeruju kazat će: "Puka magija to je!"
8. Ako im odgodimo stradanje za određeno vrijeme – "Zašto ga zadržava?", reći će. Onoga Dana kada ih stradanje snađe, neće od njih otkloniti se, nego će zahvatiti ih ono čemu rugali su se.

9. Ako damo čovjeku da kuša milosti Naše, a onda mu je oduzmemo, on očajnik i nezahvalnik postaje;
10. Ako mu damo da kuša blagodati nakon nedaća pretrpljenih, sigurno će kazati: "Nevolje me napustiše" – zaista čovjek umije likovati i razmetljiv biti,
11. Osim onih koji su se strpjeli i dobra djela činili – takvima oprost i golema nagrada slijedi.
12. Možda bi ti i izostavio nešto od onoga što se objavljuje tebi i što te tišti, da oni kazali ne bi: "Zašto mu se kakvo blago ne spusti, ili zašto s njim ne dođe melek neki?!" Ali – tvoje je samo upozoriti, a Allah brine o svakoj stvari.
13. Zar da oni govore: "Izmislio ga je!" Reci: "Onda vi dajte deset sura nalik na njegove, koje su izmišljene, i pri tom pozovite koga god možete, osim Allaha, ako istinu govorite!"
14. Ako vam ne odgovore, onda znajte da to sa Allahovim znanjem objavljeno je, te da drugoga boga osim Njega nije – zašto Mu se, onda, ne prepustite?!
15. Onima koji život ovoga svijeta žele, i njegove ukrase, Mi ćemo dati da za toga života okončaju svoje poslove i u njemu prikraćeni biti neće –
16. To su oni koji na Drugome svijetu neće imati ništa osim vatre, jer ono što su načinili propast će i ono što su uradili uzaludno bit će;
17. Takvi nisu kao što je onaj koji je pri jasnome dokazu Gospodarevome, a Njegov Svjedok ga kazuje,⁷⁹ te Musaova Knjiga što prije Kur'ana vodič i milost bijaše. To su oni što u Kur'an vjeruju, a skupinama koje ne vjeruju u njega Oganj je utočište; zato u vezi s njim nemoj imati nikakve sumnje – on Istina je od Gospodara tvoga, ali većina ljudi ne vjeruje.
18. Ko je veći nasilnik od onoga što protiv Allaha izmišlja neistine! Takvi će pred Gospodarem svojim pokazati se, a svjedoci govorit će: "Ovo su ti što su lagali o Gospodaru svome!" Eto, Allahovo prokletstvo je na onima što čine nasilje;
19. Koji stvaraju zapreke ka Putu Allahovome, želeći prikazati kako vrludav je, pa još u Drugi svijet ne vjeruju pri tome;
20. Takvi nisu mogli na Zemlji ništa da učine i osim Allaha nemaju nikakve zaštitnike; njima će biti udvostručeno stradanje – oni nisu mogli da čuju niti da vide;
21. To su oni što su propastili sami sebe, a napustit će ih oni koje izmisliše;⁸⁰
22. Oni će biti najveći gubitnici na Drugome svijetu, nema sumnje nikakve.
23. Zaista, oni što vjeruju i dobra djela čine, i pri tom su pedani Gospodaru svome – to su džennetlije i zauvijek u Džennetu ostat će.
24. Te dvije skupine su, primjerice, kao neko ko je slijep i gluh i kao neko ko vidi i čuje – da li se može izjednačiti to dvoje?! Pa zar se opametiti neće?!⁸¹
25. Poslali smo Nuha narodu njegovome: "Ja sam taj koji vam daje jasno upozorenje
26. Da ništa osim Allaha ne obožavate; strah me za vas patnje u Danu prebolnome."
27. Onda rekoše doglavnici, koji nisu vjerovali a pripadali su narodu njegovome: "Smatramo da si, kao i mi, ljudsko biće, i vidimo da te slijede samo oni što su među nama najniže i što nemaju čvrsto mišljenje; ne vidimo da imate pred nama prednosti nekakve, već vas držimo za lažove."
28. Nuh tada reče: "Moj narode! Šta mislite?! Ako sam ja pri Gospodarevu dokazu jasnome i ako mi On daje milosti Svoje, a vi slijepi ste za to sve – zar da vam to namećemo kad ga odbijate?!"
29. Moj narode, ja za ovo ne tražim od vas nikakvo imanje, jer samo u Allaha nagrada je za me; ja ne gonim vjernike;

⁷⁹ Riječ *svjedok* vjerovatno se odnosi na meleka Džibrila koji je Poslaniku prenosio (*kazivao*) Objavu, ali – postoje i drukčija tumačenja.

⁸⁰ Napustit će ih njihova božanstva, idoli.

⁸¹ Te *dvije skupine* su skupina vjernika i skupina nevjernika.

-
- oni će izaći u susret Gospodaru svome, ali ja vidim da ste vi narod jedan koji neuk je!
30. Moj narode! Ko će mi pomoći kod Allaha budem li tjerao vjernike – pa zašto se ne opametite?!
31. Ne govorim vam: 'U mene su Allahove riznice', ili: 'Onostrano poznato mi je'; ne govorim: 'Ja sam melek' i ne kažem onima koje s prezirom gledate: 'Allah ovima nikakvo dobro dati neće.' Šta je u njihovim dušama Allah najbolje znađe; u protivnome – sigurno bih bio od onih što čine nasilje!"
32. "O Nuhu!", oni rekoše, "ti se sporiš s nama tako da si pretjerao u tome! Nego, daj to što obećavaš nam, ako si od onih što istinu govore!"
33. "To će vam samo Allah dati ako ushtjedne, a vi to spriječiti ne možete.
34. Neće vam koristiti moje savjetovanje – budem li vam davao savjete – ukoliko Allah htjedne da lutate; On je vaš Gospodar i Njemu vratit vam se!"
35. Zar baš govore: "Izmislio ga je"?! Reci: "Ako sam ga ja izmislio, onda na meni grijeh je, a ja sam nedužan u odnosu na ono čime me teretite."
36. I Nuhu je objavljeno: "U narodu tvome vjerovat će samo oni koji već vjeruju, ali ti ne očajavaj zbog onoga što čine,
37. Već gradi Lađu na oči Naše i po Našoj Objavi, a ne obraćaj Mi se za one koji čine nasilje, jer oni će biti potopljeni, nesumnjivo je."
38. Nuh je gradio Lađu, a kada god bi glavešine iz njegova naroda prolazile, rugali su se. Na to Nuh reče: "Ako se nama rugate, onda ćemo se i mi vama rugati baš kao što to vi činite,
39. Pa ćete vidjeti koga će zadesiti ponižavajuće stradanje koje će ga osramotiti, a koga će snaći trajno stradanje."
40. Čim volja Naša bijaše i vode pokuljaše, rekosmo: "Ukrcaj na Lađu po jedan par svake vrste, i čeljad svoju, osim onih za koje Riječ već data je, te pravovjerne", jer onih koji uz njega vjerovahu malo bijaše.
41. Onda Nuh reče: "Na Lađu se ukrcajte, u Allahovo ime neka plovi i neka pristane, jer moj Gospodar, zaista, oprašta i Milostivan je."
42. I preko talasa nalik na brda Lađa ih ponese, dok je Nuh dozivao svoga sina koji bijaše izdvojio se: "Sine, ukrcaj se s nama, a nemoj biti uz nevjernike!"
43. Sin reče: "Sklonit ću se na kakvo brdo koje će me sačuvati od vode!" Nuh mu na to viče: "Danas nema nikakve zaštite od zapovijesti Allahove, osim kome se On smiluje!" Onda ih val razdvoji i sin utopi se.
44. Potom rečeno bijaše: "Zemljo, progutaj svoje vode, a ti nebo, razvedri se!" Tako se voda povuče i Odredba se ispuni, a Lađa na al-Džudijj zastade i tada rečeno je: "Bestraga narod koji nasilan je!"
45. A Nuh se obrati Gospodaru svome: "Gospodaru, moj sin je čeljade moje, a obećanje Tvoje istinito je – Ti si taj Koji Najmudriji je!"
46. "Nuhu, on nije čeljade tvoje", Allah reče, "jer čini ono što neispravno je, i zato Me ne moli za nešto o čemu ne posjeduješ nikakvo znanje. Savjetujem ti: Ne budi od onih što su neznalice!"
47. "Gospodaru", Nuh reče, "u Tebe tražim utočište kako Te ne bih molio za nešto o čemu ne posjedujem nikakvo znanje! Ako mi ne budeš oprostio i smilovao mi se, ja ću se uvrstiti u gubitnike!"
48. "Nuhu", onda mu se reče, "iskrcaj se uz Naše spasenje i uz blagoslove za te i za narode koji su uz tebe! Nekim narodima ćemo pružiti uživanje, a onda će ih od Nas zadesiti bolno stradanje."
49. To su neke vijesti koje tebi objavljujemo o nepoznatome – ni ti ni tvoj narod niste prije ovoga ništa znali o tome. Zato se strpi, a sretan ishod je za bogobojazne.
50. Narodu Ad poslali smo Huda, brata njihovoga, te on obrati im se: "Moj narode, Allaha obožavajte, jer drugoga boga nemate – vi samo na Njega hulite!"
51. Moj narode, za ovo ne tražim od vas nikakve nagrade, jer moja nagrada je

-
- samo u Onoga Koji stvorio me je! Zašto se ne opametite?!
52. Moj narode, tražite od Gospodara da vam oprostí grijehe i Njemu se pokajte pa će vam s neba slati obilne kiše i vašoj snazi dodat će još snage, a nemojte, kao zlikovci, da leđa okrećete!"
53. Oni uzvratíše: "Hude, nisi nam donio nikakvo znamenje, a samo na tvoju riječ mi nećemo napustiti svoje bogove i nećemo kao vernici biti uz tebe.
54. Mi tvrdimo samo da te je zlom pogodilo neko božanstvo naše!" "Pozivam Allaha za svjedoka", Nuh reče, "a i vi posvjedočíte da nemam ništa s tim što ravne pridružujete
55. Njemu; svi se vi protiv mene zavjeríte i nimalo mi vremena ne dajte,
56. Jer ja se uzdam u Allaha Koji moj i vaš Gospodar je; uopće ne postoji živo biće číja sudbina u Njega nije – zaista je moj Gospodar na Putu pravome.
57. Ako se ipak okrenete, a ja sam vam prenio ono što po meni poslano vam je, moj će vas Gospodar drugim narodom smijeniti, a vi Mu ničím naudíte nećete – moj Gospodar, zaista, bdíje nad svíme."
58. A kada Naša volja bijaše, spasíli smo Huda i one što su vjerovali s njíme, i to Svojom milošću; spasíli smo ih patnje surove.
59. Takav je narod Ad bio: poricali su znamenja Gospodara svoga, bili neposlušni poslanícima i pristajali su uz volju svakog silnika prkosna;
60. Na ovome svijetu i na Dan ustanuća prokletstvo je na njíma. Zar nisu Adani bili bili nevjerníci spram Gospodara svoga i zar da ne bude: Bestraga Ad, narod Huda?!
61. I narodu Semud poslali smo njíhova brata Saliha, te on kaza: "Narode, obožavajte Allaha, jer nemate nikakvoga boga osim Njega; On vas je od zemlje stvorio i na njoj vam dao stanka – zato tražite oprosta od Njega uz izraze pokajanja, jer moj Gospodar je blízu i On se odazíva!"
62. "Salih", oni rekoše, "u tebe se polagala nada prije ovoga! Zar nam braniš da obožavamo ono što su naši očevi obožavali, dok je naša sumnja u to čemu nas pozívaš zaista velíka?!"
63. "Narode, šta mislíte: Ako sam ja pri znamenju Gospodara svoga i ako mi je darovao Svoga milodarja, ko je onda taj što će me odbraníti od Allaha, ogriješím li se od Njega?! Vi samo hoćete da bude još veća propast moja!
64. Narode, ovo je Allahova deva – ona je znamenje vama, pa je pustíte da se na Allahovoj zemlji napasa i ne nanosite joj nikakva zla, jer će vas zadesíti skora kazna."
65. Oni je ipak zaklaše, pa im Salih kaza: "Uživajte u svojim domovima trí dana – to je prijetnja stvarna."
66. A kada bijaše Naša volja, spasísmo Svojom milošću Saliha i one što su vjerovali uz njega od poniženja toga dana, jer tvoj Gospodar je Moćni i Silni, zaista;
67. A gromoglas zadesi one što su činíli nasílje, tako da su kao trupla osvanuli u svojim domovima –
68. Kao da ih nije ni bilo nikada! Zar nisu Semudani bili nevjerníci spram Gospodara svoga i zar da ne bude: Bestraga Semudaníma?!
69. Naši izaslaníci su s radosnom víješću pohodíli Ibrahíma: "Selam!" "Selam neka je vama!", on im kaza i onda im s pečením teletom pohíta,
70. A kada vídje kako tele ne dotíču rukama, obuze ga slutnja i osjete kako ga zbog njíh strah spopada. "Ne boj se", rekoše mu, "jer mi smo poslani narodu Luta!"
71. Ibrahímova žena je stajala te se nasmíjala, jer Mi smo je obradovali víješću da će ímati Ishaka, a poslíje Ishaka i Jakuba.
72. "Zaboga!", uskliknu žena. "Zar ću rodíti kao staríca, a i ovaj moj muž je starína?! To je nešto čudesno, zaista!"
73. "Zar te začuđuje Allahova volja?! Allahova mílost i blagodat su s vama, ukućanima, jer Njemu, zaista, pripadaju hvala i slava!"

74. A kada u Ibrahima nestade straha i stiže mu vijest radosna, on se poče raspravljati s Nama povodom Lutova naroda,
75. Jer Ibrahim zaista bijaše blag, mehka i predana srca.
76. "Ibrahime, okani se toga, jer neumitno je nastupila volja Gospodara tvoga; njima stiže kazna neizbježna!"
77. A kada izaslanici Naši stigoše kod Luta, obuze ga zbog njih slutnja i nelagoda, te on kaza: "Evo strašnoga dana!"
78. Onda Lutov narod pohrli k njemu, a prije toga su činili sramna djela. "Narode", lut se obrati njima, "ovo su kćeri moje i one su za vas čistije, jer – bojte se Allaha i ne sramotite me pred mojim gostima! Zar među vama nema razumna čovjeka?!"
79. "Ti dobro znaš da nemamo potrebe za tvojim kćerima, i ti dobro znaš šta je želja naša!"⁸²
80. "Samo da mi je kakve moći nad vama", Lut povika, "ili da mi je u nekoga snažnog naći utočišta!"
81. "Lute", gosti rekoše, "mi smo izaslanici Gospodara tvoga – zato oni neće doprijeti do tebe! Nego, pođi sa svojom porodicom u gluho noćno doba i neka se niko ne osvrće, ali s vama neće biti žena tvoja jer s njom će se sigurno zbiti ono što će se desiti ostalima; njima je rok zora, a zar nije blizu zora?!"
82. I kada nastupi zapovijest Naša, učinismo da u naselju njihovome bude dolje ono što bijaše gore negda, i sručismo na njega kišu grumenja skamenjena –
83. I to kao biljegu Gospodara tvoga, koja uopće nije daleko od nasilnika.
84. I Medjenu smo poslali njihova brata Šuajba, te on kaza: "Narode, obožavajte Allaha, jer nikakvoga boga nemate osim Njega; nemojte zakidati na litri ni za vaganja! Vidim da ste sred obilja, a strah me za vas kazne Dana sveobuhvatna!"
85. Narode, na litar i na vagi neka vam bude pravedna mjera, ne zakidajte ništa ljudima i ne činite na Zemlji nereda!
86. Ono što vam ostaje od Allaha bolje vam je, kao vjernicima, a ja nisam taj koji bdije nad vama."
87. "Šuajbe", oni mu rekoše, "zar ti molitva tvoja zapovijeda da napustimo božanstva svojih očeva, ili da ne učinimo sa svojim imanjinama šta nam je volja?! E, baš si ti fina i pametna glava!"
88. "Narode, zar ne vidite da sam ja pri znamenju Gospodara i da mi je dao Svoga divnog obilja, te da ne želim ono što zabranjujem vama; ja želim samo, koliko mogu, činiti dobra, a moj uspjeh je jedino do Allaha; u Njega se uzdam i obraćam se na Njega.
89. Narode! Neka vas sporenje sa mnom nipošto ne dovede do toga da vas zadesi nešto slično onom što je zadesilo narod Nuha, narod Huda i narod Saliha, a nije daleko od vas ni narod Luta!
90. I tražite od Gospodara oprosta, kajući se Njemu, jer moj Gospodar je zaista Milostivan i ljubav dariva."
91. "Šuajbe", rekoše mu, "mi ne shvaćamo mnogo toga u tvojim riječima, ali vidimo da si jadan među nama; sigurno bismo te kamenovali da nije tvoga roda, jer ti nemaš moći nad nama!"
92. "Narode", Šuajb reče, "zar vam je moj rod miliji od Allaha, jer ste Njega odbacili za leđa, ali ono što činite moj Gospodar dobro zna!"
93. Narode, radite prema svojim mogućnostima, a radit ću i ja. Vi ćete već saznati koga će zadesiti kazna koja ponižava i ko je taj od koga je potvora! Samo vi iščekujte, a i ja iščekujem s vama!"
94. A kada nastupi zapovijest Naša, spasismo Svojom milošću Šuajba i one što su vjerovali uz njega, a gromoglas pogodi one što su činili nasilje, tako da su kao trupla osvanuli u svojim domovima –
95. Kao da ih nije ni bilo nikada. Neka Medjen bude bestraga, kao što su i Semudani bili bestraga!
96. Sa Svojim znamenjima i jasnim dokazom poslali smo i Musaa

⁸² U ovim ajetima riječ je o općoj pojavi homoseksualnosti u Lutovu narodu.

97. Faraonu i njegovim doglavnici, ali su se doglavnici držali faraona, a faraon nije imao razbora;
98. On će predvoditi svoj narod na Dan ustanuća pa će u oganj uvesti ga – užasna li pristupa za privedenoga!
99. Prokletstvo ih prati ovdje i na Dan ustanuća – užasna li dara za darivanoga!
100. To su neke povijesti o naseljima o kojima ti pripovijedamo – neka još postoje, a neka su pokošena.
101. Nismo im Mi učinili nasilja, već su nasilje učinili sebi samima, a kada bi nastupila zapovijest tvoga Gospodara, nisu im ništa mogla pomoći božanstva koja su zazivali mimo Allaha, već su samo činila da im propast bude još veća.
102. Tako tvoj Gospodar kažnjava, ako već kažnjava, naselja zato što su nasilnička, a Njegova kazna je bolna i strahotna.
103. U tome zaista ima znamenja za onoga ko se na Drugome svijetu plaši stradanja – to je Dan radi koga će se ljudi sakupiti i to je Dan osvjedočenja,
104. A mi ga odlažemo do roka određena;
105. Kada nastupi, niko neće prozboriti bez Njegova dopuštenja, a bit će među ljudima nesretnika i sretnika:
106. Nesretnici će biti u Ognju, gdje će dopasti dahtanja i hroptaja;
107. U njemu će boraviti koliko traju Nebesa i Zemlja, osim ako bude drukčija volja tvoga Gospodara – tvoj Gospodar zaista čini kako Mu je volja;
108. Sretnici će pak biti u Džennetu, boraveći u njemu koliko traju Nebesa i Zemlja – osim ako bude drukčija volja tvoga Gospodara – i to kao dar bez prestanka.
109. Zato – u vezi onoga što ovi obožavaju neka te ne muči sumnja: obožavaju samo ono što su obožavali i njihovi očevi nekada, a Mi ćemo im dati prema njihovoj zaslugi, bez ostatka.
110. Musau smo dali Knjigu pa je glede nje došlo do raskola, a da nije ranije zadata Riječ tvoga Gospodara, sigurno bi bilo svršeno s njima, jer ih u vezi s Knjigom mori sumnja.
111. Gospodar tvoj sigurno će isplatiti svima njima prema djelima, jer to što čine On predobro zna.
112. Ti se, prema naredbi, drži Pravoga puta, kao i oni koji su uz tebe srca predana, a ne prelazite granice, jer On dobro vidi šta činite, zaista;
113. Nasilnicima se ne priklanjajte da vas vatra ne opeče, jer nikakva prijateljstva osim Allaha nemate, tako da pomoći za vas biti neće;
114. I sa dva kraja dana namaz obavljajte, te u prve noćne sahate, jer dobročinstva poništavaju opačine – to je opomena za one kojima jest do opomene;
115. I strpi se, jer nagradu dobročiniteljima Allah zametnuti neće!
116. Kako malo upućenih naraštaja prije vas bijaše, koji su zabranjivali da se nered po Zemlji čini a kojima smo podarili izbavljenje! A oni koji su činili nasilje slijedili su to u čemu su pretjerivali, tako da zlikovci postadoše.
117. Gospodar tvoj nikada nije uništavao naselja nepravedno i ako su stanovnici njihovi predstavljali čestite ljude.
118. Tvoj Gospodar da hoće, sve bi ljude učinio pripadnicima jedne vjerske zajednice, ali – oni stalno razlikuju se,
119. Osim onih kojima tvoj Gospodar smiluje se, a zbog toga i stvorio ih je, tako da Riječ tvoga Gospodara ispunit će se: "Sigurno ću učiniti da džinima i ljudima Džehennem napunjen bude!"
120. Sve povijesti o poslanicima koje ti pripovijedamo zato su da time očvrstamo srce tvoje, jer u njima ti Istina stiže, pouka i opomena za pravovjerne.
121. A reci onima koji ne vjeruju: "Radite vi kako možete, a i mi ćemo raditi po svome;
122. Samo vi iščekujte, a i mi ćemo čekati, bez sumnje!"
123. Allahu pripada Onostranost Nebesa i Zemlje i Njemu vraća se sve – zato Njega obožavaj i na Njega osloni se,

a tvoj Gospodar nije nehajan prema onome što činite.

Sura 12.

JUSUF – YUSUF

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 1-3, i 7; ajeta 111; objavljeno poslije sure *Hud*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Alif-Lam-Ra. To su ajeti Knjige Jasne.
2. Da biste shvatili, spustili smo je kao Kur'an na jeziku arapskome.
3. Mi ćemo ispričovijedati najljepšu pripovijest za te, tako što ti ovaj Kur'an dajemo u vidu objave, jer si prije njega zaista spadao u neupućene.
4. Jednom Jusuf reče ocu svome: "Oče, vidio sam jedanaest zvijezda, sunce i mjesec vidio sam ih kako meni klanjaju se ničice."
5. "Sinko", otac reče, "ne kazuj braći svoje snoviđenje, jer će smisliti kakvu smicalicu protiv tebe – očiti neprijatelj čovjeku Šejtan je!"
6. Dakle, tvoj Gospodar će odabrati tebe i poučiti te da tumačiš čudesna snoviđenja, upotpunjujući Svoju blagodati za te i za porodicu Jakubovu, kao što ju je upotpunio već ranije za tvoje očeve, Ibrahima i Ishaka; zaista, tvoj Gospodar sve znade i Premudri je."
7. U Jusufu i njegovoj braći postoji znamenje za sve koji bi da se obavijeste.
8. Jednom braća rekoše: "Jusuf i njegov brat miliji su od nas ocu našeme, iako smo mi prava družina – očito, naš otac u zabludi je."
9. Ubijte Jusufa, ili ga u kakav vilajet odbacite, kako bi vaš otac vama okrenuo se, pa ćete biti čestiti ljudi poslije."
10. Onda jedan od njih reče: "Ako hoćete da nešto činite, ne ubijte Jusufa, već ga bacite kakvom bunaru u dubine, pa da ga neka karavana nađe."
11. "Oče", poslije oni rekoše, "zašto u vezi s Jusufom nemaš u nas povjerenje, jer smo mi dobrohotni prema njemu, bez sumnje?!"
12. Pošalji ga sutra s nama da se provede i da naigra se, a mi ćemo, sigurno, bdjeti nad njime."
13. "Morit će me tuga što ga odvodite", otac reče, "jer me strah da ga vuk ne pojede dok na njega ne pazite."
14. "Ako bi ga vuk pojeo pored nas, ovakve družine, tada bismo, zaista, bili prave ništarije!"
15. Pošto ga potom povedoše, dogovorivši se da ga bace bunaru u dubine, Mi mu objavismo: "sigurno ćeš ih jednom obavijestiti o tome djelu njihovome, a oni to i ne slute."
16. Tako braća, plačući, uvečer ocu stigoše
17. I rekoše: "Oče, pošli smo da utrkujemo se, a Jusufa smo ostavili uz naše stvari i tako ga vuk pojede! Iako smo iskreni, ti nemaš u nas vjere!"
18. Onda Jusufovu košulju s lažnom krvlju donesoše, a otac reče: "Zla primisao u vašim dušama rodila se, ali – lijepo je strpjeti se: od Allaha tražim pomoć u vezi s ovim što opisujete!"
19. Potom jedna karavan dođe, te ljudi vodonošu poslaše i on spusti vedro svoje pa mu se uzvik ote: "Ja divote! Neki dječak ovo je!" Poslije ga kao trgovačku robu sakriše, a Allah dobro zna šta oni čine.
20. Onda ga budzašto prodaše, jedva čekajući da ga se oslobode.
21. A onaj čovjek iz Egipta, što kupi Jusufa, svojoj ženi reče: "Nastoj da lijepo smjesti se, jer će nam, možda, biti od koristi, ili ćemo ga uzeti da nam bude dijete!" Tako smo učinili da Jusuf u toj zemlji siguran bude i poučismo ga da tumači čudesna snoviđenja, jer Allah provodi Svoje, ali većina ljudi to ne razumije.

22. I kada je Jusuf stasao, podarismo mu mudrost i znanje, jer Mi tako nagrađujemo dobročinitelje.
23. Poslije ga htjede zavesti žena u čijoj kući bio je, te ona zaključa vrata i reče: "Dođi-de!", a Jusuf će: "Bože, sačuvaj me! Moj Gospodar dao mi je divno boravište, a grješnici isgurno uspjeti neće."
24. Ona je za Jusufa pokazivala zanimanje, a i on bi za nju pokazao zanimanje da nije vidio Gospodarevo upozorenje, i to zato da bismo otklonili od njega zlo i sagrješenje, jer je spadao u Naše robove čestite.
25. Onda prema vratima potrčaše oboje, te mu ona košulju pocijepa otraga i utom njezina gospodina na vratima zatekoše, pa žena reče: "Kako nagraditi onoga ko hoće da tvojoj porodici zlo nanese, ako ne da se utamniči, ili da se stavi na muke strašne?!"
26. "Pokušala me zavesti", Jusuf reče. Potom priseže jedan svjedok iz porodice njezine: "Ako mu je košulja pocijepana s prednje strane, onda ona istinu govori a on laže;
27. Ako mu je pak otraga pocijepana košulja, onda ona laže, a on iskren je."
28. Pa kada čovjek vidje da Jusufova košulja otraga pocijepana je, reče: "Zaista, ovo spada u ženske spletke – ženske spletke su goleme!
29. Pređi preko ovoga, Jusufe, a ti ženo, za svoj grijeh moli oprostjenje, jer ti si pogriješila – nedvojbeno je!"
30. Poslije su žene u gradu govorkale: "gospodareva žena zavodi momka koji je kod nje: izludio ju je. Mislimo da ona na očito pogrešnom putu je."
31. A pošto je žena dočula za pakosti njihove, ona posla po te žene, pripremvši za njih divane, pa svakoj ženi po jedan nož dade. "Izađi pred njih!", potom Jusufu reče. A kada ga one ugledaše, ushitiše se njime, tako da ruke porezaše i uskliknuše: "Dragi Bože! Ovo čovjek nije! Jedino plemeniti melek ovo je!"
32. Na to žena reče: "To vam je taj zbog koga korile ste me! Jesam ga zavodila, ali odupro se. Ne učini li ono što tražim od njega, sigurno će dopasti tamnice i sigurno će doživjeti poniženje!"
33. "Gospodaru moj", Jusuf reče, "milija mi je tamnica od onoga na šta navraćaju me! Ne oslobodiš li me njihove spletke, i ja ću njih poželjeti pa ću svrstati se u pagane!"
34. Gospodar mu usliša molbu, te otkloni od njega ženske spletke – On zaista čuje sve i sve znade.
35. Poslije im naumpade – iako su vidjeli dokaze – da ga na neko vrijeme u tamnicu zatoče.
36. A u tamnici se dva mladića s njime nađoše, te jedan reče: "Usnio sam kako cijedim grožđe", a drugi će: "Usnio sam kako na glavi nosim hljeb koji jedu ptice. Daj nam tumačenje, jer smatramo da spadaš u dobre ljude."
37. Jusuf reče: "Neće vam doći nijedno sljedovanje hrane a da ne predvidim šta će biti prije nego što vam stigne. To je dio onoga čemu moj Gospodar poučio me. Napustio sam vjeru naroda koji u Allaha ne vjeruje i koji Drugi svijet poriče,
38. Te sam prihvatio vjeru svojih očeva – Ibrahima, Ishaka i Jakuba; nije naše da bilo šta pridružujemo Allahu, a to je izraz Allahove dobrote za nas i za ljude, ali većina ljudi ne zahvaljuje.
39. Drugovi moji iz tamnice! Jesu li bolji gospodari koji se razilaze, ili Allah Koji Jedini i Svemoćan je?!"
40. Oni kojima se mimo njega klanjate nisu ništa drugo do imena koja vi i vaši očevi dali ste – nikakva dokaza o njima Allah dostavio nije; sud pripada jedino Allahu Koji naredio je da nikoga osim Njega ne obožavate; to je vjera ispravna, ali većina ljudi ne razumije!
41. Drugovi moji iz tamnice! Jedan od vas će svoga gospodara vinom pojiti , a drugi raspet bit će, pa će mu glavu ključati ptice; tako je suđeno ono za šta pitali ste."
42. Onda reče onome za koga je znao da će spasiti se: "Spomeni me gospodaru svome!" Ali Šejtan učini da ovaj zaboravi

- spomenuti ga gospodaru svome, te Jusuf nekoliko godina u tamnici provede.
43. Jednom kralj reče: "Usnio sam sedam mršavih krava kako jedu sedam krava koje su debele, i sedam zelenih klasova, te drugih sedam koji sasušili su se. Doglavnici moji, san mi protumačite, ako već tumačite snove!"
 44. "To su košmarni snovi", oni rekoše, "a mi ne umijemo tumačiti snove".
 45. Onda mladić koji se spasio reče, prisjetivši se pošto dugo vremena prođe: "Ja ću vam dati tumačenje – samo me pošaljite!"
 46. "Prijatelju Jusufe, protumači nam šta znači kad sedam mršavih krava jede sedam krava koje su debele, te sedam zelenih klasova i drugih sedam koji sasušili su se? Treba da se vratim ljudima, kako bi oni obavijestili se."
 47. Na to Jusuf reče: "Sedam godina zaredom sijat ćete, pa ono što požanjete u klasu ostavite, osim malog dijela kojim hranit ćete se.
 48. Poslije toga, sedam tegobnih godina doći će, koje će pojesti ono što baš za njih pripremili ste, osim maloga dijela koji za sjetvu sačuvat ćete.
 49. Zatim će doći godina u kojoj će za svijet biti kiše obilne, tako da će cijediti voće."
 50. Onda kralj reče: "Meni toga dovedite!" Kada izaslanik Jusufu stiže, Jusuf mu reče: "Vrati se gospodaru svome pa ga pitaj šta je sa ženama koje su posjekle vlastite ruke. Moj Gospodar dobro znade za spletke njihove".
 51. Kralj zapita žene: "Šta bijaše onda kada ste Jusufa zavodile?" "Bože sačuvaj", uskliknuše one, "mi o njemu ne znamo ništa loše!" onda uglednikova žena reče: "Sada se istina ukazuje – ja sam njega zavodila, a on istinu govorio je.
 52. Dakle, neka uglednik znade da ga nisam prevarila u odsutnosti, jer lukavstvu vjerolomnih Allah ne daje podrške.
 53. Ja ne pravdam sebe, jer duša ka zlu neumitno naginje, osim ukoliko se Gospodar moj smiluje, budući da Gospodar moj oprašta i Milosnik je."
 54. Kralj reče: "Meni toga dovedite, da ga uzmem među svoje dvorjane!" Pa pošto porazgovara s Jusufom, kralj dodade: "Od danas imaš kod nas utjecaja i povjerenje."
 55. "Postavi me da vodim zemaljske riznice", Jusuf reče, "ja sam čuvaran i upućen u sve".
 56. I tako Mi dadosmo Jusufu čvrst položaj u zemlji – nastupao je po njoj gdje mu se prohtije: Svojom milošću pogađamo koga hoćemo i ne damo da se nagrada dobročiniteljima zametne,
 57. A nagrada na Drugome svijetu bolja je, nema sumnje, za one koji su vjerovali, spadajući u bogobojazne.
 58. Poslije braća Jusufova dođoše pa k njemu udoše, te ih on prepozna, a oni njega ne prepoznaše.
 59. Kada ih opremi namirnicama, Jusuf reče: "Dovedite mi svoga brata koji s ocem ostade – zar ne vidite da dajem punu mjeru i da primam kako je najbolje?!"
 60. Ako mi ga ne dovedete, za vas više nema mjere, i ne prilazite!"
 61. Braća rekoše: "Nekako ćemo prevariti oca, pa ćemo tako učiniti, sigurno je!"
 62. A Jusuf se obrati svojim momcima: "Njihovu robu u tovaru im stavite – oni će je prepoznati kada stignu do svoje porodice pa će vratiti se."⁸³
 63. A kada se oni vratiše ocu svome, rekoše: "Više nam se neće dati hrane, već s nama pošalji brata da bismo dobili je, a mi ćemo bdjeti nad njime!"
 64. "Zar da vam ga povjerim baš kao i brata njegovu ranije?! Allah najpomnije bdije i upravo On Najmilostivniji je!"
 65. Pa kada braća raspakovaše tovaru, utvrdiše kako su im vraćene stvari njihove, te uskliknuše: "Oče! Šta poželjati više?! Naše stvari su vraćene! Porodicu ćemo snadbjeti, brata ćemo čuvati i jednu

⁸³ Ajet 65. dopunjava ovaj ajet prema kome Jusufova braća nisu novcem platili prehrambene namirnice, već nekom vrstom robe koju im je Jusuf upakirao u tovaru, tako da su hranu dobili besplatno.

- mazgu više natovariti – to je tovar s lahke strane!"
66. "Neću ga poslati s vama", otac reče, "dok mi Allahom ne jamčite da ćete ga sigurno vratiti, osim ako svi nastradate". Pa pošto mu zajamčiše, otac reče: "Za ono što rekosmo, Allah jamac je".
67. Onda dodade: "Sinovi moji! Na jednu kapiju ne ulazite, već ulazite na različite kapije, a ja vas ne mogu sačuvati ni od čega što Allahovo je, jer samo u Allaha sud je; U njega uzdam se, jer oni kojima je do uzdanja – u Njega neka uzdaju se."
68. Pa kada udoše onako kako im je otac naložio, ništa ih nije moglo sačuvati od Allahove odredbe, jer po želji duše očeve On tako odredio je, a otac znade ono čemu smo ga poučili, ali većina ljudi to ne razumije.
69. Pošto pred Jusufa izađoše, on privi brata na grudi i reče: "Ja sam tvoj brat, zato se ne žalosti zbog onoga što braća učiniše!"
70. Kada ih opremi namirnicama, stavi jednu čašu u tovar bratu svome, a onda glasnik poviče: "Karavano, vi ste lopovi, sigurno je!"
71. Braća priđoše ljudima, pa rekoše: "Šta je to što izgubili ste?"
72. "Kraljev pehar smo izgubili", odgovoriše. "Ko ga donese, jedan tovar za mazgu dobit će – ja sam taj koji garantuje."
73. "Allaha nam", braća zavapiše, "vi znate da nismo došli da bismo pravili u zemlji smutnje, i mi ne spadamo u lopove!"
74. Ljudi zapitaše: "A kako toga 'nagraditi', ako lažete?"
75. " 'Nagrada' onome u čijem tovaru se nađe bit će ta što on sam nagradom postat će."⁸⁴
76. Onda Jusuf poče s njihovim vrećama, prije bratovljeve, i najzad izvadi pehar iz njegove vreće. Tako poučismo Jusufa da varku izvede. Prema propisu vladarevu, nije mogao zadržati brata, osim uz Allahovo dopuštenje; koga hoćemo, Mi dižemo na visoke razine, a nad svakim
- znalcem postoji Neko Ko Najveći Znalac je.
77. Braća rekoše: "Ako je on ukrao, i njegov brat je krao ranije." Jusuf se suzdrža i ništa im ne dodade, misleći: "U gorem položaju vi se nalazite, a Allah dobro zna šta opisujete."
78. "Ugledniče", braća rekoše, "on ima oca koji je u dubokoj starosti i zato – umjesto njega, nekog od nas uzmi, jer mi smatramo da spadaš u dobročinitelje".
79. "Sačuvaj Bože da uzmem bilo koga osim onoga kod koga smo našli stvari svoje – inače bismo počinili nasilje."
80. I kada ih zbog brata zahvati očajanje, izdvojiše se da se dogovore, te najstariji reče: "Zar ne znate da ste ocu zajamčili, a Jusufa ste izgubili već mnogo ranije?! Zato neću napustiti ovu zemlju sve dok ne dobijem očevo dopuštenje, ili bez Allahove presude, a najbolji sudija upravo On je."
81. Vratite se ocu pa recite: 'Oče, tvoj sin je ukrao; mi svjedočimo samo o onome što poznato nam je, a nismo se mogli sačuvati od onoga što suđeno je.'
82. Pitaj naselje u kome smo bili i karavanu u kojoj našli smo se. Mi smo, zaista, ljudi što istinu govore'."
83. Poslije otac reče: "Zla primisao u vašim dušama rodila se, ali – lijepo je strpjeti se: možda će mi Allah vratiti sve, jer upravo On je Sveznajući i Premudri je."
84. Onda se otac od njih okrene i reče: "Tugo moja, Jusufe!", a oči su mu zbog tuge pobijeljale, jer sav skrhan bio je.
85. "Tako nam Boga", braća rekoše, "toliko spominješ Jusufa da ćeš s uma sići, ili ćeš upropastiti se!"
86. "Na svoj jad i tugu Allahu žalim se, a ja od Allaha imam znanje o onome što vi ne znate."
87. Sinovi moji, pođite pa se za Jusufa i njegova brata raspitajte, a nadu u Allahovu pravdu ne gubite, jer nadu u Allahovu pravdu samo krivovjerni ljudi gube."
88. I kada se braća pred Jusufom pojaviše, rekoše: "Ugledniče, nas i našu porodicu

⁸⁴ Onaj u čijem tovaru se pronađe pehar bit će kažnjen tako što će biti zadržan kao rob.

-
- nevolja je pritisnula pa smo donijeli nekakve robe obične, a ti nam napuni mjeru, dajući milostinje, jer Allah će nagraditi one koji milostinju dijele."
89. "Jeste li svjesni šta ste učinili s Jusufom i njegovim bratom, jer pravi pagani vi ste?!"
90. "A da nisi baš ti Jusuf?", zapitaše. "Ja sam Jusuf, a ovo moj brat je", Jusuf reče; "Allah nam je darovao milosti Svoje, jer, zaista, Allah neće dopustiti da se dobročiniteljima nagrada zametne – onima koji se Njega boje i strpe se!"
91. "Tako nam Allaha", braća rekoše, "Allah je nad nama odlikovao tebe, a mi smo, zaista, samo činili greške!"
92. "Danas vas neću koriti uopće – vama će Allah oprostiti, jer On Najmilostivniji je.
93. Ovu moju košulju ponesite pa je po licu babinu položite i on će progledati, a onda mi svu čeljad svoju dovedite."
94. A kada karavana na put otisnu se, njihov otac reče: "Osjećam dah Jusufa, nema sumnje, makar vi i ishlapjelim smatrali me."
95. "Tako nam Allaha", braća uzvратиše, "ti si u staroj zabludi i dalje!"
96. A čim radovjesnik dođe, on položi košulju na očevo lice, te on progleda i reče: "Nisam li vam kazao da ja od Allaha imam znanje o onome što vi ne znate!"
97. "Oče", braća rekoše, "zamoli da nam se grijesi oprostite, jer smo zaista činili greške."
98. "Zamoliti ću da vam moj Gospodar oprostite grijeh, jer On je Oprosnik i Milosnik je."
99. Pošto poslije pred Jusufa stupiše, Jusuf privi na grudi roditelje svoje i reče: "Uđite u Egipat – ako Bog da, sigurni ste."
100. Onda Jusuf podiže svoje roditelje na prijestolje pa svi pred njim ničice popadaše, a Jusuf reče: "Ovo je tumačenje moga sna otprije – Allah daje da istinom postane; On mi dobro učini jer me izbavi iz tamnice i vas mi dovede iz pustinje, nakon što je Šejtan doveo do razdora između mene i moje braće, jer moj Gospodar je dobar prema kome hoće – On je, zaista, Sveznajući i Premudri je.
101. Gospodaru, dao si mi dio vlasti i poučio me da tumačim čudesna snoviđenja. Stvoritelju Nebesa i Zemlje, Ti si moj zaštitnik na ovome svijetu i na Svijetu drugome! Život mi uzmi kao muslimanu i dobrim ljudima pridruži me!"
102. To su neke nepoznate povijesti koje objavljujemo tebi, jer ti nisi bio s njima kada se oni dogovoriše i spletke smisliše.
103. Ma koliko ti žudio, većina ljudi ne vjeruje.
104. Ti od njih za Kur'an ne tražiš nikakve nagrade, jer on je samo opomena za svjetove.
105. U Nebesima i na Zemlji mnogo je znamenja pored kojih prolaze i pritom od njih okreću se.
106. Većina njih u Allaha valjano ne vjeruje, već Mu pridružuju ravne.
107. Zar su oni sigurni da ih neće stići od Allaha potpuno stradanje, ili da im neće doći Čas sudnji u trenu jednome, a da to i ne naslute?!
108. Reci: "Ovo moj put je, i pozivam Allahu; ja sam na Jasnome putu kao i onaj ko slijedi me; Allahu slava neka je, jer ja nisam od onih što Mu pridružuju ravne."
109. I prije tebe slali smo samo obične ljude, koji su iz naselja bili, i njima smo Objavu slali. Zar ovi svijetom ne putuju i ne vide kakva kob zadesila je one predašnje; sigurno je Dom drugi bolji za one koji se Boga boje – pa zar se opametiti nećete!
110. Čak i kada su izaslanici zapadali u očajanje, misleći kako ih lažovima proglasiše, Naša pomoć stizala im je, pa smo spašavali koga smo htjeli, a Naša sila ne mimoilazi grješne ljude.
111. U pripovijestima o njima ima pouke za razumne; Kur'an nije puka besjeda koja smišlja se, već je on ovjera onoga što prije njega objavljeno je; on je

pojašnjenje za sve, uputa i milost za ljude pravovjerne.

Sura 13.

GROM – AL – RA'D

Objavljeno u Medini; ajeta 43;

objavljeno poslije sure

Muhammed – Muhammad

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Alif-Lam-Mim-Ra. To su ajeti Knjige, jer ono što se tebi spušta od Gospodara tvoga jest Istina, ali ljudi većinom ne vjeruju.
2. Allah je Taj što podiže nebesa bez stupova koje opažate, a zatim al-Arš zaposjednu, te učini da Mu se Sunce i Mjesec potčinjavaju, a sve plovi ka Času utvrđenu; On određuje Suštinu, potanko izlažući znamenja kako biste u susret s Gospodarom stekli vjeru čvrstu;
3. On je Taj Koji je rasprostro zemlju, nepomična brda, te rijeke postavio na nju, i na Zemlji stvorio je svaki plod u paru; On dan zastire noću – u tome zaista jest znamenje za ljude koji razmišljaju.
4. Na Zemlji ima predjela koji se uzajamno povezuju, i vrtova u grožđu, njiva i palmika što u paru ili pojedinačno rastu, i premda istu vodu upijaju – dajemo da neki plodovi bolji okus od drugih imaju – u tome zaista jest znamenje za ljude koji razumijevaju.
5. Ako si ti u čudu, onda je čudo to što oni kazuju: "Zar ćemo uistinu biti iznova stvoreni, nakon što se pretvorimo u zemlju?!" to su oni što u Gospodara svoga ne vjeruju, i to su oni čiji vratovi će u lance da se okuju; to su oni što Ognju pripadaju – vjekovat će u njemu.
6. Oni nevolju traže prije nego dobro od tebe, iako su se prije njih zbile kazne primjerne; Gospodar tvoj oprašta ljudima bez obzira na njihovo nasilje, ali tvoj Gospodar i strašno kažnjava, bez sumnje.
7. Oni što ne vjeruju, govore: "Kada bi nam od Gospodara njegova bilo spušteno kakvo znamenje!" Ti si onaj što samo opominje, jer svaki narod ima nekoga ko ga opominje.
8. Allah znade čime svaka žena bremenita je, koliko se stežu materice a koliko uvećavaju se, i sve u Njega po mjeri je;
9. On Onostranost i Nazočnost poznaje – On Koji je Praiskon i Uzvišen je;
10. Da li neko tiho ili glasno govori – za Njega svejedno je, te da li se neko noću krije ili danju putuje,
11. Jer svaki čovjek ima meleke-pratioce ispred i iza sebe, koji nad njim bdiju po naređenju Allahovome; Allah neće promijeniti nekom narodu stanje dok on ne promijeni samoga sebe, a kada Allah hoće nekom narodu zadati nevolje, izbjeći ih ne može, jer pored Njega ljudi nemaju nikakve zaštitnike;
12. On je Taj Koji vam munju pokazuje zato da se uplašite i ponadate, i On stvara teške oblake;
13. I grom Njega slavi u znak hvale, te meleki plašeci Ga se, a On munje odašilje te pogađa njima koga hoće; ljudi se o Allahu spore, iako On Silni je;
14. Njemu treba istinski moliti se, a oni koji se nekom drugom mole nikakav odgovor dobiti neće, kao ni onaj što pruža dlanove put vode ne bi li mu doprla do usta, ali ona ne dopire: dova krivovjernih uzaludna je.
15. Sve što je na Nebesima i na Zemlji pred Allahom pada ničice, drage volje ili zbog prisile, pa i sjene njihove – jutrom i uvečer.
16. Reci: "Ko je Gospodar Nebesa i Zemlje?", pa odgovori: "Allah!", a zatim reci: "Pa zar onda mimo Njega uzimate zaštitnike koji ni sami sebi ne mogu biti od koristi niti od štete?!" Reci: "Zar su jednaki slijepac i onaj što vidi, ili – zar su

- tmine jednake svjetlosti?! Jesu li to oni pripisali Allahu drugove koji stvaraju kao što je i Njegovo stvaranje, pa im se čini da to stvaranje slično je?!" Reci: "Allah stvara sve; On je Jedini i Svemoćni je".
17. On s neba spušta vodu pa koritima s mjerom poteče, dok bujica nosi pjenu u kojoj je rastinje; ono od čega oni vatru lože, želeći da dobiju nakit ili oruđe, jest poput te pjene u kojoj je rastinje – tako Allah navodi primjer za Istinu i neistinu: što se tiče pjene, ona nastaje u vidu naplavine, a ono što koristi ljudima – to na zemlji ostaje; eto, tako Allah navodi primjere.
 18. Najljepša nagrada je za one koji se odazovu Gospodaru svome, a oni koji Njemu ne odazovu se – kada bi posjedovali sve što na Zemlji je, i još toliko, sigurno bi to dali da se otkupe, jer to su oni koje čeka strašno obračunavanje i Džehennem je njihovo utočište – užasno li je to počivalište!
 19. Zar je jednak slijepcu onaj koji znade da je Istina to što ti se od Gospodara tvoga objavljuje: pouku primaju samo oni kojima razum dat je –
 20. Koji ispunjavaju obavezu prema Allahu i obećanje ne krše;
 21. I koji revnosno obavljaju ono što Allah zapovijedio je, strepeći od Gospodara svoga i strahote obračuna plaše se;
 22. I oni koji ka Liku Gospodara svoga strpljivo teže, obavljajući namaze i dijeleći tajno i javno od onoga što smo im Mi dali, te koji na zlo dobrim uzvrate – nagrada Doma drugoga za takve je:
 23. Edenski vrtovi u koje ući će uz dobre svoje roditelje, supružnike i potomke, a meleki će im ulaziti na sve kapije:
 24. "U miru neka ste zato što strpjeli ste se; divna li je nagrada u Domu drugome!"
 25. A oni koji ne ispunjavaju obavezu prema Allahu iako su dali obećanje i kidaju ono što je Allah naredio da se njeguje, te po Zemlji nered prave – za takve je prokletstvo i Dom užasa za njih je.
 26. Allah opskrbu podastire kome hoće, ali je i uskraćuje; oni se raduju životu zemnome, a život na ovome svijetu u odnosu na Drugi svijet samo je prolazno uživanje.
 27. Oni što ne vjeruju, govore: "Zašto od svoga Gospodara ne dobije kakvo znamenje?!" Reci: "Allah prepušta zabludi koga hoće, a napućuje k Sebi onoga ko predano obrati se,
 28. One koji vjeruju i čija se srca smire kada se Allah spomene – zaista, srca se smiruju kada se Allah spomene!
 29. Blago njima i divno Povratište ih očekuje – one koji vjeruju i dobra djela čine!"
 30. Tako, poslali smo te zajednici prije koje su nestale druge zajednice, da bi im kazivao ono što tebi objavljujemo, jer ne vjeruju u Onoga Koji Samilosnik je. Reci: "Moj Gospodar On je; nikakvoga boga osim Njega nije; u Njega se uzdam i pred Njega vratit mi se!"
 31. Da to uopće neka knjiga može, Kur'an bi mogao pokrenuti planine, da se zemlja rasiječe njime ili da pomoću njega mrtvi progovore; dakako, Allahu pripada baš sve. Zar ne znaju oni što vjeruju da bi Allah na Pravi put okrenuo sve ljude da hoće, a nevjernike će zbog onoga što su učinili nesreća pogađati neprestance, ili će zbivati se nedaleko od njihove kuće – sve dok Allahovo obećanje ne stigne, jer Allah ne iznevjerava obećanje.
 32. Izrugivani su poslanici i prije tebe, pa sam Ja davao krivovjernima odgode, a onda sam dograbio ih se – kakvo samo bijaše kažnjavanje Moje!
 33. Zar Njemu Koji bdije nad svakom dušom prema onome što zaradila je – zar Njemu pridružuju drugove?! Reci: "Onda ih imenujte!" Zar da vi Njemu kazujete o nečemu što Njemu na Zemlji nepoznato je, ili su to samo prazne priče?! Zapravo, onima što ne vjeruju čini se lijepim njihovo spletkarenje i oni su od pravoga puta odvratili se, a koga Allah prepusti zabludi, nema nikoga ko takvoga naputit će;
 34. Oni će stradati u životu zemnome, a stradanje na Drugome svijetu još žešće je, i niko ih od Allaha sačuvati neće.

35. Džennet obećan bogobožnima ovakav je: kroz njega protječu rijeke; jela u njemu uvijek postoje i hladovina je – to je nagrada za bogobožne, a nagrada krivovjernima Oganj je.
36. Oni kojima smo dali Knjigu raduju se tome što objavljeno ti je, a ima stranki koje poriču ponešto od nje. Reci: "Meni je naređeno da Allahu klanjam se, ne pridružujući Mu ravne; Njemu pozivam i pred Njega vratiti mi se."
37. Tako, spuštamo ga kao mudrost na jeziku arapskome. Ako bi ti za strastima krivovjernih povodio se iako Spoznaja došla ti je, ne bi imao pred Allahom nikakvoga prijatelja niti nekoga ko zaštitit će te.
38. Poslanike smo slali i prije tebe, dajući im supruge i potomke; nijedan poslanik nije mogao donijeti znamenje bez Allahove dozvole; za svako doba određena knjiga je.
39. Allah briše šta hoće, ali i utvrđuje, a Majka Svih Knjiga u Njega je.
40. Bilo da ti pokažemo dio onoga što im obećavamo, ili da ti život uzmemo prije – tvoje je da saopćiš, a obračun Naš je.
41. Zar ne vide šta činimo sa Zemljom, s krajeva smanjujući je, jer Allah presuđuje i nema toga ko će Njegovu presudu da pobije – On brzo svodi račune!
42. I oni što su prije njih bili pleli su spletke, ali Allah posjeduje spletke sve; On zna šta svaka duša zaslužuje, a krivovjerni će već saznati za koga je nagrada u Domu drugome!
43. Oni što ne vjeruju, govore: "Ti nisi poslanik!" Reci: "Kao svjedok meni i vama Allah dovoljan je, odnosno Onaj Koji Znanje o Knjizi posjeduje."

Sura 14.

IBRAHIM

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 28-29; ajeta 52; objavljeno poslije sure *Nuh*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Alif-Lam-Ra. Ovo je Knjiga koju ti objavljujemo da bi iz tmina ka svjetlosti izveo ljude – uz Gospodara njihova dopuštenje – na Put Silnoga i Koji Hvalodostojni je,
2. Allaha Koji sve što je na Nebesima i Zemlji posjeduje, a teško krivovjernima od žestoke kazne,
3. Onima što život zemni više vole nego onaj na Svijetu drugome i ka Putu Allahovome prave zapreke, želeći prikazati kako vrludav je – takvi su sred zablude goleme.
4. Svaki poslanik koga smo poslali govorio je jezikom svoga naroda zato da bi im dao pojašnjenje, ali Allah prepušta zabludi koga hoće, a koga hoće upućuje, jer On je Silni i Premudri je.
5. Musaa smo sa Svojim znamenjem poslali: "Izvedi svoj narod iz tmina ka svjetlosti i upozori ih na Dane Allahove" – u tome, zaista, jest znamenje za svakoga ko je trpeljiv i ko srčano zahvaljuje.
6. Tako Musa reče narodu svome: "Sjetite se blagodati Allahove vama date, kada vas izbavi od faraonovih ljudi koji su vas stavljali na najteže muke, klali vam sinove, a žene ostavljali žive; od Gospodara vašega Veličanstvenog to vam je bilo iskušenje;
7. I kada vaš Gospodar objavio je: 'Budete li zahvalni, sigurno ću vam dati još više, a budete li nezahvalni – Moja kazna strašna je!'"
8. Još Musa dodade: "Budete li nevjernici vi i sve što je na Zemlji je – Allah je ipak Samodovoljan i Hvalodostojni je.
9. Zar nije do vas stigla povijest o onima otprije – o narodu Nuhovu, o narodima Adu i Semudu, te o onima koji su došli poslije?! Samo Allah njih poznaje. Poslanici su im donosili znamenje, ali su oni stavljali na svoja usta ruke, govoreći: "Mi baš ne vjerujemo u ono s čime

- poslani ste, i duboko sumnjamo u ono čemu nas pozivate."⁸⁵
10. Poslanici su govorili: "Zar u Allaha sumnjate, Stvoritelja Nebesa i Zemlje?! On vas poziva da bi vam oprostio neke grijehе i da vam da odgodu do Roka koji utvrđen je!" ovi su im odgovarali: "Vi ste samo obični ljudi kao i mi što smo: vi hoćete da nas odvratite od onoga što su naši očevi obožavali, u protivnome – neki očiti dokaz nam dajte!"
 11. Na to su im poslanici govorili: "Mi jesmo obični ljudi kao i vi što ste, ali Allah dariva među Svojim robovima koga hoće, nije naše da vam dokaz donosimo bez Allahove dozvole, a pravovjernici neka se na Allaha oslone.
 12. Zašto se ne bismo oslanjali na Allaha kad nas On napućuje našim putevima; mi ćemo sigurno imati strpljenja za vaša zlostavljanja, zato oni koji se uzdaju – neka se uzdaju u Allaha!"
 13. Krivovjerni su govorili svojim poslanicima: "Ili ćete se našoj vjeri vratiti, zaista, ili ćemo vas prognati i z zemlje koja je naša." Potom je Gospodar objavljivao svim poslanicima: "Mi ćemo sigurno uništiti one što čine nasilja.
 14. I poslije njih nastanit ćemo vas na Zemlji, bez sumnje – to će biti za one koji stati preda Me strepe i koje zastrašuje Moje obećanje."
 15. Poslanici su tražili da im se pomogne, pa je nastradao svak ko prkosni silnik bio je –
 16. Za njega Džehennem bit će, i smrdljivom tekućinom napajat će se;
 17. Gutat će je i jedva da će je progutati; smrt će ga pohoditi sa svake strane, a mrtav biti neće; pratit će ga silno stradanje.
 18. Djela onih koji ne vjeruju u svoga Gospodara sličе pepelu koga vjetar raznosi nemilice u danu olujnome; s onim što su stekli ništa učiniti neće: to golema zabluda je.
 19. Zar ne vidiš da Allah Nebesa i Zemlju sa Istinom stvorio je?! Ako hoće, učinit će da nestanete i druga stvorenja dovest će:
 20. Allahu to teško nije!
 21. Pred Allahom svi pojavit će se, pa će slabašni reći onima što oholili su se: "Mi smo bili vaše pristalice i možete li nam zato malo olakšati muke Allahove?" "Da je Allah nas napatilo, mi bismo sigurno vas napatili", odgovorit će; "žalili se mi ili trpjeli – svejedno je, nikakvoga spasa nam nije."
 22. I Šejtan će reći, kada već bude riješeno sve: "Allah vam je dao istinito obećanje, a ja sam iznevjerio svoje; ja nisam imao nad vama moći nikakve, osim da vas pozivam a vi ste odazivali mi se; zato mene ne korite, već korite sami sebe; ja vas ne mogu spasiti, niti vi možete spasiti mene; ja poričem to što ste nekad Bogu pridruživali me!" Doista, za nasilnike je strahotno stradanje!
 23. Dotle će oni koji su vjerovali i dobra djela činili biti uvedeni u vrtove kojima teku rijeke, zato da zauvijek u njima borave, uz Gospodarevo dopuštenje; selamom u njima pozdravljat će se.
 24. Zar ne vidiš kako Allah primjer navodi: Lijepa riječ drvetu lijepom sliči – dok grane ka nebu izvija, korijen mu stameno stoji;
 25. Ono donosi plodova u svako doba, s dopuštanjem Gospodara svoga – Allah navodi primjere ljudima da bi došli do nauka –
 26. A ružna riječ drvetu ružnome sliči: išćupano je iz tla, tako da uopće nema stamenosti.
 27. Allah će stamenima učiniti u životu zemnome i na Svijetu drugome one koji vjeruju u Govor Stameni, a Allah će nasilnike prepustiti zabludi – šta hoće, Allah čini.
 28. Ne vidiš li one što su blagodat Allahovu nevjerništvom zamijenili i narod svoj Kući propasti povelili –
 29. Džehennemu, da bi se u njemu pržili – boravišta užasna li! –

⁸⁵ *Prinošenje ruku ustima* je gesta kojom se prigušuje podsmijeh, ili je to znak kojim se sagovorniku zapovijeda da zašuti.

30. I suparnike Allahu su načinili da bi od Njegova Puta na stranputicu zaveli! Reci: "Samo se vi naslađujte, ali vam valja Ognju dospjeti!"
31. Reci Mojim robovima koji su pravovjerni da namaz obavljaju, te da tajno i javno troše od onoga što smo im darovali, prije nego što nastupi Dan kada trgovine ni prijateljstva neće biti.
32. Allah je Taj Koji Nebesa i Zemlju stvorio, s neba vodu spušta pa njome plodove izvodi da bi vaša hrana bili, i on vam lađu podredi da bi plovila morem po Njegovoj volji, i rijeke vam podari,
33. Te za vas Sunce i Mjesec potčini, tako što su u stalnoj kretnji, i još za vas noć i dan podredi;
34. I dao vam je svega što ste zaiskali, pa kada biste blagodati Allahove brojali ne biste ih pobrojali – zaista je čovjek osion i nezahvalnik okorjeli!
35. Jednom Ibrahim prozbori: "Gospodaru, ovaj grad sigurnim učini i sačuvaj mene i moje sinove da ne bismo idole obožavali!"
36. Gospodaru, idoli su mnoge ljude stranputicom zaveli - zato je moj onaj ko me slijedi, a ko me ne poslušati – ti opraštaš i Milosnik si!
37. Naš Gospodaru, ja sam svoje potomke naselio u jednoj dolini u kojoj se ništa ne sije, a uz Tvoj Hram časni, zato da bi, naš Gospodaru, namaz obavljali, pa učini da za njima čeznu srca u ljudi, i plodovima ih opskrbi da bi zahvaljivali!
38. Naš Gospodaru, Ti dobro znaš šta tajimo i šta bjelodanimo mi, jer Allahu se ništa što je na Nebu i na Zemlji ne može utajiti.
39. Hvala Allahu Koji mi Ismaila i Ishaka podari u starosti – zaista, moj Gospodar dobro čuje kada se moli!
40. Moj Gospodaru, učini da obavljamo namaz ja i neki moji potomci; naš Gospodaru, moju molbu primi!
41. Naš Gospodaru, oprosti meni, mojim roditeljima i onima koji su pravovjerni na Dan kada se budu svodili računi!"
42. Nipošto ne misli da Allah ne mari za ono što čine nasilnici – On im samo daje

odgodu do Dana kada će se pogledi ukočiti,

43. Dok oni budu ponizni, glava oborenih, a neće ni treptati, i srca će im pusta biti.
44. I upozoravaj ljude na Dan kada će ih kazna stići, pa će oni koji su nasilje činili kazati: "Gospodaru, zakratko nam odloži da bismo se Tvome pozivu odazvali i da bismo poslanike slijedili!" "Zar se niste nekada zaklinjali da nećete propasti?!"
45. A boravili ste u staništima onih koji su sami sebi nasilje već učinili, te vam je jasno bilo kako smo prema njima postupili, i primjere smo vam naveli!"
46. Planove su kovali, a Allahu su poznati njihovi planovi; ipak njihovi planovi ne mogu planine pomaknuti.
47. Nipošto ne misli da će Allah obećanje Svoje dato poslanicima iznevjeriti – Allah je Silni i Strogi –
48. Na Dana kada se i Zemlja i Nebesa budu zamijenili, pa se svi pojave pred Allahom Koji je Jedini i Svemoćni;
49. Tada ćeš vidjeti grješnike kako su u okove povezani;
50. Odjeća će im od katrana biti, a lica će im vatra prekrivati –
51. To je zato da Allah nagradi svakoga prema zaslugi – Allah brzo račune svodi.
52. Ovo je obznana ljudima – da budu njome upozoreni i da prime opomenu oni koji su razumni.

Sura 15.

HIDŽR – AL - HIDŽR

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 87; ajeta 99; objavljeno poslije sure *Jusuf - Yusuf*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Alif-Lam-Ra. To su ajeti Knjige i Kur'ana Jasnoga.

2. Počesto će krivovjermi zažaliti što ne bijahu muslimanima.
3. Pusti ih neka jedu i uživaju, i neka ih zavarava nada, ali doći će već do saznanja!
4. Mi nismo uništili nijedno naselje a da mu ne bijaše Knjiga poznata.⁸⁶
5. Svoj čas suđeni ne može ubrzati nijedna zajednica, niti može odgoditi ga.
6. Oni govore: "Hej, ti kome se prinosi Opomena! Zaista si opsjednut džinnima!
7. Mogao bi nam dovesti meleke, ako pripadaš iskrenima!"
8. Samo sa Istinom Mi šaljemo meleke, i u tom slučaju ne bi se njima dalo vremena.⁸⁷
9. Zaista, Mi smo ti Koji su Opomenu-Kur'an dostavili i Mi pouzdano čuvamo ga!
10. I prije tebe smo slali poslanike, drevnim narodima;
11. Nijedan poslanik nije im došao, a da nisu ismijavali ga.
12. Tako Mi bezbožništvo uvodimo u srca zlikovcima:
13. Oni u Kur'an ne vjeruju, premda se već ustalilo pravilo prethodnika.⁸⁸
14. Kada bismo za njih otvorili i dveri Neba pa kada bi se počeli uspinjati k njima,
15. Sigurno bi kazali: "To se nama samo pričinjava – mi smo začarani ljudi, zaista!"
16. Na nebu smo stvorili sazviježda i za posmatrača ukrasili ga,
17. Čuvajući ga od svakog prokletoga Šejtana,
18. Osim onoga koji krišom sluša pa ga prati kugla vatrena;
19. I Zemlju smo prostrli, usadivši po njoj nepomična brda, i dali smo da po njoj svašta uravnoteženo izrasta;
20. I na njoj smo dali sredstva za život vama i onima kojima ne stiže od vas opskrba:
21. U Nas su riznice za svakoga i Mi iz njih dostavljamo samo u mjeri koja je utvrđena.
22. Mi odašiljemo vjetrove radi oplodavanja, te spuštamo vodu s neba pa vas napajamo njome, a ne držite je vi u riznicama.
23. Sasvim je sigurno da Mi život dajemo i usmrćujemo, i Mi smo baštinici svega.
24. Mi dobro znamo one koji su prethodili vama i dobro znamo one koji dolaze za vama,
25. I upravo tvoj Gospodar sve će ih okupiti; On je Premudri i sve zna.
26. Od gline stvorili smo Čovjeka, od blata obrađena,
27. A od vatre jarke ranije smo stvorili Džinna.
28. Onda se Gospodar tvoj obrati melekima: "Od gline stvorio sam Čovjeka, od blata obrađena,
29. Pa kada mu dam skladno obličje i Svoj Duh udahnem u njega, tada ničice padnite pred Čovjeka."
30. Tako popadaše ničice pred njega svi meleki odreda,
31. Osim Iblisa – on odbi da čelom dotakne tlo sa ostalima.
32. "Iblise", Bog mu rče, "zašto ne padneš ničice sa ostalima?"
33. "Ne dolikuje meni", Iblis kaza, "da padam ničice pred Čovjekom koga si stvorio od gline, od blata obrađena."
34. "Onda si proklet i zato izlazi iz Dženneta,
35. I neka te prati prokletstvo do Dana Sudnjega!"

⁸⁶ Izvornu sintagmu *Kitab ma'lum* prevodim kao *Knjiga poznata*. Dosadašnji prijevodi na bosanski jezik ovu sintagmu tefsirski prenose kao *utvrđeno vrijeme*. Takav interpretacijski prijevod je moguć, jer Kur'an na više mjesta govori o tome kako kazna nekom naselju nikada nije uslijedila prije utvrđena vremena, ali isto tako – Kur'an često kazuje kako nikada nijednom naselju nije uslijedila kazna a da prethodno nije stigla Božija Opomena, ili Knjiga. Zato se odlučujem za ovaj, a ne za tefsirski prijevod.

⁸⁷ Kada bi Bog poslao meleke, a nevjernici ne bi prihvatili islam, odmah bi uslijedila kazna: nevjernicima se ne bi dala nikakva odgoda.

⁸⁸ Prema Kur'anu, drevni narodi su – *po Božijem pravilu* – ismijavali poslanike, na šta je slijedila neumitna kazna, a poslanici su spašavani; Kur'an izražava jednu vrstu začuđenosti kako Poslanikovi savremenici nisu ništa naučili od povijesti.

-
36. "Gospodaru, daj mi vremena do Dana proživljenja njihova!"
37. "Daje ti se vremena
38. Do Dana i Vakta utvrđena."
39. "Gospodaru", Iblis kaza, "pošto si me prepustio zabludi, ja ću sigurno ono što je na Zemlji prikazivati kao lijepo ljudima i sigurno ću ih zavesti sve odreda,
40. Osim Tvojih čestitih robova."
41. Onda Allah reče: "Eto k Meni Puta pravoga:
42. Nikakve moći nećeš imati nad Mojim robovima, osim nad onima koji za tobom pođu, pripadajući zabludjelima!",
43. A Džehennem je stjecište svima njima odreda –
44. U njemu je sedam kapija, i određeni dio njih propustit će svaka kapija.
45. Bogobojazni će biti u vrtovima i uz vrela –
46. "Ulazite u vrtove s osjećanjem mira i spokoja!"
47. I oslobodit ćemo ih svake zlobe u grudima – da budu kao braća, jedni naspram drugih na divanima;
48. Neće ih doticati umor u vrtovima, i neće biti izvedeni iz njih nikada.
49. Kazuj Mojim robovima da Oprosnik i Milosnik sam Ja,
50. A da je Moja kazna uistinu strahotna.
51. Kazuj im i o Ibrahimovim gostima,
52. Kada mu udoše pa rekoše: "Selam!" "Mi se vas plašimo!", Ibrahim kaza.
53. "Ne boj se", oni uzvратиše, "donosimo ti radosnu vijest da ćeš imati dječaka učena."
54. "Zar me obveseljujete kad me je starost sustigla? Čime me obveseljujete sada?"
55. "Obveseljujemo te Istinom i zato ne budi jedan od očajnika!"
56. "Samo zabludjeli gube nadu u milost Gospodara svoga!
57. A šta je vaš posao izaslanici?", Ibrahim zapita.
58. "Mi smo, zaista, izaslani grješnim ljudima,
59. Osim porodice Lutove – njih ćemo spasiti sve skupa,
60. Ali bez žene njegove: odlučili smo da ona ostane s napuštenima."
61. A kada izaslanici stigoše do porodice Luta,
62. On im kaza: "Vi ste neznanci, zaista."
63. "Ne", rekoše, "donosimo ti ono u šta oni sumnjaju vazda –
64. Sa Istinom dolazimo, jer mi sigurno pripadamo iskrenima.
65. Zato pođi sa svojom porodicom u gluho noćno doba, tako da ih pratiš sa začelja, i neka se niko ne osvrće, već idite kako vam se zapovijeda!"
66. Tako smo s Lutom izvršili tu odredbu, s tim da svi ostali budu pokošeni u vrijeme osvita.
67. Poslije dođoše stanovnici grada, razdraganih srdaca,
68. Te Lut kaza: "Ovo su moji gosti i nemojte da na me padne ljaga;
69. Bojte se Allaha, a nemojte mi zadavati jada!"
70. Oni rekoše: "Zar ti nismo zabranili da primaš bilo koga?!"
71. "Evo mojih kćeri, ako već hoćete činiti nešto!", Lut povika.
72. Oni u pijanstvu svome tumaraju, života Mi tvoga,
73. Pa ih gromoglas zadesi u vrijeme sunčeva izlaska:
74. S gradom učinismo tako da ono što je bilo dolje dođe gore, a na ljude smo sručili kišu gline koja bijaše okamenjena –
75. Zaista, za one koji posmatraju u tome ima znamenja,
76. Jer grad se nalazi pored puta postojećega,⁸⁹
77. Zaista, u tome jest znamenje pravovjericima.
78. I stanovnici Ejke bijahu oni što čine nasilja,
79. Pa smo ih kaznili, a oba grada su pored puta glavnoga.
80. Stanovnici al-Hidžra također su proglašavali poslanike lažnima,⁹⁰

⁸⁹ To je karavanski put iz Hidžaza za Siriju, a grad se nalazi uz Mrtvo more.

81. I Mi smo im dali Svoja znamenja, ali su znamenjima okrenuli leđa,
 82. Pa su klesali kuće u brdima, osjećajući se sigurnima –
 83. Zato ih gromoglas zadesi u vrijeme osvita,
 84. Tako da im ne bijaše od koristi nikakva njihova stečevina.
 85. Samo sa Istinom stvorili smo Nebesa i Zemlju, te ono što je među njima, a Čas sudnji dolazi, zaista – zato daji oprosta velikodušna.
 86. Upravo Gospodar tvoj je Taj Koji stvara i sve zna.
 87. Mi smo ti dali Sedam ajeta koji se ponavljaju, i Kur'an koji je veličanstven, zaista.⁹¹
 88. Ne upiri pogled ka raznim užicima koje smo dali njima, a li se nemoj zbog njih ni žalostiti, a pred pravovjernima spusti svoja krila
 89. I reci: "Moja dužnost je samo opomena jasna!" –
 90. Tako smo objavili Knjigu i raskolnicima⁹²
 91. Koji dijele Kur'an po dijelovima.
 92. Tako Mi Gospodara tvoga, sigurno ćemo ih pozvati na odgovornost sve odreda
 93. Za njihova djela!
 94. Zato iznosi ono što ti se zapovijeda, a okreni leđa idolopoklonicima –
 95. Mi smo ti dovoljni protiv izrugivača,
 96. Koji uz Allaha uzimaju boga drugoga, a oni će već doći do saznanja!
 97. Mi dobro znamo za tjeskobu u tvojim grudima zbog njihova govora –

98. Zato ti hvalom slavi svoga Gospodara i budi od onih što na tlo spuštaju čela svoja;
 99. I obožavaj Gospodara sve do svoga Časa izvjesnoga.⁹³

Sura 16.

PČELE – AL - NAHL

Objavljeno u Mekki; osim tri posljednja ajeta; ajeta 128; objavljeno poslije sure

Pećina – al – Kahf

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Allahova Odredba dolazi – zato je ne požurujte; u odnosu na ono što Mu pridružuju, slava Njemu neka je, i On se iznad svega toga uzvisuje!
2. Po Svojoj volji, on meleke sa Duhom šalje robovima Svojim kojima hoće, da upozore: "Nema nikakvoga boga osim Mene, pa se zato Mene bojte!"
3. Nebesa i Zemlju sa Istinom stvorio je – u odnosu na ono što Mu pridružuju, Uzvišen je.
4. Stvorio je čovjeka od kaplje, a ipak otvoreni protivnik čovjek je;
5. Stvorio je i stoku – od nje se grijete i druge koristi imate, a i jedete je;
6. Ona vam je dika kada je sa ispaše vraćate i dok je na ispašu izgonite,
7. A nosi vam i terete do mjesta gdje ne biste stigli bez velike muke – Preblagi i Milosnik vaš Gospodar je –
8. I stvorio je konje, mazge i magarce da ih jašete, te kao ukras ih dade; On stvara i ono što vi ne znate.

⁹⁰ Hidžr je jedna dolina između Medine i Sirije, u kojoj je uništen narod Semud.

⁹¹ Komentatori smatraju da se *Sedam ajeta* odnosi na suru *al-Fatih* koja se obavezno izgovara u svakom sastavnom dijelu namaza, te u brojnim drugim prilikama.

⁹² Sklon sam prihvatiti ovdje Ibn Kesirovo tumačenje, *raskolnici* (doslovno: *oni koji se dijele, cijepaju*) jesu ljudi koji su pravili razdor, diobu, osnivajući saveze protiv Poslanika; naredni ajet odnosi se na Sljedbenike Knjige, koji su u nju djelomično vjerovali, a djelomično nisu.

⁹³ Čas izvjesni je neumitna smrt.

9. Allahovo je da na Pravi put navede, jer poneki i kriv je, a kada bi htio – naputio bi vas sve.
10. On je Taj Koji s neba spušta vodu: od nje imate piće, pomoću nje ratse bilje kojim stoku napasate;
11. On vam pomoću nje izvodi usjeve, i palme, i masline, i grožđe, i svakovrsne plodove – u tome zaista jest znamenje za ljude koji misle,
12. Dan i noć potčinio vam je, te Sunce i Mjesec, a i zvijezde su Njegovom voljom potčinjene – u tome zaista jest znamenje za razumne ljude –
13. Kao i drugo što na Zemlji stvorio vam je, dajući mu različite boje – u tome zaista jest znamenje za ljude kojima je do pouke.
14. On je Taj Koji potčini more zato da svježe meso iz njega jedete, da iz njega vadite nakit koji nosite; vidiš lađu kako more siječe zato da biste se domogli blagodati Njegove, te da biste zahvalili se.
15. Nepomična brda po Zemlji pobacao je zato da vas ona ne potresaju, te je dao rijeke i puteve zato da biste naputili se,
16. Zatim putokaze, a prema zvijezdama oni upravljaju se.
17. Pa zar je isti Onaj Koji stvara kao onaj ko ne stvara?! Zar nećete opametiti se?!
18. Budete li brojali blagodati Allahove, pobrojati ih nećete, jer Allah je, zaista, Onaj Koji prašta i Koji Milsotivan je.
19. Allah zna šta tajite, a šta bjelodanite.
20. Oni kojima se, umjesto Allahu, mole, ne stvaraju ništa, već njih stvara se;
21. Oni su mrtvi, ne žive, i ne znaju kada proživljeni bit će.
22. Vaš Bog jedan je, a srca onih koji u Drugi svijet ne vjeruju niječu to, oholeći se.
23. Nema nikakve dvojbe da Allah zna šta oni tajе, a šta bjelodane, On zaista ne voli ohole.
24. Kada im se kaže: "Šta to vaš Gospodar objavljuje?", oni odgovore: "Prazne priče predačke",
25. Da bi zato na Dan ustanuća nosili cijelo svoje breme i dio bremena onih koje stranputicom povedoše, neupućene – užasno li je to što nosit će!
26. I oni prije njih su pleli spletkе, pa Allah iz temelja zahvati njihove građevine, poruši na njih krovove i izloži ih stradanju odakle i ne slutišе.
27. A na Dan ustanuća On će ih osramotiti i reći će: "Gdje su oni što su Meni ravni, zbog njih prepirali ste se?" oni kojima je Znanje dato, reći će: "Sram i jad danas je za nevjernike –
28. Za one koje su meleki usmrtili dok su sami sebi činili nasilje". Onda će se pokoriti, govoreći: "Mi nismo učinili ništa loše!" "Jeste, jer šta ste vi činili Allah dobro znade!
29. Zato ulazite na džehennemske kapije da zauvijek u Džehennemu ostanete – užasno li je to utočište za ohole!"
30. A bogobojaznima reći će se: "Šta to vaš Gospodar objavljivao je?" "Dobro", odgovorit će. Oni koji su dobro činili imat će dobro već na svijetu ovome, a Dom drugoga svijeta još bolji je – divan li je to Dom za bogobojazne:
31. Edenski vrtovi u koje ući će i kojima teku rijeke; u njima će imati što god požele – tako Allah nagrađuje bogobojazne –
32. One koje meleki usmrtiliše kao čestite i kojima govorit će se: "U miru neka ste! U Džennet udite zbog onoga što činili ste!"
33. Očekuju li nevjernici nešto drugo osim da im dođu meleki, ili da im odredba tvoga Gospodara dođe?! Tako su postupali i oni ranije, a Allah nije nad njima učinio nasilje, već su sami sebi činili nasilje;
34. Zato ih pogodiše opaćine onoga što su činili i odasvud ih obuze ono čemu rugali su se.
35. Oni koji Mu ravne pripisuju govore: "Da je Allah htio, ne bismo mi ni naši preci ništa mimo Njega obožavali, niti bismo, mimo Njega, tvrdili da nešto zabranjeno je!" Tako isto su postupali i oni ranije, a zar su poslanici dužni nešto drugo osim da jasno obznane?!
36. Poslanika smo poslali narodu svakome: "Allaha obožavajte i idola Taguta se

- klonite!" I neke od njih Allah naputio je, a neki, po zaslugi, u zabludi ostadoše. Zato pogledajte kakva posljedica zadesi poricatelje!
37. Makar ti i želio da se oni nađu na Putu pravome, Allah neće naputiti onoga koga prepusti zabludi, i takvi neće imati pomagače nikakve.
 38. Allahom se zaklinju, zakletvom koja u njih najveća je: "Bog neće oživjeti onoga ko umre!" Hoće, i to kao Njegovo obećanje koje istinito je, ali većini ljudi to nepoznato je,
 39. I zato da bi im objasnio ono oko čega razilazili su se, te da bi saznali oni koji nisu vjerovali kako bijahu lažovi, bez sumnje.
 40. Zaista, Naša Riječ je takva da, kada nešto hoćemo, samo kažemo *Budi!* i to bude.
 41. One koji se isele na putu Allahovome, pošto im je učinjeno nasilje, sigurno ćemo lijepo smjestiti već na svijetu ovome, a nagrada na Drugome svijetu još veća je – samo kad bi oni mogli da shvate! –
 42. Za one koji se strpe i na Gospodara svoga oslanjaju se.
 43. I prije tebe slali smo obične ljude kojima smo Objavu dostavljali – pitajte Sljedbenike Opomene, ako vi to ne znate,
 44. I to sa znamenjima i Listinama, a tebi smo spustili Opomenu da bi objasnio ljudima ono što objavljeno im je, jer možda će da promisle.
 45. Zar su sigurni oni koji kuju opake planove da ih Allah neće u zemlju satjerati, ili da ih neće zadesiti stradanje otkuda i ne slute;
 46. Da ih neće dograbiti na putovanju, tako da umaći neće;
 47. Ili da ih neće dograbiti dok u strahu strepe, ali vaš Gospodar je Preblagi i Milostivan je!
 48. Zar ne vide kako sve što Allah stvorio je pruža sjene s desne i sa lijeve strane, smjerno Allahu klanajući se?!
 49. Tako pred Allahom pada ničice sve što na Nebesima i što na Zemlji živo je, kao i meleki, i pritom se ne ohole;
 50. Oni se svoga Gospodara iznad sebe boje i čine ono što im se naređuje.
 51. Allah kaže: "Dva boga ne prihvaćajte, jer jedan Bog je – sigurno je, i zato se Mene bojte!"
 52. Sve što je na Nebesima i na Zemlji Njegovo je, a i Vjera je Njegova kao nešto što trajno je – zar se onda nekog drugog, mimo Allaha, bojite?!
 53. Nemate nijednu blagodat a da od Allaha nije, a kada vas kakva nevolja zadesi poslije – Njega na sav glas molite;
 54. Kada vas zatim oslobodi nevolje – opet neki od vas pridružuju nešto Gospodaru svome,
 55. Kako bi ispoljili da ne vjeruju u ono što smo im dali – samo vi uživajte, ali saznat ćete!
 56. Krivovjerni daju onima koji ništa ne znaju dio hrane kojom smo ih opskrbili – tako mi Boga, odgovarat ćete za ono što izmišljate!⁹⁴
 57. I Allahu pripisuju kćeri – slavljen neka je! – a ono za čim žude uzimaju za se.⁹⁵
 58. Kada se nekom od njih javi da mu se rodilo žensko dijete, smrači mu se lice i ogorčen bude,
 59. Od ljudi sklanja se zbog 'nesreće' koja saopćena mu je: da li da – ponižen – zadrži to dijete, ili da ga u zemlju zakopa? Užasno li je njihovo prosuđivanje!⁹⁶
 60. Oni koji ne vjeruju u Drug svijet predstavljaju negativne primjere, a za Allaha sama uzvišenost je; On je Silni i Premudri je.
 61. Kada bi Allah kažnjavao ljude za njihove grijeh, ne bi ostavio na Zemlji ništa što živo je, ali On ih ostavlja do Časa koji utvrđen je, a kada njihov Čas dođe – neće

⁹⁴ Pagani su imali običaj da pred svoje idole, koje su sami načinili, ostavljaju hranu.

⁹⁵ Prijeislamski Arabljani smatrali su da su meleki Božije kćeri, a sami nisu voljeli da im se rađaju kćeri, već su se ponosili muškim porodom.

⁹⁶ Prijeislamski Arabljani imali su običaj da žensku novorođenčad živu zakopavaju u zemlju. Islam je odlučno, kao najveći grijeh, dokinuo taj običaj.

- im biti ni trena odgode, niti će to ubrzati se.
62. Allahu pripisuju ono što njima odvratno je,⁹⁷ i njihovi jezici opisuju laž po kojoj najljepša nagrada za njih je; nema nikakve sumnje da za njih Oganj je i da će oni biti natjerani u Oganj najprije!
63. Allahom zaklinjemo se da smo slali poslanike narodima prije tebe, ali im Šejtan prikaza lijepim njihove postupke, tako da danas njihov prijatelj on je pa ih čeka bolno stradanje.
64. Knjigu smo ti spustili samo zato da im objasniš ono oko čega razilazili su se – kao uputu i milost za pravovjerne ljude.
65. Allah s neba spušta vodu pa zemlju oživljava njome, pošto obamrla je – za one koji hoće da čuju, zaista u tome jest znamenje.
66. I u stoci pouka za vas je: ono što je u utrobi njenoj dajemo vam da pijete, što nastaje između mliječi i krvi kao mlijeko čisto i pitko za one što piti hoće,
67. A od plodova palme i vinove loze šećer dobivate i hranu koja prijatna je – za ljude koji shvaćaju, u tome jest znamenje.
68. Tvoj Gospodar nadahnuo je pčele: "Pravite sebi na brdima domove, te na drveću i onome što ljudi načine;
69. Zatim, svakovrsnim plodovima hranite se i puteve Gospodara svoga poslušno slijedite!" Iz njihove utrobe izlazi napitak koji raznobojan je a koji je lijek za ljude – za ljude koji razmišljaju, u tome jest znamenje.
70. Allah vas je stvorio pa vas usmrćuje; neko od vas bude vraćen samome kraju životnome, tako da ništa ne shvaća nakon što shvaćao je⁹⁸ – Allah sve zna i kadar je učiniti sve.
71. Allah je neke od vas odlikovao nad drugima u pogledu opskrbe, ali oni što su odlikovani ne vraćaju od svoje opskrbe onima koje njihova desnica zaposjela je, a potreba ovih za opskrbom jednaka je – pa zar ipak oni niječu blagodati Allahove?!
72. Allah vam od vaše vrste stvara žene, a od žena vaših daje vam sinove i unuke, dajući vam opskrbu pri tome – pa zar ipak u laž vjeruju, a ne vjeruju u blagodati Allahove
73. I mimo Allaha robuju nekome ko im ne daje sa zemlje nikakve opskrbe i ko ništa ne može?!
74. Zato Allahu slične ne privodite, jer Allah, zaista, znade a vi ne znate.
75. Allah navodi primjer roba koga neko posjeduje a koji ništa učiniti ne može i onoga koga smo Mi divno darivali pa on od toga tajno i javno udjeljuje: mogu li oni izjednačiti se?! Hvala Allahu neka je, ali većina njih ne razumije.
76. Allah navodi primjer dva čovjeka: nijem jedan je, ništa učiniti ne može i potpuno je na teret gospodaru svome – kuda god ga uputi, nikakva dobra ne donese – zar je takav ravan onome ko zahtijeva pravdu a i sam je na Putu ispravnome?!
77. Allah posjeduje nesaznatljivost Nebesa i Zemlje, a Čas sudnji bit će u magnovenju jednome, ili još brže – Allah je kadar učiniti sve.
78. Allah vas izvodi iz utroba majki tako da pri tome ništa ne znate, a onda vam sluh, vid i srca daje da biste zahvalili se.
79. Zar oni ne vide ptice kako su potčinjene prostranstvu nebeskome: prepuštene su Allahu Jedinome – za ljude koji vjeruju, u tome jest znamenje!
80. Allah vam je dao da se u domovima svojim smirite, od životinjske kože dao vam je nastambe koje s lahkocom nosite kada putujete i kada se skrasite, a prostirku i druge potrepštine dao vam je od njihove vune, od kostrijeti i dlake, i to na izvjesno vrijeme.
81. Od onoga što je stvorio, Allah vam hladove daje, od brda skloništa načinio vam je, daje vam odjeću da vas štiti od vrućine i odjeću koja vas štiti od vlastite

⁹⁷ Opet je riječ o odnosu Arabljana prema novorođenoj ženskoj djeci.

⁹⁸ Ajet govori o tome kako neki ljudi dožive duboku starost u kojoj postaju ovisni i bespomoćni poput djece, a pamćenje i razbor gube se u tome dobu.

-
- žestine⁹⁹ – tako On Svoju blagodat prema vama upotpunjuje, ne biste li potčinili se.
82. Ako se ipak okrenu – tvoje ništa drugo nije osim jasne obznane!
 83. Njima su poznate blagodati Allahove, pa ih opet poriču i većina njih ne vjeruje.
 84. Kada proživimo svjedoke iz svake zajednice – tada neće biti dopuštenja za krivovjerne, niti će moći umiljavati se.
 85. A kada se suoče sa stradanjem oni što činili su nasilje – olakšati im se neće, niti će im se dati odgode.
 86. I kada oni što su Njemu pripisivali drugove ugledaju te drugove, reći će: "Gospodaru, ovo su naša božanstva – partneri koje smo obožavali umjesto Tebe!" A božanstva dobacit će: "Vi ste lažovi, izvan svake sumnje!"
 87. Tada će Allahu potčiniti se, a oni koje su izmislili izgubit će im se.
 88. Onima što nisu vjerovali i sa Allahova Puta su odvrćali dodat ćemo kaznu povrh kazne, zbog sijanja smutnje –
 89. Toga Dana proživjet ćemo svjedoka protiv svake zajednice, iz nje same, a i tebe ćemo dovesti kao svjedoka protiv ovih, jer objavili smo ti Knjigu kao objašnjenje za sve, kao uputu i milost, i kao radosnu vijest za muslimane.
 90. Allah pravednost naređuje, dobročinstvo, te da se bližnji daruje, a razvrat zabranjuje, gadost i nasilje; On vas savjetuje ne biste li dozvali se.
 91. Ispunjavajte obaveze u odnosu na Allaha preuzete, i ne prekršite zakletve čvrsto položene, tako što Allaha za jamca svoga uzimate, jer Allah dobro zna šta činite.
 92. Ne budite poput žene koja bi raspredala svoje tkanje, pošto već čvrsto satkala ga je: ne služite se zakletvama radi međusobne prijekare, zato što je jedna zajednica jača od druge zajednice;¹⁰⁰ Allah vas time dovodi u iskušenje, a na

- Dan ustanuća sigurno će vam objasniti ono oko čega razilazili ste se.
93. Allah bi vas učinio jednom vjerskom zajednicom da hoće, ali – On prepušta zabludi koga hoće, a koga hoće napućuje, i sigurno ćete biti odgovorni za ono što činite.
 94. Ne služite se zakletvama radi međusobne prijekare, jer će inače posrnuti noga premda čvrsto stajala je, i kušat ćete nesreću zato što sa Allahova Puta odvrćali ste – zato vas silna patnja očekuje.
 95. Ne kupujte zavjetom Allahu nešto što jeftino je – ono što je u Allaha za vas je, sigurno, najvrjednije, ako to shvaćate;
 96. Nestaje to što vi imate, a ono što je u Allaha vječno je; Mi ćemo sigurno nagraditi trpeljive za ono što su činili nagradom koja najljepša je.
 97. Onome ko dobro djelo čini, bio muškarac ili žena da je, a uz to pravovjerni je, sigurno ćemo dati da lagodan život provede i sigurno ćemo takve za to što su činili nagraditi nagradom koja najljepša je.
 98. Kada Kur'an učiš, traži Allahovu zaštitu od Šejtana koji proklet je;
 99. On sigurno nema moći nikakve nad onima što vjeruju i u Gospodara svoga uzdaju se;
 100. On ima moć samo nad onima koji ga uzimaju za prijatelja i koji Allahu pridružuju ravne.
 101. Kada neki ajet drugim ajetom zamijenimo – jer Allah najbolje zna šta objavljuje – oni vele: "Ti samo izmišljaš koještarije!", ali većina njih ne razumije.
 102. Reci: "Prinosi ga Duh Sveti od Gospodara tvoga i po Istini, da bi očvrstnuo pravovjerne, te kao uputu i radosnu vijest za muslimane."¹⁰¹
 103. Dobro znamo da oni govore: "Sigurno ga podučava neko ko običan čovjek je!" Jezik onoga za koga tako

⁹⁹ Odjeća koja štiti od vlastite žestine je ratnički oklop.

¹⁰⁰ Ovaj ajet odnosi se, vjerovatno, na činjenicu da Arabljani – u vrijeme kada su bili nadmoćniji od muslimanske zajednice u stasanju – nisu čvrsto držali do zadate riječi i dogovora.

¹⁰¹ *Duh Sveti* je jedno od imena meleka Džibrila koji je prinosiso Kur'an poslaniku Muhammedu a.s.

-
- misle stranac je, a ovo čisti arapski jezik je.
104. One koji ne vjeruju u Allahova znamenja, On naputiti neće i njih čeka teško stradanje.
105. Oni što ne vjeruju u Allahova znamenja, lažima bogohule – to su lažovi, izvan svake sumnje.
106. Ko Allaha zaniječe nakon što vjerovao je – ne onaj ko prisiljen je, dok srcem čvrsto vjeruje, već onaj ko nevjerništvo srcem iskazuje – na takve će bijes Allahov sručiti se i golemo stradanje ih očekuje,
107. Upravo zato što život na ovome svijetu više vole od Drugoga svijeta i što Allah ne napućuje krivovjerne ljude;
108. To su oni čija srca, sluh i vid Allah zapečatio je, i to su oni što baš ne mare;
109. Oni će na Drugome svijetu biti gubitnici, nema sumnje nikakve.
110. Najzad, onima koji su iselili se, pošto su bili zlostavljani, i potom se na Njegovome Putu bore i strpljivi su pri tome – Allah će nakon svega toga oprostiti im i smilovati se, u to nema sumnje nikakve,
111. Na Dan kada će svaka duša sama sa sobom raspravljati se i kada će se svakoj duši dati prema onome što učinila je, a neće im se nanijeti nepravde.
112. Allah navodi kao primjer jedno naselje koje sigurno i spokojno bijaše, u koje je hrana stizala u izobilju sa svake strane, pa ipak u Allahovu blagodat naselje vjerovalo nije, te ga Allah natjera da iskusi ruho gladi i strahote zbog onoga što činjaše.
113. A došao im je poslanik, koji iz njihovih redova bijaše, pa ga lažnim proglasiše, te ih zadesi stradanje, kao nasilnike.
114. Zato – hranite se onim što vam je Allah darovao kao nešto što halal i ugodno je, i pritom na Allahovoj blagodati zahvaljujte, ako baš Njemu robujete.
115. Neopozivo vam zabranjuje lešinu, krv, svinjsko meso i ono što zaklano je u nečije drugo a ne u Allahovo ime; onome pak ko prisiljen bude, a ne čini to zbog želje, i ko ne pretjera u tome – takvome će Allah sigurno oprostiti i smilovati mu se,
116. A nemojte vlastitim jezicima laži da iznosite: "Ovo je dozvoljeno, a ovo zabranjeno je", i to zato da lažima Allaha hulite, jer neće uspjeti oni koji lažima Allaha hule! –
117. Neznatne su njihove naslade, a čeka ih teško stradanje.
118. Jevrejima smo zabranili ono o čemu smo tebi kazivali ranije; Mi nad njima nismo učinili nasilje, već su sami sebi činili nasilje.
119. Najzad, onima koji su iz neznanja loše činili, a onda se pokajali i popravili se – Allah će nakon svega oprostiti i smilovati im se, u to nema sumnje nikakve.
120. Ibrahim jednu vjersku zajednicu predstavljao, pokoran Allahu i kao vjernik predani, a ne bijaše od onih što Allahu pridružuju ravne;
121. Bijaše zahvalan za blagodati Njegove; On ga je izabrao i naputio Putu ispravnome;
122. I dobro smo mu dali već na svijetu ovome, a sigurno će biti među dobrima na Svijetu drugome.
123. Najzad smo tebi objavili: "Slijedi vjeru Ibrahimovu, predajući se, jer on nije bio od onih što Njemu pridružuju ravne."
124. Subota je propisana onima koji su imali različito mišljenje o tome, a tvoj Gospodar će na Dan ustanuća sigurno im presuditi u vezi s onim o čemu su imali različito mišljenje.
125. Na Put svoga Gospodara pozivaj mudro i uz pomoć lijepe pouke, i raspravljaj s njima onako kako najljepše je; Gospodar tvoj dobro znade onoga ko s Puta Njegova skrenuo je, a On poznaje i ispravno upućene.
126. Ako već kažnjavate, onda kažnjavajte onako kako i sami kažnjeni

ste, a ako otrpите – trpeljivima dobro pripada, sigurno je.

127. Strpi se, a samo uz pomoć Allahovu možeš strpiti se; zbog njih ne žalosti se i zbog njihova spletkarenja ne osjećaj nelagode:

128. Allah je zaista uz one koji Ga se boje i upravo je uz dobročinitelje.

Sura 17.

NOĆNO PUTOVANJE – AL – 'ISRA

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 26; 32-33, 57 i 73-80; ajeta 111; objavljeno poslije sure *Pripovijedanje – al - Qasas*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Slava Onome Koji noću prenese Svoga roba od Mesdžidulharama do Mesdžidulakxaa, a čije smo okruženje blagoslovili kako bismo mu izvjesno Svoje znamenje pokazali – On je Taj Koji sve čuje i Koji vidi sve.
2. Musau smo Knjigu dali, učinivši je uputom za Sinove Israilove; "Nikakvoga zaštitnika ne uzimajte pored Mene,
3. O potomci onih koje smo sa Nuhom ponijeli, jer on bijaše rob koji srčano zahvaljuje".
4. A Mi smo u Knjizi odredili za Sinove Israilove: "Dva puta na Zemlji nered činit ćete i silno ćete uzoholiti se".
5. I kada za prvi put dođe vrijeme, poslasmо na vas Svoje silne robove, tako da oni po staništima prokrstariše, i tako bijaše ispunjeno obećanje.
6. Zatim smo vam dali da im udarac uzvratite, podržavajući vas blagom i sinovima, i dadosmo da još brojniji budete.
7. Ako dobro činite, radi sebe ga činite, a ako zlo činite – protiv vas je; kada dođe obećanje u vezi druge smutnje, poslasmо robove Svoje da vas o jadu zabave i da u Hram provale kao i prvi put što provališe, te da sve što dosegnu temeljito unište.
8. Možda će Gospodar vaš opet smilovati vam se; Mi ćemo to ponoviti ako vi ponovite, a Džehennem smo učinili tamnicom za krivovjernike.
9. Zaista, ovaj Kur'an upućuje upravo na ono što je najispravnije, donoseći radosne vijesti za pravovjernike koji dobra djela čine: da golema nagrada za njih je,
10. A da smo za one što ne vjeruju u Drugi svijet pripremili bolno stradanje.
11. Za zlo i za dobro čovjek dove upućuje – zaista čovjek brzoplet je.
12. Dan i noć stvorili smo kao znamenje; onda smo znamenje noći obrisali, a znamenje dana razvidnim učinili da biste blagodat Gospodara svoga mogli da tražite, da biste znali brojati godine i računati vrijeme, i potanko smo objasnili baš sve.
13. Svakome čovjeku djelo njegovo ćemo o vrat objesiti, a na Dan ustanuća pokazat ćemo mu knjigu koju otvorenu zateći će:
14. "Čitaj svoju knjigu – to što ćeš Danas račun polagati dovoljno ti je!"
15. Ko Pravim putem krene, krenuo je radi sebe, a ko stranputicom pođe – pošao je

- protiv sebe; nijedna nosačica¹⁰² neće nositi teret druge; Mi ne kažnjavamo a da poslanika ne pošaljemo prije.
16. Kada hoćemo uništiti kakvo naselje, prepustimo njegove obijesnike da po njemu griješe, a onda se nad njim Riječ obistini tako da potpuno razorimo naselje.
 17. Poslije Nuha smo uništili brojne naraštaje, jer dovoljno je to što tvoj Gospodar dobro zna i vidi u Svojih robova grijehe.
 18. Ko Svijet – brzicu hoće, Mi mu na tom svijetu brzo damo što hoćemo, i kome hoćemo, a onda mu damo Džehennem da u njemu, prezren i odbačen, prži se;¹⁰³
 19. A ko Drugi svijet želi i zbog njega se upinje, a vjernik je – upinjanje takvih, zaista, pohvalno je.
 20. I jednima i drugima pružamo od Gospodara tvoga darove, jer darivanje tvoga Gospodara uskraćeno nije.
 21. Pogledaj kako smo jedne nad drugima odlikovali, a na Svijetu drugome rangiranje je još veće i još više je odlikovanje!
 22. Ne privodi uz Allaha nikakvoga Boga, jer ćeš postati ponižen i napušten, inače.
 23. Tvoj Gospodar određuje da nikoga osim Njega ne obožavate i da prema roditeljima dobri budete: bilo da jedno ili oboje uz tebe starost dožive, ni *Uh!* nemoj im reći, ne diži glasa na njih, već riječima poštovanja obraćaj im se.
 24. I pred njima spusti krilo poniznosti radi milošte, moleći: "Gospodaru, smiluj im se kao što su oni mene odgajali dok sam bio dijete!"
 25. Vaš Gospodar dobro zna šta u dušama imate; ako dobri budete, On zaista oprašta onima što kaju se.
 26. I bližnjemu daj ono na šta pravo polaže, kao i ubogome, i onome što na putovanje otisnuo se, ali ne rasipaj odviše,
 27. Jer rasipnici su braća Šejtanova, a Šejtan je osion prema Gospodaru svome.
 28. Ako baš moraš od njih okrenuti se zato što i sam tražiš milost svoga Gospodara, nadajući joj se, barem riječima blagim obrati im se.
 29. I nemoj držati svoju ruku kao da za vrat svezana ti je, ali nemoj previše ni pružati je, jer ćeš biti prekoren, ili čovjek koji ogolio je.
 30. Tvoj Gospodar opskrbu podastire kome hoće, ali je i uskraćuje, jer On dobro zna i vidi Svoje robove.
 31. Svoju djecu ne ubijajte zbog straha od neimaštine i njih i vas Mi ospkrbljujemo: ubijati ih strašan grijeh je.
 32. Ni blizu bludu ne prilazite, jer to je razvrat i ružan put je!
 33. I ne ubijte nikoga koga Allah zabranio je, osim ako po pravdi je; bude li ubijen neko ko nedužan je, onda ovlašćenje dajemo staratelju njegovome, ali neka u ubijanju ne pretjeruje, jer on je taj što potpomognut je.
 34. Imovini siročeta nemojte ni blizu prilaziti – osim da se ona unaprijedi – sve do njegove punoljetnosti; i ugovora se držite, jer za ugovore valja odgovarati.
 35. Mjeru ispuniti kada mjerite i vagajte na ispravnoj vagi – bolje je tako činiti i to će bolju posljednicu imati.
 36. Ono o čemu ništa ne znaš nemoj ni slijediti, jer sigurno je da će se za sluh, vid i srce odgovarati.
 37. I nadmeno po zemlji ne hodi, jer zemlju nećeš probiti, niti ćeš planine visinom dostići –
 38. Sve je to Gospodaru tvome ružno do ogavnosti.
 39. To je mudrost koju ti Gospodar tvoj objavljuje; i ne privodi Allahu drugoga boga, jer ćeš biti bačen u Džehennem kao prekoren i kao neko ko odbačen je.
 40. Zar je Gospodar vaš darovao vama sinove, a Sebi kao kćeri uzeo meleke?! Vi krupne riječi govorite!
 41. Mi potanko kazujemo u Kur'anu ovome da bi oni opomenuli se, ali ih on samo udaljava još više.

¹⁰² *Nosačica* je duša koja će na Sudnjem danu nositi svoje breme.

¹⁰³ *Svijet – brzica* je ovaj svijet, nazvan tako zato što brzo prođe.

42. Reci: "Kada bi uz Njega bilo bogova, kao što govore, svaki bog bi tražio načina da do Gospodara Al-Arša dosegne".¹⁰⁴
43. Slava neka Mu je, i nedostižno visoko On je u odnosu na ono što govore!
44. Sedam nebesa i Zemlja Njega slave, te sve što na njima je; nema ničega što Njega ne veliča tako što hvali Ga se, ali vi ne razumijete njihovo veličanje: Preblagi i Oprosnik On zaista je.
45. Kada čitaš Kur'an, Mi između tebe i onih što ne vjeruju u Drugi svijet postavimo zastor koji nevidljiv je,
46. A na srca njihova položimo koprene zato da ga ne shvate i učinimo da im do ušiju ne dopre; kada spomeneš Gospodara svoga u Kur'anu tako što Jedini je, okrenu se da bježe.
47. Mi dobro znamo šta to oni osluškuju dok prisluškuju tebe, i dok sašaptavjau se, te kada nasilnici govore: "Vi slijedite samo čovjeka koji opčinjen je!"
48. Pogledaj samo kakve primjere navode tebi pa zalutaju i ne mogu na Pravi put dospjeti!
49. Oni govore: "Zar kada budemo kosti i prah postali – zar ćemo zaista biti proživljeni?!"
50. Reci: "Da, makar stijenje ili željezo bili,
51. Ili drugo stvorenje kakvo, čime biste se gordili!" onda će oni zapitati: "Ko će nas vratiti?", a ti reci: "Onaj Koji vas i prvi put stvori!" Oni će ti glavama odmahnuti, govoreći: "Kada će to biti?", a ti kaži: "Možda će to i uskoro biti,
52. Onoga Dana kada vas On pozove pa ćete se odazvati, hvalu Mu izražavajući i misleći kako ste samo malo vremena proveli."
53. Mojim robovima reci da govore samo najljepše riječi; Šejtan umosi smutnju među njih, jer Šejtan je čovjeku neprijatelj očiti.
54. Gospodaru svome dobro ste poznati; ako hoće, On će vam se smilovati, a ako hoće
- On će vas kazniti, i tebe nismo kao zastupnika njihova poslali.
55. Gospodar tvoj sve zna o onima što su na Nebesima i na Zemlji; vjerovjesnike smo jedne nad drugima odlikovali, a Davudu smo Zebur dali.
56. Reci: "Pomolite se onima za koje, mimo Njega, smatrate da su bogovi, ali oni nisu u stanju otkloniti vam nevolju, niti je izmijeniti."
57. Čak i onima kojima se oni mole traže načina da se Gospodaru svome što više približe i Njegovoj milosti nadaju se, bojeći se kazne Njegove, jer treba se čuvati kazne Gospodareve.
58. Ne postoji nijedno naselje koje nećemo uništiti prije Dana ustanuća, ili sručiti na njega strašno stradanje – to u Knjizi upisano je.
59. Da šaljemo dokaze sprječavalo Nas je samo to što su predašnji narodi držali ih za lažne; narodu Semud dali smo devu kao čudo koje očito je, pa nad njom izvršiše nasilje, a znamenja šaljemo samo za zastrašivanje.
60. Rekli smo ti: "Gospodar tvoj drži u vlasti sve ljude." Vizija koju smo ti dali samo je iskušenje za ljude, kao i Drvo koje po Kur'anu proketo je: Mi njih zastrašujemo, ali to samo uvećava njihovo silno nasilje.¹⁰⁵
61. I rekosmo melekima: "Ničice na tlo pred Ademom padnite", pa svi popadoše, ali Iblis ne htjede, već reče: "Zar da padnem ničice pred nekim koga stvorio si od zemlje?!"
62. Potom dodade: "Šta misliš; Upravo ovome koga si odlikovao iznad mene – ostaviš li me do Dana ustanuća – sigurno ću zagospodariti njegovim potomstvom, izuzev manjine!"

¹⁰⁴ U interpretaciji: Kada bi bilo više bogova, svaki bi nastojao da se nađe uz Allaha, Gospodara al-Arša, i da ima udjela u Njegovoj moći, a ne bi na Zemlji ostajao.

¹⁰⁵ Riječ *vizija* odnosi se na Poslanikov Mi'radž, odnosno na njegovo Uzdignuće u Nebo. Komentatori se spore oko toga da li se Mi'radž zbilo i tjelesno ili samo dušom.

Drvo o kome se ovdje govori je Zaqqum – džehennemsko drvo zlopaćenja (upor.: 37:62, 44:43).

63. "Odlazi!", Bog mu reče. "Ko bude slijedio tebe, Džehennem će mu biti nagrada koja potpuna je!
64. I koga možeš, glasom svojim zavodi, jurišajući na njih pomoću konjice i pješadije, dijeli njihovo imanje i potomke i daji im obećanje – Šejtan njih samo obmanjuje! –
65. Nad Mojim robovima nećeš imati vlasti, jer tvoj Gospodar je Zaštitnik Dostatni!"
66. Vaš Gospodar je Taj Koji lađu tjera morem vas radi – da biste se blagodati Njegove domogli, jer On zaista ima za vas milosti.
67. Kada vas na moru nevolja zadesi, tad nestanu oni kojima se molite i On je jedini, a kada vas izbavimo na kopno – opet se okrenete, jer čovjek je nevjernik okorjeli!
68. Zar ste sigurni da vas neće u zemlju satjerati, ili pješčanu oluju na vas sručiti, tako da nikakva zaštitnika nećete naći?!
69. Zar ste sigurni da vas neće na more vratiti pa na vas uragan poslati i potopiti vas zato što niste vjerovali, tako da nećete nikoga naći ko će Nas zbog vas na odgovornost pozvati?!
70. Ademovim sinovima smo počast ukazali, dajući im da kopnom i morem mogu putovati, ugodnim jelima ih snadbijevajući, i tako što smo ih nad mnogim Svojim stvorenjima znatno odlikovali.
71. Onoga Dana kada pozovemo ljude s vođama njihovim, pa oni kojima će se Knjiga u desnicu dati – takvi će svoju Knjigu čitati i ni trun nepravde neće im se učiniti,
72. Ko je na ovome svijetu bio slijep, i na drugome će slijep biti, i još dalje na stranputici.
73. Zamalo da te odvrte od onoga što smo ti objavili, zato da bi protiv Nas nešto izmislio i tada bi te kao prijatelja prihvatili;
74. Da te nismo postojanim učinili, gotovo da bi im se malo i priklonio ti –
75. Tada bismo ti dali ka kušaš dvostruko za života i dvostruko u smrti, tako da ne bi našao nikoga ko će ti pred Nama pomoći.
76. Toliko su te u zemlji uznemiravali da su te, zamalo, iz nje istjerali: u tome slučaju bi zakratko iza tebe ostali – ¹⁰⁶
77. I to u skladu s pravilom o poslanicima koje smo prije tebe poslali, a Našem pravilu nećeš izmjene naći.
78. Klanjaj namaze od kada sunce s polovine neba krene pa do mrkle noći, te u osvit Kur'an uči, jer učenju Kur'ana u osvit prisustvuju mnogi,
79. A i noću bdij dodatni namaz klanjajući – možda će te tvoj Gospodar na dostojno mjesto postaviti,
80. I reci: "Gospodaru, uvedi me na način koji je po Istini i izvedi me na način koji je po Istini, i podari mi od Sebe snage koja će pomoći."¹⁰⁷
81. I reci: "Stigla je Istina, a nestalo je laži, jer laž pripada prošlosti!"
82. Mi u Kur'anu spuštamo ono što liječi i što je milost onima koji su pravovjerni, a samo povećava gubitak onima koji su nasilnici.
83. Kada podarimo blagodat čovjeku, on se okrene i udalji, a očajava kada ga zlo zadesi.
84. Reci: "Svako po svome radi, a Gospodar vaš dobro zna ko je taj što je na Pravoj stazi!"
85. Pitaju te o duši. Reci: "Duša je stvar Gospodara moga, a vama je dato da možete samo malo spoznati."
86. Kada bismo htjeli, sigurno bismo povukli ono što smo ti objavili, a ti onda ne bi našao nekoga ko će te od Nas zaštititi.
87. Ali – to je već izraz milosti Gospodareve, jer Njegova dobrotu za te velika je.
88. Reci: "Kada bi ljudi i džinni udružili se da što god slično Kur'anu ovome sačine, ne

¹⁰⁶ Ajet se vjerovatno odnosi na Božije pravilo po kome su raniji narodi uništavani kada bi protjerali svoje poslanike.

¹⁰⁷ Uvođenje i izvođenje po Istini označava umiranje i proživljenje na pravi način, dostojan vjernika.

- bi prinijeli nešto što slično mu je, makar pomagali jedni druge."
89. Potanko smo naveli ljudima u Kur'anu ovome primjere svakovrsne, ali većina ljudi odbija sve osim krivovjerje,
 90. Govoreći: "Nećemo ti povjerovati dok nam izvor ne izvedeš iz zemlje,
 91. Ili dok ne bude u tebe vrt palmi i vinove loze, pa da učiniš da kroz njega istinski poteku rijeke;
 92. Ili da nebo u komadima na nas oboriš, kao što to tvrdio si; da dovedeš Allaha i meleke koji bi jamci bili;
 93. Ili kada kuću od zlata imao bi, kada bi se u Nebesa uspeo, a i da si se uspeo – nećemo vjerovati dok nam ne sneseš kakvu knjigu koju bismo čitali. Reci: "Slava mome Gospodaru! Zar sam ja nešto drugo do čovjek odaslani?!"
 94. Ljudima je smetalo da povjeruju – kada bi Uputu dobili – samo to što su govorili: "Zar je Allah poslao poslanika koji je čovjek obični?!"
 95. Reci: "Kada bi na Zemlji bili meleki, koji se kreću tako da su sigurni, nesumnjivo bismo im meleka kao izaslanika s Neba poslali."
 96. Reci: "Između mene i vas dostatni svjedok Allah je, jer On o svojim robovima sve zna i vidi sve."
 97. Koga Allah uputi, taj i upućen je, a koga zabludi prepusti – nećeš naći takvome mimo Njega zaštitnike; na Dan ustanuća Mi ćemo ih sakupiti okrenute naglavačke, nijeme i gluhe; Džehennem je njihovo utočište – kada god zgasne, rasplamsat ćemo ga još jače:
 98. Nagrada njihova to je zato što nisu vjerovali u Naše znamenje, govoreći pri tome: "Zar kada kosti i prah postanemo – zar ćemo zaista biti oživljeni u obličju novome?!"
 99. Zar ne shvaćaju da Allah Koji Nebesa i Zemlju stvorio je kadar je stvoriti iste takve,¹⁰⁸ a njima je odredio rok u koji

nema sumnje nikakve, ali nasilnici ipak odbijaju sve osim krivovjerje.

100. Reci: "Kada biste posjedovali od moga Gospodara riznice, opet biste bili tvrdice, strahujući da potrošite, jer okorjeli škrtica čovjek je."
101. Musau smo dali devet očitih znamenja, pa upitaj Sinove Israilove o tome kako im Musa stiže i faraon obrati mu se: "Ti si začaran, Musa, vjerujem to bez ikakve dvojbe!"
102. "Ti znaš", Musa reče, "da Gospodar Nebesa i Zemlje objavio je ovo kao očito znamenje, a ja vjerujem bez ikakve dvojbe da si ti izgubljen, faraone."
103. Onda faraon htjede da ih istjera iz zemlje, pa mi potopismo njega i uz njega sve njegove,
104. A poslije toga oslovismo Sinove Israilove: "Vi Zemlju nastanite,¹⁰⁹ a kada stigne obećanje o Svijetu drugome dovest ćemo vas kao izmiješane skupine!"
105. Kao Istinu Kur'an spuštamo i kao Istina skrasio se, a samo kao radovijesnika i opomenitelja poslali smo tebe.
106. I njega smo, kao Kur'an, u dijelove razdijelili, da bi ga ti čitao ljudima uz izvjesne stanke, jer ga postupno objavljujemo Mi.
107. Reci: "Vjerovali vi u njega ili ne vjerovali – oni kojima je još prije Kur'ana dato znanje na tlo padaju ničice kada im se on uči,
108. Pritom govoreći: 'Gospodaru naš, neka je slava Tebi, jer obećanje Gospodara našega zaista se ispuni!';
109. Padaju po tlu ničice, plačući, jer zbog njega bivaju još više skrušeni.
110. Reci: "Allaha zazivajte, ili Samilosnika zazivajte vi – On najljepša imena ima, bilo kako Ga zazivali; odveć glasan na svome namazu ne budi, ali je nemoj ni odveć prigušivati, već između to dvoje teži sredini,

¹⁰⁸ Bog je u stanju proživjeti ljude, odnosno iznova ih stvoriti.

¹⁰⁹ Ovo se odnosi na tzv. *Obećanu zemlju*, odnosno Siriju u okviru koje je bila i Palestina.

111. I reci: "Hvala pripada Allahu koji nije uzeo dijete Sebi, Koji nema druga u Vladavini i Koji nema zaštitnika zbog nemoći!" – zato Ga veličaj istinski.

Sura 18.

PEĆINA – AL - KAHF

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 28;

i 83-101, ajeta 110; objavljeno poslije sure
Stradanje – al - Gašiya

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Hvala pripada Allahu Koji spusti Knjigu robu Svome, ne načinivši u njoj nikakvo iskrivljavanje,
2. Već kao ispravnu, da upozori na teško stradanje što od Njega stiže, a da pravovjernike koji dobra djela čine divnom nagradom obrađuje –
3. Vječno u njoj boravit će –
4. I da upozori one koji govore: "Allah Sebi dijete uze!"
5. A o tome oni niti preci njihovi ne posjeduju nikakvo znanje: riječ koja izlazi iz njihovih usta pregolema je, i samo laž oni zборе!
6. Zar ćeš zbog njih tugom kidisati na se ako u ovaj Govor povjerovati neće?!
7. Ono što je na Zemlji Mi smo kao ukras njezin stvorili da bismo ih iskušali ko će djelati ljepše,
8. A sigurno ćemo sve što je na njoj pretvoriti u pustolinu koja neplodna je.
9. Misliš li da su stanovnici Pećine i al-Raqima bili čudo koje spada u Naše znamenje?¹¹⁰

¹¹⁰ Značenje riječi *al-Raqim* nije utvrđeno: za neke je to ime psa Junaka Pećine, za neke naziv knjige koja bilježi šta se zbilo s njima; možda je to i ime njihova naselja.

10. Tako se mladići u Pećinu skloniše i rekoše: "Gospodaru, podari nam milosti Svoje i daj nam razbora u pogledu naše odluke!"
11. Onda smo ih uspavali u Pećini za duge godine,
12. Zatim smo ih probudili da bismo pokazali koja će od dvije skupine bolje izračunati koliko vremena tako provedoše.
13. Mi ćemo ti ispričati povijest njihovu onako kako istinita je: "To su momci koji su vjerovali u Gospodara svoga, te smo ih naputili još bolje.
14. Srca njihova smo učvrstili, jer ustadoše pa rekoše: "Naš Gospodar je Gospodar Nebesa i Zemlje; mimo Njega, nikakvome bogu nećemo moliti se – inače bismo govorili besmislice.
15. Ovaj naš narod uze mimo Njega bogove! Zašto onda kakav jasan dokaz o njima ne iznose?! Ko je veći nasilnik od onih što o Allahu neistine govore?!"
16. "Kada njih napustite i one kojima, mimo Allaha klanjaju se, tad se u Pećinu sklonite – Gospodar vaš darovat će vam milosti Svoje i pripremiti vam ono što u vezi s vašom stvari korisno je."
17. Mogao si vidjeti sunce kada izađe kako obilazi njihovu Pećinu s desne strane, a kada zapadu klone zaobilazi ih s lijeve strane, dok su oni bili usred pećine; to je jedno Allahovo znamenje; koga Allah naputi, taj i napućen je, a koga prepusti zabludi – takvome nećeš naći prijatelja koji njega naputit će!
18. I tako – kao da su budni čini ti se, a oni spavaju; Mi ih prevrćemo na lijevu i desnu stranu, dok je njihov pas na ulazu nalazio se, opruživši prednje šape. Da si ih vidio, sigurno bi bježeći povukao se i strah bi spopao te!
19. Isto tako smo ih probudili, da bi pitali jedni druge, te jedan od njih reče: "Koliko vremena ovdje ostali ste?" "Ostali smo jedan dan ili dio dana", odgovoriše. "Vaš Gospodar dobro znade koliko ste ostali", dodadoše. "Nego, pošaljite jednoga s ovim vašim novcima u grad pa nek vidi gdje je jelo najčistije i neka vam donese

- hrane odatle, neka pritom uljudan bude i neka nipošto o vama ne kaže nešto bilo kome,
20. Jer, otkriju li vas – oni će vas kamenovati, ili će vas u svoju vjeru vratiti i tako nikada uspjeti nećete!"
 21. Učinili smo također da se drugi o njima obavijeste, kako bi znali da Allahovo obećanje istinito je te da u Čas sudnji nema nikakve sumnje. Tako ljudi, raspravljajući o slučaju njihovome, rekoše: "Nad njima kakvo zdanje sagradite, jer sve o njima Allah znade najbolje." Onda oni što su o njima znali najviše rekoše: "Napravit ćemo bogomolju na mjestu njihovome."¹¹¹
 22. Neki će reći: "Bila su trojica, a njihov pas četvrti bijaše". Drugi vele, nagađajući o onome što nepoznato je: "Bila su peterica, a njihov pas šesti bijaše". Opet vele: "Bila su sedmerica, a njihov pas osmi bijaše". Reci: "Moj Gospodar najbolje zna koliko ih je, a samo mali broj ljudi zna koliko ih je". Zato raspravljaj o njima samo onoliko koliko poznato ti je i o Spavačima ne pitaj nikakve druge ljude.¹¹²
 23. Za bilo šta nipošto ne reci: "Sutra ću to učiniti, sigurno je"
 24. A da ne dodaš tome: "Ako Allah htjedne!" Ukoliko zaboraviš, sjeti se Gospodara svoga i reci: "Možda će Gospodar naputiti me da budem još bliži onome što razborito je."
 25. A oni u svojoj Pećini ostadoše tri stotine godina, i još devet od toga više.¹¹³
 26. Reci: "Allah dobro znade koliko godina provedoše; Njemu su poznate tajne Nebesa i Zemlje: kako samo dobro vidi i čuje sve! Osim Njega, oni drugog zaštitnika nemaju i On ne uzima nikoga da Mu se u vlasti pridružuje."
 27. Ti kazuj iz Knjige Gospodara svoga ono što ti se objavljuje; niko ne može izmijeniti riječi Njegove, i mimo Njega nećeš naći nikakvo utočište!
 28. Strpljivo budi uz one koji se jutrom i uvečer Gospodaru svome mole, težeći Liku Njegovome; i ne skidaj pogleda s njih u želji za ljepotom u životu zemnome, i ne potčinjavaj se onome čije srce smo učinili nehajnim u odnosu na to da Nas spomene, već on slijedi strasti svoje, i čiji posao je pretjerivanje."
 29. Reci: "Od Gospodara vašega Istina je, pa ko hoće neka vjeruje, a ko hoće neka ne vjeruje"; Mi smo pripremili oganj za nasilnike, čiji kovitlaci dimni obujmit će ih; ako za pomoć zavape – dat će im se vode što rastopljenoj kovini nalikuje a koja lica njihova pržit će – užasno li je to piće i strahotno li je to prebivalište!
 30. Oni koji vjeruju i dobra djela čine – jer zaista nećemo zagubiti nagradu onome ko lijepo djelo činio je –
 31. Upravo to su oni koji će imati edenske vrtove kroz koje protječu rijeke, gdje će biti kićeni u grivne zlatne i odijevani u haljine zelene, svilene i brokatne, oslonjeni u njima na divane – divne li nagrade i krasno li je to prebivalište!
 32. Navedi im primjer dva čovjeka od kojih smo dali jednome dva vrta vinove loze, obrubivši oba palmama, a između njih smo načinili oranice.

¹¹¹ Događaj sa uspavanim mladićima u Pećini je Božije znamenje o kome su ljudi kasnije raspravljali, smatrajući ga Božijim čudom, te su odlučili da na mjestu zbivanja sagrađe *mesdžid*, u znak poštovanja. Inače, riječ *mesdžid* preveo sam riječju *bogomolja*, svjestan njezinih semantičkih ograničenja: riječ *bogomolja* ne označava na koji način se u tom objektu obavlja molitva, dok riječ *mesdžid* doslovno znači *sedždište*, odnosno mjesto gdje čovjek pada na sedždu, a sedžda je, kao pobožnički čin, najviši izraz čovjekove skrušenosti pred Bogom, jer svoje *čelo*, kao simbol dostojanstva, čovjek smjerno spušta na tlo, u isti nivo sa stopalima; zato je sedžda najvažniji dio svake muslimanske molitve, i otuda dolazi riječ *mesdžid*.

¹¹² Budući da jedino Bog sve zna o Spavačima, savjetuje se da se razgovara o njima samo u vezi s onim što je već poznato, kao pojavno, i da je uzaludno nastojanje da se sazna nešto više o Spavačima od ljudi općenito.

¹¹³ Tri stotine godina sunčevog kalendara iznosi tri stotine i devet godina lunarnog kalendara.

-
33. Oba vrta davala su plodove i ničega iz njih manjkalo nije, i još smo dali da kroz njih rijeka poteče.
34. A taj čovjek je imao i druge prihode, te on svome drugu reče, razgovarajući s njime: "Ja sam bogatiji od tebe i moćniji sam po broju posluge!"
35. Poslije u svoj vrt uđe, čineći samome sebi nasilje, jer reče: "Vjerujem da ovo nikada propasti neće,
36. I vjerujem da Čas sudnji nikada nestati neće, a budem li i vraćen Gospodaru svome, sigurno ću zateći Povratište koje je od ovoga bolje!"
37. Onda tome čovjeku njegov drug reče, razgovarajući s njime: "Zar ne vjeruješ u Onoga Koji je od zemlje stvorio te, potom od sjemene kaplje, zatim je kao čovjeka oblikovao te?!"
38. Za me – On je Allah, Gospodar moj, i ja ne pridružujem nikoga Gospodaru svome!
39. Kada si u svoj vrt ušao, zašto ne reče: "Mašallah! Nema sile do one Allahove!" Ako misliš da moja imovina i potomstvo manje je,
40. Moj Gospodar može mi dati nešto bolje nego što tvoj vrt je, a da na vrt sruči nevjeme pa da u klizavu zaravan pretvori se.
41. Ili da voda u njemu ponornica postane pa da ne uspiješ pronaći je!"
42. Onda bijahu uništeni plodovi prvome, te on stade kršiti ruke zbog onoga što u vrt utrošio je, jer opet bijaše pao na svoje potpornje, tako da čovjek zapomaže: "Kamo sreće da nikoga nisam pridruživao Gospodaru svome!"
43. I ne bijaše mimo Allaha skupine koja bi mu pomogla, a ni sam nije mogao odbraniti se –
44. Tada zaštita pripada Allahu Istinitome; On najbolje nagrađuje i okončava najbolje.
45. Navedi im primjer kako je život na svijetu ovome poput vode koju smo spustili s neba pa se s njome izmiješa zemaljsko bilje i opet sasušio se, tako da ga vjetrovi raznose, jer Allah je kadar učiniti sve.
46. Bogatstvo i sinovi su ukras u životu zemnome, a vječna dobra djela tvoj Gospodar nagrađuje još bolje i ona su još bolje uzdanje.
47. Onoga Dana kada pokrenemo planine i kada ugledaš zemlju kako ogoljena je, i kada okupimo ljude, ne učinivši niti jedne iznimke –
48. Oni će pred tvojim Gospodarom biti postavljeni u redove: "Kao što smo vas i prvi put stvorili, pred Nas došli ste, a tvrdili ste da vam nećemo odrediti Ročište!
49. I Knjiga će biti postavljena pa ćeš vidjeti zlikovce usplahirene zbog onoga što u Knjizi je. "Teško nama!", govorit će. "Kakva je ovo Knjiga kad ni mali ni veliki grijeh ispustila nije!" Tako će utvrditi da tu je ono što počinješ, a tvoj Gospodar neće učiniti nepravdu nikome.
50. Kada melekima rekosmo: "Pred Ademom čelima po tlu padnite", oni, izuzev Iblisa, popadaše, a on od džina bijaše, pa o zapovijest Gospodara svoga ogriješi se. Zar ćete njega i potomstvo njegovo uzimati za prijatelje, umjesto Mene, jer oni su vam neprijatelji – ružne li zamjene za nasilnike!
51. Ja njih nisam uzimao za svjedoke pri stvaranju Nebesa i Zemlje, a ni kada stvarao sam njih same, niti sam uzimao za pomagače one koji na stranputicu zavode.
52. I onoga Dana kada On kaže: "Pozovite Moje ortake za koje tako tvrdili ste", oni će ih pozvati, ali im se odazvati neće, jer smo između njih postavili stratište;
53. I grješnici će Oganj opaziti, pa će shvatiti da baš oni tamo popadat će i iz njega se vratiti neće.
54. U ovome Kur'anu potanko izlažemo svakovrsne primjere, ali je čovjek najspremniji sporiti se.
55. Ne sprječava ljude da povjeruju – kada im Uputa dođe – i da oprost od Gospodara svoga zatraže ništa do očekivanje da ih snađe ono što bilo je

-
- pravilo za pretke njihove, odnosno da ih zadesi očito stradanje.
56. A Mi šaljemo poslanike samo kao radovjesnike i upozoritelje, dok krivovjernici se spore koristeći laž da bi Istinu pobili pomoću nje, uzimajući za podsmijeh Moje znamenje i Moje upozorenje.
57. Ko je veći nasilnik od onoga što znamenjima Gospodara svoga opomenut je, pa se od njih okrene i zaboravi šta vlastitim rukama učinio je! Mi takvima stavljamo na srca velove zato da Kur'an ne shvate i uho im ogluhne: pozoveš li ih Uputi, oni se, takvi, nikada naputiti neće!
58. A tvoj Gospodar Oprosnik je i Samilosnik je: kada bi im On zamjerio zbog onoga što zarade, sigurno bi im ubrzao stradanje, ali njih čeka Ročište mimo koga neće naći nikakvo utočište.
59. Upravo ona naselja smo uništili, jer su stanovnici činili nasilje, a i za njihovu propast utvrdili smo određeno vrijeme.
60. Jednom Musa reče slugi svome: "Neću se zaustaviti dok ne stignem do mjesta gdje dva mora sastaju se, makar putovao godine!"
61. I kada njih dvojica dospješe na mjesto gdje dva mora sastaju se, na svoju ribu zaboraviše, tako da im ona neprimjetno skliznu u more,
62. A kada poodmakoše, Musa reče slugi svome: "Daj nam ručak, jer nas je već iscrpilo ovo putovanje."
63. "Vidje li ti ovo!", sluga reče. "Zaboravio sam ribu kada smo se sklonili kod one stijene! Sami Šejtan učini da zaboravim je, čak da spomenem je, te ona – začudo – nađe put u more!"
64. "Upravo smo to tražili", Musa reče, pa se istim putem vratiše,
65. I jednoga roba Našega nadaoše, kome smo podarili milosti Svoje i darovali mu valjano znanje.
66. Musa mu reče: "Mogu li te pratiti da bi podučio me onome čemu si ti podučen, a što razborito je?"
67. "Nećeš moći istrpjeti uza me", ovaj reče,
68. "A i kako bi istrpio nešto o čemu nemaš nikakvo znanje!"
69. "Vidjet ćeš da sam strpljiv, ako Bog da!", Musa reče, 'i da ni u čemu neću protiviti se."
70. "Ako ćeš me pratiti, onda ni za šta ne pitaj me, dok ti ja ne ispričam nešto o tome."
71. Tako se oni otisnuše, pa kada se na lađu ukrcaše, onaj čovjek probuši je. "Zar si probušio lađu zato da bi potopio putnike?!", Musa reče. "Učinio si nešto što zaista grozno je!"
72. "Nisam li ti rekao da nećeš istrpjeti uza me?!", čovjek reče.
73. "Ne zamjeri mi što sam zaboravio", Musa će, "i ne pričinjavaj mi u ovoj mojoj zadaći poteškoće!"
74. Potom se opet na put otisnuše, dok jednoga dječaka ne stigoše, pa ga onaj čovjek ubi, na šta Musa reče: "Zašto ubi dušu bezgrješnu, koja drugog ubila nije?! Učinio si nešto što zaista gnusno je!"
75. "Nisam li ti rekao da nećeš imati strpljenje uza me?!"
76. "Ako te upitam za bilo šta poslije ovoga, onda nemoj sa mnom družiti se. Eto, imaš moje izvinjenje."
77. I opet se na put ostisnuše dok do jednoga naselja ne stigoše, pa stanovnike zamoliše da ih nahrane, ali ovi odbiše da ih ugoste. Potom njih dvojica na nekakav zid naiđoše, koji tek što srušio se nije, pa ga onaj čovjek dovede u ispravno stanje, na šta mu Musa reče: "Da si htio, mogao si za to uzeti i štogod nagrade."
78. "E sada ćemo ja i ti rasti se! Ja ću ti dati tumačenje onoga u vezi s čim nisi mogao strpjeti se.
79. Što se tiče lađe, ona je pripadala siromasima koji na moru rade, a ja sam je htio oštetiti jer iza njih bijaše jedan vladar koji svaku ispravnu lađu otimao je.
80. Što se tiče onoga dječaka, njegovi roditelji su pravovjerni, pa smo pobojali se da će ih on nagnati na nasilje i krivovjerje,
81. A htjeli smo da im Gospodar njihov podari dijete čestitije i milostivnije.

82. Što se pak tiče one zidine, ona pripada dvojici dječaka koji su siročad gradska, a pod zidom njihovo blago nalazi se, jer otac im dobar čovjek bijaše, a tvoj Gospodar hoće da oni stasaju i da svoje blago izvade, kao izraz Gospodareve milošte. Sve to nisam učinio po nahođenju svome. To je tumačenje onoga u vezi s čim nisi mogao strpjeti se."
83. O Zulkarnejnu pitaju te. Reci: "Kazivat ću vam o njemu vijesti neke."
84. Mi smo mu dali da učvrsti vlast na zemlji i dali smo mu da postigne sve.
85. I tako on jednom zaputi se,
86. Pa kada stiže tamo gdje zahodi sunce, utvrdi kako ono zahodi u nekakav izvor mutni, i nađe da se uz izvor ljudi nekakvi nalaze. "Zulkarnejne", rekosmo mu, "hoćeš li ih kazniti ili ćeš prema njima lijepo ophoditi se?"
87. "Kaznit ćemo onoga ko nasilnik je, potom će se taj vratiti Gospodaru svome pa će ga On izvrgnuti stradanju koje strahotno je.¹¹⁴
88. Za onoga, pak, ko vjeruje i dobro djelo čini najljepša nagrada je, a mi ćemo mu uputiti riječi olakšanja sa svoje strane."
89. Potom on opet zaputi se,
90. Pa kada stiže do mjesta gdje ishodi sunce, utvrdi kako ono ishodi iznad nekakvih ljudi kojima nismo dali da se bilo čime od sunca zaklone.
91. On postupi kao i ranije, a Mi smo upoznali sve.¹¹⁵
92. Onda on opet zaputi se,
93. Pa kada stiže između dvije planine, nađe po njima nekakve ljude koji govori jedva da razumijevaše.
94. "Zulkarnejne", oni mu se obratiše, "Jedžudž i Medžudž po zemlji nered prave; hoćeš li zato podići zid između nas i njih, pa ćemo nagraditi te?"
95. "Ono što mi moj Gospodar pouzdano dade bolje je. Nego, vi mene snažno podržite, pa ću između vas i njih podići kakve brane.
96. Donesite mi željezne gromade!" pa kada izravna prostor između dva brda, on im reče: "Raspirujte!" I kada to usija, dodade: "Dajte mi bakar da zalijem je!"
97. Tako oni nisu mogli preći branu, a nisu mogli ni da je probuše.¹¹⁶
98. "Ovo je milost Gospodara moga", Zulkarnejn reče, "a kada se ispuni Gospodarevo obećanje, On će branu sa zemljom srazniti – obećanje moga Gospodara izvjesno je."
99. Mi ćemo ih tada ostaviti da u talasima pokrivaju jedni druge, i u Rog ćemo puhnuti pa ćemo ih sakupiti sve;
100. I tada ćemo Džehennem očigledno izložiti pred krivovjerne –
101. One čije su oči bile koprenom prekrivene spram Moje Opomene, a ni čuti ne mogaše.
102. Zar krivovjernici misle da mogu uzimati za zaštitnike Moje robove umjesto Mene?! Mi smo za krivovjerne pripremili Džehennem kao gostilište.
103. Reci: "Hoćete li da vam kažemo ko su ti što djelaju najpogubnije,
104. Čiji trud uzaludan je u životu zemnome, premda misle da valjano rade?"
105. To su oni koji ne vjeruju znamenjima Gospodara svoga, te da će se sresti s Njime – njihova djela propast će i na Dan ustanuća nećemo im posvetiti pažnje nikakve.
106. Džehennem će biti njihova nagrada zato što nisu vjerovali, te što su Moja znamenja i poslanike Moje uzimali za predmet poruge.
107. Oni koji su vjerovali i dobra djela činili imat će rajске vrtove za gostilište;
108. U njima vječno boravit će, ne želeći im bilo kakve zamjene.
109. Reci: "Kada bi more bilo tinta za riječi moga Gospodara, sigurno bi se

¹¹⁴ Vidi napomenu uz 2:51.

¹¹⁵ Ovaj ajet je izrazito eliptičan: Većina komentatora smatra da se njime izražava kako je Zulkarnejn (povijesno neidentificirana ličnost) u ovome slučaju postupio na isti način kao u prethodnome.

¹¹⁶ Jedžudž i Medžudž sa svojim pristalicama nisu mogli savladati prepreku.

iscrpilo more prije nego bi se Gospodareve riječi iscrpile, makar imali – radi pomoći – još jedno koje njemu slično je."

110. Reci: "Ja sam samo čovjek kao i vi što ste; objavljuje mi se da vaš Bog samo jedan je, pa ko se nada da će sresti Gospodara svoga, neka radi dobra djela i neka nikoga – klanjajući se Gospodaru svome – Njemu ne pridružuje!"

Sura 19.

MERJEM - MARYAM

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 58. i 71; ajeta 98; objavljeno poslije sure

Stvoritelj – Fatir

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Qaf-Ha-Ya-'Ayn-Sad.
2. Ovo je spomen o milosti Gospodara tvoga, prosute na Zekerijaa, roba Njegovoga –
3. Kada Zekerijja sasvim tiho zazva Gospodara:
4. "Gospodaru, kosti su mi oronule, zaista, i glava sjedinom planula, a nikada, Gospodaru, ne bijah nesretan nakon Tebi upućenih dova.
5. Strah me šta će biti poslije mene s mojim nasljednicima, a i žena mi je nerotkinja, pa mi zato Ti od Sebe daruj nasljednika,
6. Koji će naslijediti mene i porodicu Jakuba, i učini ga, Gospodaru, takvim da Tebe zadovoljava!"
7. "Zekerijja, obveseljujemo te viješću o jednome dječaku čije ime će biti Jahja, a ranije mu nismo dali imenjaka."
8. "Gospodaru, kako ću imati dječaka kada mi je žena nerotkinja, a i mene je duboka starost sustigla?"
9. "To je tako", reče Allah, "to je Riječ tvoga Gospodara: 'Meni je to vrlo lahko, jer i tebe sam već stvorio a bio si ništa!'"
10. "Gospodaru, daj mi kakva znamenja", reče Zekerijja. "Znamenje ti je to što tri noći nećeš razgovarati s ljudima premda ćeš biti dobroga zdravlja."
11. Onda Zekerijja pred narod svoj izađe iz Hrama te im objavi da jutrom i uvečer slave Njega.
12. "Čvrsto prihvati Knjigu, Jahja!", a mudrost smo mu podarili još u doba dječastva,¹¹⁷
13. Te nježnosti i čistote iz Našega okrilja, a bojao se i Boga;
14. Dobročinstvo je činio roditeljima, a nije bio osion i od neposluha;
15. Mir s njime na Dan rođenja, na dan smrti i na dan proživljenja!

¹¹⁷ Napravljen je izvjestan prekid u naraciji: u međuvremenu je rođen Jahja i stasao je.

16. I spomeni u Knjizi Merjem, kada se iz svoje porodice na jedno mjesto istočno povukla,
17. Pa je zastor uzela da bi se od drugih zaklonila, a Mi smo joj poslali Duha Svoga koji joj se predstavio kao čovjek izvanredna obličja.¹¹⁸
18. "Utječem se Svemilosnome od Tebe", uzviknu ona, "ako se bojiš Njega!"
19. "Ja sam poslan od Gospodara tvoga da bih ti podario jednoga dječaka očišćena."
20. "Kako mogu imati dječaka kada me čovjek dotakao nije, a nisam bludnica?!"
21. "To je tako, to je Riječ Gospodara tvoga: 'Meni je to vrlo lahko'. I to je zato da ga učinimo znamenjem ljudima i izrazom Našega milodarja; to je stvar već određena."
22. Tako Merjem zanese ga, pa se s njim povuče do jednoga mjesta daleka.
23. Poslije nju porođajne muke dovedoše do palmina stabla, te zakuka: "Kamo sreće da sam prije ovoga umrla i da sam u zaborav potpuno utonula!"
24. Tada je neko ispod nje dozva: "Ne budi tužna, jer Gospodar tvoj dao je da ispod tebe poteče voda."¹¹⁹
25. I zatresi stablo palmino pa će po tebi pasti svježih datula –
26. Tako jedi i pij, i budi vesela, a budeš li vidjela kakvoga čovjeka, reci: 'Ja sam se Svemilosniku na šutnju zavjetovala, zato danas neću ni s kim razgovora!'"
27. Potom Merjem dođe svojim, noseći njega, te joj rekoše: "Merjem, nešto nečuveno si učinila, zaista!"
28. Sestro Harunova,¹²⁰ otac ti nije bio od ružnih rabota, a ni majka ti nije bila bludnica!"
29. Onda Merjem na porod pokaza, a oni će: "Kako ćemo razgovarati s nekim ko je u kolijevci poput djeteta?!"
30. Na to dijete kaza: "Ja sam rob Allaha Koji mi je Knjigu dao, odredivši me za vjerovjesnika,
31. I učinit će me blagoslovljenim ma gdje bio ja, oporučuje mi namaz i zekat za cijeloga mog života,
32. I dobročinstvo prema majci, a nije me stvorio kao silnika i nesretna,
33. I mir je nada mnom, na dan moga rođenja, na dan smrti i na dan proživljenja moga."
34. To je Isa Sin Merjeme – a to je Riječ Istine o kojoj se oni dvoje.
35. Allahu ne dolikuje da uzima Sebi nekakvo dijete – slava Njemu neka je; kada On nešto provesti hoće, samo kaže: *Budi!* i to bude.
36. Zaista, moj i vaš Gospodar Allah je, i zato Njega obožavajte – Pravi put to je!
37. Potom su se njihove stranke podvojile,¹²¹ a teško krivovjernicima od prizora u Danu znamenitome!
38. Kako će samo dobro čuti i vidjeti onoga Dana kada pred Nas stupe, ali nasilnici su danas u zabludi koja očita je!
39. I upozori ih na Dan tuge, kada presuđeno bude, jer oni su nehajni i nisu vjere prave.
40. Mi ćemo Zemlju ubaštiniti i ono što na njoj je, i vraćeni Nama bit će!
41. Spomeni u Knjizi Ibrahima – on bijaše istinoljubiv i vjerovjesnik, zaista –
42. Kada ocu svome kaza: "Oče zašto obožavaš nešto što ne čuje i ne vidi, niti od toga imaš čara kakvoga?!"
43. Oče, meni dolazi Znanje kakvo tebi ne dolazi, zaista; zato slijedi mene da bih te doveo do Puta ispravna!
44. Oče, ne obožavaj Šejtana, jer Šejtan je neposlušan Svemilosniku, zaista!
45. Oče, strah me da te ne zadesi kazna Svemilosnika pa da imaš za prijatelja Šejtana!"
46. "Zar ne podnosiš moja božanstva?", na to otac kaza. "Ne prestaneš li, sigurno ću te

¹¹⁸ Vidi napomenu uz 16:102.

¹¹⁹ Nije ekspliciran subjekt glagola *dozvati*, a komentatori smatraju da je to melek.

¹²⁰ Merjem nije u doslovnom smislu sestra poslanika Haruna, brata poslanika Musaa, već se ovom sintagmom naglašava kako ona vodi porijeklo od Haruna kao *časna* i *čestita* čovjeka.

¹²¹ Ljudi su se podvojili u vezi s razumijevanjem Isaove misije: jevreji su ga smatrali čarobnjakom, a kršćani Sinom Božijim.

- kamenovati, a sada odlazi od mene za dugo vremena!"
47. "Mir neka je s tobom", Ibrahim reče. "Molit ću za te oprosta u svoga Gospodara, jer mi je naklonjen, zaista.
 48. Ja ću vas napustiti, kao i one koje zazivate mimo Allaha, a ja ću zazivati svoga Gospodara – možda neću biti nesretan dok molim Gospodara!"
 49. Pa pošto napusti njih i one koje su obožavali umjesto Allaha, Mi mu podarismo Ishaka i Jakuba, i sve ih učinismo vjerovjesnicima;
 50. I darovismo im Svoje milosti, te dadosmo da uz njih bude istina svekolika.
 51. Spomeni u Knjizi Musaa – on bijaše čestit, bijaše poslanik i vjerovjesnik, zaista.
 52. S desne strane Tur-planine pozvali smo ga i primakli ga k Sebi kao pravovjernika,
 53. I po milosti Svojoj podarismo mu brata Haruna kao vjerovjesnika.
 54. Spomeni u Knjizi Ismaila – on je ispunjavao obećanje, a bijaše poslanik i vjerovjenik, zaista,
 55. I nalagao je svojim namaz i zekat, i bijaše prihvaćen kod Gospodara svoga.
 56. Spomeni u Knjizi Idrisa – on bijaše istinoljubiv i vjerovjesnik, zaista,
 57. te smo na visoko mjesto uzdigli ga –
 58. To su neki vjerovjesnici iz potomstva Ademova a koje je Allah obasuo blagodatima, te potomstva onih koje smo sa Nuhom iznijeli, od potomstva Ibrahimova i Israilova, od onih koje smo napoliti i učinili izabranima; padali su po tlu čelima i plakali dok su im se kazivali ajeti Svemilosnika.
 59. Onda za njima dođoše naraštaji koji se odrekoše namaza i povedoše se za strastima – zato će njih presresti zabluda,
 60. Izuzev onih koji su se pokajali, vjerujući i čineći dobra djela – takvi će u Džennet ući i neće im se nanijeti nikakva nepravda,
 61. U edenske vrtove koje Svemilosnik obeća, u Onostranosti, Svojim robovima, a obećanje Njegovo ispunit će se, doista;
 62. U njima neće čuti nesuvisla govora, ništa osim selama, te će jutrom i uvečer za njih biti njihova opskrba –
 63. To je Džennet koji ćemo dati u posjed onim Svojim robovima koji su se bojali Boga.
 64. "Mi smo se u Džennet spustili", govorit će, "samo voljom tvoga Gospodara; Njegovo je ono što je pred nama i što je za nama, kao i ono što je između toga, a tvoj Gospodar ne zaboravlja."
 65. Gospodar Nebesa i Zemlje te onoga što je među njima, pa zato obožavaj Njega i istraj obožavajući Ga! Znaš li Mu kakvog imenjaka!
 66. I čovjek se pita: "Zaista, zar će me se nakon smrti izvesti živa?!"
 67. Pa zar se čovjek ne sjeća da smo ga već stvorili, a bio je ništa?!
 68. Tako Mi Gospodara tvoga, sigurno ćemo sakupiti njih i šejtane, a onda ćemo ih, sigurno, privesti da kleče oko Džehennema;
 69. Potom ćemo, pouzdano, iz svake skupine izdvojiti one koji su bili najprkosniji spram Svemilosnika;
 70. Najzad, upravo Mi dobro znamo ko je od njih najvrjedniji džehennemskog prženja;
 71. I svaki od vas će dospjeti do Džehennema – to je konačna presuda Gospodara tvoga.
 72. Zatim ćemo spasiti one koji su se bojali Boga, a nasilnike će ostaviti da u njemu kleče na koljenima,
 73. Jer kada su se ajeti Naši kazivali njima, govorili su krivovjerni pravovjernima: "Koja skupina je priznatija i koja ima boljih pobornika?!"¹²²
 74. Prije njih smo uništili mnogo naraštaja, premda su bili boljega stanja i izgleda!
 75. Reci: "Onima koji su u zabludi neka Svemilosnik dugo život produži, sve dok se ne suoče s onim što obećano im je – bilo stradanje, bio Čas sudnji – tada će saznati čiji položaj je bjedniji i ko je vojnički slabiji".¹²³

¹²² Odnosi se na skupine krivovjernih i pravovjernih.

¹²³ Molba da Bog poživi ljude koji su u zabludi ironična je: što duže žive, takvi sve više griješe.

76. Onima koji su se naputili Allah će uputu još i povećati, a za trajna dobra djela tvoj Gospodar će još bolje nagraditi i još bolje će uzvratiti.
77. Vidje li ti onoga što ne vjeruje u Naša znamenja, govoreći: "Meni će se sigurno imetak i porod dati!"
78. Da li on to Onostrano otkri, ili od Svemilosnika obećanje primi?
79. Ni govora! Mi ćemo upisati to što govori i njemu ćemo patnju valjano produžiti;
80. Mi ćemo ubaštiniti ono o čemu on zbori, a on će se samotn pred Nama pojaviti.
81. I mimo Allaha uzimaju bogove zato da bi im oni moć predstavljali.
82. Ni govora! Božanstva će obožavanje njihovo poricati i njihovi će protivnici biti.
83. Zar ne vidiš da smo šejtane na nevjernike poslali kako bi ih istinski na zlo podstakli?!
84. Zato nemoj protiv njih požurivati: zaista im pomno odbrojavamo Mi.
85. Onoga Dana kada pred Svemilosnikom kao izaslanstvo okupimo one koji su bili bogobožazni,
86. I potjeramo ka Džehennemu, žedne, one što bijahu zlikovci –
87. Niko se neće moći za drugoga zauzeti, osim onih koji su obećanje Svemilosnika primili.
88. Govore oni: "Svemilosnik je uzeo dijete Sebi."
89. Uistinu, jedno zlo golemo prinosite vi!
90. Samo što se Nebo zbog toga ne rascijepi, Zemlja ne raspoluti i planine se ne raspadnu u potpunosti –
91. Zbog toga što oni hoće da ima dijete Svemilosni!
92. Jer, Svemilosniku ne priliči da uzima dijete Sebi –
93. Sve što je na Nebesima i na Zemlji Svemilosniku će se kao roblje vratiti!
94. On je sigurno obujmio sve njih i tačno pobrojao ih;

95. I svi će na Dan ustanuća pred Njega pojedinačno stupiti.
96. One koji vjeruju dobra djela čineći Svemilosnik će ljubavlju odlikovati.¹²⁴
97. Mi smo, zaista, Kur'an učinili lahkim na tvome jeziku da bi njime obradovao one koji su bogobožazni i da bi njime upozorio ljude koji su svadljivi.
98. Mnogo naraštaja prije njih smo uništili – pa da li osjećaš prisustvo ijednoga od njih, ili možda čuješ njihov glasak tihi?

Sura 20.

TAHA

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 130-131; ajeta 135; objavljeno poslije sure

Merjem – Maryam

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ta-Ha.
2. Nismo ti objavili Kur'an zato da bi ti unesrećio se,
3. Već samo zato da opomena bude onima što strepe,
4. I to kao Objavu Onoga Koji Zemlju i Nebesa Visoka stvorio je,
5. Svemilosnik koji al-Arš zaposjeo je –
6. Njegovo je sve što je na Nebesima i što je na Zemlji, te ono što među njima je, kao i ono što pod zemljom je.
7. Ako govoriš glasno – On čak i potaje znade, kao i ono što je još tajnije.

Riječi *vojnički slabiji* ne shvaćam doslovno: vojska ovdje označava općenito pristalice koje su u svojevrsnom ratu za pobjedu svoje vjere.

¹²⁴ U ovome ajetu upotrijebljen je glagol (s prijedlogom *li*) nespecificiranog značenja: *dže'ale li* koji sam preveo riječju *odlikovati* (ljubavlju), a to znači da Allah ljudima o kojima ajet govori daruje Svoju ljubav, te sposobnost da i sami vole i da budu voljeni – ljubav im je inherirana kao posljedica vjerovanja.

8. Osim Allaha, nikakvoga boga nije; imena najljepša On posjeduje.
9. Vijest o Musau je li dospjela do tebe –
10. Kada je opazio vatru pa svojoj čeljadi reče: "Vi tu ostanite jer ja sam nekakvu vatru opazio – možda ću vam jednu glavnu donijeti iz nje, ili ću uz vatru doći do kakve upute."
11. "O Musa!", pozva ga neko kada on stiže do vatre.
12. "To sam Ja, Gospodar tvoj, i zato izuj se – u svetoj dolini Tuva nalaziš se.
13. Odabrao sam tebe i zato poslušaj šta ti se objavljuje.
14. Ja sam Allah, nema sumnje; nikakvoga boga nema osim Mene i zato obožavaj Me, namaz obavljajući radi spomena na Me.
15. Čas sudnji doći će – a skoro u potpunosti tajim kada će – da bi svaka duša bila nagrađena prema onome kako trudila se.
16. Zato – neka ti nipošto taj Čas s uma ne smetne neko ko u njega ne vjeruje, već on svoju strast slijedi – bit ćeš izgubljen inače!
17. A u tvojoj desnoj ruci, Musa, šta je?"
18. "To je moj štap", Musa reče, "oslanjam se na njega i njime za svoje ovce mlatim lišće, a služi mi i za druge potrebe."
19. "Baci ga, Musa", Allah reče.
20. Musa štap odbaci – kad on odjednom pretvori se u zmiju što gmiže.
21. Allah reče: "Uzmi je i ne boj se – Mi ćemo je vratiti u prvobitno obličje.
22. Uvuci ruku u svoja njedra pa će bijela pojaviti se a bez bolesti ikakve – to je drugo znamenje,
23. Da bismo ti pokazali neke najveće dokaze Svoje.
24. Pođi faraonu, jer on zaista osilio se."
25. Musa reče: "Gospodaru, razgali mi grudi moje,
26. I lagahnim učini moje poslanje,
27. I s jezika mi skini uzlove
28. Da bi shvatili moje besjede,
29. I odredi mi jednog pomoćnika iz porodice moje –
30. Haruna koji brat mi je,
31. Njime osnaži me,
32. Učini da me prati u poslanju mome,
33. Da bismo mnogo slavili Tebe
34. I da bismo mnogo spominjali Te –
35. Ti nas vidiš – nema sumnje!"
36. Allah reče: "Musa, tvojoj molbi udovoljeno je
37. I još jednim dobročinstvom darovali smo te –
38. Kada smo tvojoj majci objavili ono što se samo objavom može:¹²⁵
39. 'Položi ga u sanduk pa ga spusti u rijeku, a rijeka će ga donijeti do obale da bi ga uzeo onaj ko Meni i njemu neprijatelj je', te sam dao da te Moja ljubav prati i da odrasteš na oči Moje;
40. I kada je tvoja sestra otišla i zapitala: 'Hoćete li da vas uputim nekome ko će o djetetu starati se?' Tako smo te tvojoj majci vratili da ti se raduje a ne da tuguje; onda si jednog čovjeka ubio, pa smo te izbacili iz nevolje i stavljali te na kušnje; među žiteljima Medjena proveo si godine i najzad si, Musa, došao u utvrđeno vrijeme
41. I ja sam te izabrao za Se.
42. Ti i tvoj brat s Našim znamenjima pođite, ne prestajući da Me spominjete;
43. Pođite faraonu, jer on zaista osilio se,
44. Pa mu se blagim riječima obratite ne bi li se opametio ili pokajao se."
45. "Gospodaru naš", oni rekoše, "strah nas je da će na nas kidisati ili da osilit će se".
46. "Ne bojte se", Allah reče. "Ja sam uz vas – čujem i vidim sve.
47. Zato k njemu pođite i recite: "Mi smo poslanici svoga Gospodara i zato s nama pošalji Sinove Israilove, a ne stavlaj ih na muke; donijeli smo ti od Gospodara tvoga znamenje, a spašen neka je onaj ko za Uputom krene!"
48. Upravo nama objavljeno je da će stradati onaj ko porekne i leđa okrene."
49. "A ko vam je Gospodar, Musa?", faraon reče.

¹²⁵ Faraon je slao svoje dželate širom zemlje da ubijaju jevrejsku novorođenčad, ali je Bog objavio Musaovoj majci da ga položi u sanduk pa da ga pusti u rijeku. Na taj način je Musa spašen.

-
50. "Naš Gospodar je Onaj Koji svemu daje obličje, zatim ga na pravi put upućuje."
 51. "A šta je sa pređašnjim naraštajima?", faraon će.
 52. "Moj Gospodar u Knjizi čuva o njima znanje – moj Gospodar ne griješi niti zaboravan je",
 53. Onaj Koji vam kolijevku načini od zemlje, po kojoj vam otvori puteve, s neba spusti vode, tako da izvodimo njome u parovima raznovrsno bilje –
 54. Jedite i svoju stoku napasajte, zaista u tome jesu znamenja za razumne.
 55. Od zemlje smo vas stvorili i u nju ćemo vas vratiti, pa ćemo vas ponovo izvesti iz nje.
 56. Faraonu smo pokazali sve Naše znamenje, pa ga poreče i odbio ga je,
 57. Govoreći: "Zar si došao, Musa, da nas svojom magijom izvedeš iz zemlje?!"
 58. Mi ćemo ti sigurno uzvratiti magijom poput tvoje – zato nam odredi ročište koje nećemo mijenjati ni mi ni ti, te mjesto odgovarajuće."
 59. "Dan praznični ročište vam je, i neka se svijet okupi pred podne!"
 60. Faraon ode pa sakupi svoje spletkare i najzad pojavi se.
 61. "Teško vama!", Musa im reče. "Laži o Allahu ne iznosite jer će vas uništiti, i onaj ko to smišlja stradao je!"
 62. Onda oni počеше raspravljati o problemu i sašaptavati se,
 63. Pa rekoše: "Ova dvojica su pravi čarobnjaci koji žele da vas magijom izvedu iz vaše zemlje i da vas liše vjere vaše prelijepo!"
 64. Zato lukavstva svoja udružite pa u poretku nastupite, jer danas će uspjeti onaj ko bolji bude."
 65. Zatim rekoše: "Musa, hoćeš li baciti, ili ćemo mi baciti prije?"
 66. "Vi bacite!", Musa reče, a onda odjednom učini mu se da gmižu njihova užad i štapovi – zbog njihove vradžbine –
 67. Te Musa osjeti kako ga zebrnja obuže.
 68. "Ne boj se", rekosmo mu, "jer ti si nadmoćniji, sigurno je.
 69. Baci to što imaš u desnici i sve što su načinili ono progutat će, jer samo varka čarobnjačka je to što načiniše, a mag, ma gdje došao, uspjeti neće."
 70. Potom magi po tlu čelima popadaše, govoreći: "Vjerujemo u Onoga Koji Harunov i Musaov Gospodar je!"
 71. Faraon povika: "Povjerovali ste mu prije dopuštenja od mene! On je vaš prvak, očigledno je, koji magiji naučio vas je! Zato ću vam unakrst poodsijecati ruke i noge, i sigurno ću vas razapeti po palminim stablima, pa ćete pouzdano saznati ko od nas kažnjava žešće i istrajnije!"
 72. Čarobnjaci uzvратиše: "Nećemo staviti tebe iznad znamenja koja nam dođoše i Onoga koji stvorio nas je, a ti presudi po svome: možeš suditi samo u životu zemnome.
 73. Mi vjerujemo u Gospodara svoga da bi oprostio nam grijeha i za vradžbine na koje si nas ti prisilio, a Allah je bolji i istrajniji je."
 74. Zaista, kao zlikovac ko stupi Gospodaru svome, njemu Džehennem neumitan je, tako da ni mrtav ni živ u njemu biti neće;
 75. A ko Mu stupi kao pravovjerni koji dobra djela činio je – takvi će imati najviše položaje,
 76. Vrtove edenske kroz koje protječu rijeke – u njima vjekovat će, a to je nagrada onome ko očisti se.
 77. Musau smo objavili: "Noću povedi robove Moje i provedi ih suhim putem kroz more – ne boj se da će te stići i potapanja ne plaši se."
 78. A faraon s vojskom svojom slijedio ih je, pa pučina morska prekrila ih je.
 79. Tako je faraon svoj narod odveo u zabludu, a ne putem koji ispravan je.
 80. Sinovi Israilovi, Mi smo vas od neprijatelja spasili i obećali vam desnu stranu Tur-planine, te smo vam dostavljali manne i prepelice:
 81. Ugodnim jelima kojima smo vas snadbijeli hranite se, a ne budite obijesni u tome – da vas Moja srdžba ne snađe, jer koga Moja srdžba snađe – propao je!

82. Ja sigurno opraštam onome ko se pokaje, vjerujući i dobra djela čineći, te pravim putem zaputi se.
83. "Musa, ispred naroda tvoga šta je požurilo te?"
84. "Oni me, evo, slijede", Musa reče, "a ja sam k Tebi pohrlio da bi bio zadovoljan mnome."
85. "Mi smo tvoj narod poslije tebe", On reče, "doveli u iskušenje tako što al-Samirija zaveo ih je."
86. Onda se Musa, srdit i ojađen, vrati narodu svome i reče: "Narode, zar vam Gospodar vaš nije dao krasno obećanje?! Zar vam se oduljilo dogovoreno vrijeme, ili želite da vas zadesi srdžba vašega Gospodara pa ste iznevjerili meni dato obećanje?!"
87. Oni rekoše: "Tebi dato obećanje nismo iznevjerili drage volje, već smo bili narodnim nakitom natovareni, pa smo ga pobacali, a al-Samirija isto to učinio je."¹²⁶
88. Onda je al-Samirija izlio jedno tele koje mukalo je, na šta oni rekoše: "Ovo je vaš i Musaov bog, ali on to zaboravio je."¹²⁷
89. Zar nisu vidjeli kako im ono ni riječju ne uzvraća, kako ne može nikakve štete ni koristi da im nanese?!
90. A Harun im je govorio još ranije: "Narode, time ste samo dovedeni u iskušenje, a vaš Gospodar Svemilosnik je – zato mene slijedite i moju zapovijest slušajte!"
91. Oni odgovoriše: "Nećemo prestati klanjati mu se sve dok Musa ne vrati se!"
92. Poslije Musa reče: "Šta te je spriječilo kada si ih vidio u zabludi, Harune,
93. Pa za mnom ne pođe?! Jesi li to o moju zapovijest oglušio se?!"
94. "Sine moje majke", Harun će, "nemoj me za bradu i glavu hvatati! Plašio sam se da ćeš ti kazati: "Unio si razdor među Sinove Israilove ne pazeći na riječi moje!"
95. "A šta se s tobom zbilo, al-Samirija?, Musa reče.
96. "Proniknuo sam u ono u šta oni ne proniknuše, pa sam uzeo šaku zemlje ispod Izaslanikove stope i onda sam je bacio – tako zla primisao u duši mi poniče."¹²⁸
97. "Onda odlazi", Musa reče, "jer ćeš za života samo govoriti: 'Neka me se ne dotiče!', a čeka te i obećanje koje te mimoići neće! Pogledaj svoga boga kome klanjao si se! Mi ćemo ga sažeći, pa ćemo ga temeljito rasuti u more!"
98. Jedino Allah vaš Gospodar je, Onaj osim koga drugog boga nije; On je znanjem obujmio sve."
99. Tako ti pripovijedamo neke vijesti o onome što već zbilo se i dali smo ti opomenu od Sebe –
100. Ko se od nje okrene, ponijet će na Dan ustanuća teško breme,
101. Vječno će ga nositi – na Dan ustanuća taj teret njihov užasan bit će,
102. Na Dan kada se u Rog puhne i sakupimo zlikovce tada pomodrjele,
103. Koji će se sašaptavati: "Jedva da jednu desetinu tako proboraviste!"
104. Mi dobro znamo šta će govoriti, kad najuzoritiji njihov rekne: "Jedva da jedan dan proboravili ste!"
105. A pitaju te za planine! Reci: Moj Gospodar u prah planine smrvit će,
106. Pa će ih ostaviti kao puste poljane,
107. Gdje nećeš vidjeti padine niti kakve uzvisine."
108. Toga dana slijedit će glasnika kome je izbjeći nemoguće, a glasovi skrušeni pred Svemilosnikom bit će, tako da će se čuti samo šaptanje;

¹²⁶ Prije izlaska iz Egipta, jevreji su posudili mnogo nakita koji su ponijeli. Na Sinaju su se oslobodili blaga, pod utjecajem jednog jevreja, al-Samirije, koji je bio nevjernik.

¹²⁷ Al-Samirija je jevrejima, od blaga koje su nosili, načinio Zlatno tele, i to tako vješto da se činilo kako muče dok je vjetar prolazio kroz šupljine u njemu. On je Zlatnim teletom zaveo jevreje, tvrdeći kako je to i Musaov Bog.

¹²⁸ Al-Samirija je sa traga meleka Džibrila, koji je došao po Musaa, uzeo šaku zemlje i bacio je u rastopljenu zlatnu smjesu iz koje je izlio Tele.

109. Tada neće koristiti posredovanje, osim kome Svemilosnik dopusti i čijom riječju zadovoljan bude.
110. On zna šta je pred njima a šta iza njih je, a oni Njega ne mogu da znanjem obujme.
111. Lica će se pokoriti Živome i Vječnome, i propast će onaj ko činio je nasilje;
112. Onaj ko je činio dobra djela vjerujući pri tome neće se plašiti nepravde, niti kakve štete.
113. Tako ga Mi spuštamo, kao Kur'an na jeziku arapskome, i u njemu obećanja potanko izlažemo ne bi li oni pobjegli se, ili da ih na pobožnost podstakne.
114. Zato – neka je Uzvišen Allah, Vladalac Istiniti, a ti s Kur'anom nemoj žuriti prije nego što objavljuvanje tebi završi se, i reci: "Gospodaru, povećaj mi znanje".
115. Ademu smo postavili obavezu već ranije, ali je on zaboravio i utvrdismo da odlučan nije.
116. A kada melekima rekosmo: "Pred Ademom ničice na tlo padnite!" oni popadaše, osim Iblisa – on ne htjede.
117. Onda rekosmo: "Ademe, nema nikakve sumnje da je ovo tvoj neprijatelj i tvoje žene – zato ne dopusti nipošto da vas iz Dženneta izvede pa da zlopatiš se!
118. U Džennetu nema gladi ni nagosti za tebe;
119. U njemu nećeš ožednjeti niti ćeš osjetiti pripeke."
120. Onda mu Šejtan prišaptavati počeo: "Ademe, hoćeš li da ti pokažem Drvo vječnosti i moć koja ne nestaje?"
121. Potom njih dvoje sa drveta pojedoh, te im se stidna mjesta obnažiše pa po njima počeo stavljati džennetsko lišće – tako Adem nije poslušao svoga Gospodara, te zbog toga zalutao je.
122. Njegov Gospodar odabrao ga je poslije, pa mu oprostio i Pravim putem uputio ga je.
123. Onda Allah reče: "Svi iz Dženneta silazite; jedni drugima neprijatelji bit ćete; dolaziti će vam sigurno uputa od Mene, pa ko za Mojom Uputom krene, neće zalutati ni zlopatiti se;
124. A ko se okrene od Moje Opomene – zaista, bijedan život imat će i kao slijepca oživjet ćemo ga na Danu sudnjeme."
125. "Gospodaru moj", reći će, "zašto si me oživio kao slijepca kad vidio sam sve?"
126. "Kako god su tebi stizala Naša znamenja pa si ih zaboravljao", Allah reći će, "tako će se Danas zaboraviti na te."
127. Tako ćemo nagraditi onoga ko pretjerao je i pritom u znamenja Gospodara svoga vjerovao nije; sigurno je žešće i trajnije onosvjetsko stradanje.
128. Zar nisu upućeni u to da smo prije njih uništavali mnoge naraštaje po čijim nastambama hode – u tome zaista jest znamenje za razumne!
129. A da nije Riječi koju je tvoj Gospodar dao ranije, kazna i Čas sudnji već bi nastupili, sigurno je.
130. Zato ti otrpi ono što govore, veličajući hvalom Gospodara svoga prije nego što sunce grane i prije nego li zamakne, u toku noći veličaj Ga također, i na krajevima dana, da bi tako ti zadovoljio se.
131. Nipošto nemoj čeznutljivo gledati ono što smo njima dali da uživaju kao svakovrsne ljepote u životu zemnome zato da bismo ih time doveli u iskušenje, jer tvoj Gospodar daruje vrijednije i trajnije!
132. Naređuj svojoj čeljadi da namaz obavljaju, istrajavajući u tome; Mi ne tražimo od tebe nikakve opskrbe, već Mi opskrbljujemo tebe, a za bogobožnost prava posljedica sljeduje.
133. Oni vele: "Da nam barem od svoga Gospodara donese kakvo znamenje!" Zar im već nije stiglo pokazanje što još u drevnim Listinama je?!
134. A da smo ih kakvom kaznom prije Poslanika uništili, sigurno bi kazali: "Gospodaru naš, da si nam poslanika

poslao, slijedili bismo ajete Tvoje prije nego što doživimo sramotu i poniženje!"

135. Reci: "Svak iščekuje pa i vi iščekujte, a onda ćete saznati ko su sljedbenici Pravoga puta i ko je naputio se!"

Sura 21.

VJEROVJESNICI – AL – 'ANBIYA

Objavljeno u Mekki; ajeta 112;

objavljeno poslije sure *Ibrahim*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Dok se čas obračuna ljudima bliži, oni okreću leđa, nemarni.
2. Nijedna nova opomena od Gospodara njihova ne dođe im a da je nisu, slušajući je, izigravali
3. Srca razdraganih, te su se sašaptavali oni koji su nasilni: "Zar je ovaj nešto drugo a ne čovjek kao i vi?! Zar ćete se magiji podati, a vidite i sami?!"
4. Poslanik uzvrat: "Gospodar moj zna šta se govori na Nebu i na Zemlji, jer On sve čuje i On je Sveznajući."
5. Čak govore oni: "To su košmarni snovi; on to smišlja; on je pjesnik obični, inače – neka nam da kakvo znamenje s kavima su slati poslanici raniji!"
6. Nije povjerovalo prije njih nijedno naselje koje smo uništili, pa zar će oni uzvjerovati?!"
7. I prije tebe smo tek obične ljude slali, kojima smo objavu davali – pitajte Sljedbenike Objave, ako već ne znate vi!
8. Nismo ih stvorili kao tijela koja ne uzimaju hrane, niti su bili besmrtni;
9. Poslije smo im dato obećanje obistinili tako što smo njih i koga smo htjeli

splašavali, a uništavali smo one koji su pretjerali.

10. Objavili smo vam Knjigu u kojoj imate svoju opomenu – pa zar nećete promisliti?!"
11. Mnogo naselja koja bijahu nasilnička Mi smo upropastili, a potom smo druge narode podigli,
12. Pa čim bi Našu silu osjetili, odmah bi se iz njih razbježali:
13. "Nemojte bježati, već se vratite onome u čemu ste uživali i tamo gdje su vam domovi, da biste odgovorni bili!"
14. Oni su odgovarali: "Teško nama zato što bijasmo nasilnici!"
15. I to zapomaganje njihovo trajalo bi sve dok ih ne bismo, kao žito požnjeveno, pokosili.
16. Mi nismo Nebesa i Zemlju te ono što je među njima stvorili tako što smo se igrali;
17. Da smo se htjeli kakve zabave prihvatiti, sigurno bismo se prihvatili one koja Nama priliči, ali to ne činimo Mi,
18. Nego Istinom udaramo po laži, tako da nju Istina guši te nestaje laži, a teško vama zbog onoga kako Ga opisujete vi!
19. Njemu pripada ono što je na Nebesima i na Zemlji, a oni što su uz Njega¹²⁹ nisu nadmeni da Ga ne bi obožavali, niti se obožavanjem zamaraju oni:
20. Slave Ga noću i danju, ne posustajući!
21. Zar će bogovi koje su od zemlje za se uzeli, zar će baš oni mrtve proživjeti?!"
22. Kada bi osim Allaha bilo više bogova na Nebesima i na Zemlji, oboje bi zasigurno propali – zato neka je slava Allahu, Gospodaru al-Arša, u odnosu na ono kako Ga opisujete vi;
23. On neće biti odgovoran za ono što čini nego će oni biti odgovorni!
24. Zar mimo Njega bogove uzimaju sebi?! Reci: "Svoje dokaze položite! Ova Knjiga je opomena onima što su uza me i opomena onima što su prije mene bili, ali Istinu ne poznaje većina njih tako da su leđa okrenuli."

¹²⁹ Uz Njega su meleki.

25. Nijednoga poslanika prije tebe nismo poslali a da mu nismo objavili: "Zaista, Ja sam Bog Jedini i zato Me obožavajte vi!"
26. A oni kažu: "Svemilosnik uze dijete Sebi!" Uzvišen je u odnosu na to, a i meleki su samo robovi časni;¹³⁰
27. Oni Ga ne pretječu u besjedi, već rade po Njegovoj zapovijesti;
28. On zna šta im prethodi i šta je iza njih, a moći će se za druge zauzimati samo oni kojima će On zadovoljan biti, jer će takvi u strahopoštovanju prema Njemu strepjeti.
29. Ko od njih kaže: "Ja sam bog umjesto Njega" – takvoga ćemo Džehennemom nagraditi: tako Mi nagrađujemo one koji su nasilni.
30. Zar ne shvaćaju krivovjernici da su Nebesa i Zemlja jedna cjelina bili, pa smo ih otcijepili i iz vode smo sve živo stvorili – zar onda neće uzvjerovati?!
31. I po Zemlji smo nepomične planine stvorili da ih ona potresala ne bi, te smo po njoj staze i bogaze načinili da bi se oni naputili;
32. I nebo smo stvorili kao svod čuvani, a oni se ipak okreću od znamenja nebeskih!
33. On je Taj Koji stvori noć i dan, Sunce i Mjesec – sve u svemiru plovi.
34. Nijednome čovjeku prije tebe nismo besmrtnost dali, pa ako već ti umreš – zar će oni vjekovati?!
35. Svaka duša će smrt kušati; a u zlu i dobru iskušavamo vas Mi i nama ćete biti vraćeni.
36. Kada te vide krivovjernici, samo s podsmijehom prilaze ti: "Je li to taj što vaše bogove spominje", a oni sami ne vjeruju kada se spomene Svemilosni!
37. Čovjek je sazdan od hitnje – Ja ću vam znamenja Svoja pokazati, a vi nemojte srljati!
38. Oni vele: "Kada će već to obećanje, ako ste iskreni?!"
39. Kada bi samo znali krivovjernici da ima čas kada od lica i s leđa svojih neće moći

- vatru otkloniti, niti će ikakvu pomoć imati,
40. Nego će im nenadano doći pa će ih zaprepatiti, tako da ga neće moći izbjeći, niti će im se više vremena dati!
41. I prije tebe su poslanici ismijavani, pa je one koji su im se rugali zadesilo upravo to što su ismijavali.
42. Reci: "Ko će vas od Svemilosnika danonoćno štititi?!" Ipak oni okreću leđa Gospodarevoj opomeni!
43. Zar imaju bogove koji će ih odbraniti a ne mi?! Ne mogu ni sami sebi pomoći, a ni oni neće pod Našim okriljem biti!
44. Nego, Mi smo takvima i njihovim precima dali da uživaju, tako da su dugo proživjeli, a zar ne vide da Zemljom nastupamo tako što je s krajeva smanjujemo – zar onda misle da će oni pobijediti?!¹³¹
45. Reci: "Ja vas samo upozoravam po Objavi", ali gluhi ne čuju poziv kada su upozoreni.
46. Kada bi ih dotakao dašak kazne Gospodara tvoga, sigurno bi zakukali: "Teško nama, baš smo grješnici bili!"
47. Na Dan ustanuća Mi ćemo pravične terezije postaviti, tako da se nijednoj duši neće nimalo zakinuti: bude li nešto teško koliko zrna gorušice, Mi ćemo prema tome dati – dovoljno je što ćemo Mi obračunavati.
48. Musau i Harunu Razdjelnik smo dali,¹³² i svjetlost i opomenu za one koji su bogobjazni –
49. Koji se plaše Gospodara svoga iako je u Onostranosti, jer su zbog Časa sudnjega ustreptali.
50. Ovo je opomena blagoslovljena koju smo spustili, pa zar ćete je vi poricati?!
51. Mi smo davno Ibrahimu razbor dali, jer smo ga dobro poznavali;

¹³⁰ Vidi napomenu uz 16:57

¹³¹ *Nastupanje Zemljom i njeno smanjivanje s krajeva* označava, vjerovatno, nezaustavljiv pohod islama, odnosno sužavanje prostora nevjernicima, ili krivovjericima.

¹³² Vidi napomenu uz 2:185.

-
52. Onda se on svome ocu i narodu obrati: "Kakvi su ovo kumiri kojima ste stalno predani?"
53. A oni odgovoriše: "Zatekli smo kako ih obožavaju naši očevi!"
54. "Onda ste vi i vaši očevi", Ibrahim će, "ostali u teškoj zabludi."
55. "Zar si nam ti donio istinu ili se šališ samo?!", uzvratit će oni.
56. "Ne", Ibrahim reče, "nego vaš Gospodar je Gospodar Nebesa i Zemlje Koji ih stvorio, a ja sam onaj koji vam o tome svjedoči;
57. Allaha mi, ja ću vaše idole posmicati čim budete leđa okrenuli!"
58. Potom on kumire u paramparčad pretvori, osim jednog velikoga kojeg su imali – zato da bi se njemu obratili.
59. "Ko ovo s našim bogovima učini", povikaše, "taj je nasilnik pravi!"
60. "Čuli smo jednog mladića kako o njima zbori, a zove se Ibrahim", na to će drugi.
61. "Izvedite ga pred ljude da bi posvjedočili!
62. Jesi li ti, Ibrahim, učinio ovo s našim bogovima?", upitaše oni.
63. "Ne", Ibrahim odgovori, "već je to učinio ovaj vaš veliki – pitajte njih ako mogu govoriti".
64. Onda se oni pribraše, govoreći: "Baš ste vi nasilnici!"
65. Potom pognuše glave: "Ti već znaš da ovi ne mogu govoriti!"
66. "Zar ćete onda, mimo Allaha, obožavati nešto što vam ne može koristiti ni nauditi?!"
67. Teško vama i onima koje mimo Allaha obožavate! Zar se nećete opametiti?!"
68. "Spalite ga, dajući tako podršku bogovima svojim", povikaše, "ako već hoćete nešto preduzeti!"
69. Onda smo Mi kazali: "Vatro, studena i spasonosna prema Ibrahimu budi!"
70. Tako su ga htjeli smaknuti, ali učinismo da oni budu najveći gubitnici.
71. Potom smo njega i Luta izbacili u zemlju koju smo za svjetove blagoslovili,
72. I Ishaka smo mu podarili, i Jakuba kao unuka, i Mi smo učinili da svi budu dobri ljudi,
73. Te ih učinismo vođama koji će upućivati prema Našoj zapovijesti i objavismo im da valja dobra djela činiti, namaz obavljati i zekat davati, i pritom su Nas obožavali;
74. Lutu smo mudrost i znanje podarili, te ga izbacili iz naselja u kome su se činile gadosti – uistinu, bijaše to narod zao i razvratni –
75. Pa smo ga u Svoju milost uveli, jer pripadao je onima koji su dobri;
76. Nuha također, kada davno zavapi, pa smo mu se odazvali tako što smo njega i njegovu porodicu od jada golema spasili –
77. Mi smo ga podržali protiv ljudi koji su Naša znamenja poricali – zaista, bijaše to zao narod pa smo ih sve potopili;
78. Davuda i Sulejmana isto tako, kada su o usjevu sudili, jer su ga ovce noću opasle, a Mi smo njihovom suđenju svjedoci bili –
79. Sulejmanu smo dali da u to pronikne – svakome od njih smo mudrost i znanje podarili, a potčinili smo planine i ptice tako da su sa Davudom Allaha slavili – Mi smo to učinili;
80. Također smo ga naučili kako da vam pancire pravi zato da bi vas sačuvali u vašoj silini, pa zar niste zahvalni?!
81. Sulejmanu smo vjetar potčinili, što olujno puhne po njegovoj zapovijesti zemljom koju smo blagoslovljenom učinili – Mi sve znamo o svakoj stvari;
82. I neke šejtane koji za njega rone, te druge poslove rade – Mi smo nad njima bdjeli;
83. Ejjuba također, kada Gospodaru svome molbu uputi: "Ja sam u pravoj nevolji a Ti si Najmilostivniji!"
84. Na to smo mu se odazvali tako što smo nevolju u kojoj je bio odagnali, vrativši mu njegovu porodicu i uz nju još toliko čeljadi, a to kao izraz Naše milosti i kao opomenu onima koji su pobožni;
85. Zatim Ismaila, Idrisa i Zulkiflu – svi oni su trpeljivi –
86. I u Svoju milost smo ih uveli – svi oni su dobri –

87. Zatim Zunnuna ¹³³ – kada srdit ode, misleći da mu ništa ne možemo učiniti, a onda je zavapio u dubokoj tmuni: "Ti si Bog jedini, slavljeneka si – zaista sam bio od onih koji su nasilni!"
88. Tada smo mu se odazvali na taj način što smo ga iz nevolje izbacili – tako spašavamo one koji su pravovjerni;
89. Zatim Zekerijaa – kada se Gospodaru svome molbom obrati: "Gospodaru, nemoj me samog ostaviti, a Ti si Nasljednik Apsolutni!"¹³⁴
90. Tada smo mu se odazvali tako što smo mu Jahju podarili i njegovu ženu izliječivši – oni su ka dobrim djelima hitali i pri tom Nas u žudnji i strahu zazivali: bili su pred Nama skrušeni;
91. Zatim onu koja je djevičanstvo sačuvala pa smo Svoga Duha u nju udahnuli, te smo nju i sina njezina znamenjem za sve svjetove učinili.
92. Zaista, ova vaša vjerska zajednica jedina je vjerska zajednica, a Ja sam vam Gospodar i zato se klanjajte Meni.
93. Ipak su se u glavnoj stvari podijelili, a svi će se Nama vratiti –
94. Pa ko bude dobra djela činio kao pravovjerni, njegov trud se neće zataškati, jer sigurno ga bilježimo Mi,
95. A nedopustivo je da se neko naselje koje smo uništili Nama ne vrati.
96. Kada se Jedžudž i Medžudž budu raspustili i niz sve padine budu ljudi hrlili,
97. I Obećanje Istinito se približi – tada će se pogledi krivovjernih ukočiti: "Teško nama! Za ovo nismo marili, nego smo bili nasilni!"

¹³³ Zunnun je, vjerovatno, poslanik Junus koji je proveo neko vrijeme u utrobi kita. Naime, on je napustio svoj narod, srdit što nisu prihvaćali njegove pozive i misleći da ga Allah neće kazniti zato što je odustao od misije bez Božijeg dopuštenja. Kazna je uslijedila: progutao ga je kit pa je Junus u njegovoj utrobi zavapio i Bog je uslišao njegovu molbu.

¹³⁴ Zekerijja je molio Allaha da ga ne ostavi bez poroda, bez nasljednika, ističući kako je Allah *najbolji*, ili *Apsolutni Nasljednik*, u smislu da Njemu nije ni potreban nasljednik kao ljudima, jer je vječan.

98. Upravo vi i oni koje ste mimo Allaha obožavali bit ćete gorivo džehennemsko – vi ćete se u Džehennemu naći!
99. Da su to bogovi, ne bi se u Džehennemu našli, a svi će u njemu zauvijek ostati:
100. U njemu će stenjati a ništa neće čuti,
101. Dogle oni kojima smo nekad Ljepotu obećali – oni će od Džehennema udaljeni biti;
102. Njegovu huku neće čuti, jer će u onome što su im duše iskale vjekovati;
103. Užas strahotni neće ih žalostiti, nego će im meleki ususret izlaziti: "Ovo je vaš dan, vama obećani!"
104. Toga Dana ćemo Nebesa smotati kao što se smotaju knjižni listovi: kako god smo prvobitno stvorili, tako ćemo to ponoviti – kao obećanje koje smo dali: sigurno ćemo to učiniti.
105. Mi smo u Zeburu, nakon Opomene,¹³⁵ zapisali da će Moji čestiti robovi Zemlju naslijediti –
106. U tome je nesumnjivo poruka ljudima koji su pobožni.
107. I tebe smo svjetovima poslali samo kao izraz milosti.
108. Reci: "Meni se objavljuje jedino to da je vaš Bog jedan jedini – pa zar Mu se nećete predati?!"
109. A ako se okrenu, ti reci: "Ja sam vas sve podjednako upozorio, a ono što vam je obećano – da li je blizu ili daleko nije poznato meni.
110. Njemu je poznato ono što se glasno izgovori, a poznato Mu je i ono što tajite vi.
111. Ja ne znam da li je to kušnja vama i užitak na rok određeni."¹³⁶
112. On prozbori: "Gospodaru moj, presudi po Istini, a Gospodar naš Svemilosni je Taj od Koga treba pomoć tražiti protiv onoga kako Ga opisujete vi."

¹³⁵ *Opomena* se odnosi na Objavu Tevrat.

¹³⁶ To što Allah ne kažnjava odmah, može biti iskušenje i dopuštenje da grješnici uživaju do jednoga neumitnog časa.

Sura 22.

HADŽDŽ – AL - HAGG

Objavljeno u Medini; osim ajeta 52-55;

ajeta 78;

objavljeno poslije sure

Svjetlost – al - Nur

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. O ljudi! Prema Gospodaru svome budite bogobojažni, jer potres na Čas sudnji bit će događaj znameniti;
2. Na Dan kada se s njime budete suočili svaka dojlja će ono što doji zaboraviti i svaka trudnica će svoj plod pobaciti, te ćeš omamljene ljude vidjeti, ne zato što su pijani već zato što će kazna Allahova strašna biti.
3. Ima ljudi koji se o Allahu spore ništa ne znajući i šejtana svakog prkosnoga slijedeći,
4. A kome već određeno je da na stranputicu zavede svakoga ko njega za zaštitnika uzme i da ga uputi u pakleno stradanje.
5. O ljudi! Ako sumnjate u proživljenje, onda znajte da smo vas stvorili od zemlje, zatim od sjemene kaplje, pa od zakvačka, zatim od mesne grudve oblikovane i neoblikovane,¹³⁷ da bismo vam tako dali potanko objašnjenje; i u materice smještamo do časa utvrđena šta Nam se prohtije, zatim vas izvodimo kao dijete, te dajemo da zrelost dostignete; neki od vas umru a neki duboku starost dožive – da opet ne bi shvaćali nakon što shvaćali su

¹³⁷ Riječi *oblikovane* i *neoblikovane* vjerovatno se odnose na različite faze u razvoju zametka: faza u kojoj su dijelovi tijela, ili konture, već oblikovane i faza u kojoj dijelovi tijela još nisu formirani.

donekle;¹³⁸ i ti vidiš zemlju kako zamrla je, a kada na nju spustimo vodu, ona zatreperi, bukne i po njoj iznikne svakovrsno zanosno bilje.

6. To je stoga što Allah Istina je, što On oživljava mrtve i što može učiniti sve;
7. I što Čas sudnji dolazi, bez sumnje, te one što su u grobovima Allah oživjet će.
8. Ima ljudi koji se o Allahu spore nemajući nikakvo znanje, ni upute niti knjigu koja svjetionik je,
9. Već zbog bahatosti i zato da s Puta Allahova odvrata – takvi će na ovome svijetu doživjeti poniženje, a na Dan ustanuća dat ćemo da kušaju ognjeno stradanje:
10. "To je zbog onoga što su tvoje ruke učinile, jer Allah prema Svojim robovima nepravedan nije!"
11. Ima ljudi koji neodlučno Allahu klanjaju se, pa bude li takvome dobro – smiri se, a zadesi li ga iskušenje – preobrati se, pa je gubitnik na ovome i na Svijetu drugome – očiti gubitak to je.
12. On se mimo Allaha moli nekome ko mu ne može naškoditi a ni od koristi biti – to je, zaista, sunovrat potpuni;
13. Klanja se nekome ko će mu prije nauditi nego što će mu biti od koristi – kako je to loš zaštitnik i drug zli!
14. Allah će one koji su pravovjerni i dobra djela čine uvesti u vrtove podno kojih teku rijeke – ono što hoće, Allah učini.
15. Ko misli da Allah neće na ovome i na Drugom svijetu Poslaniku pomoći, neka uže do neba ispruži pa neka se objesi i neka vidi hoće li njegova domišljatost dokinuti ono što ga srđi.¹³⁹

¹³⁸ Čovjek u zreloj dobi spoznaje do izvjesne granice (Allah na drugim mjestima ističe kako je čovjeku dao samo malo znanja), a u starosti gubi moć spoznavanja.

¹³⁹ Među različitim razumijevanjima ovoga ajeta, prednost dajem Ibn Kesirovom tumačenju: neizostavna je potpora Njegovome Poslaniku na oba svijeta, a ko u to ne vjeruje – ne bi mu pomoglo ni to da užetom dosegne samo nebo (metaforički izvor ili ishodište Objave) I ne bi uspio otkloniti izvor svoga bijesa – Poslanikovu misiju.

16. Tako Mi Kur'an objavljujemo kao ajete koji su jasni, a koga hoće Allah će naputiti.
17. Na Dan ustanuća Allah će razdvojiti pravovjernike, jevreje, Sabijce, kršćane, vatropoklonike i one koji su Mu ravna pridruživali – Allah je svjedok istine o svakoj stvari.
18. Zar ne vidiš da upravo Allahu pada ničice ono što je na Nebesima i što je na Zemlji, Sunce i Mjesec, zvijezde i planine, drveće i životinje, kao i mnogi ljudi, a mnogi su kaznu zaslužili; koga Allah ponizi, nema nikoga ko će ga uvažavati; šta hoće, Allah učini.
19. Ovo su dva tabora koji su se u vezi s Gospodarom svojim posvađali: krivovjernima će se od vatre odjeća skrojiti, a vrela voda će im se na glave lijevati;
20. Ono što im je u stomacima a i koža će im se od nje istopiti,
21. I za njih će biti maljevi željezni;
22. Kad god požele iz vatre izaći, ojađeni, bit će u nju vraćeni: "Kušajte užas pakleni!";
23. A one koji su vjerovali i dobra djela činili Allah će, sigurno, uvesti u vrtove podno kojih teku rijeke i u njima će zlatnim grivnama i biserom biti kićeni a ruho će im svileno biti;
24. Bili su upućeni lijepoj Riječi i bili su upućeni na put Onoga Koji je Hvalodostojni.
25. Oni što su krivo vjerovali te odvrćali sa Allahovoga puta i od Hrama časnoga koga smo svim ljudima, kako sjediocima tako i beduinima, namijenili i ko hoće bezbožništvo i nasilje u njemu – da bolnu kaznu kušaju takvima ćemo dati.
26. A kada smo Ibrahimu mjesto za Hram odredili, Mi smo kazali: "Ništa Mi nemoj pridruživati i Moj Hram očisti za one koji će ga obilaziti, koji će stajati i koji će čelima po tlu padati;
27. I ljudima hadždž oglasi" pa će ti pješke stizati i na mnogim devama malaksalim koje će dolaziti iz daljina dalekih,
28. Da bi se očigledno okoristili Allahovo ime spominjući u dane određene, zbog toga što On životinjama opskrbio ih je; zato – njihovo meso jedite i siromaha uboga nahranite,
29. Potom prljavštinu sa sebe uklonite, zavjete ispunite i Hram drevni obilazite.
30. Tako neka bude, a ko poštuje Allahove svetinje – u Gospodara svoga za to dobro zaslužio je; dozvoljena vam je stoka, osim one za koju rečeno vam je; kumirske pogani se klonite i riječi lažljivih se klonite,
31. Budući odani Allahu pri tome, ne pridružujući Mu ravne, jer ko Allahu ravna pridružuje nalik je onome što s neba pao je pa ga razgrabljuju ptice ili ga vjetar raznosi u prostore daleke.
32. Tako neka bude, a ko Allahove propise poštuje – to znači da bogobojazna srca je.
33. Do roka utvrđena životinje vam služe, a zatim uz Drevni hram mjesto im je.¹⁴⁰
34. Svakoj zajednici naložili smo obrednu žrtvu zato da nad stokom koju im je On darovao Allahovo ime spominju – najzad, vaš Bog je jedan jedini i predajte se Njemu, a ti smjerne obraduj radosnom viješću –
35. One kojima, kada Allaha spomenu, srca u strahu zaigraju, koji u nevolji trpeljivi su, koji namaze obavljaju i od onoga što smo im podarili udjeljuju.
36. Odredili smo da vam deve jednim od obreda Allahovih budu,¹⁴¹ jer za vas korist predstavljaju – zato spominjite Allahovo ime nad njima kada se u redove poredaju, a pošto popadaju – jedite ih, hraneći suzdržljiva i ko se nada milodarju; tako vam ih potčinismo da biste bili od onih što zahvaljuju.
37. Njihovo meso i krv do Allaha ne dopiru već bogobojaznost vaša doprijet će Mu; tako vam ih potčinismo da biste Allaha veličali zato što vam dade Uputu, a ti obraduj dobročinitelje radosnom viješću.

¹⁴⁰ Ovo se odnosi na kurbane: u vrijeme Poslanika najčešće su se za kurban uzimale deve koje su prije toga korištene.

¹⁴¹ Odnosi se na klanje deva kao kurbanda.

-
38. Zaista Allah brani pravovjernike, a Allah ne voli nikoga ko vjeroloman i okorjeli nevjernik je.
 39. Dopušteno je da se napadnuti bore jer im je učinjeno nasilje, a Allah je sigurno kadar da im pomogne –
 40. Onima koji su sa svojih ognjišta prognani bez ikakve osnove, već samo zato što su govorili: "Naš Gospodar Allah je"; da Allah ne brani ljude jedne pomoću drugih, sigurno bi bili porušeni manastiri i crkve, sinagoge i džamije gdje se Allahovo ime često spominje, a Allah će sigurno pomoći onoga ko Njega pomogne, jer zaista Moćni i Silni Allah je;
 41. Onima koji će – ako im na zemlji damo čvrste položaje – obavljati namaze, dijeliti zekat, nalagati da se dobra djela čine i zabranjivati ono što nevaljalo je, a u Allaha se okončava sve.
 42. Budu li te lažnim smatrali, ta i prije njih su – narod Nuhov, Ad i Semud – poslanike poricali,
 43. Također ljudi Ibrahimovi i ljudi Lutovi,
 44. Zatim stanovnici Medjena, pa i Musa proglašavan je lažnim, ali sam davao odgodu krivovjernima, a onda sam zgrabio ih – kakvo Moje negodovanje bi!
 45. Mnogo smo naselja uništili, jer bijahu nasilna, pa im ostadoše pusti krovovi, zapušteni bunari, kao i dvorci sazđani.
 46. Zašto se svijetom ne zapute kako bi mogli da srcima shvate ili da ušima osluhnu?! Zapravo, njihove oči nisu slijepe, već su im slijepa srca koja se u grudima nalaze.
 47. Da ih kazna stigne oni te požuruju, a Allah neće iznevjeriti prijetnju Svoju, nego jedan dan u Gospodara tvoga je kao hiljadu godina prema vašem računanju.
 48. Mnogim naseljima sam dao odgodu premda nasilna bijahu, a onda sam ih zgrabio; preda Me svi dospijevaju.
 49. Reci: "Ljudi, ja sam vaš opomenitelj jasni, uistinu";
 50. Zato oni što vjeruju i dobra djela čine oprost i dar plemeniti imaju,
 51. A oni što srljaju da znamenja Naša obezvrjeđuju – takvi će obitavati u Džehennemu.
 52. Nijednoga poslanika ni vjerovjesnika prije tebe nismo poslali a da nije, kada bi šta poželio, Šejtan natrunio želju njegovu pa je Allah uklanjao šejtansku natrunu, te bi Allah učvrstio Svoje ajete, jer Allah je Sveznajući i Premudri, uistinu –
 53. I zato da bi Šejtanovu natrunu učinio iskušenjem za sve koji u srcima bolest imaju i čija srca okorjela su – jer nasilnici su u rascjepu duboku –
 54. I zato da bi spoznali oni koji znanje imaju kako Istina je od Gospodara tvoga pa da u Njega povjeruju i da im srca budu sklona Njemu, a Allah će sigurno povesti na Put ispravni one koji vjeruju.
 55. Krivovjerni neprestano u Njega sumnjaju, sve dok im Čas sudnji ne stigne u hipu, ili dok ih ne stigne stradanje u jednom strahotnome danu –
 56. Tada će Allah imati vlast svu, te će im On donijeti presudu: oni koji su vjerovali i dobra djela činili u blagodatnim vrtovima će da budu,
 57. A one koji nisu vjerovali i znamenja Naša poricahu – oni će dobiti kaznu sramnu;
 58. Onima koji iselili su se na Allahovome Putu pa su potom poginuli ili su umrli Allah će sigurno podariti divnu nagradu, jer upravo Allah je Darodavac najbolji, uistinu;
 59. Sigurno će ih privesti jednome mjestu kojim će biti zadovoljni – Allah je Sveznajući i Preblagi, uistinu.
 60. Tako neka bude, a ko uzvratu istom mjerom kao što njemu učinjeno je, pa mu se učini nasilje, sigurno će mu Allah pomoći, jer Allah, zaista, briše i oprašta grijeh.
 61. To je tako, jer Allah udijeva noć u dan i udijeva dan u noć, i zato što Allah veoma dobro čuje i vidi sve;
 62. To je tako, jer Allah Istina je, i zato što lažno je ono čemu se mimo Njega mole, a što upravo Allah je Uzvišeni i Praiskon je.

63. Zar ne vidiš da je Allah vodu spustio s neba pa zemlja ozelenjuje, jer Allah je zaista Predobar i dobro Obaviješteni je;
64. Njegovo je sve što je na Nebesima i na Zemlji, jer zaista – Allah je Samodovoljni i Hvalodostojni.
65. Zar nisi vidio kako vam Allah potčini ono što je na Zemlji, te lađu koja, Njegovom voljom, morem plovi, i nebo drži da ne padne po zemlji, osim ako to On dopusti, jer Allah je za ljude zaista Blag i Milostivni;
66. On je Taj Koji vam život daje, zatim vas usmrćuje, te će vas opet oživjeti – okorjeli nezahvalnik čovjek je.
67. Svakoj zajednici propisali smo obred koji obavljaju – zato nipošto ne dopusti da s tobom o tome raspravljaju, i moli se svome Gospodaru, jer ti si, zaista, na ispravnu putu.
68. Budu li s tobom vodili raspravu, reci: "Allah sve zna o vašem postupanju."
69. O onome o čemu ste se gajili neslogu Allah će vam na Dan ustanuća donijeti presudu.
70. Zar ne znaš da sve što je na Nebesima i na Zemlji Allahu znano je – sve je to u Knjizi, a to za Allaha lagahno je!
71. Mimo Allaha, oni drugima klanjaju se, o kojima im nikakav dokaz poslao nije i o čemu nemaju nikakvo znanje, a nasilnici nikakva pomagача imati neće.
72. I kada jasni ajeti Naši kazuju im se, ti na licima krivovjernih vidiš negodovanje - samo što ne kidišu na one što im kazuju Naše ajete. Reci: "Hoćete li da vas izvijestim o nečemu što još gore vam je? To je oganj koji Allah krivovjernima obećao je – užasno li je to boravište!"
73. Ljudi, jedan primjer navodi vam se pa ga poslušajte: Zaista, oni koje mimo Allaha zazivate neće moći stvoriti niti muhe jedne, makar zbog toga udružili se; ako li im mušica nešto otme, neće to moći izbaviti od nje – nejak je onaj ko moli i onaj kome moli se!
74. Oni Allaha ne cijene baš koliko Njemu primjereno je, jer Allah je zaista Moćni i Silni je.

75. Allah među melekima i ljudima odabire poslanike – Allah veoma dobro čuje i vidi sve;
76. On zna šta ljudima predstoji, a šta iza njih je – Allahu će biti vraćeno sve.
77. Vi koji vjerujete, pred Allahom se sagibajte i čelima po tlu padajte, Gospodara svoga obožavajte i dobro činite ne biste li tako spasili se!
78. I borite se radi Allaha koliko Njemu primjereno je: On je vas odabrao i ništa vam teško u vjeri nametnuo nije, a ona je i vjera vašega oca Ibrahima; On vas je nazvao muslimanima ranije, i u ovoj Knjizi također, kako bi Poslanik bio pred vama svjedok Istine, te da vi pred svijetom budete svjedoci Istine; zato – namaz obavljajte i Allaha se čvrsto držite, jer vaš zaštitnik On je, a divan li je Zaštitnik i divan Pomagač li je!

Sura 23.

PRAVOVJERNICI – AL – MU'MINUN

Objavljeno u Mekki; ajeta 118;

objavljeno poslije sure

Vjerovjesnici – al – Anbiya'

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Spasili su se pravovjernici,
2. Oni što su u namazu skrušeni,
3. I oni koji leđa okrenu nesuvislosti,
4. I oni koji hoće zekat dijeliti,
5. I oni koji svoje spolne organe hoće čuvati,

6. Osim za svoje supružnike ili one koje njihova desnica osvoji, jer tada neće biti ukoreni,
7. A ko za nečim mimo toga žudi – takvi su uistinu granicu prekoračili,
8. I oni koji su nad amanetima i ugovorima svojim brižni,
9. I oni koji su u obavljanju namaza uredni –
10. To su pravi baštinici
11. Koji će Džennet ubaštiniti tako što će u njemu zauvijek ostati,
12. Iz ekstrakta gline Mi smo Čovjeka stvorili,
13. Zatim smo ga kao kaplju na sigurno mjesto položili,
14. Potom smo kaplju u zakvačak pretvorili, te smo od toga zakvačka grudvu mesa stvorili, pa smo od grudve kosti stvorili, onda smo te kosti mesom odjenuli, potom smo ga kao novo biće sazdali¹⁴² – zato slava Allahu neka je, Stvoritelju Koji je najbolji –
15. Najzad ćete sigurno pomrijeti,
16. Zatim ćete sigurno na Dan ustanuća biti oživljeni,
17. Iznad vas smo Sedam svodova sazdali a prema stvorenome nismo nehajni;
18. I vodu smo s neba spustili u određenoj mjeri, te smo je u zemlju smjestili, a sigurno smo je kadri i odvesti;
19. I pomoću nje smo vrtove od palmi i loze vinove za vas podigli – svakovrsnog voća u njima imate i hranite se iz njih;
20. I drvo što izbija na Sinajskoj gori, dajući ulje i začim da bi ljudi jeli.
21. Vi pravu pouku imate i u stoci: napajamo vas onim što je u njezinoj utrobi, a od nje imate i brojne druge koristi, te se njome hranite vi;
22. Putujte na njoj i na lađi.
23. Nuha smo njegovome narodu poslali, te im se on obrati: "Narode, Allaha obožavajte – drugog boga osim Njega nemate, pa zar se nećete pričuvati?!"
24. Na to će prvaci naroda njegova, koji nisu vjerovali: "Ovaj je običan čovjek kao što ste i vi a koji želi nad vama prednost imati; da je Allah htio, meleke bi s njime spustio – ovako nešto nismo čuli od svojih predaka drevnih!"
25. On nije ništa drugo do čovjek džinom opsjednuti, pa vam valja neko vrijeme na njega pripaziti!"
26. "Gospodaru moj", Nuh prozbori, "proglašavaju me lažnim i zato – pomozite mi!"
27. Onda smo mu Mi objavili: "Pod Našom paskom i po Našem nadahnuću Lađu gradi, pa kada zapovijest Naša nastupi i voda počne šikljati, tada od svake vrste po jedan par na Lađu natovari, i porodicu svoju, osim onih za koje se Riječ već izgovori,¹⁴³ i ne obraćaj Mi se za one koji su bili nasilni – oni će sigurno biti potopljeni.
28. Pa kada zaposjedneš Lađu ti i oni uz tebe, onda reci: 'Hvala Allahu koji nas od naroda nasilna izbavi'.
29. I reci: 'Gospodaru, na blagoslovljeno mjesto me spusti, jer na najbolje mjesto spuštaš Ti!"
30. U tome zaista jest znamenje, a Mi smo baš na kušnju stavljali.
31. Poslije njih smo druga pokoljenja stvarali
32. I poslanika smo im, iz njihovih redova, slali: Allaha obožavajte, jer drugog boga osim Njega nemate- zar se nećete pripaziti?!"
33. Ali bi prvaci poslanikova naroda govorili – oni koji nisu vjerovali, već su susret s Drugim svijetom poricali, a dali smo im da ovaj svijet prožive u raskoši: "Ovo je samo običan čovjek, kao što ste i sami – jede ono što jedete vi i pije što pijete vi;
34. Ako se pokorite jednome čovjeku kao što ste i sami, onda ste sigurno izgubljeni –

¹⁴² Govoreći o fazama postanka čovjeka, ajet navodi i onu u kojoj, nakon niza faza fizičkog formiranja, Bog *sazda čovjeka kao novo biće* koje se razlikuje od stanja u prethodnim fazama. Ovaj dio ajeta prate različita tumačenja, a ovdje nudim, kao vjerovatno, da ova faza označava oživljavanje zametka, njegov sudbinski susret s dušom, te je u tome smislu *novo biće*, u odnosu na prethodne faze.

¹⁴³ Za koje je već kazano, odnosno za koje je već odlučeno da će stradati.

-
35. Zar vam ne obećava da ćete vi, nakon što pomrete pa postanete prah i kosti, da ćete biti izvedeni?!
36. Pusta tlapnja je to čime vam se prijeti!
37. Samo zemni život naš postoji: umiremo i živimo, a nećemo biti oživljeni.
38. To je samo čovjek koji o Allahu laži iznosi, i mi nećemo njemu povjerovati!"
39. "Gospodaru moj", tada poslanik prozbori, "smatraju me lažnim i zato – pomози mi!"
40. A Bog kazao bi: "Sigurno će se oni uskoro kajati!"
41. Potom bi ih gromoglas zadesio po Pravdi, pa bismo od njih tek naplav bujični načinili – bestraga narod nasilnički!
42. Poslije njih smo druga pokoljenja stvarali.
43. Ne može nijedna zajednica svoj čas suđeni ubrzati niti odložiti.
44. Tako smo poslanike Svoje redom slali; kada god bi nekoj zajednici došao njen poslanik, oni bi ga poricali pa smo Mi te narode jedne za drugima smjenjivali, u puka predanja ih pretvarajući – daleko bio narod nevjernički!
45. Onda smo Musaa i njegova brata Haruna poslali s Našim znamenjima i uz jedan dokaz očiti
46. Faraonu i prvacima njegovim, ali su se oni uzoholili jer to bijaše narod nadmeni.
47. Onda rekoše: "Zar ćemo povjerovati dvojici ljudi običnih kao što smo i mi, dok su njihovi sunarodnici naši robovi?!"
48. Tako ustvrđiše da su njih dvojica lažovi, ali zbog toga oni bijahu uništeni.
49. Musau smo Knjigu dali zato da bi oni na Pravi put stupili,
50. A sina Merjemina i njegovu majku smo znamenjem učinili i na jednoj visoravni im utočište dali, na kojoj bijaše stanište i izvor tekući.
51. Poslanici, ukusnim jelima se hranite i dobra djela činite – Ja zaista dobro znam šta činite vi!
52. Ova zajednica vaša jest jedna zajednica a Ja sam Gospodar vaš, i zato – Mene se treba bojati!
53. Pa su se oni, u vezi sa svojom temeljnom stvari,¹⁴⁴ u skupine raskolili: u svakoj stranci su likovali zbog onoga što su sami zadržali –
54. Zato ih prepusti još neko vrijeme u vlastitoj zabludi!
55. Zar misle da Mi – imetkom i sinovima ih pomažući –
56. Žurimo da bismo njima dobra činili?! Ne, oni nisu svjesni!
57. Zaista, oni koji su zbog straha od Gospodara svoga brižni,
58. I oni koji su u odnosu na znamenja Gospodareva pravovjerni,
59. I oni koji Gospodaru ne pripisuju ravnih,
60. I oni koji daju od onoga što njima dato je i pri tome im srca strepe zato što će se Gospodaru svome vratiti –
61. To su oni što hitaju da bi dobra djela činili i u tome uspijevaju druge preticati!
62. Mi nikoga ne zadužujemo više nego što je u njegovoj moći a u Nas je Knjiga koja kazuje po Istini, i njima se neće nepravda učiniti.
63. Ipak su srca njihova obamrla u vezi s ovim, a uz to i kojekakva djela čine oni;
64. Ali, kada smo stradanju izložili one od njih koji su raskošno živjeli, odjednom su zakukali;
65. "Danas nemojte kukati – Našu pomoć nećete imati!
66. Moji ajeti bili su vama kazivani, ali ste uzimali
67. Dičeći se hramom i koješta obnoć pričajući."
68. Zašto ne promisle o Riječi – zar im je došlo nešto što već nisu dobili njihovi preci?!
69. Ili ne poznaju svoga Poslanika pa ga zato poriču oni?!
70. Zar vele: "Pri njemu su džinni!", dok im Poslanik Istinu donosi, ali Istinu preziru oni u većini.
71. Kada bi Istina slijedila njihove strasti, Nebesa i Zemlja bi u neredu stradali, i sve što se na njima nalazi; Mi smo im

¹⁴⁴ Glavna stvar je sinonim za vjeru.

-
- Opomenu dostavili, ali su oni svojoj Opomeni leđa okrenuli;
72. Ili od njih tražiš nagradu – nagrada Gospodara tvoga bolja je, jer On je Darodavac najbolji;
73. I na Pravi put pozivaš ih ti,
74. Ali oni koji ne vjeruju u Svijet drugi s Puta su skrenuli.
75. Kada bismo im se smilovali i nevolje ih oslobodili, oni bi sigurno i dalje u objesti svojoj tumarali.
76. Mi smo ih stradanju izložili, ali se nisu Gospodaru svome pokorili, niti se Njemu skrušeno obraćali –
77. Tek kada im kapije silnoga stradanja budemo otvarali, onda će u očajanje zapasti.
78. On je Taj Koji vam sluh, vid i srca stvori, a tako rijetko ste zahvalni;
79. On je Taj Koji vas rasija po Zemlji, a kod Njega ćete se sakupiti;
80. On je Taj Koji život daje i usmrti, Njegova je smjena noći i dana – pa zar nećete shvatiti?!
81. Ipak, oni govore kao što su i prethodnici govorili,
82. A oni su zborili: "Zar kada umremo te postanemo prah i kosti, zar ćemo baš biti oživljeni?!"
83. To je već obećano nama kao i precima našim, ali to nije ništa više od praznih priča predačkih!"
84. Reci: "Kome pripada Zemlja i sve što se na njoj nalazi, znadete li?"
85. "Allahu pripada", oni će reći, a ti uzvрати: "Zar se onda nećete opametiti?!"
86. Zatim dometni: "Ko je Gospodar Sedam nebesa i ko je Gospodar al-Arša koji je veličanstveni?"
87. "Allahovo to je", oni će odgovoriti, a ti uzvрати: "Pa zar se nećete pobožati?!"
88. Onda zapitaj ih: "Vlast nad svime u čijoj je ruci, s tim da On štiti, a od Njega se u zaštitu ne može uzeti, znadete li vi?"
89. "Allahovo to je", oni će odgovoriti, a ti uzvрати: "Pa zašto ste onda opčinjeni?!"
90. Jest, Mi smo im Istinu donijeli, a oni su i dalje pravi lažovi!
91. Nikakvoga sina Allah nije uzeo Sebi i nikakvoga boga nema uz Njega – inače, svaki bog upravljao bi onim što sam stvori, te bi se jedan nad drugim uznosili – slava Allahu u odnosu na ono kako Ga opisuju oni,
92. Poznavaoću Onostranosti i Nazočnosti – uzvišen neka je u odnosu na ono što Mu pridružuju oni!
93. Reci: "Gospodaru moj, ako ćeš meni pokazati ono čime im se prijeti,
94. Onda, Gospodaru, ne uvrsti me u ljude koji su nasilni!"
95. A da ti pokažemo ono što im obećavamo Mi smo, zaista kadri.
96. Ti dobrim na zlo uzvrati, a Mi dobro znamo šta pripisuju oni;
97. I reci: "Gospodaru moj, u Tebe tražim utočišta od nagovora šejtanskih,
98. I u Tebe tražim utočišta, Gospodaru, da ne bi oni uza me boravili!"
99. Kada smrt nekome od njih pristupi, on prozbori: "Gospodaru, Ti me povrati
100. Da bih dobro djelo učinio tamo gdje propustih!" Nikako! To je samo priča koju on tek tako besjedi, jer iza takvih je pregrada sve do Dana kada će oživljeni biti,
101. A kada se u Rog puhne, tada rodbinske veze među njima neće biti, niti će jedni za druge pitati.
102. Pa čija vaga bude teška – takvi će biti spašeni,
103. A čija vaga bude lagahna – takvi su sami sebe upropastili: u Džehennemu će zauvijek ostati;
104. Vatra će im lica pržiti tako da će u njoj iskeženih zuba biti.
105. "Zar vam Moji ajeti nisu kazivani, a vi ste ih poricali?!"
106. Oni će reći: "Gospodaru, nesreća naša nas pobijedi, te smo postali narod zabludjeli;
107. Izbavi nas iz ognja, pa ako bismo sve ponovili – tada bismo, zaista, nasilnici bili!"
108. A Allah će reći: "Ostajte u njemu prezreni i nemojte Mi se obraćati!"

109. Bijaše jedna skupina robova Mojih koji su govorili: "Gospodaru, mi vjerujemo, pa zato oprost i smiluj nam se, jer Ti si Najmilostivniji!"
110. A vi ste ih ruglu izvrgavali toliko da ste zaboravljali Mene spominjati i ismijavali ste ih.
111. Zbog onoga što su otrpjeli, Ja sam ih Danas nagradio time što likuju upravo oni."
112. Onda će ih Allah upitati: "Koliko godina ste na Zemlji proveli?"
113. "Proveli smo dan ili dva dana", oni će reći, "ali pitaj one koji su računali".
114. Allah će reći: "Zaista ste malo proveli – samo da ste nekada za to znali!
115. Zar ste mislili da smo vas tek tako stvorili i da Nama nećete biti vraćeni?"
116. Zato – Uzvišen neka je Allah, Valdar Istiniti, On je Bog Jedini, On gospodari al-Aršom veličanstvenim.
117. Ko se mimo Allaha nekom drugom bogu moli, o kome nikakav dokaz nema – taj će Gospodaru svome račun položiti, a sigurno se neće spasiti krivovjerni.
118. I još reci: "Gospodaru, oprost i milostiv budi, jer Ti si Najmilostivniji!"

Sura 24.

SVJETLOST – AL – NUR

Objavljeno u Medini; ajeta 64;

objavljeno poslije sure

Izgon – al – Hašr

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ovo je sura koju objavljujemo i u dužnost stavljamo njene odredbe, objavljujući u njoj ajete jasne ne biste li dozvali se.
2. Bludnicu i bludnika – svako od njih dvoje po stotinu puta bičem udarite; nikakvo sažaljenje prema njima neka vas ne obuzme u pogledu Vjere Allahove, ukoliko u Allaha i u Dan posljednji vjerujete, i neka skupina vjernika kažnjavanju prisustvuje.
3. Bludnik samo bludnicom i višeboškinjom ženi se; bludnicom može samo bludnik oženiti se ili ko višebožac je, a vjericima to zabranjeno je.
4. One koji poštene žene obijede i potom četiri očevidca ne obezbijede – njih osamdeset puta bičem udarite i nikada više njihova svjedočenja ne prihvaćajte: to su baš smutljivci, nesumnjivo je,
5. Osim onih koji potom pokaju se i poprave, jer, Allah, zaista, mnogo prašta i Milostivan je.
6. Oni koji vlastite žene obijede a nemaju svjedoke nikakve osim samih sebe – svjedočenje takvoga sastoji se u tome da

- četiri puta Allahu prisegne da je od onih što istinu govore,
7. A peta prisega je da ga Allahovo prokletstvo stigne ako laže;
 8. Kazna ženi otklonit će se ako četiri puta Allahu kao svjedoku prisegne da muž spada u lažove,
 9. A peta prisega je da bijes Allahov na nju sruči se ako je muž od onih što istinu govore.
 10. A šta da nije Allahove dobrote prema vama i Njegove milosti, da Allah nije Onaj Koji pokajanje prima i Koji je Premudri!
 11. Zaista, jedna družina vaša su oni što su potvoru učinili;¹⁴⁵ nemojte misliti da je to neko zlo za vas, naprotiv – za vas je to dobro, jer potvornik svaki dobit će ono što grijehom zasluži, a onaj ko na se primi najveći dio u potvori strašnu kaznu će dobiti.
 12. Čim su to čuli, zašto vjernici i vjernice jedni o drugima dobro ne promisliše i ne rekoše: "Potvora ovo očita je"?!?
 13. Zašto četiri svjedoka za to ne privedoše?! Pošto ne privedoše svjedoke, oni su za Allaha lažovi, nema sumnje.
 14. A da nije Allahove dobrote prema vama i Njegove milosti, sigurno bi zadesilo vas golemo stradanje zbog onoga u što ste zagazili!
 15. Kada ste tu potvoru prepričavali, na sva usta govoreći nešto o čemu ništa niste znali i smatrajući to beznačajnim, a to u Allaha ima značaj golemi –
 16. Kada ste potvoru čuli, zašto niste kazali: "Ne dolikuje nam o tome govoriti! Ovo je kleveta velika, slavljem neka si Ti"?!?
 17. Allah vam savjetuje: Tako nešto nemojte nikada ponoviti, ako ste pravovjerni;
 18. Allah vam ajete tumači, jer Allah je Sveznajući i Premudri.
 19. Oni što vole da se o pravovjericima šire bestidnosti – takvi će na ovome i na Drugom svijetu bolno patiti, jer Allah sve zna, a ne znate vi!
 20. A šta da nije Allahove dobrote prema vama i Njegove milosti, da Allah nije Preblagi i Milostivni!
 21. O, Pravovjerni! Nemojte Šejtanove stope slijediti, jer ko Šejtanove stope slijedi zapovijedat će bestidnosti i gadosti, a da nije Allahove dobrote prema vama i Njegove milosti, niko od vas ne bi se mogao nikada očistiti, ali Allah koga hoće očisti, jer Allah je Onaj Koji sve čuje i koji je Sveznajući.
 22. I neka se ne zaklinju vaši vrlji i moćni da neće dijeliti rodbini, ubogima i onima koji su na Putu Božijem iseljenici – neka im oprostite i neka im ne zamjere: zar ne želite da Allah vama oprost, jer Allah mnogo prašta i On je Milostivni!
 23. Oni koji obijede žene čestite, prostodušne, pravovjerne, bit će na ovome i na Drugom svijetu prokleti i silno će stradati
 24. Na Dan kada će njihovi jezici, ruke i noge protiv njih svjedočiti o onome što su činili;
 25. Tada će Allah nad njima njihovu Vjeru Istinitu ostvariti, te da je upravo Allah Istina očigledna oni će saznati.
 26. Nevaljale žene pripadaju muškarcima nevaljalim i nevaljali muškarci ženama nevaljalim; čestite žene pripadaju muškarcima čestitim i čestiti muškarci ženama čestitim – u odnosu na ono što o njima govore, oni su nedužni: njima pripada oprost i dar dagocjeni.
 27. Pravovjerni! Osim u svoje kuće, u druge nemojte ulaziti dok ne upoznate ukućane i dok ih ne budete selamili! Za vas je to bolje, da biste se opomenuli.
 28. Ako u njima nikoga ne zatečete, nemojte ulaziti dok vam se ne dopusti, a kaže li vam se da odstupite, tad odstupite – tako ste čedniji, a Allah veoma dobro zna šta činite vi.
 29. Nije vam grijeh ulaziti u kuće nenastanjene a u kojima su stvari vaše; Allah dobro znade šta bjelodanite a šta tajite.
 30. Reci vjericima da obore poglede i da čuvaju spolne organe – to je za njih

¹⁴⁵ Jedna skupina muslimana potvorila je Poslanikovu ženu Aišu, na šta su uslijedile ove Allahove riječi.

- čednije, jer Allah je dobro obaviješten o onome što oni čine;
31. I reci vjernicama da obore poglede i da čuvaju svoje spolne organe, da ne pokazuju svoje ukrase, osim onoga što inače vidi se; neka ogrtače niz grudi spuste; neka pokazuju svoje ukrase samo muževima, očevima, svekrovima, sinovima, sinovima svojim muževa, braći, sinovima svoje braće, sinovima sestara, svojim ženama,¹⁴⁶ onima koje je njihova desnica osvojila,¹⁴⁷ slugama koji nemaju muške prohtjeve, djeci koja nisu spoznala stidna mjesta žena; neka ne udaraju nogama da bi nakit koji skrivaju oglasile;¹⁴⁸ svi vi koji vjerujete, Allahu se pokajte da biste spasili se.
 32. Vjenčavajte svoje bračno nezbrinute, čestite robove i robinje; ako su siromašni, Allah će ih obogatiti iz dobrote Svoje, a Allah nesamjerljiv je i znano Mu je sve.
 33. Neka se suzdrže oni koji se ne uspiju vjenčati dok ih Allah iz Svoje dobrote ne obogati, a onima što žude za pismom¹⁴⁹ kojim bi se iz vašega posjeda otkupili, to im napišite ako znate da su čestiti; i dajte im što god od imovine Allahove koju On i vama podari; i nemojte svoje djevojke¹⁵⁰ na blud siliti, ako one žele čestite biti, i to zato da biste se plijena u životu zemnome domogli, a ako ih neko prisili, Allah će im zbog izvršene prisile oprostiti i milostiv će biti.
 34. Jasne ajete smo vam objavili i primjer onih koji su prije vas nestali, te pouku za one koji su bogobojazni.
 35. Allah je svjetlost Nebesa i Zemlje; kao primjer Njegove svjetlosti jest udubina u

kojoj se svjetiljka nalazi, svjetiljka je u staklenici, a staklenica – nalikuje blistavoj zvijezdi koja se od blagoslovljenog – ni istočnog ni zapadnog – maslinovog drvceta pali, čije ulje gotovo da sija premda ga vatra ne dohvati; to je jedna Svjetlost iznad svake svjetlosti; koga hoće Allah navodi ka Svojoj Svjetlosti, i primjere ljudima Allah navodi, a Allah je Sveznajući.

36. U zdanjima čije podizanje Allah dopusti, te da se u njima ime Njegovo priziva – Njega u tim zdanjima slave jutrom i svečeri
37. Ljudi koje kupovina ni prodaja ne ometaju u tome da se Allah slavi, da se namaz obavi i da se zekat podijeli, jer strepe od Dana kada će se srca i pogledi uznemiriti.
38. Zato da ih Allah dostojno nagradi za ono što su činili, još više im od dobrote Svoje darujući, jer Allah kome hoće bez ikakva računa obilje podari.
39. A djela onih što su krivovjerni nalik su fatamorgani u ravnici koja se ožednjelome kao da je voda čini, a kada joj priđe ništa ne zatekne, ali će Tamo Allaha zateći pa će mu On račun ispostaviti, jer Allah veoma brzo račun ispostavi;
40. Ili njihova djela nalikuju tmuni u sinjoj pučini koju prekrivaju talasi, a ponad talasa su oblaci – sve sama tmina u tmuni, tako da se ni vlastiti prst pred okom ne vidi, a kome On svjetlost ne podari – taj i nema nikakve svjetlosti.
41. Zar ne vidiš kako Njega slavi sve što je na Nebesima i na Zemlji, pa i ptice krila šireći: svima je znano kako Mu se moliti i kako Ga slaviti, a Allah dobro znade šta čine oni.
42. Allahova je vlast na Nebesima i na Zemlji, i pred Allaha valja dospjeti.
43. Zar ne vidiš kako Allah oblače razgoni pa ga opet sastavi, zatim ga u gomile pretvori pa ugledaš kako kišica iz njega sipi; On s neba – s brda koja se na nebu nalaze – led spusti, te koga hoće njime

¹⁴⁶ Odnosi se na sluškinje.

¹⁴⁷ Ovaj česti izraz u Kur'anu označava robove.

¹⁴⁸ Orijentalске žene nosile su grivne i oko nožnih članaka a ne samo na rukama. Zglob je inače u tome svijetu, u njegovoj literaturi, izrazito erotiziran, pa su žene, navlačeći grivne na zglobove, gradile naročite erotske simbole, a pri hodu čuo se zveket tih grivni, što je predstavljalo naročito emitiranje seksualnosti.

¹⁴⁹ Riječ *pismo* odnosi se na dokument, ili ugovor, kojim se robu daje sloboda.

¹⁵⁰ *Djevojkama* su se zvale robinje.

-
- pogodi a koga hoće poštediti; sjaj munje Njegove zamalo da oslijepi!
44. Allah dan i noć obrće – zaista u tome jest znamenje za one koji su razboriti.
45. Allah svaku životinju iz vode stvori pa neke puze na trbuhu, neke na dvije noge idu, a neke idu na četiri – kako hoće, Allah stvori, jer Allah je kadar sve učiniti.
46. Ajete jasne Mi smo objavili, a koga hoće Allah naputi na Put ispravni.
47. Oni vele: "Vjerujemo u Allah i Poslanika, i pokoravamo se", a potom se jedna grupa okrene – ne spadaju oni u pravovjerne.
48. Budu li pozvani Allahu i Poslaniku Njegovome da im presudi, odjednom jedna grupa leđa okrene;
49. A pravda na njihovoj strani ako je, ponizni mu dolaze –
50. U srcima njihovim bolest da li je, jesu li posumnjali ili strahuju da će im Allah i Poslanik Njegov nepravdu učiniti; u stvari, oni čine nasilje.
51. Dotle pravovjerni govore, kada se pozovu Allahu i Poslaniku Njegovome radi presude: "Slušamo i pokoravamo se!", i oni spašeni bit će.
52. A ko Allahu i Poslaniku Njegovome pokoran bude, koji od Njega strepe i čuvaju Ga se – upravo oni upjet će.
53. I Allahom zaklinju se, kao svojom zakletvom koja najteža je, da – ako im narediš – sigurno poći će. Rci: "Nemojte se zaklinjati – jasno je šta znači povinovati se; Allah je veoma dobro obaviješten o onome što činite."
54. Reci: "Allahu se pokoravajte i Poslaniku Njegovome pokroni budite!" Ako se okrenete, Poslanikovo je samo ono što njemu naloženo je, a vaše je to što vama naloženo je; ako mu pokorni budete, na pravi put stupili ste, a Poslanikovo je samo da jasno obznanu prenese.
55. Allah je obećao onima koji vjeruju i dobra djela čine da će ih sigurno postaviti na Zemlji za namjesnike, kao što je učinio namjesnicima i prethodnike, da pouzdano njihovu vjeru učvrstit će, onu kojom On zadovoljan je, te da, pouzdano, strah njihov sigurnošću zamijenit će;
- Mene će obožavati tako što Mi ništa pridruživati neće; ko i nakon toga krivovjerni ostane – takvi predstavljaju prave grješnike.
56. Namaz obavljajte, zekat dajite i Poslaniku se pokoravajte kako biste zaslužili milošte.
57. Nipošto ne misli da oni što ne vjeruju na Zemlji umaći će, jer Oganj će biti njihovo utočište – užasno li je to stanište!
58. Vjernici, neka vaše dopuštenje za ulazak tri puta traže oni koji su u vašoj vlasti i koji nisu polnu zrelost dostigli: prije sabah-namaza, zatim kada ste radi popodnevnoga odmora svoju odjeću odložili i po namazu jaciji, jer to su tri perioda vaše nagosti; mimo toga, ni vi ni oni niste grješni, jer morate jedni druge obilaziti; tako Allah vama ajete tumači, a Allah je Sveznajući i Premudri.
59. A kada vaša djeca polnu zrelost dostignu, traže dopuštenje da bi ušli kao što su i oni prethodni tražili; tako Allah vama ajete tumači, a Allah je Sveznajući i Premudri.
60. Ženama u starosti, koje se ne žele udati, nije grijeh ogrtače odložiti, ali neka ne pokazuju mjesta gdje su im ukrasi, jer za njih je bolje da su u krjeposti – Allah je Onaj Koji sve čuje i Koji je Sveznajući.
61. Nije grijeh slijepcu, nije grijeh ni hromu, nije grijeh bolesnu, a ni vama samima da jedete u svojim kućama, u kućama svojih očeva, u majčinskim kućama, u bratskim kućama, u kućama sestara, u kućama amidža, u kućama tetaka po ocu, u kućama daidža, u kućama tetaka po majci, ili onih čije ključeve imate, te u prijatelja svoga; nije vam grijeh skupno ili pojedinačno jesti; kada uđete u kuće, pozdravite radi vas samih,¹⁵¹ i to

¹⁵¹ Ovaj dio ajeta u kome se nalaže pozdrav pri ulasku u kuću različito se tumači. Neki misle da se to odnosi na čeljad zatečenu u kući. Međutim, budući da je uz imperativ *pozdravite* upotrijebljena prepozicionalna sintagma (u funkciji objekta) *'anfusakum* (doslovno: *pozdravite sami sebe*), ja to razumijevam kao obavezu da se nazove selam i pri ulasku u praznu kuću – kao blagoslov i pozdrav domu, uspomeni na Poslanika i melekima.

pozdravom Allahovim, blagoslovljenim i lijepim; tako Allah vama ajete tumači ne biste li se opomenuli.

62. Pravovjerni su samo oni koji vjeruju u Allaha i Poslanika Njegova, a kada su s Poslanikom u nekoj zajedničkoj misiji, ne odlaze dok ne zatraže da im on dopusti – zaista, pravilno vjeruju u Allaha i Poslanika Njegova oni koji traže da im dopustiš ti, a kada zatraže dopuštenje da bi što god obavili – onda kome hoćeš dopusti i zamoli da im Allah oprost, jer Allah je Onaj Koji mnogo prašta i Koji je Milostivni.
63. Poslanikov poziv vama upućeni nemojte smatrati kao da je to poziv koji jedni drugima upućujete vi; oni vaši koji krišom izlaze Allahu su poznati, i zato neka budu oprezni oni što se suprotstavljaju Njegovoj zapovijesti – da ih kakva kušnja ne zaskoči, ili da ih kazna bolna ne zadesi!
64. Najzad, Allahu pripada sve što je na Nebesima i Zemlji; Njemu je znano na čemu ste vi, kao i Dan kada ćete se Njemu vratiti, pa će vas On izvijestiti o onome što ste činili, jer Allah sve zna o svakoj stvari.

Sura 25.

RAZDJELNIK – AL – FURQAN

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 68-70; ajeta 77; objavljeno poslije sure

Jasin – al – Ya-Sin

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Slava Onome Koji spustio je Razdjelnik ¹⁵² robu Svome da bi opomenitelj bio za sve svjetove;
2. Koji vlast ima na Nebesima i na Zemlji, a ne uzima Sebi dijete, Koji u vladavini nema druga i Koji stvorio je sve, i potom brižno to uredio je.
3. A prihvatili su, mimo Njega, nekakve bogove koji ništa ne stvaraju, već njih stvara se, koji sebi ne mogu nanijeti štete niti koristi bilo kakve, koji smrću niti životom a ni proživljenjem ne gospodare.
4. Oni koji ne vjeruju vele: "Ovo je puka laž koju on izmislio je a i drugi ljudi pomažu mu u tome", te tako laž i potvoru čine.
5. Također govore oni: "To su prazne priče naroda drevnih – ispisao ih je pa mu se kazuju jutrom i svečeri!"
6. Reci: "Razdjelnik mi spusti Onaj Koji poznaje ono što tajna je na Nebesima i na Zemlji – On mnogo prašta i On je Samilosni."
7. I još vele: "Šta li je poslaniku ovome te hranu jede i ide na trgove?! Zašto mu kakav melek poslan nije pa da s njime opominje?!"
8. Ili – zašto mu kakvo blago spuštено nije, ili da vrt kakav ima pa da iz njega hrani se?!" I nasilnici još govore: "Nikoga drugog ne slijedite do čovjeka koji začaran je!"
9. Vidiš kakve primjere o tebi navode, a onda lutaju i do Pravoga puta ne dohode!
10. Slava Onome Koji, da i ako hoće, dat će ti nešto i od toga bolje: vrtove podno kojih protječu rijeke, a dat će ti i dvorove.
11. Štaviše, smatraju da i Čas sudnji laž je, a Mi smo Oganj pripremili za one koji smatraju da Čas sudnji laž je;
12. Kada ih Oganj opazi iz daljine, oni će začuti njegovo gnjevno buktanje i stenjanje;
13. A kada budu bačeni na jedno strašno mjesto u njemu i pritom im budu ruke vezane – tamo propast prizivat će –
14. "Samo jednu propast Danas ne prizivajte, već prizivajte propasti svekolike!"

¹⁵² Vidi napomenu uz 2:185

-
15. Reci: "Je li to bolje ili Džennet vječnosti koji bogobojaznima obećan je – on će biti njima nagrada i stanište;
16. U njemu vjekujući, oni će šta požele imati – to je obećanje tvoga Gospodara za koje ste molili!"
17. A Onoga Dana kada ih On sakupi zajedno s onima kojima su se, mimo Njega, klanjali pa kada im se obrati: "Jeste li ove Moje robove odveli zabludi, ili su oni sami s Pravoga puta zastranili?"
18. Na to oni odgovorit će: "Slava Tebi neka je, nama ne dolikuje da mimo Tebe uzimamo zaštitnike, nego si Ti njima i njihovim očevima dao da uživaju naslade, tako da su zaboravili spominjati Tebe, te bijahu narod koji propade!"
19. A božanstva poricat će šta god kažete, pa nikakva otklona niti pomoći imati nećete: onome ko nasilan bio je dat ćemo da kuša silno stradanje.
20. Mi nismo poslali nijednoga poslanika prije tebe a da nije hranio se i odlazio na trgove; Mi smo vas stvorili da budete iskušenje jedni za druge, pa zar otrpjeti nećete, jer Gospodar tvoj proniče u sve.
21. I govore oni koji susretu s Nama ne nadaju se: "Da nam se meleki spuste ili Gospodara vidjeti da nam je!" zaista su se duše njihove uzoholile i silno su osilili se.
22. Onoga Dana kada ugledaju meleke, tada neće biti radosti za prijestupnike, jer meleki govorit će: "U potpunosti prikraćeni ste!"
23. Onda ćemo pristupiti djelima koja počinije i pretvoriti ih u prah što razvija se.
24. Džennetlije će tada bolje stanište i ljepše odmaralište imati.
25. Onoga Dana kada se Nebo maglinom rascijepi i meleki se budu masovno spuštali –
26. Tada će istinsku vlast Svemilosnik imati, i težak će to dan nevjernicima biti;
27. Onoga Dana kada će nasilnik vlastite ruke gristi, govoreći: "Kamo sreće da sam uz Poslanika odabrao put sebi!
28. Teško meni! Kamo sreće da onoga nisam uzeo za prijatelja sebi –
29. On me od Opomene, kada mi stiže, na stranputicu uputi!", jer Šejtan čovjeka iznevjeri.
30. Poslanik kaže: "Gospodaru, moj narod shvaća ovaj Kur'an kao nešto od čega treba okrenuti se!"
31. Tako smo vjerovjesniku svakome dali zlikovce za neprijatelje, a kao vodič i potpora tvoj Gospodar dovoljan ti je.
32. I govore nevjernici: "Trebalo bi da mu Kur'an bude objavljen odjednom i u cijelosti!" Mi na ovaj način učvršćujemo srce tvoje i razgovijetno ti ga kazujemo Mi.
33. I nijedan prigovor oni ti neće uputiti, a da ti Mi nećemo Istinu i najljepše objašnjenje prinijeti.
34. Oni što će u Džehennem naglavačke biti bačeni – takvi imaju položaj najgori i najdalje su zabasali.
35. Musau smo Knjigu dali i učinili smo da mu brat Harun pomoćnik bude.
36. Te smo im kazali: "Podite narodu koji lažnim smatra Naše znamenje", a taj narod potpuno smo uništili poslije;
37. Nuhov narod također, pošto zanijekaše poslanike, potopili smo i učinili da budu svijetu znamenje; bolnu patnju pripremili smo za nasilnike;
38. Zatim Ad i Semud, te stanovnike al-Ressa i među njima mnoge druge naraštaje,
39. A svima smo dali pouke i satrli smo ih sve.
40. Ovi prolaze uz naselje na koje užasna kiša sručena je – pa zar ga ne vide;¹⁵³ uprkos tome, oni ne očekuju proživljenje.
41. A kada te vide, samo rugaju se tebi: "Je li to taj koga Allah kao poslanika otpremi?!"
42. Umalo da nas od božanstava naših na stranputicu uputi, da nismo trpeljivo uz njih ostali!" Oni će već shvatiti, kada se sa stradanjem suoče, ko se dalje stranputicom zaputi!
43. Vidje li ti onoga što vlastitu strast uze za boga sebi?! Zar ćeš takvome zaštitnik biti!

¹⁵³ Riječ *naselje* vjerovatno se odnosi na Sodomu, naselje poslanika Luta.

-
44. Zar misliš da čuju ili shvaćaju u većini?! Baš kao stoka su oni! Da, oni su još dalje stranputicom otišli!
 45. Zar ne vidiš kako Gospodar tvoj rasprostire sjenu – a kada bi htio, mogao bi je nepokretnom učiniti – te kako smo sunce njenim vodičem učinili,
 46. Potom s lakoćom k Sebi uzimamo je!
 47. On je Taj Koji za vas noć kao pokrivku i san za smiraj dao je, a dan je dao za ustajanje;
 48. On je Taj Koji vjetar kao radovijesnika odašilje ispred Milosti Svoje i Mi s neba spuštamo vodu koja čista je
 49. Da predio mrtvi oživimo njome i da napojimo stoku koju stvorili smo, te mnoge ljude;
 50. I njima raspodijelili smo je zato da bi opametili se, ali većina ljudi osim nevjerništva odbija sve,
 51. A kada bismo htjeli, poslali bismo opomenitelja u svako naselje –
 52. Zato nevjernicima ne pokoravaj se, već protiv njih svim silama bori se.
 53. I On je Taj Koji dva mora razdvojio je – ovo pitko i slasno je, a ovo slano i gorko je – među njima prepreku i branu neprobojnu načinio je;
 54. I On je Taj Koji stvorio je Čovjeka iz vode, pa mu srodstvo po krvi i po tazbini dade – tvoj Gospodar Svemoćan je.
 55. Umjesto Allahu, oni klanjaju se nečemu što im ne koristi niti im nanosi štete – protiv svoga Gospodara nevjernik otvoreno djeluje.
 56. Samo kao radovjesnika i opomenitelja poslali smo te.
 57. Reci: "Jedina nagrada koju od vas za ovo tražim jeste da onaj ko hoće uzme put ka Gospodaru svome."
 58. U Živoga pouzdaj se, Koji ne umire, i slavi Ga upućujući Mu hvale; dovoljno je što o grijesima Svojih robova dobro obaviješten je
 59. Onaj Koji Nebesa i Zemlju te sve među njima u šest dana stvorio je, a potom al-Arš zaposjede – Svemilosnik je, a o Njemu pitaj onoga ko dobro obaviješten je.
 60. A kada im se kaže: "Pred Svemilosnikom čelima po tlu padnite!", oni odgovore: "Svemilosnik ko je? Zar da padnemo ničice zbog zapovijesti tvoje?!"; potom se otuđuju još više.
 61. Uzvišen neka je Onaj Koji u nebesima sazviježda sazdao je, Koji svjetiljku na nebu stvorio je, te Mjesec Koji svjetlost daje.
 62. On je Taj Koji noć i dan stvorio je tako da smjenjuju se – i to za onoga ko hoće da se opomene ili ko hoće da zahvalan bude.
 63. Robovi Svemilosnikovi su oni što skrušeno hode po zemlji, a kada im se obrate pagani – "U miru neka ste!", uzvrate ovi;
 64. Zatim oni koji bdiju radi Gospodara svoga po tlu padajući i stojeći;
 65. I oni koji govore: "Gospodaru naš, džehennemsko stradanje od nas otkloni, jer stradanje u Džehennemu je sunovrat sigurni –
 66. Utočišta i skloništa grozna li!" –
 67. I oni koji kada troše nisu rasipnici niti su škrti, već ostaju umjereni;
 68. I oni koji, mimo Allaha, drugoga boga ne zazivaju niti ubijaju dušu koju Allah zabranjenom učini, osim ako je po pravdi, i koji nisu razbludni, jer onaj ko to čini s kaznom će se suočiti,
 69. Na Dan ustanuća njemu će se kazna udvostručiti i u njemu će ponižen zauvijek ostati,
 70. Osim onih koji se pokaju, vjerujući i dobra djela čineći – takvima će Allah njihova hrdava djela dobrim zamijeniti, jer Allah je Onaj Koji prašta i Koji je Samilosni;
 71. Ko se pokaje dobro djelo čineći, taj se predao Allahu u potpunosti;
 72. I oni koji ne svjedoče neistini, a kada pored besmislica prolaze ostaju dostojanstveni;
 73. I oni koji, kada budu znamenjima Gospodara svoga opomenuti, ne ostaju na to gluhi ni slijepi,
 74. Te one koji govore: "Gospodaru naš, u našim ženama i potomstvu Ti nam podari

- srcu radosti i učini da budemo predvodnici onima koji su bogobožni!"
75. Takvi će Odajom biti nagrađeni zato što su strpljivi bili i u njoj će pozdravom i selamom biti susretani;
76. Tako će u njoj zauvijek ostati – utočišta i staništa divnoga li!
77. Reci: "Moj Gospodar za vas ne mari ako nema vaših molitvi; vi ste Istinu već porekli i zato će kazna nužno uslijediti."

Sura 26.

PJESNICI – AL – ŠU'ARA

Objavljeno u Mekki;

osim ajeta 196. i 224-227;

ajeta 227, objavljeno poslije sure

Događaj – al – Waqi'a

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ta-Sin-Mim.
2. To su ajeti Knjige Jasne.
3. Zar zbog toga što oni neće da budu pravovjerni, ti upropaštavaš sebe?!
4. Kada bismo htjeli, s neba bismo im poslali tek jedno znamenje pred kojim bi skrušeno povili šije.
5. I nijedna nova opomena od Milosnika im ne dođe, a da se od nje ne okrenuše.
6. Oni u laž ugone i zato će im dospjeti vijesti o onome čemu rugali su se!
7. Zar zemlju ne vide: Koliko smo dali da bilja svake vrste plemenite po njoj iznikne –
8. Nesumnjivo, u tome jest znamenje, a većina njih ipak ne vjeruje,
9. Ali Gospodar tvoj, zaista, Silni i Milosnik je.
10. Kada Gospodar tvoj Musaa pozvao je: "Pođi među ljude nasilne –

11. Među faraonove ljude, ne bi li pobojali se!";
12. Musa reče: "Gospodaru moj, zaista, bojim se da će lažovom proglasiti me,
13. Da će nelagoda obuzeti me i da će moj jezik zaplesti se – zato Harunu daj da poslanik bude;
14. Prema njima ogriješio sam se, pa me strah da će ubiti me."
15. "Nikako!", Allah reče, "nego obojica s Našim znamenjima pođite – Mi smo uz vas i Mi smo oni što slušat će.
16. Zato faraonu pođite i recite: "Mi smo izaslanstvo Gospodara svjetova, nesumnjivo je;
17. Pošalji s nama Sinove Israilove'."
18. Faraon reče: "Zar te nismo među nama odgojili kao dijete i kod nas si proveo mnoge godine!
19. I počinio si to djelo koje si počinio, pa još spadaš u nezahvalne!"¹⁵⁴
20. "Tada sam to učinio", Musa reče, "jer sam spadao u zabludjele,
21. Pa sam pobjegao plašeći vas se, te mi Gospodar moj mudrosti dade i među poslanike uvrsti me.
22. A to li je dobročinstvo kojim darovao si me – porobio si Sinove Israilove!"
23. "A Gospodar svjetova ko je?", na to faraon reče.
24. "Gospodar Nebesa i Zemlje, i onoga što među njima je", Musa će, "ukoliko čvrsto uvjereni ste."
25. "Zar ne čujete?", obrati se faraon onima oko sebe,
26. "Gospodar vaš i vaših davnih predaka", Musa dodade.
27. Onda faraon reče: "Poslanik koji je vama poslat mahnit je, nema sumnje!"
28. Musa reče: "Gospodar istoka i zapada, te onoga što među njima je, ako pameti imate",
29. A faraon će: "Prihvatiš li kakvog boga osim mene, sigurno ću u tamnicu zatočiti te!"

¹⁵⁴ Na drugim mjestima u Kur'anu (26:20 i 28:15) saznavemo da je Musa ubio jednoga Egipćanina.

-
30. "Čak i ako ti prinesem nešto što očito je?!"
 31. "Onda daj to, ako si od onih što istinu zборе!", faraon reče,
 32. A Musa svoj štap baci i on odjednom u zmiju pravu pretvori se;
 33. Zatim ruku svoju izvuče – kad ona posmatračima bijelom ukaza se.
 34. Na to će faraon velikodostojnicima oko sebe: "Ovo je sjajna magija, nema sumnje nikakve;
 35. On hoće magijom da vas iz zemlje vaše izvede – šta onda naređujete?"
 36. Oni odgovoriše: "Ostavi Musaa i brata njegovu, a pošalji sakupljače u gradove
 37. Koji dovest će ti sve mage sjajne."
 38. Tako se u određeno vrijeme, dana utvrđena, magi sakupiše,
 39. Te svijetu se oglasi: "Hoćete li iskupiti se –
 40. Možda ćemo slijediti mage, ukoliko pobijede!"
 41. A kada magi stigoše, faraonu se obratiše: "Hoćemo li zaista dobiti nagradu, ako pobjeda naša bude?"
 42. "Hoćete", faraon reče, "sigurno ćete biti od onih što su meni najbliže."
 43. Onda Musa reče: "Bacite šta imate za bacanje!"
 44. Oni baciše svoju užad i štapove, te rekoše: "Tako nam moći faraonove, mi ćemo pobijediti, u to nema sumnje!"
 45. Onda Musa svoj štap baci i gle – štap proguta sve što oni smisliše.
 46. Na to magi čelima po tlu popadaše:
 47. "Vjerujemo u Gospodara svjetova!", uskliknuše,
 48. "U onoga što Musaov i Harunov Gospodar je!"
 49. Faraon reče: "Zar da mu povjerujete prije dopuštenja od mene! On je vaš prvak, očigledno je, koji vas magiji podučio, ali zapamtiti ćete: odsjeći ću vam unakrsno ruke i noge, i sigurno ću vas razapeti sve!"
 50. "Ništa to nije", magi odgovoriše, "jer mi ćemo se vratiti Gospodaru svome;
 51. Žudimo da nam Gospodar naš oprost grijehe kako bismo spadali u prve pravovjerne!"
 52. Potom smo Musau objavili: "Povedi noću Moje robove, jer gonjeni bit ćete!"
 53. A faraon posla sakupljače u gradove:
 54. "Zaista, ovi čine grupu koja malehna je,
 55. A ipak nas dobro rasrdiše,
 56. Premda smo svi mi na oprezu, nema sumnje!"
 57. Tako učinismo da faraon i njegova vojska ostave vrtove i izvore,
 58. Riznice i dvorove zanosne.
 59. Tako bijaše, i dadosmo da to Sinovi Israilovi naslijede.
 60. Onda Egipćani u svitanje sustigoše progonjene,
 61. Pa kada se skupine dvije ugledaše, Musaovi drugovi povikaše: "Baš nas sustigoše!"
 62. "Ni govora", Musa reče, "uz mene je Gospodar moj Koji će pravim putem povesti me!"
 63. Onda Musau objavismo: "Udri štapom o more!", te ono razdvoji se, tako da svaka strana poput golema brijega bijaše;
 64. Potom približismo one druge,
 65. A spasismo Musaa i sve njegove,
 66. Pa potopismo ostale.
 67. Nesumnjivo, u tome jest znamenje, a većina njih ipak ne vjeruje,
 68. Ali Gospodar tvoj, zaista, Silni i Milosnik je.
 69. Kazuj im i vijesti Ibrahimove –
 70. Kada se on obrati ocu i narodu svome: "Šta to obožavate?"
 71. "Obožavamo idole", odgovoriše, "i njima stalno posvećujemo se."
 72. "Da li vas čuju kada ih zazivate", Ibrahim će,
 73. "Da li su vam od koristi ili vam štetu nanose?"
 74. "Ne", ovi odgovoriše, "nego smo zatekli svoje očeve da tako čine."
 75. "A jeste li uočili da oni koje obožavate
 76. Vi uz pretke svoje najstarije –
 77. Da su oni neprijatelji moji, osim onoga Koji Gospodar svjetova je;

78. Koji stvorio me je pa me Pravim putem napućuje;
79. Koji me hrani i napaja me,
80. A kada obolim On me iscjeljuje;
81. Koji će me usmrtniti i potom oživjeti me;
82. Koji će – žudim za tim – na Dan Vjere oprostiti mi grijeha moje?!
83. Gospodaru moj, mudrošću podari me i dobrima pridruži me!
84. I učini da potonji po istini spominju me,
85. I učini me od onih što će baštiniti blagodati džennetske;
86. I oprostí ocu mome, jer zaista je spadao među zabludjele;
87. Ne ožalosti me na Dan kada ljudi proživljeni bit će,
88. Na Dan kada blago ni sinovi koristiti neće,
89. Već samo onaj ko krjeposna srca pred Allaha stupi uspjet će;
90. I bogobožaznima Džennet približit će se,
91. A zalutalima Džehennem ukazat će se,
92. I reći će im se: "Gdje su oni koje obožavaste
93. Pored Allaha; hoće li vam oni pomoć pružiti, a mogu li i sami sebi pružiti je?!"
94. Pa će onda u Džehennem biti strovaljeni i božanstva i oni što zabludješe,
95. I vojske Iblisove – sve,
96. Pa kada budu u Džehennemu , sporit će se:
97. "Allaha nam, bijasmo u očitoj zabludi, sigurno je,
98. Jer činili smo da Gospodaru svjetova ravni budete,
99. A samo zlikovci nas stranputicom povedoše,
100. Te sada nemamo nikakve zagovornike,
101. Niti prijatelje srčane,
102. Kada bismo imali drugu priliku, spadali bismo u pravovjerne!"
103. Nesumnjivo, u tome jest znamenje, a većina njih ipak ne vjeruje,
104. Ali Gospodar tvoj, zaista, Silni i Milosnik je.
105. Narod Nuhov proglašavao je lažnim poslanike,
106. Pa im brat njihov, Nuh, reče: "Zar se ne bojite?!"
107. Ja sam, zaista, vaš poslanik koji pouzdan je –
108. Zato se Allaha bojte i meni poslušni budite;
109. A ja za to ne tražim od vas nagrade nikakve, jer samo u Gospodara svjetova nagrada je za me.
110. Stoga – Allaha se bojte i meni poslušni budite!"
111. Oni mu uzvratíše: "Kako da ti povjerujemo kad prezreni slijede te?!"
112. Nuh reče: "Ne znam ja šta oni rade –
113. Samo pred Gospodarom mojim račun polagat će, neka to znadete,
114. A ja neću tjerati pravovjerne-
115. Ja sam samo onaj što jasno opominje!"
116. "Ne prestaneš li, Nuhu, sigurno ćeš kamenovan biti!", oni rekoše,
117. A na to Nuh će: "Gospodaru, moj narod zaista me u laž utjeruje –
118. Zato ti odlučno presudi između njih i mene, spasi mene i uza me pravovjerne!"
119. Tako spasismo njega i ko uz njega bijaše na Lađi koja nakrcana je,
120. A potom potopismo preostale.
121. Nesumnjivo, u tome jest znamenje, a većina njih ipak ne vjeruje,
122. Ali Gospodar tvoj, zaista, Silni i Milosnik je.
123. Narod Ad proglašavao je lažnim poslanike,
124. Pa im brat njihov, Hud, reče: "Zar se ne bojite?!"
125. Ja sam, zaista, vaš poslanik koji pouzdan je –
126. Zato se Allaha bojte i meni poslušni budite,
127. A ja za to ne tražim od vas nagrade nikakve, jer samo u Gospodara svjetova nagrada je za me.
128. Zar baš na visu svakome gradite nekakvo znamenje, poigravajući se,
129. I podižete utvrde kao da ćete da vjekujete,

130. A kada nasrćete, kao silnici nasrćete –
131. Zato se Allaha bojte i meni poslušni budite,
132. I bojte se Onoga Koji vas dariva onim što znadete,
133. On vam dariva stoku i sinove,
134. Bašče i izvore!
135. Zaista, strah me je za vas na Dan znameniti kazne!"
136. Oni rekoše: "Savjetovao ti il' ne savjetovao – nama svejedno je!
137. Preci su imali upravo ove običaje
138. A mi nećemo doživjeti stradanje!"
139. Tako ga lažnim proglasiše, te smo ih uništili: nesumnjivo, u tome jest znamenje, a većina njih ipak ne vjeruje,
140. Ali Gospodar tvoj, zaista, Silni i Milosnik je,
141. Narod Semud proglašavao je lažnim poslanike,
142. Pa im brat njihov, Salih, reče: "Zar se ne bojite?!"
143. Ja sam, zaista, vaš poslanik koji pouzdan je –
144. Zato se Allaha bojte i meni poslušni budite,
145. A ja za to ne tražim od vas nagrade nikakve, jer samo u Gospodara svjetova nagrada je za me.
146. Zar mislite da ćete biti ostavljeni sigurnim u onome što se nalazi ovdje –
147. U vrtove i uz izvore,
148. Uz usjeve i palme koje nose zrele plodove,
149. Dok u brdima vješto klešete kuće
_155
150. Zato se Allaha bojte i meni poslušni budite,
151. A zapovijesti onih koji pretjeruju ne slušajte,
152. Onih koji po zemlji smutnju siju, a reda ne zavode!"
153. "Ti baš spadaš u općinjene", oni rekoše;
154. Ti si čovjek samo, kao i mi što smo; nego – prinesi kakvo znamenje ako si od onih što istinu govore!"
155. "Evo deve", reče Salih, "koja napajat će se, a vi ćete piti u dan koji određen je.
156. I nikakvo zlo joj ne učinite, jer na dan znameniti zadesit će vas stradanje!"
157. Ipak oni devu zaklaše, pa se potom pokajaše,
158. Jer zadesi ih stradanje: nesumnjivo, u tome jest znamenje, a većina njih ipak ne vjeruje,
159. Ali Gospodar tvoj, zaista, Silni i Milosnik je,
160. Lutov narod proglašavao je lažnim poslanike,
161. Pa im brat njihov, Lut, reče: "Zar se ne bojite?!"
162. Ja sam, zaista, vaš poslanik koji pouzdan je –
163. Zato se Allaha bojte i meni poslušni budite,
164. A ja za to ne tražim od vas nagrade nikakve, jer samo u Gospodara svjetova nagrada je za me.
165. Zar vi, mimo sav svijet, muškarcima prilazite,¹⁵⁶
166. A žene svoje, koje Allah za vas stvorio je, ostavljate?! Vi ste narod koji granicu prekoračuje!"
167. Oni rekoše: "Ne prestaneš li, Lutu, bit ćeš protjeran, sigurno je!"
168. "Ja sam, zaista", na to Lut će, "od onih što vašega čina gnušaju se!"
169. Gospodaru, spasi mene i porodicu moju zbog onoga što čine!"
170. Tako spasismo Luta i sve njegove,
171. Osim starice koja s drugima ostade,
172. Onda uništismo ostale,
173. Sručivši na njih pljusak – o, strašna li pljuska za upozorene! –

¹⁵⁵ U Ibn Kesirovom Tefsiru stoji da su Semudani klesali kuće u brdima zbog puke zabave i objijesti, a ne zato što su im bile potrebne; time su demonstrirali svoju moć i vještinu.

¹⁵⁶ Ovo je osuda homoseksualnosti.

174. Nesumnjivo, u tome jest znamenje, a većina njih ipak ne vjeruje,
 175. Ali Gospodar tvoj, zaista Silni i Milosnik je.
 176. Stanovnici Ejke proglašavali su lažnim poslanike,
 177. Pa im Šuajb reče: "Zar se ne bojite?!"
 178. Ja sam, zaista, vaš poslanik koji pouzdan je –
 179. Zato se Allaha bojte i meni poslušni budite,
 180. A ja za to ne tražim od vas nagrade nikakve, jer samo u Gospodara svjetova nagrada je za me.
 181. Mjericu ispunjavajte i od onih što zakidaju ne budite!
 182. Ispravnim mjerilom mjerite!
 183. Ljudima njihovo ne umanjujte i, praveći nered, zla po Zemlji ne činite,
 184. Već se bojte Onoga Koji stvorio vas je, kao i narode predašnje!"
 185. "Ti baš spadaš u opčinjene", na to oni rekoše,
 186. "A čovjek si samo, kao i mi što smo, i zaista za lažova držimo te;
 187. Sruči na nas komad neba, ako si od onih što istinu govore!"
 188. "Gospodar moj predobro zna šta činite", Šuajb reče.
 189. Tako su ga lažnim proglasili pa ih je zadesilo stradanje na Dan oblačja¹⁵⁷ – zaista, na Dan znameniti bijaše to stradanje.
 190. Nesumnjivo, u tome jest znamenje, a većina njih ipak ne vjeruje,
 191. Ali Gospodar tvoj, zaista, Silni i Milosnik je.
 192. I Kur'an, sigurno, Objava Gospodara svjetova je;
 193. Duh Pouzdani silazi s njime

194. Na srce tvoje da bi ti bio onaj što opominje
 195. Na arapskom jeziku jasnome;
 196. I u objavama predaka spomenut je.
 197. Zar im nije dokaz to što učenjacima Sinova Israilovih poznat je?!"
 198. A da smo ga objavili strancu kakvome¹⁵⁸
 199. Pa da im ga on čita, onda ne bi spadali u njegove pristalice.
 200. Tako ga Mi uvodimo grješnima u srce.
 201. U njega ne vjeruju dok se sa stradanjem bolnim ne suoče,
 202. Jer doći će im ono nenadano, a da i ne naslute;
 203. "Hoće li nam se vremena dati?", kazat će.
 204. Zašto oni požuruju od Nas stradanje?!"
 205. Šta misliš ako im damo da slasno prožive godine,
 206. A potom ih zadesi ono što obećano im je –
 207. To što su se naslađivali neće im biti od koristi nikakve!
 208. Mi nismo uništili nijedno naselje a da nije imalo opomenitelje
 209. Radi pouke – Mi nismo učinili nepravde!
 210. Šejtani Kur'an ne donose –
 211. Za njih to nedolično je i nisu u stanju da to učine –
 212. Čak i mogućnost da ga oni čuju isključena je;
 213. Zato uz Allaha ne moli se bogu drugome jer ćeš ući među stradalnike,
 214. I opominji svoje najbliže saplemenike,
 215. I spusti krilo svoje pred vjernicima što te slijede,¹⁵⁹

¹⁵⁷ Prema Ibn Kesirovom tumačenju, nakon izrugivanja poslanika Šuajba, Bog je poslao na nevjernički narod strašnu jaru koja je trajala sedam dana, a zatim je poslao oblak koji im je donosio hladovinu. Svi su pohrlili pod oblak, prethodno izmoreni nesnosnom vrućinom, a onda se iz oblaka osula na njih strašna vatra i pod njima se zatresla zemlja, te su stradali.

¹⁵⁸ Nearapinu općenito.

¹⁵⁹ Izraz *spustiti krilo* (hafada dženahan li) rječnici prenose kao *biti ljubazan prema...* I u ovome slučaju ostao sam bliže izvornosti, radi intenziviranja stilogenosti izraza.

216. A ne budu li slušali te, reci: "Ja sam čist od onoga što činite",
217. I uzdaj se u Onoga Koji Silni i Milosnik je,
218. Koji, dok stojiš, vidi tebe
219. I pregibanje tvoje među onima što po tlu padaju ničice,¹⁶⁰
220. Jer, doista, On je Onaj Koji sve čuje i Koji zna sve.
221. Hoćete li da vam kažem kome šejtani silaze?
222. Oni silaze grješniku i lažovu svakome!
223. Oni prislušuju i većinom spadaju u lažove.
224. A pjesnici – njih zavedeni slijede!
225. Zar ne vidiš kako svakom dolinom blude,
226. Te da govore ono što ne rade,
227. Osim onih koji vjeruju i dobra djela čine, često Allaha sjećaju se i pobjedu odnose nakon što im se nepravda nanese, a oni koji nepravdu nanose saznat će već na kakvom Stratištu će obreti se!

Sura 27.

MRAVI – AL – NAML

Objavljeno u Mekki; ajeta 93; objavljeno poslije sure *Pjesnici – al – Šu'ara*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ta-Sin. To su ajeti Kur'ana i Knjige Jasne,
2. Upute i Vijesti radosne za pravovjerne,
3. One koji obavljaju namaze i zekat dijele, čvrsto vjerujući u Drugi svijet pri tome.

¹⁶⁰ Svaki namaz (molitva) kao osnovne sastavne dijelove ima (upravo ovim redoslijedom): mirno stajanje prema Kibli, pregibanje u pojasu i padanje čelom po tlu.

4. Onima koji u Drugi svijet ne vjeruju prikazujemo njihove postupke kao lijepe, te oni idu u bespuće –
5. To su oni koje čeka užasno stradanje, najveći gubitnici bit će na Svijetu drugome.
6. A tebi, zaista, Kur'an stiže od Onoga Koji Premudri i Sveznajući je.
7. Jednom Musa svojoj čeljadi reče: "Nekakvu vatru opazih – donijet ću vam kakvo dobro od nje ili ću vam donijeti kakvu glavnju razgorjelu da biste ogrijali se!"
8. Pa kada stiže do vatre, neko ga dozove: "Blagosolovljen neka je onaj koji u vatri je i onaj ko je oko nje: Allah, Gospodar svjetova, slavljen neka je!
9. Musa, to sam Ja – Allah Premudri i Silni, izvan svake sumnje.
10. Svoj štap baci-de!" A kada Musa vidje štap kako se trese poput bijele zmiје, okrenu se uzmičući i ne vrati se. "Musa, ne boj se, jer Moji poslanici zaista ne boje se,
11. A onome ko učini nasilje pa nakon zlodjela dobro djelo prinese, Ja ću oprostiti i smilovati se.
12. Uvuci ruku u svoja njedra pa će bijela ruka pojaviti se, a bez bolesti ikakve – to spada u devet znamenja za faraona i njegove ljude, jer oni predstavljaju bezbožnike."
13. A kada im znamenja Naša očito stigoše, oni rekoše: "Prava magija ovo je!"
14. I oni ta znamenja, budući nasilnici i oholi, porekoše, a ti vidi kakva kob zadesi smutljivce!
15. Davudu i Sulejmanu podarismo znanje, te oni rekoše: "Hvala Allahu koji nas učini izuzetnim u odnosu na mnoge Svoje pravovjerne robove!"
16. I Sulejman naslijedi Davuda, te reče: "O ljudi, podučeni smo da razumijemo kako ptice govore i svašta još darovano nam je! Ovo je blagodat očita, u to nema sumnje nikakve!"
17. Onda se sakupiše Sulejmanove vojske koje sačinjavahu džini, ljudi i ptice – postrojani u redove –

-
18. Pa kada stigoše do Mravlje doline, jedan mrav reče: "Mravi, ulazite u svoje nastambe da vas ne pogaze Sulejman i njegove vojske, a da to ne predosjetite!"
 19. Sulejman se na riječi mrava grohotom nasmije, te reče: "Gospodaru moj, potakni me da zahvalim za blagodati Tvoje, kojima si darivao mene i roditelje moje, te da činim dobro na zadovoljstvo Tvoje: Svojom milošću uvedi me među dobre robove Svoje!"
 20. Potom izvrši smotru ptica, pa reče: "Zašto ne vidim pupavca? Odsutan li je?"
 21. Sigurno ću ga žestoko kazniti, a možda ću ga baš zaklati, ne donese li mi valjano opravdanje!"
 22. Nedugo zatim, pupavac dođe i reče: "Doznao sam nešto što tebi poznato nije – vijest pouzdanu donosim ti iz Sabe:
 23. Zatekoh nekakvu ženu koja vlada njima, kojoj je dato svega i svačega i koja ima veličanstveno prijestolje;
 24. Zatekoh nju i narod njezin kako suncu, umjesto Allahu, klanjaju se ničice i Šejtan im prikaza lijepim njihove postupke pa ih odvrati od Pravoga puta, tako da valjanim putem ne hode;
 25. Ne padaju pred Allahom ničice, Koji izvodi sve što na Nebesima i Zemlji skriveno je, i Koji zna šta tajite i šta na javu iznosite.
 26. Allah je – osim Njega nikakvog boga nije – Gospodar al-Arša koji veličanstven je."
 27. Sulejman reče: Vidjet ćemo govoriš li istinu ili spadaš u lažove.
 28. Oduzi ovo pismo moje pa im ga baci, potom izmakni se i pogledaj kako uzvratit će."
 29. Tako kraljica reče: "Jedno pismo časno bačeno mi je –
 30. Od Sulejmana je: 'U ime Allaha koji Milosnik i Svemilosnik je,
 31. Ne uznosite se iznad mene, već dođite kao muslimani preda me!"
 32. Dostojanstvenici', onda dodade, "savjetujte me – neću ništa odlučiti dok vi ne posvjedočite!"
 33. "Mi smo moćni i silni", oni odgovoriše, "a odluka je tvoja, pa ti vidi kakve ćeš izdati naredbe!"
 34. Kada kraljevi uđu u kakvo naselje", kraljica reče, "naprave pometnju u njemu i uglednike njegove ponize – tako oni rade.
 35. Jedan dar ću im poslati pa ću vidjeti s čime izaslanici vratit će se."
 36. I kada izaslanik Sulejmanu dođe, ovaj mu reče: Zar da me blagom primamite, kad je ono što mi Allah daje bolje od onoga što mi vi dajete, ali vi zbog vlastitoga dara likujete!
 37. Vratit će se k njima, a mi ćemo na njih povesti vojske kojima neće moći suprotstaviti se i sigurno ćemo ih istjerati iz Sabe, ponižene i pokorene.
 38. Dostojanstvenici", Sulejman dodade, "ko će mi donijeti njezino prijestolje prije nego što kao muslimani dođu preda me?"
 39. Onda jedan demon džinski reče: "Prije nego što ustaneš sa svoga mjesta, ja ću to donijeti prijestolje, jer za to imam snagu i pouzdanje."
 40. Potom reče onaj što učio je iz Knjige: "Prije nego što okom trepneš, donijet ću ga preda te." Pa kada Sulejman vidje kako prijesto pred njega postavljen je, njemu se ote: "Od Gospodara moga ovo blagodat je, da bi me iskušao hoću li biti zahvalan ili od nevjere: ko je zahvalan, zahvaljuje porad sebe, a ko poriče – pa moj Gospodar je neovisan i plemenit je.
 41. Preružite njezino prijestolje", dodade, "pa da vidimo hoće li se naputiti, ili će biti od onih što ne napućuju se."
 42. A kada kraljica stiže, postavi joj se pitanje: "Je li ovo tvoje prijestolje?" "Baš kao da ono je!", kraljica će, a nama bijaše prije nego njoj dato znanje, jer smo spadali u muslimane.
 43. Ono što je mimo Allaha obožavala odvratilo ju je, jer zaista je spadala u bezbožne ljude.
 44. "Uđi u dvoranu", onda joj se reče, pa kada ona ugleda dvoranu, učini joj se da pučina je, te uz noge zadiže halje svoje, a Sulejman reče: "Ovo je dvorana koja

- uglačanim staklom popločana je." "Gospodaru", kraljica reče, "sebi sam učinila nasilje, a sada zajedno sa Sulejmanom Gospodaru svjetova predajem se!"
45. I Semudanima smo poslali njihova brata Saliha da Allahu klanjaju se, a oni se odjednom podijeliše u dvije skupine koje su se prepirale.
 46. "Moj narode", Salih reče, "zašto tražite da nevolja prije dobrog stigne?! Zašto oprost od Allaha ne zatražite – možda bi smilovao vam se!"
 47. Oni mu uzvратиše: "Slutimo da je zlo s tobom i sa onima koji su uz tebe." "Zloslutnost vaša u Allaha je", Salih reče, "jer vi ste narod doveden u iskušenje!"
 48. A u gradu devet osoba bijaše, koje su na Zemlji nered činile, a nisu red zavodile;
 49. Onda oni jedni drugima rekoše: "Bogom se zakunite da ćemo noću smaknuti njega i njegovu porodicu, a onda ćemo njegovu najbližem srodniku obratiti se: 'Mi nismo prisustvovali pogibelji njegove porodice, a istinu govorimo – u to nema sumnje.'"
 50. I smišljali su spletke svakojake, ali smo i Mi smislili spletke a da to oni i ne naslutiše,
 51. Pa ti vidi kakav ishod njihova spletkarenja bijaše – satri smo i njih i sve njihove ljude:
 52. Eno – to su kuće njihove, opustjele zato što učiniše nasilje: za ljude koji shvaćaju, u tome je nesumnjivo znamenje;
 53. A spasismo one koji su vjerovali, Allaha bojeći se.
 54. I Luta smo poslali, te on svome narodu reče: "Zar ogavnosti činite i još to gledate?!"
 55. Zar baš muškarcima umjesto ženama radi strasti prilazite – uistinu, pagani ste!"¹⁶¹
 56. Jedini odgovor njegova naroda bijaše: "Lutovu porodicu iz svoga naselja protjerajte, jer oni spadaju u čistunce!"
 57. A Mi spasismo luta i njegovu porodicu, osim njegove žene, jer smo odredili da žena bude uz one što ostadoše,
 58. Onda smo ih kišom zasuli – o, strašne li kiše za upozorene!
 59. Reci: "Hvala Allahu i spas neka je Njegovim robovima koje odabrao je!" Je li Allah bolji ili oni koje Mu pridružuju kao ravne?!"
 60. Nije li bolji Onaj Koji Nebesa i Zemlju stvorio je, te s neba za vas vodu spustio je, tako da pomoću nje činimo da biljem obrastu bašče zanosne, a vi ne možete učiniti da u njima drveće izraste – zar onda uz Allaha nekakav bog je?! A oni su ipak narod koji Njega s drugima izjednačuje!
 61. Nije li bolji Onaj Koji zemlju staništem načini i dade da njome teku rijeke, i Koji na njoj usadi planine stamene, i dade da između dva mora barijera bude – i to dade; zar onda uz Allaha nekakav bog je?! Ipak to većina njih ne razumije!
 62. Nije li bolji Onaj Koji nevoljniku odaziva se kada ga zazove, Koji zlo odbije i postavlja vas na Zemlji za namjesnike – zar onda uz Allaha nekakav bog je?! Tako rijetko se opamećujete!
 63. Nije li bolji Onaj Koji vas napućuje kroz kopnene i morske tmine i Koji vjetar kao radovijesnika odašilje iz Milosti Svoje – zar uz Allaha nekakav bog je?! Uzvišen je Allah u odnosu na one koje Mu pridružuju kao ravne!
 64. Nije li bolji Onaj Koji prvi put stvori, pa stvaranje ponovi, i Koji vas opskrbljuje s neba i zemlje – zar onda uz Allaha nekakav bog je?! Reci: "Dajte svoje argumente, ako istinu govorite!"
 65. Reci: "Niko na Nebesima ni na Zemlji, osim Allaha, Onostrano ne poznaje, pa ni kada će proživljeni biti oni ne slute!"
 66. Zar da oni znaju nešto o Svijetu drugome?! Oni o tome čak sumnju gaje, čak su slijepi u vezi s njime!"
 67. Oni što ne vjeruju govore: "Zar kada zemlja postanemo, kao i naši očevi – zar ćemo biti izvedeni, bez sumnje?!"
 68. Nama i našim očevima ovo je obećano već ranije – to su samo prazne priče predačke!"

¹⁶¹ Riječ je o raširenoj homoseksualnosti.

-
69. Reci: "Širom svijeta se zaputite pa gledajte kakva posljedica snađe grješnike!"
70. A ti zbog njih ne žalosti se, i zbog urota koje su kovali ne osjećaj nelagode.
71. I još vele: "Kada će već jednom to obećanje, ako istinu govorite?!"
72. Reci: "Možda vam već stiže to što požurujete!"
73. Nesumnjivi Dobrotvor ljudima tvoj Gospodar je, ali većina njih ne zahvaljuje.
74. Gospodar tvoj pouzdano znade šta taje grudi njihove, a šta na javu iznose;
75. Na Nebesima ni na Zemlji nema nikakve tajne a da u Knjizi Jasnoj nije.
76. Sinovima Israilovim ovaj Kur'an kazuje najveći dio onoga u čemu se razilaze;
77. I on je, nema sumnje, uputa i milost za pravovjerne.
78. Gospodar tvoj će im po Svojoj pravdi presuditi a Silni i Sveznajući On je;
79. Zato na Allaha osloni se, jer ti zaista slijediš Istinu koja očita je.
80. Ti ne možeš dati sluh mrtvima niti da gluhi čuju pozive kada se okrenu da odstupe;
81. Ne možeš ni slijepe izvesti na pravi put iz njihove zablude; možeš postići da čuje samo onaj ko u znamenja Naša vjeruje, jer takvi spadaju u muslimane.
82. A kada ih Riječ snađe, izvest ćemo im jednu životinju iz zemlje, koja će obratiti im se, govoreći kako u Naša znamenja ljudi nisu imali vjere čvrste.
83. Onoga Dana kada sakupimo grupu iz svake zajednice, koji smatrali su lažnim Naše dokaze, tada raspoređeni bit će,
84. Pa kada dođu, On će obratiti im se: "Zar ste poricali Moje dokaze iako ih nikakvim znamenjem obujmili niste?! Šta to činili ste?!"
85. Potom će Riječ nad njima obistiniti se zbog nasilja koje učiniše, tako da ni prozboriti neće.
86. Zar ne vidješe kako smo noć dali da se u njoj smire, a dan da razvidne – pouzdano, u tome jest znamenje za ljude pravovjerne!
87. Ponizni, svi pred Njega doći će onoga Dana kada se u Rog puhne tako da će sve što je na Nebesima i Zemlji prestraviti se, osim onoga za koga Allah htjedne.
88. Ti gledaš planine, misleći kako su nepokretne, a one poput oblaka kreću se, i to kao Allahovo stvaranje, Koji savršenim učini sve; On je obaviješten o svemu što činite.
89. Ko dobro djelo prinese, bolje od njega dobit će i Dana određenog takvi će straha poštedjeti se;
90. A ko zlodjelo prinese – takvi će u Oganj biti gurnuti naglavačke: "Nagrađujete li se za šta drugo osim za ono što činili ste!"
91. Naređeno mi je da obožavam samo Gospodara varoši ove, Koji posveti je i Kome pripada sve; i da budem musliman naređeno mi je;
92. Da Kur'an kazujem – također, pa ko se naputi – naputio se radi sebe, a ko zastrani – reci: "Ja sam onaj što je dužan samo da opomene!"
93. Reci također: "Hvala Allahu neka je; On će vam pokazati dokaze Svoje, pa ćete ih spoznati!" Tvoj Gospodar nije nehajan prema onome što činite.

Sura 28.

PRIPOVIJEDANJE – AL – QASAS

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 52-55; ajeta 88; objavljeno poslije sure *Mravi – al – Naml*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ta-Sin-Mim.
2. To su ajeti Knjige Jasne.
3. Mi ćemo ti kazivati o Musau i faraonu vijesti neke, istinite za ljude pravovjerne.
4. Zaista, faraon bijaše u zemlji uznio se i narod u njoj pocijepao je u stranke, tako da je neke tlačio, koljući im sinove, a žive im ostavljao žene – zaista, nered pravio je.
5. A Mi hoćemo da darivamo na zemlji potlačene, da od njih načinimo vođe i da učinimo od njih baštinike;
6. Da im damo na Zemlji vlasti čvrste, a da faraonu, Hamanu i njihovim vojskama damo da se zbog njih suoče s onim čega pribojavali su se.
7. Tako smo majci Musaovoj objavili: "Doji ga, a ako za njega uplašiš se, baci ga u rijeku i ne boj se, ne žalosti se, jer Mi ćemo ga vratiti svrstavši ga u poslanike."
8. Potom ga faraonovi ljudi pronađoše – zato da njihovim neprijateljem i jadom postane, jer zaista grijehili su faraon, Haman i vojske njihove.
9. I faraonova žena reče: "On je radost za me i za te! Nemoj ga ubiti, jer može nam biti od koristi, ili ćemo ga posvojiti kao dijete" – tako oni ništa ne naslutiše.
10. A srce Musaove majke opustje, tako da ga zamalo ne odade, da Mi nismo očvrstili njezino srce zato da bi se uvrstila u pravovjerne.
11. Onda ona Musaovoj sestri reče: "Pođi za njim!", te je sestra izdaleka motrila ga, a da oni ništa ne osjetiše.
12. Dojilje smo mu zabranili već ranije, pa sestra reče: "Hoćete li da vas uputim na porodicu koja će za vas o djetetu starati se, dajući mu savjete?"
13. Tako ga vratismo njegovoj majci da se njime naslađuje, da ne tuguje, te da znade kako istinito je Allahovo obećanje, ali većina njih to ne razumije.
14. A kada zreo postade i kad stasao je, znanje i mudrost mu dadosmo – tako Mi nagradujemo dobročinitelje.
15. Onda Musa u grad uđe u vrijeme kada stanovnici pažnju ne obraćahu, te u njemu zateče dvojicu ljudi što tuku se – jedan njegov bio je, a drugi od neprijatelja bijaše. Tako ga onaj što od njegovih bijaše zamoli da mu protiv neprijatelja pomogne, te ga Musa udari pesnicom toliko da ga usmrti, pa reče: "Šejtanska rabota ovo je – on je očiti neprijatelj koji zabluduje!"
16. Gospodaru moj", dodade, "sebi sam zlo učinio i zato oprost mi", te mu Allah oprost dade, jer On je, zaista, Onaj Koji prašta i Milosnik je.
17. "Gospodaru moj", Musa još dodade, "tako mi blagodati Tvoje koju si mi dao, neću više pomagati onima što čine zločine!"
18. Tako on u gradu postade prestrašen čovjek prepun zebnje, kad odjednom onaj kome je jučer pomogao opet ga doziva, te mu Musa reče: "Ti si u pravoj zabludi, nema sumnje!"
19. Pa kada Musa htjede nasrnuti na onoga što im obojici neprijatelj bijaše, taj prozbori: "Musa, kao što si jučer ubio jednoga čovjeka, zar ćeš ubiti i mene?! Ti želiš biti samo nasilnik na zemlji, a ne želiš biti od onih koji red zavode!"
20. Utom nekakav čovjek dotrča s kraja grada, te reče: "Musa, dogovaraju se glavešine da smaknu te – zato izlazi, jer ja sam od onih što valjano savjetuju te!"
21. Tako Musa iz grada izađe, strepeći, prepun zebnje, i reče: "Gospodaru moj, spasi me od ljudi koji čine nasilje!"
22. Onda prozbori, kada se ka Medjenu zaputi: "Možda će me Gospodar moj na pravi put napatiti!"
23. I pošto stiže medjenskoj vodi, zateče tu nekakvu zajednicu koja na njoj stoku poji, a zateče i dvije žene od njih odvojene, koje su branile prilaz stoci. "Šta

-
- je s vama dvjema?", on im se obrati, te one odgovoriše: "Mi ne napajamo dok se ne udalje pastiri, a naš otac je starac jedan oronuli!"
24. Onda im Musa stoku napoji pa se zaputi ka hladovini, govoreći: "Gospodaru, ma kakvo mi dobro spustio Ti, dobro će mi doći!"
 25. Potom jedna od njih dvije sramežljivo priđe: "Moj otac te zove da te nečim nagradi zato što si nam stoku napojio!" A kada mu Musa dođe i potanko ispriča sve, starac reče: "Ne boj se – spasio si se od ljudi koji čine nasilje!"
 26. Jedna žena reče: "Uzmi ga u najam, oče! Najbolje je da unajmiš nekoga ko snažan i pouzdan je!"
 27. "Želio bih te oženiti jednom od ove svoje kćeri dvije", otac će, "s tim da ostaneš osam godina u najmu kod mene. Navršiš li deset, to je već od tvoje drage volje, a ne želim siliti te; vidjet ćeš već, ako Bog da, da spadam u pravične."
 28. "To treba između mene i tebe ostati", Musa uzvratil; "ma koji od ta dva roka proveo, nema mi se šta zamjeriti, a Allah je jamac za ono što smo utanačili."
 29. I kada Musa provede rok ugovoreni te se otisnu na put sa svojom čeljadi, on na jednoj strani Tur-gore vatru nekakvu opazi, te se obrati čeljadi: "Zastanite, jer nekakvu vatru opazih: možda ću vam kakvo dobro ili glavnju od nje donijeti, da biste se ogrijali."
 30. Pošto vatri priđe, neko ga pozva s desne strane doline, iz stabla u Predjelu Blagoslovljenome: "Musa, Ja sam Allah, Gospodar svjetova, bez ikakve sumnje!"
 31. Svoj štap baci-de!" A kada Musa vidje štap kako se trese poput bijele zmiје, okrenu se uzmičući i ne vrati se. "Musa, priđi i ne boj se – ti spadaš u bezbijedne."
 32. Uvuci ruku u svoja njedra pa će bijela ruka pojaviti se, a bez bolesti ikakve, i stravi ne podaj se: to su dva dokaza od Gospodara tvoga za faraona i njegove glavešine, jer oni čine bezbožnike."
 33. "Gospodaru moj", Musa će, "ubio sam jednog njihovoga pa me strah da će oni ubiti mene,
 34. A moj brat Harun rječitiji je od mene, pa ga pošalji sa mnom kao potporu koja će potvrđivati riječi moje kao istinite, jer strah me da će lažovom proglasiti me."
 35. "Tvojim bratom ojačat ćemo te", Allah reče, "i dati vam moć, tako da oni do vas doprijeti neće; s Našim znamenjima, vas dvojica i oni koji vas budu slijedili pobijedit ćete."
 36. Pa kada im Musa znamenja Naša jasna donese, rekoše: "Ovo nije ništa više od magije, jer u predaka naših nismo čuli za nešto slično ovome!"
 37. "Gospodar moj", Musa reče, "dobro zna za onoga ko Uputu od Njega donosi i ko Vječni dom imat će – zaista, nasilnici uspjati neće!"
 38. Onda faraon reče: "Uglednici, nije mi poznato da imate drugog boga osim mene. Zato ti, Hamane, peci mi opeke pa sagradi toranj za me kako bih Musaovom bogu popeo se, jer ja smatram, zaista, da spada u lažove!"
 39. Faraon se bijaše uzoholio na zemlji, kao i vojske njegove, bez osnove, misleći kako Nama vraćeni biti neće.
 40. Potom smo dograbili njega i vojske njegove, te ih bacismo u more, pa ti vidi šta zadesi nasilnike!
 41. I učinili smo ih vođama koji su pozivali put vatre, a na Dan ustanuća niko njima pomoći neće;
 42. Damosmo da ih prokletsvo prati na svijetu ovome, a na Dan ustanuća 'nagrađeni' bit će.
 43. Musau smo Knjigu dali – nakon što smo uništili naraštaje prethodne – kao providenje za ljude, kao uputu i milost – ne bi li dozvali se.
 44. A ti nisi bio na Zapadnoj strani kada smo Musau zapovijest dali, niti spadaš u svjedoke njegove.¹⁶²

¹⁶² Bog se obraća poslaniku Muhammedu a. s., a Zapadna strana je mjesto na kome je Allah komunicirao sa Musaom a.s..

45. Ipak smo potom podigli naraštaje, te su mogli dugo da žive, a ti nisi boravio među stanovnicima Medjena da bi kazivao im Naše ajete, već Mi o njima izvještavamo te.
46. Ti nisi bio na obronku Tur-gore kada smo pozvali Musaa, ali ti jesi izraz milosti Gospodareve – zato da bi opominjao ljude kojima prije tebe nikakav opomenitelj ne dođe, ne bi li opametili se,
47. I da ne bi kazali kada ih nevolja snađe zbog onoga što sami počinije: "Gospodaru naš, zašto nam nisi poslanika poslao pa da slijedimo Tvoje ajete i da budemo od onih što spadaju u pravovjerne?"
48. A kada im Istina od Nas dođe, onda vele: "Zašto nam se ne dade ono što se Musau dade?" a zar nisu porekli ono što je Musau dato ranije?! Oni vele: "Uzajamno se podržavaju dvije magije", i još dodaju k tome: "Mi poričemo obadvije."¹⁶³
49. Reci: "Onda vi od Allaha kakvu knjigu dajte koja napućuje bolje nego njih dvije i ja ću slijediti je, ako već iskreni ste!"
50. Ukoliko ti ne odgovore, znaj da oni samo strasti svoje slijede – a ko je više zabludio od onoga što slijedi strast svoju umjesto Allahove Upute?! Allah zaista ne napućuje nasilne ljude.
51. Riječ smo im temeljito dostavili ne bi li opametili se.
52. Oni kojima smo dali Knjigu prije Kur'ana, vjeruju u njega također,
53. I kada im se on kazuje, govore: "Vjerujemo u njega, on je Istina od Gospodara našega, nema sumnje, a mi smo bili muslimani i ranije!"
54. To su oni koji će dvostruku nagradu dobiti zato što trpe i što dobrim na zlo uzvrate, te od onoga čime smo njih snadbjeli oni dijele,
55. A kada čuju besmislicu, okrenu se od nje te govore: "Nama naša djela a vama vaša, i selam neka vam je – ne želimo neznašice!"
56. Ne napućuješ ti koga ti se prohtije, već Allah koga hoće napućuje – On najbolje poznaje one na Pravi put upućene.
57. Oni vele: "Ako se s tobom budemo držali Upute, bit ćemo istjerani iz svoje zemlje!" Pa zar ih nismo Mi čvrsto nastanili u Haremu sigurnome, gdje se svakovrsni plodovi nalaze, i to kao opskrba od Nas, ali većina njih to ne razumije!
58. Koliko naselja smo uništili koja sredstva za život svoj potcijeniše! Eno njihovih staništa koja poslije njih malo ko nastanjivao je, a Mi smo ti koji ih naslijediše.
59. Gospodar tvoj nije naselja uništavao dok ne bi poslanika uputio u glavno naselje, koji bi im kazivao Naše ajete, i Mi smo uništavali naselja samo kad bi stanovnici njihovi postali nasilnici.
60. Sve što dato vam kje samo je naslada za života na svijetu ovome i njegovo je gizdanje, a ono što je u Allaha bolje je i trajnije – zar ne razumijete?!
61. Zar je onaj kome smo dali lijepo obećanje i koji će se suočiti s njime jedank onome kome dadasmo da uživa zemne naslade, a na Dan ustanuća među privedenima bit će?!
62. I na Dan kada ih On pozove: "Gdje su drugovi Moji za koje tako tvrdili ste?"
63. Odgovorit će oni nad kojima Riječ obistinila se: "Gospodaru naš, ove koje smo zaveli – zaveli smo kao što smo zaveli i sebe, smatramo se nedužnima pred Tobom – nisu nama klanjali se!"
64. "Zazivajte svoje mnogobožacke kultove!", reći će im se, pa će ih oni zazivati, ali im odgovoriti neće, te sa stradanjem suočit će se – kamo sreće da su se držali Upute!
65. A na Dan kada ih On pozove i obrati im se: "Poslanicima kako uzvraćaste?"
66. Tada će biti nemušto njihovo kazivanje i toga Dana neće ništa pitati jedni druge.
67. Onaj ko se pokaje i uzvjeruje radeći poslove valjane, može biti od onih što uspjet će.
68. Gospodar tvoj stvara šta hoće i On odabire – nije na njima da izbor vrše;

¹⁶³ Vjerovatno se odnosi na Tevrat i Kur'an.

-
- slava Allahu i On uzvišen je u odnosu na Njemu pridružene!
69. Gospodar tvoj zna šta taje grudi njihove i ono što oni bjelodane,
70. Jer On Allah je – nikakvoga boga osim Njega nije; Njemu hvala pripada na Prvom svijetu i na Drugome, Presuda Njegova je i Njemu ćete vratiti se.
71. Reci: "Šta mislite: Ako bi Allah učinio da vam noć vječno, sve do Dana ustanuća traje – koji bog bi osim Allaha dao da vam svjetlost sine?! Zar baš ne čujete?!"
72. Reci: "Šta mislite: Ako bi Allah učinio da vam dan vječno, do Dana ustanuća traje – koji bog bi osim Allaha noć vam dao da se u njoj skrasite?! Zar baš ne vidite?!"
73. Jer iz milosti Svoje dao vam je noć i dan - da se u noći skrasite, te da nastojite domoći se blagodati Njegove pa da zahvalni budete;
74. A na Dan kada ih On pozove: "Gdje su drugovi Moji za koje tako tvrdili ste?"
75. Pa svjedoka izvedemo iz svake zajednice i obratimo im se: "Dajte svoje argumente!" – tada shvatit će da Istina jedino u Allaha je, a ono što su izmišljali daleko od njih bit će.
76. Iz Musaova naroda Karun bijaše, a ipak tlačio ih je, dok smo mu dali takve riznice da je skupina snažnih ljudi jedva mogla nositi mu ključeve, pa njegov narod govorio mu je: "Nemoj likovati, jer Allah ne voli one što likuju, nesporno je,
77. Već žudi da time što ti Allah dađe domogneš se Kuće druge i ne zaboravi svoju priliku na svijetu ovome: dobro čini kao što Allah dobro čini za te i ne pravi po zemlji smutnje – zaista Allah ne voli smutljivce!
78. Karun reče: "Ovo mi je dato samo po znanju mome!" Zar nije znao da je Allah prije njega uništio naraštaje koji bijahu moćniji i imadahu više?! Zločinci neće biti čak ni pitani za grijehe svoje!
79. Onda Karun u sjaju punome pred svoj narod izađe, te oni što žude za životom zemnim uskliknuše: "Ah, da nam je tako šta kao u Karuna što je – zaista, presretan je!"
80. A učeni ljudi na to rekoše: "Teško vama! Onima koji vjeruju i dobra djela čine Allahova nagrada bolja je, a samo trpeljivi dobit će je!"
81. Potom smo njega i dvorac njegov satjerali ispod zemlje, a nikoga mimo Allaha nije imao da mu pomogne, niti je mogao pomoći sebi samome.
82. I počеше govoriti oni koji su željeli da se nađu na mjestu njegovome: "Ta zar ne vidite da Allah podastire opskrbu Svojim robovima kojima hoće, a da je i uskraćuje?! Sigurno bi i nas u Zemlju satjerao da nam Allah milost Svoju ne ukazuje! Pa zar ne vidite da nevjernici uspjeti neće?!"
83. Tu kuću drugu načinili smo za one što ne žele da se na Zemlji uznose niti da siju smutnje – dobar ishod je za bogobojazne.
84. Ko dobročinstvo prinese, još bolje od njega dobit će, a ko zlodjelo prinese – e, oni koji nevaljala djela čine bit će nagrađeni samo prema učinjenome.
85. Onaj što je Kur'anom zadužio te sigurno će te vratiti na Povratište. Reci: "Gospodar moj veoma dobro zna ko Uputu donio je, a ko u očitoj zabludi je."
86. Nadao si se da će ti Knjiga biti dostavljena samo kao izraz milosti Gospodareve – zato nipošto ne budi onaj što pomaže nevjernike;
87. I neka te od znamenja Gospodara tvoga nipošto ne odvrate, kada ti se već objave, i Gospodaru svome upućuj dove, a nipošto ne budi od onih koji Mu pridružuju ravne!
88. I ne moli se, mimo Allaha, nekom bogu drugome – nikakvoga boga osim Njega nije; izuzevši Njegovo Lice, propada sve; Njegov Sud je i vraćeni Njemu bit ćete.

Sura 29.

PAUK – AL – 'ANKABUT

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 1-11;

ajeta 69; objavljeno poslije sure

Bizantinci – al – Rum

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Alif-Lam-Mim.
2. Zar misle ljudi da će biti pušteni da govore: "Vjerujemo", a da neće biti iskušani?!
3. Jer i one prije njih smo iskušali, zato da bi Allah pouzdano ukazao na one koji su iskreni i da bi pouzdano ukazao na one koji su lažovi!
4. Misle li oni što hrđava djela čine da će Nama umaći?! Kako loše prosuđuju oni!
5. Ko se nada da će Allaha sresti, neka zna da će Allahov Čas neumitno doći, jer On je Svečujući i Svezajući.
6. Ko se srčano bori – samo radi sebe se srčano bori, jer Allah je, sigurno, u odnosu na svjetove Neovisni.
7. Onim koji vjeruju i dobra djela čine sigurno ćemo preko djela hrđavih preći i sigurno ćemo ih za ono što su činili najljepše nagraditi.
8. Čovjeku smo oporučili da svojim roditeljima dobro čini, a budu li se roditelji upinjali da Mi pripisuješ druga o kome ništa ne znaš ti, nemoj im se pokoriti; valja vam se Meni vratiti, pa ću vas sa onim što ste činili Ja upoznati.
9. One koji vjeruju i dobra djela čine sigurno ćemo među dobre uvesti.
10. Ima ljudi koji vele: "Vjerujemo u Allaha", a ako im se, Allaha radi, naudi, smatraju da je ljudsko iskušavanje slično Allahovoj kazni; kada bi došla pomoć od Gospodara tvoga, sigurno bi kazali: "Mi smo uz vas bili!"; zar nije Allah Taj Koji najbolje zna šta svijetu kriju grudi?!
11. Allah dobro poznaje one koji su pravovjerni i dobro poznaje one koji su licemjerni.
12. I krivovjerni govore onima koji su pravovjerni: "Naš put slijedite i mi ćemo vaše greške ponijeti", a ništa od grijeha njihovih ne bi ponijeli – nesumnjivo, oni su lažovi;
13. A sigurno će svoje breme ponijeti, te sa vlastitim bremenom i bremena drugih, i sigurno će na Dan ustanuća biti odgovorni za ono što su izmišljali.
14. Nuha smo njegovu narodu poslali, te on hiljadu manje pedeset godina među njima

- proboravi pa ih potop zadesi jer bijahu nasilni.
15. Potom smo njega i putnike na Lađi spasili, te smo je znamenjem za svjetove učinili.
 16. Ibrahim također – kada se narodu svome obrati: "Allaha obožavajte i valja vam se Njega bojati – to je za vaše dobro, ukoliko ste svjesni.
 17. Mimo Allaha, idole obožavate tvoreći laži – oni koje mimo Allaha obožavate nisu u stanju nikakvu opskrbu vam dati, zato vam valja za Allahovom opskrbom žudjeti, Njega obožavati i Njemu zahvaljivati – Njemu ćete se vratiti.
 18. Ako poričete vi, pa poricali su i narodi koji su prije vas bili, a Poslanikovo je samo da jasno obznani.
 19. Zar nisu vidjeli kako Allah prvobitno stvori?! On će to ponoviti – Allahu je to, zaista, lahko učiniti.
 20. Reci: "Zaputite se po zemlji pa pogledajte kako je On započeo stvarati! Potom će Allah konačno stvaranje obaviti, jer Allah je, zaista, kadar sve učiniti.
 21. Koga hoće, On kazni, a kome hoće – milost podari, i Njemu ćete biti vraćeni";
 22. Na Zemlji niti na Nebesima vi niste u stanju izmaknuti; mimo Allaha, zaštitnika ni pomagača nemate vi.
 23. Oni koji ne vjeruju u znamenja Allahova te da će se s Njime sresti – takvi će očajavati za Mojom Milosti i takve će bolna kazna zadesiti!
 24. Samo jedan odgovor njegova naroda na to bi: "Ubijte ga ili ga spalite!" Ali, Allah ga od vatre izbavi – u tome, zaista, jest znamenje za ljude koji su pravovjerni.
 25. Potom on izgovori: "Baš ste idole mimo Allaha prihvatili da biste za zemnoga života u ljubavi bili, a kasnije ćete, na Dan ustanuća, jedni druge opovrgavati i uzajamno se proklinjati, a vaše utočište će Oganj biti i nikakve pomagače nećete imati!"
 26. Onda mu Lut povjerova, govoreći: "Ja selim Gospodaru svome, jer On je, zaista, Silni i Premudri!"
 27. I Mi smo mu Ishaka i Jakuba podarili te smo potomstvu njegovome vjerovjesništvo i Knjigu dali; njemu smo za ovoga svijeta nagradu darivali, a na Drugome svijetu će, sigurno, jedan od dobrih biti.
 28. I Luta smo poslali, jer se on svome narodu obrati: "Vi baš činite razvrat kakav niko prije vas ne počini!"
 29. Zar zaista prilazite muškarcima, presrećete po drumovima i na svojim sastancima činite ogavnosti?!"¹⁶⁴ A samo jedan odgovor njegova naroda bi: "Daj nam kaznu Allahovu, ako si od onih koji su iskreni!"
 30. "Gospodaru moj", Lut prozbori, "pomozi mi protiv iskavrenih ljudi!"
 31. Kada su Naši izaslanici radosnu vijest Ibrahimu donijeli, oni su kazali: "Stanovnike ovoga naselja mi ćemo sigurno uništiti, jer su stanovnici njegovi zaista nasilni!"¹⁶⁵
 32. "Lut je u naselju", Ibrahim prozbori. "Mi dobro znamo ko je u njemu", na to će oni; "njega i porodicu njegovu sigurno ćemo izbaviti, osim Lutove žene – ona pripada onima koji će ostati."
 33. A kada Naši izaslanici stigoše Lutu, on se zbog njih sneveseli i tjeskobu osjeti, te mu rekoše oni: "Ne boj se i nemoj se žalostiti: mi ćemo sigurno tebe i tvoju porodicu izbaviti, osim tvoje žene – ona pripada onima koji će ostati;
 34. Mi ćemo na stanovnike ovoga naselja kaznu s neba sručiti zbog toga što su bili razvratni!"
 35. I od naselja smo tek izvjesno znamenje ostavili za ljude koji umiju shvaćati.¹⁶⁶
 36. A brata njihova Šuajba, u Medjen smo poslali, te im se on obrati: "Moj narode, Allaha obožavajte i za Drugi svijet molite a po Zemlji ne hodite nered čineći!"

¹⁶⁴ Ove riječi odnose se na homoseksualnost.

¹⁶⁵ Meleki su donijeli Ibrahimu radosnu vijest da će dobiti sina Ishaka i unuka Jakuba, koji će također biti poslanici.

¹⁶⁶ Vjeruje se da su to ostaci Sodome, na obali Mrtvoga mora.

-
37. Ali su ga oni lažnim proglasili pa ih potres zadesi, te u svojim domovima osvanuše povaljani.
38. Naroda Ad i Semud valja se sjetiti – sve vam je jasno po staništima njihovim, jer Šejtan im njihova djela lijepim pričini, te ih s Pravoga puta odvрати, premda bijahu razboriti;
39. Zatim Karuna i faraona, te Hamana – kada ih je Musa s jasnim dokazima pohodio, pa su se uzoholili na zemlji, ali nisu umakli –
40. Tako smo ih sve zbog grijeha dograbili: na neke smo pješčanu oluju poslali, druge gromoglas uništi, neke smo u zemlju satjerali, a neke smo potopili; njima Allah nasilje ne učini, već su nasilje sami sebi učinili.
41. Oni koji su mimo Allaha zaštitnika uzeli slični su pauku kada sebi kuću sagradi, jer najtrošnja kuća sigurno je kuća paukova – kada bi to oni znali!
42. Doista, Allah zna da su oni koje mimo Njega zazivaju ništavni, a On je Silni i Premudri.
43. To su primjeri koje donosimo radi ljudi, ali mogu ih razumjeti samo učeni.
44. Nebesa i Zemlju Allah sa Istinom stvori – u tome je zaista znamenje za one koji su pravovjerni.
45. Kazuj ono što je iz Knjige objavljeno tebi i namaz obavi, jer namaz sprječava razvrat i ogavnosti – spomen Allaha je naznamenitiji; Allah zna šta činite vi.
46. Sa sljedbenicim Knjige raspravljajte na način najljepši – osim sa onima među njima koji su nasilni – govoreći: "Vjerujemo u ono što nam je dostavljeno i što se vama dostavi, naš Bog i vaš Bog je jedan isti, i Mi smo Njemu predani."
47. Tako smo i tebi knjigu spustili; oni kojima smo Knjigu dali vjeruju u ovu Knjigu, a i od ovih vjeruju u nju neki – znamenja Naša osporavaju samo krivovjerni.¹⁶⁷
48. Prije ove, nikakvu knjigu kazivao nisi, niti je desnicom ispisuješ, inače bi posumnjali lažotvori,
49. Već nju čine ajeti koji su jasni srcima onih što su učeni, a znamenja Naša osporavaju samo nasilni,
50. Govoreći: "Zašto mu Gospodar njegov kakva znamenja ne spusti?!" Reci: "Znamenja ima Allah jedini, a ja sam samo opomenitelj jasni."
51. Zar im nije dovoljno što smo ti Knjigu objavili, koja se kazuje za njih – upravo to je izraz milosti i opomena ljudima koji su pravovjerni!
52. Reci: "Između vas i mene Allah je dostatni svjedok Istini; Njemu je znano šta je na Nebesima i na Zemlji; oni koji vjeruju u laži, a ne vjeruju u Allaha – to su gubitnici pravi!"
53. Požuruju te da ih kazna zadesi, a kada ne bi postojao rok utvrđeni, sigurno bi stradanje zadesilo njih, ali će ih iznenada snaći, da neće ni naslutiti.
54. Požuruju te da ih kazna zadesi, a Džehennem će, sigurno, sve nevjernike obujmiti,
55. Na Dan kada će ih patnja zahvatiti iznad njih i ispod nogu njihovih, pa će im se reći: "Trpite zbog onoga što ste činili!"
56. Poklonici Moji, vi koji ste pravovjerni, Zemlja Moja je prostrana – zato se klanjajte samo Meni!
57. Svaka duša smrt će kušati, zatim ćete se Nama vratiti:
58. One koji su vjerovali i dobra djela činili sigurno ćemo u džennetske odaje smjestiti, podno kojih će rijeke protjecati, da bi zauvijek u njima ostali – divne li nagrade onima koji su usrdni,
59. Onima koji bijahu trpeljivi i koji su se u Gospodara svoga uzdali!
60. Ima mnogo životinja koje ne privređuju hranu sebi, već Allah i njih i vas hrani, a On sve čuje i On je Sveznajući.
61. Da ih upitaš ko Nebesa i Zemlju stvori, ko Sunce i Mjesec potčini – "Allah!",

¹⁶⁷ Ajet govori o tome kako sljedbenici ranije objavljenih Knjiga (kršćani i jevreji) prihvaćaju islam

("vjerujući u Kur'an"), a i neki idolopoklonici prihvaćaju Kur'an.

- sigurno bi odgovorili – pa kamo se, onda, odmeću oni?!
62. Allah podastire opskrbu kome hoće od robova Svojih, ali im je i uskrati – zaista, Allah sve zna o svakoj stvari.
63. Da ih upitaš ko s neba vodu spušta pa njome zemlju oživi nakon obamrlosti – "Allah!", sigurno bi odgovorili. "Hvala pripada Allahu", reci, ali – većinom to ne shvaćaju oni!
64. Puka zabava i igra je život zemni, a Drugi dom je život pravi – samo kad bi to oni znali!
65. Kada se na lađu ukrcaju, Allaha zazivaju, čestito Mu vjeru ispovijedajući, a kada ih On na kopno izbavi, odjednom nekog Mu pridružuju oni,
66. Da bi pokazali kako ne vjeruju u to što smo im darovali i da bi se naslađivali, ali – oni će već doznati!
67. Zar ne vide kako smo Harem sigurnim učinili, dok se unaokolo presreću ljudi;¹⁶⁸ pa zar u laž vjeruju, a ne vjeruju Allahovoj blagodati?!
68. Ima li većeg nasilnika od onoga što protiv Allaha izmišlja laži, ili Istinu poriče kada ga ona pohodi?! Nije li Džehennem prebivalište onima što su krivovjerni?!
69. One koji se budu zbog Nas srčano borili, sigurno ćemo Našim putevima uputiti, jer Allah je, pouzdano, uz one koji su dobročinitelji.

¹⁶⁸ Harem predstavlja Kabu, odnosno Mekku sa Kabom kao svetištem, gdje su Arabljani izbjegavali sukobe i razbojništva.

Sura 30.

BIZANTINCI – AL – RUM

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 17; ajeta 60; objavljeno poslije sure

Cijepanje – al – 'Inšiqaq

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Alif-Lam-Mim.
2. Bizantinci su pobijedeni
3. U jednoj bližoj zemlji, ali će, nakon što su pobijedeni, oni pobijediti
4. Za nekoliko godina – o prošlom i budućem Allah odluku donosi – i vjernici će se tada veseliti
5. Allahovoj pomoći – koga hoće On podrži, jer On je Silni i Samilosni – ¹⁶⁹
6. I to će se kao obećanje Allahovo zbiti, jer Allah Svoje obećanje ne iznevjeri, ali ne zna to većina ljudi;
7. Samo pojavno u životu zemnome znaju oni, a za Svijet drugi sasvim su nehajni!
8. Zar ne promisle sami o sebi?! Allah stvori Nebesa i Zemlju, te ono što je između njih, sa Istinom i na rok utvrđeni, a zaista ne vjeruju mnogi ljudi da će se s Gospodarom svojim sresti.

¹⁶⁹ Komentatori su saglasni da se prethodni ajeti odnose na poraz bizantske vojske u sukobu sa perzijskom vojskom 614. godine. Muslimani su bili ožalošćeni tim porazom jer su emocionalno bili na strani Bizantinaca. Bog navješćuje pobjedu Bizantinaca, što se i dogodilo u novom sukobu s Perzijancima, u Armeniji 622. godine.

9. Zar nisu svijetom hodili, te vidjeli šta one prije njih zadesi, a bijahu moćniji od njih, zemlju su prevrtali i na njoj gradili više nego što su oni gradili, te su im poslanici jasne dokaze donosili; ipak im Allah nasilje ne učini, već su nasilje činili sami sebi.
10. Najzad će kraj onih koji su zlo činili zao biti, jer su znamenja Allahova poricali i pri tom ih ruglu izvrjavali.
11. Allah prvobitno stvori, zatim stvaranje ponovi, i najzad ćete se Njemu vratiti.
12. Onoga Dana kada Čas sudnji nastupi grješnici će nadu izgubiti
13. I u mnogobožačkim kultovima svojim neće zagovornike imati, a zbog mnogobožačkih kultova bijahu krivovjerni.
14. I onoga Dana kada Čas sudnji nastupi ljudi će se razdvojiti:
15. Oni koji su vjerovali i dobra djela činili bit će u bujnome vrtu obradovani,
16. A oni koji bijahu krivovjerni, koji su znamenja Naša poricali, kao i to da će se na Drugome svijetu obreti – takvi će stradanju biti privedeni.
17. Zato – kada omrknete i kada osvanete, Allaha valja slaviti;
18. Uvečer i kada ste u podnevu, Njemu valja zahvaljivati na Nebesima i na Zemlji;
19. On živo iz mrtvoga izvodi, a i mrtvo iz živoga izvodi, te zemlju oživljava nakon obamrlosti – tako ćete i vi biti izvedeni.
20. Jedno od znamenja Njegovih je to što vas od zemlje stvori, pa gle – postadoste ljudi posvuda razasuti;
21. Jedno od znamenja Njegovih je to što od vas samih parice vam stvori zato da biste se uz njih smirili te među vama ljubav i samilost uspostavi – u tome zaista jesu znamenja za ljude koji hoće promišljati;
22. Jedno od znamenja Njegovih je to što Nebesa i Zemlju stvori, što se razlikuju boje i jezici vaši – u tome zaista jesu znamenja za one koji su učeni;
23. Jedno od znamenja Njegovih je to što spavate noću i danju, te što se Njegove dobrote nastojite domoći – u tome zaista jesu znamenja za one koji hoće poslušati;
24. Jedno od znamenja Njegovih je to što vam munju pokazuje da biste se zaplašili i zažudjeli, što s neba vodu svodi pa zemlju njome oživi nakon obamrlosti – u tome zaista jesu znamenja za ljude koji hoće razumijevati;
25. Jedno od znamenja Njegovih je to što Nebesa i Zemlja opstaju po Njegovoj odredbi, a potom ćete, kada vas samo jednom pozove, iz zemlje izlaziti.
26. Njemu pripada što je na Nebesima i na Zemlji – Njemu su svi pokorni,
27. On je Taj Koji prvobitno stvori, zatim stvaranje ponovi tako što to s lakoćom učini; On je Apsolutno Uzorni na Nebesima i na Zemlji – On je Silni i Premudri.
28. Vas same kao primjer navodi: Da li su oni koje vaša desnica osvoji vaši drugovi u opskrbi koju smo vam dali pa ste u tome jednaki – da li se bojite njih kao što se bojite jedni drugih?! Tako Mi detaljno izlažemo dokaze ljudima koji hoće razmišljati.¹⁷⁰
29. Ali – oni su nasilni, neuko slijede svoje strasti, a ko će napatiti onoga kome Allah daje da zastrani – takvi neće pomagачa imati;
30. Zato svoje lice ka Vjeri okreni, kao pravovjerni – Allahovoj prirodi prema kojoj ljude stvori; nema nikakve preinake onome što Allah stvori – to je Vjera Pravovaljana, ali to ne zna većina ljudi;
31. Budite Njemu predani, budite Mu bogobojažni, namaze obavljajte a nemojte mnogobošci biti,
32. Niti oni koji su vjeru svoju raskolili i u sekte se pretvorili, pri čemu se svaka stranka veseli onome što slijedi.
33. Kada ljude nevolja zadesi, Gospodara svoga zazivaju Njemu se predajući, a kada im potom daa da kušaju Njegove

¹⁷⁰ Mislim da ovaj ajet predstavlja metaforičku argumentaciju o neuporedivosti Allaha i božanstava (kumira) koja Mu se pripisuju kao partneri u svemoći: slobodan čovjek i rob uopće nisu jednaki, kao što se ne može izjednačiti Allah sa idolima.

-
- milosti, opet neki hoće Gospodaru svome druga pripisati
34. Da bi tako bili nevjernici u odnosu na ono što smo im podarili: samo vi uživajte, ali ćete već doznati!
 35. Zar smo im nekakav dokaz dostavili, da im on govori u prilog onih koje su Mu kao drugove pripisali?!
 36. Kada damo ljudima da kušaju milosti, ona ih obveseli, a kada ih nevolja zadesi zbog djela ruku njihovih, odjednom počnu očajavati.
 37. Zar ne vide da Allah opskrbu podastire kome hoće, a da je i uskrati – u tome zaista jesu znamenja za ljude koji su pravovjerni.
 38. Zato bližnjemu daj ono što mu treba pripasti, te ubogome i onome ko se putovanju prepusti: to je dobro za onoga ko za Likom Božijim žudi, a upravo takvi će uspjeti.
 39. Kamata koju dajete da bi se oplodila u tuđoj imovini neće se kod Allaha oploditi, a oni koji zekat daju, za Likom Allahovim žudeći – oni će višestruko dobiti.
 40. Allah je Taj Koji vas stvori pa vas opskrbi, zatim će vas usmrtniti pa će vas oživjeti – među vašim bogovima – idolima postoji li neko ko vam može tako šta učiniti: neka Mu je slava i visoko neka se uznosi u odnosu na ono što Mu pripisujete vi!
 41. Nered se pojavi na kopnu i na moru zbog onoga što svojim rukama učiniše ljudi, zato da bi im On dao da kušaju nešto od onoga što su učinili, ne bi li se, možda, povratili.
 42. Reci: "Svijetom se zaputite pa gledajte šta one pređašnje zadesi – većinom su mnogobošci bili."
 43. Zato ti svoje lice ka Vjeri Pravovaljanoj okreni prije nego što nastupi Dan koji se, Allaha radi, uopće neće moći odložiti; toga Dana će se oni razdvojiti:
 44. Ko ne vjeruje, njegovo će nevjerništvo protiv njega biti, a ko dobro djelo čini – zaradio je samome sebi –
 45. Da bi On Svojom blagodatima nagradio one što su vjerovali i dobra djela činili – Allah zaista ne voli one koji su krivovjerni.
 46. Jedno od znamenja Njegovih je to što odašilje vjetrove koji kao da su radovijesni zato da bi vam dao da kušate Njegove milosti i da bi lađa zaplovila po Njegovoj zapovijesti, te da biste se Njegove blagodati domogli, pa možda ćete i zahvaliti.
 47. I prije tebe smo poslanike slali narodima njihovim i jasne dokaze su im donosili, pa smo se osvetili onima koji su prijestup učinili, jer dužni bijasmo pomoći one što su pravovjerni.
 48. Allah je Taj Koji odašilje vjetrove pa oni tjeraju oblake, te ih nebom razastre po Svojoj volji, u parčad ih dijeleći, pa vidiš kišu kako lije iz njih, a kada njome iznenadi koga hoće od robova Svojih – oni odjednom počnu likovati,
 49. Jer ranije – prije nego što će im je spustiti – oni bijahu očajni.
 50. Zato osmotri tragove Allahove milosti: kako zemlju oživi i nakon njene obamrlosti – zaista, On je Taj Koji će, pouzdano, mrtve oživjeti, jer On je kadar sve učiniti:
 51. A kada bismo vjetar poslali pa kad bi vidjeli kako sve od njega požuti, oni bi i nakon toga sigurno ostali krivovjerni.
 52. Zaista, ti ne možeš učiniti da čuju mrtvi, niti da poziv čuju gluhi kada se okrenu da bi odstupili,
 53. Niti slijepce možeš sa njihove stranputice na pravi put izvesti – jedino možeš učiniti da čuju oni koji u znamenja Naša vjeruju, jer to su muslimani!
 54. Allah je Taj Koji vas stvori u bespomoćnosti pa vam nakon bespomoćnosti snagu podari, a poslije snage bespomoćnost i sijede vlasi – on stvara šta poželi, jer On je Sveznajući i Svemoćni.
 55. A onoga Dana kada Čas sudnji nastupi grješnici će se zaklinjati da su samo jedan tren ostali; tako su i prije lagali.

56. Onda će reći oni kojima su znanje i vjera dati; "Prema Allahovoj Knjizi, vi ste do Dana proživljenja ostali, a ovo je Dan proživljenja, ali vi to nekada niste shvaćali!"
57. I toga Dana ispričavanje neće koristiti onima što bijahu nasilni i neće im dodvoravanje uspjeti.
58. U Kur'anu ovome ljudima smo svakovrsne primjere naveli, a bilo kakvo znamenje kada bi im donio, sigurno bi kazali krivovjerni: "Vi ste obični lažovi!"
59. Tako Allah onima koji ne shvaćaju srca pečati!
60. A ti se strpi, jer Allahovo obećanje je istina, i neka te nipošto ne uzimaju olahko oni koji nisu u vjeri postojani!

Sura 31.

LUQMAN

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 27-29; ajeta 34; objavljeno poslije sure

Meleki u redove poredani – al – Saffat

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Alif-Lam-Mim.
2. To su ajeti Knjige Mudre –
3. Kao upute i milosti onima koji dobro čine,
4. Koji obavljaju namaze, zekat dijele i u drugi svijet vjeruju bez dvojbe –
5. Takve Gospodar njihov na pravi put upućuje i upravo takvi postižu uspjehe.

6. Ima ljudi koji za zabavu kupuju priče¹⁷¹ da bi zaveli s puta Allahova bez znanja ikakva i da bi taj put uzimali zarad lakrdije – za takve je ponižavajuće stradanje.
7. A kada se znamenja Naša među njima kazuju nekome, taj se oholo okrene, kao da ih ni čuo nije, kao da oglušio je – zato obraduj ga stradanjem koje bolno je.
8. Oni koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurno će imati blagodatne vrtove –
9. Zauvijek u njima boravit će, a obećanje Allahovo istina je, jer Silni i Premudri On je.
10. Nebesa je stvorio bez stupova koje vidjeti mogli biste, a u zemlju je čvrsto usadio planine da vas ona ne potrese, i razasuo je po njoj životinje svake vrste; s neba smo spustili i vode, te učinili da po njoj niče svakovrsno plemenito bilje.
11. To je Allahovo stvaranje, a pokažite mi šta oni mimo Njega stvoriše! Ne, nego su oni nasilnici sred zablude očite!
12. Mudrost smo dali Luqmanu: "Zahvalan budi Allahu, jer ko zahvaljuje – taj zahvaljuje samo u korist svoju, a ko ne vjeruje – Allah je ipak samodovoljan i zaslužuje zahvalu.
13. Tako Luqman reče svome sinu, savjete dajući mu: "Sinko moj, ne pripisuj druga Allahu, jer mnogoboštvo sigurno pripada velikome nasilju!"
14. Čovjeku smo roditelje njegove oporučili: majka ga je nosila jedva podnoseći te nakon dvije godine od dojke ga odbila – stoga Meni i roditeljima svojim zahvali, a Meni se valja vratiti,
15. Budu li te roditelji silili da pripisuješ Mi nešto o čemu nikakvo znanje nemaš ti, nemoj im se pokoriti i pri tome im za ovoga svijeta dobro čini, slijedeći put onih koji su Meni predani – najzad ćete se Meni vratiti, pa ću vas Ja upoznati o tome šta ste činili.

¹⁷¹ Neki Kurejšiti su u Perziji i drugdje kupovali zabavne priče kako bi njihovom zanimljivošću skrenuli pažnju sa Kur'ana.

16. "Sinko moj, djelo će Allah pokazati – makar bilo teško kao zrno gorušice, u kakvoj stijeni, na nebu ili u zemlji; Allah je, zaista, Preblagi i o svemu obaviješteni.
17. Sinko moj, namaze obavljaj, zapovijedaj da se dobročinstvo čini, a hrđavo djelo zabrani i trpeljivo podnesi kada te nešto zadesi – zaista su to odlučujuće stvari.
18. Nemoj obraz svoj od ljudi okretati i nemoj nadmeno zemljom hoditi, jer Allah nikakva hvalisavca niti uznositoga ne voli.
19. U hodu odmjeren budi i glas svoj spusti, jer nesumnjivo je glas magarca najružniji!"
20. Zar niste vidjeli da vam Allah potčini sve što je na Nebesima i što je na Zemlji, i da izdašno na vas toči Svoje blagodati, vidljive i one koje se ne mogu vidjeti, a ima ljudi koji se spore o Allahu bez ikakve učenosti, bez ikakve upute i bez knjige koja svjetlost pronosi!
21. A kada im se kaže: "Slijedite ono što vam Allah spusti", odgovore oni: "Ne, nego ćemo slijediti ono što smo u očeva svojih zatekli!" Zar i onda kada ih šejtan poziva u užas pakleni?!
22. Ko lice svoje Allahu prepusti i pritom dobro čini, taj se uhvatio za konopac najčvršći, a sve će konačno kod Allaha svršiti;
23. Ko bude krivovjerni, nemoj da te krivovjerstvo njegovo ožalosti – oni će se Nama vratiti pa ćemo ih obavijestiti o onome šta su činili; Allah dobro zna šta njedre grudi.
24. Dajemo im da se zakratko naslade, a onda ih tjeramo u golemo stradanje.
25. A da ih upitaš: "Nebesa i Zemlju ko stvorio je?" – "Allah!", kazali bi ti bez sumnje, a ti reci: "Allahu hvala neka je!", ali većina njih nema to saznanje.
26. Allahu pripada sve što na Nebesima i na Zemlji je: Allah je Samodovoljni i Hvalodostojni je.
27. Da baš svako stablo na zemlji pero je i da je još sedam mora uz svako more,¹⁷² riječi o Allahu ne bi se ispisale – uistinu, Silan i Premudri Allah je.
28. Sve vas stvoriti i proživjeti isto je kao s jednom dušom to učiniti; Allah, zaista, sve čuje i sve vidi.
29. Zar nisi vidio da Allah noć u dan udijeva i da dan u noć udijeva, te da Sunce i Mjesec potčini – sve do časa utvrđena plovi – te da je Allah predobro obaviješten o onome što činite vi?!
30. To je zato što je Allah Taj Koji je Istiniti, a što su oni koje mimo Njega zazivate lažni, te što je Allah Onaj Koji je Uzvišeni i Praiskonski.
31. Zar ne vidiš da lađa Allahovom milošću morem plovi kako bi vam On pokazao neka od znamenja Svojih: u tome sigurno ima znamenja za svakog ko je trpeljiv i ko umije zahvaliti.
32. Kada ih val poklopi – kao da su oblaci – Allahu se mole čestito Mu vjeru ispovijedajući, a kada ih On na kopno izbavi, samo neki su potom smjerni; znamenja Naša poriče samo svaki izdajnik i nevjernik okorjeli.
33. Ljudi! Svoga Gospodara se čuvajte vi i strepite od onoga Dana kada otac neće dug svoga djeteta podmirivati, niti će dijete uopće moći dug svoga oca podmiriti; Allahovo obećanje istina je; neka vas život zemni nipošto ne zavodi i neka vas u vezi s Allahom nipošto ne zavede Onaj Koji zavodi!
34. Samo Allah zna kada će Čas sudnji; On spušta pljusak obilni i zna šta je u svakoj rodnici, a čovjek ne zna šta će sutra steći, niti čovjek zna u kojoj će zemlji umrijeti; Allah je, zaista, Sveznajući i o svemu Obaviješteni.

Sura 32.

PADANJE NIČICE – AL – SADŽDA

¹⁷² Da se sva ta mora pretvore u tintu.

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 16-20; ajeta 30; objavljeno poslije sure

Vjernik – al – Mu'min

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Alif-Lam-Mim.
2. Knjigu spušta – o tome ne postoji sumnja nikakva – Gospodar svjetova.
3. Ipak, ne govore li: "On je izmišlja"?! Naprotiv, ona je istina od Gospodara tvoga, zato da bi ti opomenuo narod koji prije tebe nije imao opomenitelja nikakva, ne bi li se domogli Puta pravoga.
4. Allah je Onaj Koji stvorio Nebesa i Zemlju, i ono što je među njima, u šest dana, te al-Arš zaposjede poslije toga; osim Njega, vi nemate nikakva zaštitnika niti posrednika – zar nećete doći do razbora?!
5. Od Nebesa do Zemlje On svemu daje rasporeda, a zatim se to k Njemu vraća u toku jednog dana što iznosi, prema vašem računanju vremena, hiljadu godina –
6. To je Silni i Samilosni Poznavalac Onostranoga i Nazočnoga;
7. Koji lijepim čini sve što stvara, i od gline prvotno stvorio Čovjeka,
8. A potomstvo njegovo stvara od sjemena, od tečnosti koja je ništavna;
9. Zatim je uredio ga i udahnuo u njega nešto od Duha Svoga; dao vam je sluh, vid i srca, a zahvalnost vaša tako je rijetka!
10. Oni vele: "Zar ćemo, kad u zemlji nestanemo, zaista biti stvoreni iznova?!" Naravno, ali oni ne vjeruju da će sresti Gospodara svoga.
11. Reci: "Vas će usmrtiti melek pomora, koji je zadužen da brine o vama, zatim ćete se vratiti pred svoga Gospodara."
12. A kada bi samo mogao grješnike vidjeti kako će glave pred Gospodarom svojim pognuti: "Gospodaru, vidjeli smo i čuli,

- pa nas vrati da bismo činili dobra djela – mi čvrsto vjerujemo, zaista!"
13. Kada bi to bila Naša volja, dali bismo da svaka duša uputu ima, ali istinita je Moja besjeda: "Sigurno ću Džehennem napuniti džinnima skupa s ljudima."
 14. Onda kušajte zbog toga što ste zaboravljali na suočenje ovoga Dana – Mi ćemo vas zaboraviti sada, a vi zbog onoga što ste činili kušajte patnju do vijeka.
 15. U Naša znamenja vjeruju samo oni što čelima po tlu padnu pri spomenu Gospodara svoga, koji hvalom veličaju Gospodara i nisu ponašanja ohola.
 16. Bokovi njihovi lišavaju se postelja da bi zbog straha i u žudnji zazivali Gospodara svoga, te oni troše od onoga što dadosmo da bude njihova opskrba.
 17. I kakve radosti je čekaju nijedna duša ne zna – kao nagrada za ono što je činila.
 18. Zar da bude isto za vjernika kao za bezbožnika?! Neće biti jednakosti među njima!
 19. Što se tiče onih koji su vjerovali čineći dobra djela, za njih su vrtovi utočišta – kao nagrada za njihova djela.
 20. A onima, pak, koji bijahu bezbožni utočište je vatra: kada god pokušaju iz vatre izaći, bit će u nju vraćeni i kazat će im se tada: "Kušajte patnju paklenu koju ste poricali nekada!"
 21. I Mi ćemo dati da kušaju kaznu najblažu, a ne kaznu najtežu, ne bi li se povratili, možda.
 22. Ima li većeg nasilnika od onoga koji je opomenut znamenjima svoga Gospodara, pa im okrene leđa?! Mi ćemo se, sigurno je, osvetiti grješnicima!
 23. Musau smo Knjigu dali, zaista, i da ju je primio neka te uopće ne mori sumnja, te smo je učinili uputom za Sinove Israila.
 24. Odredili smo vođe među njima koji će voditi, po Našoj zapovijesti, do Pravoga puta, budući strpljivi i čvrsto vjerujući u Naša znamenja.
 25. O onome o čemu ste se razilazili tvoj Gospodar će, zaista, presuditi među njima na Dan ustanuća.

26. Zar oni nisu upućeni u to koliko smo prije njih uništili pokoljenja po čijim staništima hodaju sada – u tome sigurno ima znamenja – pa zar ne čuju, zaista?!
27. Zar oni nisu vidjeli kako dovodimo vodu u zemlju ogoljelu pa njome izvodimo usjeve koje jede stoka njihova, a i oni sami – pa zar ne vide, zaista?!
28. I još vele: "Ako istinu govorite, kada će već ta Pobjeda?!"
29. Reci: "Na Dan pobjede, onima koji nisu vjerovali nekada neće koristiti to što će uzvjerovati tada, niti će im se dati vremena."
30. Zato – okreni im leđa i pričekaj, jer oni su ti koji iščekuju, zaista!

Sura 33.

SAVEZNICI – AL – 'AHZAB

Objavljeno u Medini; ajeta 73;

objavljeno poslije sure

Porodica 'Imranova – 'Alu – Imran

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Vjerovjesniče, boj se Allaha, a nevjernicima i licemjerima nemoj se pokoravati – Allah je Sveznajući i Premudri;
2. I slijedi ono što od Gospodara tvoga objavljuje se tebi – zaista je Allah o onome što činite predobro Obaviješteni;
3. I na Allaha se osloni – Allah ti je zaštitnik dovoljni.
4. Allah nije dao nijednom muškarcu dva srca u prsima, niti je žene vaše koje napuštate učinio vašim majkama,¹⁷³ a nije

ni posinke učinio vašim sinovima – to su samo iz vaših usta riječi, a Allah istinu govori i na Pravi put izvodi.

5. Po njihovim očevima zovite posinke – to je za Allaha pravednije; ako im očeve ne znate, ipak su vam oni braća po vjeri i vaši su štićenici – stoga nije grijeh ukoliko ste u tome pogriješili, već ako su srca vaša u toj namjeri, a Allah je onaj koji prašta i koji je Samilosni.
6. Vjerovjesnik je vjernicima preči nego što su oni sami sebi, a žene njegove su majke za njih; srodnici su jedni drugima preči, prema Allahovoj Knjizi, nego što su vjernici i muhadžiri, ali dobročinstvo možete i svojim prijateljima učiniti – tako je ispisano u Knjizi.
7. Ta Mi smo od vjerovjesnika zavjet uzeli, kao i od tebe, od Nuha i Ibrahima i Isaa Sina Merjemina – od njih smo čvrsti zavjet uzeli
8. Zato da bi On pitao istinorijeke o njihovoj iskrenosti, a bolnu kaznu je pripremio onima što nisu vjerovali.
9. Vjernici, sjetite se Allahove blagodati prema sebi – kada su vas vojnici pohodili pa smo protiv njih vjetar poslali i vojnike koje niste vidjeli, jer ono što činite Allah dobro vidi –
10. Kada su vam iznad i spod vas stigli, a bijaste oči razrogačili i srca su vam do grla stigla, te ste o Allahu koješta pomišljali –
11. Tada su vjernici na kušnju stavljeni i silno su bili uzdrmani;
12. I kada su licemjeri, te oni čija su srca bolesna govorili: "Ništa do obmanu Allah i Poslanik Njegov nisu nam obećali";
13. I kada su neki od njih rekli: "Stanovnici Jasriba,¹⁷⁴ ne možete ostati – nego vam se valja vratiti!", dok je druga grupa tražila

objasniti ga. Prijeislamski Arabljani znali su surovo odgurnuti svoje žene, govoreći: *Tvoja leđa su za me kao leđa moje majke* (što inače sadrži semantičko polje navedenog arapskog glagola). Time je Arabljanin izražavao nezainteresiranost za ženu, ali se nije ni razvodio od nje dajući joj slobodu, te je žena bila u teškoj situaciji. Allah ne dopušta takav odnos.

¹⁷⁴ *Jasrib* je prijeislamski naziv za Medinu.

¹⁷³ U značenju riječi *napuštati*, koju ovdje uslovno koristim, izvornik koristi glagol *tazaharun* i nužno je

- dopuštenje Vjerovjesnika, govoreći: "Naši domovi su nezaštićeni", a nisu bili nezaštićeni, već su oni samo željeli pobjeći;
14. A da se k njima prodrlo sa raznih strana gradskih, pa da je krivovjerje zatraženo od njih, sigurno bi ga prihvatili i ne bi se oko toga dvoumili,
 15. A prije toga su, uistinu, Allahu se obavezali da neće uzmaknuti: za obavezu datu Allahu valja odgovarati.
 16. Reci: "Ako bježite od smrti ili pogibije, bježanje vam neće koristiti – pa i tada ćete samo zakratko uživati."
 17. Reci: "Ko je taj što će vas od Allaha zaštititi ako bi vam On htio zlo učiniti, ili ako vam htjedne milost ukazati?!" Mimo Allaha nećete nikakvoga zaštitnika niti pomagača sebi pronaći.
 18. Allah pouzdano zna one među vama koji su smetnje činili i one koji su braći svojoj govorili: "K nama pridite vi!", dok u boj krenuše samo malobrojni,
 19. Budući da su oni prema vama suzdržani, a kada strah zavlada vidio si kako te gledaju očima kolutajući, kao neko pred smrt obeznanjeni; kada strah minu, oni su vas oštrim jezicima vrijeđali, dobro vam uskraćujući; to su oni što ne vjeruju pa Allah njihova djela upropasti – Allahu je to lahko učiniti.
 20. Misle da saveznici nisu otišli. Kada bi se saveznici pojavili, oni bi željeli da su među beduinima kako bi se o vama raspitivali; kada bi s vama bili, tek malo bi vojevali.¹⁷⁵
 21. U Allahovome Poslaniku imate uzor prekrasni – za onoga ko nade polaže u

¹⁷⁵ U ovom dijelu sure *Saveznici* govori se o opsadi Medine. Opsadnička vojska (Kurejšiti s nizom savezničkih plemena) brojala je između deset i dvanaest hiljada boraca, a muslimani u Medini imali su jedva tri hiljade boraca, među kojima su neki bili nesigurni, neodlučni, i najradije bi da su negdje u pustinji. Deveti i desti ajet govore kako su muslimanima, pored iznenadnog vjetrova koji je unio pometnju u opsadničku vojsku, pomagali i meleki, pristižući sa svih strana.

- Allaha i u Dan posljednji, te ko zna često Allaha spomenuti.
22. A kada su vjernici saveznike ugledali, tada su rekli: "Ovo je ono što su nam Allah i poslanik Njegov obećali; Allah i Poslanik Njegov istinu su kazali!", a to im vjeru i predanost samo učvrsti.
 23. Među vjernicima ima ljudi iskrenih u odnosu na zavjet koji su Allahu dali; neki od njih su poginuli, dok to očekuju drugi, ali ništa nisu promijenili.¹⁷⁶
 24. To je stoga da bi Allah nagradio iskrene zbog njihove iskrenosti, a da kazni licemjere, ushjedne li, ili da im oprost – Allah je, zaista, Onaj Koji prašta i Koji je Samilosni.
 25. Allah je odbio nevjernike u njihovoj jarosti, tako da nisu nikakva dobra vidjeli, a Allah je vjernicima dovoljan u borbi – Allah je Moćni i Silni.
 26. Sljedbenike Knjige koji su saveznike pomagali On je izveo iz utvrda njihovih, te im strah u srca uli, tako da ste jednu grupu pobili, a jednu grupu ste zarobili;
 27. Potom dade da njihovu zemlju i domove naslijedite vi, njihova blaga i zemlju kojom dotle niste kročili – Allah sve može učiniti.
 28. Vjerovjesniče, svojim ženama reci: "Ako ovaj svijet i ukrase njegove želite, onda hajdete – ja ću vam otpremninu dati i lijepo ću vas otpustiti;¹⁷⁷
 29. Ako pak želite Allaha i Poslanika Njegova te Dom drugi, onda je Allah dobročiniteljka među vama pripremio dar veličanstveni."
 30. Žene Vjerovjesnikove! Koja od vas očitu bestidnost učini, kazna će joj se udvostručiti – Allahu je to lahko učiniti –
 31. A koja se Allahu i Poslaniku Njegovu pokori i dobro čini, dvostruku ćemo joj nagradu dati i dar plemeniti smo joj pripremili.

¹⁷⁶ Ništa nisu promijenili u odnosu na dati zavjet.

¹⁷⁷ Iskušenje Poslanikovih žena da se odaju uživanjima ovoga svijeta sputava se njegovim riječima da će im dati pristojnu otpremninu, prema islamskim propisima, i razvesti se od njih ako im je više stalo do ovosvjetskih dobara.

32. Žene vjerovjesnikove! Vi niste kao bilo koje žene! Ako se Allah bojite, onda se govorljivosti ne podajite pa da u onoga u čijem srcu je bolest žudnja se javi, već vam valja pristojno govoriti.
33. U kućama svojim boravite, a nemojte – kao u davno pagansko doba – draži pokazivati; pritom namaz obavljajte, zekat dajite te Allaha i Poslanika Njegova slušajte; Porodico Doma,¹⁷⁸ Allah želi samo nevaljalštine od vas odgnati i temeljito vas očistiti.
34. I pamтите, žene, ajete i mudrost Allahovu koji se kazuju u kućama vašim, jer Allah je veoma dobar i o svemu je dobro Obaviješteni.
35. Muslimanima i muslimankama, vjernicima i vjernicama, predanim muškarcima i ženama predanim, iskrenim muškarcima i ženama iskrenim, strpljivim muškarcima i ženama strpljivim, skrušenim muškarcima i ženama skrušenim, davaocima zekata i davateljicama zekata, postačima i postačicama, krjeposnim muškarcima i ženama krjeposnim, muškarcima i ženama koji znaju često Allah spomenuti – Allah je pripremio za njih, zaista, oprost i dar veličanstveni.
36. Kada Allah i Poslanik Njegov nešto odluče, nije na vjerniku i vjernici da izbor vrše, a ko se o Allaha i Poslanika Njegova ogriješi taj se očito prepustio stranputici.
37. I kada rekao si onome koga je Allah blagodarovao a koga blagodarovao si i ti: "Zadrži svoju ženu i Allaha boj se ti!", u duši svojoj krio si ono što će Allah objelodaniti, plašeći se ljudi, a preče ti se Allaha bojati. I kada se Zejd od nje razveo, tebe smo njome oženili kako se vjernici ne bi ustručavali uzimati žene posinaka svojih kada se ovi razvedu od njih, a zapovijest Allahovu valja izvršiti.¹⁷⁹
38. Vjerovjesniku nije grijeh učiniti ono što mu Allah naloži, jer to je zakon Allahov koji je važio i za one što su davno minuli – a Božiju zapovijest valja izvršiti
39. Onima što su poslanice Allahove dostavljali, Njega se bojeći, a ne boje se nikoga osim Allaha; dovoljno je što će pred Allahom račun polagati.
40. Muhammed nije otac nijednome od vaših ljudi,¹⁸⁰ ali jest Allahov poslanik i pečat vjerovjesnicima, a Allah je o svemu Sveznajući.
41. O vi koji vjerujete, valja vam Allaha veoma često spominjati,
42. I jutrom i uvečer valja vam Ga slaviti;
43. On je Taj Koji vas blagosilja, a i Njegovi meleki, da bi vas iz tmina izveo ka svjetlosti, jer On je za vjernike Samilosni.
44. Na Dan kada Ga sretnu, selam će njihov pozdrav biti, i za njih je pripremio dar plemeniti.
45. Vjerovjesniče, tebe smo kao svjedoka, radovijesnika i opomenitelja zaista poslali,
46. I kao onoga ko će, uz Njegovu dozvolu, Allahu pozivati, te kao svjetionik blistavi –
47. Stoga obraduj vjernike time što će u Allaha veliku blagodat imati,
48. I nemoj se nevjernicima i licemjerima potčinjavati; njihove uvrede pusti, a na Allaha se osloni – Allah je zaštitnik dovoljni.
49. Vi koji vjerujete, kada se vjernicama a onda ih pustite prije nego što ste s njima odnos imali, one nisu dužne određeni rok čekati već vam ih valja darovati i sasvim uljudno otpremiti.
50. Vjerovjesniče, Mi smo ti dopustili žene kojima si dao njihove darove, i one koje desnica tvoja zaposjede u plijenu što ti ga Allah podari, i kćeri tvoga amidže, i kćeri

razvesti, dok ga je Poslanik nagovarao da to ne učini. Kada se ipak razveo, Zejnebom se oženio sam Poslanik, na šta su stizali prigovori kako se oženio ženom vlastitoga sina. *Kur'an* ne dopušta takvu ženidbu, ali dopušta ženidbu razvedenom ženom posinka.

¹⁸⁰ Odnosi se na Zejda, o kome govori 37. ajet.

¹⁷⁸ Porodica Doma (Ahl al-Bayt) je Poslanikova obitelj.

¹⁷⁹ Ovdje je riječ o Poslanikovom posinku Zejdu koji je bio nesretno oženjen Zejnebom i od koje se htio

-
- tvojih tetaka po ocu, i kćeri tvoga daidže, i kćeri tvojih tetaka po materi koje su s tobom iselile, i ženu vjernicu ako ona Vjerovjesniku daruje sebe i ako se Vjerovjesnik htjedne oženiti njome – a to samo tebi, ne i ostalim vjericima; Mi znamo šta smo vjericima u vezi s njihovim ženama propisali, te onima koje su desnicom svojom zaposjeli, da se ti ogriješio ne bi, a Allah prašta i On je Samilosni.
51. Koju hoćeš od njih možeš odstraniti, a koju hoćeš možeš primiti; onu koju si udaljio možeš zatražiti – zbog toga nisi grješan ti; najlakše će tako one radosne biti, a neće se žalostiti, te će sve one zadovoljne biti onim što ćeš im dati, a Allah zna šta je u srcima vašim – on je Sveznajući i Preblagi.
52. Druge žene nisu ti dopuštene, niti ih možeš drugim ženama zamijeniti, čak i kada te ljepota njihova zadivi, osim onih koje desnica tvoja osvoji, a Allah nad svime bdi.
53. Vi koji vjerujete! U Vjerovjesnikove odaje nemojte zalaziti, osim ako vam se dopusti da biste jeli, ali ne da biste spremanje jela čekali; međutim, kada budete pozvani, uđite, a kada jedete – vi se razidite i pritom se nemojte u razgovor upuštati, jer to u Vjerovjesnika nemir unosi, ali se pred vama stidi, a Allah se istine ne stidi; kada od žena štogod zatražite, onda iza zastora zatražite, jer za srca vaša i za srca njihova u tome ima više krjeposti; nemojte Allahova Poslanika uznemiravati i poslije njega nemojte se nikada ženama njegovim vjenčavati – to bi vam kod Allah bio grijeh golemi.
54. Makar vi nešto pokazivali ili prikivali, Allah je o svemu Sveznajući.
55. Nije im nikakav grijeh pred svojim očevima, pred sinovima, braćom i sinovima braće svoje, sinovima svojih sestara i pred svojim ženama, te pred onima koje je zaposjela njihova desnica; valja vam se Allaha bojati, jer Allah je, doista, svjedok svakoj stvari.
56. Vjerovjesnika blagosiljaju Allah i meleki Njegovi; o vi koji vjerujete, blagosiljajte ga i vi i upućujte mu pozdrav srdačni!
57. One koji budu Allaha i Poslanika Njegova vrijeđali Allah će na ovome i na Drugom svijetu prokleti i kaznu ponižavajuću im pripremiti.
58. A oni koji vjernike i vjernice vrijeđaju iako to oni nisu zaslužili, potvoru i grijeh očiti na se su uprtili.
59. Vjerovjesniče, reci svojim ženama, svojim kćerima i ženama vjernika neka spuste svoje haljine ponisko niza se – tako će se najlakše prepoznati pa neće povrijeđene biti, a Allah je Sveoprosni i Samilosni.
60. Ne okanu li se licemjeri, oni koji su srcem bolesni, te oni što šire glasine po Medini, sigurno ćemo te na njih podstaknuti, pa će oni samo zakratko tvoji susjedi u gradu biti –
61. Prokletnici – gdje god se našli, bit će ščepani i temeljito pobijeni,
62. I to prema zakonu Allahovu kakav je važio i za one koji su minuli, a Allahovu zakonu nećeš nikakve zamjene pronaći.
63. Ljudi te pitaju o Času sudnjemu. Reci: "Znanje o njemu posjeduje Allah jedini", ti ne znaš - možda je blizu Čas sudnji.
64. Allah je prokleo nevjernike i pripremio im oganj razbuktali –
65. U njemu će zauvijek ostati, tako da neće zaštitnika ni pomagača naći.
66. Na Dan kada njihova lica budu prevrtana u vatri, oni će govoriti: "Kamo sreće da smo se Allahu pokoravali, te da smo se i Poslaniku pokoravali!"
67. I još će govoriti: "Gospodaru naš, mi smo se starješinama svojim i uglednicima pokoravali pa su nas s Pravoga puta zaveli;
68. Gospodaru naš, dvostruko ih kazni i prokletstvom strašnim Ti ih prokuni!"
69. Vi koji vjerujete! Ne budite kao oni što su Musaa uznemiravali, pa ga Allah nedužnim učini u odnosu na ono što su govorili, jer on je kod Allaha imao ugled određeni.

70. Vjernici! Allah se čuvajte i suštu istinu govorite vi –
71. On će vaša djela dobrim nagraditi i grijehе vam oprostiti; ko se Allahu i Poslaniku Njegovu pokori, taj će postići uspjeh veličanstveni.
72. Mi smo nebesima, Zemlji i planinama emanet ponudili pa su ga odbili ponijeti, jer su ga se pobojali, a čovjek ga uprti – zaista je čovjek okrutan i nezalica veliki –
73. A to stoga da Allah licemjere i licemjerke, mnogobošce i mnogoboškinje kazni, te da Allah vjernicima i vjericama oprost – Allah je Sveoprosni i Samilosni.

Sura 34.

SABA – SABA'

Objavljeno u Mekki, osim ajeta 6; ajeta 54;

objavljeno poslije sure *Luqman*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Hvala pripada Allahu Koji posjeduje sve što je na Nebesima i na Zemlji, a Njemu pripada hvala i na Drugome svijetu, jer On je Premudri i Sveznajući.
2. Znano mu je ono što u zemlju ulazi i što iz nje izlazi, te ono što s neba silazi i što na njega uzlazi; On je Samilosni i Sveoprosni.
3. A oni što ne vjeruju govore: "Taj Čas doći nam neće!" Kaži: "Hoće, tako mi Gospodara moga, Poznavaoća Onostranoga, doći će, bez sumnje"; Njemu ne izmiče ni koliko je trun na Nebesima ni na Zemlji – ni manje ni više od toga – a da to nije u Knjizi koja jasna je,
4. Zato da bi dao nagradu onima koji su vjerovali i dobra djela činili – to su oni koji će dobiti oprost i opskrbu plemenitu,

5. A oni koji se upinjahu da znamenja Naša onemoguće – to su oni što će dobiti kaznu neprebolnu.
6. Oni kojima je znanje dato uočavaju da ono što je tebi od Gospodara tvoga spuštено upravo je Istina i da vodi na put ka Silnom i Hvaljenomu;
7. A oni što ne vjeruju kazuju: "Hoćete li da vas uputimo jednome čovjeku koji će vam pretkazati kako ćete sigurno biti iznova stvoreni, pošto već budete u potpunome raspadu?"
8. Iznosi li on laž o Allahu, ili ga džini opsjedaju?" Ne, nego će oni koji u Drugi svijet ne vjeruju zapasti u stradanje i zabludu golemu!
9. Zar ne vide pred sobom i iza sebe nebo i zemlju?! Kada bismo htjeli, u zemlju bismo ih satjerali ili bismo na njih komade neba sručili – u tome je, zaista, znamenje svakom robu predanu.
10. Davudu smo podarili blagodat Svoju: "O planine, izražavajte s njime i sa pticama hvalu!", te gvožđe mekahnim učinismo mu –
11. "Pancire velike pravi, valjano ih pletući!" I dobro činite, jer Ja dobro vidim šta činite vi;
12. A Sulejmanu vjetar, tako da je jutarnje puhanje vrijedilo koliko mjesec dana, i večernje koliko mjesec dana;¹⁸¹ i da izvor bakra teče Mi smo mu dali, i neke džine koji će, po dopuštenju Gospodara njegova, pred njim raditi; ko bi od njih otkazao poslušnost Našoj zapovijesti, tjerali smo ga da stradanje pakleno osjeti.
13. Što god je htio oni su mu pravili: hramove i spomenike, zdjele kao da su čatrnje i kotlove koji su nepokretni; "Trudite se, čeljadi Davudova, Allahu zahvaljujući!", a malobrojni robovi Moji su zahvalni!
14. Kada odredismo da Sulejman umre, na smrt njegovu ukaza im samo gmizavac

¹⁸¹ Bog je poslaniku Sulejmanu potčinio vjetar, tako da su za njegova jutarnjeg puhanja Sulejmanove lađe preplivile rastojanje koliko je mjesec dana hoda, a isto toliko za njegova večernjeg puhanja.

zemaljski tako što njegov štap izjede – kada stropošta se, džini shvatiše kako ne bi boravili u stradanju sramnome da su spoznali ono što nesaznatljivo je.¹⁸²

15. Stanovnici Sabe u prebivalištu svome izvjesno znamenje su imali – dva vrta, jedan na desnoj, drugo na lijevoj strani: "Jedite opskrbu Gospodara svoga, Njemu zahvaljujući – to je jedan kraj predivni i Gospodar Sveoprosni!"
16. Ali se okrenuše oni, te smo na njih bujicu sa brane sručili,¹⁸³ potom smo im vrtove zamijenili sa dva druga vrta u kojima su plodovi gorki, zatim tamariska i divlji lotos neznatni.
17. Tako smo ih "nagradili" zato što nisu vjerovali, a "nagrađujemo" li tako nekoga ko nije nevjernik okorjeli?!
18. Onda smo između njih i naselja na koja smo izručili blagoslove podigli druga naselja koja vide se, određivši ih za to da se po njima putuje: "U sigurnosti, noću i danju, po njima putujte!"¹⁸⁴
19. Ali oni rekoše: "Gospodar naš, povećaj razdaljinu na putovanjima našim!"; time su sebi nasilje učinili, pa smo ih u puke priče preselili tako što smo ih potpuno satrli – u tome ima, zaista, znamenja za svakoga ko se dobro strpi i srdačno zahvali.

¹⁸² Sulejman je umro u Hramu dok se molio stojeći, naslonjen na štap. U tom položaju je ostao, prema nekim tumačenjima, godinu dana i za to vrijeme su džini neprestano radili za njega, ne znajući da je Poslanik već mrtav; time se kazuje kako ni džinima nije poznata budućnost, onostranost. Tek kada je crv (gmizavac zemaljski) rastočio Sulejmanov štap, on se stropoštao.

¹⁸³ Navodi se da je u 1. ili 2. Vijeku nedaleko od Sabe u Jemenu srušena brana, te da je bujica potopila Sabu.

¹⁸⁴ Blagoslovljena naselja su sirijska naselja, a među njima su, Božijom dobrotom, nastala vidljiva naselja, što znači da je zemlja bila tako gusto naseljena da su naselja gledala jedno u drugo, te se u svako doba dana i noći moglo sigurno kretati po njima i između njih. To je naročiti izraz Božije blagodati. Naredni ajet govori kako ljudi nisu bili zahvalni na takvoj blagodati pa ih je stigla kazna.

20. I u vezi s njima Iblis svoje mišljenje osvjedoči, jer su se za njim povelili, osim jedne grupe onih koji su valjano vjerovali,
21. Jer on nad njima nije imao nikakve vlasti, a sve zato da bismo Mi razlučili ko vjeruje u Svijet drugi, a ko je u vezi s njim u sumnji, jer Gospodar tvoj nad svime bdi.
22. Reci: "Zazovite one koje, mimo Allaha, božanstvima smatrate: oni ne vladaju koliko jednim trunom na Nebesima niti na Zemlji, oni u njima nemaju nikakva udjela, niti On ima od njih kakve pomoći."
23. Kod Njega će se moći zauzimati samo onaj kome On dopusti; čak kada strah iz srca njihovih iščili, oni će zapitati: "Šta ono vaš Gospodar veli?" "Istinu", oni će odgovoriti; On je Uzvišeni i Praiskonski.
24. Reci: "Ko vas opskrbljuje s neba i zemlje?" i odgovori: "Allah! Da li smo onda upravo mi, ili ste vi na Putu pravome, odnosno sred zablude očite?"
25. Reci: "Vi nećete biti odgovorni za naše grijeh, niti ćemo mi biti odgovorni za ono što činite."
26. Reci: "Naš Gospodar će nas sabrati pa po Istini nama presudit će – On je Presuditelj Koji zna sve."
27. Reci: "Pokažite mi one koje Njemu priključujete kao drugove!" Nikako, nego ima samo Allah Koji Silni i Mudri je!
28. Kao radovijesnika i opomenitelja poslali smo te, ali većina ljudi ne razumije;
29. I još kažu: "Kada će već to obećanje, ako istinu govorite?!"
30. Reci: "Vaš dan određen je, tako da ga ni za čas odložiti niti ubrzati nećete!"
31. I oni koji ne vjeruju govore: "U ovaj kur'an nećemo povjerovati niti u ono što prethodilo mu je!" A da ti je samo vidjeti kada nasilnici budu pred Gospodarom svojim zaustavljeni da bi upućivali jedni drugima prigovore, pa će oni što bijahu potčinjeni kazati onima što oholili su se: "Sigurno bismo bili pravovjerni da vas ne bijaše!"

32. Onda će oni što oholili su se kazati onima što potčinjavahu se: "Zar smo vas mi odvratili od Upute nakon što stigla vam je?! Ne, nego vi grješnici bijaste!"
33. Potom će oni što potčinili su se kazati onima što oholili su se: "Ne, nego ste noću i danju smišljali kako ćete nam zapovijedati da u Allaha ne vjerujemo i da Mu načinimo suparnike." I prikrivat će kajanje kada opaze stradanje, a Mi ćemo onima koji nisu vjerovali staviti lance na vratove – osim onako kako činjahu, zar će biti nagrađeni drukčije?!
34. Nismo poslali nijednog opomenitelja ni u jedno naselje a da oni što su u njemu mjeru prevršili ne kazaše: "Mi zaista ne vjerujemo u ono s čime izaslani ste!"
35. I još vele: "Mi imamo više blaga i djece, te nismo oni koje će zadesiti stradanje!"
36. Reci: "Zaista, Gospodar moj opskrbu obilno daruje kome hoće, a i uskraćuje, ali većina ljudi to ne razumije!"
37. Ni vaša blaga, niti djeca vaša neće vas učiniti bliskima Nama, osim onih koji vjeruju i dobra djela čine – takve za ono što su činili višestruka nagrada očekuje i oni će, sigurni, biti smješteni u znamenite odaje;
38. Dotle će oni koji se budu upinjali da Naša znamenja obetvrijede – baš oni bit će privedeni u stradanje!
39. Reci: "Zaista, moj Gospodar opskrbu obilno daruje među Svojim robovima kome hoće, ali im i uskraćuje; što god vi utrošite, On će nadoknadioti, jer najbolji Opskrbnik On je!"
40. A na Dan kada ih sve okupi pa melekim obrati se: "Zar su ovi vama klanjali se?"
41. Oni će odgovoriti: "Slavljen neka si – prijatelj nama Ti si, a ne oni; čak su obožavali džine, većina u njih vjerovala je."
42. Zato Danas ne možete biti jedni drugima od koristi niti od štete, a onima koji su nasilje učinili velimo: "Kušajte stradanje u vatri koju poricali ste!"
43. Kada im se jasni ajeti Naši kazuju: govore: "Ovaj čovjek hoće samo da vas odvrati od onoga što su vaši očevi obožavali!", pa dodaju: "Puka izmišljotina ovo je!" I oni koji ne vjeruju govore o Istini kada stigla im je: "Očigledna magija ovo je!"
44. A mi ne dadasmo nikakvih knjiga koje bi izučavali, niti smo im prije tebe poslali nekoga ko će ih opomenuti.
45. I oni prije njih su poricali, premda ovi nisu dostigli deseti dio onoga što smo onima nekad dali, pa su ipak Moje poslanike poricali, ali – kakvo će tek Moje negodovanje biti!
46. Reci: "Samo jedno savjetujem vama: ustajete pred Allahom po dvoje ili kao pojedinci, pa da potom promislite kako vaš drug uopće nije džinom opsjednut: on samo kao opomenitelj prethodi žestokoj kazni."
47. Reci: "Kakvu god nagradu bih od vas zatražio, eto je vama – moja nagrada je samo u Allaha, a On je svjedok svakoj stvari."
48. Reci: "Zaista, moj Gospodar Istinom napada – On predobro poznaje onostranosti."
49. Reci: "Stigla je Istina, a laž nije ovladala niti će se vratiti!"
50. Reci: "Ako sam zastranio, zastranio sam na svoju štetu, a ako sam se naputio – to je zbog onoga što mi Gospodar moj objavi; On veoma dobro čuje i On je Onaj Koji je bliski!"
51. A da ti ih je vidjeti, kada ih užas uhvati – nema im umaći, i sa jednog mjesta bliskoga bit će ščepani!
52. Pa kada reknu: "Vjerujemo u njega!" – to prigrljivanje na mjestu daleku od kakve im je koristi!¹⁸⁵
53. Jer, u njega nisu ranije vjerovali, već su iz daleka Onostranost napadali,
54. Pa će između njih i onoga za čim žude prepreka se postaviti, kao što je i ranije učinjeno prema onima koji su im slični,

¹⁸⁵ U interpretaciji: Kada nevjernici budu suočeni s kaznom na Drugome svijetu, oni će hitro i pokajnički primiti islam, usklikom: *Vjerujemo u njega* (u Poslanika), ali na toj velikoj distanci, kakva je između Ovoga i Onoga svijeta, neće imati koristi od toga: oni su zemnu šansu propustili.

jer oni bijahu, doista, u posvemašnjoj sumnji.

Sura 35.

STVORITELJ – FATIR

Objavljeno u Mekki, ajeta 45;

objavljeno poslije sure *Razdjelnik – al-Furqan*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Hvala pripada Allahu, Koji sazda Nebesa i Zemlju, Koji meleke učini izaslanicima sa po dva krila, po tri i po četiri; Onome što stvara On dodaje šta poželi; On je, uistinu, Svemoćni:
2. Ono što Allah raskrili ljudima u milosti baš niko ne može uskratiti, a ono što uskrati – baš niko ne može mimo Njega poslati, jer On je Silni i Premudri.
3. Ljudi! Sjetite se Allahove blagodati prema sebi! Postoji li, mimo Allaha, kakav stvoritelj koji vas s neba i sa zemlje opskrbi? Nema nikakvoga boga osim Njega – pa kamo se odmećete vi?!
4. Ako te budu lažnim proglašavali – pa i poslanike prije tebe su lažnim proglašavali, a Allahu će se sve vratiti!
5. Ljudi! Zaista je Allahovo obećanje istina – neka vas zato život na svijetu ovome nipošto ne zavede i neka vas nipošto ne zavede u vezi sa Allahom onaj koji zavodi:¹⁸⁶
6. Šejtan je vaš neprijatelj sigurni pa vam ga je za neprijatelja i držati; on poziva pristalice svoje da budu od onih što će Oganj nastanjivati.
7. Silna patnja pripada onima što su krivovjerni, a oni koji vjeruju i dobra

djela čine oprost i veliku nagradu će imati.

8. Pa kakav li je onaj kome se rugoba njegova djela lijepim pričinja, tako da mu se lijepim baš i čini?! Zaista, Allah prepušta koga hoće stranputici, a koga hoće na Pravi put navodi – stoga svoju dušu ne satiri žalosteći se zbog njih; Allah dobro zna šta čine oni.
9. Allah je Taj Koji vjetar šalje pa oblake pokreće, te ih upravljamo ka predjelu mrtvome i njime tlo oživljavamo nakon njegove smrti; takvo će i proživljenje biti.
10. Ako neko moć želi – vascijela moć Allahova je; Njemu će se lijepa riječ uspeti i dobro djelo uznijeti; onima koji nevaljala djela smišljaju kazna žestoka slijedi; spletkarenje takvih sigurno će propasti.
11. Allah vas od zemlje stvori, potom od sjemene kaplje, zatim od vas parove načini; nijedna žena ne zatrudni niti bez znanja Njegova rodi; nijednom dugovijeku se život ne produži, niti se nekom život skрати, a da to nije prema Knjizi – Allahu je to lahko učiniti.
12. I dva mora nisu jednaka uopće: ovo je pitko i slasno, lahko se pije, a ovo je slano i gorko, a iz svakoga jedete meso svježe i vadite nakit kojim se kitite, te vidiš lađu na njemu kako siječe vale da biste se domogli njegovih blagodati i da biste možda bili zahvalni.
13. On noć u dan udijeva i dan u noć udijeva, te Sunce i Mjesec potčini; sve teče do roka utvrđena – Allah, Gospodar vaš to vam je, sve je u Njegovoj vlasti! Dotle oni koje mimo Njega zazivate ni nad hurminom sjemenkom nemaju moći.
14. Ako ih zazivate vi, oni ne čuju vaše dove, a i da čuju ne bi vam se odzvali; na Dan ustanuća oni će višeboštvo vaše nevjerništvom proglasiti, i niko te neće izvijestiti kao Onaj Koji je predobro Obaviješteni.
15. Ljudi! Vi ste u odnosu na Allaha siromasi, a Allah je Prebogati i Hvaljedostojni!

¹⁸⁶ Riječi *onaj koji zavodi* odnose se na Šejtana.

-
16. Ushtjedne li, On će vas ukloniti i nova će stvorenja dovesti –
 17. Allahu to nije teško učiniti!
 18. Nijedna nosačica neće breme druge nositi, i ako je ona što je preopterećena zamoli da joj se ponese, neće se ništa od tereta njena ponijeti, makar joj to bio i bližnji; a ti opominješ samo one što od Gospodara svoga strepe, iako je u onostranosti, namaz obavljajući, a ko se očisti – radi sebe se čisti, i Allahu se valja vratiti!
 19. I uopće nisu jednaki slijepac i onaj koji vidi,
 20. Niti tmine sa svjetlosti,
 21. Niti hladovina i vjetar vrući;
 22. I uopće nisu jednaki živi i mrtvi; Allah će, kome hoće, da čuje omogućiti, a ti nisi taj koji je u stanju dati da oni u mezarima mogu čuti:
 23. Samo opomenitelj si ti –
 24. Mi smo te sa Istinom, kao radovjesnika i opomenitelja, poslali; ne bijaše narod niti jedan jedini a da ga nije pohodio neko ko će ga opomenuti.
 25. Ako te budu lažnim proglašavali – pa i oni prije njih su poricali, a poslanici su im očigledne dokaze, Listine i Knjigu – Svjetionik donosili.
 26. Potom sam dohvaćao one koji nisu vjerovali, a kakvo je samo neodobravanje Moje znalo biti!
 27. Zar nisi vidio kako Allah s neba vodu spusti pa smo njome plodove svakojakih vrsta izveli; a ima i planina gdje su putevi bijeli i crveni, raznobojni, te onih koji su sasvim tamnocrni;
 28. Ima i ljudi, gmizavaca i stoke također vrsta svakojakih; Allaha se boje Njegovi robovi učeni; Allah je, zaista, Silni i Sveoprosni.
 29. Oni koji Allahovu Knjigu kazuju, namaz obavljaju i tajno i javno udjeljuju od onoga čime smo ih opskrbili nadaju se trgovini koja neće propasti –
 30. Da im On nagrade upotpuni, i da im još više podari iz Svoje blagodati, jer On je Taj Koji prašta i Koji je Blagodarni.
 31. A ono što od Knjige objavljujemo tebi – to je Istina, kao ovjera onoga što je prethodilo Knjizi; zaista, Allah o robovima Svojim sve zna i sve vidi.
 32. Potom smo Knjigu u naslijeđe dali robovima Svojim odabranim, ali su neki sami sebi nasilje učinili, neki su umjereni, dok neki hitaju ka dobrim djelima, prema Allahovoj dozvoli, a upravo za to je dar golemi:
 33. Vrtovi edenski, u koje će ulaziti, te se u njima zlatnim i srebrenim grivnama kititi, i svileno će ruho imati,
 34. Te će zboriti: "Hvala Allahu koji nam tugu odgoni – Gospodar naša je, zaista, Oprosnik Blagodarni,
 35. Koji nas, u Svojoj dobroti, u Domu vječnosti nastani, tako da nas u njemu neće umor dotaknuti, niti će nas klonulost dosegnuti!"
 36. A za one koji nisu vjerovali – za njih će Pakao biti: neće im se presuditi tako što će umrijeti, niti će im se stradanje pakleno olakšati – tako ćemo svakog nevjernika nagraditi;
 37. I oni će u njemu zapomagati: "Gospodaru naš, izvedi nas pa ćemo dobro činiti, a ne ono što smo već činili!" "Zar vam nismo dug život dali da bi se u njemu opomenuo onaj kome se opomenuti, a došao vam je i onaj ko će vas upozoriti – zato kušajte, jer nasilnicima nema ko pomoći!"
 38. Allah sigurno poznaje ono što je nesaznatljivo u Nebesima i na Zemlji; On dobro znade šta njedre grudi;
 39. On je Taj Koji je učinio da se na Zemlji smjenjujete, pa ko ne vjeruje – njegovo nevjerovanje protiv njega je; nevjernicima će u Gospodara njihova samo povećati odvratnost njihovo nevjerovanje, i nevjernicima će samo gubitak povećati to nevjerovanje!
 40. Reci: "Vidite li vi bogove-kumire svoje, kojima se, mimo Allaha, molite: Pokažite mi šta su oni stvorili od Zemlje, ili imaju udjela u Nebesima; jesmo li im, možda, kakvu knjigu dali pa u njoj imaju nekakve dokaze?! Naprotiv, nasilnici obećavaju jedni drugima samo obmane!"

41. Zaista, Allah drži Nebesa i Zemlju da ne bi nestali; a da nestanu – niko to osim Njega ne bi mogao spriječiti, jer On, zaista, Preblagi je i oprašta grijehе.
42. Allahom su se zaklinjali – najvećom zakletvom svojom – da će, ako im opomenitelj dođe, sigurno držati se Pravoga puta od svakoga naroda bolje, a kada im opomenitelj dođe – on samo poveća njihovo otuđenje,
43. Oholost na Zemlji i ružno spletkarenje, a upravo one koji ga čine zadesit će ružno spletkarenje; zar očekuju nešto drugo osim onoga što je po pravilu snalazilo pređašnje narode, jer pravilu Allahovome nećeš naći nikakve zamjene, i pravilu Allahovome nećeš naći preinake nikakve.
44. Zar nisu hodili diljem Zemlje, te posmatrali kakva posljedica zadesi njihove prethodnike, premda su imali više snage?! Allah nije zato da bi nemoćan bio prema bilo čemu što na Nebesima i Zemlji je, jer Sveznajući i Svemoćni je.
45. Kada bi Allah kažnjavao ljude prema onome kako zasluže, ne bi ništa ostavio na licu Zemljinome, ali On ih ostavlja do roka utvrđena, a kada njihov rok nastupi – tada će Allah, uistinu, dobro vidjeti robove Svoje!

Sura 36.

JASIN – YA - SIN

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 48; ajeta 83; objavljeno poslije sure *Džini – al - Ginn*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ya-Sin.
2. Kur'ana Mudroga Mi,
3. Uistinu, jedan od poslanika si ti
4. Na putu koji je ispravn
5. Po objavi Onoga Koji je Silni i Svemilosni –
6. Da bi opominjao ljude čiji preci nisu opominjani, pa su nehajni.
7. O većini njih se Riječ obistinila, te ne vjeruju oni:
8. Mi smo im na vratove okove stavili, tako da im do podbradaka sežu pa su glave uzdignuli,
9. I ispred njih smo pregradu stavili, te pregradu iza njih, pa smo im na oči koprenu stavili i stoga ne vide oni;¹⁸⁷
10. I svejedno je njima - opominjao ih ili ne opominjao, oni neće vjerovati;
11. Ti opominješ samo onoga ko Opomenu slijedi i strahuje od Milosnoga Koji je u Onostranosti – takvoga obraduj oprostom i darom plemenitim!
12. Mi ćemo, zaista, mrtve oživjeti, a zapisujemo šta su pripremili, i djela

¹⁸⁷ Ajeti 8. i 9. odnose se na nevjernike: oni se kreću uzdignute glave, opsjednuti lažnom gordošću, i Bog ih je naprosto obnevidio za uputu, za Vjerovjesnikovu opomenu.

- njihova, i sve to Mi smo u Voditelju Jasnome pobrojali.
13. Primjer stanovnika jednog naselja im navedi – kada su u njega poslanici stigli,
 14. Kada smo im dvojicu poslali, te ih lašcima proglasili, pa smo trećim pojačanje izvršili, te su kazali: "Mi smo vama poslani!"
 15. "Vi ste samo ljudi kao i mi", odvrtiše ovi, " i ništa nije spustio Svemilosni – samo lažete vi!"
 16. "Gospodar naš zna", na to će oni, "da smo vama uistinu poslani
 17. I dužni smo samo jasno obznaniti."
 18. "Slutimo da nam nesreću donosite!", rekoše stanovnici. "Ne prestanete li, sigurno ćemo vas kamenovati i kazna bolna od nas će vas zadesiti."
 19. "Vaša nesreća je s vama", uzvrtiše poslanici. "Zar ste vi već opomenuti?! Ne, vi ste ljudi koji su pretjerali!"
 20. I s kraja grada stiže jedan čovjek koji je hitao, te prozbori: "Narode moj, slijedite one koji su izaslani!
 21. Slijedite one koji od vas nikakvu nagradu ne traže, jer su na Put pravi upućeni!
 22. Zašto ne bih obožavao Onoga Koji me stvorio, jer Njemu ćete se vratiti!
 23. Zar da mimo Njega uzimam božanstva! Bude li htio Svemilosni meni kakvo zlo nanijeti, njihovo zagovaranje neće mi uopće koristiti, niti će me spasiti!
 24. Tada bih zaista bio u očitoj zabludi!
 25. Ja vjerujem u Gospodara vašega – stoga me poslušajte vi!"
 26. Rečeno će biti: "U Džennet ulazi!", a on će kazati: "Samo kada bi moj narod mogao znati
 27. Zašto mi Gospodar moj oprostio i počašćenim me učini!"
 28. A Mi nismo, poslije njega, nekakvu vojsku spustili – inače je ne spuštamo Mi –
 29. Samo bi se čuo gromoglas jedan jedini i oni bi odjednom zgasnuli.
 30. O, kako su jadni robovi! Nije im stigao nijedan poslanik a da ga nisu ismijavali!
 31. Zar nisu saznali koliko smo naraštaja prije njih uništili, tako da im se neće vratiti,
 32. A baš svi bit će pred Nas dovedeni!
 33. Dokaz im je zemlja mrtva: Mi joj život dajemo i žito iz nje izvodimo te ga jedu oni;
 34. Na njoj stvaramo vrtove palmi i vinove loze, i činimo da po njoj izbijaju izvori –
 35. Da bi njihove plodove jeli, i ono što su svojim rukama privrijedili – pa zar nisu zahvalni?!
 36. Slavljem neka je Onaj Koji sve u paru stvorio: ono što iz zemlje niče, njih same i ono što ne poznaju oni;
 37. I noć je dokaz njima: od nje dan odvajamo te ostaju u tmini,
 38. I Sunce ka staništu svome plovi – to je odredba Onoga Koji je Svemoćan i Sveznajući;
 39. I Mjesecu smo faze odredili, sve dok se kao palmina stara grana ne vrati;
 40. Niti Sunce može Mjesec dostići, niti noć dan preteći – sve što je u Svemiru, to plovi;
 41. Dokaz im je i to što potomstvo njihovo u lađama krcatim nosimo Mi,
 42. I što za njih stvorismo nešto slično, nešto što će jahati.¹⁸⁸
 43. A ushtjednemo li, potopimo ih tako da im uopće nema spasa niti će biti izbačeni,
 44. Osim kao izraz Naše milosti i da bi tek do određena vremena uživali.
 45. A kada im se kaže: "Čuvajte se onoga što je pri vama i onoga što je za vama ne biste li bili pomilovani" –
 46. Jer ne dođe im nijedno znamenje od znamenja Gospodara njihova, a da mu nisu leđa okrenuli –
 47. Te kada im se kaže: "Trošite od onoga čime vas Allah opskrbi", onda uzvrate oni što ne vjeruju onima koji su pravovjerni: "Zar da nahranimo nekoga koga bi Allah,

¹⁸⁸ Deva je slična lađi (stoga se i zove *pustinjskom lađom*), jer služi za transport, kreće se lagahno, klataći se kao lađa na morskim valovima i plovi pustinjskom pučinom.

- da hoće, nahranio?! Vi ste u očitoj zabludi!"
48. I govore: "Kada će već to obećanje, ako ste iskreni?!"
 49. Oni će opaziti gromoglas jedan jedini, koji će ih obuzeti dok se budu prepirali,
 50. Tako da neće moći ništa oporučiti, niti će se svojim vratiti;
 51. I u rog će se puhnuti pa će odjednom iz mezara ka Gospodaru svome pohrliti,
 52. Govoreći: "Teško nama! Ko nas podiže iz počivališta naših?" "Ovo je ono što vam obeća Svemilosni, jer poslanici su istinu govorili!"
 53. Samo jedan povik će se zbiti i odjednom će svi biti pred Nas privedeni.
 54. Toga Dana nikome se neće nepravda učiniti i samo prema onome kako ste radili bit ćete nagrađeni.
 55. Džennetlije će toga Dana biti radostima posvećeni;
 56. Oni i žene njihove bit će u hladovini na divanima naslonjeni;
 57. U njemu će imati voća, i svega što im se prohtije oni će imati;
 58. "U miru neka ste!", reći će Gospodar Milosni,
 59. "A Danas se izdvojite, vi grješnici!
 60. Nisam li vam naredio, Sinovi Ademovi, da ne obožavate Šejtana, jer on vam je neprijatelj očiti,
 61. Već da Mene obožavate – to je Put ispravni?!
 62. U pravome mnoštvu zaista vas je zaveo – kako niste pameti imali!?
 63. Ovo je Džehennem vama obećani –
 64. Danas se pržite u njemu zato što niste vjerovali!"
 65. Toga Dana ćemo usta im zapečatiti, pa će njihove ruke Nama govoriti i noge njihove će svjedočiti o onome što su zarađivali.
 66. Kada bismo htjeli, oči bismo njihove zgasnuli pa kada bi na put pohitali kako bi vidjeli!
 67. I kada bismo htjeli, sigurno bismo ih u mjestu u nešto drugo pretvorili, pa ne bi mogli produžiti niti se vratiti.
 68. Kome dug život podarimo, učinimo da mu sposobnost oslabi; zar ne shvaćaju oni?!
 69. Mi nismo Poslanika naučili poeziji niti mu je potrebna – ovo nije ništa do Opomena i Kur'an Jasni,
 70. Zato da upozorava onoga u kome života ima i da se Riječ o nevjernicima obistini.
 71. Zar ne vide da smo za njih stvorili, među onim što su Naše ruke sazdale, stoku, tako da su oni njeni posjednici;
 72. I njima smo je potčinili, pa im neka za jahanje služi, a neka za to da bi je jeli,
 73. I druge koristi od nje imaju, te ono što je za popiti – pa kako nisu zahvalni!
 74. Nego, mimo Allaha oni božanstva uzimaju ne bi li tako bili pomognuti.
 75. Božanstva im ne mogu pomoći, već su oni božanstvima vojnici pokorni.¹⁸⁹
 76. Zato, neka te ne žaloste njihove riječi; Mi zaista znamo šta taje a šta bjelodane oni!
 77. Zar čovjek ne vidi da smo ga od sjemena stvorili pa je on ipak protivnik otvoreni?!
 78. Zar čovjek ne vidi da smo ga od sjemena stvorili, govoreći: "Ko će kosti već itruhle oživjeti?!"
 79. Reci: "Njih će oživjeti Onaj Koji ih i prvi put stvori, jer On je o stvaranju svakome Sveznajući;
 80. Onaj Koji vam od drveća zelena vatru stvori, tako da ga ložite vi!
 81. Zar Onaj Koji Nebesa i Zemlju stvori nije u stanju njima slične stvoriti?! Dakako! On je Stvoritelj Sveznajući!
 82. Zaista, odredba Njegova je, kada nešto hoće, da za to samo kaže: *Budi!* i to će biti.
 83. Zato, neka je slava Onome Koji nad svime drži vlast u ruci, jer Njemu ćete biti vraćeni.

¹⁸⁹ Moguće su dvije interpretacije ovoga ajeta. Prema jednoj, idoli će u mnoštvu (*kao vojska*) biti okupljeni na Sudnjem danu, i to pred onima koji su ih obožavali, da bi njihovi poklonici krenuli za njima u Pakao. Prema drugoj interpretaciji, mnoštvo idola predstavlja vojsku koja je pokorna, podatna vlastitim poklonicima.

Sura 37.

MELEKI U REDOVE POREDANI –

AL – SAFFAT

Objavljeno u Mekki; ajeta 182;

objavljeno poslije sure *Stoka – al – An'am*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Tako mi meleka poredanih u redove,¹⁹⁰
2. I onih što usrdno brane,
3. I onih što kazuju iz opomene –
4. Vaš Bog, zaista, jedan je,
5. Gospodar Nebesa i Zemlje, te onoga što je među njima, i Gospodar istoka!
6. Mi smo najbliže nebo uresom ukrasili – zvijezdama,
7. Te bdijenjem nad njim protiv svakog buntovna šejtana
8. Da ne prisluškuju Skup Uzvišeni – zato su gađani sa svih strana¹⁹¹
9. Kako bi protjerani bili, jer za njih je patnja neprestana,
10. Osim onoga koji nešto ugrabi – tada ga stigne vatrena kugla sjajna.
11. Zato upitaj ih da li je teže njih stvoriti ili drugo što smo stvorili: njih smo stvorili od gline koja je ljepljiva!
12. Stoga – ti se diviš, a oni se podruguju
13. I kada se opominju opomenu ne prihvaćaju,
14. I kada znamenje vide nastoje da ga ismijavaju;
15. "Ovo je samo magija očita", pri tome kazuju;
16. "Zar kada umremo pa zemlja i kosti postanemo – zar tada da nas oživljuju?!"
17. Za i naše pretke, uistinu?!"
18. Reci: "Da, i bit ćete izvrgnuti poniženju!"
19. Zbit će se tek povik jedan jedini i oni će odjednom da progledaju,
20. "Teško nama! Ovo je Dan vjere!" tada će da uzvikuju.
21. Ovo jest Dan razluke koga ste vi smatrali lažju!
22. Sakupite nasilnike i drugove njihove, te one koje oni obožavahu
23. Umjesto Allaha i uputite ih na put što vodi ka Džehennemu,
24. I zaustavite ih – bit će pitani, uistinu:
25. "Šta vam je, zašto ne pružate jedni drugima potporu?!"

¹⁹⁰ Riječ al-Saffat označava meleke poredane u redove da bi služili Allahu, a jedan od glavnih njihovih zadataka je da odvrćaju od grijeha, da zabranjuju nedostojna djela, o čemu govori drugi ajet.

¹⁹¹ *Skup Uzvišeni* su meleki u službi Allahu.

26. Ali toga Dana oni će potpuno da se predaju
27. I prilaziti će jedni drugima zato da prebacuju:
28. "Upravo vi ste nam zdesna dolazili!", oni će da prigovaraju.¹⁹²
29. "Ne", odgovorit će, "već vi niste bili oni koji vjeruju,
30. A mi nad vama nikakve vlasti nismo imali nego vi bijaste ljudi koji granicu prekoračuju,
31. Stoga se Riječ Gospodara našega nad nama obistinila: sada mi kušamo, uistinu,
32. A zabludivali smo vas jer i sami bijasmo pali u zabludu!"
33. Zato će toga Dana zajedno da stradaju –
34. Tako Mi postupamo prema onima koji grješnici su;
35. Kada im se govorilo da nema nikakvoga boga osim Allaha, oni oholi bijahu,
36. Govoreći: "Zar da napustimo božanstva svoja zbog nekakvog pjesnika prepuštena džinu?!"¹⁹³
37. Naprotiv, donio je Istinu i poslanicima dao ovjeru.
38. Vi ćete sigurno kušati patnju bolnu,
39. I samo prema onome kako ste radili dobit ćete nagradu,
40. Osim robova Allahovih koji čestiti su –
41. To su oni što će imati opskrbu sigurnu,
42. Voće i počast će da uživaju
43. U džennetskom blagostanju,
44. Na divanima što jedni prema drugima gledaju;
45. Posluživani bit će izvorskim pićem u peharu,
46. Bistrim i slasnim za one što piju;
47. U njemu nema omame niti će njime da se opiju;

¹⁹² U islamu desna strana simbolizira dobro (taj simbol je frekventan u Kur'anu). U ovome ajetu prigovor se odnosi na to što oni koji dolaze zdesna donose dobro, ali u ovom slučaju radi se o prijeveri, jer s te strane nisu donosili vjeru kao dobro.

¹⁹³ Riječ *madžnun* znači *lud* u smislu da je opsjednut džinom, ili demonom; pjesnici u prijeislamskom periodu smatrali su se opsjednutima džinima koji su ih nadahnjivali.

48. Imat će djevojke krupnooke što smjerno gledaju –
49. Kao da su jaja koja se skrivaju.¹⁹⁴
50. Onda će jedni drugima prilaziti da se raspituju,
51. Pa će jedan reći: "Imao sam druga u istome dobu,
52. Koji je govorio: "Zar si i ti od onih što vjeruju
53. Da ćemo, kada umremo pa zemlja i kosti postanemo, polagati račun, uistinu?"
54. "Hoćete li pogledati?", dometnu.
55. Onda će on pogledati pa će vidjeti onog druga u središnjem Džehennemu –
56. "Allaha mi, zamalo me nisi upropastio", reći će mu,
57. "Da ne bijaše blagodati Gospodara moga, sigurno bih bio od onih što privedeni su!"
58. "Mi nećemo, je l' da, biti zatečeni smrću,
59. Osim našeg prvog umiranja, i nećemo biti izloženi stradanju –
60. Ovo je uspjeh veličanstveni, uistinu!"
61. Za tako nešto neka usrdni djelaju!
62. Je li veće dobro u takvome gošćenju ili u drvetu Zekkumu:
63. Njega smo, zaista, silnicima odredili kao kušnju –
64. To je drvo koje će rasti u srcu Džehennemu;
65. Kao glave šejtanske plodovi mu;
66. S njega će oni jesti, s njega će stomake da popunjuju,
67. Potom će, neumitno, kipućom vodom da ga zaljevaju,
68. Onda im je, neumitno, vratiti se Džehennemu;
69. Oni su zatekli očeve svoje zabasale u zabludu
70. Pa su nastavili srljati po tragu njihovu,
71. I prije njih je većina drevnih naroda otišla u zabludu
72. Iako smo im slali one koji će im dati opomenu –
73. Zato pogledaj kakva posljedica bijaše za one što su odbili opomenu,

¹⁹⁴ Po principu kontrarnosti, arabljanski ideal ženske ljepote (u klasičnoj arapskoj književnosti to je *topos*) jest nojevo jaje kojim dominira ljepota osuta pjegama.

74. Osim robova Allahovih koji čestiti su.
75. I zaista, Nuh je nas zazvao – divni li su oni što se odazivaju! –
76. Te smo izbacili od silna udesa njega i njegovu porodicu
77. I učinismo da jedino njegovi potomci traju,
78. I u naraštajima potonjim sačuvasmo im uspomenu:
79. U svimm svjetovima neka je spas Nuhu!
80. Tako Mi nagrađujemo dobročinitelje, uistinu!
81. On bijaše od robova Naših koji vjeruju,
82. A ostale prepustismo potopu.
83. Ibrahim također spada u stranku njegovu,
84. Jer čestita srca priđe Gospodaru svojemu
85. I riječima "Šta to obožavate?!" obrati se ocu i narodu njegovu,
86. "Zar hoćete božanstvima lažnim umjesto Allahu?!"
87. O Gospodaru svjetova kakvu imate predstavu?!"
88. Potom on put zvijezda poglednu
89. I prozbori: "Bolan sam, uistinu!"
90. Onda se oni okrenuše da uzmaknu,
91. Te se on prikrađe njihovim božanstvima i upita ih: "Zar ne uzimate hranu?"
92. Šta vam je te ne prozborite ni riječ jednu?!"
93. Potom ih poče udarati desnicom, ali tako da ljudi ne ugledaju,
94. Pa narod u trku stiže Ibrahimu,
95. A on im reče: "Onome što isklešete – zar klanjate se njemu,
96. Iako je Allah stvoritelj vama i vašeme djelu?!"
97. "Načinite za njega lomaču", povikaše, "pa ga bacite u jaru!"
98. Tako mu htjedoše postaviti zamku, ali Mi ih izvrgnusmo poniženju.
99. I on reče: "Ja idem ka svome Gospodaru, On će mi dati uputu.
100. Čestit porod mi podari, Gospodaru!"
101. Te Mi dadosmo da se raduje jednom blagome dječaku,
102. Pa kada je stasao toliko da je pomagao mu, Ibrahim mu reče: "U snu sam vidio, sinak moj, da ću te zaklati! Šta misliš ti?" "Oče moj", dječak odgovori, "postupi po naređenju – ako Bog da, vidjet ćeš da sam od onih što trpeljivi su!"
103. Pa pošto se oba prepustiše i Ibrahim položi sina čelom na zemlju,
104. "Ibrahime", tada se obratismo njemu,
105. "Već si snoviđenje ovjerio kao istinu, a Mi ovako nagrađujemo one koji valjano postupaju;
106. Ovo je samo kušnja velika, uistinu!"
107. Te mu isklupljenje dadosmo u kurbanu veličanstvenu,
108. I u naraštajima potonjim sačuvasmo mu uspomenu:
109. Spas neka je Ibrahimu!
110. Tako Mi nagrađujemo one koji valjano postupaju;
111. On je sigurno od robova Naših koji vjeruju;
112. I obradovasmo ga Ishakom kao vjerovjesnikom koji je od onih što dobra djela pripravlja,
113. Te smo blagoslovili njega i Ishaka, a u potomstvu njihovu ima dobrih i onih koji očito čine sebi nepravdu.
114. I blagodatni darovasmo Musau i Harunu,
115. I silnu nevolju otklonismo njima i narodu njihovu;
116. Pomogli smo ih, te oni bijahu ti koji pobjeđuju;
117. I dadosmo im Knjigu razgovjetnu;
118. I napatismo ih Ispravnome putu;
119. I u naraštajima potonjim sačuvasmo im uspomenu:
120. Spas neka je Musau i Harunu!
121. Tako Mi, zaista, nagrađujemo one koji valjano postupaju;
122. Oba bijahu od robova Naših koji vjeruju.
123. I Iljas pripadaše poslanicima, uistinu –
124. "Zar se ne bojite?!", kad on reče svome narodu;
125. "Zar se dovom obraćate Balu umjesto Stvoritelju Najljepšemu?!"

126. Vaš Gospodar Allah je, i Gospodar vašim precima, uistinu!"
127. Potom ga oni lašcem proglasiše i sigurno će zato privedeni da budu,
128. Osim robova Allahovih koji čestiti su;
129. I u naraštajima potonjim sačuvasmo mu uspomenu:
130. Spas neka je Iljasu!
131. Tako Mi, zaista, nagrađujemo one koji valjano postupaju;
132. On je, nesumnjivo, od robova Naših koji vjeruju.
133. I Lut pripadaše poslanicima, uistinu,
134. Jer spasismo njega i njegovu porodicu cjelokupnu,
135. Osim jedne starice među onima što zaostali su,
136. Potom smo ostale izvrgnuli uništenju;
137. Vi pored njih prolazite pri svjetlu danjemu,
138. I noću – pa zar se nećete dozvati razboru?!
139. I Junus pripadaše poslanicima, uistinu,
140. Jer pobježe na lađu kreatu
141. Pa uze učešća i bijaše od onih što odbačeni su,¹⁹⁵
142. Te ga kit proguta, jer zaslužio je grdnju;
143. I da ne bijaše od onih što Allaha veličaju,
144. Sigurno bi ostao u utrobi kita do Dana kada će oživljeni da budu.
145. Potom ga, dok bolan bijaše, izbacismo na pustome mjestu,
146. I izvedosmo iznad njega jednu vriježu tikvenu,
147. I izaslasmo ga stotini hiljada ljudi, ili broju još većemu,

148. Te oni uzvjerovaše, i dadosmo im da se do časa određena nauživaju.
149. Zato upitaj ih: "Zar su za Gospodara tvoga kćeri, a oni sinove da imaju?!"
150. Ili smo meleke stvorili kao žene njihovu prisustvu?!"
151. Eto, oni u lažuci zaista kazuju:
152. "Allah je rodio!", a oni lažu, uistinu.
153. Zar je On dao da kćeri nad sinovima prednost imaju?!"
154. Šta je vama te imate takvu prosudbu?!"
155. Zar nećete prihvatiti opomenu?!"
156. Najzad, jeste li pri argumentu očitu?!"
157. Ako istinu govorite onda dajte svoju knjigu!
158. Između Njega i džina oni srodstvo uspostavljaju, a džini su sigurno shvatili kako će pravedni da budu –
159. Slava Allahu u odnosu na ono kako Ga opisuju!
160. A to ne čine robovi Allahovi koji čestiti su.
161. Ni vi niti ono što obožavate, uistinu,
162. Nećete odvesti u zabludu u odnosu prema Njemu,
163. Osim upravo onoga ko će se pržiti u Paklu.
164. "Svako od nas je na položaju utvrđenu,
165. I zaista smo mi u poretku,
166. I mi smo ti koji Ga veličaju!"¹⁹⁶
167. A oni, zbilja, govorahu:
168. "Da smo mi kao preci imali opomenu,
169. Sigurno bismo bili robovi Allahovi koji čestiti su!"
170. Ipak u Kur'an ne povjerovaše i zato će da saznaju,
171. A Riječ Našu robovi-poslanici davno imadahu –
172. Oni su sigurno ti koji podršku imaju

¹⁹⁵ Ovo je poznata pripovijest o tome kako je poslanik Junus dospio na lađu koja nije mogla ploviti zbog pretovarenosti. Junus je pristao da učestvuje u bacanju kocke koja će odlučiti koga treba baciti u more da bi se lađa rasteretila. Kocka je pala na njega tri puta, te je bačen u more i progutao ga je kit.

¹⁹⁶ Vjerovatno su ovo riječi meleka.

173. I Naša vojska će sigurno odnijeti pobjedu –
174. Stoga, za neko vrijeme okreni od njih glavu
175. I posmatraj ih pa će i oni da posmatraju!
176. Zar da oni kaznu Našu požuruju?!
177. A kada se ona spusti u njihovu avliju, tad će zlo jutro osvanuti onima koji su dobili opomenu!
178. Stoga, za neko vrijeme okreni od njih glavu
179. I posmatraj ih pa će i oni da posmatraju!
180. Slava Gospodaru tvome – Gospodaru Dostojanstva – u odnosu na ono kako Ga opisuju;
181. I poslanici neka spaseni su;
182. A hvala pripada Gospodaru svjetova – Allahu!

Sura 38.

SAD

Objavljeno u Mekki, ajeta 88;

objavljeno poslije sure *Mjesec – al-Qamar*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Sad. Tako mi Kur'ana koji sadrži opomenu,
2. Zaista su osioni i u sukobu su oni što ne vjeruju!
3. Mnogo pokoljenja prije njih upropastili smo, te zavapili su, ali ne bijaše vremena da se spasu.
4. I čude se što im opomenitelj iz njihovih redova dođe, te nevjernici rekoše: "Ovo je nekakav mag koji poriče istinu!"
5. Zar on da svede bogove na nekakvog boga jednoga? To je nešto nečuveno, uistinu!"

6. I otisnuše se glavešine njihove, govoreći: "Samo vi idite i uz svoje bogove se strpите; ovim se nešto krupno smjera, uistinu!"
7. Zar ovo nismo čuli u potonjem narodu – ovo predstavlja smo izmišljotinu!
8. Zar da se njemu pored nas spušta Opomenu?!" Ali – oni sumnjaju u Moju Opomenu, jer još nisu kušali kaznu Moju!
9. Zar riznice milosti Gospodara tvoga Silnoga i Darodavnoga oni imaju?!
10. Zar je u njih vlast na Nebesima i na Zemlji, i onome što je između?! Neka se onda konopcima popnu!
11. Oni su vojska nekakva saveznička koju će da rastjeraju!¹⁹⁷
12. Prije njih narod Nuhov i Ad poricahu, i faraon u koga golemi stubovi bijahu,
13. I Semud, i narod Lutov, te stanovnici Ejke – oni frakcije predstavljali su;
14. Svi oni poslanike poricahu, te su zaslužili kaznu Moju,
15. A i ovi – samo povik jedan, koji se neće ponoviti, čekaju,
16. Dok se ismijavaju: "Ubrzaj nam zaslugu našu prije Dana obračuna, Gospodaru!"
17. Ti otrpi ono što govore, sjećajući se roba Našega, Davuda čvrstoga - on se usrdno obraćao Allahu!
18. Mi smo planine potčinili da zajedno s njim uvečer i u osvit Allaha veličaju,
19. I ptice sakupljene – svi se Njemu usrdno obraćaju;
20. I carstvo smo njegovo učvrstili i Mudrost mu podarili, te Sjajnu Besjedu.
21. Da li je do tebe doprla vijest o parničanju, kada se ispeše Hramu molitvenu –
22. Kada udoše Davudu pa se zbog njih Davud nadade strahu, a oni mu kažu: "Ne boj se, mi smo dva parničara što se jedan protiv drugoga okreću, pa nam ti presudi po pravdi i pristrasan ne budi, i uputi nas Pravome putu.
23. Ovo je moj brat; on ima devedeset i devet ovaca, a ja jednu jedinu, te on reče: 'Meni

¹⁹⁷ Svi sumnjičavi nevjernici o kojima govore prethodni ajeti predstavljaju beznačajnu vojsku koja će biti poražena u odsudnom sukobu s muslimanima.

- ti prepusti nju!', i nadvlada me u govorništvu."
24. Davud će na to: "Učinio ti je nepravdu time što je zatražio da među svojim ovcama ima i ovcu tvoju. Zaista, mnogi ortaci čine jedni drugima nepravdu, osim onih koji vjeruju i dobra djela pripremaju, a takvi malobrojni su." Potom Davud povjerova da smo ga podvrgli iskušenju, te zatraži oprost od svoga Gospodara, prigevši se i prepuštajući se pokajanju.¹⁹⁸
 25. Onda smo mu oprostili, jer zaista – on je blizak Nama i lijepo utočište pripada mu.
 26. "Davude, Mi smo te namjesnikom na Zemlji učinili – stoga sudi ljudima po pravdi i ne povodi se za strašću, jer će te ona s Allahovoga Puta zavesti. Zaista, onima koji se zavode s Allahovoga Puta pripada kazna žestoka, jer na Dan obračuna zaboravljaju."
 27. Nebesa i Zemlju, te ono što je među njima nismo stvorili zaludu; tako misle oni što ne vjeruju – a teško od vatre onima što ne vjeruju!
 28. Zar da postupamo prema onima koji vjeruju i dobra djela čine kao prema onima što po zemlji smutnju siju; zar da postupamo prema bogobožnima kao prema onima što se razvratu odaju!
 29. Blagoslovljena je Knjiga koju smo ti spustili i za to je da o njenim ajetima promišljaju, te da bi se opomenuli oni koji pameti imaju.
 30. I Sulejmana darovavimo Davudu: divnoga li roba, jer zaista se usrdno obraćao Allahu!
 31. Kada pred njega u suton bijahu izvedeni rasni konji koji na tri noge stajahu,¹⁹⁹
 32. On uskliknu: "Ispoljih ljubav prema blagu umjesto da se posvetim svome Gospodaru!", te oni umakoše vidu.
 33. "Vratite ih meni!", on uzviknu pa ih poče milovati po nogama i po vratu.
 34. Mi smo, zaista, izložili Sulejmana iskušenju i tek kao tijelo svalili ga na njegovu prijestolju, potom se on predade kajanju,²⁰⁰
 35. Vapio je: "Oprosti mi, moj Gospodaru, i daruj mi vlast da niko poslije mene neće imati takvu! Ti si Onaj Koji obilno dariva, uistinu!"
 36. Onda smo mu vjetar potčinili tako da lagahno puše po naređenju njegovu, kamo se prohtije Sulejmanu,
 37. I šejtane – sve same neimare i one što se gnjuraju,
 38. I druge što se u lance okivaju:
 39. "Naš dar ovo je, a ti ih oslobodi ili zadrži, ne brinući o računu!"
 40. Zaista, on je blizak Nama i lijepo utočište pripada mu.
 41. A sjeti se i roba Našega, Ejuba, kada se molbom obrati svome Gospodaru: "Šejtan mi zadaje jad i patnju!"
 42. "Udri nogom – za kupanje i za piće eto imaš vodu studenu!"
 43. I Mi mu darovavimo porodicu, te još toliko uz njih, i to kao milost Svoju i Opomenu za one koji razuma imaju.²⁰¹
 44. "Jedan snop rukom dohvati i njime udari, da ne bi prekršio zakletvu!"²⁰² Držali smo ga za strpljiva: divnoga li roba – zaista se usrdno obraćao Allahu!
 45. Sjeti se i robova Naših – Ibrahima, Ishaka i Jakuba – koji čvrsti i pronicljivi bijahu:
 46. Jednom vrlinom ih odlikovavimo – da Dom na umu imaju;²⁰³

¹⁹⁸ Davud a.s. je presudio u sporu ne saslušavši drugu stranu, zbog čega ga je Allah ukorio i on se pokajao.

¹⁹⁹ Riječju *al-saafinat* ("konji koji stoje na tri noge") naglašava se plahovitost i izuzetna brzina konja.

²⁰⁰ Komentatori nadugo raspravljaju o tome na šta se odnosi ovaj ajet. Vjerovatno je riječ o tome da je Allah kaznio Sulejmana bolešću, svodeći ga na čistu tjelesnost na prijestolju i pokazujući mu na taj način da je bez bogobožničke skrušenosti ništavan i podložan patnji.

²⁰¹ Dok je poslanik Ejub bolovao, bila ga je napustila porodica, ali su se, Božijom milošću, vratili i porod porodili.

²⁰² Poslanik Ejub se bio zakleo da će kazniti svoju ženu sa stotinu udaraca bičem, ako ozdravi. Kada je ozdravio, Bog mu reče da uzme snop od stotinu slamki i da je jednom udari tim snopom – simbolično, da ne bi zakletvu prekršio.

²⁰³ *Dom* je sinonim za Budući svijet.

47. I oni su, zaista, u Nas među onima koji odabranima i dobrima pripadaju.
48. Sjeti se Ismaila, al-Jesea i Zulkifla – svi oni odličnici bijahu.
49. To je podsjećanje! A bogobožni, pouzdano, divno utočište imaju:
50. Vrtove edenske čije dveri će njima da se raskriljuju;
51. U kojima će naslonjeni biti, gdje će tražiti voće raznovrsno i šta da piju;
52. Imat će vršnjakinje što smjerno preda se gledaju –
53. To je ono što vam se obećava na Dan kada se računji polažu;
54. To će biti, uistinu, darovi Naši koji se nikada ne iscrpljuju.
55. Dotle će silnici najgore utočište da imaju:
56. Džehennem u kome će gorjeti – tu užasnu postelju;
57. Eto, vodu vrelu i smrad neka kušaju,
58. I druge slične muke mnogostruke će da imaju.
59. "Ovo je skupina što će se s vama tiskati – ne bilo im prostrano! – u vatri će, zaista, gorjeti!"
60. "Vama ne bilo prostrano!", oni će kazati. "Vi ste nam ovo pripremili, o staništa užasna li!"
61. "Gospodaru naš", oni će kazati, "udvostruči patnju paklenu onome ko nam ovo priredi!"
62. I još će govoriti: "Zašto ne vidimo ljude koje smo zlikovcima smatrali,
63. Koje smo ismijavali? Da nam nisu iz vida izmakli?"
64. Pouzdana istina je da će se stanovnici Ognja prepirati.
65. "Ja sam opomenitelj samo", ti reci, "i Bog je samo Allah, Jedini i Pobjedonosni;
66. Gospodar Nebesa i Zemlje, i onoga što je među njima, Silni i Oprosnik Stalni!"
67. Reci: "Evo vijesti veličanstvene,
68. A vi se od nje okrećete!
69. Ništa nisam znao o Skupu Uzvišenome, kada sporili su se;²⁰⁴

70. Da sam samo opomenitelj jasni objavljeno mi je!"
71. Kada Gospodar tvoj melekima reče: "Ja ću stvoriti Čovjeka od gline,
72. Pa kada ga oblikujem i od Duha Svoga udahnem u njega, onda pred njim padnite ničice!"
73. Potom meleki svi odreda padoše ničice,
74. Osim Iblisa koji uzoholi se i krivovjerni postade.
75. "Iblisu", On mu reče, "šta ti smeta da padneš ničice onome koga Moja ruka stvorila je?! Zar si se uzoholio, ili spadaš u uzvišene?!"
76. "Bolji sam od njega!", Iblis će. "Od vatre stvorio si mene, a njega si stvorio od gline!"
77. "Izlazi iz Dženneta, jer zaista proklet si", Allah reče,
78. "I zaista – do Dana Vjere proklinjem te!"
79. A Iblis će: "Gospodaru moj, daj mi vremena do Dana kada oživljeni bit će!"
80. "Dajem ti vremena", na to Allah reče,
81. "Do Dana čiji čas već poznat je."
82. "Tako mi Dostojanstva Tvoga", Iblis reče, "sigurno ću ih zavesti sve,
83. Osim onih koji čine robove Tvoje odane!"
84. "Istina je i istinu govorim", Allah reče,
85. "Sigurno ću Džehennem napuniti tobom i svim onima koji budu slijedili te!"
86. A ti reci: "Ne tražim od vas za Kur'an nagrade nikakve, niti sam od onih što pretvaraju se;
87. Ništa drugo do opomena svjetovima on je
88. I poruku njegovu uskoro ćete spoznati – izvjesno je!"

Sura 39.

SKUPINE – AL-ZUMAR

Objavljeno u Mekki, osim ajeta 52. i 53-54;

ajeta 75;

objavljeno poslije sure *Saba*

²⁰⁴ *Skup Uzvišeni* vjerovatno predstavlja meleke u času "rasprave" pred Bogom kada je stvorio Čovjeka kome su se meleki poklonili, a Iblis je odbio da to učini.

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Knjigu spušta Silni i Mudri.
2. Mi smo ti, zaista, Knjigu sa Istinom spustili – zato Allaha obožavaj, odan Njegovoj Vjeri!
3. Zar Allahu ne pripada vjera čista?! A onima koji uzimaju zaštitnike mimo Allaha, govoreći "Obožavamo ih samo zato da nas učine Allahu što bližima" – Allah će sigurno presuditi o onome u čemu se oni razilaze. Allah ne napućuje upravo lažljivca i krivovjerna.
4. Da je Allah htio imati dijete, sigurno bi prema Svome nahodanju izabrao ga iz onoga što On stvara – neka Mu je slava: On je Stvoritelj Jedini i Pobjedonosni, doista!
5. Nebesa i Zemlju sa Istinom stvorio je; noću obavlja dan i danom noć obavlja; Sunce i Mjesec potčinio je – sve se kreće do roka određena: nije li On Moćni i Onaj Koji mnogo prašta!
6. Od jedne duše vas stvori, potom dade da od nje bude parica njezina, i dade vam stoke osam parova; stvara vas u utrobama vaših matera, dajući vam obličje za obličjem tokom triju tmina – to vam je Allah, Gospodar vaš; Njemu vlast pripada; nema nikakvoga boga osim Njega – pa kuda se odmećete, onda?!
7. Budete li nevjernici, Allah ipak ne ovisi o vama i nije zadovoljan krivovjerjem u Svojih robova, a budete li zahvalni – to će zadovoljiti Ga; i nijedna nosačica²⁰⁵ neće nositi drugoj tereta; najzad vam se valja vratiti pred Gospodara Svoga pa će vas On obavijestiti o vašim djelima; On predobro zna šta se njedri u grudima.
8. Kada čovjeka zadesi kakva nevolja, Gospodara svoga zaziva i Njemu se obraća, a kada mu potom blagodat Svoju podari, čovjek ono što je ranije zazivao zaboravlja i takmace Allahu načini zato da odvrati s puta Njegova. Reci: "Naslađuj se zakratko u nevjerništvu

- svome, ali nesumnjivo si ti među pripadnicima Ognja!"
9. Nije li bolji upravo onaj što u pobožnosti noć provodi i pritom ničice po tlu pada, te se uspravlja, strepeći od Drugoga svijeta i moleći za milost Gospodara svoga?! Reci: "Zar su oni koji znaju i oni koji ne znaju jednaki?! Uistinu, opomenuti se daju samo oni što imaju razuma!"
 10. Reci: "Robovi moji koji vjerujete, čuvajte se Gospodara svoga! Bit će dobročinstvo za one koji na ovome svijetu čine dobročinstva, a Zemlja Allahova je prostrana, nagrada bez ikakva računa bit će data samo strpljivima!"
 11. Reci: "Naređeno mi je da Allaha obožavam, odan Njegovoj Vjeri,
 12. I naređeno mi je da budem musliman prvi."
 13. Reci: "Budem li neposlušan Gospodaru svome, strah me stradanja na Dan znameniti."
 14. Reci: "Allaha obožavam, odan Mu u svojoj Vjeri,
 15. A kome hoćete – mimo Njega – klanjajte se vi!" Reci: "Pouzđano su gubitnici oni koji sebe i porodice svoje upropaste na Dan sudnji. Eto, to je uistinu gubitak očiti!"
 16. Za njih će, ponad njih, biti hladnjaci ognjeni, a pod njima opet hladnjaci takvi. To je ono čime Allah robove Svoje straši. Stoga se Mene čuvajte, Moji robovi!
 17. Vijest radosna je za one koji izbjegavaju klanjati se idolima i obraćaju se Allahu radi kajanja – stoga uputi radosnu vijest Mojim robovima,
 18. Onima što Govor slušaju i slijede što je u njemu najljepše; to su oni kojima Allah dade naputka, i to su oni što imaju razbora.
 19. Zar onoga ko je zaslužio da se Riječ o kazni obistini – zar toga ti da izbavljaš iz Ognja?!
 20. Dotle će oni koji se čuvaju Gospodara svoga imati odaje nad kojima ima još sazdanih odaja, a podno kojih će rijeke protjecati, i to kao obećanje od Allaha, a Allah ne iznevjerava što obeća.

²⁰⁵ Vidjeti napomenu uz 17:15.

-
21. Zar ne vidiš kako Allah spusti vodu s neba pa je zemljom razvodi do izvora, potom njome izvodi raznobojna rastinja, onda ono vehne pa vidiš kako požuti i najzad ga u krš pretvara – za one koji su pametni u tome pouzdano počiva opomena.
 22. Nije li bolji onaj čije grudi Allah raskriljuje spram islama, tako da je on u svjetlosti svoga Gospodara?! Teško onima čija srca su surova na spomen Allaha – takvi su u zabludi koja je očita!
 23. Najljepše riječi Allah spušta – Knjigu čiji dijelovi nalikuju jedni drugima i u kojoj ima ponavljanja, od nje se koža naježi onima što strepe od Gospodara svoga, a pri spomenu Allaha smiri im se koža i srce; to je Allahova Uputa kojom upućuje koga hoće, a onome koga Allah zabludi prepusti nema naputka.
 24. Zar nije bolji onaj ko će lice svoje na Dan ustanuća od stradanja zaklanjati! Nasilnicima će se kazati: "Kušajte ono što ste zaslužili!"
 25. Oni prije njih su poricali pa ih stradanje zadesi otkuda se nisu ni nadali –
 26. Allah daje da kušaju poniženje u životu zemnome, a stradanje na Onome svijetu, sigurno, veće je – kada bi to oni samo znali!
 27. U ovome Kur'anu smo svakojake primjere ljudima naveli ne bi li se opomenuli,
 28. U Kur'anu na arapskom jeziku, bez ikakvih nepravilnosti – ne bi li se pričovali.
 29. Allah navodi primjer čovjeka koji je u vlasti drugova što se oko njega spore i čovjeka odanoga čovjeku jednome – da li su oni primjerice isti?! Allahu neka je hvala, ali – većinom to ne znaju oni.
 30. Ti si zaista smrtnan, a sigurno su smrtni i oni,
 31. Pa ćete se potom, na Dan ustanuća, pred Gospodarom svojim prepirati.
 32. Ko je zlotvor veći od onoga što o Allahu govori laži i lažnom smatra Istinu kada mu dolazi?! Nije li u Džehennemu prebivalište za one koji su krivovjerni?!
 33. A onaj koji donosi Istinu i onaj ko vjeruje u nju – upravo to su bogobojazni;
 34. U Gospodara svoga imaju šta im se uzмили – to je nagrada onima koji su dobročinitelji,
 35. Da bi Allah prešao preko najružnijeg što su činili i da bi ih nagradio pravom nagradom za najljepše što su uradili.
 36. Zar Allah nije dovoljan robu Svome, a oni te plaše onima mimo Njega! Koga Allah zabludi prepusti, njega nema ko naputiti;
 37. Koga Allah naputi, nema toga ko će ga u zabludu odvesti – nije li Allah Silni i Strogi!
 38. Da ih upitaš: "Nebesa i Zemlju ko stvorio?", "Allah!" – sigurno bi kazali. Reci: "Zar mislite da oni kojima se molite mimo Allaha – ako bi mi Allah htio našao učiniti – mogu Njegovu štetu otkloniti, ili ako bi mi htio milost ukazati – zar oni mogu Njegovu milost zadržati?!" Reci: "Dovoljan je Allah meni; na Njega se oslanjaju oni kojima se oslanjati."
 39. Reci: "Moj narode, učinite kako hoćete, a i ja ću učiniti, pa ćete već saznati
 40. Koga će snaći stradanje koje će ga poniziti i trajno stradanje ga zadesiti!"
 41. Spustismo ti Knjigu radi ljudi, sa Istinom, pa onaj ko se naputi, to je sebe radi, a ko se zabludi prepusti sebe će zabludjeti; nisi dužan nad njima bdjeti.
 42. U času njihove smrti Allah uzima duše, a i one koje nisu umrle već su usnule, te zadržava one kojima smrt odredio je, a do roka određena pušta one druge; u tome je zaista znamenje za ljude koji hoće razmišljati.
 43. Zar mimo Allaha uzimaju zagovornike?! Reci: "Zar i onda kada su nemoćni i kada su nerazumni?!"²⁰⁶
 44. Reci: "Allahu pripada zagovorništvo u cijelosti; Njegova je vlast na Nebesima i na Zemlji, i najzad vam se valja Njemu vratiti!"

²⁰⁶ Idoli su nemoćni, nisu u stanju ništa učiniti, čak ne mogu ništa shvatiti.

45. Kada se spomene Allah jedini, zamru srca onih koji ne vjeruju u Svijet drugi, a kada se spomenu oni mimo Njega, odjednom postanu radosni.
46. Reci: "Moj Allahu, Stvoritelju Nebesa i Zemlje, Kome je znano Onostrano i Nazočno, Svojim robovima Ti ćeš presuditi u onome oko čega su se razilazili!"
47. Kada bi zlotvori imali sve što je na Nebesima i na Zemlji, i još toliko, sigurno bi sve to dali da bi se od užasa stradanja na Dan ustanuća otkupili, a od Allaha će ih snaći nešto s čime nisu računali;
48. I predočit će im se užasi onoga što su zaradili pa će ih zadesiti ono što su ismijavali.
49. Kada čovjeka nevolja zadesi, Nas moli, a kada mu potom blagodat damo, on veli: "Samo na temelju znanja to je dato meni!"²⁰⁷ zapravo, to je tek kušnja, ali to nije znano većini.
50. Tako su i njihovi prethodnici govorili, pa im ne bijaše od koristi ono što su zaradili,
51. Te ih pogodiše užasi onoga što su zaradili, a i one među njima koji nepravdu čine pogodit će užasi toga što su zaradili, upravo oni neće umaći!
52. Zar ne znaju da Allah kome hoće daje opskrbu, ali je i uskrati; u tome zaista ima znamenja za ljude koji su pravovjerni.
53. Reci: "Robovi moji, koji ste sami prema sebi pretjerali, zbog Allahove milosti nemojte očajavati – Allah će, zaista, sve grijeha oprostiti; nesumnjivo, On je Oprosnik Samilosni!"
54. Gospodaru svome se obraćajte i Njemu se prepustite prije nego što vas stradanje zadesi – nećete biti poslije pomognuti!
55. I slijedite ono najljepše što vam se od vašega Gospodara spusti, prije nego što vam stradanje nenadano dospije a da nećete ni osjetiti,
56. Te da duša uzviknula ne bi: "Teško meni zbog onoga što u odnosu na Allaha propustih, i baš bijah od onih što su se izrugivali!"
57. Ili da usklikne: "Da me Allah uputi, sigurno bih bila od bogobojaznih!"
58. Ili da ne uzvikne kada se sa stradanjem suoči: "Da mi se samo vratiti pa da budem od onih koji su dobročinitelji!"
59. Jest! Dolazila su ti Moja znamenja pa si ih poricao, uznosio se i bio od onih što su krivovjerni!
60. Na Dan ustanuća vidjet ćeš one što su o Allahu lagali – lica će im potamnjeti! Nije li u Džehennemu boravište za one koji su oholi?!
61. A Allah će spasiti one koji su za uspjeh svoj strepili – zlo ih neće pogoditi, niti će se ožalostiti.
62. Allah je Stvoritelj svega i nad svime On bdi.
63. U Njega su od Nebesa i Zemlje ključevi, a oni koji ne vjeruju u znamenja Allahova – upravo takvi će biti izgubljeni!
64. Reci: "Zar od mene zahtijevate da obožavam nekoga mimo Allaha, o pagani!"
65. A tebi i onima prije tebe objavljeno je: "Budeš li Allahu druge pripisivao, tvoj čin zasigurno će propasti i sigurno ćeš biti među onima što su izgubljeni!"
66. Nego, Allaha ti obožavaj i budi među onima što su zahvalni!
67. A oni ne poštuju Allaha upravo onako kako Ga treba poštovati, iako će na Dan ustanuća vascijela Zemlja biti u Njegovoj šaci, a Nebesa smotana u Njegovoj desnici. Slavljen neka je i uzvisio se iznad onoga što mu pripisuju oni!
68. I u Rog će se puhnuti pa će zgromljeno biti sve što je na Nebesima i sve što je na Zemlji, osim onoga što Allah poželi. Potom će se u njega po drugi put puhnuti i oni će odjednom ustati, čekajući;
69. I Zemlja će u svjetlosti Gospodara svoga bljesnuti, i Knjiga će se postaviti, vjerovjesnici i svjedoci bit će dovedeni, i bit će im suđeno po Pravdi, a neće im se nepravda učiniti;

²⁰⁷ U interpretaciji: Dato mi je jer je znano da sam to zaslužio.

70. I prema onome što je radila svakoj duši će se dati, jer On predobro zna šta su činili;
71. Oni koji ne vjeruju bit će jatimice ka Džehennemu vođeni pa će se, kada dospiju do njega, dveri njegove otvoriti, a čuvari Džehennema njima će se obratiti: "Zar vam nisu dolazili vaši poslanici, koji su vam znamenja Gospodara svoga kazivali i upozoravali vas da ćete se s ovim Danom svojim suočiti?!" "Dakako", oni će odgovoriti, "ali Riječ o stradanju obistinila se onima što su krivovjerni!"
72. Onda će se kazati: "Ulazite na kapije Džehennema da biste u njemu vječno ostali! Užasna li prebivališta za one što su se oholili!"
73. A oni koji su se Gospodara svoga čuvali bit će jatimice ka Džennetu vođeni pa će se, kada dospiju do njega, dveri njegove otvoriti, a čuvari Dženneta njima će se obratiti: "U miru neka ste! Bijaste čestiti, zato ulazite da biste u njemu vječno ostali!"
74. Na to će oni reći: "Hvala pripada Allahu Koji nam obećanje Svoje ispuni tako što nam ovo tlo ubaštini da bismo se gdje želimo u Džennetu nastanili – divne li nagrade onima koji su se trudili!"
75. Onda ćeš ugledati meleke kako al-Arš okružuju i Gospodara svoga hvalom veličaju; svima će se po Pravdi presuditi i "Hvala Allahu, Gospodaru svjetova!", pritom će se govoriti.

Sura 40.

VJERNIK – AL – MU'MIN

Objavljeno u Mekki, osim ajeta 56. i 57; ajeta 85;

objavljeno poslije sure *Skupovi – al-Zumar*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ha-Mim.
2. Knjigu spušta Allah Silni i Koji sve zna,
3. Koji grijehe prašta i pokajanje prima, Koji strašno kažnjava i u Koga su dobra silna; drugog boga osim Njega nema; pred Njega dospjeti valja.
4. Samo oni koji ne vjeruju raspravljaju o Allahovim znamenjima, stoga – neka te njihova nepostojanost na zemlji ne zavara!
5. I Nuhov narod prije njih je poricao, te mnoge stranke za njima; i svaka zajednica upinjala se da se domogne svoga poslanika, posežući za laži da bi njome Istinu pobili, pa sam se Ja njih domogao – kakva tek bijaše Moja kazna!
6. Tako isto će se obistiniti Riječ Gospodara tvoga o onima koji ne vjeruju – da su oni pripadnici Ognja.
7. Oni koji al-Arš drže i oni što su oko njega, zahvaljujući Gospodaru svome slave Ga i vjeruju u Njega, te za vjernike mole oprosta: "Gospodaru naš, milošću i znanjem sve si obujmio – stoga oprosti onima koji se pokaju držeći se Tvoga Puta, i sačuvaj ih patnje Džehennema!
8. Gospodaru naš, uvedi ti njih u vrtove edenske koje si im obećao a i one koji dobri bijahu među njihovim precima, među njihovim ženama i potomcima – Ti si Silni i Premudri, zaista;
9. I sačuvaj ih opakih djela, jer koga sačuvaš opakih djela Određenog Dana – njemu si se smilovao, a upravo to je pobjeda veličanstvena."
10. Onima što nisu vjerovali dovikivat će se: "Veća od vaše odvratnosti prema sebi samima bijaše odvratnost Allahova kada ste u vjeru pozivani, ali ste ostali krivovjernima!"
11. "Gospodaru naš", oni će reći, "dva puta si nas usmrtio i dva puta si nas oživio – sada priznajemo grijehe svoje, pa ima li izlasku ikakvoga puta?"
12. "To vam je stoga što niste uzvjerovali kada se pozivalo Allahu Jedinome, a kada bi Mu se drug pripisao - u to ste vjerovali! Allahu Preuzvišenome i Praskonskome sud pripada!"

-
13. On je Taj što vam pokazuje Svoja znamenja i s neba vam opskrbu dariva, a opomena dopijeva samo do onoga ko se pokajnički obraća.
 14. Zato Allaha zazivajte, čestito Mu vjeru ispovijedajući, makar to bilo mrsko nevjernicima –
 15. On je stepena najvišega i al-Arš zaposjeda; po Svojoj zapovijesti odašilje Duha kome hoće od Svojih robova da bi upozorio na Dan susreta,
 16. Dan kada će se oni pojaviti, pri čemu ništa njihovo neće biti skriveno od Allaha. U koga će vlast biti toga dana? U Allaha Jedinoga i Pobjedonosnoga!
 17. Toga Dana bit će nagrađena svaka duša kako je zaslužila, nikakve nepravde neće biti toga Dana; zaista Allah brzo obračunava.
 18. I upozori ih na Dan bliski, kada će srca popriječena dospjeti u grla, a nasilnici neće imati prijatelja niti branitelja koga se uslišava.
 19. On zna poglede vjerolomne i šta se krije u grudima.
 20. Allah će po pravdi suditi, a oni kojima se klanjaju mimo Njega neće ni po čemu suditi; Allah je taj koji predobro čuje i predobro vidi, zaista.
 21. Zar nisu svijetom putovali, te vidjeli kakve posljedice stigoše one što su im prethodili, a baš oni su moćniji od njih bili i veće spomenike su na Zemlji ostavili, pa ih Allah ipak dograbi zbog njihovih grijeha i niko ih od Allaha ne sačuva.
 22. To je stoga što su im poslanici sa znamenjima dolazili, ali nisu uzvjerovali, pa ih Allah dograbi – On je zaista moćan i strašno kažnjava.
 23. Uistinu, s Našim znamenjima i dokazom jasnim poslali smo Musaa
 24. Faraonu, Hamanu i Karunu, te oni rekoše: "Ja čarobnjaka i lažova!"
 25. Još rekoše kada im stiže od nas Istina: "Ubijte sinove onih koji vjeruju uz njega, a žene im žive ostavite!" Jedino u zabludu ipak vode lukavstva nevjernika!
 26. I faraon reče: "Pustite da smaknem Musaa, pa neka zazove Gospodara svoga, jer se bojim da će vam vjeru promijeniti ili da će u zemlji načiniti nereda!"
 27. Onda reče Musa: "Utočište tražim u svoga i u vašeg Gospodara od svakog ohola čovjeka koji ne vjeruje u Dan obračuna."
 28. Tada reče jedan vjernik iz porodice faraonove, koji je krio svoje vjerovanje: "Zar ćete ubiti čovjeka zato što govori: 'Moj Gospodar Allah je' i pritom vam donosi znamenja od Gospodara vašega? Ako je lažov, njegova laž će biti protiv njega, a ako istinu govori, onda će vas pogoditi štošta od onoga što vam obećava; pouzdano, Allah ne napuće onoga ko baš pretjeruje, niti poricatelja.
 29. Narode moj, danas vi imate vlast tako što svijetom vrhunate, ali ko će nam pomoći pred Allahovom kaznom ako nas stigne?!" A faraon reče: "Ja vam pokazujem samo ono što i sam vidim i upućujem vas samo na put razbora!"
 30. Onda onaj što vjeruje kaza: "Moj narode! Strah me da će se zbiti s vama kao i sa onima na Dan stranaka,²⁰⁸
 31. Kao s Nuhovim narodom, Adom i Semudom, te onima što su slijedili za njima, a Allah ne čini nasilje Svojim robovima!
 32. Moj narode, strah me za vas Dana uzajamnog dozivanja,
 33. Dana kada se budete okretali, uzmičući – pred Allahom nećete imati nikakva zaštitnika, a koga Allah ostavi u zabludi – neće uopće imati naputnika.
 34. Ranije vam je Jusuf donio znamenja, ali ste u ono što vam je donio stalno sumnjali, čak ste, kada je umro, kazali: 'Nakon njega, Allah neće poslati poslanika!' tako Allah uvodi u zabludu upravo onoga ko pretjeruje i ko sumnja.
 35. Prema onima što raspravljaju o Allahovim znamenjima, bez ikakva njima prispjela dokaza, velika je odvratnost

²⁰⁸ *Strankama* se označavaju odmetnici od vjere i urotnici protiv poslanika a koje je stizala Božija kazna.

- Allaha i vjernika – tako Allah pečat stavlja na srce svakog ohola čovjeka i silnika."
36. "Hamane", faraon će na to, "sagradi mi kakav toranj ne bih li se domogao puteva,
37. Nebeskih puteva, te da bih stigao do Boga Musaova, jer ga zaista držim za lažova!" Tako je faraonu lijepim pričinjena rugoba djela njegovih i odvrćen je od Pravoga puta, i tako je smicalica faraonova upravo u propast dospjela.
38. Potom reče onaj što je vjerovao: "Moj narode, mene slijedite i ja ću vas uputiti na put razbora!
39. Moj narode, život zemni samo je puka naslada, a Onaj svijet je Kuća vječna!
40. Ko zlo učini stići će ga taman tolika nagrada, a ko dobro djelo učini, muško ili žensko bio, a vjernik je – takvi će u Džennet ući i u njemu će imati uživanja neizmjerna.
41. Moj narode! Šta je ovo – ja vas pozivam spasenju, a vi mene pozivate na put Ognja:
42. Pozivate me da ne vjerujem u Allaha i da Mu pripisujem druga o kome nemam nikakva saznanja, a ja vas pozivam Silnome i Onome Koji sve prašta!
43. Uopće nema sumnje da onaj kome me pozivate nije ni za kakva zazivanja na ovome svijetu niti na Svijetu drugome, te da nam se valja vratiti pred Allaha i da su upravo oni što pretjeruju pripadnici Ognja –
44. Tada ćete se sjetiti mojih riječi, a ja se prepuštam Allahu; Allah dobro vidi robove, zaista!"
45. Onda ga Allah sačuva zala koja su mu smišljali, a faraonovu porodicu zadesi kazna užasna;
46. Ognju će biti izvrgavani jutrom i uvečer, a Onoga dana kada Čas sudnji nastupi reći će se: "Uvedite faraonovu porodicu u najžešća stradanja!"
47. I kada se u Ognju budu prepirali, reći će slabašni onima što su sebe smatrali velikima: "Mi smo se, zaista, povodili za vama, pa možete li onda makar malo osloboditi nas Ognja?"
48. A kazat će oni što su sebe smatrali velikima: "Svi smo mi u Ognju, zaista – Allah je presudio robovima!"
49. I oni što su u vatri govorit će čuvarima Džehennema: "Uputite dovu Gospodaru svome da nam makar jedan dan olakša stradanja!"
50. A ovi će kazati: "Zar vam nisu vaši poslanici donosili očita znamenja?!" "Dakako!", oni će odgovoriti. "Onda vi molite!", čuvari će uzvratiti, ali zamolba nevjernika sigurno je zaludna.
51. Mi ćemo, sigurno, dati podršku Svojim poslanicima, kao i onima što vjeruju, i to već za života zemnoga, te onoga Dana kada budu ustajali Svjedoci radi svjedočenja,²⁰⁹
52. Na Dan kada zlotvorima neće koristiti isprika – njima prokletstvo pripada i za njih je Dom zla.
53. Mi smo, zaista, Musau uputu dali i Knjigu smo u naslijeđe ostavili Israilovim sinovima –
54. Kao uputu i opomenu razumnima.
55. A ti se strpi – sigurno je Allahovo obećanje istina, i moli za svoje grijehe oprosta, te uvečer i ujutro, zahvaljujući Mu, slavi Gospodara svoga.
56. Oni koji raspravljaju o Allahovim znamenjima, bez ikakva njima prispjela dokaza, nemaju ništa osim oholosti u grudima – oni neće cilj dosegnuti, zato traži utočište u Allaha – On je Taj Koji predobro čuje i predobro vidi, zaista.
57. Sigurno je znamenitije od stvaranja čovječanstva stvaranje Nebesa i Zemlje, ali to nije spoznaja većine.
58. Nisu jednaki slijepac i onaj što vidi, niti su oni što vjeruju, čineći dobra djela, jednaki zlotvorima – kako rijetko do vas opomena stigne!
59. Pouzdano, Čas sudnji doći će – u njega nema sumnje nikakve, ali u to većina ljudi ne vjeruje.

²⁰⁹ Svjedoci su, vjerovatno, meleki koji će na Sudnjem danu svjedočiti o ljudskim djelima.

-
60. Vaš Gospodar je rekao: "Zamolite Me, Ja ću odazvati se! Oni koji iz oholosti neće da obožavaju Mene, poniženi u Džehennem ući će."
61. Allah je Taj Koji vam je noć stvorio da se u njoj skrasite i dan koji razvidan je – Allah je dobar prema ljudima, ali većina ljudi ne zahvaljuje.
62. To vam je Allah, vaš Gospodar i Onaj što stvara sve, nikakvoga boga osim Njega nije, pa kuda se odmećete?!
63. Tako su se odmetali oni što poricahu dokaze Allahove.
64. Allah je Taj Koji vam Zemlju staništem učini, a Nebo zdanjem, obličje vam daje, te vam lijepim učini likove i darova vam stvari ugodne – to vam je Allah, Gospodar vaš, i zato Allah, Gospodar svjetova, neka uzvišen je!
65. On je Živi, osim Njega drugog boga nije – zato Njega, čestitu Mu vjeru ispovijedajući, zazivajte; Hvala pripada Allahu koji Gospodar svjetova je!
66. Reci: "Zabranjeno mi je obožavati one koje vi, mimo Allaha zazivate, pošto mi stigoše znamenja od Gospodara moga, već da se pokorim Gospodaru svjetova naređeno mi je."
67. On je Taj Koji vas stvori od zemlje, potom od sjemene kaplje, potom od zakvačka, potom vas izvodi kao dijete, potom daje da sazrijete, potom da stari postanete – a neki od vas umru prije – tako da do suđenoga časa stignete, i možda shvatit ćete;
68. On je Taj Koji život daje i usmrćuje, te kada nešto odluči, samo kaže: *Budi!* i to bude.
69. Zar ne vidiš one što se o Allahovim znamenjima spore – kuda oni okreću se?!
70. Oni koji poriču Knjigu i ono što smo po Svojim poslanicima poslali – oni će shvatiti kasnije,
71. Kada budu vučeni sa okovima na šijama, okovani u lance,
72. Kroz ključalu vodu, a potom će u vatri pržiti se;
73. Onda će biti pitani: "Gdje li su oni koje mimo Allaha obožavali ste?"
74. "Zagubili nam se", reći će. "Zapravo, mi nismo nikoga ni zazivali ranije!" Tako Allah prepušta zabludi krivovjerne.
75. To vam je zato što na Zemlji likovali ste bez Istine, i što bahati bijaste!
76. Na kapije Džehennema ulazite, u njemu zauvijek ostajete – užasno li je to prebivalište za ohole!
77. A ti se strpi – Allahovo obećanje, zaista, istinito je! Bilo da ti pokažemo dio onoga što im obećavamo, ili da prije toga usmrtime te – oni će se Nama vratiti, nema sumnje.
78. Mi smo, zaista, prije tebe slali poslanike – o nekima smo ti kazivali, a o nekima ti nismo kazivali, i nijedan poslanik nije mogao donijeti znamenje bez Allahove dozvole. A kada Allahova odredba dospije, suđeno će biti po pravdi i pokvareni tada nastradat će.
79. Allah je Taj Koji za vas stvori životinje da biste neke jahali, a neke druge da jedete;
80. Vi od njih koristi imate i pomoću njih do cilja srdaca svojih dospijevate – na njima i na lađama plovite.
81. On vam znamenja Svoja pokazuje – pa koja znamenja Allahova nijećete?!
82. Zar nisu svijetom hodili te gledali šta zadesi njihove prethodnike, a bili su brojniji od njih i moćniji, i na Zemlji su ostavili veće spomenike, ali im to što su sticali ne bijaše od pomoći neke.
83. I kada su im poslanici sa znamenjima dolazili, oni su likovali zbog znanja koje su već imali, pa ih snađe ono čemu rugali su se,
84. A kada se sa stradanjem od Nas suočiše, zavapiše: "U Allaha jednoga vjerujemo, a ne vjerujemo u one koje smo držali kao Njemu ravne!"
85. Ali im ne bijaše od koristi to što su povjerovali kada bi sa žestinom Našom suočili se – to je Allahov zakon za Njegove robove – i tada stradanje zadesi krivovjerne.

Sura 41.

PODROBNO IZLAGANJE – FUSSILAT

Objavljeno u Mekki; ajeta 54;

objavljeno poslije sure *Vjernik – al – Mu'min*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ha-Mim.
2. Svemilosni i Samilosni spušta Objavu –
3. Knjigu čiji su ajeti podrobno izloženi kao Kur'an na arapskom jeziku za ljude koji znaju;
4. Kao radovjesnik i opomenitelj, ali se većina njih okrenula, tako da ne čuju,
5. Te kažu: "Za ono čemu nas pozivaš naša srca zastrta su i uši su nam zapušene; između nas i tebe je prepreka – zato ti radi po svome, a mi ćemo po svojemu!"
6. Reci: "Ja samo samo čovjek kao i vi; meni se objavljuje da je vaš Bog jedini, uistinu - zato se pred Njim uspravite i od Njega oprostite, jer teško onima koji Mu druga pripisuju;
7. Onima koji zekat ne daju, budući da u Drugi svijet zaista ne vjeruju;
8. Oni koji vjeruju i dobra djela čine imat će nagradu neiscrpnu!"
9. Reci: "Zar zbilja nećete da vjerujete u Onoga što u dva dana stvorio je Zemlju,²¹⁰ već i suparnike pripisujete Mu; to je Gospodar svjetova svijetu";
10. Stamene planine postavio je na Zemlju, blagoslovljenom je učinio i na njoj je – sve u četiri dana – utvrdio prehranu – to je objašnjenje onima što pitaju –
11. Potom se ka nebu usmjerio dok je činilo maglinu, te je oslovio Nebo i Zemlju:

²¹⁰ Mnoge riječi ili pojmove u Kur'anu ne treba uzimati doslovno već u prenesenom značenju. Tako i imenica *dan* vjerovatno ima značenje nekog razdoblja, slično riječi sahat koja u arapskom jeziku često ne označava vremensku jedinicu (60 minuta) već nespecificiran vremenski period.

"Milom ili silom se pojavite!"
"Dobrovoljno se pojavljujemo!", uzvratili su Mu.

12. Zatim ih je u dva dana kao Sedam nebesa uređio, te je svakom nebu izdao posebnu naredbu; nebo dunjaluka smo svjetiljkama i zaštitom ukrasili; to je odredba Silnoga i Obaviještenog o svemu.
13. Reci, ako ipak leđa okrenu: "Upozoravam vas na munju poput munje upućene Adu i Semudu",
14. Jer su im poslanici oduvijek dolazili, govoreći: "Ne robujte nikome osim Allahu!", a oni odgovarali su: "Da je naš Gospodar htio, meleke bi spustio – zato ne vjerujemo u ono s čim vas upućuju."
15. Ađani se bijahu na zemlji bespravno uzoholili, govoreći: "Ko je od nas moćniji?!" Zar nisu shvatili da Allah koji ih stvorio od njih je moćniji, a i dokaze Naše oni poricahu!
16. Stoga uputismo na njih, u danima što nesretni bijahu, vjetar ledeni, kako bismo im dali da za zemnoga života kaznu kušaju, a sigurno je još sramnija kazna na Drugome svijetu, i neće dobiti pomoć nikakvu.
17. I Semudane smo napućivali, ali su više voljeli sljepilo nego Uputu, pa ih je, za kaznu sramnu, grom zgromio zbog onoga što zaslužili su,
18. A spasismo one koji su vjerovali i Boga se bojahu.
19. Na Dan kada za Oganj sakupe se Allahovi neprijatelji, raspoređeni će da budu,
20. Pa kada do Ognja dođu, protiv njih će svjedočiti oči i uši njihove, i koža, za ono što činili su.
21. "Zašto svjedočite protiv nas?", pitat će vlastitu kožu. "Moć govora dade nam Allah Koji moć govora dade svemu", reći će, "On vas je prvi put stvorio i vraćate se Njemu;
22. Niste se skrivali zato da protiv vas ne bi svjedočili vaš sluh i vid, i koža vaša, već ste mislili da Allah ne zna za mnogu vašu rabotu.

-
23. Upravo ta vaša primisao koju ste imali o Gospodaru upropastila vas je, pa ste postali oni što stradaju."
 24. I ako budu otrpjeli, Oganj će njihovo utočište biti, a budu li htjeli ugoditi Allahu – neće biti od onih što mogu ugoditi Mu.
 25. Dali smo im družinu, te su im lijepim prikazivali ono što je pred njima i za njima, a onda se nad njima obistinila Riječ o zajednicama koje prije njih nestajahu, kako zajednice džina, tako i ljudi – oni zaista gubitnici bijahu.
 26. I govore oni što krivo vjeruju: "Nemojte ovaj Kur'an slušati, već ga ometajte praveći buku – možda ćete postići pobjedu!"
 27. Stoga ćemo, pouzdano, dati da oni što nisu vjerovali kušaju patnju nesnosnu i sigurno ćemo ih najgore nagraditi za ono što činjahu.
 28. Tako – nagrada za Allahove neprijatelje je vatra, u njoj će vječni Dom da imaju – kao nagrada što dokaze Naše poricahu.
 29. I reći će oni što nisu vjerovali: "Naš Gospodaru! Pokaži nam džine i ljude koji su nas povelili u zabludu – pod noge svoje bacit ćemo ih, da najdonji budu!"
 30. Onima koji kažu: "Naš Gospodar Allah je", pa se toga drže – takvima se meleki spuštaju: "Ne bojte se i ne žalostite, već se veselite obećanome Džennetu!"
 31. Mi smo vam zaštitnici u zemnome životu, te u onosvjetskom, u kome ćete imati šta vam duše zaištu – što god zatražite, imat ćete u njemu.
 32. I to kao dar od Onoga Koji prašta i dariva milost Svoju.
 33. Ko ima ljepšu besjedu od onoga što poziva Allahu, pritom dobro čini i govori: "Ja sam od onih što Mu se prepuštaju"?!"
 34. Dobro i zlo se ne izjednačuju; na zlo uzvratiti onim što bolje je, pa će neprijateljstvo između tebe i njega preobratiti se tako da ćeš imati prijatelja draga u njemu,
 35. A to mogu postići samo oni što strpljivi su, i to mogu postići samo oni što silnu sreću imaju.
 36. Kada te šejtansko zlo spopadne, traži u Allaha utočište, jer On sve čuje i sve zna, uistinu.
 37. Među dokazima Njegovim su noć i dan, Sunce i Mjesec: ne padajte čelima po tlu Suncu niti Mjesecu, već ničice padajte Allahu Koji ih je stvorio, ako se želite klanjati upravo Njemu.
 38. A ako se uzohole, ipak oni što su uz Gospodara tvoga slave Ga noću i danju i pritom se ne dosađuju.
 39. Među dokazima Njegovim je i to što vidiš Zemlju kako se smiri, a kada spustimo vodu na nju, ustreperi i počne obrastati; Onaj Koji nju oživljava sigurno će i mrtve oživjeti – On je uistinu Svemoćni.
 40. Oni koji dokaze Naše poriču neće Nam se sakriti; da li je bolji onaj što će u Oganj bačen biti, ili Onaj što će se na Dan ustanuća smiren pojaviti?! Radite šta hoćete – sve što činite On savršeno vidi!"
 41. Oni koji ne vjeruju u Opomenu nakon što su je dobili neka znaju da je to, zaista, Kur'an Moćni,
 42. Kome laž ne prilazi sprijeda niti otpozadi; njega objavi Premudri i Hvalodostojni.
 43. Tebi se ne govori ništa što već nije rečeno poslanicima prethodnim; tvoj Gospodar je Onaj Koji zaista prašta i Koji bolno kazni.
 44. A da smo Objavu sačinili kao Kur'an na stranome jeziku, sigurno bi kazali: "Da su mu barem obrazloženi ajeti! Zar Kur'an na stranom jeziku Arapinu?!" Reci: "Onima koji vjeruju on je uputa i lijek, a oni što ne vjeruju gluhi su i za njega su slijepi – takvi kao da su izdaleka pozvani."
 45. I Musau smo Knjigu dali, pa su se oko nje razili, a da nije od Gospodara tvoga ranije date Riječi, njima bi sigurno bilo presuđeno, jer oni su, zaista, prema Kur'anu veoma podozrivi.
 46. Ko dobro djelo uradi – u svoju korist ga uradi, a ko zlo učini – protiv sebe čini; Gospodar tvoj prema robovima nije nasilni.
 47. Njemu pripada znanje o Času sudnjemu; ni plodovi ne izlaze iz cvjetnih čaški,

žena ne zanese bez Njegova znanja niti rodi; onoga Dana kada ih pozove: "Gdje su moji drugovi?!"²¹¹, oni će kazati: "Obavještavamo Te da niko od nas to ne tvrdi!";²¹²

48. Njima će se zagubiti oni koje su ranije zazivali, te će shvatiti da nikakvo pribježište ne mogu imati.
49. Čovjeku ne dosadi da za dobro moli, a ako ga zlo zadesi – postane očajnik neutješni.
50. Dadnemo li da Našu milost kuša poslije nevolje koja ga zadesila, sigurno će kazati: "Ovo i jest za me, i ne mislim da će se Čas sudnji zbiti, a budem li vraćen Gospodaru svome – kod Njega će me dobrote čekati"; one koji nisu vjerovali mi ćemo sigurno obavijestiti o tome šta su činili i da kušaju kaznu surovu sigurno ćemo ih tjerati.
51. Kada čovjeku blagodat podarimo, on leđa okrene i svojim putem se zaputi, a kada ga zlo dohvati, tada se nadugo moli.
52. Reci: "Šta mislite – ako je Kur'an od Allaha, a vi ipak u njega ne vjerujete, ko je u većoj zabludi od onoga što je s njima u potpunoj zavadi?!"²¹³
53. Dokaze Svoje ćemo im pokazati na obzorjima i u njima samima, da bi im bilo jasno kako je Kur'an Istina; a zar nije dovoljno to što Gospodar tvoj o svemu svjedoči?!
54. Zar u susret s Gospodarom svojim zbilja sumnjaju oni; zar On, zbilja, nije Taj Koji sve obujmi?!

²¹¹ Riječ *drugovi* odnosi se na idole koji su Bogu pripisivani, a kojih, očigledno, neće biti na Sudnjem danu.

²¹² Idolopoklonici će reći kako niko od njih ne tvrdi da Allah ima drugove, odnosno partnere.

²¹³ U zavadi, odnosno u sukobu sa Istinom.

Sura 42.

SAVJETOVANJE – AL - ŠURA

Objavljeno u Mekki;

osim ajeta 23-25. i 27; ajeta 53;

objavljeno poslije sure

Podrobno izlaganje – Fussilat

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ha-Mim.
2. Ayn-Sin-Qaf.
3. Tako objavljuje tebi i onima prije tebe Allah Silni i Premudri.
4. Njemu pripada sve što je u Nebesima i na Zemlji; on je Uzvišeni i Veličanstveni –
5. Nebesa samo što se ne raspadnu jedna iznad drugih²¹⁴ dok meleki, hvaleći Gospodara svoga, veličaju Ga i mole oprosta za one na Zemlji; nije li Allah, zaista, Taj Koji prašta i Koji je Samilosni?!
6. Na one što zaštitnike mimo Njega uzimaju Allah motri, a ti nisi taj koji će o njima brinuti.
7. Tako smo Mi Kur'an na arapskom jeziku objavili zato da Majku naselja²¹⁵ i one

²¹⁴ Zbog Allahove veličine i znamenitosti, Nebesa samo što se ne raspadnu.

²¹⁵ Vidi napomenu uz 6:92.

- oko nje upozori, te da upozori na Dan zбора u koji uopće nema sumnje; jedni će u Džennet, a u Džehennem će drugi.
8. Kada bi Allah htio, pripadnicima jedne vjere učinio bi ih, ali koga hoće On u Svoju milost uvodi, a nasilnici neće zaštitnika ni pomagača imati.
 9. Zar mimo Njega zaštitnika uzimaju, kad je upravo Allah zaštitnik jedini, kad On oživljava mrtve i kada je On Svemoćni?!
 10. Presuda je Allahova ma u čemu se razilazili – to vam je Allah, Gospodar moj, u Njega se uzdam i valja mi se Njemu obraćati.
 11. Tvorac je Nebesa i Zemlje; stvorio vam je para od vas samih, a i životinje u paru stvori, te vas tako razmnožava; Njemu nije ništa nalik; On je Taj Koji veoma dobro čuje i vidi.
 12. Njegove su riznice Nebesa i Zemlje – opskrbu daje kome hoće, ali je i uskrati: On je o svemu dobro Obaviješteni.
 13. U vjeri vam je propisao ono što i Nuhu u dužnost stavi, ono što smo tebi objavili i čime smo Ibrahima, te Musaa i Isaa zadužili: "Vjeru usprav držite i u tome se nemojte razilaziti!" Idolopoklonicima teško pada ono čemu ih pozivaš ti; koga hoće Allah odabire Sebi i upućuje onoga ko Mu se prikloni.
 14. A upravo kada im je Znanje stiglo oni su se razišli, i to zbog uzajamne zavisti; da nije Riječi Gospodara tvoga ranije izrečene o roku određenome, njima sigurno presuđeno bilo bi;²¹⁶ oni kojima se Knjiga u nasljedstvo ostavlja poslije njih, prema njoj su veoma podozrivi.
 15. Stoga ti pozivaj i kao što ti je naređeno ispravno idi, a nemoj njihove strasti slijediti, te reci: "Vjerujem u knjige koje Allah objavi; naređeno mi je da s vama postupam po pravdi; Allah je Gospodar meni i vama; neka nama naših djela, a vama neka vaših; između nas i vas nikakav spor ne postoji; Allah će nas sve odreda sakupiti; Njemu se valja vratiti."
 16. Oni što o Allahu raspravljaju nakon što su Mu se neki odazvali imaju dokaze koji su kod Gospodara njihova bezvrijedni, pa će se na njih gnjev sručiti i čeka ih užas nesnosni.
 17. Allah je Taj što Knjigu uz Istinu i Mjerilo objavi; šta znaš ti – možda je blizu Čas sudnji!
 18. Požuruju Čas oni što u njega ne vjeruju, a oni što vjeruju od njega strahuju, znajući da je on stvarni; baš su oni što se spore o Času sudnjem u velikoj zabludi!
 19. Allah je dobar prema robovima Svojim; koga hoće opskrbi, jer On je Moćni i Silni.
 20. Ko plodove Drugoga svijeta želi, dat ćemo mu višestruko plodova njegovih, a ko bude želio plodove ovoga svijeta – Mi ćemo mu ih dati, ali na Drugome svijetu neće udjela imati.
 21. Zar oni imaju neke bogove koji su Allahu ravni a koji su im propisali da vjeruju onako kako Allah ne dopusti?! Da nije Riječi Odluke,²¹⁷ njima bi sigurno bilo presuđeno, jer nasilnicima pripada užas nesnosni.
 22. Vidjet ćeš nasilnike kako strepe od onoga što su zaslužili a to će ih zadesiti, dok će biti u džennetskim lugovima oni koji su vjerovali i dobra djela činili, šta im se prohtije imat će od svoga Gospodara – to je, zaista, dar veliki.
 23. To je ono čime Allah radovijesti Svoje robove koji su vjerovali i dobra djela činili. Reci: "Za ovo ne tražim nikakve nagrade osim rodbinske ljubavi". Ko dobročinstvo učini, još veće dobročinstvo ćemo njemu učiniti; Allah je, zaista, Oprosnik Zahvalni.
 24. Zar vele: "O Allahu izmišlja laži"?! Kada bi Allah htio, tvoje srce zapečatio bi; Allah briše neistinu i obistinjuje Istinu riječima Svojim; On dobro zna šta njedre grudi.

²¹⁶ Bog je obećao da će ih pustiti do *određenog roka*, vjerovatno do Sudnjeg časa.

²¹⁷ Da Allah nije već dao riječ da će nevjernike pustiti do odsudnoga časa, kaznio bi ih; isti smisao nosi i ajet 14.

25. On je Taj Koji prima pokajanje robova Svojih, a oprašta ružna djela, znajući šta činite vi;
26. Odaziva se onima koji vjeruju i valjano djelaju, dajući im od Svoje dobrote još i više, a za nevjernike je užas nesnosni.
27. Kada bi Allah opskrbu prosuo robovima Svojim, sigurno bi se osilili na Zemlji, zato je spušta u mjeri u kojoj želi; On je o Svojim robovima dobro obaviješten i dobro vidi;
28. On je Taj što pljusak šalje, Svoju milost rasprostirući kada već postanu očajni, jer On je Zaštitnik Hvaljedostojni.
29. Stvaranje Nebesa i Zemlje jedan je od dokaza Njegovih, te živih bića koja je rasijao po njima, a On je u stanju kada hoće da ih sakupi.
30. Kakva god vas nevolja zadesi, to ste vlastitim rukama zaradili, a mnogo toga će vam oprostiti.
31. Nećete biti u stanju na Zemlji umaći i osim Allaha nemate zaštitnika ni nekoga ko će vam pomoći.
32. Jedan od dokaza Njegovih su lađe po moru – kao stjegovi.²¹⁸
33. Ako hoće, vjetar smiri, te one stanu, nepomične na površini – u tome zaista ima dokaza za svakog ko je strpljiv i zahvalni –
34. Ili ih potopi zbog onoga što su zaslužili, a mnogo i oprost, i
35. Da bi znali oni koji se spore o Našim dokazima kako ne mogu umaći.
36. Sve što vam je dato samo je uživanje u životu zemnome, a ono što je u Allaha bolje je i trajnije za one koji su vjerovali i u Gospodara svoga se uzdali;
37. Za one koji izbjegavaju goleme grijehe i bestidnosti, a oprostite kada ih ko rasrdi;
38. Za one koji se Gospodaru svome odazivaju, koji namaz klanjaju, a o poslovima se savjetuju, te troše od onoga što smo im darovali;
39. Za one koji se brane kada ih nasilje zadesi.
40. Nagrada za zlo jest da se istim zlom uzvrati, a ko oprost i ko se izmiri – njega će Allah nagraditi, jer On zaista ne voli one koji su nasilni;
41. Oni koji se brane kada im se nasilje učini neće odgovarati,
42. A koji ljudima nasilje učine i bez prava siju smutnju po Zemlji sigurno će odgovarati – takve čeka užas bolni.
43. Strpiti se i oprostiti – to je zaista postupak čestiti.
44. Koga Allah zabludi prepusti, taj zaštitnika poslije Njega neće imati; ti ćeš vidjeti kako će nasilnici, kada se s kaznom suoče, kazati: "Ima li načina da nam se povratiti?"
45. I vidjet ćeš kako ih izlažu vatri, skrušene zbog poniženja, te kako krišom gledaju, a kazat će oni što su vjerovali: "Gubitnici su oni što su sebe i svoje porodice na Dan ustanuća upropastili!" Zbilja će nasilnici u stradanju trajnom ostati
46. I nikakve zaštitnike koji bi im pomogli , mimo Allaha, neće imati, jer koga Allah stranputici prepusti – za toga izlaza neće biti.
47. Svome Gospodaru se odazivajte prije nego što dođe Dan od koga Allah neće odstupiti: tada pribježišta neće imati, niti ćete moći poricati.
48. Budu li ipak leđa okrenuli, ta nismo te poslali da bdiješ nad njima – dužan si samo im obznaniti; kada čovjeku damo da Našu milost kuša, on joj se obveseli, a kada ih zadesi nesreća zbog onoga što su prethodno vlastitim rukama uradili, tada je čovjek uistinu nezahvalnik veliki.
49. Allahu pripada vlast na Nebesima i na Zemlji; On stvara šta hoće; kome hoće žensku djecu podari, a kome hoće porod muški,
50. Ili oba spola – muški i ženski, a koga hoće bez poroda ostavi; On sve zna i On je Svemoćni.

²¹⁸ Izvorna riječ *'a'lam* znači brda, ali i *zastave, stjegov*. Odlučio sam se za značenje *stjegovi*, jer mi se takvo poređenje čini znatno dinamičnijim, te da sadrži više sličnosti između dva poredbena korelata (uporedi i 55:24).

51. Čovjeku je dato da samo Objavom Allah mu se obrati, iza zastora, ili da mu poslanika uputi, te poslanik s Njegovim dopuštanjem objavljuje šta On poželi; On je, zaista, Preuzvišeni i Premudri.
52. Tako smo i tebe Duhom Svojim nadahnuli; nisi znao šta je Knjiga niti šta je Vjera, ali smo je učinili svjetlom pomoću koga napućujemo koga hoćemo od robova Svojih, i ti si zaista taj koji upućuje na Put ispravni,
53. Na Put Allaha Kome pripada sve što je na Nebesima i na Zemlji; zbilja, Allahu će se sve vratiti.

Sura 43.

NAKIT – AL - ZUHRUF

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 54; ajeta 89;

objavljeno poslije sure *Savjetovanje – al – Šura*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ha-Mim.

2. Tako Nam Knjige koja je jasna,
3. Mi smo je kao Kur'an objavili na arapskom jeziku da biste se dozvali razbora
4. A Kur'an je u Knjizi – majci kod Nas uzvišen i mudar, zaista.²¹⁹
5. Zar da vam potpuno uskratimo Opomenu zato što ste narod koji pretjera?!
6. Mnogo vjerovjesnika poslali smo predašnjima
7. I nijedan vjerovjesnik nije im došao a da nisu ismijali ga!
8. Zato smo uništili one što su moćniji od njih bili, a o precima je navedena pouka.
9. Ako ih upitaš ko stvori Nebesa i Zemlju, sigurno će kazati: "Stvorio ih Silni, Onaj Koji sve zna",
10. Koji učini da vam Zemlja bude kolijevka i po njoj vam staze dao da biste se domogli Pravoga puta;
11. Koji s neba odmjereno vodu spušta, pa njome oživljavamo predio mrtvi – tako ćete i vi biti izvedeni iznova;
12. Koji sve parove stvara, te vam lađe i stoku daje radi putovanja,
13. Da se smjestite na leđa njihova pa da se sjetite blagodati Gospodara svoga kada se nađete na njima, i da kažete: "Slava Onome Ko ih je potčinio nama, jer mi se ne bismo mogli nositi s njima,
14. I mi ćemo se pouzdano vratiti pred Gospodara svoga!"
15. A pripisuju Mu jedan dio Njegovih robova;²²⁰ čovjek je očiti nezahvalnik, zaista.
16. Zar da od onih koje On stvara kćeri uzima, a vas da dariva sinovima?!

²¹⁹ Većina naših prevodilaca sintagmu *Umm al-kitab* prevodi sa *Glavna knjiga*. U izvorniku stoji *Knjiga – majka*, odnosno knjiga svih knjiga, ona iz koje potječu sve druge knjige. Kao i na mnogim drugim mjestima, ovdje sam izbjegao tefsirski prijevod, ili prijevod-interpretaciju, da bih sačuvao jezičke i stilske vrijednosti izvornika. Inače, komentatori tumače sintagmu *Knjiga-majka* kao *Lawhi mahfuz*, odnosno kao jednu osnovnu knjigu, pismo ili "ploču" u Allahovom posjedu, a iz nje su izvedene objave, pa i Kur'an.

²²⁰ Pripisuju Mu dijete.

17. A kada nekoga od njih obraduju viješću o onome što je prisposodio Svemilosnome, lice mu se smrači zbog gnjeva;²²¹
18. Zar one koje se u nakitu podižu, a u sporenju su bez jasnoga stava?!²²²
19. Oni su meleke, koji su robovi Svemilosnoga, načinili ženama! Zar su oni svjedoci njihova stvaranja?! Njihovi iskazi će biti zapisani i polagat će računa.
20. I još vele: "Mi ih ne bismo obožavali kada bi to bila volja Svemilosnoga!" oni o tome ne znaju ništa, to je samo laž njihova!
21. Zar smo im dali kakvu knjigu prije Kur'ana pa se pridržavaju toga?!
22. Štaviše, oni kažu: "Svoje pretke smo zatekli u određenoj vjeri i mi ispravno hodimo njihovim stopama."
23. Tako – prije tebe nismo poslali ni u jedno naselje opomenitelja, a da oni što su u njemu raskošno živjeli nisu kazali: "Pretke smo zatekli u određenoj vjerskoj zajednici i mi idemo njihovim stopama!"
24. "Zar i pored toga", on reče. "Što vam donosim uputu bolju od onoga što ste zatekli u svojih predaka?!", a oni će: "Mi ne vjerujemo u to što je poslato po vama!"
25. Zato smo ih kažnjavali, pa ti vidi kakva bijaše za poricatelje posljedica!
26. A kada Ibrahim reče ocu i svome narodu: "S tim što vi obožavate ja nemam ništa,
27. Već samo s Onim Koji me stvorio, pa će me On ispravno uputiti, zaista!"
28. I on to učini trajnom rječju svojim potomcima, ne bi li se povratili, možda.
29. Čak sam dopustio da uživaju ovi i očevi njihovi sve dok ne dobiše Istinu i poslanika istinita,
30. A oni rekoše kada im stiže Istina: "Ovo je magija i u nju ne vjerujemo, doista!"
31. I dodaše: "Trebalo je da ovaj Kur'an bude objavljen nekom znamenitom čovjeku iz ova dva naselja!"
32. Zar da oni raspoređuju milost Gospodara tvoga?! Mi raspoređujemo među njima sredstva rad života zemnoga i uzdigli smo donekle jedne nad drugima da bi služili jedni drugima, a od onog što oni gomilaju vrjednija je milost Gospodara tvoga.
33. Kada ljudi ne bi bili jedna zajednica, sigurno bismo učinili da oni koji u Samilosnog ne vjeruju srebrene krovove imaju na kućama, kao i stepeništa radi uspinjanja;
34. I vrata na kućama, i divane radi odmora;
35. I ukrase zlatne, jer sve su to užici života zemnoga, a Drugi svijet u Gospodara tvoga pripada bogobojaznima.
36. Ko previdi spominjanje Svemilosnoga, Mi ćemo mu dodijeliti Šejtana pa će u njemu imati druga nerazdvojna –
37. I dok oni misle da su pravoupućeni, šejtani ih odvrćaju s Puta,
38. Dok svaki takav ne dođe k Nama, pa će šejtani kazati: "Kamo sreće da je između mene i tebe bila razdaljina kao između dva istoka! Lošeg li u tebi druga!"
39. Toga Dana neće vam koristiti – budući da ste nasilje činili – to što ćete biti zajedno sred stradanja!
40. Zar ti da učiniš da gluhi čuje, ili da ispravno uputiš slijepca i očigledno zabludjela?!
41. Ako bismo tebe baš i odveli, njih bi sigurno stigla Naša kazna,²²³
42. Ili kada bismo ti pokazali ono što smo obećali njima – Mi smo, zaista, nadmoćni nad njima.
43. Zato se drži onoga što ti je objavljeno – ti si na Pravome putu, zaista.
44. Kur'an je, zbilja, opomena tebi i tvojim ljudima, i polagat ćete računa.

²²¹ Prijeislamski Arabljani nisu željeli žensku djecu. Istovremeno su pripisivali Bogu idole-kćeri. Upravo o tome govori ovaj ajet: Arabljanin se ljuti i mršti kada mu kažu da je dobio kćer, a on Bogu pripisuje kćeri.

²²² I ovaj ajet odnosi se na žensku djecu koja u sporenju, sukobima, ratovima i sl. nemaju čvrst i respektabilan stav, niti učešća.

²²³ Poslanici su bili svjedoci kazni sručenih na nevjernički narod, ili na dio naroda. U ovome ajetu Allah kaže da bi nevjernike sigurno kaznio čak i ako bi Poslanika k Sebi uzeo (ako bi preminuo), pa ne bi bio svjedok kazne; o tome govori i naredni ajet.

45. I raspitaj se u poslanika koje smo poslali prije tebe jesmo li odredili da obožavaju kakve bogove mimo Svemilosnoga!
46. Tako poslasmo s Našim dokazima Musaa faraonu i njegovim uglednicima, te on kaza: "Ja sam, zaista, poslanik Gospodara svjetova".
47. I kada im podastrije Naše dokaze, oni ih ismijaše tada.
48. Nismo im pokazivali nijedan dokaz a da ne bijaše jači od brata-dokaza, i na muke smo ih stavljali ne bi li se povratili, možda,
49. A oni su govorili: "Čarobnjače, zamoli za nas Gospodara svoga na temelju obećanja tebi datoga – mi ćemo sigurno biti među upućenima!"²²⁴
50. I čim smo ih oslobodili stradanja, oni su kršili data obećanja,
51. Te faraon svoj narod pozva: "Moj narode! Zar vlast u Egiptu ne pripada meni, i ove rijeke što teku ispod mene?! Zar ste bez vida?!"
52. I zar nisam bolji od ovoga jadrnika koji jedva da jasno progovara?!"
53. Da su mu barem stavljene zlatne narukvice, ili da su s njim došli meleki kao pratnja!"
54. I on svoj narod potcijeni, te se narod faraonu pokori – bijaše to grješni narod, doista.
55. A kada nas rasrdiše, kaznismo ih tako što ih potopismo sve odreda,
56. Te od njih načinismo prošlost i pouku potonjima.
57. A kada je naveden kao primjer Merjemin sin, graja se diže sred tvoga naroda,
58. Te rekoše: "Jesu li naši bogovi, ili je on bolji?" Taj primjer su ti naveli samo radi spora; oni su, zaista, narod koji se svađa.
59. On je samo rob koga smo obasuli blagodatima i učinili ga primjerom Israilovim Sinovima,
60. A kada bismo htjeli, umjesto vas bismo Zemlju dali melekima, da dođu za vama.
61. On je nesumnjivo predznak Časa sudnjega, ²²⁵ zato u Čas sudnji ne sumnjajte i Mene slijedite – i eto Pravoga puta!
62. I neka vas Šejtan nipošto ne odvrati – u njemu imate neprijatelja očita!
63. A kada Isa dođe s dokazima, on kaza: "Mudrost sam vam donio i da bih vam ono oko čega se razilazite objasnio. Zato se bojte Allaha i meni se pokoriti treba.
64. Allah je Gospodar meni i vama – stoga obožavajte Njega – i eto Puta pravoga!
65. Onda se stranke razidoše – zato: teško onima što nasilje učiniše od kazne Dana prebolnoga!
66. Zar oni čekaju da im Čas sudnji dođe iznenada, tako da i ne naslute ga?!"
67. Tada će prijatelji biti neprijatelji jedni drugima, osim onih , osim onih što se boje Boga:
68. "Robovi Moji! Danas za vas nema straha, niti vam se žalostiti treba,
69. Vama koji ste vjerovali u Naša znamenja i bili muslimanima!
70. Uđite u Džennet, radosni, vi sa svojim ženama!"
71. Bit će opsluživani zlatnim posudama i peharima; u njemu će biti šta zaželi duša i u čemu oko uživa – u njemu ćete ostati zavazda.
72. "To je taj Džennet koji vam je darovan zbog vaših postupaka;
73. U njemu za vas ima voća svakakvoga da biste jeli ga!"
74. Grješnici će zauvijek ostati u patnji Džehennema;
75. Neće im se olakšati kada budu u njoj, puni očajanja;
76. Nismo nasilni prema njima, već oni bijahu ti što činili su nasilja.
77. A oni će dozivati: "Malik, neka Gospodar tvoj svrši s nama!"²²⁶, a on će im kazati: "Ostati vam valja!"

²²⁴ U interpretaciji: Zamoli Boga da nas spasi kazne, pa ćemo biti vjernici.

²²⁵ O tome na koga se odnosi zamjenica *on*, u ovome ajetu, postoje različita mišljenja, odnosi se na poslanika Isaa, a po drugima na Kur'an.

²²⁶ *Malik* je melek – čuvar Džehennema.

78. Mi smo vam dostavili Istinu, ali većini vas mrska je Istina.
79. Ako je Odredba dozlogrdila njima, onda je zaista dozlogrdilo Nama!
80. Zar oni mise da ne čujemo njihove potaje i oko čega sašaptavaju se?! Naprotiv, a zapisuju to i izaslanici Naši koji su s njima.
81. Reci: "Kada bi Svemilosni dijete imao, ja bih prvi obožavao ga!"
82. Nad onim što Mu pripisuju, neka je uzvišen Gospodar Nebesa i Zemlje, Gospodar al-Arša!
83. Pusti ih da se predaju uživanju i da se zabavljaju dok se ne suoče s Danom koji obećan je njima!
84. On je Taj Koji je Bog na Nebesima, a Bog je i na Zemlji; On je Premudri i Onaj Koji sve zna.
85. Uzvišen neka je Onaj Koji Nebesima i Zemljom vlada, te onim što je među njima; za Čas sudnji On zna i Njemu se vratiti valja.
86. Oni što se mole nekom drugome neće moći zauzimati se za drugoga, već samo oni koji su Istinu priznali, te im je ona poznata.
87. Da ih zapitaš ko ih je stvorio, sigurno će kazati: "Allah!" Zašto se odmeću onda?!
88. I Poslanik se jada: "Gospodaru moj, baš su ovo ljudi bez pravog vjerovanja!"
89. Zato ti njih ostavi i reci: "Selam vama!", a oni će shvatiti doskora!

Sura 44.

DIM – AL - DUHAN

Objavljeno u Mekki; ajeta 59;

objavljeno poslije sure *Nakit – al – Zuhruf*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ha-Mim.
2. Tako nam Knjige koja je jasna,
3. Spustili smo je u noći koja je blagoslovljena – Mi upozoravamo, doista –
4. U toj noći se svaka mudra stvar odvaja
5. Po Našoj zapovijesti; Mi šaljemo poslanika,
6. Kao milost Gospodara tvoga – On je Taj Koji veoma dobro čuje i sve zna –
7. Gospodara Nebesa i Zemlje i onoga što je među njim, ako ste uvjerenja čvrstoga.
8. Osim Njega nema nikakvoga boga; život daje i usmrćuje Gospodar vaš i Gospodar vaših davnih predaka.
9. Ali – oni sumnjaju i za njih je to zabava,
10. Zato pričekaj Dan kada će se dim očiti pojaviti s neba,
11. Koji će pasti po ljudima – to je kazna bolna.
12. "Gospodaru naš, otkloni nam stradanje – pravovjerni ćemo biti tada!"
13. Šta će njima tada Opomena kad su već imali poslanika istinita,
14. Pa su se okrenuli od njega, govoreći: "Eto ludaka podučena!"
15. Mi ćemo sigurno stradanje otkloniti malo, ali ćete se vi vratiti, zaista,²²⁷

²²⁷ Vratit ćete se grijehenu.

16. Do Dana kada ćemo vas strahovito zgrabiti – Mi smo ti od Kojih dolazi kazna!
17. Davno prije njih smo faraonov narod iskušali tako što su dobili poslanika plemenita:
18. "Meni prepustite Allahove robove – ja sam vam poslanik istiniti, zaista;
19. Nemojte se nad Allahom uzdizati – ja vam donosim dokaza očita,
20. I da me ne kamenujete ja od svoga i vašeg Gospodara tražim utočišta,
21. A ako mi ne povjerujete – onda me ostavite samoga!"
22. Potom zazva svoga Gospodara: "Ovo su, zaista, ljudi od zločina!"
23. "Noću kreni s Mojim robovima – sigurno će potjera za vama.
24. Ti ostavi more mirno, oni će sigurno biti vojska potopljena."²²⁸
25. Oni ostaviše mnogo vrtova i izvora,
26. Zasijanih njiva i plemenitih mjesta,
27. I blagodati, a nasladivahu se njima!
28. Tako se zbilo, a Mi smo u nasljedstvo ostavili drugim ljudima.
29. Potom ni Nebo ni Zemlja nisu plakali za njima, i nije im data odgoda.
30. A Sinove Israilove izbacili smo iz ponižavajućeg stradanja,
31. Od faraona – on zaista bijaše ohol i sasvim pretjera;
32. Znajući ih, učinismo ih odabranim nad svjetovima,
33. A dali smo im neka znamenja u kojima su iskušenja očita,
34. A ovi govore, doista:
35. "Postoji samo naša smrt prva, i nama nema proživljenja;
36. Pretke nam dovedite naše, ako je to što govorite istina!"
37. Da li su oni bolji, ili narod Tubbe i oni odranije?! Njih smo uništili jer bijahu prijestupnicima.
38. Nismo stvorili Nebesa i Zemlju i ono što je među njima radi igranja;

39. Stvorili smo ih samo sa Istinom, ali većina njih to ne zna.
40. Dan Razluke je, zaista, rok određeni njima svima,
41. Dan kada prijatelj neće prijatelju pomoći ništa, niti će se pomagati njima,
42. Osim onima kojima se Allah smilova – On je Silni i Samilosni, zaista.
43. Sa Zekum-drвета
44. Bit će hrana grješnicima,
45. U stomacima će ključati kao rastopljena kovina,
46. Kao što vri ključala voda;
47. "Zgrabite ga pa ga vucite usred Džehennema,
48. Zatim mu, za kaznu, na glavu lijevajte vodu koja je vrela!
49. Baš si ti 'Silni' i 'Plemeniti' – zato kušaj sada!
50. Ovo je to u šta ste sumnjali, zaista!"
51. Bogobožni će, pouzdano, imati mjesta sigurna –
52. U vrtovima i među vrelima;
53. Obući će svilu i kadifu, okrenuti jedni prema drugima,
54. Tako će biti, i oženit ćemo ih krupnookim ženama –
55. Tu će moći, sigurni, tražiti voća svakakva;
56. Tu neće kušati smrt, nakon prvog umiranja, i On će ih sačuvati džehennemskog stradanja,
57. A to kao kao blagodat Gospodara tvoga; to je zaista pobjeda veličanstvena!
58. Kur'an smo, zbilja, učinili lagahnim na tvome jeziku ne bi li do njih doprla opomena.
59. Zato – pričekaj, a i oni čekaju, zaista!

Sura 45.

ONI KOJI KLEČE – AL - DŽASIYA

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 14; ajeta 37;

objavljeno poslije sure *Dim – al – Duhan*

²²⁸ Bog naređuje Musau da ne udara štapom po moru čim on prođe: potrebno je da u razdvojeno more zagazi potjera da bi bila sigurno potopljena.

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ha-Mim.
2. Allah Silni i Premudri objavljuje Knjigu.
3. Zaista, na Nebesima i na Zemlji vjernici znamenja imaju,
4. Te u stvaranju vas i životinja koje On razasu ima znamenja za ljude koji čvrsto vjeruju;
5. I u smjenjivanju dana i noći, u onome što Allah s neba spušta kao opskrbu, te njime oživljava zemlju obamrlu, i u smjenjivanju vjetrova jesu znamenja za ljude koji razumijevaju.
6. To su Allahova znamenja koja ti kazujemo kao Istinu; pa u koje riječi mimo Allaha i Njegovih ajeta da vjeruju?!
7. Teško svakome lažovu, grješniku,
8. Koji sluša Allahove ajete što mu se kazuju i opet istrajava u oholosti, kao da ih ni čuo nije – zato mu navijesti patnju bolnu –
9. A kada sazna nešto od Naših ajeta, on ih izvrgava ruglu; to su oni koji će dobiti kaznu ponižavajuću.
10. Džehennem je pred njima a ono što su stekli neće im donijeti korist nikakvu, niti što su mimo Allaha zaštitnike uzimali; bit će izloženi silnom stradanju.
11. Ovo je Uputa, a oni koji u ajete Gospodara svoga ne vjeruju dobit će kaznu prebolnu.
12. Allah je Taj Koji je vama potčinio more zato da lađe, Njegovom voljom, plove po moru i zato da biste dosegнули Njegovu dobrotu, te da biste bili od onih što zahvaljuju;
13. I potčinio vam je ono što je na Nebesima i na Zemlji – sve je od Njega; u tome zaista jest znamenje za ljude koji razmišljaju.
14. Reci onima koji vjeruju da oprostite onima što se Allahovim Danima ne nadaju, kada

će On nagraditi ljude prema onome što zaslužuju.²²⁹

15. Ko čini dobro djelo – u korist je njegovu, a ko zlo radi – na štetu je njegovu; najzad ćete biti vraćeni svome Gospodaru.
16. Sinovima Israilovim dali smo Knjigu, vlast i vjerovjesništvo, lijepim stvarima ih opskrbismo i učinismo da se nad drugim svjetovima odlikuju;
17. I jasne dokaze im dadasmo o Stvari,²³⁰ ali se oni razidoše upravo kada im Znanje dođe, i to u svome rivalstvu; Gospodar tvoj će im na Dan ustanuća donijeti presudu o onome oko čega se ne slažu.
18. Onda smo tebi odredili da ideš utvrđenim putem u Stvari: zato taj put slijedi, a nemoj slijediti strasti onih koji ne znaju –
19. Oni ti zaista kod Allaha neće donijeti korist nikakvu; nasilnici jedni druge za prijatelje uzimaju, a Allah je prijatelj onima koji se Njega čuvaju.
20. Ovo su jasni dokazi ljudima, uputa i milost onima koji čvrsto vjeruju.
21. Misle li oni koji čine loša djela da ćemo postupati s njima kao s onima koji vjeruju i valjano djelaju – bilo za života ili njihovom smrću?! Loše li oni prosuđuju!
22. Allah je sa Istinom stvorio Nebesa i Zemlju, te da bi svaka duša bila nagrađena prema onome što je zaradila, jer oni neće trpjeti nepravdu.
23. Vidje li ti onoga što je za strast za boga svoga uzeo i koga je Allah, znajući ga, pustio na stranputicu, te mu na sluh i srce pečat utisnu, na vid mu stavi koprenu? Ko će mu takvom osim Allaha dati uputu?! Zašto ne uzmete pouku?!
24. Oni kažu: "To je samo život zemni – umiremo i živimo, i jedino će nas vrijeme uništiti!" Oni o tome ništa ne znaju, oni samo pretpostavljaju.
25. A kada im se jasni dokazi Naši podastiru, druge argumente nemaju, osim da kažu:

²²⁹ Muslimanima je u početku širenja islama naređivano da budu trpeljivi prema uvredama i zlostavljanju krivovjernih, koji se ne nadaju Božijim "Danima", odnosno Njegovim blagodatima.

²³⁰ Iz konteksta proizlazi da se imenica *Stvar*, s određenim članom u izvorniku, odnosi na Vjeru.

-
- "Dovedite nam naše očeve, ako ste oni što istinu kazuju!"
26. Reci: "Allah vam život daje, zatim vas usmrćuje, najzad vas na Dan ustanuća okuplja sve – u to nema nikakve sumnje, ali ljudi većinom ne znaju."
 27. Vlast na Nebesima i na Zemlji pripada Allahu, a onoga dana kada nastupi Čas sudnji – tada će biti gubitnici oni što laž zastupaju.
 28. I vidjet ćeš narod svaki kako na koljenima kleči; svaki narod će prema njegovoj knjizi da pozivaju: "Danas ćete biti nagrađeni prema svome djelanju;
 29. Naša Knjiga je ovo – o vama kazuje istinu, jer tražili smo da sve što ste činili ispisuju."
 30. Tako će one koji su vjerovali i dobra djela činili Gospodar njihov uvesti u milost Svoju – to će biti uspjeh očiti, uistinu.
 31. A za one koji nisu vjerovali: "Zar vam ajeti Moji nisu kazivani?! Ipak ste se uzoholili i bijaste ljudi koji prestupe činjahu!
 32. Kada se govorilo: 'Allahovo obećanje je Istina, u Čas sudnji nema nikakve sumnje', vi ste odgovarali: "Ne znamo mi šta je Čas sudnji, mi samo pretpostavljamo, a nismo oni što čvrsto vjeruju'."
 33. Potom će im se prikazati ružna djela koja su činili, te će ih snaći ono što su izvrgavali ruglu,
 34. I rečeno će biti: "Danas ćemo vas zaboraviti baš kao što ste zaboravljali na susret u ovome svome Danu i Oganj će vaše utočište biti, te nećete imati nekoga koji bi da vam pomognu;
 35. To je stoga što ste Allahove dokaze izvrgavali ruglu i što vas zemni život obmanu!" Toga Dana iz Ognja neće biti izvedeni niti će se od njih tražiti da ugađaju.²³¹

36. Zato – neka je hvala Allahu, Gospodaru Nebesa i Gospodaru Zemlje, svih svjetova Gospodaru!
37. Sva veličina u Nebesima i na Zemlji pripada Njemu; on je Silni i Premudri, uistinu.

Sura 46.

PJEŠČANA BRDA – AL - AHQAF

Objavljeno u Mekki;

osim ajeta 10, 15. i 25; ajeta 35;

objavljeno poslije sure

²³¹ Neće se od stradalnika tražiti da pokušaju Allaha odobrovoljiti.

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ha-Mim.
2. Knjigu objavljuje Allah Silni i Premudri.
3. Nebesa i Zemlju i ono što je među njima Mi smo samo sa Istinom stvorili i na rok određeni, a krivovjerni se okreću od onoga na šta su upozoreni.
4. Reci: "One kojima se mimo Allaha molite vidite li? Pokažite mi šta su to od Zemlje oni stvorili, ili nekog udjela u Nebesima imaju li oni? Donesite mi kakvu knjigu koja ovoj prethodi, ili kakav trag znanja, ako ste iskreni!"
5. Ko je u većoj zabludi od onoga što se, mimo Allaha, moli nekome ko mu do Dana ustanuća ne odgovori i koji su prema njihovim molitvama ravnodušni?!
6. A kada ljudi budu sakupljeni, božanstva će biti njihovi dušmani i obožavanje njihovo će krivovjerjem proglasiti.²³²
7. Kada im se recitiraju Naši ajeti jasni, oni govore o pristigloj Istini: "Ovo je čin magije očigledni!"
8. Ili kažu: "On Kur'an izmisli!" Reci: "Ako sam ga izmislio, vi mi kod Allaha ne možete nimalo pomoći; on veoma dobro zna šta o njemu razglabate vi; On je svjedok između vas i mene dostatni; On je Taj Koji prašta i Koji je Samilosni".
9. Reci: "Nisam li ja poslanik prvotni i ne znam šta će se sa mnom niti s vama učiniti; ja slijedim samo ono što mi se objavi i ja sam samo opomenitelj jasni."
10. Reci: "Šta mislite ako je Kur'an od Allaha, a vi u njega ne vjerujete, premda je to posvjedočio i jedan od Sinova Israilovih na temelju onoga što njemu slični,²³³ te je on povjerovao, a vi ste se

uzoholili; Allah zaista neće uputiti narod nasilni!"

11. I oni koji ne vjeruju govore o onima koji su pravovjerni: "Da je kakvo dobro, u tome nas ne bi pretekli oni!" A kako se nisu pomoću njega naputili, oni će kazati: "Ovo je umišljaj drevni!"
12. Musaova Knjiga bijaše vođa i milost prije njega, a ovo je Knjiga na arapskom jeziku kao ovjera, da bi opomenula one koji su nasilni, a dobročiniteljima je ona glas radonosni.
13. Oni koji kažu: "Naš Gospodar je Allah", te idu Putem pravim – za njih nema straha niti će biti ojađeni.
14. To su stanovnici Dženneta u kome će vjekovati – za ono što su činili bit će njime nagrađeni.
15. Čovjeku smo oporučili da svojim roditeljima dobro čini: njegova majka tegobno ga je nosila i tegobno ga porodi; nošenje i njegovo dojenje traje trideset mjeseci, a kada zreo postane i četrdeset godina dostigne, on veli: "Gospodaru moj, Ti me podstakni da zahvalim na Tvojoj blagodati koju si darovao meni i mojim roditeljima, te da činim dobra djela kojima ćeš zadovoljan biti, i potomstvu mome dobro učini; kajem se Tebi jer ja sam zaista od onih što su muslimani."
16. To su oni od kojih ćemo primiti najbolje što su činili, a preći ćemo preko njihovih djela hrđavih; stanovnici Dženneta će biti, i to kao iskreno obećanje njima, koje će se ispuniti.
17. Onaj koji se svojim roditeljima obrati: "Ih! Zar mi obećavate da ću oživjeti, a vijekovi su već minuli!",²³⁴ dok oni Allaha zazivaju: "Teško tebi! Vjeruj! Sigurno će se obećanje Allahovo obistinirati!", on će kazati: "To su samo prazne priče naroda drevnih!"

ranije objave, koje su prethodile Kur'anu, ukazivale na Kur'an, i na iste stvari koje su u njemu, te da objavljene Knjige svjedoče o tome.

²³⁴ U interpretaciji – Dijete će reći roditeljima: Zar ću biti oživljen kad su tolike generacije pomrle, a niko od njih nije oživljen?!

²³² U ajetima 5. i 6. riječ je o nemuštim kumirima i njihovim obožavaocima.

²³³ Vjerovatno se odnosi na objavu Tevrat. U svakom slučaju, ovaj ajet možemo interpretirati tako da su

-
18. To su oni nad kojima treba da se ostvari Riječ o narodima što su prije njih minuli – kako džini, tako i ljudi: oni su zaista izgubljeni.
 19. Za ono što su učinili svi će se naći na nekoj razini, da bi za svoja djela bili nagrađeni, a nepravdom neće biti oštećeni.
 20. Reći će se na Dan kada oni koji nisu vjerovali budu Ognju izloženi: "Sve užitke svoje u životu zemnome vi ste proćerdali i njima ste se naslađivali! Zato ste Danas ponižavajućom kaznom nagrađeni – jer ste se na Zemlji bespravno oholili i jer bijaste gješni!"
 21. Spomeni brata Adova, kada je opominjao svoj narod među brdima pješćanim – a prije i poslije njega bili su opomenitelji: "Osim Allaha nemojte nikoga obožavati, jer strah me da ćete na Dan veliki biti izloženi kazni!"
 22. "Zar si nam došao", odgovarali su oni, "da nas odvratiš od bogova naših?! Daj nam to čime prijetiš, ako si od onih što su iskreni!"
 23. "O tome zna Allah Jedini", on odgovori, "ja vam priopćavam ono što se meni objavi, a vidim da ste vi narod neprosvijetljeni."
 24. Pa rekoše, pošto Ono²³⁵ ugledaše kao oblak što krenu put dolina njihovih: "Ovo je oblak što nam kišu donosi!" "Ne, već je to ono što ste požurivali: vjetar neki u kome je užas bolni –
 25. On će voljom Gospodara svoga sve srušiti!" onda su se jutrom samo nastambe njihove mogle vidjeti; tako Mi nagrađujemo narod grješni.
 26. Mi smo im omogućili ono što nismo vama omogućili; sluh i vid, i srca smo im dali, ali im sluh ni vid, niti srca njihova nisu uopće koristili, jer su znamenja Allahova poricali, te ih snađe ono što su ismijavali.
 27. Neka naselja oko vas smo uništili; a dokaze smo im izložili ne bi li se povratili.
 28. Ta zašto im nisu pomogli oni koje su, mimo Allaha, kao posrednike-bogove uzimali?! Ne, oni su od njih odlutali, jer to bijaše laž njihova, nešto što su izmislili.
 29. I kada smo ti skupinu džina uputili da bi Kur'an slušali, pa pošto su učenju prisustvovali, oni su kazali: "Poslušajte!" Kada okončano bi, vratiše se svojim kao oni što služe Opomeni.
 30. "Narode!", rekoše. "Knjigu objavljenu poslije Musaa mi smo slušali, koja potvrđuje kao istinite i one prije nje, koja upućuje ka Istini i na Put ispravnih.
 31. Narode! Allahovom glasniku se odazovite i u Njega vjerujte – On će vam neke grijeha oprostiti i od bolnih patnji vas sačuvati!"
 32. Ko se glasniku Allahovom ne odazove, taj na Zemlji neće umaći i zaštitnike mimo Njega neće imati – oni su u očiglednoj zabludi.
 33. Zar ne vide da Allah koji Nebesa i Zemlju stvori, i stvarajući ih On se ne umori, u stanju je da mrtve oživi?! Dakako, On je Svemoćni!
 34. Reći će se na Dan kada oni koji nisu vjerovali budu Ognju izloženi: "Zar ovo nije istina?!", a oni će kazati: "Jeste, Gospodara nam našega!" On će reći: "Kušajte kaznu jer bijaste krivovjerni!"
 35. A ti se strpi kao što su se strpjeli poslanici odlučni, i ne požuruj protiv njih; na Dan kada se suoče s onim što obećano im je, njima će izgledati kao da su samo časak dana proveli. Eto Glasnika!²³⁶ Zar će biti uništen neko drugi do ljudi grješni?!

²³⁵ Zamjenica *ono* odnosi se na kaznu, stradanje.

²³⁶ Vjerovatno se riječ *Glasnik* (Balig) odnosi na Kur'an.

Sura 47.

MUHAMMED – MUHAMMAD

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 13; ajeta 38;

objavljeno poslije sure *Željezo – al – Hadid*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Onima koji krivo vjeruju i odvrćaju od Puta Allahova – On će poništiti djela njihova,
2. A onima koji pravo vjeruju, čineći dobra djela, i vjeruju u ono što se Muhammedu spušta – a to je Istina od Gospodara njihova - On će preći preko loših djela i učinit će da se stanje njihovo poboljša,
3. I to stoga što oni koji krivo vjeruju slijede neistinu , a pravovjerni slijede Istinu od Gospodara svoga; tako Allah navodi primjere ljudima.
4. Kada se suočite s onima što krivo vjeruju, udrite ih po šijama sve dok ih ne učinite slabima, zatim ih vežite, a potom velikodušni budite, ili tražite otkupa, sve dok rat ne odloži svoja bremenja. Tako treba! Kada bi Allah htio, On bi ih pobijedio, ali hoće da jedne pomoću drugih iskuša; onima koji poginu na Allahovome Putu, neće poništiti djela –
5. Njih će naputiti i učiniti da se njihovo stanje poboljša,
6. I uvest će i u Džennet koji je već predstavio njima.

7. Vi koji vjerujete! Pomognete li Allaha, On će pomoći vama i dat će sigurnost vašim nogama!
8. A oni koji krivo vjeruju – nesreća neka je s njima, i On će poništiti djela njihova,
9. I to stoga što mrze ono što je Allah objavio, te će On uništiti djela njihova.
10. Zašto se Zemljom ne zapute pa da motre šta se zbilo s njihovim prethodnicima: Allah njih pretvori u ruine, a krivovjerne čeka slična sudbina,
11. I to stoga što je Allah zaštitnik pravovjernima a što krivovjerni nemaju zaštitnika nikakva.
12. One koji vjeruju i čine dobra djela zaista će Allah uvesti u vrtove s tekućim rijekama, a one koji krivo vjeruju, naslađujući se i jedući kao što jede stoka – Oganj je za boravišta njihova!
13. Uništili smo mnogo naselja moćnijih nego što je naselje koje tebe progna, tako da nisu imali pomagača nikakva!
14. Zar su jednaki oni što su uz jasni dokaz Gospodara svoga onima kojima se lijepim čini rugoba djela vlastitoga i koje vodi strast njihova?!
15. Primjer Dženneta koji je obećan bogobožnima – gdje su rijeke u kojima je neustajala voda, i rijeke mlijeka nepromjenljiva okusa, i rijeke pitkoga vina vinopijama, i rijeke meda prečišćenoga, gdje će imati svakakvih plodova i oprost od Gospodara svoga – zar je to isto kao i onima koji će u Ognju vjekovati i vrelom vodom se pojititi, tako da će im kidati crijeva njihova?!
16. Među njima ima onih koji te slušaju, ali čim od tebe izađu, pitaju one kojima je dato Znanje: "Šta to on maločas kaza?!" To su oni kojima Allah pečat stavi na srca i koje vodi strast njihova!
17. A onima koji su se naputili, On će napućenost pojačati i učiniti da bogobožnost bude njihova.
18. Zar čekaju da im Čas sudnji dođe iznenada, a predznaci stigli su već do sada?! A kada im već dođe, šta će im onda opomena!

19. Znaj da nema nikakvoga boga osim Allaha i za grijehе svoje traži oprostа, kao i vjernicima i vjernicama, а Allah zna vaša kretanja i boravišta vaša!
20. Vele oni koji vjeruju: "Kad bi bila neka sura objavljena!"²³⁷ А kada je precizna sura spuštena i u njoj spomenuta borba, vidio si one čija su srca bolesna kako te gledaju pogledom nekoga pred smrt onesviještenoga. А preča bi im bila
21. Poslušnost i razumna besjeda! I kada je stvar već odlučena, za njih bi bolja bila iskrenost u odnosu na Allaha.
22. Zar ne biste baš vi, kada biste zavladaли, po Zemlji pravili nereda i raskidali srodstva svoja?!
23. То su oni koje je Allah prokleo, te ih učinio gluhima i ostavio ih bez vida!
24. Zar oni o Kur'anu ne razmišljaju, ili katance imaju srca njihova?!
25. One koji su okrenuli leđa, pošto im se jasno ukazala Uputa, Šejtan je zaveo i lažnu nadu im uliva,
26. I to stoga što su govorili onima koji su mrzili ono što Allah spušta: "Mi ćemo vas poslušati u nekim stvarima", а Allah zna šta je sve tajna njihova!
27. А kako će biti kada ih meleki budu usmrćivali, udarajući ih po licima i po leđima! –
28. I to stoga što su slijedili ono što srdi Allaha, а prezreli ono što Ga zadovoljava, te im On poništi djela njihova!
29. Zar misle oni što bolest nose u srcima da Allah neće pokazati zlikovanja njihova?!
30. Kada bismo htjeli, Mi bismo ti ih pokazali, zaista, i ti bi ih pouzdano prepoznao po njihovim biljezima, ali ti ćeš ih prepoznati sigurno po načinu govora; djela vaša su Allahu poznata.
31. Mi ćemo vas, zaista, iskušavati da bismo spoznali borbe međ vama, i one koji su trpeljivi, а provjeravat ćemo i vijesti o vama.
32. Oni koji krivo vjeruju i odvrćaju od Puta Allahova, i koji Poslaniku nevolje

zadaju iako im se jasno ukazala Uputa neće Allahu učiniti nažao ništa, а On će poništiti djela njihova.

33. Vi koji vjerujete! Slušajte Allaha i slušajte Poslanika, а ne upropaštavajte djela svoja!
34. Uistinu, onima koji krivo vjeruju i odvrćaju s Puta Allahova i potom kao krivovjerni umiru – Allah im neće dati oprostа!
35. Kada ste već jači, ne popuštajte i ne nudite mira, jer Allah je s vama i neće zakinuti djela vaša!
36. Zemni život je puka igra i zabava, а ako vjerujete i bojite se Allaha – On će vam dati nagrade, а tražiti neće imanja vaša.
37. Ako bi ih od vas tražio, te na tome istrajao, pokazali biste se škrtima, а On bi pokazao zlikovanja vaša.
38. Eto, vi ste ti koji se pozivate da trošite zarad Allaha, а škrtih vas ima; ko škrtari, upravo na svoju štetu škrtari; Allah je Prebogati, а vi ste ubogi; budete li okrenuli leđa, On će vas zamijeniti narodom koji onda neće biti nalik vama.

Sura 48.

OSVOJENJE – AL - FATH

Objavljeno u Medini; ajeta 29;

objavljeno poslije sure *Petak – al – Džumu'a*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Mi smo ti pobjedu potpunu dali²³⁸
2. Da bi ti Allah oprostio grijehе koje ti ranije а i kasnije počini, da bi blagodat

²³⁷ Kada bi bilo objavljeno poglavlje posvećeno pitanjima borbe!

²³⁸ Prema općem uvjerenju, *pobjeda* se odnosi na *Hudejbijski mirovni ugovor* koji je označio veliku moralnu pobjedu muslimana.

-
- Svoju upotpunio prema tebi i na Pravi put da te naputi,
3. I da te Allah istinski snažno podrži –
 4. On je Taj Koji u srca vjernika mir spusti da bi vjeru svoju ojačali; Allahove su vojske na Nebesima i na Zemlji; Allah je Sveznajući i Premudri –
 5. Da bi²³⁹ vjernike i vjernice uveo u vrtove kojima teku rijeke, kako bi u njima vjekovali, i da bi prešao preko njihovih djela hrđavih – a u Allaha je to uspjeh veličanstveni –
 6. I da bi kaznio one koji su licemjerni i licemjerke, one koji su mnogobošci i mnogoboškinje a koji o Allahu veoma loše misle – krug zla nad njima neka je! – jer Allah nad njima srdit je i prokleo ih je, te za njih Džehennem pripremio je, a to je utok užasni!
 7. Allahove su vojske na Nebesima i na Zemlji; Allah je Silni i Premudri.
 8. Kao svjedoka, radovjesnika i opomenitelja zaista te poslasmu Mi –
 9. Da biste u Allaha i Poslanika Njega vjerovali, da biste Ga podržali, da biste Ga uznosili i da biste Ga slavili ujutro i u čas večernji.
 10. Oni koji su ti prisegnuli, Allahu su prisegnuli – Allahova ruka je iznad ruku njihovih; onaj ko iznevjeri, zaista na svoju štetu iznevjeri, a ko ono na šta se Allahu obavezao izvrši – Allah će mu zato dati dar veličanstveni.
 11. Reći će ti beduini izostali:²⁴⁰ "Naša stada i porodice su nas zadržali, zato oprost za nas zamoli!" Izgovaraju jezicima ono što nije u srcima njihovim. Reci: "Pa ko za vas može kod Allaha nešto učiniti ako On hoće da vam naudi, ili ako hoće da vam korist učini?! Dakako, o onome što činite Allah je predobro Obaviješteni.
 12. Čak ste mislili da se Poslanik i pravovjerni neće svojim porodicama nikada vratiti i to vaša srca razgali, a

- veoma loše ste mislili, jer ste vi narod jedan pokvareni.
13. A ko ne vjeruje u Allaha i Poslanika Njegova – neka zna da smo zaista za krivovjerne pripremili oganj pomamni!
14. Allahu pripada vlast na Nebesima i na Zemlji; kome hoće oprost, a koga hoće – kazni; Allah prašta i On je Samilosni.
15. Reći će izostali, kada se otisnete za plijenom da biste ga uzeli: "Pustite nas da vas pratimo!" – oni žele riječi Allahove promijeniti. "Nećete nas pratiti", ti uzvрати, "jer Allah tako otprije naredi!" Oni će kazati: "Ne, nego nam zavidite vi!" Nije, već malo toga shvaćaju oni!
16. Beduinima izostalim reci: "Bit ćete pozvani protiv jednog veoma srčanog naroda, da biste se protiv njih borili, ili da islam prime oni. Ako poslušate, Allah će vam divnu nagradu dati; ako odstupite kao što ste ranije odstupili, Allah će vas bolnom kaznom kazniti!"
17. Nije to grijeh slijepome, niti je grijeh bolesnome;²⁴¹ ko se Allahu i Poslaniku Njegovome pokori, u vrtove kroz koje rijeke teku On će ga uvesti, a ko leđa okrene – On će ga bolnom kaznom kazniti.
18. Allah je zaista zadovoljan vjericima što su ti pod drvetom prisegnuli, jer znao je šta je u srcima njihovim, pa na njih smirenost spusti i pobjedom bliskom ih nagradi;
19. I plijenom silnim koji će uzeti, jer Allah je Silni i Premudri.
20. Allah vam obeća plijen bogati koji ćete uzeti, te vam s time požuri i otkloni od vas ruke drugih ljudi – kako bi to bilo znamenje vjericima i kako bi vas naputio na Put ispravni;
21. I plijen drugi kojim niste u stanju ovladati, a Allah ga obujmi; Allah je Svemoćni.
22. Da su oni što krivo vjeruju boj s vama zametnuli, sigurno bi leđa okrenuli i potom zaštitnika ni pomagača ne bi našli

²³⁹ U ravni sintakse, ovaj i nekoliko narednih ajeta čine niz namjernih rečenica započetih 2. i 3. ajetom.

²⁴⁰ *Beduini izostali* su oni koji se pravdaju navodnim obavezama koje ih "sprječavaju" da prate Poslanika.

²⁴¹ Slijep i bolestan mogu izostatiti iz pohoda.

-
23. To je pravilo Allahovo koje je oduvijek na snazi, i nećeš vidjeti da se Allahovo pravilo promijeni.
 24. On je Taj Koji otkloni od vas ruke njihove i od njih ruke vaše usred Mekke, nakon što vam dade da pobijedite ih; šta činite Allah dobro vidi.²⁴²
 25. Upravo oni ne vjeruju i vama zabranjuju pristup Hramu časnome, te da do odredišta svojih dospiju kurbani. On bi vam ih prepustio da nije bilo vjernika i vjernica koje ne poznajete pa biste ih pregazili, te biste zbog njih – iako bi to bilo nehotice – sram doživjeli!²⁴³ To je stoga da bi Allah koga hoće priveo Svojoj milosti. Da su ovi bili izdvojeni, bolnom kaznom bismo krivovjerne kaznili.
 26. Kada su krivovjerni u srcima svojim žar raspirivali, žar paganski, Allah smirenost Svoju na Poslanika i na vjernike spusti i riječju "bogobožnost" obaveza ih, jer oni i porodice njihove bijahu te riječi najdostojniji; Allah je Sveznajući.
 27. Allah će Poslaniku Svome san ostvariti: sigurno ćete u Hram časni kročiti – Allah ushtjedne li – glava obrijanih, kosa podrezanih, neuplašeni; On je znao ono što vi niste znali, pa vam je, umjesto toga, omogućio uspjeh nedavni.²⁴⁴
 28. On je Taj koji Poslanika Svoga s Uputom i Vjerom Istine uputi, kako bi je istakao nad vjerama svim; Allah je svjedok dovoljni.
 29. Muhammed je Allahov poslanik; oni što su uz njega žestoki su prema krivovjernima a jedni prema drugima su

milostivni; vidiš ih kako se klanjaju i čelima po tlu padaju, težeći da se dobrote i zadovoljstva Allahova domognu; vidiš ih kako se sagibaju i čelima po tlu padaju, u težnji ne bi li se Allahove dobrote i zadovoljstva domogli; tako su u Tevratu opisani, a u Indžilu su poput sjemena koje izdanak pusti, pa ga ojača, te on očvrsne i na stabljici svojoj se uspravi, sijača zadivljujući – to je zato da On krivovjerne vjericima razljuti; onima koji vjeruju i čine dobra djela Allah oprost obećava i dobitak veličasntveni.

²⁴² Muslimani su osvojili Mekku i tom prilikom je, Božijom voljom, izbjegnuto krvoproliće. O tome govore i naredni ajeti ove sure.

²⁴³ U interpretaciji: Allah nije dopustio krvoproliće pri osvojenju Mekke, jer je u gradu bilo vjernika i vjernica koji su tajno primili islam, pa bi u slučaju borbe mogli stradati.

²⁴⁴ Poslanik je usnio osvojenje Mekke i o tome pričao vjericima kojima je to bio veliki cilj. Međutim, osvojenje Mekke je "kasnilo", pa su muslimani postigli drugu značajnu pobjedu – osvojenje važnog naselja Hajber.

Sura 49.

SOBE – AL - HUDŽURAT

Objavljeno u Medini; ajeta 18;

objavljeno poslije sure

Rasprava – al – Mudžadala

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Pravovjerni! Ispred Allaha i Poslanika Njegova nemojte srljati, i Allaha se bojte; zaista je Allah Svečujući i Sveznajući.
2. Pravovjerni! Ne dižite glasa iznad glasa Vjerovjesnikova, nemojte mu se povišenim tonom obraćati kao što se obraćate jedni drugima, kako ne bi vaši poslovi - da to i ne osjetite – bili uzaludni!
3. Oni koji stišaju svoje glasove pred Poslanikom Allahovim – takvima je Allah iskušao srca u bogobožnosti: oprost i nagrada veličanstvena njima će pripasti.
4. Oni koji te ispred soba dozivaju – zaista, u većini nisu razumni.
5. Sigurno bi im bolje bilo da su se strpjeli dok izadeš pred njih; Allah je Onaj Koji prašta i Koji je Samilosni.
6. Pravovjerni! Ako vam grješnik kakvu vijest donese, vi je rasvijetlite da ne biste koga u neznanju oštetili pa biste se kajali zbog onoga što ste učinili!
7. I znajte da da se Allahov Poslanik među vama nalazi; kada bi vas poslušao u mnogim stvarima, sigurno biste nastradali, ali vam je Allah vjeru omilio, u vašim srcima je uresio, a nevjerništvo, grijehenje i neposlušnost vam omrznuo – upravo takvi su Pravim putem upućeni –
8. Kao izraz Allahove dobrote i blagodati; Allah je Sveznajući i Premudri.
9. Ako dvije skupine vjernika zarate, među njima uspostavite mir; ako jedna drugoj nasilje učini, onda se borite protiv one

koja nasilje učini dok Allahove odredbe ne prigrlji; ako ih prigrlje, onda valjano i pravično ih izmirite ih; zaista, Allah voli one koji su pravični.

10. Vjernici su, zbilja, braća – zato braću svoju izmirite; Allaha se bojte ne biste li milost primili.
11. Pravovjerni! Neka se jedni muškarci ne rugaju drugim - možda su oni bolji, niti neke žene drugim ženama – možda su one bolje od njih; nemojte se kuditi i nemojte se nadimcima vrijeđati – ružno li je ime "griješenje" uz ime "vjerovanje"; oni koji se ne pokaju – takvi su nasilni.
12. Pravovjerni! Klonite se sumnjičenja mnogih – neka sumnjičenja su grijeh, zaista; nemojte se uhoditi i jedni druge ogovarati; zar bi neko od vas volio meso svoga mrtvog brata jesti – vi biste to mrzili; Allaha se bojte; zaista je Allah Onaj Koji prima pokajanje i Koji je Samilosni.
13. Ljudi, od jednog muškarca i jedne žene Mi smo vas stvorili, te vas narodima i plemenima učinili da biste se međusobno upoznavali; sigurno je među vama najčasniji onaj ko je najbogobožniji; Allah je Sveznajući i dobro Obaviješteni.
14. "Mi vjerujemo!", vele beduini. Reci: "Niste vi uzvjerovali, ali kažite: 'Islam smo primili', jer još nije vjera u vaša srca ušla; budete li Allaha i Poslanika Njegova slušali, neće vam se za djela vaša ništa zakinuti; zaista je Allah Onaj Koji prašta i Koji je Samilosni.
15. Vjernici su samo oni koji povjeruju u Allaha i Poslanika Njegova i potom se ne podaju sumnji, boreći se na Allahovome Putu imecima i životima svojim; to su oni koji su iskreni!
16. Reci: "Zar vi da učite Allaha o svojoj vjeri, kad Allah zna šta je u Nebesima i šta je na Zemlji?! Allah je Sveznajući."
17. Prigovaraju ti oni što su islam primili. Reci: "Nemojte mi zbog svoga islama prigovarati – naprotiv, Allah vama dobro učini time što vas u Vjeru uputi, ako ste već čestiti.

-
18. Allah zaista zna ono što je nevidljivo u Nebesima i na Zemlji; ono što činite Allah dobro vidi."

Sura 50.

QAF

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 28; ajeta 45;

objavljeno poslije sure *Odaslani – al – Mursalat*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Qaf. Tako Mi Kur'ana Znamenita,
2. Čude se čak što im dođe opomenitelj iz njihovih redova, pa rekoše krivovjerni: "Ovo je neka stvar čudnovata:
3. Zar nakon što umremo i prah postanemo?! Eto povratka nestvarna!"²⁴⁵
4. Poznato je Nama šta će od njih uzeti zemlja i u Nas je Knjiga koja sve čuva.
5. Oni čak poriču Istinu nakon što im je došla, tako da u njih vlada pometnja.
6. Zar ne pogledaju nebo iznad sebe – kako smo sazdali i ukrasili ga, i kako na njemu nema pukotina?!
7. A Zemlju smo razastrli i planine stamene po njoj pobacali, i dali smo da niče na njoj niče svaka vrsta bilja zanosna –
8. Kao pouka i opomena za svakog roba predana;
9. I s neba spuštamo vodu blagoslovljenu, pa njome izvodimo vrtove i zrnavlja žetvena,
10. I palme sunule, s nagomilanim plodovima –
11. Kao hranu robovima; njome oživljavamo i predio mrtvi – to je poput ishoda. ²⁴⁶

12. Prije njih je i Nuhov narod poricao, stanovnici al-Ressa, i narod Semuda,
13. I Ad, i faraon, i braća Luta,
14. I stanovnici Ejke, i narod Tubba – svi su poricali, pa je prijetnja Moja ostvarena.
15. Zar smo se prvim stvaranjem zamorili?! Nipošto, ali oni su sumnjičavi spram stvaranja ponovna.
16. Čovjeka smo stvorili, znajući šta mu duša njegova prišaptava, i Mi smo mu bliži nego vena vratna.
17. A pošto se sretnu dva susretača,²⁴⁷ sjedeći jedan zdesna a drugi slijeva,
18. Čovjek ni riječ ne izusti, a da uz njega nema nadzornika spremna.
19. Smrtna patnja je izvjesna; to je nešto od čega ti spasa nema;
20. I u Rog će se puhnuti – pa eto obećanog Dana;
21. I doći će svaka duša vodičem i svjedokom praćena.
22. "Za ovo nisi mario, pa smo ti skinuli koprenu i Danas si vida razbistrena!"
23. A drug njegov²⁴⁸ će na to: "Ovoga svoga imam spremna!"
24. "U Džehennem bacite svakog krivovjernika buntovna,
25. Koji je sprječavao dobro, drznika podozriva,
26. Koji je mimo Allaha načinio boga, zato ga bacite sred stradanja užasna!"
27. Drug će njegov reći: "Gospodaru naš, nisam ga zaveo, ali ga jest snašla zabluda golema!"
28. "Preda Mnom se ne sporite", On će reći, "prijetnju sam vam uputio odavna!"
29. U Mene je riječ nepromjenljiva i nisam nepravičan prema robovima!"
30. Na Dan kada Džehennem zapitamo "Jesi li se napunio?", on će reći: "Ima li još koga?"

²⁴⁶ Riječju *ishoda* označava se proživljenje, izlazak iz mezara, i sl.

²⁴⁷ *Susretači* su meleki koji bilježe ljudska djela.

²⁴⁸ Sporno je na koga se odnosi riječ *drug* (*qariin*), ponovljena u 27. ajetu. Može se odnositi na meleka koji je bio zadužen kao čovjekov pratilac, a može biti Šejtan s kojim je čovjek u nevjerništvu i smutnji drugovao za života na zemlji.

²⁴⁵ *Povratak* je proživljenje na Drugome svijetu.

-
31. A Džennet će se primaknuti, nedaleko bit će bogobojaznima:
 32. "Ovo je ono što vam je obećano – za svakog pokajnika čuvarna,
 33. Ko se bojao Svemilosnoga nevidljiva i koji je došao srca predana!
 34. Uđite u njega spokojno – evo vječnoga Dana!"
 35. U njemu će imati šta požele, a u Nas su i dobra dodatna.
 36. A prije njih smo upropastili mnogo naroda, premda su moćniji od njih bili, pa su svijetom tragali da li kakvog spasa ima!
 37. U tome zaista jest opomena za onoga ko srca ima, ili kao razborit slušati zna.
 38. Zbilja smo stvorili Nebesa i Zemlju i sve među njima u šest dana, ne osjetivši nikakva zamora.
 39. Zato otrpi ono što govore i veličaj, uz zahvalu, Gospodara svoga prije izslaska Sunčevoga i prije njegova zahoda,
 40. I noću veličaj Ga, te nakon obavljenih namaza;
 41. I oslušuj Dan kada će Pozivnik pozvati s mjesta bliskoga;
 42. Dan kada će Povik Istine oni začuti – i to je Dan ishođenja!²⁴⁹
 43. Mi zaista život dajemo i usmrćujemo, i valja se vratiti Nama
 44. Na Dan kada će se Zemlja za njih rascijepiti i oni će hitati – to je sakupljanje koje lagahno je Nama.
 45. Mi sasvim dobro znamo šta govore; nije tvoje da budeš nasilan prema njima, već onoga ko se prijetnje Moje boji opominji pomoću Kur'ana.

Sura 51.

VJETROVI KOJI VITLAJU – AL - ZARIJAT

Objavljeno u Mekki; ajeta 60;

objavljeno poslije sure *al – Ahqaf*

²⁴⁹ Dan proživljenja.

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Tako Mi vjetrova što vitlaju silno,
2. Te oblačja što teretom je obremenjeno,
3. Zatim onih što plove lagahno,²⁵⁰
4. Pa onih koji raspoređuju kako je zapovijedeno²⁵¹ -
5. Zaista je istina ono što vam je obećano
6. I zaista Dan obračuna bit će, pouzdano!
7. Tako Mi neba koje je putanja prepuno,
8. Vi ste ogrezli u pričanje oprečno;²⁵²
9. Od njega²⁵³ se odvraća onaj koga se odvratilo!
10. Neka klevetnici budu uništeni,
11. Oni što su u nesreći nehajni,
12. Pitajući: "Kada li će taj Dan Vjere biti?"
13. Toga Dana oni će biti ognju izloženi:
14. "Kušajte smutnju svoju – to je ono čiji ste ubrzani dolazak tražili!"
15. U vrtovima i na izvorima bit će bogobojazni,
16. Primajući šta im Gospodar njihov podari – prije toga bili su dobročinitelji,
17. Noću su bivali malo spavanju predani,
18. I oprostjenje se molili u osvit rani,
19. I u imecima njihovim bijaše dio za prosjaka i za onoga što je prikraćeni.
20. Na Zemlji su dokazi za one što čvrsto su uvjereni,
21. Kao i u vama – zar ne vidite vi?! –
22. Opskrba vaša i ono što vam je obećano na Nebu se nalazi,
23. Pa tako Mi Gospodara Neba i Zemlje, to je istina kao što je i to da zborite vi!
24. Je li ti dospjela vijest o Ibrahimovim gostima koji su uvaženi –
25. Kada udoše k njemu, pa rekoše: "Selam!", a on uzvratil: "Selam, ljudi neznani!"
26. Zatim ode krišom svojim pa se vrati s teletom ugojenim,
27. Te ga primače k njima, govoreći: "Zar vam se ne hrani?!"

28. Potom se zbog njih prestravi, ali rekoše oni: "Nemoj se bojati!" i obradovaše ga dječakom koji će biti učeni,
29. Zatim pride žena njegova vičući i po licu se busajući, govoreći: "Zar staroj nerotkinji?!"
30. "Tako reče Gospodar tvoj", uzvратиše, "On je Premudri i Sveznajući."
31. Ibrahim im se obrati: "A šta je vaš posao, vi koji ste izaslani?"
32. Rekoše mu: "Mi smo zaista grješnom narodu poslani
33. Zato da stijenje glineno sručimo na njih,
34. Koje je kod Gospodara tvoga označeno za one što su neumjereni."
35. Poslije izvedosmo iz naselja one što bijahu pravovjerni
36. Ali našosmo tek jednu kuću gdje bijahu muslimani,
37. A za one koji se plaše kazne bolne od naselja smo samo znamenje ostavili;
38. O Muasu također²⁵⁴ – kada ga poslasmo faraonu uz dokaz očigledni,
39. A faraon se nadmeno okrenu, govoreći: "Mag je, ili su ga opsjeli džini!"
40. Potom smo faraona i vojsku njegovu zgrabili, te smo ih u more bacili, jer on bijaše osuđeni;
41. I o narodu Ad, kada poslasmo na njih vjetar ubitačni –
42. Šta god dohvati, prah od toga načini;
43. I o Semudu, kada im se kaza: "Uživajte još period izvjesni!",
44. Pa se oglušiše o Gospodareve zapovijesti, a onda ih, dok su gledali, udari zvuk strahotni,
45. Tako da stajati nisu mogli, niti su pomoć dobili;
46. I narod Nuhov davnašnji²⁵⁵ - bijaše to zaista narod grješni!
47. A i Nebo – njega smo rukama sazdali i sigurno ga širimo Mi,

²⁵⁰ Preovlađuje mišljenje da se ovo odnosi na lađe koje plove lagahno, ali ne mislim da je to izvjesno.

²⁵¹ Odnosi se na meleke koji izvršavaju zapovijesti.

²⁵² Nevjernici pričaju kojekakve priče o Poslaniku.

²⁵³ Od Kur'ana.

²⁵⁴ Vezuje se za ajet 24: *Je li do tebe dospjela vijest o Musau...* Isti je slučaj s ajetima 41. i 43.

²⁵⁵ *Narod Nuhov* je objekt imliciranog glagola *uništiti*, *kazniti* i sl.; taj glagol je temeljito pripremljen kontekstom.

-
48. I Zemlju – nju smo razastrli – baš je Onaj što ju je razastro Predivni!
 49. I sve smo u paru stvorili ne biste li se dozvali.
 50. "Zato Allahu bježite – ja sam vam Njegov upozoritelj jasni;
 51. I nemojte kakvog boga Allahu dodavati – ja sam vam Njegov upozoritelj jasni!"
 52. Tako isto onima prije njih ne dođe poslanik neki, a da nisu rekli: "Mag je, ili su ga opsjeli džini!"
 53. Zar su to jedni drugima u amanet ostavili?! Ne, nego su oni narod objjesni!
 54. Zato se od njih okreni, jer prijekor ne zaslužuješ ti,
 55. I opominji, jer Opomena koristi onima koji su pravovjerni!
 56. Džine i ljude sam stvorio sam samo zato da se klanjaju Meni.
 57. Od njih neću opskrbu, niti hoću da me hrane oni –
 58. Allah je Taj Koji je Opskrbitelj Moćni i Stameni.
 59. Nasilnicima pripada kazna poput kazne onima što su njima slični, pa neka Me ne požuruju oni,
 60. Jer teško krivovjernima na na Dan njima obećani!

Sura 52.

GORA – AL - TUR

Objavljeno u Mekki; ajeta 49;

objavljeno poslije sure

Padanje ničice – al – Sadžda

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Tako Mi Gore sinajske,
2. I tako Mi Knjige u redove ispisane,
3. Na pergamentu raširenome,
4. I tako Mi Kuće štovatelja prepune,
5. I tako Mi Svoda što uzdignut je,
6. I tako Mi mora što uzburkano je –
7. Kazna Gospodara tvoga zaista izvjesna je,
8. Niko ne može odbraniti od nje
9. Na Dan kada Nebo zahvati silno komešanje
10. I kada se pomamno pokrenu planine:
11. Teško toga Dana onima koji su poricali,
12. Koji su, zabavljajući se, u laž ogrezli,
13. Na Dan kada će biti u Džehennem odlučno gurnuti:
14. "Ovo je taj Oganj koji ste poricali!
15. Pa zar je ovo čarolija, ili ne vidite vi?!

16. U njemu se pržite, i za vas je isto – trpjeli ili ne trpjeli; upravo tako ste nagrađeni za ono što ste činili!"
17. Bogobojažni će sigurno u vrtovima i u blagodatima biti,
18. Uživajući u onome što im Gospodar podari; i Gospodar njihov od džehennemskog stradanja ih zaštititi:
19. "Jedite i pijte u lagodnosti – zbog onog što ste činili!";
20. Bit će naslonjeni na divane što su u redove poredani i sa krupnookim ženama ćemo ih vjenčati.
21. I onima koji su vjerovali i koje su potomci u vjeri slijedili – njima ćemo potomstvo njihovo priključiti i za djelo njihovo nećemo ništa zakinuti: svaki čovjek je zalog za ono što zaradi;
22. I snadbjet ćemo ih voćem i mesom kakvo budu poželjeli;
23. U vrtovima će čašu jedni drugima dodavati; ispraznih priča i navođenja na grijeh u njima neće biti;
24. I služit će ih mladići njihovi – svi kao da su biser skriveni;
25. I jedni drugima će prilaziti i pritom se obraćati,
26. Govoreći: "Zbilja smo nekada među svojim strepili,
27. Pa Allah prosu na nas blagodati i sačuva nas stradanja u Ognju što plamti;
28. Mi smo Mu se ranije molili – On je zaista Dobročinitelj Samilosni".
29. Zato opominji, jer – milošću Gospodara svoga – ti nisi vrač niti si džinima opsjednuti!
30. Zar da kažu: "Pjesnik nekakav! Pričekat ćemo da vidimo šta će mu sudbina namijeniti"?!"
31. Reci: "Pričekajte vi, jer i ja ću s vama zajedno pričekati!"
32. Da li im to razboritost njihova naređuje, ili su oni tek narod nasilni?!"
33. Zar da kažu: "On ga izmisli"?!²⁵⁶ naprotiv, ne vjeruju oni!
34. Neka onda daju besjedu njemu sličnu, ukoliko su iskreni!

35. Zar su bez ikoga stvoreni, ili su stvoritelji oni sami?!"
36. Zar su Nebesa i Zemlju stvorili?! Naprotiv, oni nisu uvjereni!
37. Zar su u njih riznih Gospodara tvoga i zar su vladari upravo oni?!"
38. Zar ljestve nekakve imaju s kojih prisluškuju oni?! Neka prisluškivač njihov prinese dokaz jasni!
39. Zar su za Njega kćeri, a za vas sinovi?!²⁵⁷
40. Zar od njih tražiš nagradu pa su obavezom opterećeni?!"
41. Zar je u njih onostrano, pa ispisuju oni?!"
42. Zar oni žele zamku postavljati?! Upravo oni što krivo vjeruju u zamku će upasti!
43. Zar nekog boga osim Allaha imaju oni?!" U odnosu na ono što Mu pripisuju, Allah je Preslavni!
44. I kada bi vidjeli parče neba kako pada, rekli bi: "To su tek oblaci nagomilani!"
45. Ta pusti ih dok se ne suoče sa Danom svojim u kome će biti zgromljeni;
46. S Danom kada im lukavstva ništa neće vrijediti, niti će oni čiju pomoć imati.
47. A, zbilja, za zlotvore će osim te i druga kazna biti, ali većinom to ne znaju oni.
48. A ti se strpi do suda Gospodara svoga, jer ti si zaista pred očima Našim; i čim ustaneš, slavi Ga i svome Gospodaru zahvali,
49. A i noću, te dok zvijezde odstupaju, slavi Ga ti!

Sura 53.

ZVIJEZDA – AL - NADŽM

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 32; ajeta 62;

objavljeno poslije sure

Čisto vjerovanje – al – Ihlas

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

²⁵⁶ Odnosi se na Kur'an.

²⁵⁷ Vidi suru 53, napomena uz ajet 21.

1. Tako Mi zvijezde kada zahodi,
2. Vaš drug nije zalutao i on ne zastrani,²⁵⁸
3. Niti po hiru svome besjedi –
4. To nije ništa do Objava koja mu se obznani;
5. Njega poučava veoma moćni,²⁵⁹
6. Razumni, koji se pojavi
7. Upravo na horizontu koji je najviši,
8. Zatim pride pa se nedaleko spusti,
9. Te bijaše blizu koliko dva luka, ili još bliži,
10. Pa objavi robu Njegovome to što mu objavi;
11. Srce ne zaniijeka ono što on vidi,
12. Pa zar ćete se o tome što on vidje pepirati?!
13. Po drugi put ga je, zbilja, mogao vidjeti –
14. Na Sidretu-l-Muntehau kada bi,²⁶⁰
15. Uz koga se utočište džennetsko nalazi,
16. Kada Sidru prekri to što je prekri;
17. On pogled ne skrenu, niti granicu prekorači –
18. A zaista vidje neke Znamene Gospodara svoga, koji su najznamenitiji.
19. O al-Latu i al-Uzzi šta mislite vi,
20. I o Menatu što se na trećem mjestu nalazi?!
21. Zar je za vas porod muški, a za njega ženski?!²⁶¹
22. Baš nepravična takva podjela bila bi!
23. To su samo imena koja ste vi i preci vaši nadjenuli; nikakav dokaz o tome Allah ne objavi; oni samo pretpostavke slijede, te ono što dužama godi, a od Gospodara svoga Uputu su dobili.
24. Može li čovjek imati sve što poželi?!

²⁵⁸ Odnosi se na poslanika Muhammeda a.s.

²⁵⁹ Vjerovatno se odnosi na meleka Džibrila koji je Poslaniku prenosio Objavu.

²⁶⁰ Nepoznato je, zapravo, šta je Sidretul-Munteha, ali se, uglavnom, pretpostavlja da označava krajnje "predjele" svijeta ili ljudskoga uma. To "mjesto" posjetio je Poslanik za vrijeme Noćnog Putovanja o kome govori Kur'an.

²⁶¹ Ovo su imena idola koje su prijeislamski Arabljani držali u Kabi. Vjerovali su da su to Božije kćeri. Usporedi napomenu uz 16:57.

25. Allahu pripada Drugi i Prvi!²⁶²
26. Kako mnogo u Nebesima meleka ima čije zauzimanje uopće neće koristiti, osim ako Allah dopusti kome bude htio i ko Njega zadovolji!!
27. Oni što ne vjeruju u Svijet drugi – ženska imana melekima nadijevaju baš ti,
28. Ništa o tome ne znajući; oni slijede samo pretpostavke, a pretpostavka u odnosu na Istinu uopće ne koristi.
29. Zato se ti okreni od onoga ko leđa okrene Našoj Opomeni, ne želeći ništa osim da na ovome svijetu živi!
30. To je krajnji domet njihovoga znanja; Gospodar tvoj dobro zna onoga ko je skrenuo s Njegovoga puta, a dobro zna i Onoga ko se dao uputiti.
31. Allahu pripada sve što je na Nebesima i što je na Zemlji – da bi one koji su zli nagradio prema onome što su činili i da bi dobrim nagradio one koji su dobro činili;
32. One koji izbjegavaju velike grijehe i bludne radnje, osim grijeha sitnih; Gospodar tvoj će neizmjereno praštati; On vas veoma dobro poznaje otkako vas od zemlje stvori i otkako ste u stomacima majčinih embrioni; zato nemojte sebi čistotu pripisivati; On dobro zna onoga u kog je bogobojažnosti.
33. Onoga što leđa okrenu, vidje li ti,
34. Ko daje malo pa prestane davati?!
35. Zar on poznaje Onostrano pa tako vidi?!
36. Ili nije obaviješten šta sadrže Musaovi Listovi,
37. I Ibrahimovi – onog koji je zadato znao ispuniti –
38. Te da nijedna nosačica neće breme druge nositi;²⁶³
39. I da čovjekovo je samo ono za šta se potruđi;
40. I da trud njegov sigurno će se vidjeti,
41. Pa će za njega nagrađen biti u cijelosti;
42. I da će se Gospodaru tvome konačno vratiti;

²⁶² Odnosi se na svjetove, ili na živote: zemni i zagrobni.

²⁶³ Vidi napomenu uz 17:15.

43. I da upravo On do smijeha i do plača dovodi;
44. I da upravo On usmrćuje i daje živjeti;
45. I da je On par stvorio – u muškarcu i ženi –
46. Od sjemena kada se izbacii;
47. I da će On ponovo stvoriti;
48. I da upravo On omogućava da se namakne i obogati;
49. I da On je gospodar Sirijusa jedini;²⁶⁴
50. I da On uništio je Ad pradauni;
51. I Semud, tako da nikoga ne ostavi;
52. I narod Nuhov još raniji, koji bijaše najokrutniji i najnasilniji;
53. I naselja isprevtana On upropasti,²⁶⁵
54. Pa ih prekri ono što ih prekri –
55. I u koju blagodat Gospodara svoga, onda, sumnjaš ti?!
56. Ovo je Opomena od opomena prvotni'.
57. Kataklizma se bliži,
58. Samo Allah može od nje spasiti –
59. Zar vam je, onda, do iščuđivanja ovim riječima,
60. Do smijeha, a ne do plakanja,
61. I pritom ste gordo uzdignutih glava?!
62. Nego – vi padnite čelima po tlu pred Allaha i obožavajte Njega!

Sura 54.

MJESEC – AL - QAMAR

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 44-46; ajeta 55;

objavljeno poslije sure *Danica – al – Tariq*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Čas sudnji se približi i Mjesec se raspoluti,²⁶⁶
2. A oni leđa okreću i kažu da to je čarolija neprestana, premda su jasno znamenje vidjeli,
3. I poriču, slijedeći svoje strasti, a sve smo već odredili,
4. I već su im dospjele vijesti koje sadrže ono što ih treba odvratiti,
5. Te mudrost neizmjernu, ali opomena ne ne koristi.
6. Zato se od njih okreni – na Dan kada ih Glasnik počne nečemu ružnom pozivati,
7. Oni će pogleda smjernih iz grobova ishoditi, kao da su skakavci rasuti,
8. Ka Glasniku hitajući; "Ovo je dan tegoban!", krivovjerni će govoriti.
9. Poricao je i Nuhov narod prije njih: roba Našega su lažnim smatrali, govoreći da je opsjednut, te su ga sprječavali,
10. Dok je on Gospodara svoga zazivao: "Pobijeden sam, pomoz mi!"
11. Onda smo silnoj vodi kapije nebeske raskrilili
12. I vrela smo Zemljom pootvarali, te su se vode susrele prema utvrđenoj odredbi,
13. A njega smo na Ladi od dasaka i čavala ponijeli,
14. Pod Našom paskom je plovila – nagrada je to za onog koga su poricali;
15. Ostavimo je baš kao znak jasni, pa hoće li se neko opomenuti!
16. O, kakva kazna i upozorenje Moje su bili!
17. Mi smo Kur'an zaista lagahnim za opomenu učinili – hoće li se neko opomenuti!
18. I Adani su poricali, pa kakva kazna i upozorenje Moje su bili:
19. U danu potpune nesreće na njih smo leden vjetar poslali,

²⁶⁴ Drevni Arabljani su obožavali sazviježđe Sirijus, a Bog naglašava kako je, zapravo, On Gospodar Sirijusa.

²⁶⁵ Prema Ibn Kesirovom *Tefsiru*, ovo se odnosi na Lutova naselja koja je Allah ispreturao, a zatim ih zatrpao stijenjem.

²⁶⁶ Ovaj ajet komentatori tumače tako što su Arabljani tražili od Poslanika neko čudo, kao dokaz poslanja. Na to se Mjesec raspolutio, a između njegovih polovina stajalo je brdo Hira.

20. Koji je dizao ljude poput palminih stabala iščupani' –
21. O, kakva kazna i upozorenje Moje su bili!
22. Mi smo Kur'an zaista lagahnim za opomenu učinili – hoće li se neko opomenuti!
23. Semuđani su upozorenje lažnim smatrali
24. Te su govorili: "Zar ćemo nekog čovjeka svoga slijediti?! Tada bismo zaista u zabludi i mahniti bili!"
25. Zar baš njemu među nama da se Opomena uputi?! Naprotiv, on je jedan lažov oholi!"
26. Sutra će oni saznati ko je lažov oholi!
27. Mi ćemo im devu kao kušnju poslati, a ti ih pričekaj i valja ti se strpiti.
28. Obavijesti ih da će se voda među njima dijeliti, svakom pojenju će se prisustvovati.²⁶⁷
29. Ali, jednog druga svoga su pozvali, te se on odvaži devu zaklati.
30. O, kakva kazna i upozorenje Moje su bili!
31. Uputismo na njih gromoglas jedan jedini, te su postali kao suharcu u ogradi.
32. Mi smo Kur'an zaista lagahnim za opomenu učinili – hoće li se neko opomenuti!
33. Lutovi ljudi su upozorenje lažnim smatrali;
34. Na njih smo pješčani vjetar poslali, osim na porodicu Lutovu – nju smo u osvit spasili
35. Kao izraz Svoje blagodati – tako nagrađujemo onoga ko zna zahvaliti –
36. Zbilja ih je upozorio na silu Našu, ali su u upozorenje sumnjali;
37. I goste njegove zaista su nastojali zavesti, pa smo ih zaslijepili: "Moju kaznu i prijetnju zato ćete kušati!"²⁶⁸
38. I u jutro rano kazna sigurna ih zadese:
39. "Moju kaznu i prijetnju zato ćete kušati!"
40. Mi smo Kur'an zaista lagahnim za opomenu učinili – hoće li se neko opomenuti!
41. Upozorenje je stizalo i faraonovoj obitelji –
42. Sve dokaze Naše su poricali, pa smo ih kako i priliči Silnom i Moćnome dohvatili.
43. Zar su vaši krivovjerni bolji od tih predaka vaših, ili u Listinama nebeskim obznanu neku imate li?"²⁶⁹
44. Zar da kažu oni: "Mi smo skup nepobjedivi"?!"
45. Skup će poražen biti i oni će leda pokazati!
46. Štaviše, Čas sudnji je njihov rok odsudni, a Čas sudnji će užasan i veoma čemeran biti.
47. Zaista će se prijestupnici u zabludi i u Ognju obreti
48. Na Dan kada će ih, bačene na lica, u Oganj odvlačiti: "Dodir Pakla sada vam je kušati!"
49. Mi smo zaista baš sve prema predodređenju stvorili.
50. I zapovijest Naša zbiva se u trenu – koliko je okom trepnuti.
51. Pobornike vaše Mi smo već uništili²⁷⁰ - pa hoće li se neko opomenuti!
52. U nebeskim Listinama je sve što su uradili:
53. Sve što je malo i veliko ispisani redovi su pohranili,
54. U vrtovima i uz rijeke bit će oni što su se Allaha bojali,
55. U Sjedištu Istine, uz Vladara Koji je Svemoćni.

²⁶⁷ Vodu će dijeliti s devom: jedan dan će oni vodu koristiti, a drugi dan će se deva napajati.

²⁶⁸ Kod poslanika Luta bili su kao gosti meleki. Kada su pripadnici Lutovog naroda za to saznali, pohrlili su na vrata s lošim namjerama prema "gostima", ali ih je melek Džibril svojim krilom zaslijepio.

²⁶⁹ Kur'an se ovim ajetom obraća retoričkim pitanjem krivovjernima u Mekki: Zar ste vi, krivovjerni Arabljani, u nečemu bolji od svih upravo navedenih negativnih primjera u povijesti?!

²⁷⁰ "Pobornici" (*ašya*) su, zapravo, prethodnici Arabljana kojima se Kur'an obraća argumentacijom za prihvaćanje islama; oni su *pobornici*, *saveznici* u tom smislu što u odnosu na Pravu Vjeru djeluju u istome pravcu – proglašavaju jelažnom.

Sura 55.

SVEMILOSNIK – AL - RAHMAN

Objavljeno u Medini; ajeta 78;

objavljeno poslije sure *Grom – al – Ra'd*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Svemilosnik
2. Kur'anu naučava,
3. Čovjeka stvara,
4. Lijepom izražavanju ga poučava;
5. Sunce i Mjesec plove putanjama,
6. Zvijezde i drveće Njemu se klanja;
7. Nebo je uzdigao i odredio je da bude terezija –
8. Da ne varate za vaganja:
9. Pravično mjerite i vagajte bez zakidanja –
10. I Zemlju je podastro za svakog stvora živoga,
11. Na njoj ima cvjetnih palmi i voća raznoga,
12. I zrnelja žitnog i cvijeća mirisnoga –
13. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
14. Čovjeka stvori od gline, poput proizvoda grnčarskoga,
15. I džina stvori od plama bezdimnoga –
16. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
17. Gospodar je dva istoka i Gospodar zapada dva –²⁷¹
18. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
19. Razdvojio je dva mora što sežu jedno do drugoga,
20. A ne miješaju se jer među njima je prepreka –

21. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
22. Biser i koralji vade se iz tog mora svakoga –
23. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
24. Njegove su i lađe na moru uzdignute poput stijega –
25. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
26. Sve što je na Zemlji vijeka je prolaznoga,
27. A vječno je samo Lice Gospodara tvoga, Veličanstvena i Plemenitoga –
28. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
29. Sve što je na Nebesima i Zemlji pita Ga, On djeluje dana svakoga –
30. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
31. Pozabavit ćemo se vama – o, bremena dva! –
32. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
33. Skupino džina i ljudi, ako možete prevaliti prostor Nebesa i Zemlje – prevalite ga; prevaliti možete samo pomoću Gospodara Silnoga –
34. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
35. Plam bezdimni na vas će se slati, i mjed, a neće vam uspjeti odbrana –
36. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
37. A kada se nebo rascijepi pa postane rumeno poput ulja vreloga –
38. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
39. Tada ljudi ni džini neće biti pitani za grijeha, Dana toga –
40. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
41. Griješnici će se po biljezima poznati te će se za kose i noge ščepati svakoga –
42. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
43. To je taj Džehennem što prijestupnici poricali su ga,
44. Oni će kružit između kipuće vode i njega –

²⁷¹ Dva istoka i dva zapada vjerovatno se odnose na to da sunce u ljetnjem i u zimskom periodu ne izlazi, odnosno ne zalazi, na istim mjestima.

45. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
46. A za onoga ko strepio je stati pred Gospodara svoga bit će dva dženneta –
47. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
48. Razgranata –
49. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
50. U njima će biti izvora dva, tekuća –
51. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
52. U oba će biti u parovima voća svakovrsnoga –
53. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
54. Oni će biti naslonjeni na ležajima s brokatnim plahnama a bit će blizu plodovi oba dženneta –
55. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
56. U njima će biti žene pogleda smjernoga, one koje, prije njih, ne dotaknu čovjek niti neko iz roda džinskoga –
57. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
58. One su poput merdžana i kamena bisernoga –
59. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
60. Zar nagrada za dobro može biti nešto nešto osim dobrog –
61. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
62. Osim ta dva, bit će još dva dženneta –
63. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
64. Modrozeleni –
65. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
66. Po dva izvora što šikljaju pred svakoga –
67. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
68. U oba ima voća, palmi i bilja narovoga –
69. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
70. U oba će biti krasotica srca mehkoga –
71. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –

72. U šatore izdvojenih hurija –
73. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
74. Dotaknuo ih, prije njih, nije čovjek nit' neko iz roda džinskoga –
75. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
76. Bit će naslonjeni na uzglavlja zelena i na čilime izgleda zanosnoga –
77. Pa poričete koju blagodat Gospodara svoga?! –
78. Uzvišeno neka je ime Gospodara tvoga, Veličanstvenog i Plemenitoga!

Sura 56.

DOGAĐAJ – AL - WAQI'A

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 81-82. i 96;

ajeta 96;

objavljeno poslije sure *Taha*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Kada se Događaj bude zbilo,
2. Zbivanje njegovo neće biti lažno,
3. Već uzvisujuće i unizno;
4. Kada se Zemlja bude sva potresla,
5. I brda kada se budu sasvim smrvila,
6. Pa se u prah rasuti budu pretvorila,
7. Vas će biti vrste tri:
8. Jedni na desnoj strani – a ko su ti na desnoj strani? –
9. Drugi nesretnici – a ko su nesretni? –
10. I oni predvodni, predvodni –
11. To su oni što će biti približeni
12. U vrtovima blagodat;
13. Mnogi će biti iz naroda drevnih,
14. A mali broj iz onih potonjih –
15. Na divanima što su draguljima ukrašeni,
16. Naslonjeni jedni naspram drugih;
17. Vječno mladi mladići služiti će ih

-
18. Peharima, ibricima i čašama u kojima će piće sa izvora biti –
19. Glavobolja ih neće od njega obuzeti niti će ih omamiti,
20. I voćem koje će birati,
21. I mesom ptičijim kog će željeti;
22. I žena krupnookih će biti
23. Što će biseru skrivenome sličiti –
24. Time će ih za ono što su radili nagraditi;
25. Besmislice ni riječi grješne neće slušati u vrtovima –
26. *Selam! Selam!* Bit će riječ jedina;
27. A oni na desnoj strani – ko su ti zdesna? –
28. Među lotosima koji bodlji nemaju,
29. I među bananama što se pod plodovima slamaju,
30. I u debelome hladu,
31. I gdje su vode što teku,
32. I voće izobilno,
33. Neubrano, nezabranjeno,
34. I divani uzdignuti visoko;
35. Mi ćemo hurije stvoriti, uistinu,
36. Pa ćemo učiniti da djevice budu,
37. Umiljate, u istome dobu
38. Za one što će zdesna biti –
39. Iz naroda drevnih bit će mnogi,
40. A mnogi će biti iz naroda potonjih,
41. A oni na lijevoj – ko su ti na lijevoj strani? –
42. U oganj i vodu ključalu bit će stavljeni,
43. I dimom čađavim natkriljeni,
44. Što bez svježine je i u njemu ni traga dobrini;
45. Prije toga, oni su zaista raskošno živjeli,
46. I u griješenju strašnome su istrajavali;
47. "Kad umremo pa prah i kosti postanemo, zar ćemo biti oživljeni?", oni su govorili,
48. "Zar i preci naši što su nam prethodili?"
49. Reci: "Zaista će preci i oni potonji
50. Na Dan znani na Ročištu biti sakupljeni,
51. Potom ćete – vi zabludjeli, vi što ste poricali –
52. Zasigurno sa stabla Zekum jesti,
53. Te ćete s njega stomake puniti,
54. Potom ćete na to ključalu vodu piti,
55. Pit ćete kao oni što žeđ ne mogu utoliti!" –
56. To će gozba njihova na Dan Vjere biti.
57. Mi smo vas stvorili, pa zašto ne biste povjerovali:
58. Sjeme koje izbacujete jeste li vidjeli –
59. Da li ga Mi stvaramo, ili ga stvarate vi?!
60. Mi određujemo kada će ko umrijeti i niko Nas neće omesti
61. Da likove vaše promijenimo i stvorimo vas onako kako se možete znati,
62. A znano vam je dobro kako ste prvotno stvoreni, pa hoćete li se opametiti?
63. Ono što sijete jeste li vidjeli –
64. Jesmo li Mi uzgajatelji ili ga iz tla izvodite vi?!
65. Kad bismo htjeli, u pljevu bi ga pretvorili, pa biste klevetali:
66. "Zaista smo oštećeni!"
67. Čak su nas svega lišili!"
68. A vodu koju pijete vidjeste li –
69. Da li je Mi iz oblaka spuštamo, ili je spuštate vi?!
70. Kad bismo htjeli, slanom bi je načinili, pa hoćete li zahvaliti?!
71. Vatru koju palite vidjeste li –
72. Drvo u njoj da li Mi stvaramo, ili ga stvarate vi?!
73. Mi smo je za podsjetu dali i da se koriste njome u divljini!
74. Zato ime svoga Gospodara Veličanstvenoga slavi!
75. I zaklinjem se položajima zvjezadanim –
76. A to je uistinu zakletva silna – kad biste to samo znali! –
77. Da to je zaista Kur'an plemeniti,
78. Što se u brižno čuvanoj Knjizi nalazi;
79. Dotiču ga samo očišćeni,
80. On je Objava koju Gospodar svjetova spusti!
81. Pa zar vi nipodaštavate ove riječi
82. I postupate tako da ga za opskrbu svoju proglašavate lažnim?!
83. Zašto onda – kada se duša u grkljanu zaustavi
84. I pri tome vi možete samo posmatrati
85. Jer Mi smo samrtniku bliži od vas, ali to ne možete vidjeti –
86. Zašto, onda, ako niste dužni račun polagati,
87. Dušu ne povratite, ako ste iskreni?!

88. Bude li samrtnik od onih što su Allahu bliski,
89. Pripada mu radost, bilje mirisno i Džennet blagodatni;
90. Bude li od onih što na desnoj su strani –
91. Onda selam tebi od tih što su na desnoj strani;
92. A bude li od poricatelja koji su zabludjeli,
93. Ključalom vodom ugošćen će biti
94. I pakleno će se pržiti.
95. Zaista, ovo je nesumnjiva bit Izvjesnosti –
96. Zato ime Gospodara svoga Veličanstvenoga slavi!

Sura 57.

ŽELJEZO – AL - HADID

Objavljeno u Medini; ajeta 29;

objavljeno poslije sure *Zemljotres – al – Zilzal*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Allaha slavi ono što je na Nebesima i Zemlji; On je Silni i Premudri;
2. On ima vlast na Nebesima i na Zemlji; On život daje i usmrti; On je Svemoćni.
3. On je Prvi i Posljednji, i Pojavni i Nevidljivi, On je Sveznajući.

4. On je Taj što Nebesa i Zemlju u šest dana stvori, a zatim se na al-Arš postavi; zna šta u zemlju uhodi i šta iz nje ishodi; šta s Neba silazi i šta u njega uzlazi; On je uz vas ma gdje bili; šta činite Allah dobro vidi.
5. On ima vlast na Nebesima i Zemlji; i sve će se Allahu vratiti.
6. Noć u dan udijeva, te dan u noć udijeva; On dobro zna šta njedre grudi.
7. Vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova, i trošite od onoga što vam je dao da naslijedite, jer oni među vama što vjeruju i troše veliku će nagradu imati.
8. Šta je vama pa u Allaha nećete povjerovati dok vas Poslanik poziva da u Gospodara svoga vjerujete, i zavjet je vaš uzeo, ako ste vjernici?!
9. On je Taj Koji Svome robu spušta dokaze koji su jasni da bi vas iz tmina izveo ka svjetlosti – Allah je, zaista, prema vama Predobar i Premilostivi.
10. Šta je vama pa nećete na Allahovome putu potrošiti, kad će Allah Nebesa i Zemlju naslijediti?! Nisu jednaki među vama oni koji su prije Osvojenja trošili i vojevali – oni su na višem stupnju od onih koji su poslije trošili i vojevali, a svima im Allah dobro obećava; o onom što činite Allah je predobro Obaviješteni.
11. Ko je taj što će Allahu zajam lijepi uzajmiti, pa će mu On višestruko uzvratiti i nagrada plemenita će mu pripasti
12. Na Dan kada budeš vidio kako će vjericima i vjericama, ispred njih i na njihovoj desnoj strani, svjetlost njihova hitati: "Blago vama danas – to su džennetski vrtovi kroz koje rijeke teku i u kojima će vjekovati; to je taj uspjeh veličanstveni!";
13. Na Dan kada će licemjeri i licemjerke govoriti onima što su vojevali: "Pripazite na nas, ne bismo li se mogli svjetlošću vašom poslužiti!", ali će im se kazati: "Natrag se vratite i držite se druge svjetlosti!" potom će se između njih bedem postaviti, koji će kapiju imati, iza nje će milost biti, a izvan i ispred nje će se stradati.

-
14. "Ne bijasmo li s vama?", oni će ih dozivati: "Dakako!", njima će se uzvratiti, "ali ste se obmanjivali, iščekivali i sumnjali, tlapnjama se zanosili, dok nije odredba Allahova stigla i Obmanjivač vas o Allahu prevari.
 15. Zato se Danas nikakav otkup od vas neće uzeti, niti od onih koji nisu vjerovali; vaše boravište je u Vatri, ona će vam pristajati – užasno li je u njoj boraviti!"
 16. Zar nije čas da onima što vjeruju srca postanu skrušena na spomen Allaha i onoga što On od Istine spusti, te da ne budu poput onih kojima je Knjiga davno data pa minu dugo vremena i ogrubješe srca njihova, i mnogi među njima su grješnici?!
 17. Znajte da Allah život daje zemlji nakon njezine smrti; vama činimo bjelodanim dokaze zato da biste razumni postali!
 18. Muškarcima i ženama koji sadaku daju i Allahu lijep zajam pozajmljuju višestruko će se vratiti i nagrada plemenita će im pripasti.
 19. Oni što u Allaha vjeruju i u poslanike Njegove - to su uistinu istinoljubivi; a šehidi – oni će u Gospodara svoju nagradu i svoju svjetlost imati; oni, pak, koji krivo vjeruju i znamenje Naše smatraju lažnim – to su oni što će Džehennemu pripadati.
 20. Neka znate da je puka igra i zabava život zemni, te gizda i hvalisanje među vama, uvećavanje imetka i potomstva; to je poput blagorodne kiše poslije koje bilje krivovjerne zadivi, kada zatim bukne, a potom ga vidiš kako požuti, dok se najzad ne skrši. Na Drugom svijetu, pak, bolna kazna, oprost od Allaha i zadovoljstvo Njegovo će biti – samo naslada varljiva je život zemni.
 21. Natječite se za oprost Gospodara svoga i radi Dženneta koji je kao Nebo i Zemlja veliki i koji pripremljen je za one što su u Allaha i poslanike Njegove vjerovali; to je blagodat Allahova koju će kome ushtjedne darivati; Allah je Dobročinitelj Veličanstveni.
 22. Nikakav udes nije Zemlju zadesio, niti vas, a da ga nema u Knjizi prije nego što damo da se dogodi – Allahu je to jednostavno sasvim.
 23. To je stoga da ne biste za onim što vam je promaklo očajavali i da ne biste zbog onoga što vam je dao likovali: Allah nikakve razmetljivce i hvalisavce ne voli;
 24. One koji škrtare i traže škrtost od drugih ljudi; a ko se okrene – pa baš je Allah Samodovoljni i Hvalodostojni.
 25. Zaista, poslanike Svoje sa znamenjima smo poslali, i po njima smo Knjigu spustili, te Mjerilo, da bi ljudi pravično postupali, i dali smo željezo u kome je sila golema i za ljude koristi, te da bi Allah pokazao one koji pomažu Njega i poslanike Njegove i kada ih ne vide oni; zaista je Allah Moćni i Silni.
 26. Nuha i Ibrahima smo poslali, te učinismo da u potomstvima njihovim budu vjerovjesništvo i Knjiga – tako da su na Pravome putu neki njihovi, a mnogi od njih su grješni.
 27. Potom smo za njima poslanike Svoje upućivali; i Isaa Sina Merjemina smo uputili i Indžil mu dali, te smo u srca onih koji su ga slijedili Mi blagost i samilost usadili, a monaštvo su izmislili – nismo im ga propisali – samo u želji da bi se zadovoljstva Allahova domogli; no, oni ne brinu brigu o njemu valjano, te ćemo onima od njih koji ispravno vjeruju nagradu dati, a grješni su među njima mnogi.
 28. Vi, koji ispravno vjerujete, Allaha se bojte i u Poslanika Njegova vjerujte: dvostruku će vam nagradu iz Svoje samilosti darivati i svjetlost će vam dati pod kojom ćete hoditi, i vama će oprostiti – Allah je Onaj Koji prašta i Koji je Samilosni;
 29. Neka znaju Sljedbenici Knjige da ne mogu ništa od Allahove blagodati imati, te da je blagodat u Allahovoj ruci, i kome hoće On će je dati: Allah je Dobročinitelj Veličanstveni.

Sura 58.

RASPRAVA – AL - MUDŽADALA

Objavljeno u Medini; osim ajeta 22;

objavljeno poslije sure

Licemjeri – al – Munafiqun

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Allah je čuo riječi one koja je s tobom raspravljala o suprugu svome i Allahu jadala se, jer Allah čuje vaše razgovore; Allah zaista dobro čuje i vidi sve.
2. Oni od vas koji žene svoje napuste, govoreći da su im kao majke njihove – a majke su im samo one koje su ih rodile – oni zaista riječi ogavne i neistinu govore, a Allah sigurno grije briše i Oprosnik je.
3. I oni koji tako žene napuste, a zatim od onoga što su kazali odstupe, dužni su jednog roba osloboditi prije nego što omiluju se; to je ono što vam se savjetuje, a Allah dobro zna šta činite.
4. Oni koji to ne budu mogli, dužni su dva mjeseca uzastopno postiti prije nego omiluju se; ako neko ni to ne uzmogne, neka šezdeset siromaha nahrani; to je zato da biste u Allaha i Poslanika Njegova vjerovali, i to su granice Allahove, a kazna prebolna je za krivovjerne.
5. Zaista, oni koji se suprotstavljaju Allahu i Poslaniku Njegovome bit će poniženi kao što poniženi bijahu i oni ranije, jer Mi smo objavili jasne dokaze; kazna ponižavajuća bit će za krivovjerne.
6. Na Dan kada ih Allah oživi sve pa im predoči njihove postupke! Allah tako svodi račune, a oni na to zaboraviše – zaista, svjedok svakoj stvari Allah je.
7. Zar ne shvaćaš da Allah zna šta je u Nebesima i šta na Zemlji je?! Nema sašaptavanja među trojicom a da im On četvrti nije, ni među petericom a da im On šesti nije; te da ih je manje od toga ili

više, On je uvijek uz njih ma gdje našli se; potom će ih, na Dan proživljenja, obavijestiti o onome što učiniše – Allahu je o svemu poznato sve.

8. Zar ne vidiš one kojima je zabranjeno sašaptavanje kako se vraćaju onome što zabranjeno im je, pa se došaptavaju na grijeh i neprijateljstvo, i na neposlušnost Poslaniku, a kada k tebi dođu, pozdravljaju te onako kako te Allah nikad pozdravio nije, misleći pri tome: "Što nas Allah ne kazni za riječi naše?!"²⁷² Dovoljan će im Džehennem biti – u njemu pržit će se! Užasno li je to boravište!
9. Vi koji vjerujete! Kada se sašaptavate, nemojte se na grijeh i neprijateljstvo sašaptavati, i na neposlušnost Poslaniku, već se sašaptavajte radi dobročinstva i bogobojažnosti; Allaha se bojte, pred Kojim ćete biti sakupljeni.
10. Zaista je sašaptavanje posao šejtanski – zato da on pravovjerne ožalosti, ali im uopće ne može nauditi, osim ako to Allah dopusti – valja se vjernicima zato u Allaha pouzdati.
11. Vi koji vjerujete! Kada vam se kaže: "Načinite mjesta tamo gdje sjedite!", vi mjesta načinite, pa Allah vama mjesta načinit će; kada vam se kaže: "Dignite se!", vi se dignite, pa će Allah one vaše koji vjeruju i one kojima je podareno znanje izdignuti na izvjesne stepene; Allah je dobro obaviješten o onome šta činite.
12. Vi koji vjerujete! Kada se s Poslanikom dogovarate, prije dogovora sadaku podijelite; to je za vas bolje i čistije, a ako nemate – Allah zaista prašta i Samilostan je.
13. Zar strepите prije savjetovanja sadaku podijeliti?! Ako to ne budete učinili i Allah vam oprost, onda ste dužni namaz klanjati i zekat davati, te Allahu i Poslaniku Njegovome pokorni biti – Allah je dobro obaviješten o tome šta činite vi.

²⁷² Vidi napomenu uz 2:104.

14. Zar ne vidiš one što su se priklonili ljudima na koje se Allah rasrdi?! Oni nisu ni vaši ni njihovi, jer se zaklinju svjesno lažući;
15. Allah je pripremio kaznu bolnu za njih – baš je ružno kako postupaju oni:
16. Zakletve svoje su kao štit uzeli, te sa Puta Allahova odvrću – zato će biti ponižavajuće kažnjeni.
17. Imeci ni djeca njihova neće im uopće kod Allaha pomoći – to su stanari Pakla, vječno će u njemu boraviti.
18. Na Dan kada ih Allah sve proživi, oni će se Njemu zaklinjati kao vama što se zaklinju, misleći da će nešto dobiti; zaista su oni lažljivci.
19. Njima je Šejtan ovladao pa ih je naveo da zaborave Allaha spomenuti. Oni su u Šejtanovoj stranci; zaista, stranku Šejtanovu čine gubitnici.
20. Oni koji se Allahu i Poslaniku Njegovome suprotstavljaju - najviše poniženima pripadaju takvi.
21. Allah je propisao: "Ja i poslanici Moji sigurno ćemo pobijediti!"; Allah je zaista Moćni i Silni.
22. Nećeš naći neki narod da vjeruje u Allaha i u Dan posljednji a da pritom vole one što se suprotstavljaju Allahu i Poslaniku Njegovome, makar to bili njihovi očevi ili sinovi, njihova braća ili rođaci. Njima je Allah u srca upisao vjerovanje, i ojačao ih je Duhom Svojim; uvest će ih u vrtove kroz koje teku rijeke i zauvijek će u njima ostati; Allah je zadovoljan njima i oni su Njime zadovoljni; takvi su u Allahovoj stranci; zar ne: Allahovu stranku čine upravo nesretnici!

Sura 59.

IZGON – AL - HAŠR

Objavljeno u Medini; ajeta 24;

objavljeno poslije sure

Dokazi jasni – al – Bayyina

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Allaha slavi sve što je na Nebesima i što je na Zemlji, jer On je Silni i Premudri, zaista.
2. On je Taj koji krivovjerne Sljedbenike Knjige protjera za prvog progonstva iz njihovih domova; niste vjerovali da će izaći, a oni su vjerovali da će ih utvrde njihove odbraniti od Allaha, ali im Allah dođe odakle se nisu nadali i strah uli u srca njihova; rušili su svoje kuće vlastitim rukama i rukama vjernika; zato pouku uzmite, vi koji imate razuma.²⁷³
3. Da Allah nije bio već odredio da će biti izgnani, sigurno bi ih kaznio već za ovoga svijeta, a za njih je na Drugome patnja paklena.
4. To je zato što su bili protiv Allaha i Poslanika Njegova, a ko je protiv Allaha zaista će Allah žestoko kazniti ga.
5. Neke palme ste posjekli samo s dopuštenjem Allaha, ili ste ih ostavili

²⁷³ Smatra se da je ovdje riječ o izgonu jevrejskog plemena Banu al-Nadir iz Medine, budući da su uvijek kovali zavjere protiv muslimana.

- uspravnim samo s dopuštenjem Allaha – zato da bi zadao jad grješnima.²⁷⁴
6. A vi niste potjerali svojih konja ni kamila radi plijena koji Allah Svome Poslaniku darova nego Allah nad kim hoće prepušta moć Svojim poslanicima; Allah sve može, zaista.
 7. Ono što je Allah Poslaniku Svome dao kao plijen od stanovnika sela – to Allahu i Poslaniku pripada, rodbini i siročadi, siromasima i namjernicima, a ne da bi to kružilo među vašim bogatašima – uzmite ono što vam Poslanik dariva, a što vam zabranjuje – klonite se toga; Allaha se bojte, jer zaista Allah žestoko kažnjava –
 8. Iseljenicima siromašnim²⁷⁵ koji su iz domova i sa posjeda svojih izgnani, u žudnji za Allahovom blagodati i naklonosti, te Allaha i Poslanika Njegova pomažući – to su oni što su iskreni –
 9. A i onima koji su prije njih Dom²⁷⁶ i Vjeru zaposjeli, voleći one koji su k njima izbjegli i ne osjećajući u grudima nikakvu potrebu za onim što su dali, te želeći njima bolje nego sebi, makar i sami bili u oskudici; a oni koji požudu uskrate svojoj duši – upravo takvi će uspjeti.
 10. I govore oni koji su za njima došli: "Gospodaru naš, oprosti nama i našoj braći koja nam prethodiše u vjeri, i ne dopusti da u srcima svojim prema onima koji vjeruju budemo imalo zlobni; Gospodaru naš, Ti si zaista Preblagi i Milostivni!"
 11. Ne vidiš li kako oni što smutnju siju govore svojoj braći koji su kao Sljedbenici Knjige krivovjerni: "Budete li izgnani, mi ćemo s vama sigurno u izgnanstvo poći i nikada se nikome zbog vas nećemo povinovati; ako budete napadnuti, sigurno ćemo vam pomoći!" Allah svjedoči da su oni zaista pravi lažljivci,
 12. Jer – ako bi bili izgnani, ne bi s njima pošli; i ako bi bili napadnuti, ne bi im pomogli; a ako bi im i pomogli – sigurno bi im zatim leđa okrenuli, te bi bez pomoći ostali.
 13. Više od Allaha, upravo vi izazivate strah u srcima njihovim; to je stoga što su oni ljudi koji ne mogu shvatiti.
 14. Protiv vas se skupno bore samo u naseljima utvrđenim, ili iza bedema čvrstih; oni su među sobom srčani; misliš da su skupa, a srca su im u neslozi; to je stoga što su oni ljudi bez pameti.
 15. Slični su onima što bijahu nedugo prije njih: kušali su zle posljedice postupaka svojih i bolna patnja čeka ih;
 16. Slični su Šejtanu, kada reče čovjeku: "Budi krivovjerni!", a kada čovjek postade krivovjerni, on mu se obrati: "Ja s tobom nemam ništa, zaista – ja se bojim Allaha, Gospodara svjetova svih!"
 17. Posljedica za obojicu bit će to da će vječno u Ognju ostati, i to je nagrada onima koji su nasilni.
 18. Pravovjerni! Allaha se bojte, i neka duša svaka pogleda šta je za sutra pripremila; Allaha se bojte – Allah je zaista dobro obaviješten o onome što činite vi.
 19. Ne budite kao oni što su Allaha zaboravili, pa da i sami sebe zaborave On učini; upravo to su grješnici.
 20. Džehennemlije i džennetlije nisu jednaki – džennetlije su dobitnici pravi.
 21. Da smo ovaj Kur'an kakvoj planini objavili, skrušenu i kako se raspada zbog strepnje pred Allahom ti nju vidio bi; upravo takve primjere navodimo ljudima ne bi li razmislili.
 22. On je Allah – osim Njega nikakav bog ne postoji; On zna šta je u Onostranosti i u Pojavnosti; On je Svemilosni i Samilosni.
 23. On je Allah – osim Njega nikakav bog ne postoji, On je Vladar – Presveti – Mirodatni – Pouzdani – Skrbni – Moćni – Silni – Gordi; Allah je daleko iznad onoga što su Mu pripisali;
 24. On je Allah – Tvorac – Stvoritelj – Uobličitelj – Njemu pripadaju imena

²⁷⁴ Za vrijeme jedne bitke, muslimani su uništili neke palme, a potom su jevreji prigovarali poslaniku da ne uspostavlja red budući da dopušta sječju palmi.

²⁷⁵ U ajetima 8. i 9. nastavlja se nabranje kategorija koje imaju prioritet u raspodjeli plijena.

²⁷⁶ Riječ *Dom* (al-Dar) odnosi se na grad Medinu.

najljepša; Njega slavi što je na Nebesima i Zemlji; On je Silni i Premudri.

Sura 60.

ISPITANA – AL - MUMTAHINA

Objavljeno u Medini; ajeta 13;

objavljeno poslije sure *Saveznici – al – Ahzab*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Vi koji vjerujete! Ne uzimajte Moje i svoje neprijatelje za prijatelje, ljubav im poklanjajući, dok oni poriču Istinu koja dospjela vam je, izgoneći Poslanika i vas

zato što u Allaha, Gospodara svoga, vjerujete, pa i ako ste već napustili domove da se borite na Putu Mome i tražeći naklonosti Moje; krišom im ljubav dajete, a Ja dobro znam ono što tajite i što bjelodano činite; ko od vas bude tako postupao, s Pravog puta zabasao je.

2. Ako vas oni pobijede, bit će vaši dušmani, pa će na vas pružiti ruke svoje i jezike pogane, želeći da nevjernici budete.
3. Rodbina ni potomstvo vaše koristiti vam neće – na Dan ustanuća On će vas razdvojiti, jer Allah dobro vidi šta činite.
4. U Ibrahimu i onima što uz njega bijahu krasan uzor imate, kada su kazali narodu svome: "Mi s vama ništa nemamo, a ni s onima koje umjesto Allaha obožavate; mi vas nipodaštavamo, a neprijateljstvo i mržnja među nama trajno ostat će, dok u Allaha jedinoga ne povjerujete"; uzor nisu riječi Ibrahimove upućene ocu njegovome:²⁷⁷ "Sigurno ću oprost moliti za te, ali nisam u stanju ništa učiniti kod Allaha za te; Gospodaru naš, oslanjamo se na Tebe, Tebi se obraćamo i k Tebi vratiti nam se.
5. Gospodaru naš, ne prepuštaj nas krivovjernima na iskušenje i, Gospodaru naš, daj nam oprostjenje; Ti si Silni i Premudri, nesumnjivo je."
6. Oni su uzor krasan vama – onima koji se Allahu nadaju i Danu posljednjeme; a ko se okrene – zaista, Allah je Samodovoljni i Hvaldostojni je.
7. Možda će Allah uspostaviti ljubav među vama i onima s kojima u neprijateljstvu ste; Allah je Svemoćni; Allah je Onaj Koji prašta i Koji Milostivan je.
8. Allah vam ne zabranjuje da dobro činite i da budete pravični prema onima koji nisu s vama ratovali zbog vjere i nisu vas

²⁷⁷ Poslanik Ibrahim je mislio da je njegov otac vjernik, pa je molio Allaha da mu oprost. Međutim, ispostavilo se da je otac bio nevjernik, te se Ibrahim distancirao od njega. Oslanjajući se na to, neki muslimani su molili za svoje roditelje, iako su bili nevjernici, a Allah to zabranjuje, navodeći upravo Ibrahimov primjer.

tjerali da napustite domove; Allah voli pravične.

9. Allah vam zabranjuje da uzimate za prijatelje one koji se zbog vjere bore s vama, izgone vas iz vaših domova i pomažu da vas se potjera; oni koji ipak prijateljuju s njima – pravi zlotvori su, zaista.
10. Vi koji vjerujete! Kada vam vjernice dođu kao izbjeglice, podvrgnite ih ispitivanjima;²⁷⁸ za njihovo vjerovanje Allah dobro zna; uvjerite li se da su one vjernice, nemojte ih vraćati krivovjernima, jer one nisu dopuštene njima, niti su oni za te žene, a muškarcima ono što su potrošili nadoknadite; nije vam uopće grijeh da se ženite njima ako im vjenčane darove njihove dadnete; u brak ne stupajte s nevjericama; ono što ste potrošili tražite, a i oni šta su potrošili neka traže – to vam je sud od Allaha; On presuđuje među vama; Allah je Sveznajući i Premudri je, zaista.
11. Ako vam nešto uz vaše žene umakne krivovjernima, pa bitku zametnete s njima, onda onima čije su žene otišle namirite vjenčane darove kakve su im dali; bojte se Allaha, budući da vjerujete upravo u Njega!
12. Vjerovjesniče, kada ti dođu vjernice prisežući da neće Allahu pripisivati nikakva druga, da krasti neće, da neće činiti bluda, da neće tuđu djecu, koju su one rodile, podmetati svojim muževima, da ti neće biti neposlušne u dobročinstvima – onda prisegu njihovu prihvati i da im oprost i zamoli Allaha; Allah jest Onaj Koji prašta i Koji je Samilosni, zaista.
13. Vi koji vjerujete! Ne prijateljujte s ljudima na koje je Allahova srdžba pala – oni su očajni postali rad svijeta Drugoga,

isto kao što su krivovjerni očajni postali rad onih što su u grobovima.²⁷⁹

Sura 61.

POREDAK – AL - SAFF

Objavljeno u Medini; ajeta 14;

objavljeno poslije sure

Uzajamno obmanjivanje – al – Tagabun

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Allaha slavi što je na Nebesima i na Zemlji, jer On je Silni i Premudri.
2. Pravovjerni! Zašto govorite ono što ne činite vi?!
3. Da govorite što ne činite – Allah to silno mrzi;
4. Allah voli one koji se bore na Njegovoj Stazi, u poretku što bedemu čvrstome slični.
5. Kada se Musa narodu svome obrati: "Narode, zašto me zlopatite iako znate da sam Allahov poslanik vama upućeni?!"; kada oni ipak zastraniše, da srca njihova zastrane Allah učini – Allah ne napućuje narod grješni.
6. I kada Isa Sin Merjemin reče: Sinovi Israilovi! Ja sam poslanik Allahov upućen vama da potvrdim Tevrat koji mi prethodi i da radosnu vijest donesem o poslaniku koji će poslije mene doći a Ahmed će njegovo ime biti"²⁸⁰; te pošto im jasne

²⁷⁸ Kur'an govori o ženama izbjeglim iz Mekke u Medinu, zapovijedajući da se ispitaju zašto su došle: ako su izbjegle zbog bilo kojih razloga a ne zbog vjere – valja ih vratiti, a ako su islam prigrlile – valja ih zadržati.

²⁷⁹ Ljudi na koje je Allahova srdžba pala ne nadaju se da će na Drugome svijetu vidjeti neko dobro, jednako kao što se nevjernici ne nadaju da će se vratiti njihovi umrli.

²⁸⁰ Riječ je o navještenju Muhammedove a.s. poslaničke misije: imena Ahmed i Muhammed izvedena su iz jednog korjena.

dokaze donese, rekoše: "Ovo je magija koja se jasno vidi!"

7. A ko je zlotvor veći od onoga što o Allahu smišlja laži dok ga se poziva da islam primi! Allah neće naputiti ljude koji su zlotvorni!
8. Oni bi svjetlost Allahovu htjeli ustima svojim utrnuti, a Allah je Taj koji će Svjetlost Svoju upotpuniti, makar to i mrzili krivovjerni.
9. On je Taj Koji Poslanika Svoga sa Uputom i Vjerom Istinitom uputi zato da je nad svakom vjerom premoćnom učini, makar to mnogobošci i mrzili.
10. Pravovjerni! Hoćete li da vas uputim na trgovinu koja će vas od kazne nesnosne spasiti:
11. Da u Allaha i Poslanika Njegova vjerujete, da vojujete na Allahovome Putu imecima i dušama svojim; to je upravo za vas bolje – kada biste to mogli pojmiti!
12. On će vam grijeha oprostiti i u vrtove kroz koje teku rijeke On će vas uvesti, te u staništa zanosna u vrtovima edenskim – to je uspjeh veličanstveni!
13. I još nešto što želite On će vam dati: pomoć od Allaha i pobjedu skoru – zato vjernike radovijesti.
14. Pravovjerni! Budite Allahovi pomagači, baš kao što se Isa Sin Merjemin Učenicima obrati: "Allaha radi, ko će me pomoći!"; "Mi smo Allahovi pomagači!", rekoše Učenici; potom je povjerovala grupa Sinova Israilovih, a druga grupa ostade bezbožna; onda smo onima koji su vjerovali protiv dušmana njihovih podršku dali, te su pobjednici postali.

Sura 62.

PETAK – AL - DŽUMU'A

Objavljeno u Medini; ajeta 11;

objavljeno poslije sure *Poredak – al – Saff*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Allaha slavi ono što je na Nebesima i ono što je na Zemlji – Vladara, Svetoga, Silnoga i Koji je Premudri.
2. On je Taj što je nepismenima uputio poslanika iz redova njihovih, koji im kazuje ajete Njegove, te ih čisti, poučava ih Knjizi i Mudrosti, jer su, zaista, ranije bili u očiglednoj zabludi;
3. A i drugima koji im se još nisu priključili – ta On je Silni i Premudri.
4. To je blagodat Allahova koju dariva kome hoće – Allah je zaista Blagodatnik Veličanstveni.
5. Oni koji su Tevratom obremenjeni pa ga više ne nose kao breme, slični su magarcu kada knjige nosi. Loš li je primjer narod koji znamenje Allahovo smatra lažnim – na Pravu Stazu Allah ne izvodi narod nasilni.
6. Reci: "Vi što jevrejima ste postali, ako tvrdite da ste vi, mimo svih drugih ljudi, miljenici Allahovi – onda vam je bolje smrt poželjeti, ako ste iskreni!"
7. Ali je oni nikada neće poželjeti zbog onoga što su rukama svojim načinili – Allahu su poznati nasilnici.
8. Reci: "Smrt od koje bježite sigurno će vas presresti, pa ćete Onome Koji zna Onostrano i Nazočno vraćeni biti, te o onome što ste činili bit ćete obaviješteni."
9. Pravovjerni, kada se petkom na namaz pozove, pohitajte Allaha spominjati, a trgovinu ostavite – za vas je to bolje, treba da ste svjesni!

10. A kada se namaz završi, svijetom se razidite tražeći Allahove blagodati, i Allaha često spominjite ne biste li uspjeli.

11. Jer – kada oni robu trgovačku ugledaju ili zabavu kakvu, pohrle tamo, a tebe ostave da stojiš; reci: "Ono što Allah ima bolje je od svake zabave i od svake robe – Allah je Opskrbitelj Nenadmašni."²⁸¹

Sura 63.

LICEMJERI – AL - MUNAFIQUN

Objavljeno u Medini; ajeta 11;

objavljeno poslije sure *Hadždž – al – Hadždž*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Licemjeri kada ti dolaze, kazuju: "Da si zbilja poslanik Allahov svjedočimo"; da si poslanik Njegov poznato je Allahu, a Allah je svjedok da su licemjeri lažovi, uistinu;
2. Oni zakletve svoje kao štit uzimaju, te tako s Puta Allahova odvrću – zaista je ružno što tako postupaju!
3. To je stoga što su oni vjerovali, zatim su krivovjerni postali, te su im zapečaćena srca njihova i zato ne shvaćaju.
4. A pogledaš li ih – njihova te tijela očaravaju, prozbore li – slušaš njihovu

besjedu. Oni su tek kao balvani prislonjeni; misle da je svaki povik na njihovu štetu. Dušmani su oni, pa budi na oprezu. Ubio ih Allah – kamo se odvrćuju?!

5. Kada im se kaže: "Dođite! Poslanik Allahov za vas će oprosta tražiti", oni glavama odmahuju i vidiš kako oholeći se odbijaju.
6. Tražio ti oprosta za njih ili ga ne tražio, svejedno je – Allah im neće oprostiti, uistinu; narod grješni Allah zaista ne izvodi na Stazu Svoju.
7. Oni su ti što govore: "Ne trošite na one što su uz Poslanika Allahova, dok se ne razidu", a blaga Nebesa i Zemlje Allahova su, ali licemjeri to ne shvaćaju.
8. I govore: "Ako se vratimo u Medinu, sigurno će moćniji istjerati iz nje slabijega", a moć pripada Allahu i Poslaniku Njegovu, i vjernicima, ali licemjeri to ne znaju.
9. Vi što vjerujete, neka vas imovina vaša ni potomstvo ne ometu od spomena Allahu! Oni koji to čine, upravo zato će da stradaju.
10. I od onoga čime smo vas snadbijeli trošite prije nego što neko od vas suoči se sa smrću, pa prozbori dovu: "Gospodaru, kada bi mi htio zakratko odložiti, pa da dijelim sadaku i da budem od onih što valjano postupaju!"
11. Allah neće nijednoj duši, kada njen čas suđeni nastupi, dati odgodu; Allah je dobro obaviješten o vašem djelanju.

Sura 64.

UZAJAMNO OBMANJIVANJE –

AL - TAGABUN

Objavljeno u Medini; ajeta 18;

objavljeno poslije sure *Zabrana – al – Tahrim*

²⁸¹ Dok je Poslanik na džuma-namazu držao govor, bubnjevi su oglasili dolazak karavane s robom. Vjernici su napustili namaz i pohitali karavani, a Poslanika su ostavili samog u džamiji. Tada su uslijedili ovi ajeti.

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Allaha slavi ono što je na Nebesima i ono što je na Zemlji; Njemu vlast pripada i Njemu pripada zahvala; On je kadar sve učiniti.
2. On je Taj Koji vas stvori, pa su neki krivovjerni, a neki pravovjerni; ono što činite Allah dobro vidi.
3. On Nebesa i Zemlju sa Istinom stvori, i obličje vam dade, te vam likove lijepe podari, a Njemu se valja vratiti.
4. On zna šta je na Nebesima i na Zemlji, i On zna šta tajite, a šta na javu iznosite; Allah zna šta njedre grudi.
5. Zar do vas nije dospjela vijest o onima što su nekada krivo vjerovali pa su zbog postupaka svojih nevolje kušali i valja im se s kaznom bolnom suočiti?!
6. To je zato što su im poslanici njihovi jasne dokaze donosili, a oni su govorili: "Zar će nas ljudi napućivati?!", te su Istinu pokrivali i leđa okretali; Allah je Neovisan – Po – Sebi, Allah je Samodovoljni i Hvalodostojni.
7. Tvrde krivovjerni da neće biti oživljeni. Reci: "Svakako! Gospodara mi moga, bit ćete sigurno oživljeni i potom ćete sigurno biti upoznati o onome što ste radili; Allahu je to lahko učiniti!"
8. Zato vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova, i u Svjetlost koju smo objavili; Allahu je znano šta činite vi.
9. Onda kada vas sakupi – na Dan zбора, a to je Dan uzajamnog obmanjivanja – onome ko vjeruje u Allaha i dobro čini On će ružna djela pokriti i uvest će ga u vrtove kojima teku rijeke – u njima će zauvijek ostati; to će uspjeh veličanstveni biti.
10. A oni koji krivo vjeruju i znamenja Naša smatraju lažnim – takvi će stanovnici Ognja biti i u njemu će zauvijek ostati; o, staništa užasna li!
11. Nikakva nesreća ne pogađa a da to Allah ne odobri; ko vjeruje u Allaha, On će srce njegovo napatiti – Allah je o svemu Obaviješten.

12. Pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku, a budete li leđa okrenuli – na Poslaniku Našem je samo da jasno obznani!
13. Allah je Bog jedini, pa neka se zato u Allaha uzdaju oni što su pravovjerni!
14. Vi koji vjerujete! Među ženama vašim i djecom vašom pouzdano imate neprijatelja pa ih se pričuvajte; budete li preko toga prešli, zanemarili i oprostili – to je stoga što i Allah je Onaj Koji prašta i Koji je Samilosni.
15. Vaša imovina i potomstvo vaše samo su iskušenje, a u Allaha je jedino dobitak veličanstveni.
16. Zato se Allaha bojte koliko god ste kadri, slušajte, pokoravajte se i trošite na dobro zarad sebe samih, jer oni koji se od vlastita tvrdičluka sačuvaju – upravo takvi će uspjeti.
17. Budete li kakav lijep zajam Allahu dali, On će vam ga dvostruko vratiti i On će vam oprostiti – Allah je Blagodaran i Preblagi,
18. Poznavalac Onostranoga i Nazočnoga, Silni i Premudri.

Sura 65.

RAZVOD BRAKA – AL - TALAQ

Objavljeno u Medini; ajeta 12;

objavljeno poslije sure *Čovjek – al – Insan*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Vjerovjesniče, kada se budete od žena razvodili, razvodite se u vrijeme njihova iddeta, i vrijeme iddeta računajte vi;²⁸² bojte se Allaha, Gospodara svoga; nemojte ih iz domova njihovih izgoniti, niti one treba da izlaze, osim ako očevidno poročno djelo učine – to su

²⁸² *Iddat* je vrijeme čišćenja: u tome periodu ne smije biti spolnih odnosa među supružnicima i za to vrijeme se žena ne može preudati.

-
- granice Allahove, a ko Allahove granice prekorači, sebi nasilje čini. Šta znaš ti – možda će Allah potom novu priliku dati!
2. A kada one određeni čas svoj dočekaju, uljudno ih zadržite, ili se uljudno s njima rastanite, dvojicu pravičnih ljudi svojih za svjedoke uzimajući, i svjedočenje obavite Allaha radi. Takva pouka se daje onome ko vjeruje u Allaha i u Dan posljednji; Allaha ko se boji, On će mu naći izlaz neki;
 3. I odakle se ne nada, On će ga opskrbiti; onome ko se na Allaha osloni, i dovoljan mu je On jedini – Allah je taj što izvrši ono što odredi; Allah svemu sudbinu utvrdi.
 4. A one žene vaše koje su izgubile nadu da će mjesječnicu dobiti – ako sumnjate – tri mjeseca je iddet za njih, kao i onima koje mjesječnicu nisu dobile; one koje su bremenite, njihov rok je dok ne polože breme svoje; onome ko se Allaha boji On će Svoje lagodnosti dati.
 5. To je zapovijest Allahova, On je vama spusti; onome ko se Allaha boji, On će ružna djela pokriti i veličanstvenu nagradu će mu dati.
 6. Nastanite žene tamo gdje stanujete i vi, prema mogućnostima svojim, i nemojte im nažao činiti, zato da biste im nevolje zadali. Ako su bremenite, trošite za njih dok breme ne polože; ako vam djecu doje, dajte im nagrade njihove i lijepo se međusobno sporazumite, a budete li u probleme zapali – onda će mu druga dijete zadajati.
 7. Neka moćnik obilje svoje troši, a kome je opskrba ograničena – neka od toga što mu je Allah dao troši: Allah svakoga zadužuje samo prema onome što mu podari; nakon tegobe, Allah će olakšanje dati.
 8. Bijaše mnogo naselja što se o zapovijest Gospodara svoga oglušiše, pa zatražismo od njih da težak račun polože i kaznom strahotnom smo ih kaznili.
 9. Zato su naselja kušala posljedicu postupaka svojih, jer propast bijaše posljedica postupaka njihovih.

10. Allah za njih strašnu kaznu pripremi; zato se bojte Allaha, vi razumni, koji ste pravovjerni – Allah vam uistinu Opomenu spusti:
11. Poslanika koji vam kazuje Allahove ajete jasne, da bi one koji vjeruju i dobra djela čine izveo iz tmina ka svjetlosti; onoga ko u Allaha vjeruje i dobro čini uvest će u vrtove kroz koje teku rijeke – zauvijek će u njima ostati; takvome Allah opskrbom dobro učini.
12. Allah je Taj Koji Sedam nebesa stvorio, a i Zemalja isto toliko; Ravnanje stiže do svih njih – zato da biste znali kako Allah sve može učiniti i da Allah znanjem sve obujmi.

Sura 66.

ZABRANA – AL - TAHRIM

Objavljeno u Medini; ajeta 12;

objavljeno poslije sure *Sobe – al – Hudžurat*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Vjerovjesniče, zašto zabranjuješ sebi ono što Allah dopustio ti je – težeći da zadovoljiš žene svoje?²⁸³ Allah je Onaj što prašta i Samilosni je.
2. Allah vam je propisao kako ćete iskupiti svoje zakletve; vaš Gospodar Allah je; On je Sveznajući i Premudri je.
3. I kada Vjerovjesnik jednoj ženi svojoj tajnu povjeri pa je ona odade – Allah mu je to otkrio, a Vjerovjesnik je dio tajne kazao a dio prešutio je – pa kada on ženi za to kaza, ona zapita: "Ko ti to kaza?", te on reče: "Kaza mi Sveznajući i Onaj Koji Obaviješteni je."²⁸⁴
4. Ako se vas dvije Allahu pokajete, to je stoga što srca vaša zastraniše; udružite li se protiv Vjerovjesnika, Allah je taj što zaštitnik njegov je, i Džibril, i vjernici čestiti, a najzad i meleki njemu pomoći će.
5. Ako se od vas razvede, možda će mu Gospodar njegov zamijeniti vas ženama koje su bolje – onima koje su predane, vjernice, pokorne, pokajnice, pobožne, postačice, hudovice i djevojke.
6. Vi koji vjerujete, čuvajte sebe i porodice svoje Vatre čije će gorivo biti ljudi i kamenje, nad kojom će bdjeti meleki čvrsti i snažni, koji se Allahovim

zapovijestima opirati neće, već ono što im bude zapovijedeno učinit će!

7. Vi koji krivo vjerovaste, Danas se ne ipsričavajte – za ono što ste činili, zaista plaćeni bit ćete!
8. Vi koji vjerujete, Allahu se smjerno pokajte – možda će Gospodar vaš pokriti ružna djela vaša i uvesti vas u vrtove kroz koje teku rijeke, i to na Dan kada Allah neće osramotiti Vjerovjesnika i one koji su vjerovali s njime; svjetlost njihova ispred njih i s desne strane njihove hitati će, dok će oni moliti se: "Gospodaru, svjetlost našu nam upotpuni i oprosti – Ti zaista možeš učiniti sve!"
9. Vjerovjesniče, bori se protiv krivovjernih i licemjernih, i strog prema njima budi; Džehennem je njihovo utočište – užasno li je to boravište!
10. Za one što krivo vjeruju Allah navodi kao pouku ženu Nuhovu i ženu Lutovu; za dvojicom robova Naših čestitih one su bile, ali su ih iznevjerile,²⁸⁵ te im njih dvojica neće pomoći uopće, nego će kazati im se: "Ulazite u vatru sa svima drugima što ulaze!"
11. A za one što vjeruju Allah kao pouku navodi ženu faraonovu, kada ona reče: "Gospodaru, sagradi mi kuću kod Sebe u Džennetu, te od faraona i djela njegovih spasi me – spasi me naroda koji čini nasilje!"²⁸⁶
12. I Merjem, kćer Imranovu, koja je sačuvala spolovilo svoje pa smo Duha Svoga u nju udahnuli, a ona je vjerovala u Riječi svoga Gospodara i u Njegove Knjige, te od pokornih bijaše.

²⁸³ Poslanik je jednom prilikom jeo med kod svoje žene Zejneb, a druge dvije njegove žene – Aiša i Hafsa, kojima nije bilo pravo što se duže zadržao kod Zejneb – dogovoriše se da mu kažu kako mu se osjeća zadah iz usta jer je, rekoše, jeo naročitu vrstu jela poslije koga se osjeća zadah. Poslaniku je to teško palo, jer je veoma vodio računa o higijeni i mirisima.

²⁸⁴ Poslanik je svojoj ženi Hafsi povjerio da će poslije njegove smrti halifa biti Abu Bakr, otac njegove žene Aiše, a potom njen otac, Omer. Hafsa je tajnu odala Aiši, zbog čega ju je Poslanik ukorio.

²⁸⁵ Ove žene nisu povjerovala u poslanstvo Nuha i Luta.

²⁸⁶ Faraonova žena je pitala da li je pobijedio faraon ili poslanik Musa, a kada su joj rekli da je pobijedio poslanik Musa, rekla je kako je vjerovala u Musaova Gospodara. Zbog toga ju je faraon zlostavljao i naredio je da na nju bace stijenu. Žena je ugledala svoje mjesto u Džennetu i ispustila je dušu, tako da je stijena pala na beživotno tijelo.

Sura 67.

VLAST – AL - MULK

Objavljeno u Mekki; ajeta 30;

objavljeno poslije sure *Gora – al – Tur*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Slavljen neka je Onaj Koji svu vlast ima u Svojoj ruci, tako da je u stanju sve učiniti;
2. Koji smrt i život stvori da bi vas iskušao ko će ljepše djelo učiniti, jer On je Silni i voli praštati;
3. Koji Sedam nebesa u slojevima stvori; nikakva nesklada ne vidiš u onome što stvara Svemilosni; pogledaj ponovo i – da li ćeš kakav nedostatak vidjeti?!
4. Potom i dva puta još osmotri i pogled tvoj će klonuti i zapanjen će biti!
5. Vama najbliže nebo Mi smo zaista svjetiljkama okitili i načinili ga tako da se s njega gađaju šejtani: za njih smo paklenu kaznu pripremili.
6. Za one koji u Gospodara svoga ne vjeruju kazna džehennemska će biti – užasna boravišta li!
7. Kada budu u Džehennem bačeni, hroptanje će začuti, jer će on ključati
8. Toliko da će se od jarosti skoro raspadati; kada god u njega bačena bude kakva skupina, čuvari pakla će zapitati: "Zar vas niko nije došao opomenuti?!"
9. "Jest", oni će kazati, "opomenitelj nam je dolazio, ali smo ga lažnim proglašavali, govoreći: 'Allah ništa objavio nije – vi ste samo u velikoj zabludi!'"
10. Da smo slušali ili razumni bili, ne bismo se među džehennemlijama našli", još će kazati.
11. Tako će grijeh svoj priznati; daleko bili oni što će Pakao nastaniti!
12. Oni koji su skrušeni pred Gospodarom svojim čak u osami – takvi će oprost i nagradu veliku dobiti.
13. Govorili vi potajno ili javno, On pouzdano zna šta njedre grudi.
14. Kako i ne bi znao Onaj što stvara, jer On je Sveznajući i o svemu Obaviješteni.
15. On je Taj Koji vam zemlju podatnom učini, zato hodajte predjelima njezinim i jedite od onoga što vam On podari; On će u život vratiti.
16. Zar ste sigurni da Onaj što je na nebu neće vas u zemlju satjerati u času kada će se ona uzbibati?!
17. Ili ste sigurni da Onaj što je na nebu neće na vas orkan s tučom poslati, i kakvo je upozorenje Moje tada ćete saznati?!
18. Poricali su i oni što su prije njih bili, pa kakva ih samo kazna Moja zadesi!
19. Zar oni ne vide ptice ponad sebe, kako šireći i skupljajući krila lete?! Ništa ih ne drži osim Svemilosni; On je zaista u stanju sve vidjeti.
20. Ili – ko je taj što predstavlja vojsku vašu koja će vam pomoći, ako ne Svemilosni?! Krivovjerni su samo obmanuti!
21. Ili – ko je taj ko će vam sredstva za život dati, ako On Svoja sredstva uskrati?! Ali, oni istrajavaju u bježanju i oholosti.
22. Da li je onaj što hodi, na nos posrćući, na ispravnijem putu od onoga što uspravno pravim putem hodi?!
23. Reci: "On je Taj što stvorio vas je, te vam sluh, vid i srca dade, a vi tako rijetko zahvaljujete!"
24. Reci: "On je Taj što po zemlji rasijao vas je i pred Njim ćete sakupiti se!"
25. A oni vele: "Ako istinu govorite, kada će se ostvariti to obećanje?"
26. Reci: "Jedino Allah o tome posjeduje znanje, a samo da budem opomenitelj jasni moje je?"
27. Ojadit će se lica onih koji su krivo vjerovali kada se s tim obećanjem suoče. "To je ono što ste prizivali!", kazat će im se.

28. Reci: "Šta mislite: Ako Allah usmrti mene i one što su uza me, ili nam se smiluje – ko će krivovjerne zaštititi od kazne bolne?!"
29. Reci: "On je Svemilosni, u Njega vjerujemo i na Njega oslanjamo se, a ko je u očiglednoj zabludi saznat ćete!"
30. Reci: "Šta mislite: Ako voda vaša u dubini nestane, ko će vam dovesti vode tekuće?!"

Sura 68.

PERO – AL - QALAM

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 17-22. i 48-50;

ajeta 52; objavljeno poslije sure

Poredak – al – Saff

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Nun. Tako Mi Pera i onoga što u redove nižu oni –
2. Milošću Gospodara svoga, ti nisi džinom opsjednuti,
3. Već nagradu vječnu ti ćeš sigurno dobiti,
4. I čudi svojom ti si uzoriti,
5. Zato – vidjet ćeš, a i oni će vidjeti
6. Ko je od vas sumahnuti!
7. Gospodar tvoj zaista zna ko je skrenuo s Puta Njegova i zna ko su napućeni,
8. Zato se ne povinuj onima koji su poricatelji –
9. Da prevariš pa da prevare i sami, to bi oni željeli;
10. I nijednom krivokletniku prezrenu nemoj se povinovati,
11. Klevetniku što sklon je ogovarati,
12. Koji ometa dobro, prijestupniku, koji voli grijehiti,
13. Grubome i koji opak umije biti
14. Zato što sinove ima i što je bogati,

15. Koji kaže: "To su priče predaka!" kad mu se kazuju Naši ajeti –
16. Mi ćemo mu na surlu biljeg utisnuti!
17. Mi smo ih iskušali kao što smo vlasnike vrta iskušali, kad su se zakleli da će ga ujutro sigurno obrati,
18. A ne rekoše: "Ukoliko Bog dopusti!"
19. Pa nesreća od Gospodara tvoga zadesi vrt dok su oni spavali,
20. Te se vrt u pustoš pretvori.
21. Potom su se jutrom dozivali:
22. "Poranite u bašču svoju ako ste je obrati mislili!"
23. Onda se zaputiše i pritom su se sašaptavali:
24. "Nijedan bijednik danas u nju neće kročiti, bezbeli!"
25. I riješeni da sami budu, oni su poranili.
26. A kada vrt ugledaše, oni povikaše: "Mi smo zabludjeli!"
27. Svega smo lišeni postali!"
28. Najprijebriani kaza: "Ne rekoh li: Zašto ne biste Allaha slavili?!"
29. Oni rekoše: "Slava Gospodaru našem – silnici smo bili!"
30. Onda počeoše jedni druge koriti,
31. Govoreći: "Teško nama! Baš smo bili objesni!",
32. "Možda će nam Gospodar naš bolji vrt dati; zaista, od Gospodara našeg nam se nadati!"
33. Takva kazna bijaše; kazna na Onom svijetu sigurno će veća biti – samo kad bi to mogli znati!
34. Za bogobojazne će biti od Gospodara njihova bašče blagodati –
35. Pa zar ćemo muslimanima i prijestupnicima isto učiniti?!
36. Kako možete tako prosuđivati?!
37. Zar imate knjigu neku iz koje učite vi
38. Da ćete ono što odaberete zaista imati,
39. Ili smo, možda, obavezu preuzeli da do Dana ustanuća imat ćete šta ste odlučili?!
40. Pitaj ih: Ko od njih to im jamči?
41. Ortake imaju li? Pa neka dovedu ortake ako su iskreni!
42. A na Dan kada se potkoljenica ukaže i pozovu se da ničice padnu, a ne mognu to učiniti,

43. Skrušeno će gledati, poniženje će ih sustignuti, a pozvani su da ničice po tlu padnu dok su zdravi bili.
44. Zato ostavi Mene s onima koji će Govor ovaj poricati – odakle se i ne nadaju, postepeno ću im prilaziti;
45. Varka Moja je sigurna – vremena ću im davati!
46. Zar nagradu tražiš od njih pa kao da su nametom opterećeni?!
47. Ili Onostranost poznaju pa je mogu prepisati?!
48. Ti strpljivo čekaj sud Gospodara svoga, a ne budi kao onaj u kitu što potišten je počeo vapiti;
49. Da ga ne stiže blagodat Gospodara njegova, bio bi ostavljen u pustolini, prijekor zasluživši,
50. Ali Gospodar njegov odabra ga i jednim od čestitih ga učini.
51. Samo što te pogledima svojim ne pokose nevjernici kada Opomenu čuju, govoreći: "On je, zaista džinom opsjednuti!"
52. A Opomena je samo zato da bi svjetovi bili opomenuti.

Sura 69.

ČAS ISTINITOSTI – AL - HAQQA

Objavljeno u Mekki; ajeta 52;

objavljeno poslije sure *Vlast – al – Mulk*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Čas Istinitosti –
2. Šta je Čas Istinitosti;
3. I šta ti znaš šta je Čas Istinitosti?!
4. Narodi Semud i Ad su poricali Udar strašni
5. Pa Semud uništi glas strahoviti,
6. A Ad uništi vjetar strahotni i siloviti,
7. Koji im On nametnu sedam noći i osam dana uzastopnih, te si mogao vidjeti ljude povaljane kao šuplja stabla palmi –
8. Pa da li ikakva traga od njih možeš uočiti?!
9. I dođe faraon, te oni prije njega, i al-Mu'tefikat, koji su stali griješiti –
10. Ne pokoriše se Poslaniku Gospodara svoga, pa ih kaznom strašnom dohvati.
11. Kada voda sve potopi, Mi smo vas u Lađi ponijeli
12. Da bismo vam to opomenom učinili i da bi to zapamtilo uho koje pamti.
13. A kada se u Rog puhne jedanput jedini,
14. I kada se Zemlja i planine uzdignu pa će se u trenu jednome smrviti –
15. Toga dana će se zbiti Čas Istinitosti,
16. I Nebo će se rascijepiti, te će tada lomno biti;
17. Na krajevima njegovim meleki će se nalaziti; i al-Arš Gospodara tvoga tada će osmerica držati;
18. Tada ćete izloženi biti – nijedna tajna vaša neće se skriti;
19. Pa kome se Knjiga njegova u desnicu da – "Evo, čitajte Knjigu moju!", on će kazivati,
20. "Ja sam čvrsto vjerovao da ću račun polagati!"
21. Zato će mu se blažena života dati
22. Sred Dženneta koji je visoki,
23. Čiji su plodovi bliski –
24. "Zbog onoga što ste prethodnih dana radili, jedite i pijte, radosni!"
25. A kome se Knjiga njegova u ljevicu da – "Kamo sreće da mi Knjiga moja nije data!", on će govoriti,
26. "I kakav je račun moj da mi je ne znati,
27. Kamo sreće da me smrt uspjela dokrajčiti –
28. Bogatstvo moje mi niotkakve koristi,
29. Moja moć me napusti!"
30. "Ščepajte ga i u okove ga okujte!
31. Zatim ga u Ognju pržite!
32. Potom ga u lance sedamdeset lakata duge vežite!
33. Jer on nije vjerovao u veličanstvenoga Allaha,

34. Niti je podsticao da se nahrani nevoljnika
–
35. Zato Danas ne može ovdje imati prijatelja,
36. Niti se čime hraniti osim splaćinama,
37. Koje će biti hrana samo grješnicima!"
38. Onim što vidite zaklinjem se Ja
39. I onim što vam izmiče iz vida –
40. To su riječi Poslanika čestitoga,
41. A ne riječi pjesnika kakvoga – vi malo vjerujete, zaista;
42. Niti riječi vrača kakvoga – baš rijetko do vas dopire opomena –
43. To je Objava Gospodara svjetova!
44. A da je Poslanik o Nama pričao koješta,
45. Za desnicu uzeli bismo ga,
46. Pa mu kucavicu presjekli, zaista,
47. I niko od vas ne bi ga odbranio od toga;
48. Kur'an je zbilja Opomena za one što se boje Boga,
49. A Mi sigurno znamo da će među vama biti poricatelja,
50. I da će oni biti jad nevjernicima,
51. I da je on, zbilja, Sušta Istina –
52. Zato slavi ime Gospodara svoga Uzvišena!

Sura 70.

PUTEVI USPONA – AL - MA'ARIDŽ

Objavljeno u Mekki; ajeta 44;

objavljeno poslije sure

Čas Istinitosti – al – Haqqa

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Pitao neko kakva će biti kazna

2. Krivovjernima – Ona nikako neće biti spriječena
3. Od Allaha, Gospodara Puteva uspona;
4. Meleki i Duh k Njemu se uspinju u danu što traje pedeset hiljada godina –
5. Zato imaj dobrog strpljenja:
6. Oni smatraju da je taj događaj daleko,
7. A Mi ga bliskim smatramo –
8. Dan kada će kao talog zejtina biti Nebo,
9. I kada gorje postane vuni slično,
10. I kada prijatelj ne bude prijatelja zapitkivao,
11. Oni će jedni druge vidjeti; od kazne toga Dana grješnik bi se htio sinovima iskupiti,
12. I pomoću žene svoje i bratom rođenim,
13. I porodicom koja mu utočište sigurno podari,
14. I baš svime na Zemlji – samo da se spasi.
15. Nikako! Ona će biti bukjinja, sigurno
16. Koja će, zarad prženja, kidati tijelo;
17. Ona će dozivati onoga ko nije slijedio i ko se okretao,
18. I ko je zgrtao pa zadržavao.
19. Čovjek je stvoren malodušnim, stvarno –
20. Uzruja se je li ga jad zadesio,
21. A odbojan je kada ga zadesi dobro –
22. Osim onih što namaz klanjaju,
23. Koji u namazu istrajavaju,
24. I koji u imecima svojim određenu obavezu imaju
25. Prema prosjaku i prikraćenom čovjeku,
26. I koji Dan Vjere istinom smatraju,
27. I koji od kazne Gospodara svoga strahuju
–
28. Zaista, od kazne Gospodara njihova niko nema garanciju –
29. I oni koji stidna mjesta svoja čuvaju,
30. Osim s drugovima bračnim ili onima koje posjeduju, za to prijekor ne zaslužuju –
31. A oni koji preko toga traže, ti prestupaju
–
32. I oni što nad emanetima i zavjetima svojim bdiju,
33. I oni što pri svojim prisegama ostaju,
34. I oni što namaze svoje čuvaju –
35. Takvi će u vrtovima počasti da uživaju.
36. Zašto krivovjerni k tebi uezvijereno hitaju

37. Zdesna i slijeva, te se tiskaju –
38. Zar svaki žudi da priveden bude džennetskome uzdarju?!
39. Nikako! Mi smo ih stvorili, od čega – oni znaju!
40. Zato, kunem se Gospodarom istookaa i zaapadaa da Mi smo zbilja u stanju
41. Zamijeniti ih boljima, pri čemu Nas preteći ne uspijevaju –
42. Pa pusti ih da se zabavljaju i igraju dok Dan kojim im se prijeti ne dočekaju,
43. Dan kada će iz mezara izlaziti žurno kao da idolima hitaju,
44. Pogleda oborenih, poniženjem ophrvani – to je Dan kojim zastrašivani bijahu!

Sura 71.

NUH

Objavljeno u Mekki; ajeta 28;

objavljeno poslije sure *Pčele – al – Nahl*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Doista, Mi smo Nuha narodu njegovome poslali: "Narod svoj opominji prije nego što ih zadesi udes bolni!"
2. "Narode moj", kazivao je, "ja sam vaš opomenitelj jasni –
3. Allaha obožavajte, Njega se bojte i pokoravajte se meni;
4. On će vam grijeha oprostiti, do Časa suđena vas ostaviti; zbilja kada dođe Čas Božiji, neće se odgoditi – kad biste to mogli znati!"
5. "Gospodaru", reče zatim, "noću i danju sam narod svoj pozivao,
6. Ali na pozive moje samo bijeg se njihov pojačavao;
7. I kada god sam ih pozivao da bi im ti oprostio, narod je prstima uši zatvarao,

- odjećom svojom se prekrivao, u tome je istrajavao i silno se oholio.
8. Onda sam ih javno pozivao,
9. Zatim sam im obznanjivao i potajno im zborio:
10. 'Oprosta tražite od Gospodara svoga jer On silno prašta', ja sam govorio,
11. 'On će k vama slati nebo izobilno,
12. Pomoći vas imecima i sinovima, bašće vam dati i obilje riječno,
13. Pa šta vam je – zašto ne shvatite Allaha ozbiljno
14. A On vas je stvorio postupno?!
15. Ne vidite li kako je Sedam nebesa u slojevima stvorio,
16. I Mjesec na njima svjetlom, a Sunce svjetiljkom učinio?!
17. I Allah vas je iz zemlje kao bilje iznjedrio,
18. Pa će vas vratiti u nju da bi vas iz nje pouzdano izveo;
19. Allah vam je Zemlju ćilimom učinio
20. Da biste putevima njenim brodili komotno."
21. "Gospodaru", reče Nuh, "oni ne slušaju mene, već slijede one čija imovina i djeca uvećavaju samo stradanje njihovo,
22. I spletke spletkare silno,
23. I vele: 'Bogove svoje ne napuštajte nipošto – ni Vadda, ni Suvaa, Jagusa ni Jauqa, i Nasra ne napuštajte nipošto!'
24. Mnoge su u zabludu odveli, i tim nasilnicima povećaj zabludu samo!"
25. Zbog grijeha svojih bili su potopljeni, pa u vatru uvedeni – osim Allaha ne nađoše nikoga ko bi im pomogao.
26. I Nuh reče: "Gospodaru, ne ostavi na Zemlji krivovjerne nikako!
27. Ostaviš li ih, robove Tvoje oni će zavesti, te će grješne i krivovjerne rađati jedino.
28. Gospodaru moj, oprosti meni, roditeljima mojim, onome ko u dom moj kao vjernik uđe, vjernicima i vjericama, a nasilnicima uvećaj stradanje samo!"

Sura 72.

DŽINI– AL - DŽINN

Objavljeno u Mekki; ajeta 28;

objavljeno poslije sure *Uzvisine – al – 'A'raf*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Reci: "Objavljeno je meni da je grupa džina Kur'an slušala, pa su kazali: 'Mi smo zaista slušali Kur'an zanosni,
2. Koji spoznaji upućuje, te smo u njega povjerovali, i Gospodaru svome nećemo nikoga kao druga pripisivati;
3. I da On zbilja – uzvišena neka je znamenitost Gospodara našega – drugu ni dijete nije htio Sebi uzeti;
4. I da bezumnik jedan naš znao je o Allahu besmislice kazivati;
5. I da mi vjerasmo kako ljudi ni džini neće o Allahu laži govoriti;
6. I da neki ljudi od džina su pomoć tražili, uvećavši tako njihove objijesti;
7. I da su oni mislili – kao što mislite vi – da Allah neće nikoga oživjeti;
8. I da smo mi nebo doseguli, te smo mogli utvrditi da je puno čuvara silnih i kugli vatrenih;
9. I da bijasmo mjesta za slušanje zaposjeli, a ko sada osluškuje – na svoju kuglu vatrenu u zasjedi će naletjeti;
10. I da ne znamo da li se zlo želi onima što su na Zemlji, ili im Gospodar njihov želi razboritosti;
11. I da među nama ima dobrih, a ima nas i drukčijih – ima nas usmjerenja različitih;

12. I da znamo da bez Allaha na Zemlji nećemo moći, te da Njemu ne možemo umaknuti;
13. I da čim smo Uputu čuli u nju smo povjerovali, a u Gospodara svoga ko vjeruje – gubitka ni nasilja ne treba se bojati;
14. I da nas muslimana ima, a ima nas i nepravičnih; islam koji prihvate – ti su Pravi put odabrali;
15. Što se tiče nepravičnih – oni će gorivo džehennemske biti";
16. Da su na Pravome putu postojani, dali bismo ih obilnom vodom napajati
17. Da bismo ih tako u iskušenje doveli, a ko odstupi od spomena Gospodara svoga – On će ga u patnju silnu uvesti;
18. "I da su²⁸⁷ džamije Allaha radi, pa se mimo Allaha nemojte nikome moliti;
19. I da su – kada rob Allahov ustade da se pomoli – počeli se oko njega u gomilama tiskati";²⁸⁸
20. Reci: ²⁸⁹ "Klanjam se samo Gospodaru svome i nikoga Mu neću pridruživati";
21. Reci: "Ja nisam u stanju kakvu štetu niti korist vam pribaviti";
22. Reci: "Niko me od Allaha neće zaštititi, niti ću mimo Njega utočišta imati,
23. Moje je samo da ono što je od Allaha i poslanicu Njegovu priopćim; oni koji Allahu i Poslaniku Njegovome budu neposlušni – za takve je oganj džehennemski, u njemu će zauvijek ostati;
24. Pa kada vide ono čime im se prijeti, te da će saznati ko manju potporu ima i ko je malobrojniji";
25. Reci: "Ne znam hoće li se ono što vam se obećava uskoro zbiti, ili će to Gospodar moj nakon duga vremena učiniti;
26. On poznaje Onostrano i tu Onostranost neće nikome otkriti,

²⁸⁷ Vezuje se za prvi ajet: *Objavljeno je meni da...*

²⁸⁸ U interpretaciji: Kada se Poslanik Muhammed a.s. počeo moliti, ljudi i džini pohrlili su k njemu, žudeći da slušaju zanosni Kur'an.

²⁸⁹ Vezuje se za sam početak prvog ajeta.

27. Osim poslaniku kojim je zadovoljan, te ispred i iza njega postavlja one što će ga čuvati,
28. Da bi pokazao kako su poslanja Gospodara svoga dostavili; On zna sve što je pri njima, i svemu što postoji On može broj utvrditi."

Sura 73.

**ONAJ KOJI SE UMOTAVA –
AL - MUZZAMMIL**

Objavljeno u Mekki;

osim ajeta 10-11 i 20; ajeta 20;

objavljeno poslije sure *Pero – al – Qalam*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ti što umotao si se!
2. Ustaj noću, izuzevši mali dio nje,
3. Polovinu noći probdij, ili malo manje,
4. Ili malo više od polovine, i recitiraj Kur'an što pumnije –
5. Mi ćemo ti upućivati Besjedu koja teška je –
6. Doista, duša koja noću bdije pažljivije djeluje i razboritije kazuje,
7. Jer danju imaš poslove silne.
8. Ime Gospodara svoga spominji i Njemu se posveti što potpunije.
9. Gospodar istoka i zapada On je – osim Njega drugog boga nije – i njega za zaštitnika tebi uzeti je.
10. Otrpi ono što govore i kloni ih se što prikladnije;
11. Meni prepusti one koji poriču, koji raskošno žive, a ti s njima malo lagahnije –
12. Doista, okova i ognja u Nas je,
13. Hrane što u grlu zastaje i patnje koja nesosna je,
14. I to na Dan kada Zemlja i planine zadrhte, te planine kada budu kao što pješčana dina je.
15. Poslanika smo vam za svjedoka poslali, kao i faraonu što Poslanik od nas poslan je,
16. Ali Poslanika faraon poslušao nije, te ga kaznismo kaznom koja teška je.
17. Pa kako ćete – ne budete li vjerovali – sačuvati se onoga Dana zbog koga će djeca da osijede:
18. Tada će se Nebo rascijepiti i obećanje Njegovo tada izvršit će se?!
19. Zaista, ovo Opomena jeste, pa izabrat će put ka Gospodaru svome ko ushtije.
20. Gospodaru tvome znano je da bdiješ tokom noći trećine dvije, polovinu ili trećinu nje, kao i grupa onih koji su uz tebe; noć i dan Allah utvrđuje; On zna da vi to nećete izračunati pa će vam oprostiti, a iz Kur'ana učite ono što možete; On zna da će među vama bolesnih biti, drugi svijetom hodit će, tražeći da se domognu blagodati Allahove, a neki će vojevati na Putu Allahovome; zato iz Kur'ana učite što možete, namaz klanjajte, zekat dijelite, što ljepši zajam Allahu dajite; dobro koje za se osigurate, u Allaha naći ćete – to dobro i nagrada još veći bit će; od Allaha oprosta tražite – Allah zbilja prašta i Milosrdan je.

Sura 74.

ONAJ KOJI SE POKRIVA –

AL - MUDESSIR

Objavljeno u Mekki; ajeta 56;

objavljeno poslije sure

Onaj koji se umotava – al – Muzzammil

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ti što sam sebe pokrio si,
2. Ustani pa opominji!
3. I Gospodara svoga veličaj ti!
4. I odjeću svoju očisti!
5. I idolatriju napusti!
6. I da je mnogo nemoj prigovarati!
7. I zarad Gospodara svoga strpi se ti!
8. I u Rog kada će se puhnuti –
9. Tada će to Dan tegoban biti!
10. Krivovjernima neće goditi!
11. Meni prepusti onoga koga sam samotnim stvorio,
12. Pa sam mu imetak golemi dao,
13. I sinove nazočne mu podario,
14. I put mu sasvim lagodnim učinio,
15. A on opet žudi ne bih li mu još više dao.
16. Nikako! Prema Našim znamenjima prkosan je ostao –
17. Ja ću ga usponom opteretiti teško –
18. Jer znao je smišljati i procjenjivati –
19. Proklet bio, kako će procjenjivati,
20. I još jednom: Proklet bio kako će procjenjivati! –
21. Potom je znao pogledati,
22. Onda se smrknuti i namrštititi,
23. Potom se okrenuti i uzoholiti,
24. Te kazati: "Ovo je samo vradžbina koja se da naslijediti;
25. Ovo je samo govor ljudski!"

26. U Saqar ću Ja njega baciti –²⁹⁰
27. A šta je Saqar, znadeš li ti?
28. Saqar neće ostavljati ni poštediti;
29. On će kožu spaljivati;
30. Nad njim će Devetnaest biti;
31. Za nadzornike Vatre samo meleke smo postavili; i broj njihov smo za one što ne vjeruju iskušenjem učinili – da bi se oni kojima je Knjiga data uvjerali; i da bi oni što vjeruju još čvršće vjerovali; da oni kojima je Knjiga data i koji vjeruju ne bi sumnjali; i da bi oni u čijim srcima je bolest i koji ne vjeruju kazali: "Ovim primjerom šta Allah želi?"; tako Allah koga hoće prepušta zabludi, a koga hoće pravilno upravi; osim Njega, vojske Gospodara tvoga niko ne može znati; a Saqar je samo zato da bi se ljudi dozvali pameti.
32. Nikako! A Mjeseca Mi,
33. I tako Mi noći tek što će minuti,
34. I tako Mi zore tek što će ciknuti,
35. Saqar je istinski strahotni,
36. Upozorenje je zarad ljudi –
37. Onima od vas koji žele napredovati ili zaostati;
38. Svaka duša je zalog za ono što je zaraditi uspjela,
39. Osim onih što su zdesna –
40. Oni će se raspitivati u vrtovima
41. O grješnicima
42. "Šta vas je dovelo do Saqara?"
43. A ovi će odgovarati: "Nismo pripadali klanjačima
44. I ne bijasmo od onih što su hranu davali ubogima,
45. Već smo znali dangubiti s dangubama,
46. I Dan Vjere – lažnim smatrali smo ga,
47. Sve dok nas ne zadesi smrt izvjesna."
48. Njima neće koristiti posredovanje posrednika.
49. Zašto onda Opomeni okreću leđa –
50. Magarcima rastjeranim nalikuju,
51. Što se pred lavovima u bijeg daju!
52. Štaviše! Svaki od njih želio bi da se listovi rašireni njemu daju.

²⁹⁰ Saqar je jedno od imena za Pakao.

53. Nikada! Jer Svijeta drugoga oni se ne pribojavaju!
54. Nikada! Kur'an je opomena, uistinu,
55. Pa ko hoće – imat će ga na umu;
56. Jedino Allah bude li htio, oni će ga imati na umu; samo On je dostojan da Ga se čuvaju i praštanje je svojstveno Njemu.

Sura 75.

DAN USTANUĆA – AL - QIYAMA

Objavljeno u Mekki; ajeta 40;

objavljeno poslije sure *Udar strašni – al – Qari'a*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Ne! Danom ustanuća zaklinjem Se!
2. I dušom koja prekorijsava sama sebe zaklinjem se!
3. Zar čovjek misli da nećemo sabrati kosti njegove?!
4. Dakako! Kadri smo oblikovati mu i na prstima jagodice!
5. Ali, ono što pred njim je čovjek želi da poriče,
6. Pitajući: "Dan ustanuća kada će?"
7. A kada pogled bude strahom bljesnuo.
8. I kada se Mjesec bude pomračio,
9. Kada Sunce sa Mjesecom bude spojeno –
10. Toga Dana čovjek će reći: "Pobjeći kamo?!"
11. Nigdje! Ne postoji utočište nikakvo!
12. Toga Dana bit će utočište u Gospodara tvoga jedino,
13. Toga Dana čovjek će biti obaviješten o onome što je pripremio i što zapostavio;
14. Štaviše, čovjek će svjedočiti sam protiv sebe,
15. Makar iznosio i svoje isprike.
16. Ne kazuj Kur'an da bi ga zapamtio što prije –
17. Na Nama je da ga saberemo, da bi potom čitao se,
18. A kada ga čitamo – ti prati čitanje,
19. A Naše je i da ga objasnimo poslije.
20. Ne! Vi čak ovaj svijet – brzicu volite,
21. A Drugi svijet zapostavljate –
22. Toga Dana neka lica blistat će,
23. U Gospodara svoga gledat će,
24. A neka se lica toga Dana smrknut će
25. I da će ih nesreća zadesiti znat će.
26. Zaista! Kada duša do kosti ključne bude dospjela,
27. I kada se usklikne: "Ima li spasitelja?"
28. Te kada čovjek spozna da je to čas rastanka,
29. I cjevanica uz cjevanicu kada se bude svila –
30. Tada će odvoditi pred Gospodara tvoga,
31. A on vjerovao nije niti je obavljao molitvu,
32. Već je poricao, okrećući se na drugu stranu,
33. Zatim je nadmeno odlazio u svoju porodicu.
34. Zabavio se o jadu! I opet: Zabavio se o jadu!
35. Još jednom: Zabavio se o jadu!, pa opet: Zabavio se o jadu!
36. Zar misli da će biti prepušten slučaju:
37. Zar nije predstavljao kaplju u sjemenu izbačenu,
38. Zatim je zametak postao, te ga On stvori u skladnome obličju,
39. I stvori od njega dvoje – muškarca i ženu,
40. A mrtve vratiti u život zar Taj nije u stanju?!

Sura 76.

ČOVJEK – AL - 'INSAN

Objavljeno u Medini; ajeta 31;

objavljeno poslije sure

Svemilosnik – al – Rahman

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Nije li prošlo tek malo vremena kada čovjek nije bio vrijedan spomena?!
2. Zbilja, Mi smo od smjese sjemena stvorili čovjeka, na kušnju stavili ga, te da čuje i vidi stvorili ga;
3. Na Pravi put Mi upućujemo ga, bilo zahvalna ili nezahvalna;
4. Mi smo pripremili okove i lance krivovjernima, i ognja razbuktana;
5. Čestiti će iz pehara piti pića s kamforom pomiješana,
6. Sa izvora s kog će piti robovi Allahovi, i kako hoće oni će razvoditi ga;

7. Oni zavjet ispunjavaju i plaše se Dana čija kob će biti svudprisutna;
8. I oni hranom nude – i sami je želeći – uboga, sirota, roba zatočena;
9. "Samo zbog Allaha mi vas hranimo, ne želimo vašu nagradu niti nekog zahvalna;
10. Mi se bojimo Gospodara svoga na Dan kada će lica biti namrštena, natuštena."
11. Njih će Allah sačuvati strahote toga Dana, darovati ih ozarenošću i radostima;
12. Džennetom i svilom nagradit će ih zbog trpljenja;
13. U njemu će biti naslonjeni na divanima, u njemu neće osjećati žege ni mraza studena;
14. Podatna bit će im džennetska hladovina, i plodovi njegovi bit će roda preobilna;
15. Služeni će biti iz posuda srebrena i prozirnih pehara;
16. Prozirnih i srebrenih – veličine baš prema njihovim željama;
17. U njemu će napajati se iz čaša u kojima će biti zendžebila pomiješana,
18. Sa izvora u Džennetu koji Selsebilom se naziva;
19. Dvorit će ih posluga vječno mlađahna – da ih vidiš, rekao bi da su poput biserja prosuta;
20. I gdje god pogledaš, blagodat ćeš vidjeti i carstva silna;
21. Na njima će odijela biti svilenozelena i brokatna, nakićeni će biti srebrenim grivnama, i Gospodar njihov davat će im pića prefinjena:
22. "To je za vas nagrada, jer upinjanja vaša su pohvalna."
23. Mi tebi Kur'an objavljujemo objavom koja je temeljna –
24. Zato strpi se do suda Gospodara svoga i ne slušaj njihova nevjernika niti grješnika;
25. Jutrom i večerom sjeti se Gospodaru svome imena,
26. A i noću ničice Mu padni, te dugo u noć slavi Ga.
27. Zaista, ovi vole svijet-brzicu, a ne brinu zbog tegobna Dana pred njima!
28. Mi smo ih stvorili i čvrsto povezali čvorišta njihova, a ushtjednemo li –

-
- sigurno ćemo ih zamijeniti njima sličnima.
29. Zbilja, ovo jest Opomena, pa ko htjedne izabrat će put do Gospodara svoga;
 30. A vi ćete htjeti samo ono što bude Allahova volja; Allah sve zna i Premudri je, zaista;
 31. U Milost Svoju On uvodi koga hoće, a kaznu bolnu pripremio je nasilnima.

Objavljeno u Mekki; osim ajeta 48; ajeta 50;
objavljeno poslije sure *Klevetnik – al – Humaza*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Tako Mi Onih što zaredom se odašilju,
2. Pa kao vjetrovi olujni hitaju,
3. I tako Mi Onih što valjano objavljuju,
4. Te pouzdano razdvajaju,
5. I Objavu dostavljaju,
6. Kao opravdanje ili opomenu – ²⁹¹
7. Ono što vam je obećano sigurno će se zbiti!
8. Jer kada sjaj zvijezda ugasne,
9. I Nebo kada se raspukne,
10. I planine kada se sravne,
11. I poslanici kada se sakupe u čase određene:
12. "Za koji dan odloženo je?"
13. "Za Dan Razluke!"
14. A znaš li ti šta je Dan Razluke?
15. Teško toga Dana poricateljima!
16. Nismo li propast dali drevnim narodima,
17. Pa ih naslijedili potonjima;
18. Isto ćemo učiniti s grješnicima –
19. Teško toga Dana poricateljima!
20. Zar vas Mi ne stvaramo od tečnosti koja je ništavna,
21. Pa je stavljamo sred mjesta sigurna,
22. Do vremena utvrđena?!
23. Tako Mi određujemo, a Naša moć je izvanredna!
24. Teško toga Dana poricateljima!
25. Nismo li Zemlju sabiralištima učinili
26. Radi živih i mrtvih,
27. Na njoj planine visoke načinili i pitkim vodama vas napojili –
28. Teško Toga Dana poricateljima!
29. Idite ka onome što proglašavali ste lažima,
30. Idite ka Dimu u Prama Tri,

Sura 77.

ODASLANI – AL - MURSALAT

²⁹¹ Oni kojima se Bog zaklinje u ovim ajetima jesu meleki.

31. Koji ne daje hlada niti će od plama zakloniti;
32. Zbilja, iskre nalik kulama će bacati,
33. Nalik devama ridim –
34. Teško toga Dana poricateljima!
35. Oni prozboriti neće toga Dana,
36. I pravdanja im neće biti dopuštena –
37. Teško toga Dana poricateljima!
38. To je Dan Razluke: vas smo sabrali i pokoljenja prvotna,
39. Pa prevarite Me ako raspolazete varkama –
40. Teško toga Dana poricateljima!
41. Bogobojazni će biti u hladovini i među vrelima,
42. I sred voća prema njihovim željama:
43. "Jedite i pijte, ugodno neka je, prema vašim je djelima!"
44. Takvu ćemo nagradu dati dobročiniteljima –
45. Teško toga Dana poricateljima!
46. Jedite i uživajte zakratko: vi pripadate grješnima –
47. Teško toga Dana poricateljima!
48. A nisu se saginjali kad "Sagnite se!" rečeno je njima –
49. Teško toga Dana poricateljima!
50. Ako ne Kur'anu, onda kojim će povjerovati riječima!

Sura 78.

VIJEST – AL - NABA'

Objavljeno u Mekki; ajeta 40;

objavljeno poslije sure

Putevi uspona – al – Ma'aridž

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Za šta se raspituju?
2. Za vijest Znamenitu,

3. O kojoj oni različito razmišljaju!
4. Nikako! Oni će da saznaju!
5. I opet: Nikako! Oni će da saznaju!
6. Zar nismo Zemlju posteljom načinili,
7. I planine kao da su stupovi,
8. I vas smo u parovima stvorili,
9. I san vaš smirajem smo učinili,
10. I od noći smo ruho načinili,
11. I dan smo za sticanje dobara odredili,
12. I iznad vas Sedam Silnih sazdali,
13. I svjetiljku plamsajuću postavili,
14. I vodu obilnu iz oblaka spustili
15. Da bismo pomoću nje žito i bilje izveli,
16. I vrtove tako da su prebujni!
17. Zaista, utvrđen je Dan Odsudni,
18. Dan kada će se u Rog puhnuti, pa ćete u skupinama dolaziti,
19. I Nebo će se otvoriti, te će kapije imati,
20. I planine će se zdrobiti, te će se u priviđenja pretvoriti;
21. Džehennem će zasjeda postati,
22. Mjesto gdje će se silnici vratiti,
23. Gdje će zauvijek ostati,
24. Svježine ni pića u njemu neće okusiti,
25. Već samo vrelu vodu i onu što će zaudarati –
26. Kao nagradu koja prikladna će biti.
27. Da će račun polagati nisu očekivali,
28. I znamenja Naša potpuno su poricali,
29. A Mi smo sve u Knjigu zapisali –
30. Zato: Kušajte, činit ćemo da biste još više stradali!
31. Uspjeh će pripasti onima što su bogobojazni bili,
32. Bašče i vinogradi,
33. I vršnjakinje bujnih grudi,
34. I pehari puni;
35. Praznih priča i laži oni tu neće čuti;
36. Sve to kao nagrada Gospodara tvoga, kao dar obračunati,
37. Gospodara Nebesa i Zemlje i svega među njima, Svemilosnoga; Njemu neće smjeti prozboriti
38. Na Dan kada će Duh i meleki u redove stati, a govorit će samo onaj kome Svemilosni dopusti i istinu će zboriti.
39. To je Dan istiniti, pa ko hoće – povratak Gospodaru svome će odabrati.

-
40. Mi vas upozoravamo na kaznu skoru, onoga Dana kada će čovjek djela ruku svojih vidjeti, a krivovjernik će zavapiti: "Kamo sreće da sam mogao prah ostati!"

Sura 79.

ONI KOJI ČUPAJU – AL - NAZI'AT

Objavljeno u Mekki; ajeta 46;

objavljeno poslije sure *Vijest – al – Naba'*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Tako Mi Onih koji grubo čupaju,
2. Tako Mi Onih koji lagahno uzimaju,
3. Tako Mi Onih koji ploveći putuju,
4. Te hitro zapovijesti izvršavaju
5. I stvari uređuju!²⁹²
6. Onoga Dana kada Zemlja silno zadrhti
7. I kada za jednim potresom drugi uslijedi –
8. Srca će tada zatreperiti
9. I pogledi će poniknuti.
10. Pitaju: "Zar ćemo, zbilja, u prvobitno stanje vraćeni biti?"

11. Zar nakon što postanemo truhle kosti?
12. Za nas bi to", dodaju, "tragedija mogla biti!"
13. A samo jedan povik će čuti
14. I oni će se na tlu obreti!
15. Da li je rijek o Musau do tebe dospio –
16. Kada ga je Gospodar njegov u svetoj dolini Tuva pozvao:
17. "Pođi faraonu jer se zbilja osilio,
18. I reci: 'Očistiti se da li bi htio,
19. I Gospodaru tvome da te uputim kako bi skrušen bio?"
20. Potom mu je čudo najveće pokazao,
21. Ali je faraon porekao i nije poslušao,
22. Te se okrenuo i potrudio
23. Da bi svijet sakupio i vikao:
24. "Ja sam vaš gospodar vrhovni!", on je rekao.
25. Potom ga je Allah za ove i ranije riječi kaznio –
26. To je zaista pouka onome ko skrušen bude bio.
27. Je li teže vas ili Nebo stvoriti? On ga je saznao;
28. Svod nebeski je uzdigao, te ga uredio;
29. Noć njegovu zamračio i jutro jarko izveo;
30. Potom je zemlju poravnao,
31. Vodu i pašnjake iz nje izveo,
32. I planine stameno usadio
33. Da bi to za vas i za stoku vašu užitak bio.
34. A kada Smak svijeta bude nastupio,
35. Dan kada će se čovjek sjetiti šta je radio,
36. I kada se Džehennem svakom ko vidi bude ukazao –
37. Tada će onome ko se osilio
38. I ko je život zemni više volio –
39. Takvome će Džehennem biti boravište sigurno.
40. A onome ko se pred Gospodara svoga stati bojao i strasti se suzdržavao –
41. Džennet će biti njegovo boravište sigurno.
42. Za Čas sudnji pitaju te: "Kada je vrijeme njegovo?"
43. Kako bi ti o njemu zboriti mogao?!
44. On je poznat Gospodaru tvome jedino,
45. A ti si samo opomenitelj onome ko od Smaka bude strepio;

²⁹² Oni kojima se Bog zaklinje u ovim ajetima jesu meleki.

-
46. Onoga Dana kada ga dožive, učinit će im se da su proveli samo jednu večer ili jutro jedno.

Sura 80.

NAMRŠTIO SE – AL - 'ABASA

Objavljeno u Mekki; ajeta 42;

objavljeno poslije sure *Zvijezda – al – Nadžm*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Namrštio se i okrenuo se
2. Zato što mu slijepac pride.
3. A šta znaš – možda bi on htio očistiti se,
4. Ili poučiti se pa bi imao korist od Opomene!
5. A onoga ko obogatio se –
6. Ti bi njemu posvetio se,
7. A kriv nisi ako on ne bi očistio se;
8. Dotle onoga koji usrdno ti pride,
9. Dok skrušenim osjećao se –
10. Na njega nisi ni osvrnuo se.
11. Ovo je opomena! Nemoj tako činiti!
12. Jer ko hoće, on će se opomenuti
13. Listovima koji su časni,
14. Uzvišeni i čisti,
15. Što u rukama drže ih Pisari,
16. Časni i čestiti.
17. Proklet bio čovjek! Kako samo zna ne vjerovati!
18. Od čega Bog njega stvori!?
19. Od kaplje sjemena On ga stvori i obličje mu odredi,
20. Potom mu put lagahnim učini,
21. Onda ga usmrti i daje ga ukopati,
22. Najzad – kada bude htio, On će ga oživjeti.
23. Naprotiv, ono što mu je On naredio, još nije uspio obaviti!
24. Neka čovjek baci pogled prema svojoj hrani:

25. Mi s neba spuštamo vode obilne,
26. Pa u zemlji zasijecamo pukotine
27. I dajemo da iz njih sjemenje iznikne,
28. I grožđe i biljke vrtne,
29. I masline i palme,
30. I bašče bujne,
31. I voće i ispaše sočne,
32. Vama i stoci vašoj da budu korisne.
33. A kada se začuje zvuk od koga svi ogluhnu,
34. Na Dan kada bi čovjek umakao i svome bratu,
35. Svojoj majci i ocu,
36. Ženi i muškome porodu –
37. Svako će toga Dana brinuti vlastitu brigu;
38. Neka lica će toga Dana da se ozare,
39. Nasmijana i radosna bit će;
40. Na nekim licima toga Dana bit će prašine,
41. Njih će motriti tmine –
42. To su oni što čine krivovjerne i razvratne!

Sura 81.

ZGASNUĆE - AL - TAKWIR

Objavljeno u Mekki; ajeta 29;

objavljeno poslije sure *Plamen – al – Lahab*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Kada Sunce zgasne,
2. I zvijezde kada potamne,
3. I planine kada budu pokrenute,
4. I deve steone kada budu napuštene,
5. I kada se sakupi zvjerinje,
6. I mora kada se ognjem uskipe,
7. I duše kada budu spojene,
8. I kada bude pitana djevojčica koja živa sahranjena je
9. Zbog kakve krivnje umorena je,
10. I listovi – zapisi kada se otvore,
11. I Nebo kada nestane,
12. I Džehennem kada bukne,
13. I Džennet kada se primakne –
14. Šta je pripremila, duša će biti obaviještena o tome.
15. Ne! Zaklinjem se zvijezdama što se skrivaju,
16. Što plove pa iz vida nestaju,
17. I tako Mi noći na izmaku,
18. I tako Mi jutra pri njegovu disanju –
19. Zaista, to je govor Izaslanika Časnoga,²⁹³
20. Moćnoga, koji je cijenjen kod Gospodara al-Arša,
21. Kojega slušaju i koji Onamo ima povjerenja;
22. A drug vaš nije luda.²⁹⁴
23. Na obzorju jasnome on je zaista ugledao ga,
24. I u vezi sa Onostranim on se ne suzdržava,

²⁹³ Riječ *izaslanik* (za razliku od poslanika) u mome prijevodu odnosi se na meleka. Izaslanik u ovoj suri (ajeti 19-21. i 23.) je melek Džibril koji je prenosio Objavu poslaniku Muhammedu a.s.

²⁹⁴ Riječ *drug* odnosi se na poslanika Muhammeda a.s.

25. I Kur'an nije govor prokletog Šejtana,
26. A vi ipak idete – kuda?!
27. Kur'an nije ništa drugo do opomena svjetovima,

28. Onome od vas ko hoće da se drži Pravoga puta,
29. A vi ne možete ništa htjeti ako to ne ushtije Gospodar svjetova!

Sura 82.

RASCJEPLJENJE – AL - 'INFITAR

Objavljeno u Mekki; ajeta 19;

objavljeno poslije sure

Oni koji čupaju – al – Nazi'at

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Kada se Nebesa pocijepaju,
2. I zvijezde kada se porasipaju,
3. I mora kada se ispreljevuju,
4. I mezari kada se ispreturaju –
5. Šta su pripremile, a šta propustile duše će da saznaju.
6. Čovječe, zašto si u odnosu na Gospodara Plemenita zaslijepio,
7. Koji te stvorio, pa te uredio i skladnim učinio –
8. U obliku u kakvom je htio On te sastavio?!
9. Nipošto! Vi čak smatrate lažnom Vjeru,
10. A nad vama zaista Čuvari bdiju,
11. Pisari koji počast imaju,
12. Ono što činite oni znaju;
13. Zasigurno, čestiti će blagodati uživaju,
14. A razvratni će, zaista, u Pakao da se smještaju,
15. Na Dan Vjere gorjet će u njemu,
16. I više neće da ga napuštaju.
17. A šta ti znaš o Danu sudnjemu,

18. I još jednom: Šta znaš ti o Danu sudnjemu?!
19. Toga Dana jedna duša neće pomagati drugu; tada će sva vlast pripadati Allahu.

Sura 83.

ONI KOJI NA MJERI ZAKIDAJU –

AL - MUTAFFIFUUN

Objavljeno u Mekki; ajeta 36;

objavljeno poslije sure *Pauk – al – 'Ankabut*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Teško onima što na mjeri zakidaju,
2. Koji punu mjeru uzimaju kada od drugih kupuju,
3. A kada drugima toče ili vagaju – zakidaju!
4. Da će oživljeni biti, zar oni ne vjeruju,
5. U Danu Veličanstvenu,
6. U Danu kada će ljudi pred Gospodara svjetova da stanu?!
7. Dakako, Knjiga o grješnicima zaista je u Sidždžinu!
8. A šta znaš ti o Sidždžinu?
9. On predstavlja Knjigu ispisanu!
10. Teško toga Dana onima što poricahu,
11. Koji Dan Vjere lažnim smatrahu!

12. Samo prijestupnik i grješnik lažnim ga smatraju,
13. Koji za ajete Naše kaže da su priče predačke kada mu se kazuju.
14. Nikako! Već im je srca prekrilo ono što zarađivahu.
15. Nikako! Oni će toga Dana biti zaklonjeni svome Gospodaru,
16. Potom će sigurno gorjeti u Džehennemu;
17. Onda će im se reći: "Ovo je ono što ste smatrali lažju!"
18. Zaista! Knjiga o čestitima nalazi se u Illijuunu!
19. A šta znaš ti o Illijuunu?
20. On predstavlja Knjigu ispisanu;
21. Oni što su bliski Allahu nad njom bdiju.
22. Čestiti će sigurno u Blagodati da prebivaju,
23. Sa divana će da gledaju,
24. Po blagodatnoj ozarenosti lica moći će da se prepoznaju,
25. Dat će im se da piće zapečaćeno piju,
26. Mošusom zapečaćeno – neka se zato natjecatelji natječu –
27. Sa Tesnim-izvorom činit će mješavinu,
28. Izvorom iz kojega će Bogu bliski da piju.
29. Oni što griješe znali su ismijavati one koji vjeruju,
30. I kad prolaze kraj njih da jedni drugima namiguju,
31. A kad se porodicama vraćaju, vraćaju se tako što šale zbijaju,
32. I govorili su kada ih ugledaju: "Ovi zbilja lutaju!"
33. A oni nisu poslani zato da nad njima bdiju.
34. Ali – toga Dana će oni koji su vjerovali krivovjerne da ismijavaju,
35. Oni će sa divana da gledaju.
36. Nisu li krivovjerni kažnjeni prema onome kako postupaju!

Sura 84.

CIJEPANJE – AL - 'INŠIQAQ

Objavljeno u Mekki; ajeta 25;

objavljeno poslije sure

Rascjepljenje – al – 'Infitaar

Objavljeno u Mekki; ajeta 22;

objavljeno poslije sure *Sunce – al – Šems*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Kada se rascijepi Nebo,
2. I povinuje se Gospodaru svome, a morat će učiniti to,
3. I kada se opruži tlo Zemljino,
4. I izbaci ono što je u njoj, te se ona isprazni potpuno,
5. I povinuje se Gospodaru svome, a morat će učiniti to –
6. Ti ćeš svoj trud zateći, čovječe koji se silno trudiš zarad Gospodara:
7. Kome se nađe u desnici Knjiga,
8. Taj će lahko račun položiti,
9. I svojima će se radostan vratiti,
10. A kome se knjiga dadne iza leđa njegovih –
11. Taj će propast prizivati,
12. I u Ognju će gorjeti
13. Jer je sa svojima znao likovati
14. Vjerujući da se neće vratiti.
15. Naprotiv! Gospodar njegov u stanju ga je prozrijeti!
16. Purpurom večernjim zaklinjem se,
17. I noći, i onim što ona tamom obavije,
18. I Mjesecom zaobljen kada je –
19. Sigurno ćete prelaziti iz težeg u teže stanje!
20. Pa šta im je – zašto ne vjeruju,
21. I Kur'an kada im se čita – zašto čelima po tlu ne padnu?!
22. Oni što ne vjeruju – poriču,
23. A Allah zna primisao njihovu –
24. Zato im radovijesti bolnu kaznu,
25. A oni koji budu vjerovali i dobro činili – oni će dobiti nagradu neiscrpnu.

Sura 85.

SAZVIJEŽDA – AL - BURUDŽ

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Tako Mi Nebesa sa sazviježđima,
2. I Dana obećana,
3. I svjedoka i posvjedočena –
4. Prokleti bili vlasnici rovova,
5. I vatre s obiljem goriva,
6. Kada posjedali su gdje bijaše ona,
7. I onome što su vjernici radili bili su svjedocima,
8. I svetili im se samo zato što su vjerovali u Allaha Silnoga i Hvalevrijednoga,
9. Koji gospodari Nebesima i Zemljom; Allah je svjedok baš svega.
10. One koji budu zlostavljali vjernike i vjernice pa se potom ne pokaju – njih čeka kazna Džehennema, čeka ih kazna ognjena;
11. One koji budu vjerovali i dobro činili – njih čekaju bašče s tekućim rijekama: eto uspjeha najvećega!
12. Zaista će surova biti odmazda Gospodara tvoga;
13. On prvobitno stvara i stvorit će iznova;
14. Njemu je svojstveno da prašta i da ljubav dariva;
15. On je Uzvišeni Gospodar al-Arša;
16. On će učiniti šta Mu je volja.
17. Jesi li čuo vijesti o vojskama,
18. Za faraona i za drevni narod Semuuda!
19. Oni što ne vjeruju ipak nastavljaju s poricanjima,
20. A Allah će njih zaskočiti, zaista;
21. Ovo je ipak Kur'an u kojega je sva slava
22. Na Tabli koja se pomno čuva.

Sura 86.

DANICA – AL - TARIQ

Objavljeno u Mekki; ajeta 17;

objavljeno poslije sure *Grad – al – Balad*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Tako Mi Neba i Danice!
2. A znaš li ti Danica šta je?
3. To je zvijezda što blistava je!
4. Nema duše nad kojom Neko ne bdije!
5. Neka čovjek pogleda od čega stvoren je:
6. Stvoren je od tekućine koja izljuje se,
7. A koja se između prsa i kralježnice pojavljuje;
8. Stvoriti ga opet On u stanju je,
9. Onoga Dana kad svaka tajna obznanjena bude,
10. Te čovjek neće imati moći ni pomagača uopće.
11. Tako Mi Neba koje oživljenje posjeduje,
12. I tako Mi zemlje koja ima rascjepe za mladice –
13. Kur'an je nesporno Riječ koja razlučuje,
14. A nikakva lakrdija nije!
15. Oni se baš dovijaju varkama,
16. A varke smišljam i Ja –
17. Zato polahko s krivovjernima – daj im još malo vremena!

Sura 87.

SVEVIŠNJI – AL - 'A'LA

Objavljeno u Mekki; ajeta 19;

objavljeno poslije sure *Zgasnuće – al – Takwir*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Gospodaru svome Svevišnjemu ime slavi,
2. Koji stvara i zatim u sklad dovodi,
3. Koji mjere utvrđuje i zatim upućuje na Put pravi,
4. I Koji pašnjak izvodi,
5. Potom čini da se u naslagu tamnu pretvori!
6. Da kazuješ Mi ćemo te naučiti, te nećeš zaboraviti,
7. Osim onoga što Allah htjedne; bjelodanost i potaja Njemu su poznati;
8. Napredak ćemo ti lagahnim učiniti,
9. Zato opominji – Opomena će koristiti;
10. Ko skrušen je, taj će se dozvati,
11. A okorjeli će Opomeni izbjegavati,
12. Onaj koji će u najvećoj vatri gorjeti,
13. Tako da u njoj neće živjeti ni umrijeti;
14. Spasit će se ko se očisti
15. I ime Gospodara spominje pa namaz obavi,
16. Ali život zemni više volite vi,
17. A Drugi svijet je bolji i trajniji –
18. Ovo doista postoji u Listovima koji su prvotni,
19. U Listovima Ibrahimovim i Musaovim.

-
8. Neka lica će toga Dana biti ozarena,
 9. Trudom svojim zadovoljna,
 10. Sred Dženneta zanosna,
 11. U njemu neće slušati nesuvisla govora,
 12. U njemu će biti izvor-voda,
 13. U njemu će biti visokih divana,
 14. I postavljenih pehara,
 15. I poredanih jastuka,
 16. I razastrtih ćilima.
 17. Deve kako su stvorene, zar ne pogledaju,
 18. I nebo kako je uzdignuto u visinu,
 19. I planine kako usađene su,
 20. I zemlju rasprostrtu?!
 21. Zato opominji – samo Opomenitelj si ti,
 22. Jer ti nad njima nemaš vlasti.
 23. A onoga ko se okrene i neće vjerovati –
 24. Njega će Allah najvećom kaznom kazniti,
 25. Oni će k Nama vratiti se
 26. I pred Nama, sigurno je, račun polagat će.

Sura 88.

STRADANJE – AL - GAŠIYA

Objavljeno u Mekki; ajeta 26;

objavljeno poslije sure

Vjetrovi koji vitlaju – al – Zariyat

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Vijest o Stradanju da li je do tebe dospjela –
2. Neka lica će toga Dana biti ponizna,
3. Iscrpljena i napaćena,
4. U vatri paklenoj pržena,
5. Sa vreloga izvora napajana,
6. Osim trnja neće imati drugoga jela,
7. Koje ne godi niti glad utoljava;

Sura 89.

ZORA – AL - FADŽR

Objavljeno u Mekki; ajeta 30;

objavljeno poslije sure *Noć – al – Layl*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Tako Mi zore,
2. I noći kojih deset je,
3. I onoga što je parno i što neparno je,
4. I noći kada nestaje –
5. Zar to nije velika zakletva razumnome –
6. Zar ti ne vidje šta Gospodar tvoj s narodom Ad učini;
7. Sa Iremom u kome su brojni stupovi,
8. I kao što je on u svijetu stvorena ne bi;
9. I sa narodom Semud koji je klesao stijenje u dolini;
10. I faraonom u kojega bijahu čadori silni –
11. Koji su svijetom nasilje činili
12. I nered u njemu odveć pravili,
13. Pa Gospodar tvoj sruči na njih bič kazneni:
14. Gospodar tvoj je zaista u zasjedi!
15. Kada Gospodar hoće čovjeka iskušati, pa mu ukaže počasti i dadne mu blagodati, čovjek zna kazati: "Gospodar bijaše plemenit prema meni!"
16. Kada ga hoće iskušati, pa mu izvore života oskudnim učini, čovjek zna kazati: "Gospodar moj me napusti!"
17. Nikako! Vi čak prema siročetu niste plemeniti,
18. Niti se podstičete siromaha nahraniti,
19. A nasljedstvo jedete uz pohlepu
20. I bogatstvo volite nezasirom ljubavljju
21. Ne tako! Jer kada se Zemlja raspadne u prašinu,
22. A meleki se uz Gospodara tvoga u redove poredaju,
23. I kad se Džehennem toga Dana primakne, tada će se čovjek sjetiti – al' od sjećanja kakvu će imati fajdu! –
24. Govoreći: "Kamo sreće da sam obavio pripreme u svome životu!"
25. Toga Dana neće kao On kažnjavati niko,
26. I kao On neće u okove okivati niko!

27. Dušo koja si smirena,
28. Vрати se Gospodaru svome zadovoljna,
29. Te priđi k Mojim robovima –
30. Uđi usred Moga Dženneta!

Sura 90.

GRAD – AL - BALAD

Objavljeno u Mekki; ajeta 20;

objavljeno poslije sure *Qaf*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Gradom ovim zaklinjem Se –
2. A tebi će u gradu ovome biti dopušteno sve –
3. I ocem i onim koga porodio je:
4. Mi smo zaista stvorili čovjeka da se upinje;
5. Misli li on da mu niko ništa ne može?!
6. Reći će: "Protraćio sam blago što nebrojeno je!"
7. A zar on misli da ga niko vidio nije?!
8. Nismo li mu dali oka dva,
9. Jezik sa dvjema usnama,
10. I uputili ga na dva puta vrletna?!²⁹⁵
11. A nije uspio uspon prevaliti,
12. A taj uspon šta je, znadeš li?
13. To je: roba osloboditi,
14. Ili kada glad hara nahraniti
15. Siroče od rođaka koji su bliski,
16. Ili nevoljnika što je u prašini,²⁹⁶
17. I da se pritom bude od onih što vjeruju, koji se uzajamno podstiču da budu trpeljivi i koji se podstiču da budu samilosni.

²⁹⁵ Prema komentatorima, riječ *nadždayn* (dva vrletna puta) odnosi se na put dobra i na put zla.

²⁹⁶ Metafora za čovjeka koji je "pao na niske grane".

-
18. To su oni koji će biti na Desnoj strani,
 19. A oni što u dokaze Naše ne vjeruju – oni
će biti na Lijevoj strani,
 20. Oni će biti vatrom zasvođeni.

Sura 91.

SUNCE – AL - ŠAMS

Objavljeno u Mekki; ajeta 15;

objavljeno poslije sure *Moć – al – Qadr*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Tako Mi Sunca i njegove jutarnje
svjetlosti,
2. I Mjeseca kada ga prati,
3. I dana kada ga vidljivim učini,
4. I noći kada ga zakloni,
5. Tako Mi Neba i Onoga Koji ga sagradi,
6. I Zemlje Mi, i Onoga Koji je razastrtom
učini,
7. Tako Mi duše i Onoga Koji je potpunom
stvari,
8. Pa je za grijehenje i bogobožnost
sposobnom učini –
9. Uspjet će onaj ko je očisti,
10. A ko je uprlja taj će stradati!
11. Narod Semud je poricao u svojoj obijesti,
12. Kada se najveći nesretnik njihov osovi,
13. Pa im se Poslanik Allahov obrati: "Pazite
na devu Allahovu i kada je treba počiti!"
14. Ali ga u laž utjeraše pa devu zaklaše, te ih
Gospodar njihov zbog grijeha uništi i
istrijebi,
15. Bez bojazni kakve će posljedice za to biti.

Sura 92.

NOĆ – AL - LAYL

Objavljeno u Mekki; ajeta 21;

objavljeno poslije sure *Svevišnji – al – A'la*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Tako Mi noći kada tminu razastre,
2. I dana kada bljesne,
3. I Onoga Koji muško i žensko stvorio je –

4. Vaš trud se zbilja razlikuje:
5. Onome ko dariva i bogobožazan je,
6. I drži istinom Ono Najljepše
7. Učinit ćemo da put do Dobra lagahan je,
8. A ko škrtari misleći kako neovisan je,
9. Te smatra lažnim Ono Najljepše –
10. Učinit ćemo da njemu put do Tegobe lagahan je,
11. I imovina njegova neće mu koristiti kada propadne,
12. Zaista, uputa ka Putu pravome na Nama je,
13. I zaista budući i ovaj svijet Naš je –
14. Zato vas upozoravam na oganj koji rasplamsao se,
15. U kome samo najnesretniji pržiti će se,
16. Onaj ko je poricao i okretao se,
17. A sklonjen od njega bit će ko Allaha bojao se,
18. Ko je od imetka davao, čisteći se,
19. Ne očekujući da od nekoga nagrađen za to bude,
20. Već samo da se naklonosti Gospodara Uzvišenog domogne –
21. Taj će biti zadovoljan, nema sumnje.

Objavljeno u Mekki; ajeta 11;

objavljeno poslije sure *Zora – al – Fadžr*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Tako Mi jutra kada poodmakne,
2. I noći kada utihne –
3. Gospodar tvoj nije te napustio, ni omrznuo te;
4. Drugi svijet zaista je bolji od ovoga za te,
5. I Gospodar tvoj sigurno će te darivati i zadovoljiti te!
6. Zar te nije zatekao kao siročće pa ti pružio utočište;
7. Zatekao te kao zabludjela pa naputio te;
8. I zatekao te kao siromaha pa obogatio te?!
9. Zato – nipošto ne ucivilo siročće,
10. I nipošto na prosjaka ne diži vike,
11. A o blagodati Gospodara svoga pronosi glase!

Sura 94.

RAZGALJIVANJE – AL - 'INŠIRAAH

Objavljeno u Mekki; ajeta 8;

objavljeno poslije sure

Jutro poodmaklo – al – Duhaa

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Zar ti nismo grudi razgalili,
2. I breme tvoje s tebe skinuli,
3. Koje ti je znalo pleća pritiskati
4. I nismo li spomen na te visoko uzdigli?!
5. Zato – tegobu olakšanje prati;
6. Zaista, tegobu olakšanje prati!

Sura 93.

JUTRO POODMAKLO – AL - DUHA

7. Kada si slobodan, molitvi se prepusti
8. I za Gospodarom svojim žudi!

Sura 95.

SMOKVA – AL - TIN

Objavljeno u Mekki; ajeta 8;

objavljeno poslije sure *Sazviježđa – al – Burudž*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Tako Mi smokve i masline,
2. I Gore Sinajske,
3. I grada ovoga što siguran je –
4. Čovjeka smo stvorili u obličju koje je najljepše,
5. Potom ćemo vratiti ga na stepene najjadnije,
6. Osim onih koji su vjerovali i dobro činili – nagrada neiscrpna njihova je.
7. Pa još da Vjeru poričeš, šta navodi te?!
8. Najpravedniji sudija zar Allah nije?!

Sura 96.

ZAKVAČAK – AL - 'ALAQ

Objavljeno u Mekki; ajeta 19;

Prvo što je objavljeno iz Kur'ana

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Čitaj u ime Gospodara svoga Koji stvara,
2. Stvara čovjeka od zakvačka;
3. Čitaj uz najplemenitijeg Gospodara svoga,
4. Koji peru poučava;
5. Onome što nije znao poučio je čovjeka;
6. Ipak, čovjek se zaista osili,
7. Čim se neovisnim osjeti;
8. Gospodaru tvome sigurno će se sve vratiti!
9. Vidje li ti onoga što brani
10. Robu da namaz obavi;
11. Misliš li da se on Pravoga puta drži,
12. Ili bogobožnost traži;
13. Misliš li da on poriče, pogled odvrćući?!
14. Zar on ne zna da Allah sve vidi?!
15. Nipošto! Za kosu ponad čela zgrabit ćemo ga ako ne prekine,

16. Za kosu koja je lažljiva i grješna je,
17. Pa neka on poziva društvo svoje,
18. A Mi ćemo pozvati zebanije!²⁹⁷
19. Nipošto! Ne slušaj ga, već padni ničice i Gospodaru približi se!

Sura 97.

MOĆ – AL - QADR

Objavljeno u Mekki; ajeta 5;

objavljeno poslije sure *Namrštio se – al – 'Abasa*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

²⁹⁷ Vjeruje se da su *zebanije* izvršioi kazne u Džehennemu.

1. Zaista, u Noći Moći Mi smo ga objavili,²⁹⁸
2. A šta je Noć Moći – znadeš li?
3. Noć Moći bolja je od hiljadu mjeseci;
4. Radi svega i s dopuštenjem Gospodara svoga, tad spuštaju se Džibril i meleki –
5. Spasenje je ona sve dok zora ne zarudi.

Sura 98.

DOKAZ JASNI – AL - BAYYINA

Objavljeno u Medini; ajeta 8;

objavljeno poslije sure *Razvod – al – Talaq*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Krivovjerni Sljedbenici Knjige i mnogobošci nisu se od krivovjerja odvojili sve dok ne dođe Dokaz Jasni –
2. Poslanik Allahov što čita im Listove koji su časni,
3. U kojima su propisi pravovaljani.
4. Razdijelili su se oni kojima je Knjiga data tek kada im stiže Dokaz Jasni,

5. A naredeno im je da nikoga osim Allaha ne obožavaju, čestito Njegovu Vjeru ispovijedajući kao pravovjerni, da namaz klanjaju i zekat daju, a to je Din ispravni.²⁹⁹

6. Oni Sljedbenici Knjige koji krivo vjeruju i mnogobošci u džehennemskoj vatri će vječno ostati; najgora stvorenja upravo su oni;
7. A oni koji vjeruju i dobra čine, zaista su najbolja stvorenja oni –
8. Nagrada od Gospodara njihova za njih su vrtovi edenski kroz koje će rijeke teći, u njima će vječno boraviti; Allah će zadovoljan njima biti i oni će biti Njime zadovoljni; to je za one koji su pred Gospodarom svojim skrušeni.

Sura 99.

ZEMLJOTRES – AL - ZILZAL

Objavljeno u Medini; ajeta 8;

objavljeno poslije sure *Žene – al – Nisaa*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Kad se zemlja silovito potrese,
2. I kada zemlja izbacit terete svoje,
3. I čovjek kada se zgrane: "Šta joj je?!" –
4. Toga Dana ona će kazivati vijesti svoje
5. Jer tvoj Gospodar tako njoj zapovijedio je;
6. Toga Dana ljudi će odvojeno istupati da bi im se djela njihova mogla pokazati,
7. Jer – ko trun dobra učini, on će ga vidjeti,
8. I trun zla ko učini, on će ga vidjeti.

²⁹⁸ Odnosi se na Kur'an.

²⁹⁹ Riječ *din* ušla je u bosanski jezik kao sinonim za islam.

Sura 100.

DEVE KOJE JURIŠAJU – AL - 'ADIYAT

Objavljeno u Mekki; ajeta 11;

objavljeno poslije sure *Vrijeme – al – 'Asr*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Tako mi deva što sopćuci jurišaju,
2. Te varnice pod njima sijevaju,
3. I one zorom napadaju,
4. I pri tome prašinu uzvitlaju,
5. I pod njom usred gomile upadaju –
6. Čovjek je zaista nezahvalan Gospodaru svome,
7. A i sam je, uistinu, svjedok tome,
8. I srčan je, zaista, u predanosti dobru zemnome!
9. A zar ne zna da kada budu prevrnuti oni u mezarima,
10. I kada se obznani ono što je u srcima –
11. Da njihov Gospodar će tada, zaista, znati sve o njima?!

Sura 101.

UDAR STRAŠNI – AL - QARI'A

Objavljeno u Mekki; ajeta 11;

objavljeno poslije sure *Kurejš – al – Qurayš*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Udar Strašni!
2. Šta je Udar Strašni?
3. Znaš li ti šta je Udar Strašni?
4. Toga Dana će ljudi kao leptiri biti raštrkani,
5. I kao vuna raščupana bit će brjegovi –
6. Onaj čije breme će tada teško biti
7. Taj će lagodno živjeti,
8. A čije breme će tada lagahno biti –
9. Bezdan će biti njegova mati,
10. A šta je to – znadeš li ti?
11. To je pakao užareni!

Sura 102.

ZGRTANJE – AL - TAKASUR

Objavljeno u Mekki; ajeta 8;

objavljeno poslije sure *al – Kevser – al – Kawsar*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. U zgrtanju nehajni postajete,
2. Sve dok mezare ne pohodite.
3. Ne! Jer, vi ćete saznati,
4. Još jednom: Ne tako! Vi ćete saznati!
5. Ne! Trebali biste puzdano znati:
6. Sigurno ćete Džehennem vidjeti;
7. I još jednom: Sigurno ćete ga očima svojim vidjeti;
8. Potom ćete – toga Dana – za uživanje odgovarati!

Sura 103.

VRIJEME – AL - 'ASR

Objavljeno u Mekki; ajeta 3;

objavljeno poslije sure

Razgaljivanje – al – 'Inširaah

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Tako Mi vremena,
2. Čovjek je na gubitku, doista.
3. Osim onih koji vjeruju i čine dobra djela, preporučujući Istinu jedni drugima i strpljivost preporučujući jedni drugima.

KLEVETNIK - AL - HUMAZA

Objavljeno u Mekki; ajeta 9;

objavljeno poslije sure

Dan ustanuća – al – Qiyama

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Teško svakome klevetniku, koji se zna rugati,
2. Koji blago zgrće ne prestajući ga brojati,
3. Misleći da će ga blago ovjekovječiti!
4. Nikako! On će sigurno u Pakao bačen biti!
5. A Pakao šta je, znadeš li ti?
6. To je oganj Allahov razbuktali
7. Koji će do srca samih sezati;
8. Zaista će oganj njih zasvoditi
9. Stupovima što će dugački biti.

Sura 105.

SLON – AL - FIL

Objavljeno u Mekki; ajeta 5;

objavljeno poslije sure

Krivovjerni – al – Kaafirun

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Zar nisi vidio šta je Gospodar tvoj vlasnicima slona učinio?³⁰⁰

³⁰⁰ Sura govori o pohodu abisinskog namjesnika u Jemenu na Mekku, u namjeri da sruši Kabu. Međutim, osvajače su napale tajanstvene bolesti koje su ih doslovno pokosile. Pri tome su ih napadala i jata ptica, bacajući na njih grumenje pečene gline. Osvajači su

Sura 104.

2. Zar nije lukavstvo njihovo u zabludu pretvorio
3. I jata ptica na njih uputio,
4. Koje su na njih bacale grumenje glineno,
5. Te ih je kao pljevu crvotočnu učinio?!

Sura 106.

KUREJŠIJE – AL - QURAYŠ

Objavljeno u Mekki; ajeta 4;

objavljeno poslije sure *Smokva – al – Tiin*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Zar da Kurejšije sigurnost imaju – ³⁰¹
2. Sigurnost da zimi i ljeti putuju –
3. Neka Gospodara Hrama ovoga obožavaju,
4. Koji ih hrani da ne gladuju i sigurnost im dade da ne strahuju.

Sura 70.

DOBROČINSTVO – AL - MA'UUN

Prva tri ajeta objavljena u Mekki; ostalo u Medini; ajeta 7; objavljeno poslije sure

Zgrtanje – al – Takaasur

vodili jednoga slona (*vlasnici slona*). Kako se događaj zbio 570. Godine, kada je rođen poslanik Muhammed a.s., stari izvori navode da je Poslanik rođen *godine slona*.

³⁰¹ Poslanikovo pleme Qurayš, nastanjeno u Mekki, bavilo se isključivo trgovinom i bilo je veoma bogato. Pripadnici toga plemena mogli su u svako doba godine – ljeti i zimi – sigurno putovati po cijeloj oblasti (od Jemena do Sirije) i baviti se trgovinom. Druga plemena nisu ih napadala, smatrajući ih čuvarima svojih božanstava u Kabi.

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Znaš li ti ko je taj što vjeru poriče?
2. To je onaj što tjera siročice;
3. Da se jadnik nahrani ne podstiče!
4. Muka će biti za klanjače –
5. Za one koji se na namazu svome ne usredotoče,
6. Koji samo viđeni biti hoće
7. I dobročinstvo bi da spriječe!

Sura 108.

AL-KEVSEK – AL - KAWTAR

Objavljeno u Mekki; ajeta 3;

objavljeno poslije sure

Deve koje jurišaju – al – 'Aadiyat

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Mi smo ti, zaista, al-Kevser dali – ³⁰²

³⁰² Imenica al-Kawsar različito se tumači i više pripada domenu tefsira nego prevodilaštva: ovom rječju vjerovatno se označava neizmerno dobro, svako dobro: najljepši i najvažniji izvor u Džennetu i sl.

2. Zato Gospodaru svome klanjaj i kurban kolji!
3. Oni što tebe mrže sjeme su sebi zatrli.³⁰³

Objavljeno u Medini; ajeta 3;

objavljeno poslije sure *Pokajanje – al – Tawba*

Sura 109.

KRIVOVJERNICI – AL - KAFIRUUN

Objavljeno u Mekki; ajeta 6;

objavljeno poslije sure

Dobročinstvo – al – Maa'uun

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Kada stigne Allahova pobjeda i osvojenje,
2. Pa vidiš ljude kako jatimice Vjeri Allahovoj prilaze –
3. Tada zahvalom slavi ime Gospodaru svome; moleći Ga za oprostjenje – On zaista prima pokajanje.

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Reci: "Vi koji krivo vjerujete,
2. Ne klanjam se onome kome se klanjate,
3. Niti se klanjate kome ja klanjam se!
4. Ja nisam poklonik onoga kome ste klanjali se,
5. Niti ste vi poklonici onoga kome klanjam se –
6. Vama vaša vjera, a meni moja vjera neka je!"

Sura 111.

PLAMEN – AL - LAHAB

Objavljeno u Mekki; ajeta 5;

objavljeno poslije sure *Raskrilnica – al – Faatiha*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Neka stradaju ruke Abu Lahabove; kao i on u cijelosti!
2. Blago njegovo i sve što stekao je neće mu koristiti:
3. On će se u ognju rasplamsalom pržiti,³⁰⁴
4. I žena njegova koja drvlje nosi³⁰⁵

Sura 110.

POBJEDA – AL - NASR

U svakom slučaju, al-Kawsar je neutvrđena suma najviših Božijih blagodati.

³⁰³ Prevodioci Kur'ana na bosanski jezik različito prevode riječ *al-'abtar*. Doslovno, ova riječ znači: amputiran, kus, sakat, a upućivana je kao pogrda ljudima bez muškoga poroda, koji je – prema ondašnjem vjerovanju – jedini osiguravao produžetak loze i imena.

³⁰⁴ Neprevodiva igra riječi koja se odvija u ravni semantike. Naime, ime Abu Lahab (Poslanikov amidža i njegov najžešći neprijatelj) Arabljani su davali agresivnim, jarnosim ljudima, kakav je bio i Muhammedov a.s. amidža (Abu Lahab u doslovnom smislu: *vlasnik plamena, nosilac plamena, ognjeni čovjek*). Semantička igra kulminira u trećem ajetu, gdje se kaže da će Abu Lahab (*nosilac plamena*) gorjeti u ognju koji će imati plamenove (*zatu lahab*).

³⁰⁵ Abu Lahabova žena, Umm Džamila, znala je trnje prosipati po putu kojim će Poslanik proći.

-
5. Na vratu će konopac od like palmine imati!

Sura 112.

ČISTO VJEROVANJE – AL - 'IHLAS

Objavljeno u Mekki; ajeta 4;

objavljeno poslije sure *Ljudi – al – Nas*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Reci: "On, Allah je jedan,
2. Allah je Apsolutan,
3. Nije rodio, a nije ni rođen,
4. I niko Njemu nije ravan."

Sura 113.

ZORA – AL - FALAQ

Objavljeno u Mekki; ajeta 5;

objavljeno poslije sure *Slon – al – Fiil*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Reci: "Tražim zaštitu zorina Gospodara
2. Od zla onoga što On stvara,
3. I od zla sutona kada se u noć pretvara,
4. I čarobnica koje pušu posred čvora,
5. I od zla zavidnika kada ga zavist shrva."

Sura 114.

LJUDI – AL - NAS

Objavljeno u Mekki; ajeta 6;

objavljeno poslije sure *Zora – al – Falaq*

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga

1. Reci: "Tražim zaštitu Gospodara ljudi,
2. Vladara ljudi,
3. Boga ljudi –
4. Od zla došaptavanja onoga koji primisli budi,
5. Koji zle primisli unosi ljudima u grudi,
6. Od džina i od ljudi."

Izraz *žena koja nosi drvlje* predstavlja idiomatski izraz za ženu koja spletkari (nosa drvlje) da bi tim 'drvljem' potpalila plamen zla. Tako cijela ova sura čini jedinstveno semantičko polje.

DOVA KOJA SLIJEDI KADA SE PROČITA KUR'AN

(HATMA – DOVA)

U ime Allaha svemilosnog i samilosnoga, i pomoć tražimo od Njega

Istinu govori Allah Uzvišeni, Koji je Bog Jedini, Jedinstven u Svojoj uzvišenosti savršenom ljepotom koju valja slaviti i veličati. Jedini Koji upravlja svime u pojedinostima i u cijelosti tako što predodređuje i planom sve rasporedi, Koji se uzvisuje u Svojoj moći i veličajnosti, Koji robu Svome Kur'an – Razdjelnik spusti da bi se njime upozorili svjetovi. I Poslanik Njegov istinu govori – neka ga Allah

neizmjereno blagoslovi i spasi! – koga uputi svima u "bremena dva" koja čine džini i ljudi, kao onoga što donosi vijesti radosne i upozorenje, kao onoga što poziva ka Allahu uz Njegovo dopuštenje i kao svjetiljku koja svjetlost odašilje.

Bože, zahvalnost pripada Tebi za ono čime si nas iz Svoje veličanstvene blagodati blagodarivao, što si nam iz Svoga nemjerljiva znamenja Svoju najbolju Knjigu spustio, i najboljeg Poslanika Svoga nama poslao, i Svojom Vjerom nas na najbolji vjerozakon uputio, i najboljom vjerskom zajednicom uopće datoj ljudima nas učinio, i znamenjima Svoje Vjere nas napatio, Vjere koju si kao valjanu uzeo i na pet temelja je sazdao: posvjedočenje da nema nikakva boga osim Allaha te da je Muhammed Allahov poslanik zaista, obavljanje namaza, davanje zekata, post u vrijeme ramazana i hodočašće Hrama Allahova. Tebi pripada hvala što si učinio lagahnim i opstojnim post u vrijeme ramazana, kao i učenje Tvoje dragocjene Knjige – one pri kojoj nije nikakva mahana, sada niti nekada, budući da je objava Premudroga i Hvalevrijednoga. Bože, blagoslovi Muhammeda i njegova poroda kao što si blagoslovio Ibrahima – Ti si Hvalevrijedan i Preslavan, zaista; usreći Muhammeda kao što si usrećio Ibrahima – Ti si Hvalevrijedan i Preslavan, zaista! Bože, mi smo Tvoji robovi, sinovi robova Tvojih i sinovi ropkinja Tvojih; Rukom Svojom nas uhvati; prošlost je za nas u Tvojim presudi, pravičnost je za nas u Tvojim odredbi!

Bože, umoljavamo Te svim imenima kojima si nazvao Samoga Sebe, koja si objavio unutar Svoje Knjige, kojima si poučio bilo koga ko predstavlja stvorenje Tvoje, ili koja u Tvojim Onostranosti ostaju samo za Tebe: Učini da Kur'an znameniti bude proljeće našim srcima i svjetlost našim njedrima, razgaljivanje našim tugama, otklon našim brigama i žalostima! Bože, njime nas upozori na ono što smo zaboravili, i njime nas pouči onome što nismo znali; podari nas time da ga čitamo po svu noć i dan cijeli, na način kojim ćeš zadovoljan nama biti! Bože, učini nas onima koji će svoj halal halalom smatrati, a haram svoj haramiti, koji postupaju po kur'anskoj presudi i vjeruju u njegove zamagljenosti, koji ga uče istinski! Bože, učini nas onima što drže do njegovih granica, a ne učini nas onima što drže samo do njegovih slova, gubeći tako granice koje on postavlja!

Bože, učini nas onima što slijede Kur'an pa ih on vodi do Tvoga zadovoljstva i do Dženneta, a nemoj nas učiniti onima koje je Kur'an slijedio pa ih sunovratio usred Ognja; učini nas sljedbenicima Kur'ana – onima koji pripadaju Tvojim sljedbenicima i Tvojima – o, Svemilosni! – izabranicima! Bože, oprosti pravovjericima i pravovjericama, muslimanima i muslimankama; ljubavljivo poveži srca njihova i učini da sloga vlada među njima te ih podrži protiv Svoga i njihova dušmana; uputi ih na puteve spasenja i izvedi ih iz tmina do svjetla; njihov sluh i vid učini blagoslovljenima te njihovo potomstvo i supružnike dovijeka, i učini da Ti zahvaljuju na blagodatima, smjerni pred Tobom jer si blagodati dao njima, i blagodati prema njima učini Svojom

milošću – o, Svemilosni! – potpunima! Bože, oprosti svim umrlim muslimanima, koji su o Tvojim Jednosti kazivali šehadet-svjedočenja i o poslanju Tvoga Vjerovjesnika te su umrli u tim uvjerenjima! Bože, grijeha im oprosti, milostiv prema njima budi, sačuvaj ih i grijeha im obriši, na časne stepene ih uzdigni, daj da im prolazi budu komotni te ih vodom, snijegom i ugodom operi, od grijeha i od omaški ih očisti – kao što se ruho bijelo od prljavštine očisti!

Gospodaru naš, grijeha nam oprosti, kao i braći našoj što su nam u vjeri prethodili, i u naša srca ne daj zlobi prema onima koji su pravovjerni – Ti si Sveoprosni i Milosni! Bože, molimo Te za dobro svekoliko sada i ubuduće, koje nam je bilo i ostalo neznano, a od zla svekolika, sada i ubuduće, koje nam je bilo i ostalo neznano, Tebi se utječemo, molimo Te za ono dobro za koje Te Tvoj rob i Tvoj poslanik Muhammed molio – Allah mu se smilovao i On ga spasio! – kao i robovi Tvoji koji čine dobro, a Tebi se utječemo od zla od koga je Tvoj rob i Tvoj poslanik Muhammed utočište u Tebe tražio – Allah mu se smilovao i On ga spasio! – kao i robovi Tvoji koji čine dobro! Bože, za Džennet Tebe molimo te za besjedu i djelo koje bi Džennetu približilo, a Tebi se od Ognja utječemo te od besjede i djela koje bi njemu približilo; za Tvoje zadovoljstvo i za Džennet Te molimo! Od jarosti Tvoje i od Ognja Tebi se utječemo! Bože, ne prepusti nas grijehu koji ne bi oprostio, brizi koju ne bi razgatio, vjeri kojom zadovoljan ne bi bio, bolesti koju ne bi iscijelio i izvidao, niti poslu kakvome u kome počiva Tvoje zadovoljstvo i za nas nešto čestito a da ga ne bi – o, Svemilosni! – okončao! Gospodaru naš, Ti nam naše grijeha oprosti i naše neumjerenosti, noge naše stamenima učini i ti nas podrži protiv ljudi krivovjernih! Gospodaru naš, ne daj da nam srca zastrane, kada si nas već uputio Putu pravome, i podari nam milosti Svoje, jer upravo Ti si Onaj Koji stalno daruje! Gospodaru naš, nemoj na nas breme natovariti kao što si ga natovarilo na one koji su nam prethodili! Gospodaru naš, ne opterećuj nas onim što ne možemo podnijeti, već nam preko grijeha pređi, oprosti i daruj nam milosti; Ti si naš zaštitnik i zato nam pomozu protiv ljudi krivovjernih! Gospodaru naš, darivaj nas ljepotom ovoga svijeta, ali i ljepotom Svijeta drugoga, i sačuvaj nas stradanja ognjenoga!

Slava Gospodaru tvome – Gospodaru Dostojanstva – u odnosu na ono kako Ga opisuju, i poslanici neka spaseni su, a hvala pripada Gospodaru svjetova – Allahu! Neka Allah podari blagoslov i spas Svome najboljem stvorenju, Muhammedu, njegovome rodu i društvu njegovu!